

SARATTHAPPAKASINI
COMMENTARY TO THE
SAMYUTTANIKAYA.

PART I.

සාරත්ථප්පකාසිනී

නාම

සංයුත්තනිකායට්ඨකථා.

පටිමො භාශො.

Vol. XVI

SIMON HEWAVITARNE BEQUEST

BHADANTACARIYA BUDDHAGHOSA MAHA THERA'S

SARATTHAPPAKASINI
COMMENTARY TO THE
SAMYUTTANIKAYA.

PART I.

සාරස්පකාසිනී

නාම

සංයුත්තනිකායට්ඨකථා.

පටිමො භාගො.

සයිමන් තේවාට්තාරණ මහාසයාණනෙති

සිරිනාඨ කුමාරදාස මුනසිභාහිධානෙන වානි

චිති සොගනෙති

තිපිටකමුද්දාලයෙ මුද්දාපොවා

පාකට්ඨකතා.

මු : ව : 2468.

කි : ව : 1924.

මිල රු.120/=

Vol. VIII.

SIMON HEWAVITARNE BEQUEST
BHADANTACARIYA BUDDHAGHOSA MAHA THERA'S
SARATTHAPPAKASINI
COMMENTARY TO THE
SAMYUTTANIKAYA.

PART I.

REVISED AND EDITED BY

The Ven'ble Pandit

WIDURUPOLA PIYATISSA MAHA THERA,

*Pradhana Nayaka of Amarapura Sect.
Up-country, Ceylon.*

PUBLISHED BY THE TRUSTEES

DR. CHARLES ALWIS HEWAVITARNE,

AND

SIRINATH KUMARADASA MOONASINGHE ESQ.

THE TRIPITAKA PUBLICATION PRESS,

SARASWATI HALL. PETTAH,

COLOMBO (CEYLON)

B. E. 2468.

C. E. 1924.

හදනාවරිය බුඩ්ධසොස මහාථෙරවරපපණීතා සාරස්පපකාසිනී

නාම

සංයුක්තනිකායට්ඨකථා.

පඨමො භාගො.

විදුරු පොලගාමෙ සිරිසුමඬලාරාමාධිවාසිනා
උඬරධීය අමරපුරනිකායික පධානනායක ධුරන්ධරෙන

හදනකපණ්ඩිතෙන

විදුරුපොල පියතිස්ස මහාථෙරෙන

සංසොධිතාභිසඬකාව

සයිමන් හේවාචිතාරණ මහාසයාණනෙතභි

වාර්ලස් අල්විස් හේවාචිතාරණාඛෙත

අඬලයුබ්බෙදාවරියෙන වෙච්ච

සිරිනාථ කුමාරදාස මුනසීභාගිධානෙන වානි

චිති සොගතෙහි

තිපිටකමුද්‍රාලයෙ මුද්‍රාපොවා

පාකට්ඨකතා.

ඔ : ට : 2468.

ඬ : ට : 1924.

පළමු මුද්‍රණය	-	1924
දෙවන මුද්‍රණය	-	1990
තුන්වන මුද්‍රණය	-	2007

PUBLISHERS NOTE

The late Mr. SIMON ALEXANDER HEWAVITARNE, who in his life time had begun to publish the TRIPITAKA, left a bequest for its completion after his death. He died suddenly on 17th January 1913 and in accordance with his wishes his Trustees had published the Commentaries on the Text in 49 Volumes. After seventy years these books are no longer readily available.

His widow Mrs. SOMAWATI HEWAVITARNE who passed away on 10th January 1982 at the age of 94 had prior to her death, created the SOMAWATI HEWAVITARNE TRUST to carry on the good work started by her late husband and bequeathed her entire estate to this Trust.

We the Trustees of the Somawati Hewavitarane Trust, having seen the need to re-print the Commentaries, have undertaken this task to help both the student and teacher of the Dhamma and in the hope that this act of ours will help to preserve the Noble Teachings of the Blessed One for the benefit of the future generations and thereby prolong the life of the Buddha Sasana by many more thousands of years.

May the fruits of this meritorious act help the late Simon Alexander Hewavitarne and Somawati Hewavitarne Maha Upasikawa in Sansara and towards their final attainment of Nibbana.

*NOEL WIJENAIKE
NANDA AMARASINGHE
PARINDA RATNATUNGE*

2007. 03. 06

Somawati Hewavitarne Trust Office
No. 130, Maligakanda Road, Colombo 10,
SRI LANKA.

THE LATE
MR. SIMON ALEXANDER HEWAVITARNE.

BORN 20TH MARCH, 1875.

DIED 17TH JANUARY, 1913.

සෝමාවතී හේවාචිතාරණ මෑතිනිය

THE LATE
VEN'BLE ANAGARIKA DHARMAPALA.
(SIRI DEVAMITTA DHAMMAPALA)
Director of Tripitaka Madhura Sabha

BORN 17TH SEPTEMBER 1864

DIED 29TH APRIL 1933

PREFATORY NOTE.

We have much pleasure in placing before the public the first part of the commentary of Samyutta-Nikaya, the Sixteenth Volume of the Hewaviarana Tripitaka Publication.

Dr.C.A. Hewavitarane, one of the Trustees of the Publication Fund and executor of the estate of the late Mr.Simon Hewavitarane, happens to be away in England and was so during the last few month of the printing of thie book, having been chosen a commissioner from Ceylon to the British Empire Exhibition, 1924 held at Wembley in London.

The Tripitaka Publication Committee orïgnally entrusted the editing of this book to the late Ven. Bedigama Sri Ratanapala, Nayaka Thero, Principal of the Maha-Manthinda Pirivena, Matara. It must be recorded with regret that he was able to prepare only a part of the book before his death. He was responsible for the revision and editing of this book to the end of Nidana-vaggavannana.

Then the Committee requested the Ven. Bihalpola Sri Devarakkhita, Nayaka Thero, Vice-Princepal of Vidyodaya Pirivena, Maligakande, to undertake the work of revising and editing the remaihing portion of the book. this Nayaka Thero was responsible for the first twelve forms of this.publication, which were finally revised and approved by the Ven. M.Sri Nanissara, Nayaka Thero, principle of the Vidyodaya pirivana. But owing to the death of both these venerable and scholarly Nayaka Theras, during this period, another change was inevitable.

Accordingly the Committee requested the Ven. Bentara Sri Saranankara Nayaka Thero, Principle of the Sailanthayathana Pirivana, Bentota, to edit the book; he was abel to revise and edit only four froms and then expressd his inability to proceed, owing to pressure of other work.

The Trustees finally entrusted the work to the Ven. Pandit Widurupola Piyatissa, Mahanayaka Thero, of the Up-Country

Amarapura Nikaya, who prepared the remaining eighteen forms for publication within a period of nearly one year. Thus he is responsible for the latter part of this book, to the end of the Sagathaka-vagga-vannana.

This Nayatissa, Thero deserves the thanks of all for the ready and willing manner in which he has accomplished the difficult task of editing this book, while also having to be responsible, amidst his multifarious other duties, for the greatest work of this series-the revision and editing of the Jataka-Attha-Katha.

It is interesting to record in connection with the publication of this book that the Ven. Piyatissa, Mahanayaka Thero, had in his possession for reference during the preparation of this book, a very valuable gift of twenty seven volumes of the Siamese "Attha Katha" publication, recently sent by His Royal Highness the Prince Chandaburi of Siam, as a Dharma gift in memory of his late lamented Royal mother.

Srinath Kumaradas Moonesinghe.

Colombo, 2468

21 May, 1924.

PREFACE.

අපි සාරස්වකාසිනියා සංස්කෘතනිකාසථකථාය මුබබකො.

1. සිරිසතවදනසරෝරුහ-
සමතුනෙ! හොති! විජය විරකාලං,
හාරති! සොරහවලුබි-
පතරණසරණෙ! සමතනසතතානං
2. ආසාසනපරියන්තං ජයතෙ භූමි බුදබ්බසාස යතිනාමං,
සතිතස්ස විහජනෙත මුතයො යසානුභාවමහිමෙත
3. තෙනෙව මහාමතීනා සංස්කෘතානමවරසා සාරස්ස,
රවිතාසි පකාසයතා සාරස්සපකාසිනී නාම.
4. අට්ඨකථා යා සුතිපුණ්-විනිව්ජයා සබ්බි සමමතා සුචිරං,
අට්ඨකථාභිතරාහිපි දුට්ඨතරු සාසි දෙසසබ්බිණ්ණා.
5. පාවචනසා විරට්ඨිති-මච්ඡන්තො පරහිතාසයො සතතං,
අනුජො යො පිරමතිනො අනභාවිකාධිමපාලසා.
6. මුද්දපතාය විහවං පාලසට්ඨකථානමතතනො දකා,
ලබ්බාය පතිට්ඨාපසි තිපිටකමුද්දණසභං විභාවිතං.
7. ථෙරුනුජෙරුතං අනුසාසනීයා තතො ව න විරෙන,
අභමා තිදිවං සුමනො සසිමස් සේවාචිතාරණො සතිමා.
8. තසාපසනුජෙ ධිමා අසුබ්බදම්බි අංඝලෙ කුසලො,
චාර්ලස් අල්විස් සේවා-චිතාරණො යො මහාසද්ධො,
9. අඤ්ඤානො හවි තසා තිපිටකමුද්දණසභාය තෙනාසි,
සාරස්සපකාසිනීයා තසා සංඝොධනස්මජ්ඣිට්ඨො.
10. දකඤ්ඤලබ්බාය මහා-තිස්සපුරෙ රහතපාල ථෙරොයො,
අධිපො සබ්බසා මහා-මනනිඤ්ඤො ව පරිවෙණෙ.
11. සංඝොධෙකො තං ඝො නිදනවග්ගස්මච්ඡන්තොසානං,
මුද්දපිතුමාරමෙ යාතො තිදිවං අහො! මහාවාදී.
12. අපි විජේයාදය විසුසුත-පරිවෙණෙ උපපට්ඨානතං යාතො,
සිරිදෙවරත්නිකා ඉති-බ්බාතො යො තායකතෙරෙ.

13. ඡසා පටිපොඤ්ඤානම් ආරාධනාං ආරාධනාං වාචනාං
වාදය ඵලකානි සුඛි සොඛෙතොදාසි මුද්දරායසා.
14. ඵලකානම්පන නෙසං ඔසානොලොකනං අතා මනිමා,
විජේරාදයපරිවේණා-බිපො ව නෙතා යතිගණය.
15. සිසිඤ්ඤානම් ආරාධනාං නිවිටකවාචිකාරාමවිචාරානො,
තෙවාපසුතො යතිසා නවිරොනානො ! දිවම්පයාතාසු.
16. අථ භිමනිත්තනගරෙ සෙලනතායතනවිසුතෙ මනිමා,
පරිවේණෙතිපසුතො නෙතා සබ්බසා නෙතසත්ඤ්ඤා.
17. සිසිඤ්ඤානම් ආරාධනාං අජ්ඣිවෙයා යො යථාච්ඡතං,
පටිපොඤ්ඤානම් සංසංඤ්ඤා විසොඛෙතො.
18. ඵලකානාදාසි මුද්ද-පනාය වතනාරි සොපි න විරොන,
අජ්ඣිකම් පටිපෙසසි අථාසුතතං තිවෙදෙනො.
19. අථ පටිපොඤ්ඤානම් ලිඛිතානි ව පොඤ්ඤානි වෙ,
සොලස ඵලකානි යථා-සංසොධිත මුද්දිතානෙසො.
20. පෙසෙනො මං ඛත්තා සාදරසම්මාචනාපුරෙකතාරො,
අට්ඨකථාය ඉමිසා අයාපි සංසොධනාය අජ්ඣිකෙතො.
21. සොභං තෙතජ්ඣිවෙයා ඵලකානාදාසි අසානි,
නවිරොන විසොඛෙතො තිට්ඨපෙසි පඨමභාගං.
22. සංසොධිතා මගෙව-මඛිතිකුරුතා පරිසරමං විපුලං,
සංසුතනම්භවිතායං හොතු වරං සාසනම්භවිතායං.
23. චතුත්තම්භවිතායං සභාච්චනත්ථවණ්ණොසානො,
සාරත්ථකාසිනිතා පඨමො භාගොති විඤ්ඤායො.
24. මුද්දපිතොයමධුතා පඨමො භාගො යථාපවුතෙතන,
අජ්ඣිකෙතන සුඛත්ථං සසිමන් හේවාපිතාරණයානු.
25. විදුරුපොලභාමජනො
තවිසාරො විරවනතිකුලතිලකො,
ස මහායති පිසතිසො
හදනපණිත ඉතිසුතො ජයති.

සූ වි ප න්‍යං.

CONTENTS.

අංකය.	විෂයය.	පිටුව.
1.	නිවැරදිව සිටීම.	23.
2.	නිවැරදිව සිටීමේ දුර්වලතා.	38.
3.	සිතීමේ දුර්වලතා.	43.
4.	සිතීමේ දුර්වලතා සහ වෙනත්.	65.
5.	ආදිතව සිටීමේ දුර්වලතා.	72.
6.	ජීවිතයේ දුර්වලතා.	75.
7.	අනිවැරදිව සිටීමේ දුර්වලතා.	77.
8.	කිසිවක් සිතීමේ දුර්වලතා.	81.

1 දෙවන සංස්කරණයේ විෂයය.

1.	පිටුවේ විෂයය.	86.
2.	දුර්වලතා විෂයය.	89.
3.	තනිකව විෂයය.	101.

2 දෙවන සංස්කරණයේ විෂයය.

1.	පිටුවේ විෂයය.	115.
2.	දුර්වලතා විෂයය.	127.
3.	තනිකව විෂයය. (පසුවිම.)	132.

3 නොසලකා හැරිය යුතු විෂයය.

1.	පිටුවේ විෂයය.	138.
2.	දුර්වලතා විෂයය.	143.
3.	තනිකව විෂයය.	148.

4 මාර්ගය සහ විෂයය.

අනෙකුත්.

වණනා.

පිටිකො.

1.	පරිමා වගක.	152.
----	------------	------

5 ගිණුම් සංයුතවණනා නිසිනා.

1.	පරිමා වගක.	170.
----	------------	------

2.	දුතිය වගක. (පසුවම.)	175.
----	---------------------	------

6 මුහුණසංයුත වණනා නිසිනා.

1.	පරිමා වගක.	188.
----	------------	------

2.	දුතිය වගක. (වාදකම.)	207.
----	---------------------	------

7 මුහුණසංයුත වණනා නිසිනා.

1.	පරිමා වගක. (වාදකම.)	221.
----	---------------------	------

8 වගකසංයුතවණනා නිසිනා.

1.	පරිමා වගක. (වුද්දකම.)	230.
----	-----------------------	------

9 වනසංයුතවණනා නිසිනා.

1	පරිමා වගක. (වාදකම.)	259
---	---------------------	-----

10 සකසංයුතවණනා නිසිනා.

1.	පරිමා වගක.	266.
----	------------	------

2.	දුතිය වගක. (පණරකම.)	273.
----	---------------------	------

11 සකසංයුතවණනා නිසිනා.

ඉතිසාරත් පටකාසිතියා

සංයුතනිකාසපිකපාස

සභාපකවගකවණනා නිසිනා.

ERRATA.

පිටුව.	පනතිය.	අසුඳු.	සුඳු.
2	27	සුමඛලවිලාසනියා.	සුමඛලවිලාසිනියා.
4	21	වා.	වා.
4	21	වාති.	වා.
19	32	පඤ්චිත්තියාති.	පඤ්චිත්තියාති.
20	1	සමඛතිප්පයාලො.	සමඛතිප්පයාලො.
22	9	සෙට්ඨවාරිනං.	සෙට්ඨවාරිනං.
22	23	තිකු.	තිකු.
22	29	අමාකං.	අමාකං.
28	18	පච්ඡිමෙ මාසෙ.	පච්ඡිමෙ මාසෙ-පෙ-
32	36	වුතො න.	වුතො න.
37	7	උපගච්ඡතිපි.	උපගච්ඡතිපි.
37	18	තොතව.	තොතොව.
42	21	පඨමමුපපතතිකා.	පඨමුපපතතිකා.
46	27	පාථෙය්.	පාථෙය්.
53	22	පතතආරහතොති.	පතතආරහතොති.
54	31	වධනතු.	වධනතු.
58	34	තෙසසියා.	තෙසසියා.
58	35	ඡපණ්ණසාය.	ඡපණ්ණසාය.
62	31	ඵකොත.	තොඵකොත.
63	33	අසනතසථෙත.	අසනතසනථෙත.
66	23	සොව.	සොව.
68	18	පන දුකුලං.	සනදුකුලං.
69	10	වුද්ධා ව.	වුද්ධා ව නාම.
79	9	ඛත්තපඤ්ඤායන.	ඛත්තපඤ්ඤා දයන.
80	20	පරිවුතාතිපි.	පරිවවතාතිපි.
94	19	සොලස සි.	සොලසසි.
96	26	සනතගුණානිගුණානා.	සනතගුණානිගුණානා.
96	36	රජමහාමතොති.	රජ්ජිතරජමහාමතොති.
104	12	කිඤ්චිදෙව.	කිඤ්චිදෙව.
106	14	කුසලසමපතියො.	කුලසමපතියො.

පිටුව.	පහතිං.	අක්ෂර.	ප්‍රති.
108	35	සබ්බි හි.	සබ්බි.
109	2	පච්ඡෙදයනාති'ති	පච්ඡෙදයනාති'ති.
109	6	සබ්බි.	සබ්බි.
116	6	බ්‍රුහ්මය.	බ්‍රුහ්මය.
116	13	සාවතීයං.	සාවතීයං.
116	14	මහාරසෙට්ඨි.	මහාරසෙට්ඨි.
117	21	න සක්කා.	සක්කා.
120	25	සමපාරිසකෙන	සමපාරිසකෙන
126	1	පුරෙඤ්ච	පුරෙඤ්ච.
137	21	කුහිඤ්චි	කුහිඤ්චි
142	13	අසාතයනාති	අසාතයනාති.
150	30	පබ්‍රමන.	පබ්‍රමන.
153	32	පුරණකාලෙ	පුරණකාලෙ.
154	20	තක්කපුර.	තක්කපුර.
154	25	ගමහිරෙ.	ගමහිරෙ.
161	6	ඵවරූපං.	ඵවරූපං.
169	31	පාපහිකු.	පාපහිකු.
171	11	ගුත්තවාරතා.	ගුත්තවාරතා.
72	29	විතොතනාති	විතොතනාති
175	,,	දුතියවග්ග 7. 1. 6.	පඨමවග්ග. 7. 1. 1.
,,	,,	7. 1. 6.	7. 1. 1.
176	21	ධානඤ්ජාති.	ධානඤ්ජාති
176	2	පඤ්චසකා.	පඤ්චසකා.
176	12	උසසිසකෙ.	උසසිසකෙ.
176	22	දුපපරිවතනියං.	දුපපරිවතනියං.
179	2	පබ්බාජිතාති.	පබ්බාජිතාති.
179	16	හාරවාජෙ ව.	හාරවාජෙ ව.
182	21	බ්‍රාහ්ම.	බ්‍රාහ්ම.
184	18	ජෙතිඨානනාති.	ජෙතිඨානනාති.
188	29	බිජ්ඣිකෙඛප.	බිජ්ඣිකෙඛප.
194	36	ඵවමගමපි.	ඵවමගමපි.
195	7	මුලභුතා.	මුලභුතා.
196	34	වාජෙති.	වාජෙති.
197	1	මිතභොජි.	මිතභොජි.
197	28	තිබ්බාඤ්.	තිබ්බාඤ්.
200	4	පුතපුතඤ්ච.	පුතපුතඤ්ච.
201	26	පරිසෙදො.	පරිසෙදො. ¹
203	35	උක්ඛිපිඨා.	උක්ඛිපිඨා.

පිටුව.	පනතිය.	අසුදා.	සුදා.
208	12	බමම්නොති.	බමම්නොති.
208	30	දකඩිති.	දකඩිති.
213	28	තුණ්හිගුතමෙව.	තුණ්හිගුතමෙව.
213	32	කිඤ්චි.	කිඤ්චි.
215	14	ඉසිසතතමොති.	ඉසිසතතමොති.
215	20	සසමපතනි.	සමපතනි.
215	26	පතිරු.	පතිරු.
222	14	සුපතීති.	සුපතීති.
226	28	අග්ගමහෙසි.	අග්ගමහෙසි
227	10	ත සුඤ්ඤා.	පත සුඤ්ඤා.
227	16	විනොතිසි.	විනොතිසි.
229	16	විතකෙකති.	විතකෙකති.
231	5	නිඤ්ඤාසිසතාති.	නිඤ්ඤාසිසතාති.
231	11	සබ්බාපි.	සබ්බාතිපි.
231	17	උණ්ණංසුති.	උණ්ණංසුති.
236	38	නිබ්බුදොසපිකා.	නිබ්බුදොසපිකා.
240	10	නිවාසරුකං.	නිවාසං.
241	11	නිපජ්ජති.	නිපජ්ජති.
241	37	පරිකිරි.	පරිකිරිංසු.
242	10	කොට්ඨාසෙස.	කොට්ඨාසො.
243	8	ආහාරපෙතිති.	ආහාරපෙතිති.
248	8	පතිනා ¹	පතිනා.
248	9	තිඛිකපොතකො.	තිඛිකපොතකො ¹
248	21	ජිතනති.	ජිතනති.
251	28	අහං.	අහං.
256	10	පිනම්දා.	පිනම්දා.
259	19	තභරු.	තභරු.
259	34	හජ්ඣකො.	හජ්ඣකො.
260	20	අනතරු-	අනතරු
264	6	ඵවරුපං.	ඵවරුපං.
267	7	සඤ්ඤා.	සඤ්ඤා.
267	8	දුතසංවිහාග.	දුතසංවිහාග.
268	9	විපවෙනනීති.	විපවෙනනීති.
270	10	වසති.	වසති
272	13	නිවුට්තනා.	නිවුට්තනා.
272	20	විරං.	විරං.
272	28	සමබ්බෙරු.	සමබ්බෙරු

සමූහකතනිරූපනං.

ABBREVIATIONS.

සි. i ii iii iv v ඉති ඉමානි සමූහකතානි පඨමසොධනෙහි මහා ජෙරවරෙහි තිද්ධිමානි කානි පොත්තානි සන්ධාය යොජිතානිති න සූයනෙත.

ඉ. මු. පා. ඉංග්ලීස මුද්දිතපාළි.

ධ. අ. ධම්මපදවංකපා.

ම. මරමමපොත්තං.

මු. සි. මුද්දිත සිහලපොත්තං.

1. සි පොතුණුවිටගාමෙ කොණ්ඩකුඤ්ජරාම විහාරායතන පොත්තං.

„ නැලවගාමෙ පොත්තාලය (පොත්තුළු) විහාරායතනපොත්තං.

„ විදුරුපොලගාමෙ සිරිසුම්භලාරාම විහාරායතන පොත්තං.

THE PALI ALPHABET

IN SINHALESE CHARACTERS.

VOWELS.

අ ා ආ ඈ ඉ ඊ උ ඉඹ එ ඊ ඔ

CONSONANTS.

ක ka	ඛ kha	ග ga	ඝ gha	ඞ ga
ච ca	ඡ cha	ජ ja	ඣ jha	ඤ ña
ට ta	ඪ tha	ඳ da	ඳ් dha	ණ na
ත ta	ථ tha	ද da	ධ dha	න na
ප pa	ඵ pha	බ ba	භ bha	ම ma
ය ya	ර ra	ල la	ව va	ශ sa
				හ ha
				ලී la
				අං an

ක ka	කා ká	කි ki	කී kī	කු ku	කූ kú	කෙ ké	කෝ kó
ඛ kha	ඛා khá	ඛි khi	ඛී khī	ඛු khu	ඛූ khú	ඛෙ khe	ඛෝ khor
ග ga	=	=	=	=	=	=	=

කක kka	ඤ්ඤ ñña	ති tva, තු tra	මම් mpha
කඛ kkha	ඤ්ඤ ñha	ද්ද dda	මඛ, මඞ mba
කය kya	ඤ්ඤ, ට ñca	ධ්, ඩ ddha	මභ mpha
කි kri	ඡ ඤ්ඤ ñcha	ද් dra	මම් mma
කච kva	ඡ, ඤ්ඤ ñja	ඨ dva	මඞ mha
කඡ khya	ඤ්ඤ ñjha	ධ් dhva	යය, ය් yya
කච khva	ට් tta	නන nta	ය් yha
ගග gga	ට්, ට් ttha	නි ntha	ල් lla
ගඝ ggha	ඪ් dda	නද nda	ල් lya
ග් gra, ඞ් ñka	ධ් ddha	නි ndha	ල් lha
ඞ ñkha	ණ් ña	නන nna, ඞ් ñha	ච් wha
ඞ් ñga	ණ් ña	ප් ppa	සය ssa
ඞ් ñgha	ණ් ñha	ප් ppha	සම sma
ච් cca	ණ්, ඩ ñda	බ් bba	සව swa
ච් ccha	ණ් ñha	බ් bbha	සම hma
ඡ ජ ja	තන tta	බ් bra	සව hva
ඡ් jjha	ත් tha	ප් mpa	ල් pha

සාරත් පපකාසිනී

නාම

සංයුතන නිකායට්ඨකථා.

නමෝ නාම ගතවනෝ අරහතෝ
සමමා සමුබ්බස්ස.

කරුණාසිතලහදස් පඤ්ඤපජ්ජාතවිහතමොගනමං,
සකරුමරලොකගරුං චන්දෙ සුගතං ගතිවිමුක්තං.

බුඬො'පි බුබ්භාවං භාවෙත්වා චෙච සචරීකත්වා ච,
යං උපගතො ගතමලං චන්දෙ තමනුත්තරං ධම්මං.

සුගතස්ස මරසානං පුත්තානං මාරසෙනමථතානාං,
අට්ඨනනාමපි සමුත්තං සිරසා චන්දෙ අභියසංඝං.

ඉති මෙ පසන්නමතීතො රත්තතත්තයචන්දනාමයං පුඤ්ඤං,
යං සුවිහතනත්තරුසො හුත්වා තස්සානුභාවෙන.

සංයුතතවග්ගපතිමණ්ඩිතස්ස සංයුතතආගමවරස්ස,
බුඬානුබුඬසංචණ්ණිතස්ස ඤාණපාඨෙදජ්ජනස්ස.

අත්ථපකාසනත්ථං අට්ඨකථා ආදීනො චසිසතෙති,
පඤ්චගි යා සබ්බිතා අනුසබ්බිතා ච පටන්'පි.

සීහලදීපං පන ආගතා'ථ චසිතා මහාමතින්දෙන,
යපිතා සීහලභාසාය දීපවාසිතමත්ථාය.

අපතෙත්වාන තත්තොගං සීහලභාසං මනොරමං භාසං,
තත්තානසානුවත්ථිකං ආරොපෙනොනො විගතදෙසං.

සමයං අවිලොමෙනොනො ථෙරුතං ථෙරවංසදීපානං¹,
සුතිපුණ්ණිතිච්ඡයානං මහාවිහාරාධිවාසිතං.

තිත්වා පුනපුනාගතමත්ථං අත්ථං පකාසසිස්සාම,
සුජ්ඣස්ස ච තුට්ඨත්ථං විරහිතත්ථඤ්ච ධම්මස්ස.

1. ම. II. & IV. ථෙරවංසපදපානං.

සාවස්ථිපභුතීනං නගරානං වණ්ණනා කතා හෙට්ඨා,
සබ්බිතිනං චිත්තං¹ යා මෙ අන්තං වදන්තනා.

විත්තාරවසෙන සුදං වජ්ජනී ව යාති තත්ථ වුත්තාති,
තෙසමිති ත ඉධ භිශෙසා විත්තාරකථං කරිස්සාමි.

සුත්තානං පන අන්තං න චිත්තං වජ්ජනී යෙ පකාසනති,
තෙසං පකාසනත්තං වජ්ජනීපි දස්සාසිස්සාමි.

සීලකථා බුත්තමිමා කමමච්ඡානාති වෙව සබ්බාති,
වරියාවිධානසහිතො ක්කිත්තසමාපතතිවිත්තාරො.

සබ්බා ව අභිඤ්ඤායො පඤ්ඤාසංකල්පනතිච්ඡයො වෙව,
බ්බො ධාතායතති ස්ථිතාති අරියාති වෙව වත්තාරි

සම්මාති පච්චයාකාරදෙසනා සුපරිපුඛතිපුණ්ණයා,
අවිච්ඡිත්තතනාතිමයො විපස්සනාභාවතා වෙව

ඉති පන සබ්බං යස්මිං විසුඛිමයො මයා සුපරිපුඛං,
වුත්තං තස්මා භිශෙසා න තං ඉධ විචාරාසිස්සාමි.

මණ්ඩවිසුඛිමයො එස වතුහනමි අයමොතං හි,
එත්තං පකාසාසිස්සති තත්ථ යථා භාසිතං අන්තං.

ඉවෙව්ව කතො තස්මා තමිති ගතෙත්තාන සතිමෙත්තාය,
අරියකථාය විජ්ජනාථ සංයුත්තතිස්සිතං අන්තති.

තත්ථ සංයුත්තාගමො: 'සංයාථකවයො නිදනවයො බ්බුත්ත
වයො සමුගතනවයො මහාවයො'ති පඤ්චවයො යොති.
සුත්තතො:-

සත්ත සුත්තසගස්සාති සත්ත සුත්තසත්තාති ව,
වාසසි වෙව සුත්තාති එසසං සංයුත්තසබ්බතො.

භාණ්ඩාරතො:- භාණ්ඩාරසබ්බං මහාති. තස්ස² වයොසු සංයාථක
වයො ආදි වුත්තො, සුත්තසු මහතරණ සුත්තො. තස්සාපි ජවං මෙ
සුගතති ආදිකං අයමතො ආනන්දෙන පරමමහාසබ්බිතීනාලො
වුත්තං නිදනමාදි, සා පනෙසා පරමමහාසබ්බිතී සුමඤ්ඤවිද්වාසනිකා
දීඝතිකායට්ඨකථාය ආදිමහි විත්තාරිතා, තස්මා සා තත්ථ විත්තාරිත
තයෙතෙව වෙදිතබ්බො.

යං පනෙතං "එවං මෙ සුත්ත"නති ආදිකං නිදනං. තත්ථ ඵවනති
තිපාතපදං; ඡෙති ආදිති නාමපදනි. 'සාවස්ථියං චිත්තරිති'ති එත්ථ
මිති උපසංගතපදං; භවතීති ආබ්භාසපදනති ඉමිනා තාව තයෙත

1. සී. III. දීඝසා ව මුඤ්ඤා ව.

2. සී. I. II. IV & V. පඤ්ච වයො නොහති.

3. සී. II. මහසු.

ආතසෙදු”ති: එවං භගවතා “ආයස්මා ආතසෙදු අත්තුසලො ඛම්ම කුසලො බ්‍යඤ්ඤාකුසලො තිරුතතිකුසලො පුබ්බාපරකුසලො”තිb එවං ඛම්මසෙතාපතිනා ව පසත්ථාචානුරූපං අත්තනො ධාරණබලං දසොනො සත්තානං සොතුකමසතං ජනෙති, එවං මෙ සුතං තං ව චො අත්ථො වා බ්‍යඤ්ඤාතො වා අනුනමනසිකං එවමෙව න අඤ්ඤාදා දව්ඨබ්බනති. මෙ සදෙදු නිසු අපෙත්සු දිස්සති, තථාහිස්සා:- “භාථාහිතිකං මෙ අසොජනි”නතිc ආදිසු මයාති අපෙත්ථා. “සාධු මෙ භනෙත භගවා සංඛිතෙතත ඛම්මං දෙසෙතු”තිd ආදිසු මයානති අපෙත්ථා “ඛම්මද්දයාදු මෙ හිතඛපෙ භවථා”තිe ආදිසු මමාති අපෙත්ථා. ඉධ පත ‘මයා සුත’නති ව ‘මම සුත’නති ව අත්ථවසෙ සුජ්ජති.

සුභානති අයං සුතසදෙදු සථපසසොකා අනුපසසොකා ව භමන විස්සුත කිලිතනු ‘පච්ඡන ක්‍ෂානානුසොග මහාභවිඤ්ඤායා සොතවා රුහුසාරවිඤ්ඤාතාදි අනෙකත්ථපගෙදු

තථා හිස්සා:- “සෙතාය පසුතො”ති ආදිසු භව්ජනොති අපෙත්ථා. “සුතඛම්මස්ස පස්සතො”තිf ආදිසු විස්සුතඛම්මස්සාති අපෙත්ථා. “අවස්සුතාවස්සුතස්සා”තිg ආදිසු නිලිනනස්සාති අපෙත්ථා. “තුළමහි පුඤ්ඤං පසුතං අතපන”නතිh ආදිසු උපචිතනති අපෙත්ථා. “සෙ ක්‍ෂාන පසුතා ඩිරු”තිi ආදිසු ක්‍ෂානානුසුතනාති අපෙත්ථා. “දිව්ඨං සුතං මුත”නතිj ආදිසු සොතවිඤ්ඤායානති අපෙත්ථා “සුතඛරෙ සුතසත්ථ වසො”තිk ආදිසු සොතවාරුහුසාරවිඤ්ඤාතඛරෙති අපෙත්ථා. ඉධ පනස්ස සොතවාරුහුසාරෙන උපධාරිතනති වා. උපධාරණනති වා. අපෙත්ථා. මෙ සදෙදු මයාති අපෙත්ථ සති එවං මයා සුතං සොතවා රුහුසාරෙන උපධාරිතනති සුජ්ජති. මමාති අපෙත්ථ සති එවං මම සුතං සොතවාරුහුසාරෙන උපධාරණනති සුජ්ජති.

එවමෙතෙසු නිසුපි පදෙසු එවනති සොතවිඤ්ඤාණාදිවිඤ්ඤාණ නිවච්ඡිදස්සනං. මෙති චුත්තවිඤ්ඤාණසම්ඛිතිප්‍රග්ගලච්ඡිදස්සනං. සුභානති අස්සවණ්ඨාපට්ඨිකෙඛපමනා අනුනානසිකාපිට්ඨිතභණ්ණිදස්සනං. තථා එවනති කස්සා සොතවාරුහුසාරෙන පටිගතාය විඤ්ඤාණවිජිතා නාතපසකාරෙන ආරම්මණ පටිගතායවපසකායනං. මෙති අත්තපසකායනං. සුභානති ඛම්මපසකායනං, අයං තෙත්ථ සංඛෙපො: නාතපසකාරෙන ආරම්මණ පටිගතාය විඤ්ඤාණවිජිතා මයා න අඤ්ඤං කතං, ඉදං පත කතං; අයං ඛපෙමා සුතොති. තථා

a. අභිග්ගාර-එතදස්ස පාලි	f. මහාවග්ග-චුළිනිදු සථා.
b. සංග්‍රහනතිකාය-ඛණ්ඩංගුත්ත	g. පාචිතති පාලි-භික්ඛුභිග්ගසිංහ
c. බ්‍රාහ්මණස්ස-සුත්ත-කසිභාරවාජසුත්ත	h. බ්‍රිද්දක පාඨ-තිරෙණඛඛිච්ඡුතත.
d. සංග්‍රහනතිකාය-න තුලිනාක වංශයා.	i. ඛම්මපද-182
e. මජ්ඣිමනිකාය-ඛම්මද්දයාදු සුත්ත.	j. ජජ්ඣිතිකාය-අලගද්ද සුත්ත.
k. මජ්ඣිමනිකාය-මහාසොසිඛික සුත්ත	

එවනති නිද්දියිතබ්බ¹බ්බමපකාසනං. මෙති පුග්ගලපාකාසනං. සුභානති පුග්ගලකිව්වපකාසනං. ඉදං පුග්ගතං ගොති. යං පන සුගතං නිද්දියිත්ථාමි, තං මයා එවං සුභානති තථා එවනති යස්ස වික්කසනතා නස්ස නානපපකාරපච්ඡෙදායා නානත්ථබ්බඤ්ඤානගහණං ගොති, තස්ස නානාකාරනිදද්දෙසො. එවනති හි අයං ආකාරපද්දඤ්ඤානති, මෙති කතඤ්ඤානිදද්දෙසො. සුභානති විසයනිදද්දෙසො එතතාවතා නානාකාරපච්ඡෙදනන වික්කසනතානෙන නා සමබ්බිතො කතඤ්ඤානිදද්දෙසො ගහණ සනතිවිතානං කතං ගොති. අඑවා එවනති පුග්ගලකිව්වනිදද්දෙසො සුභානති විඤ්ඤාණකිව්වනිදද්දෙසො. මෙති උගයතිචෙට්ඨ සුභාපුග්ගල නිදද්දෙසො.

අයං පනෙත්ථ සංකප්පො:-මයා සමබ්බන්තිචෙට්ඨවිඤ්ඤාණසමබ්බිතා පුග්ගලෙන විඤ්ඤාණවසෙන ලබ්බවණ්තිචෙට්ඨානායෙන සුභානති. තත්ථ එවනති ච මෙති ච සමබ්බන්තිචෙට්ඨවසෙන අවිජ්ජමාන පද්දඤ්ඤානති, කිං හෙත්ථ තං පරමත්ථතො අත්ථි යං එවනති වා මෙති වා නිදද්දෙසං ලග්ගෙථ? සුභානති විජ්ජමානපද්දඤ්ඤානති, යං හි සුභානති එත්ථ සොකෙහා උපලඬං, තං පරමත්ථතො විජ්ජමානනති තථා "එව"නති ච "මෙ"ති ච තං තං උපාදය වහතබ්බතො උපාදයපද්දඤ්ඤානති "සුභ"නති දිට්ඨාදීති උපනිබ්බාය වහතබ්බතො උපනිබ්බායපද්දඤ්ඤානති, එත්ථ ච එවනති වචනෙන අසමමාගතං දීපෙති, ත හි සමුද්දෙහා නානපපකාරපච්ඡෙට්ඨසමත්ථො ගොති. සුභානති වචනෙන සුභස්ස අසමමාගං දීපෙති, යස්ස හි සුභං පමුච්චිං ගොති න සො කාලතත රෙන මයා සුභානති පටිත්තාති ඉච්ඡස්සා අසමමාගෙන පද්දඤ්ඤානිද්දි; අසමමාගෙන සතිසිඬි; තත්ථ පද්දඤ්ඤානබ්බන්ධමාය සතියා බ්බඤ්ඤානාච ඛාරණ සමත්ථතා; සතිපුබ්බන්ධමාය පද්දඤ්ඤාන අත්ථපච්ඡෙට්ඨසමත්ථතා; තදුගයසමත්ථතායොගෙන අත්ථබ්බඤ්ඤානසමත්ථතාය බ්බමෙකොසස්ස අනුපාලනසමත්ථතො බ්බමගණ්ඨාගාරිකතනසිඬි.

අපජරා තසො:-එවනති වචනෙන යොනිසො මනසිකාරං දීපෙති, අපයානිසො මනසිකරොතො නානපපකාරපච්ඡෙට්ඨා භාවතො. සුභානති වචනෙන අවිකෙඨපං දීපෙති, වික්කිතතවිතතස්ස සමණාභාවතො. තථාහි වික්කිතතවිතතො පුග්ගලො සබ්බසමපතතියා චුට්ඨමානොපි 'න මයා සුභං පුත ගණ්ථා'ති ගණ්ඨි යොනිසො මනසි කාරෙන චෙත්ථ අතතසමාපණ්ඩං පුඤ්ඤ ව තතපුඤ්ඤානං සංඛති, සමරං අපණ්ඨිතිතතතස්ස පුඤ්ඤ අතතපුඤ්ඤානං වා තදභාවතො. තථා අවිකෙඨපෙන සබ්බමසමණං සපුරිසුපනිස්සයඤ්ඤි සංඛති, ත හි වික්කිතතවිතතො සොදාං සකෙකානි, ත ච සපුරිසො අනුපනිස්ස යමානස්ස සමණං අපට්ඨති.

1. බී. V. නිදසිතබ්බ

අපරො තයො:- යත්ම ඵළ්ඛනි යත්ත විත්තසත්තානං නානප්ප සාරස්ථවතභිසං නානත්ඛ්‍යායාදිකානගණං හොති, තත්ත නානාසාර නිදද්දසොති වුත්තං. තො ඵ ඵළං හද්දසො ආකාසො න සම්මි අප්ප ක්කිතතතො පුබ්බි අකතපුඤ්ඤං වා හොති. තත්ම ඵළ්ඛනි ඉමිනා හද්දසක ආකාසො පච්ඡිම්බික්කවය සම්පතති. අත්තනො දිපෙති. සුභානති සමණසොහෙන පුරිම්බික්කවයසම්පතති, නති අප්පච්ඡිකප දෙසෙ වන්තො සප්පුරිසුපතිත්තංචරිතිත්තං වා සමණං අභි, ඉච්චං පච්ඡිම්බික්කවයසම්මි ආයසුම් සිඬා හොති, පුරිම්බික්කවයසම්මි පයොගසුම්, තාය ව ආයසුම්මි අභිගම්චානතිසිම්, පයොගසුම්මි ආගම්චානතිසිම්, ඉති පයොගසුම්මි ආගම්චානති සම්පත්තං වචනං. අරුණං විය සුරියං උදයං යොතිසො මිත්තිකාසො විය ව කුසලංචමං අරහති ගතවන්තො චචනං පුබ්බික්කං හවිතුනති අපරො නිදානං රූපෙනා ඵළං. මෙ සුභානති ආදි මාග්.

අපරො තයො:- ඵළ්ඛනි ඉමිනා නානප්පසාරස්ථවතභිසං නානත්ඛ්‍යායාදිකානගණං හොති, තත්ත නානාසාර නිදද්දසොති වුත්තං. තො ඵ ඵළං හද්දසො ආකාසො න සම්මි අප්ප ක්කිතතතො පුබ්බි අකතපුඤ්ඤං වා හොති. තත්ම ඵළ්ඛනි ඉමිනා හද්දසක ආකාසො පච්ඡිම්බික්කවය සම්පතති. අත්තනො දිපෙති. සුභානති සමණසොහෙන පුරිම්බික්කවයසම්පතති, නති අප්පච්ඡිකප දෙසෙ වන්තො සප්පුරිසුපතිත්තංචරිතිත්තං වා සමණං අභි, ඉච්චං පච්ඡිම්බික්කවයසම්මි ආයසුම් සිඬා හොති, පුරිම්බික්කවයසම්මි පයොගසුම්, තාය ව ආයසුම්මි අභිගම්චානතිසිම්, පයොගසුම්මි ආගම්චානතිසිම්, ඉති පයොගසුම්මි ආගම්චානති සම්පත්තං වචනං. අරුණං විය සුරියං උදයං යොතිසො මිත්තිකාසො විය ව කුසලංචමං අරහති ගතවන්තො චචනං පුබ්බික්කං හවිතුනති අපරො නිදානං රූපෙනා ඵළං. මෙ සුභානති ආදි මාග්.

ඵළං. මෙ සුභානති ඉමිනා පන සකලෙත වචනෙන ආයත්ම ආනෙය්‍ය තථාගතප්පවදිතං ධම්මං අත්තනො අදගනො අසප්පුරිස හුම් අතික්කම්, සංවක්කතං පටිඡනනො සප්පුරිසහුම්. ඕක්කම්, නො අසම්මා විත්තං වුට්ඨාපෙති, සම්මෙ විත්තං පටිඨාපෙති, නෙවලං සුතමෙවෙතං මයා තත්තං පන ගතවන්තො චචනනති දිපෙනො අත්තනං පටිඨාපෙති සත්ථාරං අපදිසති ජිතවචනං අප්පච්ඡිකප දෙසෙ වන්තො සප්පුරිසුපතිත්තංචරිතිත්තං වා සමණං අභි, ඉච්චං පච්ඡිම්බික්කවයසම්මි ආයසුම් සිඬා හොති, පුරිම්බික්කවයසම්මි පයොගසුම්, තාය ව ආයසුම්මි අභිගම්චානතිසිම්, පයොගසුම්මි ආගම්චානතිසිම්, ඉති පයොගසුම්මි ආගම්චානති සම්පත්තං වචනං. අරුණං විය සුරියං උදයං යොතිසො මිත්තිකාසො විය ව කුසලංචමං අරහති ගතවන්තො චචනං පුබ්බික්කං හවිතුනති අපරො නිදානං රූපෙනා ඵළං. මෙ සුභානති ආදි මාග්.

“විනාශයේ අත්‍යවශ්‍ය බවට එළඹෙන්නේ සාමාන්‍ය,
එවිට මේ සුභවිච්ඡේදය වැඩෙනවාය”යි.⁵

එකෙහි ගණනට පිටින් දැනගන්නා සමයෙහි පරිවර්තනය
විච්ඡේදය. “එකං සමය”හි අනිත්‍යතාවයට පත්වීම. තවත් සමය
සිදුවේ:-

“සම්මානෙ ඛණ්ඩානු භාෂණ සමුහෙ භෙදාදිසිසු
පටිලාභෙ පභාෂණ ව පටිලෙඛෙ ව දික්කති”යි.⁶

තවත් සිත “අපොච්ඡායා සංඝට උපසංඝයාගේ සාමාන්‍ය
සමයෙහි උපාදාය”යි⁷ එවිටදී සම්මානෙ අපොච්ඡායා. “එකං ව
භික්ඛුසෙ ඛණ්ඩා ව සමයො ව බ්‍රහ්මචරිකාසාය”යි⁸ ආදිය ඛණ්ඩා
“උත්තරාසමයො පටිලාභසමයො”යි⁹ ආදිය භාෂණ. “මහාසමයො
පවතතී”¹⁰ නැතිද ආදිය සමුහො. “සමයොපි භො භො නග්ගුලි අපට
විච්ඡා අපොච්ඡායා: සාමාන්‍යයෙහි විතර්කයක් නොවන බවට මං ජාණ්ඩයක්
නග්ගුලි නාම සිතුවු සමුහාසන සිතියමක් න පරිසරකාරීන් අගමති
භො භො නග්ගුලි සමයො අපට විච්ඡා අපොච්ඡායා”යි¹¹ ආදිය භෙදා.
“භෙදා භො පන සමයෙන උත්තරාසමයො පටිලාභො පන සමයො
මහාසමයො සමයො පවතති”¹² නිසා ආදිය දිවයි.

“දිවෙති ව ඛණ්ඩානු භාෂණ අපොච්ඡායා වර්තන සමයෙහි
අපොච්ඡායා සිතො පභාෂණො පටිලෙඛති”යි¹³

ආදිය පටිලාභො. “සමමා මානාසමයො අත්තමකාසී දුක්ඛස්සා”යි¹⁴
ආදිය පභාෂණ. “දුක්ඛස්ස පිටුහෙති සංඛතෙති සත්තාපච්ඡායා
විපරිණාමෙති අතිසමයෙති”යි¹⁵ ආදිය පටිලෙඛො, භො පනස්ස
භාෂණ අපොච්ඡායා, භො සංඛතෙති උතු මානාසමයො රත්නාදිව ප්‍රබන්ධ
මහාසමයො සාමාන්‍ය පභාෂණ පටිලෙඛො පටිලෙඛො මුහුණතදිය භාෂණ
භෙදාභෙදා සමයෙහි ‘එකං සමය’හි දිවයි.

තවත් කිසිවක් එකෙහි සංඛතෙතිදී සමයෙහි යං යං සුභං
යති යති සංඛතෙති උතුමති මානස පභාෂණ රත්නාසමයො දිවසානො
වා වුත්තං, සමයං තං පෙරසා සුචිදිතං සුචිදිතං පභාෂණං. යමා
පන එවං මේ සුභං “අසුභං සංඛතෙති අසුභං උතුමති අසුභං මානස
පභාෂණ අසුභං රත්නාසමයො අසුභං දිවසානො” වා”යි එවං වුත්තං න

a. දිවෙතිකාය-සුභසුභං

b. වතුකායසුභං

c. පාචිකාය පාචි 133 පි.

d. දිවෙතිකාය-මානස සුභං.

e. මහාසමයාය-භාෂණසුභං

1. මහාසමයාය-භාෂණසුභං.

2. සාමාන්‍යසුභං.

3. කිසිකාය-භාෂණසුභං

4. පටිලෙඛො.

5. සිතෙතිකාය.

සකකා සුභවන ධාරෙතං වා උද්දිසිතං වා උද්දිසාපෙතං වා ඛුසුඛා
 වතතබ්බං හොති, තස්මා එකෙනෙව පදෙන තමන්. සමෝධානෙනා
 "එකං සමය"නති ආග. යෙ වා පන ඉමෙ ගමබ්බාකකානතිකසමයො
 ජතිසමයො සංවෙගසමයො අභිනික්ඛමණ්සමයො දුක්ඛාරකාරික
 සමයො මාරවිජයකමයො අභිසමෝධිසමයො දිට්ඨධම්මපුබ්බිතාර
 සමයො දෙසනාසමයො පරිනිබ්බාණ්සමයොති එවමාදයො ගතවතො
 දෙවමනුසෙය්‍යසු අතිවිශ පුප්පකාසා අනෙකකාලපාගෙද එව සමයා,
 තෙසු සමයෙසු දෙසනාසමයසංඛාතං එකං සමයාති දීපෙති. යො
 වාගං ඤාණකරුණාතිවිවසමයෙසු කරුණාතිවිවසමයො, අත්තතිත
 පරතිතපටිපත්තිසමයෙසු පරතිතපටිපත්තිසමයො, සන්තිපතිතාතං
 කරුණීයවයසමයෙසු ධම්මිකථාසමයො, දෙසනාපටිපත්තිසමයෙසු
 දෙසනාසමයො, තෙසුපි සමයෙසු අඤ්ඤාතරං සන්ධාය එකං සමසන්ති
 ආග. තස්මා පනෙත්ථ යථා අභිධම්මෙ "සසම්මං සමයෙ කාමාවචර"නති
 ච ඉතො අපඤ්ඤාසු පුත්තපදෙසු "යසම්මං සමයෙ හිත්තවෙ හිත්ත
 විවිච්චව කාමෙති"ති¹ ච භුමවච්චනෙන තිදෙදසො කතො, විතයෙ
 ච "හෙත සමයෙන බුභො ගතවා"ති² කරුණවච්චනෙන, තථා අකත්වා
 කත්වා "එකං සමය"නති උපයොගවච්චනෙන තිදෙදසො කතොති?
 තත් තථා ඉධ ච අඤ්ඤාතා අත්ථසම්භවතො, තත් හි අභිධම්මෙ ඉතො
 අපඤ්ඤාසු පුත්තපදෙසු ච අධිකරණෙනා ගාවෙන ගාවලකඛණෙනා
 ච සම්භවති, අධිකරණං හි කාලෙනා සමුගෙනා ච සමයො තත්
 චුත්තාතං එකාදිධම්මාතං ඛණ්ණමවායගෙතුසංඛාතසංඛාත ච සමයො
 ගාවෙන තෙසං භාවො ලක්ඛිණති තස්මා තදත්ථෙකතත්තං තත්
 භුමවච්චනෙන තිදෙදසො කතො, විතයෙ ච ගෙතු අතො කරු
 ණෙනා ච සම්භවති යො හි සො සික්ඛාපදපඤ්ඤාතතිසමයො සාරි
 පුත්තාදීති පි ද්විපදෙදසො, තෙන සමයෙන ගෙතුගුතෙන කරුණ
 ගුතෙන ච සික්ඛාපදාති පඤ්ඤාපයනෙනා සික්ඛාපදපඤ්ඤාතති
 ගෙතුඤ්ඤා අවෙක්ඛමානො ගතවා තත් තත් විහාසි, තස්මා තදත්ථ
 ජෙතනත්තං තත් කරුණවච්චනෙන තිදෙදසො කතො, ඉධ පන
 අඤ්ඤාතඤ්ඤා එවංජතිකෙ අවධාන සංයොගෙනා සම්භවති, යං හි
 සමයං ගතවා ඉමං අඤ්ඤා වා සුත්තාතං දෙසෙසි අවධානමෙව නං
 සමයං කරුණා විහාරෙන විහාසි, තස්මා තදත්ථෙකතත්තං ඉධ උප
 යොග වචනතිදෙදසො කතොති. තෙනෙතං චුමුචිති:-

"තං තං අත්ථෙවෙක්ඛති හුමෙවත කරුණෙන ව,

අඤ්ඤාත්‍ර සමයො චුත්තො උපයොගෙන සො ඉධා"ති.³

පෙරාණා පන විණ්ණයනති "තසම්මං සමයෙ"ති වා "හෙත සම
 යෙනා"ති වා "තං සමය"නති වා අභිලාපමතතගෙද එක සමික්ඛ
 භුමවමෙව අතො. තස්මා "එකං සමය"නති චුත්තෙ පි "එකසම්මං
 සමයෙ"ති අතො වෙදිතසමිධා.

a. ධම්මසම්මාන.

b. මහාසංඝරාජ.

c. පාඨපසාදි.

"මහලාසි කථා.

භගවාතී ගරු; ගරුං හි ලොකෙ භගවාතී වදන්ති. අයඤ්චි සබ්බකුණවිසිට්ඨතාය සබ්බසත්තානාං ගරු; තස්මා “භගවා”ති චෙදිතඤ්ඤා.

පොරොණෙහි පි වුත්තො:-

“භගවාතී වචනං සෙට්ඨං භගවාතී වචන මුක්තමං,
ගරුභාරවසුත්තො සො භගවා තෙන වුච්චති”ති.

අපිව:-

“භාග්‍යවා භග්‍යවා¹ සුත්තො: හගෙහි ව විභභත්වා.
භග්‍යවා වන්තගමනො හවෙසු භගවා තනො”ති.

ඉම්ඤ්ඤාපි ගාරාය වසෙතස්ස පදස්ස විතාරතො පනො ජවෙදි තඤ්ඤා, සො විසුඛිමස්සො බුඩ්ධානුස්සති නිදෙද්දසෙ වුත්තො යෙව, එත්තාවතා චෙත්ථ එවිමෙම සුභානති වචනෙන යථාසුතං ධම්මං දෙසෙතො භගවතො ධම්මසරීරං පච්චික්ඛං. නරොති, හෙන නගිදං අනික්ඛන්තසංජානං පාවචනං, ‘අයං චො සත්ථා’හි සැදු අදස්සනෙන උත්තණ්ඨිතං ජනං සම්මාසෙති, එතං සම්මං නග්ථායී වචනෙන තත්ථි සම්මෙ භගවතො අවිජ්ජමානතාවං දස්සෙතො රුපකායපරිනිබ්බාණං සාපෙති, තෙන-‘එවං විධස්ස නාම අරිය ධම්මස්ස දෙසෙතා දසවලධරො චරිතසිඤ්ඤා’ තාසො සොච භගවා පරිනිබ්බුත්තො; කෙතඤ්ඤෙත ජීවිතෙ ආසා ජනෙතස්සාති’ ජීවිත මදමෙතං ජනං සංචෙපෙති, සච්ඡෙම වස්ස උස්සාහං ජනෙති, එවන්ති ව හණනො දෙසනාසම්පත්තිං නිද්දිසති, මෙ සුභානති සාවකසම්පත්තිං, එකං සම්මන්ති කාලසම්පත්තිං, භගවාති දෙසන සම්පත්තිං, සාවඤ්ඤානති එවන්තාමනෙ තගෙර, සම්පච්චෙව චෙතං භුමිවචනං.

විහරතිති අවිසෙසෙන ඉරියාපථදිබ්බවුභවඉරියවිහාරෙසු අඤ්ඤා තරවිහාරසම්මුඛිතාපරිදීපතමෙතං, ඉධ පන ඤානගමනාසන සස නාපසගෙදෙසු ඉරියාපථෙසු අඤ්ඤාතරඉරියාපථසමාසොගපරිදීපනං, තෙන ඕතොපි ගච්ඡන්තොපි නිසීන්තොපි සගාතොපි භගවා විහරති ඉච්චෙව චෙදිතඤ්ඤා, සො හි එතං ඉරියාපථස්වාධනං අඤ්ඤාතර ඉරියාපථෙන විච්ඡින්නා අපරිපට්ඨනාමත්තාතාවං ගරති පවනෙති තස්මා “විහරති”ති වුච්චති.

ජෙතවනෙති ජෙතස්ස රාජකුමාරස්ස වනෙ, තං හි භෙන ජෙතපිතං සංවඩ්ඪිතං පරිපාලිතං අසොසි, තස්මා “ජෙතවන”නති සබ්බං ගතං, තස්මිං ජෙතවනෙ. අනාඨපිණ්ඩස්සො ආණ්ඩෙති අනාඨ පිණ්ඩසෙන ගතපාතිතා වතුපඤ්ඤාසතිරඤ්ඤානොපිපරිච්චාගෙන

¹ සිංලඝ්ඝපා.

1. සි. I. II & IV. භගවා.

2. සි. I. II. & III චරිතසිඤ්ඤාතසොන.

බුද්ධපමුඛස්ස සංඝස්ස නියතාතිතතතා අනාථපිණ්ඩිකස්ස ආරාමොති සංඛං ගහෙ ආරාමෙ; අයමෙත්ථ සංඛෙපො. විත්ථාපො උත පපඤ්ච සුදනියා මිජ්ඣිමධ්මිකථාය සබ්බාසවස්සතතවණ්ණනායං වුත්තතා, තත්ථ සියා: යදි තාව ගහවා සාවජියං විහරති 'ජෙතවනෙ'ති න වතතබ්බං, අථ තත්ථ විහරති 'සාවජිය'නති න වතතබ්බං, තති සක්කා උතයත්ථ එකං සමයං විහරිතුනති, න ඛො පනෙතං එවං දධ්මබ්බං, තත්ථ අපවාටුවග සමීපධෙවි භූමිමවචනනති, තස්මා යථා ගඛිතා යමුනාදිනං සමිපෙ ගොස්සථාති වරනතාති ගඛිතායං වරනති යමුනායං වරනතිවි වුච්චති, එවමධාපි යදිදං සාවජියා සමිපෙ ජෙත වනං තත්ථ විහරනො වුච්චති "සාවජියං විහරති ජෙතවනෙ"ති. ගොවරගාමෙතිදස්සනත්ථං තිස්ස සාවජිවචනං. පබ්බජිතානුරූපතිවා සධ්මාතතිදස්සනත්ථං සෙසවචනං.

අඤ්ඤාතඤ්ඤාත ජෙට්ඨාති නාමගොතතවසෙක අපාකවා එකා දෙවතාති අනෙතා. "අභිජනාති නො ගහනත ගහවා ආසුතං යෙව අඤ්ඤාතරස්ස මහෙසකඛස්ස යතඛස්ස සංඛිතෙතන තණ්හා සඛිය පිමුහතී: අභාසිත්ථා"ති¹ එත්ථ උත අභිඤ්ඤාතො සකෙක්කාපි දෙව රුත් "අඤ්ඤාතරස්"ති වුත්තතා, 'දෙවතා'ති ව ඉදං දෙවතාමපි දෙවධිතානමපි සාධාරණවචනං ඉමසමී. පනත්ථ දෙවපුත්තො අසිපෙසො; සො ව ඛො රූපාවචරනං දෙවතානං අඤ්ඤාතරස් අභික්කනතාය රතතීයාති එත්ථ අභික්කනතා සද්දො බසසුඤ්ඤාති රූපඅභික්කනමොදනාදිසු දිස්සතී, තත්ථ "අභික්කනතා ගනෙත රතතී, තික්කනො පඨමො යාමො, පිරතිසිනො තික්කි සංඝො, උද්දිසතු ගනෙත ගහවා තික්කිතං පාතිමොක්ක"නති² එවමාදිසු බසෙ දිස්සතී. "අයං ඉමෙසං වතුරතං පුග්ගලානං අභික්කනතායෙර ව පණීත තරෙ වා"ති³ එවමාදිසු සුඤ්ඤෙර.

"නො මෙ වඤ්ඤති පාදති ඉචියා යසසා ජලං,

අභික්කනෙනත වණ්ණන සබ්බා මහාසයං දිසා"ති⁴.

එවමාදිසු අභිරූපො. "අභික්කනතං හො හොතමි අභික්කනතං හො හොතමා"ති⁵ එවමාදිසු අභික්කනමොදනො ඉධ පන බසෙ. තෙන අභික්කනතාය රතතීයා පරික්කිණ්ණාය රතතීයාති වුත්තං හොති. තත්ථායං දෙවපුත්තො මිජ්ඣිමයාමසමනනායෙර අගතොති වෙදි තණ්හා, තියමො කිරෙස දෙවතානං යදිදං බුද්ධානං වා බුද්ධස්සා වකානං⁶ වා උපට්ඨානං අගච්ඡනා මිජ්ඣිමයාමසමනනායෙර යෙව අගච්ඡතී.

1. සි. II. & III. නියාදිතස්සා.

2. සි. III. & IV. බුද්ධාමසානං.

3. මිජ්ඣිමනියං-මහාතණ්හාසඛිබසුත්ත. c. භික්කුත්තර 269 පි.

4. වුලාවග්ග. 377 පි.

d. පිණ්ඩවත්ථි.

e. දිසාමසාය-අමිඨපුත්ත.

අතිශයෝක්තියෙන්ම අධි වර්ණනාදේ පන ජවි ප්‍රති කුල වහා කාරණ සන්ධාන පමණ රූපායනනාදිසු දික්කි. තනි “සුවර්ණවර්ණය”හි ගතවා”හි එවමාදිසු ජවියා “කදු සංවර්ණයා පන තෙ ගතපති සමණයා ගොතමියා වර්ණයා”හි එවමාදිසු ප්‍රතියං. “වනතාගේ මේ ගො ගොතම වර්ණයා”හි එවමාදිසු කුල වර්ණය. “අපි කොන නු වර්ණණන ගතපතෙතොති වුවවති”හි එවමාදිසු කාරණය. “මහතාං ගතපිඨජවර්ණයං අතිනිමිණිතො”හි එවමාදිසු සන්ධාන. “තයො පනතයා වර්ණයා”හි එවමාදිසු පමණය. “වර්ණයා ගතො රසො මත්”හි එවමාදිසු රූපායනන. සො ඉධ ජවියා දව්විසිඬා. තෙත අතිකකනවර්ණයා අතිරූපව්වි; ඉව්විවර්ණයා මහාපවර්ණයාහි වුතං ගොති දෙවතා හි මිත්‍රයා ලොකං ආගව්විතො පනතිවර්ණයාදි පනති ඉතිසුඬ ජනිතා මලා රිකා අතතභාවං නනිභා අතිරෙකවර්ණයං අතිරෙකඉඬි. මාපෙතො තවසමථාදිති ගව්විතො මිත්‍රයා විය අතිසංඛතොත නාගෙන ආගව්විතා, තනි නාමාවචරා අනතිසංඛතොතාදි ආගතත්‍වං ගතොතානාහි, රූපාවචර පන න ගතොතානාහි, තෙසං හි අතිසුඬමො අතතභාවො, න තෙත ඉරියංපටිකපනං ගොති තතො අයං දෙවපුතොතො අතිසංඛතොතො ආගතො, තෙත වුතං. “අතිකකනව වර්ණයා”හි.

කෙවලකපනති එනි කෙවලකදේ අනවසෙස ගෙහුග්‍රා අබ්‍යා මිත්‍රා”තතිරෙක දලානව විසංගොතාදිඅනෙකනෙතො. තථා හිත්තං:— “කෙවලපරිපුර්ණයං පරිපුර්ණං මුහුර්විතිය”තනිභු එවමාදිසු අනවසෙස නාති අනෙතො. “කෙවලකපනා ව අතිකමිගධා පසුතො බාදනියං ගොජනියං ආදිය උපසංඛිතමිත්‍ර”තනිතිහ එවමාදිසු ගෙහුග්‍රාතො. “කෙවලක පුසංඛිතමිත්‍ර සමුදයො ගොති”හි එවමාදිසු අබ්‍යා මිත්‍රයා, “කෙවලං සංඛිතමිත්‍රයං නුත අගමාංගයා”හි එවමාදිසු අනතිරෙකතො; “ආගතවතො අනුරූඬියා බාහිගො නාම සම් විහාරිතො කෙවලං සංඛිතෙද්‍යං ඩිතො”හි එවමාදිසු දලානවතො, “කෙවලි වුසිතවා උතතමපුරිසොති වුවවතිහි එවමාදිසු විසං ගොගො, ඉධ පනතා අනවසෙසො අනෙතොති අතිපෙතො.

කප්‍යසදේ පනායං අතිසද්දහන වොහාර කාල පසුඬතනි වෙත්දන විකප්‍ය ලෙස සමනතභාවාදි අනෙකනෙතො. තථා හිත්තං:— “මහපනතියමෙතං ගොගො ගොතමියා යථා තං අරගතො සම්භා

a. සුතනිපාත-සෙලසුතන.	g. දිසංඛිතාය-සාමද්‍යද්‍යවලසුතන.
b. මනිමිනිතාය-උපාලිසුතන	h. මහාවිග්‍යං-උරුපෙලපසුඬපිපාටිතාරිතකරා.
c. දිසංඛිතාය-අමිමසුතන.	i. නිසංඛිතාය-මහාවිග්‍යං-නිසංඛිතායසුතන.
d. වනස-සුතන. 134 පි.	j. ජනනිභුග්‍රාතර-මහාවිග්‍යං-සොණසුතන.
e. මාරු-සුතන. 63.	k. මහාකප්‍යසද්‍යොර-ආපනතිවර්ණය.
f. පාමනිමිගධා. 152.	l. නිසංඛිතාය.

සමුඛසායා”^a ඵචමාදිසු අභිසංගතනන්දො, “අනුජනාමි භික්ඛව පඤ්චති සමණකප්පොති ඵලං පරිභුඤ්ජිතු”^b නතිභ ඵචමාදිසු වොහාසෙ. “යෙන සුදං තිව්චකපාං විහරති”^c ඵචමාදිසු කාලො. “ඉව්වා යසමා කප්පො”^d ඵචමාදිසු පඤ්ඤානති. “අලංකාසො කප්පිත කෙසමග්ගති”^e ඵචමාදිසු ඡෙදනං. “කප්පති වඛුලු කප්පො”^f ඵචමාදිසු විකප්පො. “අපි කප්පො නිපජ්ජිතු”^g නතිභ ඵචමාදිසු ලෙසො. “නෙවලකප්පං චෙචචනං ඔහාසෙසා”^h ඵචමාදිසු සමන්තහාසවො. ඉධ පනස්ස සමන්තහාසවො අන්තොති අධිප්පතො. තයමා ඡෙවලකප්පං ඡෙතවනනග් ඵත් අනවසෙසං සමන්තතො ඡෙතවනනති ඵචමන්තො දට්ඨසෙබ්බො. ඔහාසෙසොති වන්දලිකාර සරිපමුච්ඡිතාය ආගාය ඵරිත්වා; වන්දිමා විග්ග සුරියො විග්ග ච ඵකො හාසං ඵකප්පජ්ජනං කරිත්වාති අන්තො.

ශක්ති ගතවො නොනුපසඛිකමිති ‘යෙනා’ති භූමිමන්ත කරණ වචනං, තසමා යත් ගතවො තත් උපසඛිකමිති ඵචමන්ත අන්තො දට්ඨසෙබ්බො, යෙන වා කාරණෙන ගතවො දෙවමනුස්සෙති උපසඛිකමි තසෙබ්බො තෙන කාරණෙන උපසඛිකමිති ඵචමන්ත අන්තො දට්ඨසෙබ්බො, කෙන ව කාරණෙන ගතවො දෙවමනුස්සෙති උපසඛිකමි තසෙබ්බොති? තාතප්පකාරගුණවිසෙසාසිගමාසිප්පායෙන සාදුර්ඝ්ථ භාගාසිප්පායෙන විජගණෙති නිව්චලිතමහාරුකෙබ්බො විග්ග; උපසඛිකමිති ව ගතොති වුත්තං ගොති.

උපසඛිකමිත්වාති උපසඛිකමිතපරියොසානදීපනං, අඵවා ඵවා ගතා තතො ආසන්නතරට්ඨානං ගතවතො සමිපසංඛාතං ගතවො තිපි වුත්තං ගොති; ඉදං යෙනන්ත ලොභෙන අග්ගපුග්ගලස්ස උපට්ඨානං ආගතො තං පුට්ඨිතුකාමා දසකඛයමොධාතසමුජ්ජලං අඤ්ජලං සිරිසි පතිට්ඨපෙත්වා ඵකමන්තං අට්ඨාසි, ඵකමන්තනති ගාවනපුංසකතිලොකො. “විග්ගං වන්දිමසුරියං පරිචන්තනති”ⁱ ඵදිසු විග්ග. තසමා යථා සීතා ඵකමන්තං සීතා ගොති තථා අට්ඨාසිති ඵචමන්ත අන්තො දට්ඨසෙබ්බො. භූමිමන්ත වා ඵතං උපයොගවචනං, අට්ඨාසිති ආනං කප්පපසි, පණ්ණිතා ගි දෙවමනුස්සෙති ගරුඨානිගං උපසංකමිත්වා ආසන්නසුලභාය ඵකමන්තං තිට්ඨනති, අඤ්ජලි දෙවො තෙසං අඤ්ජලතරො තසමා ඵකමන්තං අට්ඨාසි. කථං සීතො පන ඵකමන්තං සීතො ගොතිති? ඡ ආනදෙසෙ වජ්ජනා-සෙය්ග පිදං? අතිදුරං අව්වාසනං උපරිවිතමුත්තතප්පදෙසං අතිසමුඛ මතිපට්ඨාති, අතිදුරෙ සීතො ගි සවෙ කප්පතුකාමො ගොති උච්චා සද්දෙන කප්පතමිමං ගොති, අව්වාසනො සීතො සංඝට්ඨනං

a. මජ්ඣිමනිකාය-මහාසමවකසුත්තං.

b. වුලලවග්ග-220.

c. මජ්ඣිමනිකාය-මහාසමවකසුත්තං.

d. සුත්තනිපාත-පාරායණවග්ගං.

e. ජනක-6-268.

f. වුලලවග්ග-දුතියසංඛිතිකථා-437.

g. අභිකුත්තරනිකාය.

h. දෙවපුත්තසංයුත්ත-32.

කරෙහි, උපරිවිෂ්ටක ඩිනො සර්වකණ්ඩා බංඩ්, උත්තරාපදේශ ඩිනො අභාරවං පක්ෂිකෙහි, අතිශයමුඛා ඩිනො සවේ දුක්කාමො නොහි වක්කුනා වක්කුං අංගවට දුට්ඨබ්බං හොති, අතිපට්ඨා ඩිනො කපේ දුක්කාමො හොති හිවං වසාරෙඤා දුට්ඨබ්බං හොති, තඤ්ඤා දුග්ග්ඤි එතෙ ජ ඤානදේශෙ වරෙඤ්ඤා අට්ඨාසි, තෙන වුත්තං “එකමිත්තං අට්ඨාසි”ති.

එකදවොමාන එක අවොව, කථනානුභවී කාරණප්‍රවේ, ගත විනො හි තිණේණාකතාවො දසකසලොකාකතාකතා පාකවො, තෙතිමිණො දෙවකාක තත් කතා කතා, මිණො පත කාරණෙණ තිණේණානි න ජනානි තෙත සා තො කාරණ ප්‍රවේමානො එවමොන. මානිකානි දෙවකානො පිසසමුද්ධාරවමනමෙන; නිදුකකානි වුතනො හොති, යදි එවි “ගද තෙ මාරිස ගතකතා ගතක ගදගෙ ගමා ගවෙත්තො අථ නො ජනෙත්තො වසසගතො මෙ තිරගෙ පවම මානකො”තී ඉදං විරුජ්ඣති, න හි තෙරසික ගතෙතො නිදුකකො නාම හොති, කිණ්ණොපි න නිදුකකො, රුද්‍රිකසෙදුත පත එවි. වුවමන, පුබ්බ තිර පමෙනපටිකානො පුබ්බමෙපටිකානො එස වොගාතො, අපරගාතෙ පත පුකකි හොතා වා මා වා රුද්‍රිකසෙදුත අය වොගාතො වුවමනෙව. කිප්පුමෙපි තිරුදුකාපි වා පොකකිරණී පොකකිරණී විය.

බුද්ධමනිනි එක් වතකාලයේ බිසා, කාලමාසයා හමුවාදෝ දිවෙයිදෝ අවිච්ඡාදයෙහි, තත් පසුවු කාමගුණයුතු ජනුරාගෝ කාමයෙහි නාම, රූපාරූපහවුතු ජනුරාගෝ ව කිංකනිකනනි ව හමුවාදෝ නාම, වාසවනි දිවෙයිදෝ දිවෙයිදෝ නාම, වතුනු සලවුනු අසුකුණ අවිච්ඡාදයෙහි නාම.

තැන් කාමොණො අවටිහු ලොභසහගතෙහු විකුටාදෙසු උපාජ්ඣි, භමොණො චතුසු දිව්ගිගතවිපාසුතතලොභසහගතෙහු විකුටාදෙසු උපාජ්ඣි, දිට්ඨොණො චතුසු දිව්ගිගතවිපාසුතතලොභසහගතෙහු විකුටාදෙසු උපාජ්ඣි, අවිජ්ජොණො සම්මාකුසලෙසු උපාජ්ඣි, සමමාපි චේත අවගතනවේදන ච රුහවේදන ච ඕණොති චේදි තමමො, අවගතනවේදනාති අසමාගමනවේදන, අයං හි අත්තනො වසං ගතෙ සත්තන අසමාගමනී, නිරයාදිහෙදග දුග්ගතිගං භෙව නිබ්බන්තනති, උපරිභවං.³ ව නිබ්බංණං ගතං අදදන්තො අසමා නිසු භවෙහු චතුසු සොනිසු පසච්චිගතිසු සත්තන විසංකුණ්ඨිති තවහු සත්තොවාසෙහු ව ගමනීතිවි අන්තො, 'රුහවේදනා'ති ඕගතනවේදන, ඕසංගෙණො කිලෙසරාපි, අවිජ්ජො පට්ඨං යං

1. III, IV, & V, ഉദിത പൊതുവർഗ്ഗം ലിഖ.

2. ඔ. II. & III. උපරිතොච.

2. **செய்தித்தொகுப்பு - கலாசாலைத்தொகுப்பு.**

පඤ්චවත්තයා අයමිනෙතා: කපං පන ඩං මාගිස අපාතිධං අනායුතං. ඔසමිනුපි යරාහං ජනාමි එවං මෙ කපෙහිති, අරයා හගවා කපෙන්නො: “සද්ධ ඥාන”නති අදි මාග:-

තත් සද්ධ ඥානනති යගමිං කාලෙ අගං; සුභාගේ නිපාත මිත්තං, යරා ව එත් එවං සබ්බපදෙසු; සංසිද්ධිති පටිච්ඡන්තං කපිං අතරන්නො තාත්ථ ඔසිද්ධි. නිබ්බුඤ්ඤාමිති ණං අසකොනො අතිවයාමි; ඉති ණංන ව වායාමෙ ව දෙසං දිට්ඨා අතිධංනො අවයමිනො ඔසමිතරිනති, එවං තාව හගවතා පඤ්ඤා කපිතො දෙවතායපි පටිවිසේවා, න පන පාකපො, තස්ස පංකටි කරණත්ථං සත්ත දුකා දග්ගිතා; කිලෙසවසෙක හි සංතිට්ඨන්නො සංසිද්ධි තාමි, අභිසංඛාරවසෙක අයුගන්නො නිබ්බුඤ්ඤා තාමි, තණ්හාදිසිති වා සංතිට්ඨන්නො සංසිද්ධි තාමි, අවසෙස කිලෙසා නඤ්ඤව අභිසංඛාරානඤ්ඤ වසෙක අයුගන්නො නිබ්බුඤ්ඤා තාමි, තණ්හාවසෙක වා සංතිට්ඨන්නො සංසිද්ධි තාමි, දිසිවසෙක අයු ගන්නො නිබ්බුඤ්ඤා තාමි, සත්තතදිසියා වා සංතිට්ඨන්නො සංසිද්ධි තාමි, උපෙත්තදිසියා අයුගන්නො නිබ්බුඤ්ඤා තාමි, මිලියනාහි නිවෙසා හි හවදිසි, අතිඛාවතාහි නිවෙසා විහවදිසි, ලීතවසෙක වා සංතිට්ඨන්නො සංසිද්ධි තාමි, උඛවවවසෙක අයුගන්නො නිබ්බුඤ්ඤා තාමි, තරා කාමිසුබලලිකානුසොගවසෙක සංතිට්ඨන්නො සංසිද්ධි තාමි, අතතකිලමිථානුසොගවසෙක අයුගන්නො නිබ්බුඤ්ඤා තාමි, සබ්බාකුසලාහිසංඛාරවසෙක සනතිධංනො සංසිද්ධි තාමි, සබ්බ ලොකිකකුසලාහිසංඛාරවසෙක අයුගන්නො නිබ්බුඤ්ඤා තාමි, වුත්තමපි වෙතො:- “සෙග්ගපාපි වුත්ත සෙග්ගි අකුසලා ධම්මා සසෙබ්බ තෙ අසොභාවං.¹ භමිනියා සෙග්ගි කුසලා ධම්මා සසෙබ්බ තෙ උපරිභාවං.² භමිනියා”නි; ඉමං පඤ්ඤාපිසංජ්ඣතං සුච්චා ව දෙවතා සොතාපහතිපල පතිධාය කුට්ඨා පසන්නා අත්තනො තුඤ්ඤව පසාදඤ්ඤ පකාසගන්ති: චිරස්සා වණාති ගාථමාග.

තත් චිරස්සානති චිරකාලස්ස අවච්ඡේදනාති අනෙතා; අයං කිර දෙවතා කස්සපසම්මාසමුඛං දිට්ඨා තස්ස පරිනිබ්බාණෙනො පට්ඨාය අනතර අඤ්ඤං මුඛං න දිට්ඨපුබ්බා, තසමා අජ්ජ හග වතං දිට්ඨා එවමාග, කිං පතිමාය දෙවතාය ඉතො පුබ්බෙ සත්ථා න දිට්ඨපුබ්බොති? දිට්ඨපුබ්බො වා නොතු අදිට්ඨපුබ්බො වා, දස්සනං උපාදය එවං වතං වට්ඨති, මුග්ගමණනති බාහිතපාපං විණාසව මුග්ගමණං. සට්ඨිතිබ්බුඤ්ඤාති කිලෙසපරිනිබ්බාණෙන නිබ්බුඤ්ඤා ලොකෙති සත්තලොකෙ. විසත්තනිකානති රුපාදිසු ආරම්භණසු

1. සි II x III මු. අසොභාගං. 2. සි II. x III. මු. උපරිභාගං.
3. මජ්ඣිමනිකාය-සංග්ගෙ ධම්මානං

ආසන්නවිසභ්‍යතාදීති කාරණංගි විසභ්‍යතා වුවවිති තණ්හා, තං විසභ්‍යතං අපභිධම්මතං අනායුගමතං. තිණ්ණානති තිතතිණ්ණං; උතතිණ්ණං; විරහං වත විණ්ණංභවමුඛණං පඤ්ඤාමිති අනේවා.

සමනුසංඤ්ඤා සත්ථා අනෙකාසිති තාය¹ දෙවතාය වචනං විතෙත නෙව සමනුසංදි, එකජකායසො අනෙකාසි. අනතරධාසිති අතිසංඛ තකායං ජනිතා අතතනො පකතිඋපාදිනනානායසමි. සෙව එතාං ලඛිණාදා ලභිතවිධා හුතා දසබලං ගනෙති ව මාලෙගි ව පුරෙජනා අතතනො භවතං සෙව අගමාසිති.

සාරත්ථපාකාසිනීයා සංයුතතනිකාසම්මතථාස

බසනරණසුත්තවණ්ණනා

ති ට්ඨි තා.

1. 2.

ඉදති දුතියසුත්තතො පටිථාය පඨමමාගනඤ්ච උත්තාතත්ථඤ්ච පතාය යං යං අනුත්තාතං තං තදෙව චණ්ණසිත්තාම. ඡන්දාසි නොති ජනාසි හු. නිමොක්ඛනති ආදිති මග්ගාදිතං නාමාති; මග්ගන ගි සත්තා කිලෙසබන්ධනතො නිමුවනති, තසමා මග්ගා සත්තාතං “නිමොක්ඛනා”ති වුත්තො, එලක්ඛණෙ පත තෙ කිලෙස බන්ධනතො පමුත්තො තසමා එලං සත්තාතං පමොක්ඛනාති වුත්තං, නිබ්බාණං පථො සත්තාතං සබ්බදුක්ඛා² විවිහති. තසමා නිබ්බාණං විවෙකොති වුත්තං, සබ්බාති වා එතාති නිබ්බාණසොච නාමාති, නිබ්බාණං ගි පථො සත්තා සබ්බදුක්ඛතො නිමුවනති පමුවනති විවිචනති, තසමා තදෙව නිමොක්ඛනා පමොක්ඛනා විවෙකොති වුත්තං. ඡන්දාමි බ්වානනති ජනාමි ඛො අහං; අවධාරණත්ථො ඛො නාණෙ. “අහං විජනාමි සෙව සත්තාතං නිමොක්ඛනං විජනනත්ථමෙව ගි මග්ගා සමතිංසපාරමිසො පුරෙත්වා සබ්බඤ්ඤාපසාදං පටිවිධි”නති සිහනාදං තදති. බුධිසිහනාදං නාම කීර එතං සුත්තං; නාදිනව පටිත්ඛනානාති තදිමුලකග්ග කාමමහවග්ග පරික්ඛයෙන, තදිග්ගා ව භවග්ග වානිසි වට්ඨති. තත්ථ ගි පුරිමිනසෙන තදිග්ගවෙන තිවිධ කම්මානිසංඛාරවසෙන සංඛාරක්ඛනො ගතිනො, සඤ්ඤාවිඤ්ඤාණෙති තංසම්පසුත්තාව චෙ බන්ධා, නෙති පත තිති බන්ධනි සම්පසුත්තා චෙදනා තෙසං ගහණෙන ගතිනා වාති අනුපාදිනනානාතං වතුනං අරුපක්ඛනාතං පටිත්ඛනවසෙන තඋපාදිසෙසං නිබ්බාණං කපිභංගොති. චෙදනානං. නිශේධා උපසමාති උපාදිනනචෙදනාතං නිශේධනව උපසමෙනව, තත්ථ චෙදනාගහණෙන තංසම්පසුත්තා තෙසං බන්ධා ගතිතාව භොනති. තෙසං වත්ථාරම්මණවසෙන රුපක්ඛනොති, එවං ඉමෙසං උපාදිනනානාතං පඤ්ඤානං බන්ධනං

1. සි. මු. III. & IV. තණ්හා.

2. සි. II & III. සබ්බදුක්ඛං විවිචනති.

අප්පච්ඡාදිවසෙක අනුපාදිකොස නිබ්බාණං කරිතං තොති. දුතිය
 නයෙන පන සාද්දිගගණෙන සංඛාරකඛණියා ගතිතො, ගවගගණෙන
 උප්පත්තිගවසංඛාතො රූපකඛණියාපි, සඤ්ඤාදිති සරූපෙතෙව
 නයො ඛණි, එවං ඉමෙයං පඤ්ඤානං ඛණිතං අප්පච්ඡාදිවසෙක
 නිබ්බාණං කරිතං තොතිති වෙදිගබ්බං. ඉමෙමෙව ච නයං චතුතිකා
 භික්ඛගණිතයොරො රෙවෙති, ඉති නිබ්බාණවසෙතෙව ගතවා
 දෙසනං නිව්ඛාපෙසිති.

දු ති ස සු භ ත් :

1. 3.

තතිසෙ-උපනිසනීති පරිකච්ඡයති තිරුජ්ඣති උපගම්මති වා;
 අනුපුබ්බෙන මරණං උපෙනිති අනෙථා. සථා වා ගොපාලෙන
 ගොගණො තියති, එවං ජරග මරණසන්නිතං උපනිසනීති අනෙථා.
 ජීවිතානති ජීවිත්ඤ්ඤායං; අප්පකති පරිත්තො රොසං; තස්ස චිතා
 කාසෙති පරිත්තතා වෙදිගබ්බා සරසපරිත්තතාය ව ඛණපරිත්ත
 තාය ව සරසපරිත්තතායපි හි “ගො භික්ඛවෙ විරං ජීවති සො
 වස්සසං. අප්පං වා භිගෙතා”ති; චචනතො පරිත්තා. ඛණපරිත්ත
 තායපි පරමත්තො හි අතිපරිත්තො සන්නානං ජීවිතකඛණො එක
 විත්තපපමතතිමෙත්තා යෙව, යථා තාම රථවක්කං පච්චිමානවපි
 එකෙනෙව නෙමිප්පදෙසෙන පච්චෙති, තිව්චිමානවපි එකෙනෙව
 තිව්චිති, එවමෙව. එකවිත්තකඛණිකං සන්නානං ජීවිතං; තඤ්චි
 විත්තෙ තිරුජ්ඣතෙක සෙත්තා මෙත්තා තිරුජ්ඣති වුච්චති යථා:-
 “අතීතෙ විත්තකඛණෙ¹ ජීවිත්ත ජීවති න ජීවිස්සති, අනාගතෙ
 විත්තකඛණෙ න ජීවිත්ත² න ජීවති ජීවිස්සති, පච්චුප්පන්නෙ විත්ත
 කඛණෙ න ජීවිත්ත ජීවති න ජීවිස්සති.”

“ජීවිතං අත්තතාමො ව සුඛදුක්ඛා ව තෙවලා,
 එකවිත්තසමායුත්තා ලුහුසො විත්තතෙ බණො.

ගෙ තිරුච්චා මරන්නස්ස තිව්චිමානස්ස වා ඉධ,
 සප්ඛෙපි සද්දිසා ඛණා ගතා අප්පටිසන්තිතා.

අතිබ්බතෙත්ත න ජාතො පච්චුප්පන්නෙ ජීවති
 ඩිඤ්ඤාගඛිතා මෙත්තා ලොකො පඤ්ඤානති පරමත්ඤ්ඤා”ති

ජරූපනිසානාති ජරං උපගතස්ස; ජරාය වා මරණ සන්නිකං
 උපනිග්ගා. න සන්නි කාණො ති තාණං ලෙණං සරණං ගපිතුං.³
 සමිත්ථො තාමි කොචි නන්ති. එකං ගස තති එතං ජීවිත්ඤ්ඤායං

1. සි. I & II. තජීවිත්තං.

2. සි. I & II. තජීවිත්තං.

3. සි. III & IV. සමිත්ථො තාමි කොචි

2. මාරසංග්ගස්ස.

මරණපහමිනං ආයුපරිත්තතා පරපතීතයා තාණාභාවොති නිවිධං භයං; භයවත්ථි භයකාරණනති අනේවා. පුඤ්ඤාති කසිත්ථ සුඛාවහානීති විඤ්ඤා පුරිසො සුඛාවහාති පුබ්බදගතාති පුඤ්ඤාති කපරග්ග. ඉති දෙවතා රූපාවචරජායානං තනිංය පුබ්බවෙතනං අපරවෙතනං. මුඤ්ඤනවෙතනඤ්ඤා භගෙත්වා ඛසුචචනවසෙත 'පුඤ්ඤ නි'ති ආග. ක්වානග්ගාදං ක්වානනිකතනිං ක්වානසුඛඤ්ඤා භගෙත්වා 'සුඛාවහානි'ති ආග. තග්ගා කිර දෙවතාය භයං දිසායුකථානෙහ ප්‍රභවිලොකෙ නිබ්බන්තතතා හෙට්ඨා කාමාවචරදෙවපු පරිත්තායු කථානෙ වචමානෙ උපපජ්ජමානෙ ව ඵුල්ලජුසිතනෙ වුට්ඨි පාතසදිසෙ භගෙත දිග්ඨා එතදගොසි:—"අනො වතීමෙ සත්තා ක්වානං භාවෙත්වා අපරිනීතජායානා ඤාලං නත්වා ප්‍රභවිලොකෙ එකකප්ප වෙකප්ප වතුකප්ප අභිකප්ප සොළසකප්ප වතනිංස කප්ප වතුසභිකප්පපමාණං අධානං තිට්ඨෙය්‍යු"නති; තඤ්ච එවමාග. අථ භගවා අයං දෙවතා අතිග්‍රාහිතං වචනථං කපෙතීති විචට්ඨමග්ගා දග්ගෙනතා දුතියං ගාථමාග. තත්ථ ලොකාමිස නති වෙ ලොකාමිසාති පරිගායෙන ඵ නිප්පරිගායෙන ව, පරිගායෙන තෙගුමිකවට්ටං ලොකාමිසං, නිප්පරිගායෙන වතතාරො පච්චයා, ඉධ පරිගාය ලොකාමිසං අභිප්පෙතං, නිප්පරිගාය ලොකාමිසවිච්චට්ඨයෙව. සන්තිපෙතෙත්වා ති තිබ්බාණසංඛතං අවචනගතනිං පෙකඛනෙතා ඉච්ඡෙනතා පත්ථෙනතාති.

ග ති ස සු තතං .

1. 4.

වතුනේ-අවෙචනනීති අතික්කමනති; ඤාලාති පුරෙ භත්තා දගො ඤාලා; නරසහති රතනියොති රතනියො අතික්කමමානා පුග්ගලං මරණපහමිනාය තරයනති; සිස සිසං ගමියනති. වසො ගුණාති පඨමමජ්ඣමිපච්චිමවයානං ගුණා; රාසගොති අනේවා. "අනු ජාතාමි තික්කවෙ අහතානං වත්ථානං විගුණං සංඝාටි"නති; එත්ථ හි පටලනේවා ගුණවෙධා. "සතගුණා දක්ඛිණා පාටිකඛිතිතඛා"ති; එත්ථ ආතිසංසවෙධා. "අතතං අතතගුණ"නති; එත්ථ කොට්ඨාසවෙධා. "කතිරා මාලාගුණ ඛසු"ති; එත්ථ රාසවෙධා. "පඤ්ඤාකාමගුණා"ති; එත්ථ ඛිකිතවෙධා. ඉධ පත රාසවෙධා ගුණවෙධා. තඤ්ච වසො ගුණාති වසො රාසගොති වෙදිතඛා.

අනුපුබ්බං ජහනති නි අනු පටිපාටියා පුග්ගලං ජගනති; මජ්ඣිමවගෙ සීතං හි පඤ්චවගෙ ජගති, පච්චිමවගෙ සීතං වෙ පඨම මජ්ඣමා ජගනති, මරණකඛණ පත තගොපි වයා ජගනෙතව.

a. මහාවගෙ.

c. බුද්දතපාඨ-වග්ග.සංකාර.

b. මජ්ඣමනිකාය-දක්ඛිණවිගගික සුත්ත.

d. බම්මපද-පුඨවගෙ.

e. මජ්ඣමනිකාය-මහාදුක්ඛකඛණ සුත්ත.

එකං ගහෙනි එකං කාලානං අතික්කමිතං රතතිඤ්චානං තරිත
තාමො වසොගුණානං ජනනසාමොති තිවිධං ගගං. සෙසං පුරිම
ශද්ධසමමාන්.

ම ඥ ඤ පු තතං .

1. 5.

පඤ්චමෙ-කානි ජිඤ්ඤාති ජිඤ්ඤානො කති ජිඤ්ඤාය; සෙස පඤ
සුචි එසෙව නසො. එතච 'ජිඤ්ඤ ජගෙ'ති අත්තො එකං. ගාථා
වකිකා¹ පත මට්ටහාවන්. අයං දෙවතා සද්දපුනරුත්තිං වජ්ජ
යනති එවමාග. කානි සම්මානිකොති කති සමෙග අතිගතො; අති
ක්කතොති අත්තො. 'සම්මානිකො'තිපි පාමො, අයමෙවත්තො.
පඤ්ච ජිඤ්ඤාති ජිඤ්ඤානො පඤ්ච ඔරමාගිය සංයොජනාති
ජිඤ්ඤාය. පඤ්ච ජගෙ ති ජගතො; පඤ්චුදධංගාගියසංයොජ
නාති ජගෙය; ඉධාපි ජිඤ්ඤාති ජගතො අත්තො එකමෙව.
ගගවා පත දෙවතාය ආරොපිත වචනානුරූපතෙව² එවමාග.

අථ වා-පාදෙසු ඔබ්පාසො සකුණො³ විය පඤ්ඤාචරමාගිය
සංයොජනාති ගෙව්වා ආකම්මානාකාරාති ගොතති, තාති අනා
ගාමිකෙතනා, ජිඤ්ඤායාති වදති. ගත්තති ගතිතරුකසිංහා විය
පඤ්චමමාගිය සංයොජනාති උපරි ආකම්මානාකාරාති
ගොතති, තාති අරගතකමෙතන ජගෙයාති වදති. පඤ්චමුග්ගති
ගාමසෙ ති එතෙසං සංයොජනානං ජිඤ්ඤාත්තො වෙව පහාණත්තො
ච උතතරිං අතිරෙකං විසෙසං ගාමෙතො; සම්මානොති
ඉද්දියාති ගාවසෙති අත්තො. පඤ්චමමානිකො ති රාග සමෙගා
දද්ධසමෙගා මොගසමෙගා මානසමෙගා දිසිසමෙගාති ඉමෙ පඤ්ච
සමෙග අතික්කතො; ඔසතිකොති පුට්ඨති වතුරොස
තිකොති කපිසති, ඉමාය පත ගාථාය පඤ්චද්දියාති ලොකිය
ලොකුතරාති කපිතාතිති.

පඤ්චම පුතතං.

1. 6.

ජගෙ-ජාගරගතති ජාගරතානං; පඤ්ච ජාගරගතති විසො
ජ්ජතගාථායමත සම්මාදිසු පඤ්චසු ඉද්දියෙසු ජාගරතෙසු පඤ්ච
නිවරණාසුතො තාම; කගමා? යගමා තංසමඛි පුග්ගලො යත්ත
කත්ති තිසිතො වා තිතො වා අරුණං උධිපෙතොපි පමාද
තාය අකුසලසමඛිතාය සුතො⁴ තාම ගොති. එවං සුතොසු
පඤ්චසු නිවරණෙසු පඤ්චද්දියාති ජාගරාති තාම. කගමා? යගමා

1. සි. III. ඔබ්පාසො. 2. සි II & IV. වචනානුරූපතො. 3. සි. V. ඔබ්පාසෙකුණො.

නංගම්බතිපුත්තලො යත්තත්ති නිපජ්ඣිතා නිද්දායනතාපි අපා මාදතාය භුක්තසම්බන්ධාය ජගතො නාම හොති. පඤ්චති පන නිවරණෙනෙව කිලෙසරජං. අද්දායති ගණනාති පරාමසති පුරිමා හි කාමිවන්දදායො පට්ඨිමානං පට්ඨයා හොනාති පඤ්චති ඉන්ද්‍රියෙති පරිසුර්කාති අයමිත්තො ඉවදිතෙබ්බො. ඉධාපි පඤ්චන්ද්‍රියාති ලොකි යලොභුතකරානෙව කතිනාතිති.

ජබ්බම් සුත්තං.

1. 7.

සත්තමේ-බම්බා ති චතුසස්සම්බන්ධො අප්පට්ඨිදිනාති සුද්දේන අප්පට්ඨිති. පරමාදෙසු ති වාසසිද්ධිගතවාදෙසු; තෙ හි ඉතො පරෙසං තිත්ථියානං වාදතො පරමාද නාම, තිසරෙති අත්තනො බම්බතායපි ගව්ත්තති පරෙතපි තියන්ති; එත්ත සමමෙව සංගාදිති ගණනතො ගව්ත්තති නාම, පරසං වචනෙන තාති ගණනතො තියන්ති නාම. භාලො ජගතං පවුර්කිතු නති තෙසං පුත්ත ලානං පවුර්කිතුං අයං කාමලො. ලොකසමිං හි බුලො උපපන්නො බලො ජෙදසියති සංඝො සුපාපිපන්නො පටිපදා භද්දිකා ඉමෙ ව පන මහාජනා වළොව සුත්තො තපාවුර්කිත්තති දෙවතා. අංග. සම්බුධා ති සමො ගෙතුනා භාරණෙන බුධා; වත්තාරො හි බුධා සබ්බඤ්ඤාබුලො පළොකබුලො චතුස්සම්බන්ධො සුත්තබුලොති, තත්ත සමතිංස පාරමිතො පුරෙති සමොසමොධිං. පනතො සබ්බ ඤ්ඤා බුලො නාම, කපාසකසගංගාති වෙදසබ්බාසාති පාර මිතො පුරෙති සමමභුතං පනතො පළොකබුලො නාම, අවසෙසා ඛිණ්ණසවා චතුස්සම්බන්ධො නාම, බහුසුත්තො සුත්තබුධා නාම, ඉමිත්තං අත්ත තයොපි පුරිමා වට්ටන්ති. සම්මදඤ්ඤාසා ති සමො ගෙතුනා කාරණෙන ජතිත්තා; චරන්ති විසමෙ සමන්ති විසමෙ වා ලොකසතති වාසෙ විසමෙ වා සත්තතිකායෙ විසමෙ වා කිලෙසජනෙ සමි චරන්තිති.

සත්තම් සුත්තං.

1. 8.

අට්ඨමේ-සුසම්බුධාති පඤ්ඤාය අප්පට්ඨිතිහාවෙනෙව සුත්තට්ඨා, යථා හි වෙ ජෙත්තාති කතිත්තා එකං වට්ඨිති බහුං බඤ්ඤං අති ගතංග අවාපිනෙකවත්තතො අලංගං සන්ධාය බහුං මෙ බඤ්ඤං නට්ඨන්ති වදනො අලංගමෙව නට්ඨන්ති වදන්ති, එවමධාපි අප්පට්ඨිදිනාව සුසම්බුධා නාම. අසම්බුධා ති පඤ්ඤාය පට්ඨිතිහාවෙනෙව අනට්ඨා. සෙසං පුරිමසදිසමවාති.

අට්ඨම් සුත්තං.

දිනක පඤ්චසිලමි දසසිලමි අසිලමෙව. සමාපන්නා අධිසමාපන්නයොපි අසිලමෙව. සබ්බමි ලොකියසිලං සිලමෙව, ලොකුත්තරං අසිලං, විතතපඤ්ඤස්ස ඵ ඵසෙව නයොති. ඉති ඉමාං ගාථාං සමොධානන්තො තිස්සො සිත්ඛා සකලං සාසනං ඵ කපිතා ගොනතිති.

න ම මි සු තතං .

1. 10.

දසමෙ-සන්නානනති සන්නතිලෙසානං; පණිතානං වා. “සන්නො හවෙ සබ්බි පච්චෙදගනති”a “දුරෙ සන්නො පකාසෙන්නති”b. ආදිස්සු හි පණිතාපි සන්නානති වුත්තා බ්‍රහ්මචාරිනනති සෙඨ්ඨචාරිතං. මග්ගවුත්තවර්ගවාසං වසන්නානං. භෙදන වණ්ණණා පසිදනිති කෙන කාරණෙන ඡවිවණ්ණණා පසිදනිති පුච්ඡති; කඛො පනෙසා එවං පුච්ඡති? එසා කිර වනසණ්ඨවාසිකා භූමිච්චෙදවාහා ආරඤ්ඤානෙ හික්ඛු පච්ඡාභහනං පිණ්ඩපාතපටිකකතෙන අරඤ්ඤා පවිසිත්වා රත්තිඨානදිවාඨානෙනස්ස මුලකම්මඨානං ගහෙත්වා නිසින්නෙ පසාති, තෙසඤ්ච එවං තුසිත්තානං බලවපිභෙස කඤ්ඤා උපපජ්ජති; තතො විසභාසගන්නති වුත්තමති සභාග සන්නති ඔක්කමති විතතං පසිදති විතතෙ පසන්නෙ ලොභිතං පසිදති විතතසමුඨානාති උපාදරුපාති පටිපුඨාති ගොනති වණ්ඨා පමුත්තතාලඵලස්ස විග්ග මුඛස්ස වණ්ණණා ගොති, තං දිස්සා දෙවතා විතෙතසි: සරිතවණ්ණණා නාමායං පණිතාති රස සමපන්නාති ගොජනාති සුඛසමථස්සාති නිවාසන පාපුරණ සුඛ සනාති උතුස්සවෙ තෙභුමකාදිගෙදෙ ව පාසාදෙ මාලාගතිවිලෙප නාදිති ව ලගන්නානං පසිදති, ඉමෙ පන හික්ඛු, පිණ්ඩාය වරිත්වා මිස්සකභහනං භුඤ්ජන්ති, තිදලමඤ්චකො වා එලකෙ වා සිලාය වා සයනාති කපෙපන්නති, රුක්ඛමුලාදිස්ස වා අභොගානාසෙ වා වසන්ති, ඉතන නුභො කාරණෙන එතෙසං වණ්ණණා පසිදනිති? තස්මා පුච්ඡි. අථස්සා හගවා කාරණං කපෙන්නො දුතියං ගාථමාග.

තත්ථ අනිනනති-අනිතෙ අසුතො නාම රුක්ඛමමිකො අභොසි, සො අමහානං පණිතෙ පච්චයෙ අදසි, ආවරිපුපජ්ඣායා ලාභිතො අගෙසුං, අථ මයං එවරුපාති ගොජනාති භුඤ්ජමින විවරති පාරු පිමාති එවං එකමෙව පච්චයබාහුලිකා විග්ග ඉමෙ හික්ඛු අනිතං නානුසොචනති; නසප්පසනති නාගනනති අනාගතෙ ධම්මකො රුක්ඛ හවිස්සති විතා ජනපද හවිස්සනති බහුති සපටිනවතිතාදිති උපපජ්ජස්සනති බාදථ භුඤ්ජතාති තත්ථ තත්ථ වත්තාසෙ හවිස්ස නති තද මයං එවරුපාති ගොජනාති භුඤ්ජස්සාම විවරති පාරු පිස්සාමාති එවං අනාගතං න පජෙන්නති; පච්චුස්සගෙහනනාති යෙන

තැන, තසම් තැනෙන අවස්ථාංගපටිප්පාති “අවරු”ති දෙව
 බිතානං තාමං, තායං සමුහෙන පරිවුතා. “දිශෙබ්බති දෙවලොතෙ
 නිබ්බතෙතති; පඤ්චති කාමයුග්ගෙහිති මනාපියරුපසංගුහකිරසපො
 ට්ඨබ්බසංඛාතෙති පඤ්චති කාමබ්බතෙති කාමනොට්ඨාසෙති වා;
 සමප්පිතාති උපෙතා; ඉතරං තසෙව වෙවචනං, පරිවාරයමානාති
 රමමානා; තෙසු තෙසු වා රුපාදිසු ඉන්ද්‍රියාති සඤ්චාරයමානා.
 කායං වෙලාසනති තසම් පරිවාරණකාලෙ; සො පතස්ස දෙව
 පුත්තස්ස අබ්‍රුතා අභිතිබ්බත්ත කාලො වෙදිතබ්බො, තස්ස හි පටි
 සන්තිසබ්බෙණෙව රත්ත සුවණ්ණකවෙනො. පිය විරොචමානො තිසා
 වුත්තපාමාණො අත්තතාවො තිබ්බතති, සො දිබ්බවත්තිවත්තො
 දිබ්බාලබ්බාරපතිවණ්ණතො දිබ්බමාලාවිලෙපතබ්බො, දිබ්බෙති
 වන්දනවුණ්ණෙහි සම්මා විකිරියමානො දිශෙබ්බති පඤ්චති කාම
 ගුහෙහි ඔවුතො තිවුතො පරිශොනමො ප්ලාහාතිතුතො ගුහා
 ලොහතිස්සරණං තිබ්බාණං අපස්සතො ආසයං වාචං භාසතො
 පිය මහාසදෙක “ත තෙ සුඛං පජ්ජන්ති”ති ඉමං ගාථං ගාය
 මානො තැනවතෙති විවරි. තෙන වුත්තං “තායං වෙලායං ඉමං
 ගාථං අභාසි”ති. සෙ හ පස්සන්ති නිසැන්නති සෙ තත්‍රට්ඨකා පඤ්ච
 කාම යුණානුගවතවසෙත තැනං වනං න පස්සන්ති. නිරදෙවා
 නන්ති දෙවතරානං; දෙවපුරිසානන්ති අත්තො. තිදසානන්ති
 තිකබ්බත්තං දසනනං; සසංගිහන්ති පරිවාරසංඛාතෙන යසෙන
 සමපන්නානං; අඤ්ඤාගුරු දෙවතාති එකා අරියසාමිකා දෙවතා;
 පච්චගාසිති අගං බාලදෙවතා ඉමං සමපන්නං තිච්චං අවලං මඤ්ඤති
 තාස්සා ඡෙදන ගෙදන විචංසන ධම්මතං ජනාතිති අධිප්පායං
 විවෙච්චො දසෙන්නති ‘ත නිං බාලෙ’ති ඉමාය ගාථාය පටිඅභාසි,
 යථා අරහතං චිත්තො-යථා අරහත්තානං වචනං තථා නිං න
 ජනාසිති එවං තස්සා අධිප්පායං පටිකම්පිතො ඉදං අරහත්තානං
 වචනං දසෙන්නති අනිච්චාති ආදිමංග. තත් අනිච්චාසංඛෙ සංචා
 රති සංඛෙ භෙගුමකසාධාරා හුත්වා අභාවෙත්ත අනිච්චා; උප්පාද
 මසංඛිතෙතාති උප්පාදවයසභාවා; උප්පජ්ජිත්වා නිරුජ්ඣන්ති ඉදං
 පුරිමස්සෙව වෙවචනං, යත්තො වා උප්පජ්ජිත්වා නිරුජ්ඣන්ති තස්මා
 උප්පාදවයසංඛිතෙතාති; උප්පාදවයසංඛිතෙත වෙත්ත තදනන්තර
 ට්ඨානං ගතිතමෙව ගොති. නොයං වුපසමො සුඤ්ඤාති තෙසං සම්ඛා
 රානං වුපසමසංඛාතං තිබ්බාණමෙව සුඛං ඉදං අරහතං වෙවෙති.

ස ඨ ම සු තතං.

2. 2.

දුතිය-නිකුතීති තුස්සති අත්තමනො ගොති; පුත්තමාති බහු
 පුත්තො; තස්ස හි එකවෙට්ඨ පුත්තො කසිකම්මං කන්ධා බඤ්ඤස්ස
 කොට්ඨි පුරෙතති, එකවෙට්ඨ වාණීජ්ජං කන්ධා ගිරඤ්ඤසුවණ්ණං

ආගරනති, එතෙව් රාජ්‍යං උපව්‍යාසිතො යානවාතනගාමනිගමා
 දිති ලගනති, අපි තෙසං ධුසලානුභාවසංග්‍රහං සිරිං අනුගමිතො
 මාතා වා පිතා වා නන්දති, ජණද්විතොද්ධි වා මණ්ඩපසංඛිතො
 පුතෙත සමාසං අනුගමිතො දිසවා නන්දති, තං සත්ථං "නන්දති
 පුතෙතති පුතනිමි"ති ආග. මොති නමෙමාති යථා පුතනිමා
 පුතෙතති තථා ගොසාමිකොපි සමාසං ගොමණිලං දිසවා ගාලො
 තිසාය පක්‍ෂාගොරසසමාසං අනුගමිතො ගොති නන්දති. උප
 බිති නරසං නන්දනාති එන උපබිති වතාමො උපබි. කාපුප්පි
 වනුප්පි කිලපුප්පි අභිසංඛාරපබිති, කාමාපි හි "යං පක්‍ෂාකාම
 ගුණෙ පවිච්චි උපපජ්ජති පුබං සොමනස්ස අයං කාමානං
 අසාදෙ"ති එවං වුත්තස්ස පුබස්ස අධිධානගාමිතො 'උපබිසති
 එන පුබ'නති ඉමිතා වචනෙත්ථ උපබිති පුබසති, වතාපි වසා
 මුලකස්ස දුක්ඛස්ස අධිධාන ගාමිතො, කිංලොපි අපායදුක්ඛස්ස
 අධිධානගාමිතො, අභිසංඛාරප ගවදුක්ඛස්ස අධිධානගාමිතොත්,
 ඉධ පත කාපුප්පි අධිපප්පො, පක්‍ෂාති කාමගුණා පෙගුමනාදි
 පාසාද උපාරසගත සෙය්‍යං වතාලසංඛාර නාටක පරිවාරද්විසෙන
 පවුප්පවිතා පිතිසොමනස්ස උපසංගරමානා නන්දගතති, තයා
 යථා පුතතා ව ගාලො ව එවං ඉමෙ උපබිති නරස්ස නන්දනාති
 වෙදිතබ්බො. නිති සො නන්දති සො නිරුපබිති කාමගුණසමාසති
 රහිතො දළිඤ්ඤා දුලලගතසංවර්තාදනො නිති සො නන්දති එව
 රුපො මනුස්සපෙතො ව මනුස්සනෙරධිකො ව කිං නන්දස්සති
 ගගවා ති? ආග, ඉදං පුනා සත්ථා විනෙතසි අයං දෙවතා සොන
 වාදුකමෙව නන්දන වාදු. කෙරොති සොකවදුකාවමස්සා දිපෙ
 යාමිති එලෙත එලං පාතෙතො විස තාසෙව උපමාය තස්සා
 වාදං හිදුතො තමෙව ගාරං පරිවෙතොත්ථා 'සොවති'ති ආග.

තත්ථ සොමති පුතෙතති පිදෙසගමනාදිවසෙන පුතෙතපු
 නවෙධිපුපි තස්සනෙතපුපි ඉදති තස්සස්සනති නාසසසතිපි සොවති,
 තථා මතෙපුපි මරනෙතපුපි වොරාදිරුජපුපිසෙති, ගතිතෙපු වා
 පව්වතිකාතං ගත්ථං උපගතෙපු වා මරණසසතිපි සොවති, රුක්ඛ
 පපපාතාදිති පතිනා ගත්ථොරාදිතං හෙදනවසෙන හිනෙතපුපි හිජ්ජ
 නෙතපුපි හෙදසසතිපි හුනා සොවති, යථා පුතෙතති පුතනිමා,
 ගොසාමිකොපි තපෙව තවතාකාරෙති ගොති සොවති, උපබිති
 නරස්ස සොමනාති යථා ව පුතතා ගාලො එවං පක්‍ෂාකාම
 ගුණොපබිති

"තස්ස වෙ කාමයානස්ස" ජන්දජතස්ස ජනතුනො,
 තෙ කාමා පරිභාගනති සලලවිසොව රුපපති"ති b

a මජ්ඣිමනිකාය-මහාදුක්ඛස්ස ඔසුසං. 1 සි II & V. සබ්බංත.
 b. සුත්තනිපාත කාමසුත්ත 2 සි I, II & V. උදාරසයෙති
 3, සි. II & IV. කාමයොනස්ස.

පුත්තකයෙහි සොවනති තසමා තරස්ස සොවනා සොක වත්තක මෙවාති වෙදිතබ්බා. න ඤි සො සොවති සො නිරුපබ්බි යස්ස පන වතුබ්බිඛාපෙතෙ උපබ්බයො තත්ති සො නිරුපබ්බි මහාබ්බිඤා සවො කිං සොවිස්සති? ත සොවති දෙවතෙති.

දු ති ස සු නතං.

2. 3.

තතිසෙ-තත්ති සුත්තසමං පෙමනති විරුපෙ'පි හි අත්තතො පුත්තතෙ සුවණ්ණබ්බිකං විය මඤ්ඤනති මාලාගුලෙ විය සීසා දිසු කත්වා පරිහරමානා තෙහි ඔව්වතිතාපි¹ ඔවුනතිතාපි ඔහති තාපි ගනිමිලෙපනං පතිතං විය² පටිවජ්ජනා සොමනස්සං ආපර්ජනති, තෙතාහ: “තත්ති පුත්ත සමං පෙම”නති. පුත්තපෙමෙන සමං පෙමං තාම තත්ති පුත්තං හොති, සොසමිතිනති හොති සමං හොධ තසමං හොධනසදිසං අඤ්ඤං ධනං තාම තත්ති හගවාති ආහ සුඛිසසමා ආහාති සුරියාහාය සමා අඤ්ඤ ආහා තාම තත්ති දස්සෙති. සමුද්දපරමාති යෙ හෙවි අඤ්ඤ සර තාම සමබ්බ තෙ සමුද්දපරමා සමුද්දෙ තෙසං උත්තමො සමුද්දසදිසං අඤ්ඤං උදකතිධානං තාම තත්ති හගවාති, යසමා පන අත්තපෙමෙන සමං පෙමං තාම තත්ති මාතාපිතාදයො හි ඡ්ඤෙබ්බාපි පුත්ත ධිතාදයො ව අපොසෙත්වා පි සත්තා අත්තානමෙව පොසෙත්වා, ධඤ්ඤන ව සමං ධනං තාම තත්ති තථාරුපෙ හි කාලෙ තිර ඤ්ඤසුවණ්ණාදිතිපි සොමතිසාදිතිපි ධඤ්ඤගහණත්ථං ධඤ්ඤසාමි කානමෙව සනතිතං ගහෙත්වා ගවජනති, පඤ්ඤය ව සමා ආහා තාම තත්ති සුරියාදයො හි එකදෙසං යෙව මහාසෙතනි පට්ඨුප්පත්තමෙව ව තමං විනොදෙනති පඤ්ඤ පන දසසගසසිමපි ලොකධාතුං එකපජජ්ජනං නාතුං සත්තකාති අතිතංසාදි පටිවජ්ජකඤ්ඤාතමං විබ්බති, මෙසවුට්ඨියා ව සමො සරො තාම තත්ති නදී වාපි හොතු තළාකාදිති වා පුට්ඨිසමො සරො තාම තත්ති මෙසවුට්ඨියා හි පට්ඨිත්තාය මහාසමුද්දෙ අභිගුලිපබ්බ තෙමතමත්තමපි උදකං ත හොති පුට්ඨියා පන පට්තනමානාය යාව ආහස්සරහවතාපි එකොදකං හොති තසමා හගවා දෙවතාය පටිගාථං වදනොනා නත්ති අත්තසමං පෙමනති ආදිමාහාති.

ත ති ස සු නතං.

2. 4.

වතුත්ථං-බහතිසො විපදනති විපදනං රාජ සෙව්ඛා; කොමාදිති කුමාරිකාලෙ ගතිතා; අයං සෙසසරියානං සෙව්ඛාති

වදනි පුබ්බජෙනි පඨමි. ජනො කාණො වාපි තොතු කුණි
 ආදිතං වා අඤ්ඤාතරො, යො පඨමි. ජනො අගමෙව පුතො
 ඉමිඤ්ඤා දෙවතාය වාදෙ සෙවධා නාම හොති, යඤ්ඤා පන
 විපදදිතං බුබුදුයො සෙවධා තඤ්ඤා ගතවා පතිතාං ආත. තත්ථ
 නිඤ්ඤාපි ගතවා සෙවධායෙව අපාද විපාදදිතෙදතං සත්තානං
 සෙවධා උපපජ්ජිතො පනෙස සබ්බසත්තසෙවධා විපදෙසු
 යෙව උපපජ්ජති, තඤ්ඤා සෙවධායෙව අපාදිතො වොති.
 ආජනිතොති ගතෙ වා තොතු අඤ්ඤා වා අඤ්ඤාතරො යො
 කාරණං ජාතාති අයං ආජනිතොව වතුපදනං සෙවධාති අපෙඨා,
 කුට්ඨකණ්ණරඤ්ඤා ගුලවණ්ණඅඤ්ඤා විශ්, රාජ කිර පාඨිතවා
 රෙත නිකම්භිතො වෙතිගපඨිතං ගම්ඤ්ඤාමිති කදම්භනදිතිර-
 ගම්භතො අඤ්ඤා නිජර ධර්මා උදකං ඔතරිතුං න ඉවජති,
 රාජා අඤ්ඤාචරිතං ආමනෙතො අඤ්ඤා තඤ්ඤා අඤ්ඤා සුසිකම්භ
 පිතො උදකං ඔතරිතුං න ඉවජතිති ආත, ආචරිතො සුසිකම්භ
 පිතො දෙව අඤ්ඤා, එතඤ්ඤා හි විතතං 'සවාතං උදකං ඔතරිතොමි
 වාලං තෙමිඤ්ඤා වාලෙ තෙමිඤ්ඤා රඤ්ඤා අඤ්ඤා උදකං
 පාතෙයා'ති, එවං කුට්ඨකං හරිතෙ උදකපාතතතයෙන න
 ඔතරති වාලං ගණ්ඤාපෙඨාති ආත. රාජා තථා කාරෙසි, අඤ්ඤා
 වෙතෙන ඔතරිතො පාරං ගතො සුසුසුසාති සුසුසුසාතො, කුමාරි
 කාලෙ වා ගතිතා තොතු පඨිතා වා සුරුපා වා විරුපා වා යා
 සාමිකං සුසුසුසාති පරිවරති තොතෙති සා හරිතං සෙවධා
 අඤ්ඤාමාති ආජනිතො පෙවධා වාපි තොතු කුණිවධා වා යො
 මාතාපිතුතං වචනං සුණාති සමපට්ඨති මිථාදපතිතරො හොති
 අයං පුතොතං සෙවධා, අඤ්ඤාති සනිවෙදකාදිවෙතෙති
 පුතොති නො අපෙඨා දෙවතෙති?

ච තු ඤ්ඤා සු තතං.

2. 5.

පඤ්ඤාමෙ-සීතො මජ්ඣනිකායෙති සීතමජ්ඣනාතිනො; සංහති
 සීතෙසු'ති යථා පාසුකම්භානං උපගතො සනාතිසීතොසු විශ්වම
 මානෙසු, සීතමජ්ඣනාතිකාලො නාමෙස සබ්බසත්තානං ඉරියපථ
 දුබ්බලක්ඛණො, ඉධ පන පතතිතං යෙව වසෙන දඤ්ඤා.
 සනෙතොති සනාති විශ්; මහාවිරවං විශ් වුච්චති, සතොත
 මෙව වෙත්ථ සතොතොති වුතතං. තපපටිකානං නාමෙතං නිදඤ
 ගමයමි. හි සීතමජ්ඣනාතිකාලෙ වතුපදනෙණෙසු වෙව පතති
 ගණෙසු ව සනාතිසීතොසු වාතසුරිතානං සුසිරුකම්භානං වෙව ජිදු

වෙණුපබ්බතඤ්ච ඛණ්ඩන ඛණිං සාමාය සාමං සම්මයන්තානං පාද පානං ච අරඤ්ඤමජ්ජෙති මහාසද්දො උපපජ්ජති තං සන්ධායෙනං වුත්තං. හං සංසං පටිභානී මනති තං එවරුපෙ කාලෙ මහාඅරඤ්ඤස්ස සනමානං මය්සං භයං හුන්වා උපට්ඨාති. දක්ඛපඤ්ඤ නිරෝසා දෙවතා තස්මිං ඛණේ අත්තනො නිසජ්ජා එසුක්කං කරා එසුක්කං දුතියතං අලභන්ති එවමාහ, යස්සා පන තාදිසෙ කාලෙ පිණ්ඩපාතපටික්කන්තස්ස විවිච්ඡෙදා අරඤ්ඤයතනෙ කම්මට්ඨානං ගණෙනා තිසිත්තස්ස භික්ඛුනො අනපපතං සුඛං උපපජ්ජති, යං සන්ධාය වුත්තං :-

“සුඤ්ඤංගාරං පටිට්ඨස්ස සන්තචිත්තස්ස භික්ඛුනො,
අමානුඨි රතී භොති සමමා ධම්මං විපස්සතො”ති ව

“පුරතො පට්ඨතොවා පි අපරො වෙ න විජ්ජති.
අතිව එසු භවති එකස්ස වසතො වතො”ති ව.

තස්මා භගවා දුතියං ගාථමාග. තත්ථ සාරති පටිභානී මනති යා එවරුපෙ කාලෙ එකකස්ස නිසජ්ජා නාම සා රතී මය්සං උපට්ඨාතීති අනේවා. සෙස්සං තාදිසමෙවාති.

ප ඤාමි සු නතං.

2. 6.

ජතෙ-නිද්දති “අභිජානාමහං අභිවෙස්සන ගිමානං පට්ඨිමෙ මාසෙ නිද්දං මක්කමිතා”ති^a එවරුපාය අභ්‍යාකතනිඤ්ඤ පුබ්බසාගා පරහාගෙසු සෙබ්බපුත්ථත්තානං සංඛාරිකඅකුසල විච්ඡෙදා උපපන්නං පිනමිමං; තාදිති අභිජානාතිසිත්තවාතාදි කාලෙසු උපපන්නං ආගතකුක්කං ආලසියං; වුත්තමපි ඵෙතං:- තත්ථ කතමා තද්දි? යා තද්දි තද්දියතා තද්දියතතා¹ ආලස්සං ආලස්සායනා ආලස්සාඨි තත්තං, අයං වුවවති තද්දි”ති b විජමිතිකාති කායස්ස විජමනා; අරහීති කුසලපකෙඛසු උක්කණ්ඩිතතා; නත්තසම්මදෙති ගත්ත මුව්ච්ඡා; අත්තතිලමථ විත්තදරථ නිසිතාදිකාලෙ පන තෙ “තත්ථ කතමා විජමනිකා? යා කායස්ස ජමනතා”ති c ආදිනා නගෙත අභිධම්මෙ ආගතාව. එනොනාති එතෙත නිඤ්ඤිතා උපක්කිලෙසෙන උපක්කිලිසො කිවාරිතපාකුභාවො. නිපසකාසනීති න ජොතති න පාකුභවතීති අනේවා. අපිසම්මෙග්ගාති ලොකුත්තර මග්ගො; ඉධාති ඉමස්මිං ලොකෙ; පාණිනතති සත්තානං; විවිසෙතාති මග්ගසගජාතවිරියෙන. හං පනාමෙධ්වාති තං කිලෙස ජාතං නිගරිත්වා; අපිසම්මෙග්ගාති ලොකුත්තරමග්ගො; ඉති මග්ගො තොව උපක්කිලෙසෙ නිගරිත්වා මග්ගස්ස විසුඨි වුත්තාති.

ජ ඤාමි සු නතං.

a. මජ්ඣිමනිකාය-සම්මසුත්තෙ

b. පුද්ගලවත්තු විගහිත.

1. ම. II & V. තද්දිනොතා

2. 7

සත්තමෙ-දුන්නිතිකමනති දුක්ඛමං දුග්ගිවාසිං; අබ්බානේන නාති බාලෙන; සාමඤ්ඤානති ණමණ්ඩලෙමා; ඉමිනා දෙවතා ඉදං දසෙසති:- යං පණ්ණිනා කුලපුත්තා දසපි වය්‍යාති විසතිමපි සට්ඨිමපි වය්‍යාති දනෙනති දානමාධාය ජීවනාය තාපුං ආගමව චෙතසා විතතං අනිතිග්ගණ්ණිත්වා එකාසතං එකභත්තං පටිසෙව මානා ආපාණ්ණකාපිතං බ්‍රහ්මවරියං වරන්තා සාමඤ්ඤං කණේ නති තං ගතවා බාලො අබ්‍රහ්මනා නාතුං න සන්තකානිති. ඛණ්ඩු හි ගණ්ණි සමබ්‍රාධාති තසමිං සාමඤ්ඤසංඛාතෙ අරිය මහෙස ඛණ්ඩු සමබ්‍රාධා මහොධිගමාය පටිපත්තස්ස පුබ්බහාසෙ ඛණ්ඩු පරිසස යාති දසෙසති, පිත්තං ඉව න නිවාරණෙති යදි අසොකිසො උපපත්තං විතතං න තිවාරෙය්‍ය කති අහාති සාමඤ්ඤං වෙරෙය්‍ය එකදිවසමපි න වෙරෙය්‍ය විතතවසිනො හි සමණ්ඩලමං කාතුං න සන්තකාති පඤ්ඤ පඤ්ඤති ආරමමණේ ආරමමණේ; ආරමමණං හි ඉධ පදනති අධිපෙත්තං; යසමිං යසමිං හි ආරමමණේ කිලෙසො උපපජ්ජති තත් තත් බාලො විසිදති තාම; ඉරියා පථපදමපි වට්ඨති, ගමනාදිපු හි යත් යත් කිලෙසො උපපජ්ජති තත් තත් ව විසිදති තාම. සංඛ්‍යාපානාති කාමසංකප්පාදිනං, කුමමාමාති කමත්තො පිය අබ්බානිති ගිවපඤ්චමාති අබ්බානිති; සමොදහනති සමොදහනතා සමොදහිත්වා වා. මෙතා විතතකති මනමති උපත්තවිතකකක, එතතාවතා ඉදං දසෙසති යථා කුලෙමා තුණ්ඩු පඤ්චමාති අබ්බානිති සන්තකාපාලො සමොදහනතා සිහාලකස්ස මතාරං න දෙති සමොදහිත්වා වය්‍ය අපසසන්නං ආපජ්ජති එව මෙවං භික්ඛු මනමති උපත්තවිතකකක සන්ත ආරමමණකපාලො සමොදහං මාරස්ස මතාරං න දෙති සමොදහිත්වා වය්‍ය අපසසන්නං ආපජ්ජතිති. අනිසිද්ධොති තණ්හාදිවිතීය්‍යයෙහි අති සිසිතො හුත්වා; අනෙකසානොති අවිතිංසමානො; පටිතිබ්බුතොති කිලෙසපරිතිබ්බාණෙන පටිතිබ්බුතො; න උපවදෙසෙ කඤ්චිති අඤ්ඤං කඤ්චි පුග්ගලං ආචාරවිපත්තිආදිපු යාය කාගපි මබ්බාං කත්තුකාමො හුත්වා න වදෙය්‍ය, “කාලෙන වත්තාමි නො අකාලෙනා”ති ආදසො පත පඤ්ච බසම අර්ක්ඛතං උපට්ඨපෙත්වා උල්ලමනසගාවසණ්ඨෙන විනෙතන කාරඤ්ඤං පටිච්ච වදෙය්‍යාති.

ස තත ම සු නතං.

2. 8.

අට්ඨමෙ-නිදි නිසෙසොති නිදියා අකුසලෙ බසම නිසෙසතිති නිදිතෙසො; නොවෙලොකස්මිං විජ්ජතිති කොච එවරුපො ලොකෙ විජ්ජතිති? පුත්තති; සො නිදං අපමොධනිති සො ගරහං අපත

රතනා බුජ්ඛති; අසො හද්දා කසාමිවාති යථා හද්දා අසොඡාති
 යො කසං අපහරතො බුජ්ඛති පතොදව්ඡායං දිග්ඛං සංවිජ්ජතො
 විශ කසාය අතති තිපාතං න දෙති, එවමෙව සො තික්ඛු භුතං
 දසඅසෙකාසවන්දිනො අතති තිපාතං අදදතො නිදං අපබො
 ධති අපහරතො බුජ්ඛති එවරුපො තොවි බිණ්හවො විජ්ජති?
 පුච්ඡති; අභුතකෙකාසෙන පන පරිවුතො නාම තත්ථි. නානුසාරී
 තනුතා; හිරියං අකුසලෙ ධමම තිසෙධෙති; වරතො බිණ්හවා
 නාම අපපාතාති අපත්වා. සද්ද සන්ධාති නිවටකාලං සතිවෙපුලලන
 සමන්තාගතා. අහො දුක්ඛස්ස පසුස්සාති වට්ඨස්සකස්ස තොරිං
 අතභූතං තිබ්බාණං පාපුණ්ණි; සෙසං චුත්තනායමෙවාති

අ ට් ට සු නතං.

2. 9.

තවමෙ-කම්මි හෙ කුට්ඨාති අයං දෙවතා දසමාසෙ අතො
 වසතධ්මානවෙසන මාතරං කුට්ඨං කතො- යථා සකුණා දිවසං
 ගොවරපසුතා රතති. කුලාවතං අලලියනති එවමෙව. සත්තා
 තත් තත් ගතති; මාතුගාමස්ස සතතිතං. ආගච්ඡති, ආලය
 වසෙන ගරියං කුලාවතං කතො- කුලපාවෙණි සත්තානසවෙසන
 පුතෙන ගතොතසෙ කතො, තණ්හං බන්ධනං කතො-ගාථාබන්ධනෙන
 ඉමෙ පඤ්ඤා සමොධානෙති; ගතවතං පුච්ඡි; ගතවාපිස්සා
 විස්සජ්ජතො නානාති ආදිමාග. තත් නානාති එකංසවමතෙ
 තිපාතො; නිජ්ජිති පහාය පබ්බජිතතො වට්ඨසම්. වා පුත මාතු
 කුච්ඡිවාසස්ස දරහරණස්ස පුතතිපත්තිතො වා අභාවතො තත්ථි
 දෙවතා-මයා සත්තාගං බන්ධිතො ගුලපඤ්ඤා පුච්ඡිතො අයඤ්චි
 සමණො පුච්ඡිතමධොතයෙව විස්සජ්ජසි. ජනං නුබො මෙ අජ්ඣා
 සයං කපෙසි උදහු අජනං, යං වා තං වා මුඛාරුලං කපෙසිති
 විනොතො පුත “කින්නාග”තති ආදිමාග. තත් කින්නාගතති
 කිං හෙ අහං; අථස්සා ගතවා ආවික්ඛතො මානරතති ආදිමාග,
 සාහු ගොති ගාථාය අනුමොදිති; යමපහංසිති ගතවතං වන්දිතො
 ගතමාලාදිති පුජෙති; අතතො දෙවධ්මානමෙව ගතාති.

න ට් ට සු නතං.

2. 10.

දසමෙ-නිපොද්ධමෙති තපොදස්ස තපෙනාදස්ස රහදස්ස
 වසෙන එවං ලබනාමෙ ආරුමෙ, වෙහාරපබ්බතස්ස කීර ගෙට්ඨා
 භූමිවට්ඨන කාශානං පඤ්චයොජන සතිතං නාගගවතං. දෙව
 ලොකසද්ධං ඔණ්මිසෙත තලෙන ආරුමියානෙති ව සමන්තා

ගතං, තත්ථ නාමානං කිලනට්ඨානෙන මහාඋදකරගදො, තතො
තපොද නාමි නදි සන්දති කුටිතා උණොදකා, කසො පනෙසා
එදිසා? රුජගතං කීර පරිවාරෙත්වා මහාපෙතලොකො නිව්ඨති
තත්ථ විතතං මහාලොහකුමභිනිරයානං අනතරෙත අයං තපොද
ආගච්ඡති තමා කුටිතා සන්දති වුත්තමපි වෙතං. “යනොයං භික්ඛවෙ
තපොද සන්දති සො රහදො අවේන්දනො සාතොදනො සිතො
දනො සුපභිජේරා රමණීයො පහුතමච්ඡතච්ඡපො චක්කමත්තාති
පදුමාති පුපථනති, අපිටායං තපොද විතතං මහානිරයානං අනත
රිකාය ආගච්ඡති තෙනායං තපොද කුටිතා සන්දති”ති, ඉමස්ස
පත ආරම්භ අභිමුඛට්ඨානෙන තතො මහාඋදකරගදො ඡතො,
තස්ස වසෙනායං විහාරෙ තපොදරුමොති වුවමති, සම්භූති
තස්ස කීර පෙරයස් අත්තභාවො සමිසමා අභිරුපො පාසාදිකො
තමා සමිසිසෙව සබ්බං ගතො, ගතතාති පරිසිඤ්චිතුනති පඨාන
කන්තෙරු එස බලව පවුළස උට්ඨායාසනා සරිරං උතුං ගාතා
පෙත්වා බහි සට්ඨිතත්මංතො මහාවඩ්ඪමෙ අපරපරං වඩ්ඪමිත්වා
පෙදගගිතෙහි ගතෙති පරිඤ්ජානං සෙනාසනං කිලිස්සතිති
මිඤ්ඤමොනො ගත්තානං පරිසිඤ්චන්තං සරිරෙධාවනන්තං උප
සබ්ඪමි, එකවිමගෙ අභාසිති නිවාසනං නිවාසෙත්වා නායබ්භිතං
බ්භිත්වා විවරං ගන්තං ගහෙත්වා අට්ඨාසි; ගතතාති පුබ්බාපස
මානොති ගත්තාති පුබ්බසදිසාති වොදනාති කුරාමානො; අලු
සරිරෙ පාරුතං හි විවරං කිලිස්සති දුග්ගතිං කොති න වෙතං
චතනං, පෙරෙ පත චත්තසම්පන්නො තසමා වෙත්ත සීතොච නතා
සිත්වා පච්චිත්තර්ථො අට්ඨාසි, තත්ථ ඉදං නතාච්චිතනං :- උදක
තිත්තං ගතවා යත්ත කන්තවි¹ විවරති නික්ඛිපිත්වා වෙගෙන සීතකෙ
නෙච න මිතරිතබ්බං, සබ්බා දිසා” පත මලොකෙත්වා විවිත්තගාමං
ඤ්ඤො බාහුභුමං² ලතාදීති වචන්තෙත්වා තික්ඛිතං උක්කාසිත්වා
අවකුජ්ජං සීතෙන උත්තරසබ්ඪවිවරං අපනෙත්වා පසාරෙතබ්බං,
කායබ්භිතං මොවෙත්වා විවරපිට්ඨයෙව යපෙතබ්බං, සවෙ උදක
සාටිකා තත්ථ උදකනෙත උක්කුටිකං නිසිදිත්වා නිවාසනං මොවෙත්වා
ගවෙ නිත්තසානං අත්ථ පසාරෙතබ්බං නො වෙ අත්ථ සංහරිත්වා
යපෙතබ්බං, උදකං මතරනෙතන සතිකං නාභිපමාණමත්තං
මතරිත්වා විවි අනුච්ඡාපෙනෙතන සද්දං අකරෙතනෙතන නිවහතිත්වා
ආගතදිසාභිමුඛෙන නිමමුජ්ජිතබ්බං, එවං විවරං රක්ඛ්තං කොති.
උමමුජ්ජනෙතනපි සද්දං අකරෙතනෙතන සතිකං උමමුජ්ජිත්වා නතාන
පරිගොසානෙ උදකනෙත උක්කුටිකෙන නිසිදිත්වා නිවාසනං පරි
ක්ඛිපිත්වා උට්ඨාය සුපරිමෙඤ්ඤං නිවාසෙත්වා නායබ්භිතං බ්භිත්වා
විවරං අපාරුපිත්වා භාතබ්බනති. පෙරෙපි තථා නතාසිත්වා පච්චු
ත්තරිත්වා විගච්ඡන්තඋදකං කායං මලොකගමානො අට්ඨාසි, තස්ස

1. සි. II & III යත්ථා කත්ථා. 2. සි. IV & V. දොහු දිසා.
3. II & VI. මතභුමිලතාදීති

පකඨියාපි පාසාදිකසා පවුසසමයෙ සමමා පරිණතාතාරකස
 උණ්ණාදකෙන තභාතසා අතිවිස වුබවණ්ණා විරෙදි, ඛනිකා
 පමුත්තතාලථලං විස පභාසමපනනා පුණ්ණවිජෙදි විස තඛ්ඛණං
 විකසිතපදුමං විස වුබං සසිරිකං අහොසි, සරිවණ්ණාපි විපාසිදි.
 තසමිං සමයෙ වතසණ්ණි අභිවජ්ඣා භුමවදෙවතා පාසාදිකං භික්ඛුං
 භිලොකාසමානා සමනං නිග්ගහෙභුං අසකොකානති කාමපරිලාභා
 භිභුතා හුත්වා ථෙරං පලොභෙය්‍යාමිති අත්තභාවං උලාරෙන අලං
 කාරෙන අලංකරිත්වා සගස්සවට්ටිපපදිපං පඤ්ඤායමානා විස වජ්ඣං
 උච්ඛාපයමානා විස සකලාරාමං එකොභාසං කත්වා ථෙරං උපස
 ඛකමිත්වා අවජ්ඣාව වෙහාසෙ සීතා භාරං අහොසි, තෙන වුත්තං.
 අථ ථෙරා අසුඤ්ඤාග්ග් අදවතා-පෙ-අජ්ඣාසාසිති. අභුත්වාති පඤ්ඤ
 කාමගුණ අපරිභුඤ්ඤා; ගිහිකමිති පිණ්ඩාය වරසි; මා නා.
 කාලො උපවමගාති එත් කාලො නාම පඤ්ඤාකාමගුණපරිභෙව
 තකමිතො දුගරයොබ්බත කාලො, ජරජණ්ණෙන හි ඔහගෙන
 දණ්ඩපරායණෙන පවෙධමානෙන කාසය්‍යාසාභිභුතෙන ත සත්තා
 කාමෙ පරිභුඤ්ඤාං ඉති ඉමං කාලං සක්ඛාය දෙවතා මා නා.
 කාලො උපවමගාති අහ, තත් මා උපවමගාති මා අභික්ඛමි;
 කාලං ථොගං න ජනාමිති තත් වොති තිපානමිත්තං, කාලං
 ත ජනාමිති මරණ කාලං සක්ඛාය වදති, සත්තානං හි:-

“ජිවිතං ව්‍යාධි කාලො ව දෙහතිකෙඛපනං ගති
 පඤ්ඤානෙ ජිවලොකසමිං අතිමිත්තා ත ඤ්ඤරෙ.”

තත් ජිවිතං තාව ‘එත්තකමෙව ත ඉතො පර’නති වචන්තා
 නාභාවතොපි අතිමිත්තං, කලලකාලෙ හිපි සත්තා මරනති අබ්බිද
 පෙසි සත මාස වෙමාස තෙවනුපඤ්ඤාස-පෙ-දසමාසකාලෙපි
 කුච්ඡිතො නික්ඛන්තසමයෙපි තුතො පරං වස්සසත්ත අනෙතාපි
 බිහිපි මරනති යෙව, ව්‍යාධිපි ‘ඉමිතාව ව්‍යාධිතා සත්තා මරනති ත
 අඤ්ඤාතා’ති වචන්තාභාවතො අතිමිත්තො, වක්ඛුරෙහෙතපි හි
 සත්තා මරනති සොතරෙහාදිතං අඤ්ඤාතරෙනපි; කාලොපි
 ‘ඉමසමිං යෙව කාලෙ මරිතබ්බං ත අඤ්ඤාසමි’නති එවං වචන්තා
 නාභාවතො අතිමිත්තො, පුබ්බණ්ණපි හි සත්තා මරනති මජ්ඣ
 නතිකාදිතං අඤ්ඤාතරසමිපි, දෙහතිකෙඛපනමි ‘ඉවෙව මිගමා
 නානං දෙවෙන පතිතබ්බං ත අඤ්ඤාතා’ති එවං වචන්තාභාවතො
 අතිමිත්තං, අනෙතාභාවෙ ජනානං හි බිහිභාවෙපි අත්තභාවො
 පතති. බිහිභාවෙ ජනානං අනෙතා භාවෙපි; තථා එලජනං ජල
 ජලජනං එලෙභි අනෙකපාකාරතො විජ්ඣරෙතබ්බං. ගතිපි ‘ඉතො
 වුතො ත ඉව තිබ්බත්තතිබ්බ’නති එවං වචන්තාභාවතො අතිමිත්තා;
 දෙවලොකතො හි වුතා මනුස්සෙසුපි තිබ්බත්තනති මනුස්සලො
 කතො වුතා දෙවලොකාදිතං යත් කත්ථි තිබ්බත්තනති, එවං
 යනෙත පුත්තභොණ්ණා විස ගතිපඤ්ඤානො ලොකො සංපර

විනයා. තසෙය්වං සංපරිවරතතො ඉමං. නාම කාලෙ මරණං ගවික්කන්ති ඉමං මරණස්ස කාලං වොහං න ජනාමි; ඡන්දොනා කාලො හ දික්කන්ති අයං කාලො මග්ගං පටිච්ඡන්දොනා අවිභුතො න පඤ්ඤායති; හංමාති යස්මා අයං කාලො පටිච්ඡන්දොනා න පඤ්ඤායති තස්මා පඤ්ඤාමයුතේ අභුතොව හික්කාමි; ඩ්වා මං කාලො උපම්මොති එත් සමණධම්මකරණකාලං සක්කාය කාලොති ආහ, අයං හි සමණධම්මො නාම පටිච්ඡේ කාලෙ තිස්සෙව යොසිමි; අතික්කන්දොනා මහසෙත්තා දණ්ඩපරාග්ගේන පච්චම්මානෙන කාසක්කාසාතිභුතෙන න සක්කා කාභුං, තද් හි න සක්කා හොති ඉවතීතිවතීතං. බුද්ධච්චිතං වා උග්ගණ්ණිභුං බුත්තභවං වා පරිභුද්දන්තං අරඤ්ඤාවං වා වසිභුං ඉවතීතිවතීතනිතේ සමා පතමි වා සමාපජ්ජිභුං සරභාණ් සරභඤ්ඤා ධම්මකථා අනුමොදනාදීති වා කාභුං, තරුණයොධම්මකාලෙ පනෙතං සබ්බං සක්කා කාභුනති අයං සමණධම්මකරණස්ස කාලො මා මං උපම්මො යාව මං නාතික්කමති තාව කාමේ අභුතොව සමණධම්මං කෙරෙමිති ආහ. පඨවිසං පභිච්ඡතිත්වාති සා කීර් දෙවතා-අයං හික්කු සමණධම්මකරණස්ස කාලං නාම කපෙති අකාලමි නාම කපෙති සත්තභුතං සාතිසංසතති එත්තාවතාව ථෙරෙරු ලජ්ජං පට්ටපඨපෙත්වා මහාබ්‍රහ්මං විග්ගාහිත්තං විග්ගං විග්ගං මඤ්ඤමානා සාරවත්තං ආකාසා මරුග්ග පථවියං අව්ඛාසි, තං සක්කායෙකා බ්‍රහ්මං කිඤ්ඤාවි පථවියං ඩිත්වා භෙත්ත පනෙත්ති ආයස්සා පුත්තපි තමෙව ගහෙත්වා දහමෙත්තිත්ති අදිමංහ. තත් සුසුති තරුණෝ; කාලකෙසොති පුට්ඨකාලකෙසො; ගඤ්ඤාති හඳුනෙන; එත්ත වොසි දහමෙපි සමානො කාණො වා හොති කුණිආදිතං වා අඤ්ඤාතරො සො න හඤ්ඤා යොධම්මනෙන සමනොගතො නාම හොති, යො පන අභිරුපො නොති දස්සනියො පාසාදිකො සබ්බසම්පතතිසම්පන්නො යං ගදෙව අලබ්ධාරපරිශාරං ඉවත්තෙන තෙන අලබ්ධතො දෙවපුත්තො විග්ගං වරති අයං හඤ්ඤා යොධම්මනෙන සමනොගතො නාම හොති. ථෙරෙරු උග්ගමරුප සම්පන්නො, තෙන හං එවමාහ. අතිහිලිතාමි කාමෙසුතිකාමෙසු අකාමාලො අභුතොව, අකාමකාමාලොති අත්තො; මා සද්ධිසිංහාතිත්වාති යෙභුගෙත්ත හි තා අදිට්ඨසම්මා අවිතර්කා අපරවිතර්කා නිග්ගො දෙවතා හික්කු දසපි වස්සාති විසතිමි-පෙ-සම්මිමි වස්සාති පරිසුද්ධං අවංකං. බ්‍රහ්මවර්ගං වරමානෙ දිස්වා ඉමෙ හික්කු මාත්‍රසෙක පඤ්ඤාමයුතේ පසාය දිසම්ම කාමේ පත්තොත්තා සමණ ධම්මං කෙරෙත්ති සඤ්ඤං උපාදෙත්ති, අයමි තපෙව උපාදෙති. තස්මා මාත්‍රසෙක කාමේ සන්ධිකො දිසම්ම ව කාලිකෙක කත්වා එවමාහ. න තමා අහං ආවුසොති ආවුසො අහං සන්ධිකො කාමේ උත්තා කාලිකෙක කාමේ න අනුධාවාමි න පනෙමි න පිග්ගමි

කාලිකං ච ඛො අහං ආවුසොති අහං ඛො ආවුසො කාලිකං කාමං හිනාං සන්ධිකං ලොකුත්තරධම්මං අනුධාවාමි; ඉති ථෙරො විත්තානන්තරං අලඛබ්බතාය දිබ්බපි මාත්‍රසකෙපි පඤ්චකාමගුණේ කාලිකාති අකාසි,¹ විත්තානන්තරං ලඛබ්බතාය ලොකුත්තරධම්මං සන්ධිකිකන්ති. පඤ්චකාමගුණේ සමොතිනෙසු පි සමපන්න කාමස්සාපි කාමිනො විත්තානන්තරං ඉවතිවිතිතාරමමණානුභවතං න සමපජ්ජති චක්ඛුවාසෙ ඉධාරමමණං අනුභවිතුකාමෙන හි විත්තකාර පොත්තකාර රුපකාරදසො පසෙකාසාපෙතො ඉදං තාම සජ්ජරාති වත්තබ්බං හොති; එත්තන්තරෙ අනෙකකොට්ඨසගස්සාති විත්තාති උප්පජ්ජිතා කිරුජ්ජිකන්ති; අපි පච්ඡා තං ආරමමණං සමාපුරුණාති. සෙසව්සෙසුපි එසෙව නයො. කොතාපත්තිමයා නන්තරං පන සොතාපත්තිඵලමෙව උප්පජ්ජති මග්ගස්ස අනන්තරං අඤ්ඤස්ස විත්තස්ස වාසෙ තත්ති, සෙස ඵලෙසුපි එසෙව නයොති. සො තමෙවත්තං ගහෙතො 'කාලිකා හි ආවුසො'ති ආදිමාන. තත්ත කාලිකාති වුත්තකයෙන සමොතිකසම්පන්නතාපි කාලන්තරෙ පත්තබ්බො; බහුදුක්ඛාති පඤ්චකාමෙ නිස්සාය පත්තබ්බදුක්ඛස්ස බහුතාය බහුදුක්ඛා; තංචාත්‍රකයෙව උපායාසස්ස බහුතාය බහු පායාසා; ආදිතමො එසු හිසෙසාති පඤ්චකාමගුණේ නිස්සාය ලඛසුඛෙතො ආදිතමොව හිසෙසා; දුක්ඛමෙව බහුතරන්ති අපේරං සන්ධිකිකො අසං ඛණ්ණොති අයං ලොකුත්තරධම්මො පෙන යෙන අත්තනා;² අධිගතොව හොති තෙන තෙන පරසද්ධාය ගතබ්බතං හිනාං පච්චෙවනබ්බසදුණෙන සං දට්ඨබ්බොති සන්ධිකිකො; අත්තනො ඵලදානං සන්ධාය නාස්ස කාලොති අකාලො; අකාලො යෙව අනාලිකො, යො එත්ත අරියමග්ගධම්මො සො අත්තනො පච්චතිසම්මන්තරමෙව ඵලං දෙතීති අපේරං එති පාස ඉමං ඛම්මන්ති එවං පච්චතං එතිපස්සපිධං අරහතීති එතිපස්සපිකො, ආදිතං මෙලං වා සිසං වා අජ්ඣුපෙක්ඛිතොපි භාවනාවසෙක අත්තනො විත්තෙ උපතයනං අරහතීති ඛපනාසිකො, සබ්බෙහිපි උග්ගවිතඤ්ඤා ආදිති භාවිතො මෙ මග්ගො අධිගතං ඵලං සච්ඡිකතො තිණ්ණොති අත්තති අත්තති වෙදිතබ්බොති පච්චතං වෙදිතබ්බො විඤ්ඤාතිති. අයමෙත්ත සංඛෙපො. විත්තං පන විසුද්ධිමග්ගෙ ධම්මානුස්සති වණ්ණතායං වුත්තො. ඉදති සා දෙවතා අපොච්ඡා විග රුපවිසෙසං ථෙරෙන කපිතස්ස අත්තං අත්තන්ති කප්ඤ්ච හිතත්ති ආදිමාන; තත්ත කප්ඤ්චාති පදස්ස 'කප්ඤ්ච හිතත්ති කාලිකා කාමා වුත්තා ගහවතා කපිං බහුදුක්ඛා කපිං බහුපායාසා'ති එවං සබ්බපදෙති සම්මෙතො වෙදිතබ්බො. නිමොති අපරිපුරුණපඤ්චමස්සො හිතත්ති තමො කාම හොති; පඤ්චවස්සතො පට්ඨාය මජ්ඣිමො, දසවස්සතො පට්ඨාය

1. සි. II & V, අකාශිති.

ගහනබ්බංතං.

2. සි. I. II. III & V. අත්තනාඅධිගතොවතොති තෙන තෙන යං ඤාය

පෙරෙණ. අපරෙණ නයො - අපරිපුණ්ණදසවයො නවො, දසවයානො පට්ඨාය මජ්ඣිමො, විසතිවයානො පට්ඨාය පෙරෙණ. තෙසු අහං නවොති වදති, නවොපි එකවො සත්ථායවයානාලෙ පබ්බජිතො වාදස පෙරස වයානි සාමසේණරහොවෙ අතිකකමනො; පිර පබ්බජිතො හොති, අහං පත අපිරපබ්බජිතොති වදති, ඉමං ධම්මවිනාශකං ඉමං ධම්මඤ්ච විතයඤ්ච, උත්තං පෙතං සාසනසොච නාමං, ඛෙමමන හෙත්ථ වෙ පිටකානි වුත්තාති, විතයෙන විතය පිටකං, ඉති තිභි පිටකෙහි පකාසිතං පටිපතතිං අවුතා ආගතොමිති වදති, මහෙස්සකම්මානි මහාපරිවාදති, එකෙකස්ස හි දෙවරසෙඤ්ඤ කොට්ඨකච්චි කොට්ඨකස්සච පරිවාදෙණ හොති; තෙ අත්තානං මහතෙහ ඨාතෙ ඨපෙතො තරාගතං පසන්නති තත්ථ අමාදිසානං අපපත්තකානං මාතුගාමජනිකානං කුතො ඛිතාසොති දසෙස්ස මසමපි ආගමෙජ්ජසාමාති ඉදං සා දෙවතා සමමපි වත්තවාලං පුරෙණා පරිසා නිසිත්තා හොති මහතිං බුද්ධජීරියා සද්දසනතිකං ගතභුං ලබ්බතිති සද්දා ආහ; පුළුඬු ගිහඤ්ච පුළුඬු ගිහඤ්ච ඵරකරණ වසෙන ආපමණතිතං තතං, අනෙක්ඛයා සද්දදිනොති එත්ථ දෙවො මනුසො; ගතවෙයා පබ්බජිතො සත්තො පුග්ගලො තියො; පුග්ගොති ආදිතා නයෙන අනෙක්ඛයො සත්තො සත්තො; සත්තො කපානං වජ්ඣගුතො පඤ්ඤානිකා අනෙක්ඛයාති වුළුනති; සත්තො නෙර පොසො පුග්ගලො ඉත්ථ පුරිසොති එවං සද්දෙ එතෙසං අපීති=සද්දදිනො, අනෙක්ඛයොසෙව සද්දදිනොති=අනෙක්ඛයසද්දදිනො, පස්සසු ඛෙත්තසු සත්ත පුග්ගලාදි සද්දදිනොති අපත්ථ අනෙක්ඛයාසං පතිට්ඨිතාති පඤ්ඤාසු ඛෙත්තසු අට්ඨානානෙරති පතිට්ඨිතා; රතොති රුගවසෙන පතිට්ඨිතො හොති; දුට්ඨො දෙස වසෙන, බුලොති මොගවසෙන, පරමට්ඨො දිට්ඨිවසෙන, එමගතො අනුසවසෙන, විනිබ්බො මානවසෙන, අතිට්ඨිගතො විනිබ්බො වසෙන, විකෙඛවසෙනො උඤ්චවවසෙන පතිට්ඨිතො හොති, අනෙක්ඛයා අපට්ඨිකද්දොති පඤ්ඤානිකා නිභි පරිඤ්ඤාති අපරි ජනිතා; සොගමාසනති මච්චුනොති මච්චනො යොගං පයොගං පනෙඛපං උපනෙඛපං උපත්තමං අබ්බතතරං ආගමන්තති, මෙරවසං ආගමන්තති අපත්ථ. එවමිමාය ගාථාය කාලිනා කාමා කපිතා පට්ඨකද්දොති සද්දපරිඤ්ඤ තීරණපරිඤ්ඤ පඤ්ඤපරිඤ්ඤාති ඉමාහි තිභි පරිඤ්ඤාති ජනිතා; “තත්ථ කතමා සද්දපරිඤ්ඤා? පඤ්ඤානිකා පරිජනාති අගං රුපකඛනො =ප= අගං විඤ්ඤ ඤානකො ඉමානි තෙසං ලක්ඛණරසපච්චිපට්ඨානපදට්ඨානානිති, අගං සද්දපරිඤ්ඤා; කතමා තීරණපරිඤ්ඤා? එවං සද්දතං කතො පඤ්ඤානිකා නිසෙරති අතිට්ඨතො දුක්ඛතො රෙගතොති වාචනාශ්‍රී සාග ආකාරෙහි, අගං තීරණපරිඤ්ඤා, කතමා පඤ්ඤපරිඤ්ඤා?

එවං තීරහිතො අග්ගමග්ගෙන පඤ්චස්ථ ඛණ්ඩස්ස ජ්ඣුරුභං පජ්ඣති,
 අගං පඤ්ඤාපටිඤ්ඤා;” අනබ්බාතාරං න මඤ්ඤාතිති එවං තිහි
 පටිඤ්ඤාති පඤ්චස්ථතො පටිජ්ඣති; ඩිණ්ඨාසවො හික්ඛු අනබ්බාතාරං
 පුග්ගලං න මඤ්ඤාති; අනබ්බාතාරනති කම්මවසෙන කාරණං
 වෙදිතබ්බං; අනබ්බාතබ්බං කප්පතබ්බං පුග්ගලං න මඤ්ඤාති න
 පසාතිති අනෙථා. තිනති අනබ්බාතබ්බං? තිසෙය්‍යාති වා, පුසෙය්‍යාති
 වාති එවං යෙන කෙනපි තාමෙන වා ගොතෙතතත වා පනාසෙතබ්බං,
 භාඤ්ඤාති නිසස නි කොතිති නං තසා ඛණ්ඨාසවසා තාතොති; ගෙන
 නං වජ්ජාති යෙන තං රාගෙන රතෙතොති වා ඤාසෙන දුට්ඨොති
 වා මොසෙන වුලොකොති වා ඉති කොපි වදෙය්‍ය තං කාරණං තසා
 ඛණ්ඨාසවසා තතී, සමෙව විජ්ජාසි වදෙය්‍ය ඤාතොති වෙව එවරුපං
 ඛණ්ඨාසවං ජනාසි ජනාමිති වදෙය්‍ය, නො වෙව ජනාසි අප
 න ජනාමිති වදෙය්‍ය, යක්කොති දෙවතං ආලපනොති ආග, ඉති ඉමාය
 ගාථාය සද්ධිසිකො තවවිඤ්ඤා ලොකුත්තරධර්මො කපිතො, ඤාසිති
 ආයාචනපෙත්ති පාතො, යො මඤ්ඤාතිති යො අතොනං අගං
 සමොති වා විසෙය්‍යාති වා නිහිතොති වා මඤ්ඤාති, එතෙන “සෙය්‍ය,
 ගම්මති”ති ආදයො මාතා ගතිතා, තෙසු ගතිතෙසු තවමාතා ගතිතා
 තොති; යො විවදෙය්‍ය නොනොති යො පුග්ගලො තෙතෙව මාතොත
 යෙන කෙනපි පුග්ගලෙන සද්ධිං “කෙන මං තිං පාපුණාසි”? තිං
 ජ්ඣුරුපාපුණාසි? උද්ධුරු ගොතෙතත කුලපාදෙසෙන වණ්ණපොතො
 රතාය බාහුසවෙත වුත්තොතොති? එවං, විවදෙය්‍ය; ඉති ඉමායපි
 උපබ්බගාථාය කාලිකා කාමා කපිතා; තිස්ස විබාසුති තිස්ස මාතෙසු;
 “එකවිධෙත රුපසංගතො”ති b ආදිස්ස හි කොට්ඨාසො විධාති වුත්තො;
 “කථං විධං සිලවිතතං වදනති කථං විධං පඤ්ඤවිතතං වදනති”ති c
 ආදිස්ස ආකාසෙ; d “තිසෙය්‍යා ඉමා හික්ඛවෙ විධා, කතමා තිසෙය්‍යා?
 සෙය්‍යාගම්මති විධා, සද්ධිසංගම්මති විධා, හිතො ගම්මති
 විධා”ති e ආදිස්ස හි මාතො විධාති වුත්තො, ඉධාපි මාතොව, තෙන
 වුත්තං තිස්ස විබාසුති තිස්ස මාතෙසුති. අවිජ්ජාමාතොති” යො
 පුග්ගලො එතෙසු සංඛෙපනො තිස්ස විජ්ජාතො තවස්ස මාතෙසු
 න කවිපති න වලති; සමො විසෙය්‍යාති න නිසස කොතිති තසා
 පතිණ්ණාසා ඩිණ්ඨාසවසා අගං සද්ධිසංගම්මති වා සෙය්‍යාති වා
 හිතොති වා න කොතිති දසෙය්‍යාති. පට්ඨිමපදං වුත්තොගම්ම, ඉති
 ඉමායපි උපබ්බගාථාය තවවිඤ්ඤා ලොකුත්තරධර්මො කපිතො සකාසි සංඛිතො
 “පටිසංඛාසොතිසො ආතාරං ආතරනති”ති f
 ආදිස්ස පඤ්ඤා සංඛාති ආගතො; “අත්ථ පත කොපි ගණකො වා
 සුද්ධිකො වා සම්බාසිකො වා යො පනොති ගම්මාය වාලිකං ගණක

a. නිදද්ධපාලි

d. හික්ඛකුත්තර

b. පට්ඨානපාලි.

e. මජ්ඣිමනිකාය-වුලපණ්ණාසක.

c. දෙවපුත්තංගුත්ත.

f. ම. I & II ගතොපො.

2. ම. III & V. අනිකප්පමාතො.

තු"නැති^a එක් ගණනා, "සඳුකු කිඳුනා හි පපඤ්චසංඛා"^bහි ආදිප්‍රකාශයකි; "සා තෙසං තෙසං ධම්මානං සබ්බං සමඤ්ඤා"^cහි එක් පණ්ණාසකි සබ්බාති ආගතා, ඉධාපි අයමෙව අධිපොතා, පහාසි සබ්බාති පදංගා අයමෙවිත්තො, රතොතා දුරෙච්ඡා මුලොකාති ඉමං පණ්ණාසකිං. ඛිණ්ණසමා පහාසි ජනි පජ්ඣති, න විමානා^dමජ්ඣිමානා නවිතොදං තිවිධං මානං න උපගතො, තිවිධසමාන වා මාතුකුච්ඡි^e විමානකාති වුච්චති, තං ආයති: පටිසංක්ඛිතසෙත න උපගම්සාන්ති^f අපො: අනාගතපො අතීතවචනං; අපච්ඡය්ජනී ජිනී; ජිනන ගණනාති වතතාරො ගතො ජිනීත්වා සීතං, අනිගතාති නිද්දානං, නිගතනාති නිගතණ්ණං; පටිසංක්ඛිතාති මුලොකසමානා; නාස්ස ගමුකාති න අධිගම්නාති න විනිශ්චයනාති න පසානාති, වතතමානපො අතීතවචනං, ඉධ චා හුරං චාති ඉධ ලොකො වා පරලොකො වා; සබ්බාතිවෙසනොසුති තසො ගවා වතසො: සොතිතො පඤ්චගතියො සතත විඤ්ඤාණවිනිසො නව සත්තාවාසා: ඉති ඉමෙසු සංඛෙසුපි සත්තාවිවෙසනෙසු එවරුපං ඛිණ්ණවං. නායස්ස හෙද උපපජ්ජමානං වා උපපන්නං වා න පසානීති අපො: ඉමාග්ගාචාය සන්ධිසීතං ලොකුතතරධම්මසමව කපෙසි, ඉමෙසු ගාථං. සුඤ්ඤා සාපි දෙවතා අපො: සලලකෙඛසි, තෙතෙව කාරණෙන ඉමස්ස සො අහං ගතොති ආදිමාග; තත් පාපං. න කාසිණි ගාථාය දසකුසල කම්මපටවසෙතපි කපෙකුං වට්ටති අධ්වංසිතමග්ගවසෙතපි. දසකුසල කම්මපටවසෙත තාව චවසාති වතුඛිඛිධං වට්ටුවරිතං ගතිතං. මනසාති තිවිධං මනොසුවරිතං ගතිතං. ආසෙත වා කිඤ්චනං. සබ්බලොකොති තිවිධං කායසුවරිතං ගතිතං, ගමෙ තාව දසකුසල කම්මපටධම්මා: කොතාති ආමෙ පහාසාති ඉතො පන කාමසුඛලා තානුසොගො පටිකම්මෙතො; සනිමා සමපජ්ජකොති ඉමිනා දසකුසල කම්මපටකාරණං^g සතිතපපඤ්ඤා ගතිතං; දුක්ඛං. න සෙසෙට්ඨ අනන්තසංහිතනාති ඉමිනා අනන්තලම්චානුසොගො පටිසිද්ධො, ඉති දෙවතා "උහො අනෙත වජ්ජත්වා කාරණෙති සතිතපපඤ්ඤාති සද්ධිං දසකුසලකම්මපටධම්මෙ තුලෙගති කපිතෙ ආත්තාමි හගවා"^hති වදති, අධ්වංසිතමග්ගවසෙත පන අයං නයො. තස්මිං කීර්තනෙ මහති ධම්මෙදසනා අහොසි: දෙසනාපටිසොසානෙ දෙවතා ස්වාචාරාසෙ සීතාව දෙසනානුසාරෙන ඤාණං පෙසෙත්වා සොතා පතතිඵලෙ පතිට්ඨාය අනතතා අභිගතා: අධ්වංසිතං මග්ගං දසොනනාති ඵලමාග; තත් චවසාති සමාචාරා: ගතිතා, මනො පන අභිගං. න. කොතීති මනසාති මග්ගසම්පූර්ණතං විතතං ගතිතං. ආසෙත වා කිඤ්චනං. සබ්බලොකොති සමානමග්ගතො ගතිතො. ආර්ථො:

a. කිද්දසපාලි	2. සී. I & V. මාතුකුච්ඡි.
b. සුත්තපිටක.	3. සී. II. උපගමර්ථ. සී. IV. උපගමර්ථකති.
1. සී. I & II, III & IV න ව මාන.	4. සී. III & IV කම්මපටකාරණං.

පන වාචානමිත්තපක්කිකතතා ගතිතොව හොති. යනිමානි ඉමිනා වාචානසතිසමාධිතො ගතිතා. යමිපක්කොති පදෙන සම්මාදිට්ඨි සම්මාසම්මතපා. කාමෙ පහාස දුභංගි න සසවෙට්ඨාති පදවිතොන අත්තවයවත්තං, ඉති "ඉමෙ චෙ අනෙත අනුපගම්ම මිත්තිමං. පටිපදා භූමෙගති කට්ඨං. ආරතාමි ගගවා"ති වත්තා තථාගතං ගතමාලාදිති පුජෙත්වා පදක්කිණං නත්වා පක්කාමිති.

ද ස ම ප්‍ර භ ත . .

නිජ්ඣන වගෙගා දුතියො.

3. 1.

සත්තිවග්ගස්ස පඨමෙ-සත්තිසාති දෙසනා සිසමේතං; එකතො ධාරාදිනා සත්ත්තාති අනෙතා ඔම්මෙධ්ධාති පහවො; වත්තාථො හි පහාරා:- ඔම්මෙධ්ධා උම්මෙධ්ධා මිමෙධ්ධා විමිමෙධ්ධාති. තත් උපරි රත්තා අභොමුඛං දිත්තපහාරො ඔම්මෙධ්ධා නාම, හෙව්ධා රත්තා උභිමුඛං දිත්තො උම්මෙධ්ධා නාම, අග්ගලසුචි විය විනිවික්කිත්තා ගතො මිමෙධ්ධා නාම, සෙසො සසෙධ්ධංපි විමිමෙධ්ධා නාම, ඉමියමිං පන රානෙ ඔම්මෙධ්ධා ගතිතො, සො හි සබ්බදුරුණො දුරුඬුරසලො දුත්තිකිවෙත් අනෙතා දෙසො අනෙතා පුබ්බලොභිතොව හොති, පුබ්බලොභිතං අනික්කමෙත්වා වණ්ණමුඛං පටිසොනක්කිත්තා තිට්ඨති, පුබ්බලොභිතං නිගරිභූකාමෙහි මිඤ්ඤාන සද්ධිං ඛනිත්වා අභො සිරො කාතසෙධ්ධා හොති, මරණං වා මරණමත්තං වා දුක්ඛං පාපෙති. සප්ඛෙසෙති විගරෙය්‍ය; ඉමාය ගාරාය කිං කපෙති? යථා සත්තියා ඔම්මිඨ්ථපුරිසො සලබ්බකභවණතිකිට්ඨකාතං අත්තො විරියං ආරහති පසොගං කපෙති පරක්කමිති යථා වි බග්ගමානො මත්තෙක ආදිත්ත සිසො තස්ස තිබ්බාපනත්තො විරියං ආරහති පසොගං කපෙති පරක්කමිති, එවමෙව හිකුචු කාමිරාගං පහාය සතො අපමෙත්තො හුත්වා විගරෙය්‍ය ගගවාති කපෙති, අථ ගගවා විනෙතසි: ඉමාය දෙවතාය උපමා තාව දලහං කත්වා ආනිතා, අත්තං පන පටිත්තං ගතෙත්වා සීතා, පුනපුනං කපෙත්තට්ඨි හෙසා කාමිරාගස්ස වික්කමිත පහාණමෙව කපෙත්ත, යාව ච කාමිරාගො මිඤ්ඤාන න සමුග්ගාටියති තාව අනුබ්බෙධ්ධා ව හොති, ඉති තමෙව ඔපවම්. ගතෙත්වා පඨම මග්ගවසෙක දෙසනං විනිවෙට්ඨත්වා දසොනෙතො දුතියං ගාථමාග, තස්සා අනෙතා පුරිමාසුසාරෙනෙව චෙදිතසෙධ්ධාති.

ප ඨ ම ප්‍ර භ ත . .

3. 2.

දුතියො-ආයුසකතං පුජෙති කම්මං. අයුසකතං විපාකො න පුජෙති කම්මමෙව වා අයුසකතං කම්මං න පුජෙති, කම්මං හි

න අකාරණං කතිරති. පුසන්තස්ස ආනා පුසෙති කම්මං පුසන්තං විපාකො පුසති කම්මමෙව වා පුසති, කම්මං හි භාරණො කතිරති තත්ථා පුසන්තං පුසති, අප්පද්ධම්පද්ධිනාති යත්ථා න අපුසන්තං පුසති පුසන්තස්ස පුසති අයං කම්මවිපාකානං බම්මතා තත්ථා “යො අප්පද්ධස්ස තරස්ස දුස්සති සුඤ්ඤා පොසස්ස අනාගතං”ති එවං. වුංතො අප්පද්ධම්පද්ධි පුත්තලො නං පුත්තලං කම්මං පුසන්තමෙව කම්මං පුසති විපාකො චා පුසති, යො හි පරස්ස උපසානං කාතුං සන්තොති වා මා වා අන්තා පනානෙන චතුසු අපාභෙසු සම්පොතාමි පොති. තෙනාග හගවා “තමෙව බාලං පළෙවති පාපං සුමුමො රජෙ පටිවාතංවි බින්නො”ති.

දු ති ස සු න්තං .

3. 3.

තතිසං-අනෙකා ජමාති ගාරාය අගමන්තො - ජමාති තණ්හාය ජලිතියා එතං අබ්බවන්තං, තා හි රුපාදිසු ආරම්භණෙසු හෙවුප්පිය වසෙක පුනත්තං උපපජ්ජනන්තොසංසිඛිතමෙව න' වෙළඳුමාදිනං සාමාජලසංඛාතො ජමා විහානි=ජමා, සා පනෙකා ඤාපරික්ඛාර පරපරික්ඛාරෙසු සකඅත්තගාමපරඅවනගාවෙසු අජ්ඣන්තිකායනත වාසිඤ්ඤානෙසු ව උපපජ්ජනන්තො “අනෙකා ජමා බසි ජමා”ති වුවවති, තාය එවං උපපජ්ජමානාය ජමාග ජපිතා පජ, යථා නාම වෙළ ජමාදීනි වෙළඳාදයො එවං. තාය තණ්හාජමාය සබ්බාපි අයං සත්තතිකායසංඛාතා පජ ජපිතා විහදා සංසිඛිතාති අන්තං. යත්ථා ව එවං ජපිතා නං නං ගොනම් පුච්ඡාමි තත්ථා තං පුච්ඡාමි ගොනම්හි හගවන්තං ගොනන්තං ආලපති; ඉක්කා ඉමං විජවසෙ ජමනති ඉමං එවං තෙවංතුනං ජමෙත්වා සීතං ජමං කො විජවෙසා විජවෙතුං කො සමෙත්වාති? පුච්ඡති, අරහ්සා හගවා තමන්තං විහාරෙත්තො “සිලෙ පතිට්ඨායා”ති ආදිමාග, තන් සිලෙ පතිට්ඨායා වතුපාරිසුද්ධිසිලෙ සත්වා, එන් ව හගවා ජමා විජවන්තං පුච්ඡන්තො සීලං ආරහන්තො අඤ්ඤං පුච්ඡො අඤ්ඤං කපෙතිති න වෙදි තමබ්බං, ජමා විජවන්තො හි පතිට්ඨමෙත්තපෙත්ව සීලං කපිතං, භාණ්ඩි සන්තො; සපඤ්ඤාති කම්මජතිගෙතුක පටිසන්තිපඤ්ඤාය පඤ්ඤවා. මිත්තං පඤ්ඤාස්ස භාවසන්ති සමාධිස්සෙව විපස්සනස්ස ගාමයමානො, විතතිසෙක ගෙත්ව අවධි සමාපත්තියො කපිතා, පඤ්ඤානාමෙත විපස්සනා; ආනාපිති විරියවා; විරියං හි කීලෙසානං අතාපකපරිතාපකමෙත්ත අතාපොති වුවවති තදස්ස අප්පිති=අතාපි සිපඤ්ඤාති තෙපක්කං වුවවති පඤ්ඤා, තාය සමන්තාග තොති අන්තං, ඉමිනා පදෙන පාරිකාරික පඤ්ඤං දසෙති, පාරිකාරිකපඤ්ඤා නාම “අයං කාලො උපද්දස්ස අයං කාලො

පරිපුර්ණයා”ති” ආදිනා තයෙන සබ්බන්තාරාපිකා පරිහරිතබ්බ පඤ්ඤා, ඉමිසමිං හි පඤ්ඤාව්‍යාකරණේ තික්ඛිතත්‍වං පඤ්ඤා ආභවා, තත්ථ පඨමා ජනිතපඤ්ඤා දුතියා විපක්‍යනා පඤ්ඤා තතියා සබ්බන්තිව පරිනාහිකා පාරිහාරීයපඤ්ඤා, ඥා ඉමං විජ්ජෙය ජට්ඨනති සො ඉමෙහි සීලාදීහි සමිත්තාගතො හික්ඛු යථා තාම පුරිසො පඨවියං පතිවර්ධාය සුතිසිතං සත්ථං උඤ්චිපිඨා මහත්තං වෙළුමබ්බං විජ්ජෙය්‍ය ඵවමෙව සීලෙ පතිවර්ධාය සමාබිස්සියායං නිසිතං විපක්‍යනාපඤ්ඤා සත්ථං විරිය බලපක්‍යගිතෙන පාරිහාරීයපඤ්ඤාගත්ථෙන උඤ්චිපිඨා සබ්බමපි තං අත්තනො භත්තානෙහ සීතං¹ තණ්හාජවං විජ්ජෙය්‍ය සංචිකෙය්‍ය සමාදුළෙය්‍යාති. එත්තාවතා තෙබ්බමිං කපේත්වා ඉදුති ජටං විජ්ජෙත්වා සීතං මහාබිණ්ණං දෙසෙන්නො “සෙස” නති ආදිමාහ, එවං ජටං විජ්ජෙත්වා සීතං බිණ්ණං දෙසෙත්වා පුත ජටාය විජ්ජෙන්නාසං දෙසෙන්නො “යත්ථ නාමඤ්චා”ති ආදිමාහ. තත්ථ නාමනති වත්තාරෙ අරුපිනො බිණ්ණා; පමිසං රූපසඤ්ඤා චාති එත්ථ පමිසසඤ්ඤාවසෙත නාමහවො භගිතො, රූපසඤ්ඤා වසෙත රූපහවො, තෙසු චිත්ත භගිතෙසු අරුපහවො භගිතොව තොති භවතෙබ්බපෙනාති. එතෙද්දසා ජිජ්ජෙත ජටාති එත්ථ තෙභුමිකවට්ඨස්ස පරියාදීයතර්ධානෙන එසා ජටා ජිජ්ජති; තිබ්බාණං ආශම වජ්ජති තිරුජ්ඣතිති අයං අත්ථා දසසිතො ගොතිති.

හ නි ස සු තතං . .

3. 4.

වසුන්-සනො සනොති පාජනො වා කල්‍යාණන්‍යො වා; අයං කිර දෙවතා යං කිඤ්චි කුසල්‍යකුසල්‍යාදිපෙදං ලොකියං වා ලොකුත්තරං වා මනො තං නිවාරෙතබ්බමෙව ත උප්පාදෙතබ්බනති එවං ලභිතා, ස සබ්බනොති සො සබ්බතො; අථ භගවා-අයං දෙවතා අතීත්‍යාතිකකථං කපේති, මනො නාම නිවාරෙතබ්බමි අත්ථි භාවෙතබ්බමි, විහර්ත්වා තමස්සා දෙසෙස්සාමිති විනෙතත්වා දුතියං භාථං ආහ තත්ථ මනෝ සනාතනමාගනාති යං චුත්තං “න සබ්බතො වනො නිවාරණ”ඤ්ඤා කුත්තරං තං මනො යං සබ්බතො ත නිවාරෙතබ්බනති වෙ? මනො සනාතනමාගනං යං මනො සංයත භාවං ආගතං “දුක්ඛං දස්සාමි සීලං රක්ඛිස්සාමි”ති ආදිනා තයෙන උප්පත්තං එතං මනො ත නිවාරෙතබ්බං අඤ්ඤාදන්ති මුලෙතබ්බං වර්ධෙතබ්බං. ඤානා සනොව පාපනාති යතො යතො අකුසල් උප්පජ්ජති තතො තතො ව තං නිවාරෙතබ්බනති.

ව යු ත්ථ සු තතං . .

1. පකිතං-පිත්‍රදම්මකං.

3. 8.

අට්ඨමේ-නිධානගතං මුත්තසාරදි මහත්තං ධනමේතෙසනති= මහදමනා; සුවණ්ණරජතසාරතාදි මහාහොහො එතෙසනති=මහා හොහො; අඤ්ඤාමිඤ්ඤායිතිජක්ඛනාති අඤ්ඤිමඤ්ඤං අභිධිත්ඛනාති පණෙනති පිහෙනති; අනලබ්බානාති අතිතතා අපරිඥතා ජතා; උඤ්ඤානන්තොසුති කාතාතිවෙරතෙසු; අඤ්ඤානතානං රුපාදිතං උපාදනත්තං උපතතානං අනුභවනත්තං උසුත්තෙසු. නම භොගානුසාරිසුති වට්ඨසොතං අඤ්ඤා කරතෙසු; අනුඤ්ඤාති අවාචා; අහාරනති මාත්තාමෙත සද්ධිං ගෙගං; විතිජ්ජාති විරුජ්ජා; සෙසං උත්තානත්තමිවාති.

අට්ඨම සුත්තං.

3. 9.

තවමේ-වග්ගවග්ගනති වග්ගුරියාපරං; ඉරියාපපො සි ඉධ වකකනති අධිපොහො. නවමාරනති තවති වණ්ණුලෙහි තවමාරං; පුණ්ණනති අපුච්ඡරං ලොහෙන සංසුත්තනති වණ්ණං සංසුත්තං; කපං යාත්‍රා හවිසනති එතසං එවරුපසං. සරුසං කපං තිසා මනං හවිසනති? කපං මුත්තති පරිමුත්තති සමතිකකමො හවිසනති පුළුති, නඤ්ඤාති උපතානං; පුබ්බකාලෙ කොඨො අපරකාලෙ උපතානොති එවං පවත්තං බලවතොධනාති අත්තො. වරතතනති "ජෙත්වා නද්ධිං වරතතඤ්ඤා සද්ධමං සහනුක්කමි"නාති භාරාය තණ්හා වරතතා දිට්ඨි සද්ධමං නාම ජතං, ඉධ පත පාඤ්ඤි නිද්දිට්ඨි කිලෙස සපෙත්වා අවසසසා වරතතාති වෙදිතබ්බො, ඉති කිලෙස වරතතඤ්ඤා ජෙත්වාති අත්තො. ඉච්ඡා ලොහනති එතො සෙව ධමමො ඉච්ඡ තට්ඨෙන ඉච්ඡා ලුබ්භතට්ඨෙන ලොහොති වුත්තො, පඨමමුපසතනා වා දුබ්බලා ඉච්ඡා අපරපරුපතනිකො බලවා ලොහො, අලඳා පත්තො වා ඉච්ඡා පරිලඳාවන්ත්‍රු හි ලොහො, සමුලං තණ්හනති අවිත්තාමුලෙන සමුලකං තණ්හං; අබ්බුක්කාති අග්ගමග්ගෙන උපා වෙත්තො; සෙසං උත්තානත්තමිවාති.

නවම සුත්තං.

3. 10.

දසමේ-එණ්ණිකානති එණ්ණිකෙසං විස සුවට්ඨින¹ ජක්ඛං; කිසනති අපුලං සමසරිරං; අච්චා ආතපෙ මලාත මාලාගති විලෙ පනෙති සුපමුඛිතසරිරනතිපි අත්තො; මිජ්ඣති විජිගවත්තං; අසංහාරනති භොජනෙ මිත්තඤ්ඤාතාය මත්තාතාරං; විකාල භොජන

පරිවාරනි හුඬා සබ්බසෙවසිම. වාදසංයෝජනිකං අගොසි, තෙතිබ්බසතකසණ්ඤායෙව කමම. ආවජ්ජන්තා ආවරිතං නිසංඝසම්පත්තිලාභං ඤාතො ගච්ඡාම තාච දසබලස්ස සන්තියො අමනාකං ආවරිතස්ස වණ්ණං. කප්පය්‍යාමාති මජ්ඣිමනිකායෙව නන්තරෙහගවන්තං උපසම්බුද්ධිං, තාපු ජ දෙවතා ආවරිතස්ස වණ්ණගණනත්ථං එකෙකං භාරං අභාසිංසු. තත්ථ සබ්බිතෙරවාති පණ්ණිනෙති සපුරිසෙති එව; රතාපෙර පදසන්නිකපෙර. සමාසෙධාති සහ නිසිදෙග්ග. දේහනාසිසමෙවෙතං, සබ්බාදාරියාපපෙර සබ්බිතෙරව සහ කප්පය්‍යාති ඊතො ඤාතෙධාති කපෙරය්‍ය; සංඝවන්ති මිත්තසත්ථො; තණ්හාසත්ථො පත ත තෙතති සම්මි. කාතසෙධාති, මිත්තසත්ථො බුද්ධපච්චෙකබුද්ධවිසවාසෙති සහ කාතසෙධාති, ඉදං සංඝායෙතං චුත්තං, සන්තති බුද්ධාදීනං සපුරිසානං; සද්ධම්මිනි පඤ්චයිලදසයිල චතුසතිපට්ඨානාදිතෙදං සද්ධමං; ඉධ පත පඤ්චයිලං අධිපෙතං. සෙසෙය්‍යා හොතිති වඩ්ඪි හොති; ත පාපිසොධාන ලාමනං කිඤ්චිත හොති.

නාඤ්ඤානොති වාලිකාදීති තෙලාදීති විය අඤ්ඤංතා අති බාලතො පඤ්ඤා නාම න ලබ්භති, තිලාදීති පත තෙලාදීති විය සහං බමම. ඤාතො පණ්ණිතමෙව සෙවනොතා හපනොතා ලහතිති.

සොකමජෙකුති සොකවජ්ජනං සොකානුගතානං වා සහතානං මජ්ඣිමනො න සොවති, බුද්ධලමලලසෙතාපතිස්ස මලලිකා උපාසිකා විය පඤ්චනං. වොරසතානං මජෙකු බමමසෙතාපතිස්ස සම්මිසාරිකො සංකිච්චසාමසෙණෙරෙ විය ව; ඤාතිමජෙකු වීරෙව තිති ඤාතිගණමජෙකු සංකිච්චපෙරස්ස සම්මිසාරිකො අබ්බිසතක සාමසෙණෙරෙ විය සොහති. සො කිර පෙරස්ස සාමසෙණෙය්‍යා හොති, අප්ප නං පෙරෙ ආහං සාමසෙණර! මහලලකොසි ජතො ගච්ඡ ඉක්කාති පුට්ඨිතො එති උපසම්පාදෙස්සාම තන්ති, සො සාමුති පෙරං වජ්ඣිතො පත්තතිවරමාද්‍ය වොරඅවට්ඨියා මිරහාගෙ හගිති ගාමං ගතති; පිණ්ඩාය වරි, තං හගිති දිස්වා වජ්ඣිතො ගෙහ නිසිදපෙතො සොපෙසි, සො කතසතකතිපෙතො වස්සාති පුට්ඨි, සා අහං ත ජනාමි මාතා මෙ ජනාතීති ආග සො කිච්චං භූමෙහ අහං මානුසන්තිකං ගම්ඤ්ඤාමිති අවට්ඨි. ඔතිසෙණ්ණා තමෙතං දුරතොව වොරපුරිසො දිස්වා වොරතං ආපෙවසි, වොර සාමසෙණෙරෙ කිපෙරසො අවට්ඨි. ඔතිසෙණ්ණා ගච්ඡං තං ආනෙතාති ආනාපෙතො එකපෙව මාරෙරං තන්ති ආහංසු, එකපෙව වික්කපජ්ජ මාති, සාමසෙණෙරෙ විනොසි: අහං සෙසො සකරණීයො, ඉමෙති සම්මි. මනොතො සොජම්මතානං කරිත්ඤාමිති, වොරපෙට්ඨිතං ආමනොතො උපමිං තෙ ආවුසො කරිත්ඤාමිති ඉමා භාරා අහාසි.

අහු අතිතමධ්‍යානං අරඤ්ඤංසං චුළාවතෙ වෙසන්තො ඤාතාති මිහිඬිතො සහකං අවධි තද.

සසකඤ්ච මතං දිඤ්ච උබ්බිඤ්ඤා මගපක්ඛිනො
 එකරතතිං අපකතාමුං අතිවංචං වත්තතෙ ඉධ.
 තපෙව සමිණං හතඤ්චා අභිමුඛතං අතිඤ්චතං
 අද්ධිකා නාගමිඤ්ඤාති ඛනජනි ගවිඤ්ඤාති
 සචං ඥා සමිණං ආග අභිමුඛතො අතිඤ්චතො
 අද්ධිකා නාගමිඤ්ඤාති ඛනජනි ගවිඤ්ඤාති
 සපෙ පටිපපෙ දිඤ්චා නාණෙවෙඤ්ඤාති සාගාමි.
 තච සචමමුත්තරකම්මනො ගච්ඡන්තො යථා සුඛිනාති

සො තෙනි වොරෙහි විඤ්ඤාත්තො ගච්ඡන්තො ඤ්ඤායොපි
 දිඤ්චා තෙසම්පි න ආණෙවෙසි. අථ තෙ අනුපපත්තො වොර
 ගහෙති: විතෙර්ථිසු.¹ උරං පහරිති: පරිදෙවමානඤ්ඤාති මාතරං
 වොර එතදවොචුං.

තිං තෙ තොති අභිමුඛතො උදරෙ වසිතොති² ව
 පුට්ඨං මෙ අමම! අකතාති නථං ජානෙමු තං මගනාති

අභිමුඛතොග අගං මාතා අගඤ්ච ජනතො පිතා
 හගිනි හාතණෙ වෙතෙ³ සඤ්ඤාති ඉධ ඤ්ඤාතො
 අතිවංචාපි අභිමුඛතො යං දිඤ්චා ත නිවාරණෙ

එතං ඥා වත්තං සමිණංතං අරියංතං ධම්මජිවිතං
 සචවාදි අභිමුඛතො යං දිඤ්චා ත නිවාරණෙ.

අභිමුඛතොග පුට්ඨොග්ගෙ සචවාදිගා තිකුමුතො
 සඤ්ඤාති අගගං පතතා සොපි: ගච්ඡන්තො ඤ්ඤාතොති.

එවිඤ්චා තෙ වොරෙහි විඤ්ඤාත්තො ගතොති: අභිමුඛතං අගංසු,

තච තාත! සුට්ඨොග්ගෙ සචවාදිගා තිකුමුතො
 සඤ්ඤාති අගගං පතතා සොපි: පච්චාගමිතො සොති

තෙපි පඤ්චසකා වොරං පසාදං අපර්ච්චි: අභිමුඛතොම
 ඤ්ඤාතො ගතොති: පච්චි:සු සො තෙ අද්ධං උපජ්ඣාගංග
 සතතිකං ගතොති: පච්චි: අතතො උපසම්පන්නො පච්චි: තෙ
 පඤ්චසකෙ අතතො: අනෙතවාසිනෙ කතො උපසම්පාදෙසි.
 තෙ අභිමුඛතෙ පෙරගා මිවාදෙ සිතා සඤ්ඤාති අගගං අරගතං
 පාපුර්වංසු. ඉමමිතං ගහෙති: දෙවතා "සතං සත්ථම්මඤ්ඤාති ඤ්ඤාති
 මජ්ඣෙ විජෙවති"ති ආග.

සාගාමිනාති සතතං සුඛං ව විරං තිව්චිනතාති වදති. සඤ්ඤාතො
 වොරං සඤ්ඤාතං තුට්ඨාතං; සඤ්ඤාතොති කාරණං; සඤ්ඤාතො
 පුට්ඨාති න තෙවලං සෙයොති වොරං න තෙවලං පඤ්ඤා

1. ම. III & IV. විපෙර්වංසු.

2. ම. II & III. වමිති ගාමෙ.

3. ම. IV & V. වෙසි.

ලගති සොකමැණ්ඩි න සොවති කුරුමැණ්ඩි විරොවති සුගතිං.
තිබ්බතතති විරං සුඛං තිබ්බති සතලසො පන වට්ඨදුක්ඛාපි මුළුවිතීති.

පට්ඨ සුභතං.

4. 2.

දුර්ගත- මට්ට්ඨරු ව පමාද වානි අත්තසම්පන්නතියුගතලක්ඛණෙන මට්ට්ඨරුත වෙව සතිවිප්පවාසලක්ඛණෙන පමාදෙන ව; එකවෙව; හි ඉමිං මෙ දෙනාසංස පරික්ඛයං ගමිසෙති මිත්තං වා සරමානුසංසානං වා සමගතං න ගවිසානීති මට්ට්ඨරුගෙන දුතං න දෙති, එකවෙව; ඛිබ්බාදිපසුත්තතා දුතං දුතබ්බතති විත්තමපි න උප්පාදෙති; එවිං දුතං න දියෙති එවමෙතං සහදයකං සමානතියුගතං සුඛදයකං දුතං තාමි ත දියෙති අදුතකාරණං කපෙති; පුඤ්ඤං ආසම්මිමානෙනානාති පුබ්බවෙත්තනාදිගෙදං පුඤ්ඤං ඉච්ඡාමානෙන; දෙය්‍යං භොති විජ්ජනානාති අපී දුතසං ඵලනාති ජ්ක්ඛනෙන දුතබ්බමෙවාති වදති.

නමෙව බාලං පුසතීති තං සෙව බාලං ඉධ ලොකපරලොකෙසු ජිකච්ඡා ව පිපාසා ව පුසති අනුබ්බතී න විජ්ජති; නාමොති සය්‍යාතමෙව පුසති තසො විනෙය්‍ය මට්ට්ඨරුතති මට්ට්ඨරුමලං විනෙය්‍යා; දජ්ජා දුතං මලාගිගුති මලාගිගු හුය්‍යා තං මට්ට්ඨරුමලං අතිගවිසී; දුතං දදෙය්‍ය.

සෙ මනෙසු න මිසනතීති අදුතසිලතා මරණෙන මනෙසු න මිසනති. යථා හි මනො සමාරවාසෙත්වා සපිනෙ බහුමිති පි අනනපානාදිමිති ඉදං ඉමිසං භොතු ඉදං ඉමිසානි උච්චිතිත්වා සංවිහාගං න කරොති එවං අදුතසිලොපිති මිත්තසංස ව අදුතසිලසංස ව භොගා සමසමා තාම භොනති තෙන දුතසිලා එවරුපෙසු මනෙසු න මිසනතීති අපෙත්වා පඤ්ඤාං ව සහබ්බජ් අපසංගිං සෙ පට්ට්ඨනානීති යථා අඛාතං කන්තාරමිත්තං සහ වජ්ජනා පටිකා සහ වජ්ජනානං පටිකානං අපසංගිං පාපෙය්‍ය සංවිහාගං කත්වා පට්ට්ඨනාති දදනති සෙව, එවමෙවං සෙ අනමිත්තසංසාරකන්තාරං සහවජ්ජනා සහවජ්ජනානං අපසංගිමපි දෙය්‍යධමෙම සංවිහාගං කත්වා දදනති සෙව තෙ මනෙසු න මිසනති; එස ඛමෙමා සන්තනනොගි එස පෙරාණකො ඛමෙමා; සන්තනනානං¹ වා පණ්ණිතානං එස ඛමෙමාති. අපසංගිමකෙති අපසංගිං දෙය්‍යධමෙම එකෙ; පට්ට්ඨනානීති දදනති; බහුනෙකෙ න දිට්ඨරුති බහුනාපි භොගෙන සමිත්තා ගතා එකවෙව න දදනති; සහසංගන සම් මිත්තාති සහසංගන සංගිං මිත්තා සහසංගනසදිසා භොති. දුරගතසොති දුරනුගමනො දුප්පුරොති අපෙත්වා.

බිම්ම. වරෙත් කුසලකම්මපටබම. වරතී; සොපි සමුඤ්ඤාං
 වරෙත් යො අපි බලමණ්ඩලාදිසොධනපලාලපොඨනාදිවසෙන
 සමුඤ්ඤාං වරතී; දුරඤ්චි පොසනන් දුරඤ්චි පොසෙනොනා;
 දදමසාසාසනිනාති අපකසාමිං පණ්ණසාකම්මකසම්මිට්ඨි සංවිතානා;
 කථා දදනොනාම සො බවම. වරතී. සනං සකස්සානනාති
 සගස්සං සගස්සං කථා කථිතානං පුරිසානං සතං; සකසගස්සනාති
 අපො. සකස්සසානිනාති සිත්තසගස්සස්ස වා යානො කතාපණ්ණ
 සගස්සන වා තිබ්බනාතිනො යානොපි සගස්සයානො, සො එතෙසං
 අපිති සගස්සයාතිනො; තෙසං සගස්සයාතිනං එතෙන දසනනං වා
 කතාපණ්ණොපිනං පිණ්ඩපානො දස්සිතො, නොති, සෙ එතෙසං
 දදනති සන නලම්භි ආරක්ඛනති නාථාපිටස්සාති අනං. යොසං
 සමුඤ්ඤාං වරෙනොපි බිම්ම. වරතී දුරං පොසෙනොනාපි අපක
 කසම්ම. දදෙනොපි, වථාපිටස්ස එතෙ සකස්සයාතිනො කලම්භි
 නායකනති, යං තෙන දමුතෙදන එකපටිච්ඡාසකම්මකමිට්ඨි සලාක
 ගතකම්මකමිට්ඨි වා දිග්ගං කස්ස දුතස්ස සමබ්බවපි ගොසං දුතං
 නලං කායකති, කලං තාම සොලොභානොපි සත්තානොපි සගස්ස
 තානොති, ඉම සත්තානො ගතිනො; යං තෙන දුතං දිනනං වාසම්ම
 සත්තාපි විතනෙන ඉත්තෙරසං දසකොපිසගස්සං දුතං වචනා එකං
 කොට්ඨාසමිට්ඨි කායකතිති අනං.

එවං තර්කන දායක අග්‍රාං කණ්ණකා කමිසර ධීවා
දෙවතා විනෝයා: ගතවා එවං මහතාං දාං පාදෙන පවිට්ටනා
රතනසතිනෙ විය තරනෙ පකිපිපනො: ඉදං එවං පරිත්තකං
දාං වන්දමෙතිලෙ පතරනො: විය උකිපති, කථං හුමො එකං
මහග්ගහරතති¹ ජනතුරං ගාථාය අජාභාසි. තත් භක්තාන්
නෙක කාරණෙන; මහග්ගහරතති මහතං ගතො, විපුලස්සොතං
ලෙච්චනං. සමමනි දික්ඛායාහි සමමනි දික්ඛායා දායකං.

අරභයා හඟවා දැනට විහාරිකා දසෝනනා දෙදෙනා මහනොති
 ආදිමොහ තත්ව විසම මිනිසෙකු වියදම කාගවිමනොකමෙම
 පතිවිතියා හුළා; ඡෙය්වාති පොපෙය්වා; වඩිකොති මොරෙය්වා; සොව
 සිකොති පරං නොකමෙපිතං නොති; අහසුමුඩොති අසුමුඩමමිතං.
 පරං සෙදපෙය්වා දිනනදැනට හි අසුමුඩදිනනති වුවෙති; සද්ධොති
 දසොකන තෙරෙය්වා පහරිකා දිනනදකිණි සද්ධොති වුවෙති;
 එවනති නාහං සමොසමුද්ධාතං මොදනං ගහනොති අපපථලං.
 නාමි කාඤ්ඤාසකොති පරිත්තකදැනට වා මහපථලං, ඉදං පන මො
 දැනට අත්තනො උපපත්තිකා අපරිපුද්ධාතං එව අපපථලං නාම
 නොති ඉතරං පරිත්තදැනට අත්තනො උපපත්තිකා පරිපුද්ධාතං
 එව මහපථලං නාමොති ඉමමිතං දසෝනනා එවනති ආදිමොහ,
 දුර්ගික සුත්තං.

4. 8.

තත්තෙ-උදනි. උදනෙහි උදහාරං උදහරි; සථං හි භෙදං මානං ගතෙත්තුං න සකෙකාති විසංදිත්වා ගව්ඨති. තං අවසෙකොති වුව්ඨති, සඤ්ච ජලං තදාකං ගතෙත්තුං න සකෙකාති අපේක්ෂාස්ථිත්වා ගව්ඨති තං ඔසෙකාති වුව්ඨති, එවමෙවං යං පිති චචනං හදයං ගතෙත්තුං න සකෙකාති අධිකං හුත්වා අනෙතා අසංකෘතිත්වා ඛිති තික්ඛමිති තං උදනනති වුව්ඨති, එවරූපං පිතිමයං චචනං තිත්ථාරෙයිති අනෙතා.

සමාප්ති සාමු දුතනති කම්මඤ්ච එලඤ්ච සද්දතිත්වාපි දිනන දුතං සාමු ලභිකං හද්දකමෙව; සාහුති නපෙතති කථං පනෙනං උභයං සමං නාමි හොතිති ජිව්ඤ්ඤාපිඤ්ඤාති සුඤ්ඤාත්තුං න සකෙකාති, බෙහෙව්ඤ්ඤා දුතං න සකෙකාති ජිව්ඤ්ඤා රක්ඛිතං සුඤ්ඤාත්තුං මාති වදනෙතා න සුඤ්ඤාති, ජිව්ඤ්ඤා පන ආලයං විසංසරෙත්වා ඡෙත්සං හොත්තු මරණං වා ගණිතං මෙතං ඉසාරියනති උසාරිතෙතාව සුඤ්ඤාති. හොගෙ ව රක්ඛිතං දුතඤ්ච දසාමිති වදනෙතා න දදති, හොගෙසු පන ආලයං විසංසරෙත්වා මහාදුතං දසාමිති උසාරිතෙතාව දෙති; එවං දුතඤ්ච සුඤ්ඤාති සමං හොති, තිඤ්ඤාති හොති. අපාපි සත්තා බහුතෙ ජිව්ඤ්ඤාති සථං සුදෙධ අපභාසි වීරපුරිසා බහුතෙ භීරුපුරිසෙ එවං සභාදිසම්පන්නා අපභාසි දුතං දදනෙතා බහුමෙවෙත්රං මද්දති බහුමි දුතවිපාකං අධි ගව්ඨති, එවමි දුතඤ්ච සුඤ්ඤාති නමානං, තෙනෙවාහ: අපමිති වෙ සද්දහානො දදති නෙනෙව සො හොති සුඤ්ඤාති පරස්ථාති. ඉමස්ස ව පනත්තං පකාසනත්තං එකසාවකමුඛසම්පන්නඤ්ඤා අව්ඤ්ඤා රච්ඤ්ඤා විත්ථාරෙතබ්බං.

බම්මලදාසයාති බමෙවන සමෙත ලදාසය හොගස්ස බමම ලදාසය ව පුග්ගලස්ස; එත් පුග්ගලො ලදාසමෙව නාම අධිගත බමෙව අරියබමෙව; ඉති යං බමමලදාසය හොගස්ස දුතං බමම ලදාසය පුග්ගලස්ස දීගති තමි සාමුති අනෙතා. සො බම්මලදාසයාති ඉමසමිති ගාථාපදෙ අගමෙව අනෙතා. උච්චානවිසිසාධිගතස්සාති උච්චානෙත ව විරියෙත ව අධිගතස්ස හොගස්ස, මෙතරණිනති දසකා සිසම්පන්නමෙතං, යමස්ස පන වෙතරණිපි සඤ්චිකාල සුත්තාදසොපි එකතිංස මහාතිරයෙ සබ්බසොව අතික්කමිත්වාති අනෙතා.

විමෙස දුතනති විවිතිත්වා දිනනදුතං; තත් වෙ විවිතනා: දක්ඛිණවිවිතනං දක්ඛිණෙයාවිවිතනඤ්ඤා. පහසු ලාමකලාමකෙ ථව්ඨයෙ අපනෙත්වා පණිතපණිතෙ විවිතිත්වා තෙසං දුතං දක්ඛිණවිවිතනං නාමි. විපක්කසිලෙ ඉතො ඛිතිතා පඤ්ඤාති පාසණිකෙදෙ දක්ඛිණෙයෙ පහාය සිලාදිගුණසම්පන්නාන:

සාසනෙ පබ්බජිතානං දුතං දක්ඛිණේයසවිචිතතං නාම. එවං
ථානාඥෙහි විවේශ්‍ය දුතා; සුගතසංඝස්ථාති සුගතො වණ්ණිතං;
තස්මි දක්ඛිණේයසවිචිතතං දසෙසනො සෙ දක්ඛිණේයසාති ආදි
මාන භික්ෂුහි මුත්තාහි යථාහි ඉමිනා පන දක්ඛිණේයසවිචිතතං
ආග අවිපක්කමිජසදිසා හි විචිතිත්වා ගන්තා පණිනපණිතා
දෙය්‍යබමාති.

පාණේසුපි සාමු සංගමොති පාණේසු සංගතභාවොපි හදදතො;
අයං දෙවතා ඉතරාහි කපිතං දුතාතිසංසං අතික්කමිත්වා සිලා
තිසංසං තපෙත්තුමාරඬා; අනෙකං වරතති අවිතිංසනො වර
මානො; පරුපමාදුති පරසා උපවාදගසෙන; කසාති උපවාදගසා.

දුතා ව මො බමමිපදං ව සෙසෙයාති දුතො නිබ්බාණං
බාතබමිපදෙවෙව සෙසෙයා; සුඤ්ඤ ව හි සුඤ්ඤාද ව සහනාති
පුඤ්ඤ ව කසාපසුඬාදිකාලෙ පුඤ්ඤතෙර ව නොණාගමනවුඬා
කාලෙ සෙබ්බපි වා එවං පුඤ්ඤ ව සුඤ්ඤතෙර ව සනො
නාමාති

තතිස සුතං.

4. 4.

එතුසෙ-කමිතිසාහිති රුපාදිති ඉට්ඨාරමිණාති, අසුතා
ගමනා අනාගතනා පුජිසො මච්චුසෙසාති තෙතුවනචට්ඨසංඛාතා
මච්චුසෙසා; අසුතාගමනසංඛාතං නිබ්බාණං අනාගතනා,
නිබ්බාණං හි සතතා න පුතාගපිජනති, තසමා තං අපුතාගමනනති
වුට්ඨති; තං කාමෙසු බද්ධො ව පමනො ව අනාගතනා නාම
හොති, පාපුණ්ණං න සනෙකාති, තසමා එවමාග ඡඤ්ඤනති
හණ්ණාත්තදතො රතං; අසනති පඤ්ඤාතිකිදුකං; දුතිසපදං
තසොව වෙවචිතං. ඡඤ්ඤිතසා අසවිතසාති තණ්හාවිතයෙන
පඤ්ඤාතිකිකිදුකයො; අසවිතසා දුක්ඛවිතසොති පඤ්ඤාතිකිකිදුක
යෙන වච්චුකං විතීතමෙව හොති. චිත්‍රාහිති ආරම්භවිතාති;
සංකප්පාතිසාහි සංකප්පිතරහො, එවමෙව වත්තාමං. පටික්ඛි
පිත්වා කිලෙසකාමො කාමොති වුඤ්ඤා. අයං පනතො පසුර
සුඤ්ඤත විහාචෙතෙබ්බො, පසුරපටිබ්බාජකො හි පෙරන සබ්බසා
රහො පුරසසා කාමොති වුඤ්ඤා.

"න වෙ තෙ කාමා" යාති චිත්‍රාති ලොකෙ
සංකප්පාරහඤ්ඤ වදෙසි කාමං;
සබ්බපසං අනුසලෙ විතසෙක
හිකුට්ඨි තෙ හෙතෙති කාමෙහාති"ති 2 ආග.

1. ස. 1 & 1V. නිබ්බාණං හි. 2. ස. I න තෙ කාමා:
a. සුතනිපාතපිකපා-පසුරසුතන

අපි නං පෙරෙ අපොව:-

“තෙ වෙ කාමා යාති විත්‍රාති ලොකෙ
සංකප්පාදං න චදෙසි කාමං,
පස්සන්තො රූපාති මනෝරමාති
පඤ්චි තෙ ගෙසාති කාමගොති
සුඤ්ඤතා සද්දාති සායනෙතා
ගතොති සායනෙතා රසාති,
සුඤ්ඤතා ඵස්සාති මනෝරමාති
පඤ්චි තෙ ගෙසාති කාමගොති”ති.

අපේ කවි බිහි කිරීමේ අපි එතෙසු ආරම්භණෙසු පණිවිසා ජන්දරගං විනශනති.

සංගොඡනං සබ්බන්ති දසවිධව් සංකප්පාදකං; අභිසංචිතන් රහසිසංචිතාදිවිරහිතං; නානුපෙතනති දුක්ඛාති විවිදුක්ඛා පන තස්ස උපරි න පතනති.

ඉව්වාසයමා මොග්ගන්ති “පහාසි සංඛ”න්ති ගාථං සුඤ්ඤා සංඛං පරිසරිති. අනුසන්තිකුසලො මොග්ගන්ති නාම පෙරෙ ඉමිස්සා ගාථාය අපො න යථානුසන්ති ගෙතොති විනෙතො යථානුසන්ති සවෙනො ඵලමාය. තත් ඉම වා හුරං වාති ඉමලොකෙ වා පරලොකෙ වා; නිරූපනමං අපච්චරං නිශ්චිතන් කිසුචාපි සබ්බවිණිසවා තරුභතමා වෙව අත්චරං ච තරාතං, පෙරෙ පන දසවලං සංඛා යෙවමාන; සෙ යං නිමිසසන්ති පසංසිතා ගොති යදි තථා විමුක්තං දෙවමනුස්සා පරිපතතිතා තං නිමිසසන්ති, අප් යෙ තං සගචන්තං කායෙන වා වාචාය වා අනුපරිපතතිතා වා නිමිසසන්ති තෙ කිං පසංසිතා? උදුහු අපසංසිතා? හිතමුති! මොග්ගන්ති පෙරං ආලපති; අසද්දසංඛමිතනි වතුසව්වධමං ජුතභවා; සංඛා තිභා ගොසි සචිතන්ති යෙ තං කායෙන වා වාචාය වා අනුපරි පතතිතා වා නිමිසසන්ති තෙ වතුසව්වධමං අසද්දසංඛ විවිකිච්ඡං පහාස සංඛාතිගාපි ගොන්ති පසංසිතාපි ගොන්තිති.

වතුසව්වධමං.

4. 5.

පඤ්ඤාමෙ-උපස්සානසංකප්පිකාති උපස්සානසංකප්පිදෙවලොකො නාම පාරිසෙකෙතො තත්ථි, ඉමා පන දෙවතා තථාගතස්ස වතු පච්චගපරිගොගං තිස්සාය උපස්සානමානා ආගතා, තාසං කීර් ඵතදගොසි: සමිණික ගොතමො හිතමුතං පංසුකුලවිවර පිණ්ඩා ලොප රුක්ඛමුලසෙතාගත සුත්ථිභතගෙයජෙත්ති සන්තොසංගෙව පරිගන්තකාරිතං. විණිකුත්ති, සංගං පන පතතුණිකු දුකුල බොමාදිති පණිතච්චරාති බාලෙති, රාජාරගං උත්තමගොඡනං භුඤ්ඤති, දෙව

විමානකපාය ගතිකවර්ගය වර්ගයෙන් සහති; සංවිකල්පිතාදීති
 ගෙගර්ථාති පරිච්ඡේදයේ දිව්‍යං මහාජනනං ධර්මං දෙසෙති, වචන
 මයා අඤ්ඤානො ගම්මති; කිරියා අඤ්ඤානොති උප්පායමානා
 ආගම්හි සත්‍ය නාමං ධර්මගතිගාගනෙත්ථෙති උප්පායනඤ්ඤා
 නාති නාමං ගතිතං.

අඤ්ඤාදා සත්‍යතාති අඤ්ඤානාකාරෙන භූතං; භික්‍ෂුවොති නික
 නියා වඤ්ඤානාය, වඤ්ඤාතොති අනෙකා කිසිවුදෙසෙමාති කිසිවෙක
 වුවුවාහි සාකුණිකො. සො හි අග්‍රභේදාදි සමානතා සාධපණ්ණාදි
 පටිච්ඡාදනෙන භූතවණ්ණං දෙසෙත්වා උපගතෙ මොරතිත්තිරාද
 යො සකුණං මාපරණා දුරගරණං කෙරෙති, ඉති තස්ස කිසි
 වස්ස ඉමාය වඤ්ඤානාය එවං වඤ්ඤාතො සකුණං සපරිච්ඡාදනං
 විය භූතකසාධි පාසුකුලෙන අසත්‍යතා පටිච්ඡාදෙත්වා කපා
 ඡෙතකාය මහාජනං වඤ්ඤාතො චාදමානස්ස විවරතො; භූතතා
 ඡෙතසෙන නාම ගාතති සංකප්පි තස්ස වතුපට්ඨයපරිභොගො
 ඡෙතසෙන පටිභූතතො නාම ගොතති දෙවතා ගගවන්තං සකිය
 වදති. පටිජානනාති පණ්ණාසාති අයං කාරකොවා අකාරකො
 වාති පණ්ණිකා ජනනාති ඉති තා දෙවතා කපාගතාපි මෙමෙව
 පණ්ණිකාති ඔඤ්ඤාමානා එවමාගංසු.

අපි හඟවා නිසිදුන් අදිමාන තත්ත්වය පටිපද දෙසාහි
 අයං ධර්මානුධර්මපට්පද දදහා පිරා, යාය පටිපදය සිරා පණ්ණිකා
 ආරම්භකපටිජානනෙන ලක්‍ෂණකපටිජානනෙන වාති විති කියනෙති
 කියාහිතො මාරවකිතා පවුළුවනති තං පටිපදං හාසිත
 මනෙතන වා සවණමනෙතන වා මහකම්මං පටිපජ්ඣං ත සත්‍යතාති
 අනෙකා න වෙ සිත් පකුණිකාති සිරා පණ්ණිකා විදිමා ලොකපටි
 භාසනාහි සංචාරලොකස්ස උදයබ්බං ඤාතො වතුසට්ඨධර්මඤ්ඤා
 අඤ්ඤාස කිලෙසපටිතිබ්බාසෙන නිබ්බුතා ලොකෙ මිසනාතිකා
 තිණ්ණා එවං න කුණිකති, මයං එවරුපාති ත කපෙමාති
 අනෙකා.

පටිච්ඡං පටිච්ඡිකිත්වාති අසුතං අමෙති කතං අකාරක
 මෙව මයං කාරකවාදෙන සමුදාවර්මාති උප්පායමානා මහා
 මුග්ග්හි විය ගගවති ගාරවං පවුළුවනෙත්වා අගතිකවකි. විය
 ගගවන්තං දුරගදං කතො පණ්ණිකා ආකාශතො මහරිත්තො භූමිය
 යතාති අනෙකා. අවමසොති අපරපට්ඨා; නො අවමසොති අමෙත
 අතික්කමම අතිගම්මා; පවත්තො; ආසාදෙතබ්බනාති සට්ඨිකබ්බං;
 තා කිර දෙවතා ගගවන්තං කාසෙන වාචායාහි විජිජි තව්වංසු,
 තපාගතං අවිජ්ඣා ආකාශෙ පතිට්ඨමානා කාසෙන යව්වංසු;
 කිසිවෙකපමි ආගරිත්වා තාතප්පකාරකං අසබ්බවාචං වදමානා
 වාචාය සට්ඨිකංසු, තස්මා 'ආසාදෙතබ්බං අමඤ්ඤාති' අගංසු.

පතිගණනාදාති ඛමිතු; ආසනිං. සංවර්ණාති අනාගතෙහ සංවරණත්ථං; පුන ඵවරුපසා අපරාධසා දෙසසා ඛලිතසා අකරණත්ථං. සිතං පාඨානාසිති අග්ගදන්තා දසෙසනතා පහට්ඨානාරං දසෙසසි; කසමා? තා කිර දෙවතා න සභාවෙන ඛමිපෙතති, ලොකිය මහජනඤ්ච තදෙවතෙ ලොකෙ අග්ගපුග්ගලං තරාගතඤ්ච ඵකසද්දිසං කසෙතති; අථ භගවා පරතො නරාය උපපන්නාස භුද්ධිබලං දීපෙත්වා පච්ඡා ඛමිසාමිති සිතං පාඨානාසි. ගිණෙසාසො මහතාසාති අතිරෙතප්පමාසෙතන; ඉමං භාසං අභාසිති කුපිතො ඵස අවසානනති මඤ්ඤමානා අභාසි.

හි පතිගණනාතිති න ඛමිති තාසිවාසෙති; සොපන්නගෙති අබහතෙර උපපන්නාසොපො: දෙසගරුති දෙසං ගරුං කත්වා ආදාය විගරතෙතා; ස වෙරං පටිච්ඡඤ්චතිති සො ඵවරුපො ගණිතං පටිච්ඡඤ්චතො- විස තං වෙරං අතති පටිච්ඡඤ්චති ධපෙති; න පටිතිසාපතිති අපත්ථං.

අවමසො වෙ හ විජෙජ්ජාති සවෙ අවමාසිකකමං න භවෙය්‍ය; නො විබාපගතං සිසාති යදි අපරාධො නාම න භවෙය්‍ය; තෙනිධ කුසලො සිසාති යදි වෙරති සජෙය්‍යං තෙන කාරණෙන කුසලො භවෙය්‍ය.

සංසම්මසාති ගාරාය කසා අතිකසමො භාසි නසා අපරාධො නත්ති? නො සමමාසං නාපජ්ජති? නො නිවමෙව පණිතො නාමාති? අපත්ථං. ඉමං කිර ගාරං භණ්ටනත්ථං හභවතො සිතපානුකමං, කසමා ඉදාති දෙවතානං භුද්ධිබලං දීපෙත්වා පච්ඡා ඛමිසාමිති “තරාගතසා භුද්ධිසා”ති ආදිමාන.

තත්ථ නාමාගතසාති “තරා ගතො”ති ඵමොදිති කාරණෙති තරාගතසා; භුද්ධිසාති වතුනතං සමානං භුද්ධිතොදිති කාරණෙති විමොක්ඛනතිතපණ්ණතතිවසෙත ඵමං ලද්ධිනාමිසා

අවමසං. දෙසසනතිනති යං වුත්තං කුමෙති “අවමසං දෙසසනතිනං- ස වෙරං පටිච්ඡඤ්චති”ති තං සංග්ගි වුත්තං, අහං පනතං. වෙරං නාමිනාදුමි තෙව පත්ථොමිති අපත්ථං. පතිගණනාමි වොචමසනති කුමසාකං අපරාධං ඛමාමිති.

පඤ්චම සුත්තං.

4. 6.

ජවෙට්ඨ-සද්ධා දුතියා පුට්ඨසසා සොතිති පුට්ඨසසා දෙවලොකෙ මිත්තසලොකෙ වෙව නිබ්බාණං ගච්ඡන්තසා සද්ධා; දුතියා සොතිති සභාගකිවමං සාසමති; නො වෙ අග්ගදාසං අඛ

නිවසනීය යදි අනුදායකයෙකු නිවසනීය. සමහරක් පරිමාණය; නිවසනීය
විෂයයන්; නිවසනීය සමහරක් විෂයයන්; නිවසනීය සමහරක් විෂයයන්.

නානුවෙහි සිටින රහස්‍යභිකූලයා පසුව සභිතා හා අනුපතනාති.

පමාදම්නුසුඤ්ඤානීති යෙ ව පමාදං සංසරණානි නිබ්බන්ධනානානි
 භෙදානං අනුසුඤ්ඤානි නාම; ඛණං භෙදවිෂංච රතඛණීති බුද්ධතාමණි
 මහාරුද්ධි උත්තමධනං වීඤ්ඤානිති.

කියන්නෙතාගේ ලක්කල්ලුපතිකියන්නෙතා වී ආරම්භකල්ලුපතිකියන්නෙතා වී කියන්නෙතා; තනේ ලක්කල්ලුපතිකියන්නෙතා නාම විපක්ෂනාමිකාප්පාති: විපක්ෂනා ගි තිණේ ලක්කල්ලුපතිකියන්නෙතාගේ ලක්කල්ලුපතිකියන්නෙතා, මිශ්ණා විපක්ෂනාය ආගතකිවිටි සාධෙතිකියන්නෙතා, එලං තප්පකියන්නෙතා නිසේවසවිටි ලක්කල්ලුපතිකියන්නෙතා, අප්පි සමාපතනියො පත නාමිකාරම්භකියන්නෙතා ලක්කල්ලුපතිකියන්නෙතා ආරම්භකල්ලුපතිකියන්නෙතා වෙදිතනේ. පරමං සුඛං නාම අරහත්තසුඛං අවිසේවනතනි.

ଏଥିରୁ ସ୍ପଷ୍ଟ.

4. 7.

සත්‍යයේ-සන්තෝසයේ “සත්‍යා වන නො රැකුමාරු”නි උදනං පටිච්ච සත්‍යානි ලද්දිනාමානං රැකුමාරුනං නිවාසො එකො ජනපදෙ රුද්‍රිසපද්දන සත්‍යානි වුවන්, තස්මි, සන්තෝස ජන පදෙස්ස මහාවිජ්ඣනී සයස්සානෙ අපරාපිමේ හිමවනෙනන සද්ධිං එතාබදො මහති වනෙ; සන්තෝසෙව අරහත්තානිති ඉමං සුත්තං කපිභද්‍රවෙස සෙව පත්තඅරහත්තති.

සාක්ෂාය. ආනුෂ්ලික කාර්ය:-

සැකිසකොලය හි කිරි කපිලවැසුනගරය ව කොළියනගරය ව අනගර රෙහිණි නාමි නදි එකතුව ඇවරණක බිහිවෙති සභානි කාරකපතනි. අප රෙවිච්ඡලමිසෙසසෙසසු මිලායනෙකසු උගතනගරවාසිනමි නමමකර සනතිපතියු. නන්ව කොළියනගරවාසිනො ආහංසු ඉදං උදකං උගතො ආහරිත මානං න සුමානං න අමානං පතොති, අමානං පන සභාං එකෙක උදකතෙව නිප්පර්යයති, ඉදං උදකං අමානං ඡදාති. කපිලවැසුවාසිනො ආහංසු සුමෙකසු කොටෙති සුරෙති සිතෙසු මයං රත්තසුවණ්ණතිලමිසෙසසු ලභායොසෙව ව ගතෙතිව පමි පසිසිකොදිගත්තං න සංඝිගාමි සුමානං කරොරෙ විවරසුං, අමානමි සභාං එකතෙව උදකෙක නිප්පර්යයති, ඉදං

උදකං අමානං ඡෙදාති, න මයං දක්‍ෂාමාති, එවං කාටං
 වෛශ්වාතං එතො උට්ඨාය එකස්ස පතාරං අද්ධි ඡොටි අඤ්ඤා
 යාති එවං අඤ්ඤාමඤ්ඤං පහරිතො රුජ්ඣුලානං ජන්තං සංවේදනා
 සංවේදනා කලහං වඩ්ඪිංසු නොලියකමකාර වදනති: කුමෙහ
 තපිලවත්ථුවාසිනො ගතොති ගජ්ජ, යෙ ඡොණ්ඩිතාදාදයො වීය
 අත්තනො අත්තනො ගගිනිති සද්ධිං සංවේදිංසු, එතෙසං ගජ්ජනො
 අස්සා ව එලකාට්ඨාති ව අමානං කිං කරිස්සන්ති? සාකියකමි
 කර වදනති: කුමෙහදති කුට්ඨිනො දුරතො ගතොති ගජ්ජ, යෙ
 අනාථා තිස්සතිතා¹ තිරව්ජානා වීය කොලරුතෙති වඩ්ඪිංසු,
 එතෙසං ගජ්ජනො ව අස්සා ව එලකාට්ඨාති ව අමානං කිං
 කරිස්සන්ති? තෙ ගතො අත්තනො නෙවෙ² පුත්තනඅමච්චානං
 තෙපසුං. තතො සාකියා ගගිනිති සද්ධිං සංවේදිතනානං පාමඤ්ඤා
 බලඤ්ඤා දස්සස්සාමාති සුඛසජ්ජා තිත්තිමිංසු, නොලියාපි කොල
 රුකබ්බාසිනං පාමඤ්ඤා බලඤ්ඤා දස්සස්සාමාති සුඛසජ්ජා තිත්තිමිංසු.

ගගවාපි රතතියා පච්චසසමයෙ යෙව මහාකරුණාසමාපතතිනො
 උට්ඨාය ලොකං මොලොකෙනෙනො ඉමෙ එවං සුඛසජ්ජේ තිත්ති
 මනෙත අද්දස. දිස්සා මගි ගතෙ අයං කලහො වුපසමිස්සති
 හු මොති උපබාසෙතො අගමෙත්ථ ගතොති කලහවුපසමෙතත්ථං
 තිස්සි ජතතාති කපෙස්සාමි. තතො කලහො වුපසමිස්සති. අප
 සාමග්ගිදිපතත්ථාය වෙ ජතතාති කපෙත්ථා අත්තදණ්ඩසුත්තං
 දෙසිස්සාමි. දෙසනං පුත්ථා උග්ගනගරවාසිනොපි අඩ්ඪතියාති
 අඩ්ඪතියාති කුමාරසතාති දස්සන්ති. අගං තෙ පබ්බාසෙස්සාමි.
 මහාසමාගමො හවිස්සතිති සනතිට්ඨානං අනාසි. තස්සා ඉමෙසු
 සුඛසජ්ජේසු තිත්තිමනෙතසු කස්සපි අනාසෙවෙත්ථා සයමෙව
 පත්තව්වරං ආදය ගතොති විත්තං සෙත්තානං අත්තපෙ ආකාසෙ³
 පලංඛනං. ආභුජ්ඣා ඡබ්බණ්ණරංසිතො විස්සජ්ජත්ථා තිසිදි.
 කපිලවත්ථුවාසිනො ගගවත්තං. දිස්සාව අමානං යද්ධිසෙවොති
 සත්ථා ආගතො දිවෙසා හු මො තෙත අමානං කලහකරණ
 භාවොති විනෙතත්ථා න මො පන සත්තා ගගවති ආගතෙ අමෙහති
 පරස්ස සරිසෙ සත්ථං පානෙත්ථා නොලියනගර⁴ වාසිනො අමෙහ
 ගතත්ථා වා වධනත්ථා වාති ආට්ඨාති ඡෙඩ්ධිතො ගගවත්තං වද්දිත්ථා
 තිසිදිංසු.

ගගවාපි ජතනෙනො කස්මා ආගතත්ථ මහාරුජ්ජි? පුච්ඡි.
 න ගගවා! තිත්තිකිලාය න පබ්බතකිලාය⁵ න තදිකිලාය න ගිර.
 දස්සන්තං, ඉමෙමිං පන යානෙ සමාමිං පච්චපට්ඨපෙත්ථා
 ආගතමාති.

1. සි III & IV. තිත්තිතො

2. සි V & IV. ගමි. කපෙමි.

3. සි II & III අත්තපෙ ආතතං සත්ථව්වො

4. සි III & IV. නොලියනගර. ආකාසෙ

5. සි. IV මා.

කිං කිසංය වො කලහො ජනො මහාරුචි? උදකං ගන්තෙති.

උදකං කිං අග්ගති මහාරුචි? අපං ගන්තෙති

පඨවී තාම කිං අග්ගති මහාරුචි? අනග්ගා ගන්තෙති

බ්‍රහ්මයාකිං අග්ගන්ති? බ්‍රහ්මයා තාම අනග්ගා ගන්තෙති

අපමානං උදකං කිසංය කිමන්දං අනග්ගො බ්‍රහ්මයො නාසෙරං මහාරුචි? කලහො අග්ගාදො තාම තත්ති, කලහවසෙහො මහාරුචි! අපමානො චෙරං භන්තො එකායො රුක්ඛදෙවතායො කාලෙසිතො සද්ධිං බ්‍රහ්මාණානො සකලෙති ඉමං කප්පා අනුරූපවන්තොයො වො එතො එතො තත්තං කෙරෙයි තෙයො පරපත්තිගො පත' මහාරුචි! න හවිතබ්බො, පරපත්තිගො හුන්තො හි' එකස්ස සසභස්ස තොයො තිගොජනසහස්ස වින්දනො නිමිමන්තො එතොපදග්ගො මහා සමුද්දාසකිංදිනො අග්ගස්ස, තෙයො පරපත්තිගො න හවිතබ්බොත්ථො පඨවිඋද්ගතත්තං කෙරෙයි. තෙයො කදාපි මහාරුචි! දුක්ඛලොපි මහාබලස්ස රක්ඛං. විචරං පස්සති කදාපි මහාබලො දුක්ඛලස්ස, ලුප්තිකාපිති සමුද්ධිකා ගන්තං සංතෙසිති ලුප්තිකත්තං කෙරෙයි. එවං කලහවසෙහො තිග්ගො ජනකාති කෙරෙයි සාමායිපරිදිපත්තං පඨ ජනකාති කෙරෙයි. කප්පං සමග්ගානං හි මහාරුචි කොපි භික්ඛාං තාම පස්සිතුං න සත්තං ගීති වන්තො රුක්ඛබ්බිත්තං කෙරෙයි තෙයො සමග්ගානං මහාරුචි තොපි විචරං පස්සිතුං න සක්ඛි, යදං පත අසුද්ධිසුද්ධො විවාදමිතංසු අපි නො තෙසාදප්පතො ජීවිතො වොජෙපෙත්තො ආදාය ගන්තොති විවාදො අග්ගාදො තාම තත්ති වො වට්ඨකත්තං කෙරෙයි. එවං ඉමානි පස්සන්තොති කෙරෙයි අවසානො අතභද්ධකිංසුතං කෙරෙයි.

රුජානො පසත්තො සෙව සත්තො නාග්ගස්ස මයං සත්තො අසුද්ධිසුද්ධො වෙත්තො ලොකිකාදිං පඨවතසිස්සාම අමහානං පුත්තධිතෙරං' ව ගෙහවාසෙර න පස්සෙය්‍යාම සාසනපරිසාසනවෙති නො ආහරණිකො න හවිස්ස සත්තොරං කිසංය නො ජීවිතං ලද්ධං, සෙව පත සත්තො අගාරං අභිබ්බසිස්ස දීපසහස්සවගපරි මාරං වතුමහාදීපරජ්ජමස්ස ගත්තං අහවිස්ස අතිරෙකසහස්සං වො පතස්ස පුත්තො අහවිස්සංසු, තෙයො බ්‍රහ්මයොවොජෙරෙ යෙව විරිස්සරං' තං වො පත්තං සමපත්තිං පතායො තිත්තිමිත්තො යමෙත්තං පත්තො ඉද්ධිපි බ්‍රහ්මයොවොජෙරෙ යෙව විවරතුති උග්ගතගරවා සිතො අසිත්තියාති අසිත්තියාති ආමාරසත්තාති අදංසු

1. ස. I. පරපත්තිගො පත නාග්. 2. ස. III. හුන්තො. 3. ස. IV. සාමග්ගානං. 4. ස. II & IV. පුත්තොත්තං. 5. විවරණ.

හඟවා පිටි පඬුපෙරළා මහාවතං අගමායි. තෙසං ගරු
ගාරුවෙන න අත්තනො රුචියා පඬුප්ඵානං අනගිරති උපාජ්ජි
පුරුණදුග්ගිකායොසි ඉතං 'අයප්පත්තා උක්කණ්ණනාභු කරවාසො
න සණ්ඨාතී'ති ආදීති වතා සාසනං පෙසෙනති, තෙ අතිජරතා
තරං උක්කණ්ණංසු.

හඟවා ආවජේර්නො තෙසං අනගිරහඟාවං ඤාතො ඉමෙ හි
හික්ඛු මාදිසෙත වුදොවන සද්ධිං එකතො වසන්තා උක්කණ්ණනා
තඤ්ඤානං. කුණාලදග්ගා වණණං කපේතා තත්ත භෙත්වා අන
ගිරති. විනොදෙමිති කුණාලදග්ගා වණණං කපේසි. තෙ තා
දවුක්කාමා අනෙසු.

දවුක්කාමත්ත හික්ඛවෙ කුණාලදග්ගති? ආම හඟවාති. සදි එවං
එථ ගච්ඡාමාති, ඉද්ධිමන්තානං හඟවා! ගමනට්ඨානං මයං තථං
ගම්ඤ්ඤාමාති. භූමෙහ ගතභූක්කාමා ගොථං, අහං මමානුභාවෙන
ගහෙත්වා ගම්ඤ්ඤාමිති, සාධු ගතෙත්තං.

හඟවා පඤ්ච හික්ඛසතාති ගහෙත්වා ආකාසෙ උපාතීත්වා
කුණාලදග්ගෙ පතිට්ඨාය තෙ හික්ඛු ආග, හික්ඛවෙ ඉමෙසං. කුණා
ලදග්ගෙ යෙසං මච්ඡානං නාමං න ජාතාථ මං පුච්ඡාති. තෙ
පුච්ඡංසු, හඟවා පුච්ඡතං පුච්ඡතං කපේසි, න කෙවලඤ්ච මච්ඡානං
ගෙව තසමිං වනසණ්ණි රුක්ඛානමපි පඬුපාපාදෙ විපදවතුපාද
සකුණානමපි තාමාති පුච්ඡාපෙත්වාච කපේසි.

අථ විති සකුණෙති මුඛභූණ්ණිකෙන වසිත්වා ගතිවාදණ්ණකෙ
තිසින්නො කුණාලසකුණරු ජුරතො පච්ඡතො උගොසු ව
පසොසු සකුණසංසරිවුතො ආගච්ඡති. හික්ඛු තා දිස්වා එස
තනෙත ඉමෙසං සකුණානං රුජා හවිස්සති පරිවාරා එතෙ
එතස්සාති මඤ්ඤාමාති එවමෙතං හික්ඛවෙ අගමි මමෙව වංසො
මම පවෙණිති.

ඉද්ධි තාව මයං ගතෙත එතෙ සකුණසංසෙ පසාමි, යං
පත හඟවා අගමි ඉමෙව වංසො මම පවෙණිති ආග. තං
සොසුකාමිට්ඨාති, සොසුකාමත්ත හික්ඛවෙති, ආම හඟවාති,
තෙත හි පුණ්ඨාති. තිහි ගාථාසතෙති පතිමිසණ්ඩත්වා කුණාල
ජාතසං කපේතො අනගිරති. විනොදෙසි. දෙසනාපරිසොසානෙ
සපිට්ඨෙ සොසාපතතිථලෙ පතිට්ඨතිංසු. මෙසෙතෙව තෙසං
ඉද්ධි ආසො.

හඟවා භොසු තාව එතත්තං එතෙසං හික්ඛනාති ආකාසෙ
උපාතීත්වා මහාවතමෙව අගමායි. තෙහි හික්ඛු ගමනකාලෙ දස
බ්බරස්ස ආනුභාවෙන ගතවා ආගමනකාලෙ අත්තනො ආනුභාවෙන
හඟවන්තං පරිවාරො මහාවතෙ මතරිංසු.

භගවා පඤ්ඤාත්මාසනෙ නිසිද්ධිං හෙ භික්ඛු ආමනෙත්වා එථ භික්ඛවෙ නිසිද්ධං උපරිමෙත්තත්තයවජ්ඣානං වො භිලෙසානං කම්මට්ඨානං කපෙසාමිති කම්මට්ඨානං කපෙසි.

භික්ඛු විත්තසිංහු : භගවා අර්භාකං අනභිරත භාවං ඤාතො ඤාණාලද්ධං තෙත්වා අනභිරතීං විනොදෙසි, සත්වා සොතාපත්ති ඵලමාත්තානං නො ඉද්දති ඉධ තිණ්ණං මිත්තානං කම්මට්ඨානං අදෙසි, න ඛො පත අවෙකති සොතාපත්තා මයතති විනිතාමෙත්තුං වට්ඨති, උත්තමපුරිසසද්ධෙසති නො භවිතුං වට්ඨතිති, නෙ දස බලෙසා පාදෙ වජ්ඣිතො උට්ඨාය නිසිද්ධං පපෙථාවෙත්වා විසුං විසුං පබ්බාරරුක්ඛමුලෙසු නිසිද්ධං.

භගවා විනෙත්ති: ඉමෙ භික්ඛු පකතියාපි අවිසංවිකම්මනතා ලුච්චායසා පත භික්ඛුනො කිලම්හකාරණං නාම නථි ගච්ඡන්තා ගච්ඡන්තාව විපස්සානං පට්ඨපෙත්වා අරහත්තං පත්වා අත්තනා අත්තනා පටිවිඤ්ඤාණං ආරෙවෙසාමාති මම සුතතිංසං ආග මිසානති, එතෙසු ආගතෙසු දසසහස්සාවක්ඛවාලදෙවතා එකවක්ඛවාලෙ සනතිපතිස්සානති මහාසමෙයං භවිස්සති විවිතෙත ඔකාසෙ මහා නිසිද්ධං වට්ඨතිති. තභො විවිතෙත ඔකාසෙ බුද්ධාසනං පඤ්ඤාපෙත්වා නිසිද්ධං.

සබ්බපථමං කම්මට්ඨානං ගහෙත්වා ගතපෙරෙණ සහ පටිසම්භිද්ධි අරහත්තං පාපුණි, තභො අපරෙති පඤ්චසතාපි පදුමිනියං පදුමානි විය විකසිංසු.

සබ්බපථමං අරහත්තපත්තාභික්ඛු භගවතො ආරෙවෙසාමිති පලලඛනං විනිබ්බුර්ත්වා: නිසිද්ධං පපෙථාවෙත්වා උට්ඨාය දස බලාභික්ඛුභො අභොසි, එවං අපරෙපි අපරෙපිති පඤ්චසතා භත්ත සාලං පටිසන්නා විය පටිපාටියාව ආගමිංසු.

පථමං ආගතො වජ්ඣිතො නිසිද්ධං පඤ්ඤාපෙත්වා එකමිත්තං නිසිද්ධිතො පටිවිඤ්ඤාණං ආරෙවෙත්තුකාමො-අථි හු ඛො අපඤ්ඤා භොවි නථිති? තිවත්තිතො ආගතමිත්තං ඔලොභෙතෙත්වා අපරම්භි අදද්ධ අපරම්භි අදද්ධ සෙවාවි.

සබ්බපි තෙ ආගතො එකමිත්තෙ නිසිද්ධිතො අයං ඉමස්ස හරයමානො න කපෙසි, අයං ඉමස්ස හරයමානො න කපෙසි.

තිණ්ණවොසං තීර වෙ ආකාරං . සොතති, අභො වත මයං පටිවිඤ්ඤාණං සදෙවතො ලොභො විපාසෙව පටිවිජ්ඣායතාති විත්තං උපාය්ති, පටිවිඤ්ඤාවං පත තිසිං ලුඤ්ඤාපිභො විය න අඤ්ඤාසා ආරෙවෙත්තුකාමො භොනති.

1. ස. II. අනභිරතභාවං. 2. ස. III. අභුජමො. 3. ස. II & III. එකමිත්තං. 4. ස. IV. පටිලභි.

එවිං ඔසටමනෙත පන තඟගිං. අරියමණ්ඩලෙ පාවිතසුගකර පරිකෙඛපනො අබොං මහිනා¹ බ්‍රුමො රජො රුහුණි ඉමෙහි උපකක්ඛලෙසෙහි විපච්ඡිතං. බුද්ධිපාදපතිමණ්ඩිතං ලොකං රුමෙණොසාදංසානං. පාවිතදිසං උකක්ඛතරජතමෙමොආදං මණ්ඩලං. විශ නෙමිපරිවට්ටං. ගහෙනා පරිවට්ටිමානරජත වක්කසසිරිතං. පුණණවන්දමණ්ඩලං. උල්ලංගිනා අතිලපථං පටි පජ්ඣති.

ඉති එවරුපෙ බණේ ලගෙ මුහුනෙත ගගවා සනෙහසු විහරති කපිලවණ්ණසිං. මහාවනෙ මහනා හික්ඛුසනෙහි සද්ධි-පඤ්චමනෙතහි හික්ඛුසනෙහි සබ්බකෙව අරහනෙතහි.

තස්මිං ගගවාපි මහාසම්මතං වංසෙ උපනෙතො, තෙපි පඤ්ච සභා හික්ඛු මහාසම්මතං ඤාල උපනතො; ගගවාපි බන්ධිත ගහෙන ජාතො, තෙපි බන්ධිතගහෙන ජාතො; ගගවාපි රුජපබ්බ ජිතො, තෙපි රුජපබ්බජිතො; ගගවාපි සෙතච්ඡතං. පහං ගත්තං වක්කවතතිරජං. නිසාජනා පබ්බජනො, තෙපි සෙතච්ඡතං. පහං ගත්තොති රජාති නිසාජනා පබ්බජනො; ඉති ගගවා පරිසුද්ධො මහාසෙ පරිසුද්ධො රතතිහාගෙ සං. පරිසුද්ධො පරිසුද්ධො පරිවාරෙ විතරගො විතරගපරිවාරෙ විතරෙදසො විතරෙදසපරිවාරෙ විතරෙමොගො විතරෙමොගපරිවාරෙ නිත්තණො නිත්තණපරිවාරෙ නිත්තිලෙසො නිත්තිලෙසපරිවාරෙ සනෙතො සනෙතපරිවාරෙ දනෙතො දනෙතපරිවාරෙ මුනෙතො මුනෙතපරිවාරෙ අතිවිශ විරෙවතිති. වණ්ණනාගුමි නාමෙසා සත්තං. සෙක්කාති තත්තං. වත්තබ්බං. ඉති ඉමෙ හික්ඛු සන්ධාය වුතං. “පඤ්චමනෙතහි හික්ඛුසනෙහි සබ්බකෙව අරහනෙතහි”ති.

අස භුගෙයනාති බහුතර සන්තිපතිතා මන්දා න. අසන්තිපතිතා අසඤ්ඤි අරුපාවචරදෙවතා සමාපත්තදෙවතාසො ව. තත්තං සන්තිපතිතකමො: මහාවතං කිර සාමනො දෙවතා වලිංසු ආයාමි හො බුද්ධදස්සනං නාම බහුපකාරං. ධම්මසවණං බහුප කාරං. හික්ඛුසනදස්සනං බහුපකාරං. ආයාමි ආයාමාති මහාසද්ධං. ඤාමානා ආගතො ගගවතඤ්ච තං මුහුතං. අරහතප්පත්ත ඤාමානෙව ව වන්දිති එකමතං. අධිංසු. එතෙතෙව උපායෙතං. තාසං තාසං සද්ධං සුභං සද්ධතර-අභිසංවුත-ගාමුත-අභිසං යොජනාදිවෙසන තියොජනසහසංවිජ්ජනෙ හිමිවනෙත තික්කතුං. ජනසම්මානං තගරසහසංසු නවතවුතිතා දෙණ්ඩුබසනසහසංසු ජනවුතිතා පට්ටනකොට්ඨකසහසංසු ජනවුතිතා රතනාකරෙ සුති සකලජම්බුදිපෙ පුබ්බවිදෙගෙ අපරයොග්ගෙන උත්තරාසුරුමහි විසු පරිත්තදිපසහසංසුති සකලවක්කවාලෙ තතො දුතිගතිග වක්කවාලෙහි එවං දසසහසංවක්කවාලෙසු දෙවතා සන්තිපතිතාති

වේදිකබ්බො, දසසහස්සවක්කවාළං හි ඉධ දසලොකධාතුගොති අභිපෙපතං තෙන වුත්තං:- “දසති ව ලොකධාතුති දෙවතා සෙ භුගොති සහතිපතිතා නොනති”ති.

එවං සනතිපතිතාහි දෙවතාහි සකලවක්කවාළගබ්බං යාව බ්‍රහ්මලොකා සුචිඝරං තීරන්තරපක්ඛින්නසුචිහි වීග් පරිපුණ්ණං හොති, තත්ථ බ්‍රහ්මලොකස්ස එවං උච්චත්තතං වේදිකබ්බො, ලොක පාසාදෙ තීර සත්තමිකුචාසාරසමො පාසාණො බ්‍රහ්මලොකෙ ධනා අඛො බිත්තො වතුහි මාසෙහි පඨවිං පාපුණාති, එවං මහනෙත ඡිකාසෙ යථා හෙට්ඨා ධනා බිත්තපුප්ථාති වා බුමො වා උපරි ගන්තුං උපරි වා ධනා බිත්තසාසපො හෙට්ඨා ඕත්ථිතුං අන්තරං න ලගන්ති එවං තීරන්තර දෙවතා අහෙසුං, යථා ඛො පන වක්කවත්තිරිඤ්ඤා තිසින්නට්ඨානං අභව්බොධං හොති අංගතාගතා මිභෙසකකා ඛත්තියා ඕකාසං ලගන්තියෙව, පරතො පරතො පන අතිසව්බොධං හොති, එවමෙව ගගවතො තිසින්නට්ඨානං අභව්බොධං අංගතාගතා මිභෙසකකා දෙවො ව බ්‍රහ්මානො ව ඕකාසං ලගන්තියෙව, අපි සුදං ගගවතො අසන්නාසන්නට්ඨානෙ වාලගනිත්තු දදනමිත්තෙ පදෙසෙ දසපි වීග්භිපි දෙවො සුබ්‍රමෙ අත්තගාවෙ මාපෙථො අව්ඨංසු, සබ්බපරතො සට්ඨි සට්ඨි දෙවතා අව්ඨංසු.

සුද්ධාවාසකායිකානන්ති සුද්ධාවාසවාසිනං, සුද්ධාවාසා නාම සුද්ධාතං අනාගාමිච්ඡාසවානං ආවාසා පඤ්ච බ්‍රහ්මලොකා. එතද භොසිති කස්මා එතදහොසි? තෙ තීර බ්‍රහ්මානො සමාපත්තිං සමාපජ්ඣා යථාපරිච්ඡදෙන වුට්ඨිතා බ්‍රහ්මගවතං මිලො භෙත්තො පච්ඡාගත්ත ගගගගෙහං වීග් සුඤ්ඤානං අරුහංසු, තතො කුභිං බ්‍රහ්මානො ගතාති? ආච්ඡෙන්නො මහාසමාගමනති ඤ්ඤා-අගං සමාගමො මහා, මගං මහිනා, මහිනකානං පන මිකාසො දුලලහො හොති, තස්මා ගච්ඡන්තා අතුච්ඡගත්ථා හුත්වා එකෙකං භාථා අභිසංඛරිත්වා ගච්ඡාමි, තාග් මහාසමාගමෙ ව අත්තනො අංගතභාවං ජනාපෙක්ඛාමි, දසබලස්ස ව වණ්ණං ගාහිත්තාමාති, ඉති තෙසං සමාපත්තිතො වුට්ඨාග් ආච්ඡන්තතො එතදහොසි.

ගගවතො පුරගො පාතුරහංසුති පාළියා ගගවතො සනතිතෙ අභිබ්බව්ඨානෙයෙව මිතිණ්ණො වීග් කත්වා වුත්තා, ත ඛො පනෙත්ථ එවං අනෙථා වේදිකවේදිකා: තෙ පන බ්‍රහ්මලොකෙ ඨිතාසෙව ගාථා අභිසංඛරිත්වා එකො පුරස්මිවක්කවාළබ්බවට්ඨියං. ඕත්ථි, එකො දක්ඛිණවක්කවාළබ්බවට්ඨියං, එකො පච්ඡිම වක්කවාළබ්බවට්ඨියං, එකො උත්තරවක්කවාළබ්බවට්ඨියං. ඕත්ථි, තතො පුරස්මි වක්කවාළබ්බවට්ඨියං. මිතිණ්ණබ්‍රහ්මා නිලකසිණං සමාපජ්ඣා නිල

රසමයෝ විසූපෙත්තෝ දසසතස්සවක්කවාලදෙවතානං මණ්ඩලං. පටිමුඤ්චනො විය අත්තනො ආගතභාවං ජනාපෙත්තෝ බුද්ධි විපි නාම කෙනවි මහරිද්ධං න සක්කා තස්මා මහතියා' බුද්ධි විපියාව ආගන්ත්වා ගගවන්තං අභිවාදෙත්වා එකමන්තං අධ්‍යාසි, එකමන්තං සිතා ඥා අත්තනා අභිසංඛිතං භාරං අභාසි. දක්ඛිණ වක්කවාලමුඛවට්ඨියං. ඔතිණ්ණමුග්ගා පිතකසිණං සමාපජ්ජත්වා සුවණ්ණපභං මුඤ්චත්වා දසසතස්සවක්කවාලදෙවතානං සුවණ්ණපභං පාරුපනො විය අත්තනො ආගතභාවං ජනාපෙත්තෝ තථෙව අකාසි. පටිමුඛවක්කවාලමුඛවට්ඨියං. ඔතිණ්ණමුග්ගා ලොහිත කසිණං සමාපජ්ජත්වා ලොහිතකරයමීයො මුඤ්චත්වා දසසතස්ස වක්කවාලදෙවතා' රත්තවරකමිලෙන පරික්ඛිපනො විය අත්තනො ආගතභාවං ජනාපෙත්තෝ තථෙව අකාසි. උත්තරවක්ක වාලමුඛවට්ඨියං. ඔතිණ්ණමුග්ගා ඔදුතකසිණං සමාපජ්ජත්වා ඔදුත රසමයෝ විසූපෙත්තෝ දසසතස්සවක්කවාලදෙවතානං සුමනකුසුම පභං පාරුපනො විය අත්තනො ආගතභාවං ජනාපෙත්තෝ තථෙව අකාසි. පාළියං පන “ගගවනො පුරනො පාතුරුභංසු. අඵ ඤො නා දෙවතා ගගවන්තං අභිවාදෙත්වා එකමන්තං අධ්‍යාසු” ති එව්: එකකඤ්ඤා විය පුරනො පාතුරුභාවො ව අභිවාදෙත්වා එකමන්තං සිතාභාවො ව වුද්ධො, සො ඉමිනා අනුක්කමෙන අහොසි, එකතො කත්වා පන දස්සිතො භාරාභාසනං පන පාළියමි විසුං විසුං ගෙව වුත්තං.

තත් මහාසමසොති මහාසමුභො; පවිතං වුච්චති වතසණ්ඨො, උභයෙතාපි ගගවා ඉමස්මි. පන වතසණ්ඨා අජ්ජ මහාසමුභො සන්තිපතිතොති ආග, තතො ගෙහං සො සන්තිපාභො නෙ දසෙත්තුං දෙවතාසා සමාගන්තාති ආග. තත් දෙවතාසාති දෙවසවා; ආගන්තමග ඉමං ඛමමසමසන්ති ඉචං සමාගතෙ දෙව කාසෙ දිස්වා මගමි ඉමං ඛමමසමුභං ආගතා, කිං භාරණා? දක්ඛිණාසෙ අපරිච්ඡිත සංඝන්ති කෙනවි අපරිච්ඡිතං අජෙජ්ච තයො මාජර මද්දිත්වා විජිතසඛිතාමං ඉමං අපරිච්ඡිතසංඝං දස්සන්තාය ආගතභාවාති අනො. සො පන මුග්ගා ඉමං භාරං භාසිත්වා ගග වන්තං අභිවාදෙත්වා. පුරස්මවක්කවාලමුඛවට්ඨියං ගෙව අධ්‍යාසි.

අඵ දුතියො වුත්තතයෙනෙව ආගන්ත්වා අභාසි. තත් නු භික්ඛවොති තස්මිං සන්තිපාතථානෙ සිත්තු; සමාදගංසුති සමා ඩිතා යොජෙජුං; අනන්තො උජ්ජනමනංසුති අත්තනො විදෙන සබ්බ වච්ඡකුපිලජ්ඣගාභෙ හරිත්වා උජ්ජනං අකාරිසු; සාරජිව නෙත්තාති ගතෙත්වාති සථා සමප්පවතෙත්තු සිතිවෙත්තු මස්සධාපකොදෙ, සාරජි සබ්බයොත්තාති ගතෙත්වා අවොදෙනො අවොරෙනො

තිට්ඨති එවං ජලබහුලපකාය සමන්තාගතා ගුහාවාරා සමෙව පෙනෙ පඤ්චසතා හික්ඛු ඉද්ධිසාති රක්ඛන්ති පණ්ණිතා එතෙ දට්ඨං ඉධාගතමග ගගවාති සොපි ගතන්තා යථාධ්‍යානෙතෙව අට්ඨාසි.

අප් තඨිසො වුත්තනගෙතෙව ආගන්තො අභාසි, තත් ජෙට්ඨා විලන්ති රගදෙසමොගබ්බං ජිත්ථිකා; පට්ඨිතති උගදෙසමොග පට්ඨිතමෙව; ඉද්ධිලන්තිපි රාගදෙසමොතිත්ථිලමෙව; උගවෙව මනෙත්ති එතෙ තණ්හාඵයං අනෙත්ති හික්ඛු ඉද්ධිලං උගවෙව ඔසුග නිකා; නෙ වරන්තීති වතුසු දිසාසු අපට්ඨිතං වාරිකං වරන්ති; සුඛාති තීරුපකකිලෙසා; විමලාති නිමමලා, ඉදං තසෙතෙව වෙවචතං; චක්ඛුමිනාති පඤ්චති චක්ඛුති චක්ඛුමනෙතන; සුදන්තාති චක්ඛුතොපි දන්තා සොතනොපි භාණතොපි ජිහ්වතොපි කායතොපි මනසතොපි දන්තා; සුසුන්තාගාති තරුණතාගා; තත්‍රාගං වචනන්තො: ජන්දුදීති න ගව්ඡන්තීති නාගා, තෙන තෙන මසෙතන පඨිසෙත්ති කිලෙසෙන ආගව්ඡන්තීති නාගා, නාතප්පකාරං අංගං ත කරොන්තීති නාගා, අගමෙත්ති සමෙවපො වින්දාරො පන මගාතිදෙද්දෙන වුත්තනගෙතෙව වෙදිතසෙධා:-අපිච

“ආංගං ත කරොති කිද්දුපි ලොකෙ
සමෙතංගොගෙ විසත්ථි බක්ඛිතාති,
සමෙත්ති න සත්ථිති විමුක්ඛතො
තාගො තාදී පට්ඨිමිතෙ තට්ඨතා”ය 1

එවමෙත්ති අන්තො වෙදිතසෙධා. සුසුන්තාගාති සුසුන්තාගතාවසම්පත්ති පත්තාති අන්තො, තෙ එවරුපෙ අනුත්තරෙන ගොග්ගාවරිසෙන දම්පෙන තරුණතාගෙ දස්සනාය ආගතමග ගගවාති සොපි ගතන්තා යථාධ්‍යානෙ තෙව අට්ඨාසි.

අප් වතුන්තො වුත්තනගෙතෙව ආගන්තො අභාසි, තත් ශාන්තා සෙති තිබ්බමිතිකසරණගමනෙතන ගතා, සොපි ගතන්තා යථාධ්‍යානෙ තෙව අට්ඨාසිති.

සන්තම සුත්තං.

4. 8.

අට්ඨමෙ මද්දකුච්ඡිසමිතති එවංතාමනෙ උග්ගානෙ; තඤ්ඤි අත්තසප්පකුච්ඡි කුච්ඡිගෙන තස්ස මාතරා අගං මග්ගං කුච්ඡිගෙනා ගමෙතො රජෙඤ්ඤ සතතු ගවිසෙත්ති කිං මෙ ඉමිනාති ගබ්බපාත නන්තං. තත් කුච්ඡි මද්දපිතා, තස්මා මද්දකුච්ඡිති සමිධං ගතං, මිගාතං පන අගගවාසන්තං දිත්තංතො මිගද්දසොති වුච්චති.

නෙති සෙධා පන ගමිසෙතොති එත් අගං ආනුසුඛි කපා:-

1. මිගාතිදෙද්දෙන.

දෙවදවෙහෙයා හි අර්ථසහනං නිසාංග ධනුශ්ශතෙ ව ධනපාලකඤ්ච පයොජේතාපි තථාගතස්ස ජීවිතනන්දරාගං කාතුං අසනෙකානෙතා සහන්තං නං මාරෙස්සාමිති නිජකිකුලපබ්බතා අභිරුහිත්වා මහතං කුලාගාරපපමාණං සිලං උක්ඛිපිත්වා සමිණො භොතමො චුණ්ණපිචුණ්ණො¹ භොතුති පච්ඡිකි, මහාථාමවා කිරෙස පඤ්චතතා භුජිතං බලං ධාරෙති. අවධානං ටො පනෙතං ගං මුඛානං පරුපකකමෙන ජීවිතනන්දරාගෙ හවෙය්සාති. තං තථා ගතස්ස සරිර්භිමුඛිං ඇගච්ඡන්ති.² ආකාසෙ අඤ්ඤ සිලා උඬ්ඨ හිත්වා සමපට්ඨි, විතතං සිලානං සමපභාරෙන පාසාණසකලිතා උඬ්ඨහිත්වා හගවතො පිට්ඨිපාදපරිගන්තං අභිගන්තු, පාදෙ මහා ඵරසුතා පහවො විය නමුග්ගතලොහිතො³ ලාඛාරසරඤ්ජ්භො ඵස අසොසි. හගවා උඬ්ඨ උලොකෙත්වා දෙවදත්තං එතදවොච, 'බහු තයා මොසපුරිස! අපුඤ්ඤං පසුතං යො නිං පදුට්ඨවිතොතා වධික විතොතා තථාගතස්ස ලොහිතං උපාදෙයි'ති. තො පට්ඨාය හගවතො අථාසු ජතං හිකුචු විතාසිංසු: අගං විහාරෙ උජ්ඣුගලො විසමො බහුතං බතතියාදීතඤ්ඤව පබ්බජිතානඤ්ච අනොකා සොති, තෙ තථාගතං මඤ්ඤසිවිකාය ආදාය මදුකුච්ඡිං තසිංසු, තෙන චුතතං: - "තෙන ටො පන සමසෙන හගවතො පාදෙ සකලිකාස බහො භොති"⁴ති.

භුසාති බලවතියො; සුදන්ති නිපාතමත්තං; දුක්ඛාති සුච පටිකෙතිපො, තිබ්බාති¹ බහලා; බග්ගි ඵරසා; කුචුකාති තිබ්බා; අසානාති අමචුරු, න තාසු මනො අපෙපති, න තා මනං අපපා යනාති වසින්නති අමනාපා, සතො සමපඤ්ඤාති වෙදනාධිවාසන සතිසමපජඤ්ඤන සමන්තාගතොසුත්වා; අවිහඤ්ඤමානොති අපිළිය මානො; සමපට්ඨතතාසාධිතාය තාසං වෙදනාතං වසං අගච්ඡන්තො, සිහසෙය්සනාති එත්ථ කාමසොභිසෙය්සා අපතසෙය්සා සිහසෙය්සා තථාගතසෙය්සාති වතසෙය්සා සෙය්සා, තත්ථ-"සෙභුසෙය්සන භික්ඛවෙ! කාමසොභි සතො වාමෙන පසෙන්න සෙන්නි"²ති: අගං කාමසොභි සෙය්සා, තෙසු හි සෙභුසෙය්සන දක්ඛිණපසෙන්න සයානො නාම නත්ථි, "සෙභුසෙය්සන භික්ඛවෙ! පෙතා උත්තානා සෙන්නි"³ති: අගං පෙතසෙය්සා, අපපමංගලොහිතත්තා හි අට්ඨිසංඝාටජරිතා එතෙන පසෙන්න සසිතුං න සනෙකානාති උත්තානාව සෙන්නි, "සෙභුසෙය්සන භික්ඛවෙ! සිහො මගරුජ නඹභුට්ඨං අන්තරසත්ථිමසි අනුපකම්පිත්වා දක්ඛිණෙත පසෙන්න සයති"⁴ති: අගං සිහසෙය්සා, තෙසු සාදත්තා හි සිහො මගරුජ වෙ පුරිමපාදෙ එකස්මිං පට්ඨිමපාදෙ එකස්මිං රාතෙ රපෙත්වා නඹභුට්ඨං අන්තරසත්ථිමසි පකම්පිත්වා පුරිමපාද පට්ඨිමපාදනඹභුට්ඨානං සීතොකාසං සලලකෙත්වා විතතං පුරිම

1. සි. II & III. චුණ්ණං.

2. හ. පො. ඇගච්ඡන්තං.

3. ම. ලොහිතෙන.

4. සි. III & IV. තිපසා

පාදනං මිථ්‍යානෙ සිසං ධර්මො සයති, දිවසමි සසිනි: පවුජ්ඣි
 මානො න උත්තරෙණං පවුජ්ඣති, සිසං පන උත්තරිකා: පුරිම
 පාදදිනං සීතොකාසං සලලකෙති, සච්ඡි කිඤ්චි ආනං විජ්ඣති
 සිතං හොති තදිදං කුශාලං ජනිතං න සුරභාවස්ස ච අනුරූපනති
 අනන්තමනො හුච්චා තථෙව සයති න ගොචරය පක්කමති, අපි
 ජනිතො සීතො පන කුශාලං ජනිතං ච සුරභාවස්ස ච අනුරූප
 මිදන්ති හච්චාදිවං උච්චාය සිගච්චෙතිතං විජ්ඣති කෙසරභාරං
 විමුක්තිකා: කික්කන්තං සිහනාදං තදිතො ගොචරය පක්කමති.
 චතුර්ථකානසෙය්‍යා පන තරාගතසෙය්‍යාති වුච්චති, තාසු ඉධ
 සිහසෙය්‍යා ආගතා, අයං හි තෙජ්‍යස්සද්දරියාපරිත්තං උත්තමසෙය්‍යා
 නාම, පාදෙ පාදන්ති දක්ඛිණපාදෙ වාමපාදං, අවමාධායාති අති
 ආධාය ඊසනං අතික්කමම ධර්මො, ගොචරිකෙත හි ගොචරිකෙ
 ජ්ඣන්තා වා ජ්ඣන්ති සංඝට්ඨිමානෙ අභිභ්‍යං වෙදනා උපපජ්ඣති,
 විතං එකස්ස න හොති, සෙය්‍යා අරාසුකා හොති, යථා පක්‍ය න
 සංඝට්ඨති එවං අතික්කමම ධර්මො වෙදනා හුපපජ්ඣති විතං
 එකස්ස හොති සෙය්‍යා එසු හොති තයා එවං තිපජ්ඣ, සෙය්‍යා
 සම්පජ්ඣන්ති සයනපරිත්තාගතසතිසම්පජ්ඣන්ති සමන්තාගතො.
 උච්චාන සංඝාදන්ති පනෙත්ති න වුත්තං, ශිලානසෙය්‍යා හෙය්‍යා
 තරාගතස්ස.

සත්ත සංගාති ඉමස්මිං සුත්තෙ සබ්බාපි තා දෙවතා ශිලාන
 සෙය්‍යට්ඨානං ආගතා.

උදහං උදනෙසීති-ශිලානසෙය්‍යං ආගතානං දෙමනසෙය්‍යන
 හවිතබ්බං සියා, ඉමාසං පන තරාගතස්ස වෙදනාභිවෘත්තං දිස්වා
 අහො වුත්තානං මහානුභාවතා එවරූපාසු නාම වෙදනාසු වත්ත
 මානාසු විකාරමත්තමිති නන්ති සිරිසයනෙ අලභිකර්මා ධර්ම
 සුවණ්ණරූපසං විය අතිඤ්ජමානෙත නාසෙත තිපනෙතා, ඉදති
 අතික්කරං වුච්චෙණ්ණො විරොචති ආභාසමපනෙතා පුණ්ණවන්ද
 විය, සමපති විතසිතං විය ච අරච්ඡං අස්ස වුච්චං නොහති, කාසෙපි
 වණ්ණාගතනං ඉදති සුසම්මට්ඨකඤ්චිතං විය විපපසීදතිති උදහං
 උදපාදි.

භාගො වත හොති එත්ති හොති ධම්මොපපත සමමුති, බල
 වත්තවෙති නාමිතො; භාගවග්ගායාති නාගභාවෙන; සිහො වග්ගාති
 ආදිසු අසත්තසවෙති සිහො. ගත්තුපරිවරිතයෙන් නාරණා
 කාරණජනනෙත වා ආත්මනිසෙය්‍යා; අප්පට්ඨිකවෙති නිසෙය්‍යා,
 ගවසතප්පට්ඨකො හි උසෙය්‍යා, ගවසතස්සප්පට්ඨකො වසෙය්‍යා, ගව
 සතසතස්සප්පට්ඨකො තිසෙය්‍යාති වුච්චති. ගගවා පන අප්පට්ඨිකවෙති
 ආසතණ්ණානං පටිජ්ඣාති තෙනෙවෙති ඉධාපි තිසෙය්‍යාති වුත්තො
 මුරවාහවෙති මොරසෙය්‍යා. තිබ්බිසෙවනවෙති දනෙතො; පඤ්ඤාති
 අතිශ්ඤ්ඤාති; සමාධිනති අරහත්තඵලසමාධිං; සුචිත්තනති එල

විමුක්තියා සුචිත්තතා; රහානුගතං පන චිත්තං අභිනිනං නාම තොති,
 දෙසානුගතං අපනිනං තද්‍රුතයපටිනෙකපෙන න චාතිනිනං න
 මාපනානන්ති ආහ; න ච සංඛාරභිග්‍රහණ වාටිනවනාති න සං
 ඛාරෙන සප්පයාගෙන කිලෙසෙ තික්‍ෂණෙවා වාරිතවතං, කිලෙ
 සානං පන ජිත්තතා වතං, ඵලසමාධිතා සමාසිතනති අනේ; අභි
 නානමිනබ්‍රහ්මනති විග්‍රහණතබ්‍රං සට්ටතබ්‍රං; අද්‍රව්‍යනනති අඤ්ඤ
 ණං; අඤ්ඤණොති අකුඛාලොච ඵවරුපෙ සන්ධි අපරජේඛිග්‍රහාති
 දෙවදත්තං සට්ටගමානා වදන්ති; පඤ්චවෙද්‍යති ඉතිහාසපඤ්චමානං
 වෙද්‍යතං ඛාරකා; සනං සමනති වංසාසනං; නාසසිති තපනියි
 තකා සුචිතං; වරනති වරතතා; න සම්මා විමුක්තනති සට්ටි ඵව
 රුපා බ්‍රාහ්මණා වංසාසනං වරනති, විතතඤ්ච නෙසං සම්මා විමුක්තං
 න තොති; භික්‍ෂුතරුපා න පූර්විකමා නොති භික්‍ෂුතසභාවා
 තෙ තිබ්බාතභිග්‍රහං න තොනති. “භික්‍ෂුතරුපා”තිපි පාඨො, භික්‍ෂු
 ජනිකා පරිතිතන්ති අනේ. ගණනාසිපතනාති තණ්‍හාය අජේඛා
 න්ධා; වනාසිලබ්දධාති අජවතකුකුරචිතාදිති ච විතෙති තාදිසෙ
 තෙව ච සිලෙති බ්‍රහ්ම; ඉමං නාපනති පඤ්චතපතාපතං කණ්ටක
 තෙසාදිකං තපං. ඉද්‍යති සා දෙවතා සාසනසා නිශානිකතාවං
 කප්පනති න මානානාමස්සාති ආදිමාහ. තං වුත්තන්ධමෙවාති.

අවබ්‍රහ්ම සුත්තං.

4. 9.

තවමෙ-පඤ්ඤානාසාධනාති පඤ්ඤානාසා නාම වස්සවලාභක
 දෙවරජඤ්ඤා වාතුමමහාරජකසා සිතා. අභිවඤ්ඤාති හතමා!
 තුමහානං පාදෙ වද්‍යමි. වනබ්‍රහ්මනාති පඤ්චති වනබ්‍රහ්ම වනබ්‍රහ්මනෙතත
 තථාගතෙන; බමෙමා අනුබ්‍රහ්මනාති ඉදං මහා පුරෙබ්‍ර පරෙසං
 සනතිනෙ තෙවලං සුතං යෙව ආසිති වදති; භාහං දුග්ගිති සා
 අහං ඉද්‍යති; සකති ජනාසිති පටිවෙධවතෙත පට්ටකමෙව ජානාමි;
 විග්‍රහණනාති භික්‍ෂුතරුපදබ්‍රහ්මනොති වා අභිග්‍රහාතිනොති වා
 ඵවං ගරහන්තා; ඉද්‍යතිවනති වෙ රෙරුචා බ්‍රහ්මරෙරුචො ව ජල
 රෙරුචො ව; බ්‍රහ්මරෙරුචො විසුං තොති ජලරෙරුචො පන අවිචිතා
 නිරයසොත්තෙවතං නාමං, තන්ති සි සතතා අසිමිති ජලනෙත ජලනෙත
 පුතපුතං රචනති තසමා සො රෙරුචොති වුච්චති. ගොරනති
 දුරුණං; බ්‍රහ්මනා උපසමෙත උපෙතාති රුච්චිතා බමාපෙතා
 ගහණකතියා ව රුහාදි උපසමෙත ව උපෙතාති.

තවබ්‍රහ්ම සුත්තං.

4. 10.

දසමෙ-බමෙඤ්ඤාති ව සද්දත සබ්‍රහ්ම ඉති තිස්සි රතනාති
 නමස්සමානා ඉධාගතාති වදති; අභ්‍රහ්මනාති අන්ධවිතා; බ්‍රහ්මනාති

මොනනි යං ධම්මං අහංසි තං ධම්මං බහුනාපි පරියායෙන අහං විහරෙය්‍යං; නාදිකොධම්මොති තාදිකො හි අයං. හගවා ධම්මොති සංකෘතො සත්‍යවිභාගො බහුති පරියායෙහි විහරිතබ්බ සුත්තකොති දයොති; උපසිංහාමිති කාර්පිංශාමි; ශාවකා. මම්මකො පරිශතකාති යතතකං මයා මිත්‍යා පරිදාපුතං තත්තකං තං දිවසං අවතීා මධුපටලං පිළෙකති විශ මුසුතොතනොව සංඛිතොතන කාර්පිංශාමි සෙසං උත්තානන්ධම්මොති.

දශම සුත්තං.

සතුලලපකාසිකවග්ගො චතුර්ථො.

5. 1.

ආදිත්තවග්ගස්ස පඨමෙ-ජග්ග මරණෙන වාති දෙසනාසික මේතං, රතාදිති පත එකාදසති අග්ගිති ලොකො ආදිතොවා; දුකෙතාති දුකවෙනතාය; දින්නං. හොති සුභිසකනාති දුකපුඤ්ඤ වෙනතා හි දයකස්සෙව හොති ඝරසාමිකස්ස පිය නීතවගණකං; තෙතෙනං වුත්තං: මොති හරණති අදිකොතොගෙ වොරුපි හරනති රුජානොපි; අග්ගිපි බහති¹ ඝපිතධානොපි නය්‍යති. අනෙතනාති මරණෙන; සරීරං. සපජිග්ගහනති සරීරඤ්ඤව වොරු දිනං වසෙන අවිතර්කිතොගෙ ව; සන්තමුපෙතිති වෙසනතරමිතො රුජදයො විශ සග්ගො තුබ්බතතති².

පඨම සුත්තං.

5. 2.

දුතිගෙ-අනිත්තදෙති යග්ගා අතිබලවාපි වෙ තිති නතතාති අහුතා උට්ඨාතුං තොව සකෙතාති, හුතා පත දුබ්බලොපි සුතා බලසමානොතා හොති තග්ගා අනිත්තදෙ බලදෙති ආත; වසන්දෙති යග්ගා සුරුපොපි දුච්චොලො වා අචොලො වා විරුපො හොති මිතිච්ඡිතො දුද්දසිකො, වන්ධන්තොතො දෙවපුත්තො විශ සොහති තග්ගා වසන්දෙ හොති වණ්ණදෙති ආත; ශාන්දෙති හත්ථිසාතා දිනං දග්ගො, තෙසු පත:

“න හත්ථිසාතං සමිණස්ස කප්පති
න අග්ගසාතං න රජපත යාතුං
ඉදඤ්ච යාතං සමිණස්ස කප්පති
උපාහතා රක්ඛතො සිලකබ්බි”තති.

1. ටී. III. දග්ගි.

2. ටී. III. භිබ්බතතති.

සභා ජනප්‍රසාදන නිකායෙහිදීද දශමා, අයං ව මිත්තං ජයාමෙති නිසංකාණිං කතෙති සෙත්ථං කතෙති නාමං පටියා දෙති සමබ්බාපි යානදෙව හොති; සුබ්බදෙ භොතිති යානස්ස සුබා විගතකො සුබ්බදෙ නාම හොති; චක්ඛුදෙ භොතිති අක්ඛිකාපර චක්ඛුමිත්තානම්ථ රුපදස්සනාභාවතො දිපදෙ චක්ඛුදෙ නාම හොති. අනුරුද්ධපෙඨෙ විය දිබ්බචක්ඛුත්ථෙදම්ථ ලහති; සබ්බදෙ භොතිති සමබ්බං යෙව බලාදිතං දාගකො හොති ජෙව තයො භාමෙ පිණ්ඩාය වරිත්වා කිඤ්චි අලද්ධා අගතස්සාපි සිතලාය පොක්ඛරණියා¹ නභාසිත්වා පතිස්සං පටිසිත්වා මුත්තං මඤ්ච නිපජ්ඣත්වා උට්ඨාය නිසිත්තස්ස හි කාමෙ බලා අභරිත්වා පක්ඛිත්තං විය හොති, බහි විවරත්තස්ස ච කාමෙ වණ්ණායතනං වාතා තපෙති ක්වායති පතිස්සං පටිසිත්වා වාරං පිඩාය මුත්තං නිපත්තස්ස ච විසභාගන්තති වුපසම්මති සභාගසත්තති ඔක්කමති වණ්ණායතනං අභරිත්වා පක්ඛිත්තං විය හොති, බහි විවරත්තස්ස ච පාදෙ කණ්ටකො විජ්ඣති බාණ්ණ පභරති සිරිංසපාදිපරිස්සයො ජෙව හග්ඤ්ථ² උපපජ්ඣති. පතිස්සං පටිසිත්වා වාරං පිඩාය නිසිත්තස්ස සමබ්බ තෙ පරිස්සං න භොන්ති සජ්ඣායත්තස්ස බම්මපිතිසුඛං කම්මට්ඨානං මනසි කතෙත්තස්ස උපසම්ප්පවං උපපජ්ඣති, තථා බහි විවරත්තස්ස ච සෙද මුත්තං අක්ඛිති ඵළුන්ති සෙත්ථං පටිසත්තකමණෙ කුපෙ ඔතිණ්ණං විය හොති මඤ්ච පිඨාදිති න පඤ්ඤායන්ති මුත්තං නිසිත්තස්ස පන චක්ඛුසාසදෙ අභරිත්වා පක්ඛිත්තො විය හොති, වාරවාතපාතමඤ්චපිඨාදිති පඤ්ඤායන්ති, තෙන වුත්තං- අයං සබ්බදෙ භොති භොදෙති උපස්සායන්ති. අමනං දසෙ ම සො භොතිති පණ්ණිකභොජනස්ස පතං පුරුරුත්තො විය අමරණදනං³ නාම දෙති; සො බම්මමනුසාසතිති අයං බම්මං අනුසාසති අට්ඨනං කපෙති පාණිං වාචෙති පුට්ඨතපඤ්ඤා විස්සජ්ජති කම්මට්ඨානං අවිකම්භි බම්මං දෙසෙති බම්මභවණං කාපෙති සමබ්බාපෙත බම්මං අනුසාසති නාම, සබ්බදනානඤ්ච ඉදං බම්මදනමෙව අග්ගන්ති චෙදිතබ්බං. වුත්තම්චෙවතං:-

“සබ්බදනං බම්මදනං ජිනාති
සබ්බං රසං බම්මරසො ජිනාති
සබ්බං රතං බම්මරතං ජිනාති
තණ්හකමයො සබ්බදුක්ඛං ජිනාති”ති.

දුතිය සුත්තං.

5. 3.

තතියෙ-අභිනිශ්ඤානීති පපෙන්නති. භජතීති උපගමන්ති; විත්ත භගපතිසිවලීපෙරුදිකෙ විය පමන්තො පමන්තො අනුබ්බති.

1. සී. II & III. තදායාස.
2. සී. II & IV. සමාරහයං ව.

3. සී. II & III. අමතදනං.
* මඤ්චපිඨානං.

නසමාග්‍රී ගතමා, ඉඩ ලොකෙ පරලොකෙ ව අත්තදායකමේව අනු
ගමන් කලා, සෙසං උත්තානන්මේවාති.

නගීය සුත්තං.

5. 4.

වගුණේ-එකමුලනග් අවිජ්ජා තණ්හාය මුලං, තණ්හා අවිජ්ජාය,
ඉඩ පන තණ්හා අබ්භෙදාය, සා ව චිති සසානුවෙජ්ජදිට්ඨිති
ආවච්ඡිති වාචට්ඨා, සා ව රුහාදිති තිති මලෙගි නිමලා, තතුසා
මොසො සතරාතසකාරියා මලං හොති. රහසෙදසා උපතිස්සාය
සොපියා, පඤ්ච පන කාමගුණා අස්සා පන්තා, තෙසු සා පන්තර
තීති පඤ්ච පන්තර, සා ව අපුරුෂීයධෙවින සමුදෙදා, අජ්ඣන්තක
බාහිරෙසු පනෙසා වාදසු ආයතනෙසු ආවච්ඡිති පරිවච්ඡිති,
මාදසාවමවා, අප්පතිට්ඨධෙවින පන පානාලොති වුච්ඡිති,¹ තං එක
මුලං-පෙ-පාතාලං අහසි ඉමසා උත්තරි; සමතිකකමිති අනේ.

වගුණේ සුත්තං.

5. 5.

පඤ්චමේ-අනොමනාමනති. සබ්බගුණසමනාගතතතා අපෙ
කලකාමං; පරිපුරනාමනති අනේ. නිපුණ්ණධර්මසිතති ගතවා
සණ්කපුබ්බමෙ ඛනිකතරුදයො අනේ පස්සතිති නිපුණ්ණදහසි; පඤ්ඤ
දදනති පඤ්ඤාබ්ගමො පටිපදා සාධනවසෙත පඤ්ඤාය² දයකං;
කාමාලසෙ අසත්තනති පඤ්චකාමගුණාලයෙ අලගං; කම්මානනති
ගතවා මහාබ්බමෙතෙ යෙව අරියමග්ගත ගතො න ඉදති
ගවන්ති අතිතං පන උපාදාය³ ඉඩ වුත්තං; මිහෙසිතති මිහන්තානං
සිලකඩකාදිතං එසිතාරං පරිසෙසිතාරනති.

පඤ්චම සුත්තං.

5. 6.

ඡවේධි-අව්ච්ඡන්ගණංසුච්ඡිතති අයං කිර දෙවපුත්තො සත්ථු
සාසනෙ පබ්බජිතො වත්තපටිපතති. පුරයමානො පඤ්චවස්සකාලෙ
පවාසෙතො චෙ මාතිකා පගුණං කතො කවමං² කවමං උග්ගතෙතො
චිත්තරුචිතං කම්මට්ඨානං උග්ගණතිතො සලලුකවුත්තියො අරඤ්ඤං
පටිසිති-ඡයං ගතවතො මිත්තිමයාමො සග්ගස්ස කොට්ඨාසොති
අනුඤ්ඤානො තග්ගිච්චි සම්පත්තෙ අගං පමාදස්ස ගායාමිති මඤ්චකං

1. ම. III & IV. වුත්තං. 2. ම. III. පඤ්ඤපදයක. 3. ම. III. ඛමං.

උක්ඛිපිත්වා රතතික්ඛව දිවා ව නිරුහාගේ කමට්ඨිකමෙව මනසා
කාසි, අරහස් අබ්බන්ධනෙර සන්ධිකවාතා උපපජ්ඣිතා ජිවිතා පරි
යාමිතිංසු, සො ධුරස්මිං යෙව කාලමිකාසි

යො හි කොපි හික්ඛු වහ්නමෙ වහ්නමානො වා ආලම්භ
නන්ධනං තිස්සාය සිතො වා වහ්නමනභොගිං ඵෙවරං පිසෙ
ධපෙත්වා තිසින්නො වා තිපන්නොවා පරිසමුප්පකු අලම්භනධම්මො
සනෙ ධම්මං දෙසෙන්නො වා කාලං කුරොති, සමෙධා සො ධුරස්මිං
කාලං කුරොති නාමි.

ඉති අයමි වහ්නමනෙ කාලං කත්වා උපනිස්සමන්තො
ආසවකකියං අපනෙත්වා භාවනිංසගවනෙ මහාවිමානවාගේ තිස්ස
ධම්මො පුට්ඨකුප්පනො විය පරිසංසිං අග්ගසෙසි, තාවදෙවස්ස සුවණ්ණ
තොරණං විය තිසාට්ඨිතො අත්තභාගො තිබ්බන්ති.

අනෙතාවිමානෙ සග්ගසම්භවා අවුරු නං දිස්වා විමාන
සාමිකො දෙවපුත්තො ආගතො රමයිස්සාම' නන්ති තුරියාති
ගහෙත්වා පරිවාරයිංසු.

දෙවපුත්තො න තාව මුතභාවං ජනාති, පබ්බජිතසංඤ්ඤිගෙව
අවුරු ඔළොකෙත්වා විහාරවාරිකං ආගතං මාතුභාමං දිස්වා
ලජ්ජි පංසුකුලිකො විය උපරිසිතං පන දුකුලං එකංසං කුරුන්නො
අංසකුටං පරිවර්තෙත්වා ඉන්ද්‍රියාති මක්ඛිපිත්වා අසොමුගො අධ්‍යාසි.
තස්ස කායවිකාසරතෙව තා සමණදෙවපුත්තො අගන්ති ඤාත්වා
එවමානංසු, අය්! දෙවපුත්ත! දෙවලොකො නාමායං න සමණ
ධම්මස්ස කර්මණාකාසො, සම්පන්නිං අනුභවන්නාකාසො එසොති.
සො තප්ථව අධ්‍යාසි දෙවතා න තාවායං සලලකකිනීති තුරි
යාති පග්ගණ්හිංසු, සො තථාපි අනොලොකන්නොව අවධාසි.
අරහස් සබ්බකාසිකං ආදසං පුරතො යපතිංසු, සො ජායං දිස්වා
මුතභාවං ඤාත්වා න මයා ඉමං ධාතං පනෙත්වා සමණධම්මො
කතො උත්තමත්ථං අරහත්තං පනෙත්වා කතොති සම්පන්නියා
විපට්ඨිසාරී අගාසි සුවණ්ණපටං තක්කධම්මො යුග්ධධාතං මහණ්ණ
මලො මුලකමුට්ඨිං උගිත්වා විය සො අයං සග්ගසම්පන්නි නාම
සුලභා මුග්ධාතං පාතුභාවො දුලලකොති වින්නත්වා විමානං
අපවිසිත්වා අසමින්නන්ති සිලෙන අවුරුසම්පරිට්ඨිතො දස
බලස්ස සන්නිකං ආගමම අභිවාදෙත්වා එකමන්තං සිතො ඉමං
ගාථං අභාසි.

තත්ථ අවුරුගණ්ණංසුට්ඨන්ති අවුරුගණ්ණෙන ගිතවාදිතසද්දති
සංඝොසිතං. පිසාවගණ්ණෙවිනන්ති තප්ථව අවුරුගණ්ණං පිසාවගණ්ණං
කත්වා වදන්ති, මනන්තන්ති නන්තවතං සකාය වදන්ති, අයං හි
තික්කාමි'විතත්තාය අත්තතො ගරුගාරවෙත දෙවගණ්ණං දෙවගණ්ණාති

වත්තුං තු ජෙවෙති පිසාවගෙණංති වදති, තදනවතඤ්ච තදන තනති' අවතාං මොහනතති වදති, කථං ආත්මා හවිසානීති කථං නිකමිතං හවිසානී, කථං අතිකතමො හවිසානී? අරග්ගතතා මෙ පදධානභූතං විපස්සනං ආවිකඛ්ඨ ගතවාති වදති

අප් ගතවා අතිසලලිඛතෙව අයං දෙවපුත්තො කිනදු මො ඉදන්ති ආචර්ජනෙතා අතතතො සාසනෙ පබ්බජිතභාවා ඤාමා අයං අවාරදධිවිටියභාග කාලං කතා දෙවලොකෙ නිබ්බන්ධනා අජාපියා වඩකමතභූමිං ඡයව අත්තභාවො අසමනිතෙතන සිලෙන ආගතොති විනෙතයි.

බුද්ධා ව අතතාහිතිවෙසසා ආදිකමිකසා අතතපරිකමසා අනෙතවාසිනො විතතකාරෙ හිතනිපටිකමං, විග සිලං තාව සොංගෙහි සමාගිං භාවෙති කමමසාකතපඤ්ඤං උජ්ඣං තරෙහිති පඨමං පුබ්බභාවපටිපදං ආවිකඛ්ඨති, කාරකසා පන යුතත පයුතතසා අරතතමයාපදධානභූතා සණ්ඨපුබ්බං සුඤ්ඤතා විපස්සනං ඡයව ආවිකඛ්ඨති.

අයඤ්ච දෙවපුත්තො කාරකො අතිනාසිලො එකො මග්ගො අස්ස අනාගතොති සුඤ්ඤතාවිපස්සනං ආවිකඛ්ඨනො උජ්ජනො නාමාති ආදිමංග.

තස් උජ්ජනාති කායවිකාදිතං අභාවතො අවධිබ්බිතො මග්ගො උජ්ජනො නාම, අභසා නාම ආ දිසාති නිබ්බානං සන්ධායාග, තසමිං හි කිඤ්චි ගයං නච්චි, තමපතසාග ගයං නච්චි "අභයා නාම ආ දිසා"ති වුත්තං, රජපා අකුජ්ජනාති අවධිබ්බිතො මග්ගොව අභිසොතො, යථා හි පාකතිකරපො අනෙක වා අතබ්බාදිතෙ අතිරෙකෙසු වා මනුසස්ස අතිරුලෙසු කුජ්ඣ වීරවති, න එවං අරියමග්ගො; සො හි එකපාතාපරන වතුරසිතිසාපි පාණ්ඩගසස්ස අතිරුතනෙසු න කුජ්ඣ න වීරවති තසමා අකුජ්ජනාති වුත්තො, බමමවතෙකහි සංයුතතො; හිජ්ඣි එත්ති නිරිගගණෙන ඔත්තපමි ගතිත මෙව ගොති; නසා අපාලමොති යථා බාහිරකරපසා රජෙ සිතාතං ගොධාතං අපතතත්ථංග දරුමයං ආලමිතකං ගොති එවං ඉමසා මග්ගරපසා අස්සානබ්බිතාසමුද්ධාතං හිතෙතතපං අපාලමිතං; සකස්ස" පටිච්චාරණිනති රපසා සිභවමොදිවරපාතෙ විග ඉමසාපි මග්ගරපසා සමපයුතතා සති පටිච්චාරණං; බමමනති ලොකුතතරමග්ගො; සමමාදි වසිපුජෙජවනති විපස්සනාසමාදිවසි පුජෙජවං අස්ස පුබ්බාසාහිකාති=සමාදිවසිපුජෙජවො, තං සමාදිවසිපුජෙජවං; යථා හි පඨමකරං රජපුරිසෙහි කාණ්ඩකුණිආදිතං නිගර ඡණ්ඩ මග්ගො ගොධිතෙ පටිජා රජ නිකමිති එවං විපස්සනා

1. සි III. කදනවතනති. 2. සි. II. අචමො. 3. සි II III. අතාග්ග

සමාදිට්ඨියා අතිව්වාදිවසෙන බන්ධාදිපු සොධිතෙපු පච්ඡා භූමිලද්ධිං වට්ඨං පරිත්තමානා මහසමාදිට්ඨි උපපජ්ජති, තෙන වුත්තං බම්මාහං සාරජිං බ්‍රාහ්ම සමාදිට්ඨිපුරෙජවනති.

ඉති සමචා දෙසනං තිට්ඨපෙඨා අවසානෙ වත්තාරි සමාති දිපෙසි, දෙසනාපරිශෝභාන දෙවපුත්තො සොභාපතතිථලෙ පච්චියාසි. යථා හි රක්ඛන්දු නොජනකාලෙ අත්තනො පමාණෙන කබලෙ උක්ඛිතෙක අසෙක නිසින්නො පුත්තො අත්තනො මුඛ පමාණෙනෙව තනො කබලා කරෙති, එවෙමච සභවති අරහත්ත නිකුටෙන දෙසනං දෙසෙන්නෙදි සත්තො අත්තනො උපතිස්සයානු රූපෙන සොභාපතතිථලාදිති පාපුණන්ති. අයමි දෙවපුත්තො සොභාපතතිථලං පඨා සභවන්තං ගන්තාදිති පුරෙඨා පක්ඛමිති

ජට්ඨ සුත්තං.

5. 7.

සත්තමෙ-බම්මව්ඨා සිලසම්පන්නාති කෙ බම්මව්ඨා? කෙ සිල සම්පන්නාති? පුච්ඡති, සභවා ඉමං පඤ්ඤං ථාවරවස්සුනා දිපෙන්නො ආරම්භෙපාති ආදිමාහ. තත්ථ ආරම්භෙපාති පුප්ථාරම්භලාරම්භෙපකා; ඔනෙපාති සයඤ්ජාතෙ අරෙපිමෙ වනෙ සිමං පරික්ඛි පිඨා වෙතිසබොධිවඛ්ඛමනමණිපකුටිලෙණරත්තිව්ඨානදිව්ඨා නානං කාරකා; ඡායුපතෙ රුක්ඛෙ රෙපෙඨා දදමානාපි වත රෙපාසෙව නාම. සෙයුකාරකාති විසමෙ සෙයුං කරෙන්නා, 'උදනෙ නාවං පටියාදෙන්නා;' පපතති පානියදුකසාලං; උදපානිනති යං නිඤ්ඤි පොකබරණීතලාකාදි; උපසාසතති වාසාගාරං; 'උපාස ය'නතිපි පාසො සද පුඤ්ඤං පට්ඨානිති න අනුසලවිතක්ඛං වා විතක්ඛනකසා නිද්දයන්තසා වා පට්ඨානි යද යද පත අනුසාරති තද තද පට්ඨානිති ඉමමත්ථං සකාය 'සද පුඤ්ඤං පට්ඨානි'ති වුත්තං බම්මව්ඨා සිලසම්පන්නාති තස්මිං බමෙම ධීතත්තා තෙනපි සිලෙන සමාන්තතො බම්මව්ඨා සිලසම්පන්නා; අථවා එවරූපාති පුඤ්ඤති කරෙන්නානං දස කුසලබමමා පුරන්ති' තෙසු ධීතත්තා බම්මව්ඨා තෙනෙව ච සිලෙන සම්පන්නතො සිලසම්පන්නාති.

සත්තම සුත්තං.

5. 8.

අට්ඨමෙ-ඉදඤ්ඤි ගං ජෙතවනනති අනාථපිණිකො දෙව පුත්තො ජෙතවනසා වෙච බුද්ධාදිතඤ්ඤි වණ්ණගණන්තං ආගතො

1. ස. I II & IV. කරෙති.

2. ස. I II & IV අට්ඨාදෙති.

3. ස. I. II & V. පුරෙති.

එවිමාන. ඉඬි සමිකතිසමිකනති හික්ඛසමනතිසෙවිතං; එවං පථම
 ගාථාය ජෙතවනස්ස වණ්ණං කපෙත්වා ඉද්දති අරියමග්ගස්ස
 කපෙන්නො "කමමං විජ්ජා"ති ආදිමාන. තත්ථ කමමනති මග්ග
 වෙතනා, විජ්ජාති මග්ගපඤ්ඤා ඛණ්ඩමානි සමාධිදුක්ඛිකො ඛණ්ඩමා;
 සිලං ජිවිතානුපතමනති සිලෙ පතිට්ඨිතස්ස ජිවිතං උත්තමනති
 දසෙස්සති; අථවා විජ්ජාති දිට්ඨිසංකප්පා, ඛණ්ඩමානි වායාමසති
 සමාධිසො, සිලනති වාචානමනතාථවා; ජිවිතානුපතමනති එතස්මිං
 සිලෙ ධීතස්ස ජිවිතං තාම උත්තමං; එතෙන මව්වා සුජකානතිති
 එතෙන අට්ඨබ්බිකමෙග්ගන සත්තා විසුජ්ඣති; නාමොති යථා
 මග්ගෙන සුජකාති න ගොඤ්ඤාමෙනති; ගොතිසො විවිදෙන ඛණ්ඩනති
 උපායෙන සමාධිපක්ඛිතං ඛණ්ඩං විවිදෙනස්ස; එවං නාම විසුජකා
 නති එවං තස්මිං අරියමග්ගෙ විසුජකාති; අථවා-ගොතිසො
 විවිදෙන ඛණ්ඩනති උපායෙන පඤ්ඤානතිඛණ්ඩං විවිදෙනස්ස; එවං
 නාම විසුජකාති එවං තෙසු වහුසු සචෙට්ඨු විසුජකාති; ඉද්දති
 සාරිපුත්තජෙත්ථස්ස වණ්ණං කපෙන්නො ඤාතිපුත්තො ධාති ආදිමාන.
 තත්ථ ඤාතිපුත්තොධාති අවධාරණවචනං, එතෙති පඤ්ඤදිති
 සාරිපුත්තොව සෙසොස්ස වදති; උපසමෙත්වාති කිලෙසඋපසමෙන;
 ජාරගගනාති තිබ්බණං ගතො; සො නොති තිබ්බණං පදනො
 ගිහිඤ්ඤා, එවාච පරමො සිසා න ථෙරෙන උත්තරිතෙරෙ නාම
 අත්ථි වදති. සෙසං උත්තරානමෙවාති.

අට්ඨම සුත්තං..

5. 9

නවමෙ-මච්ඡරිකොති. මච්ඡරෙන සමානාගතො; එතෙව්වා හි
 අනතනො වසනට්ඨානෙ හික්ඛුං ගත්තං පසාරෙත්වාපි න වතුති;
 අඤ්ඤත්ථ ගතො විහාරං පටිසිත්වා සකකමමං වතුත්වා මධුරපටි
 සත්ථාරං කෙරති: "ගතො අමගාහං වසනට්ඨානං නාගච්ඡට්ඨ
 සමාදානො පදෙසො පටිච්චා මයං අත්තං යාගුතතොදිති
 උපට්ඨානං කාතු"නති. හික්ඛු "සද්ධා අයං උපාසකො යාගුතතො
 දිති සංගණ්ණාති"ති, අපෙකො ථෙරෙ තස්ස ගාමං ගතවා පිණ්ඩාස
 වරති, සො තං දිස්වා අඤ්ඤාන වා ගච්ඡති ශරං වා පටිසති,
 සචෙට්ඨි සමුට්ඨොවං ආගච්ඡති ගතෙන වතුත්වා අත්තං හික්ඛං
 ඉද්ධ අගං එකෙන කමෙත ගච්ඡාමිති පක්ඛමති, ථෙරෙ සකල
 ගාමං වරිත්වා තුච්ඡපතොව තික්ඛමති, ඉදං තාව ඤුට්ඨමච්ඡරිතං.
 නාම යෙන අද්දසකොපි ද්දසකො විය පඤ්ඤායති. ඉධ පන
 එධුමච්ඡරිතං අධිපොතං, යෙන සමානාගතො හික්ඛුසු පිණ්ඩාස
 පටිච්චෙසු "ථෙර ධීතො"ති වුත්ත-කිං? මග්ගං පාද රුජනතිති ආදිති
 වතං සිලාත්ථෙණා විය බාණුකො විය ව ථෙරො හුත්වා තිව්ඨති
 සාමිවිමතමපි න කෙරති කදපිසාති ඉදං "මච්ඡරිකො"ති පදසෙව

වෙච්චනං, මුදුකමි හි මච්චරියං. මච්චරියනොච චුචාහි, ටඬං පන කදරියං නාම; පටිභාසනාති හික්ඛු කරවායෙර සීතො දිභො 'තිං. තුමො කසිඤා ආගතො? චපිඤා ලාඛිඤා මයං අතතනොපි න ලභාමි, තුමො තුමානං? සිංහං නික්ඛමිථා'ති ආදීති සත්තථර්තා; 'අනුකම්මකම්මති දුග්ගසා සග්ගතතරුසො පටිභාසකානං ලාභතතරුසො අතතනො උපතානොති ඉමෙසං අතතරුසානං කාරකා; සමිපණ්ණොති පරලොකො; රතීති පඤ්ඤාමිගුණරතී; සිඛිඛාති කාසිකසිඛාදිකා සිඛා; දිවෙඨව ධමමෙ ස විපාසනාති තඤ්ඤා. තිබ්බතතථානො දිවෙඨව ධමම ඵස විපාසනා; සමිපණ්ණෙ ච දුග්ගතති "සමිපණ්ණං ච උපපජ්ජයෙ"ති චුතො සමපරුසෙ ච දුග්ගතති. වදඤ්ඤාති හික්ඛු කරවායෙර සීතා කිඤ්ඤාපි තුණ්ඩව ගොනති, අත්ථොතො පන හික්ඛං දෙථාති වදනති නාම; තහු සෙ 'මයං පවාමි' ඉමෙ න පවතති, පවමානෙ පඤ්ඤා අලහනතා කුතිං ලහිස්සන්තිති දෙය්‍යබමමං සංවිහරනති තෙ වදඤ්ඤා නාම පසාසෙනාතිති විමානපාතාය ජෙනතති; පරිභොගනොසුති පරෙති සමිපණ්ණොති; සමිපණ්ණො ච සුග්ගතති ඵතෙ සග්ගාති ඵවං චුතසමපරුසො ච සුග්ගතති; උහිත්තමිථි වා ඵණ්ණං තතො වපිඤා පුත සමපරුසොපි දුග්ගතති සුග්ගතෙව ගොතති.

නමම සුතං.

5. 10.

දසමෙ-උපපනනා සෙති නිපථනතිවසෙන උපගතා; විමුක්ඛාති අවිතාදිබ්බතලොකසම්මං උපපතතිසමනනතරුපි අරහත්තඵලවිමුක්ඛතා විමුක්ඛා; මාත්‍රසං දෙහනති ඉධ පඤ්ඤාචාර්මාගියසංයොජනාති ඵව චුතතාති; දිබ්බං යොගන්ති පඤ්ඤා උඤ්ඤාගියසංයොජනාති; උපවච ගුණති අතිත්තමිසු; උපකොති ආදීති තෙසං ථෙරුතං නාමාති; කුසලී භාසසි නොසනති කුසලනතිඉදං ඉමිසං අපිති කුසලී, තෙසං ථෙරුතං තං කුසලං අතවර්ණං භාසසි ථොමෙසි පසංසසි පඤ්ඤා තො'සි දෙවපුත්තාති වදති; නං නො ධම්මං ඉධඤ්ඤාසාති තෙ ථෙරු තං ධම්මං ඉධ තුමානං සාසනෙ ජනිඤා; ගමිතිරනති ගතිරන්තං. බුද්ධමාපි නිගමිතොති නිර්මිතබ්බතමිථාති නාම; අනාගාමි අසොසිනති අසොසා. අනුචාති අගොසි; සග්ගාමිතොති ඵසගාමිචාසි; පටිසොසානගාථා සබ්බිතිකායෙරති ධම්මාති.

දසම සුතං.

ආදිනතවග්ගො පඤ්චමො.

6. 1.

ජර්මනියා පරමේ-සාමුති ලදික; හඳුනා. සිලං යාව ජර්මනි ඉමිනා ඉදං දයොති: යථා මුත්තාමණ්ණිකවත්තදිති ආහරණාති කරුණකාලෙ යෙව සොහනති, ජර්මණිකාලෙ තාති ධාරෙනො අයං අජ්ජාපි බාලභාවං පනෙති උමමත්තකො මඤ්ඤාති වත්තබ්බතං ආපජ්ජති, න එවං සිලං, සිලං හි තිව්වකාලං සොහති, බාලකාලෙපි සිලං රක්කන්තං කිං ඉමෙසා සිලෙතාති වත්තාරෙ නජි, මජ්ඣිම කාලෙපි මහලුකකාලෙපිති. සද්ධා සාමු පතිට්ඨිනාති හත්ථලවක විත්තගහපතිආදිනං විග මෙයොන ආගතා පතිට්ඨිතද්ධා නාම සාමු. පඤ්ඤා භග්ගං රහනනති එත්ථ විත්තිකතව්ඨාදිති රතනං වෙදිතබ්බං, වුත්තං ගෙනං:—"යදි විත්තිකතනති රතනං, නත්ත හගවා විත්තිකතො පුරිසසීගො? යෙ ව ලොකෙ විත්තිකතා තෙසං විත්ති කතො හගවා, යදි රතිකතනති රතනං, නත්ත හගවා රතිකතෙර පුරිසසීගො? තෙස වචනෙන වරනතා ක්කාතරතිපුබෙත අභිජමනති. යදි අතුලනති රතනං, නත්ත හගවා අතුලො 'පුරිසසීගො? තති සකකා තුලෙතුං ගුණෙති ගුණපාරම්මි ගමතා, යදි දුලලනනති රතනං, නත්ත හගවා දුලලගො පුරිසසීගො? යදි අනොමසත්තපරිගොනනති රතනං, නත්ත හගවා අනොමො සිලෙන සමාධිතා පඤ්ඤා විවුත්තයා විමුත්තිඤ්ඤාදසානෙන"—ඉධ පන දුලලගපාතුභාවවෙධිත පඤ්ඤ රතනනති වුත්තං. පුඤ්ඤනති පුඤ්ඤවෙචතනා; සා හි අරුපත්තා ගරතුං න සකකාති.

පටිම සුත්තං.

6. 2.

දුතිය-අජරසා සාමුති අජරණෙන² අවිපත්තයාති අපත්තා; සිලං හි අවිපත්තමෙව සාමු ගොති, විපත්තසිලං ආචරිසුපජ්ඣායාද යොපි න සංගණනති, ගතගතව්ඨානෙ තිඛිමිතබ්බාව ගොතිති.

දුතිය සුත්තං.

6. 3.

තතිය-සපෙත්ථාති සද්ධිඤ්ඤෙරා ජංගමනො වා සත්තවසනො වා. මිත්තනති රොගෙ උපපනන පාටමනියා වා අඤ්ඤාන වා යානෙන හරිතා බෙමන්තං සමපාපණෙන මිත්තං. සපෙත සපෙති අත්තනො ගෙගෙ තපාරුපෙ රොගෙ ජනෙ පුත්තහරියාදයො ජිගුච්ඡනති, මාතා පන අසුච්චි වන්දනං විග මඤ්ඤාති තගමා සා ගෙගෙ සපෙ මිත්තං. සසාසො අත්ථන්තයාති උපපනනතිවමසා

1. ම. III. අතුලො.

2. ම. II. අජරණෙන.

සො තං තිව්චං වහති නිසාරනී¹ සො තිව්චප්ප සහ අයතනාවෙන සහායො මිත්තං, සුරාපානසහායා පන න මිත්තං. සම්පග්ගිකානි සම්පරාගතිහනති.

නතිශ සුත්තං.

6. 4.

වසුතේ-පුත්තා වසුති මහලුකතාලෙ පටිජ්ඣනවේධන පුත්තා පතිට්ඨා, පරමොති අඤ්ඤාසං අකපේයබ්බසසපි ගුණස්ස කපේයබ්බසුත්තනාය හරියා පරමො සඛා නාම.

මතුපටි සුත්තං.

6. 5.

පඤ්චමෙ-මිබාවතීති පරසමුද්දාදිගමනවසෙන ඉතොවිතො ඵ ධාවති.

පඤ්චම සුත්තං.

6. 6.

ඡට්ඨ-දුක්ඛාති වට්ඨදුක්ඛතො.

ඡට්ඨ සුත්තං.

6. 7.

සත්තමෙ-පඤ්ඤානනි නිපට්ඨන්² අවස්සයො.

සත්තම සුත්තං.

6. 8.

අට්ඨමෙ-ඤ්ජා උපපජ්ජාති සුගතිඤ්ච නිබ්බානඤ්ච ගවජ්ජනස්ස අමසො; රහතිජ්චක්ඛසොති රතතිජ්චෙති රතතිජ්චෙප්ප වා බියාති; ඉප්පි මලනති සෙස ඛාතිරමලං හසමඛාරාදීති ඛොවිතො සක්කා සොබෙතුං, මාතුහම්මලෙන දුට්ඨො පන න සක්කා සුදොධා නාම කාතුනති ඉප්පි මලනති වුත්තං. ඵස්මාති ඵත්ථ ඉප්පිතං; පඤ්ඤාපඤ්ඤාති ඉප්පිතසංවර වුත්තං³ගුණ විරිග දුක්ඛාරකාරිකානං නාමං, ඉධ ධපෙජ්ජා දුක්ඛාරකාරිකං සබ්බාපි නිලෙසසන්නාපිකා පටිපදා වට්ඨති; බ්‍රහ්මචරිකනති මෙදුත්තවරති.

අට්ඨම සුත්තං.

1. මු. නිත්තරනී.

2. මු. II & IV. නිබ්බන්ති.

3. මු. II & IV. බ්‍රහ්මචරිකා.

6. 9.

තවමෙ-කිසිකමාගිරිකොති කිසමිං අභිරතො. දුතියාති සුභතියෙද්ව භික්ඛානසුභි ගච්ඡන්තංසා දුතියිකා; පඤ්ඤා¹ චෙත්නං පසාභනීති පඤ්ඤා එතං පුරිසං ඉදං කුරෙති ඉදං මා තරිති අනුසාසති.

තවම සුත්තං..

6. 10.

දහමෙ-ජනෙසු නිදනාති ගායකතිආදිකො ජනෙසු ගාමානං. නිදනං; පුබ්බපඨාපතගාමා ආරහතොති කතරච්ඡන්දන ගොතීති ආරහති, විසඤ්ජනනාති ජනනං, අකඛරං හි පදං ජනෙති, පදං ගාමං ජනෙති, ගාමා අත්ථං පකාසෙතිති. නාමසභනිකයාති සමුද්දාදිපණ්ණකතීතිසිතා; ගාමා ආරහතොති සමුද්දං වා පඨවිං වා යං කිසුළු තාමිං තිස්සසිත්ථාච ආරහති. ආසකොති පතිට්ඨා; කවිතො හි ගාමා පවහනනති, සො තාසං පතිට්ඨා ගොතීති.

දහම සුත්තං..

ජරාවගෙගා ජට්ටො.

7. 1.

අනුචිත්තංසා පඨමෙ-නාමිං සබ්බං අනුභවිති තාමිං සබ්බං අභි භවති අනුපතති; ඔපපාතිකෙන වා හි කිතතිමෙන වා තාමෙන මුත්තො සත්තො වා සංඛාරෙ වා තස්මි යස්සපි හි රුකස්ස වා පාසාණස්ස වා ඉදං තාමි තාමිනති ත ජනනති අනාමිකොඤ්ච තස්ස තාමිං ගොතී.

පඨම සුත්තං..

7. 2.

දුතියෙ-සබ්බඛව වසම්නිගුති යෙ වීත්තංසා වසං ගච්ඡන්ති තෙසංයෙව අනවසෙසපරියාදනමෙතං.

දුතිය සුත්තං..

7. 3.

තතියෙපි එතෙව තයො.

තතිය සුත්තං..

7. 4.

වතුණේ-කිංසු සංගොජනෝති කිං සංගොජනෝ කිං ඛකිනෝ.
විමාරණන්ති වරණා පාදාහි; ඛසුචචනෙ එකච්චනං කතං.
විනාශකයා විමාරණන්ති විතකෙකා තස්ස පාදා.

වතුණේ සුත්තං.

7. 5.

පඤ්චමේපි එසෙව නයො.

පඤ්චම සුත්තං.

7. 6.

ජවේඨි-කේනාසුඛිකාහනෝති කේන සු අඛ්ඤාගතො, සුකාරෙණ
තිපාතමත්තං. ඉට්ඨාමුමාසිතෝති ඉට්ඨාය ආදිකො.

ජවේඨි සුත්තං.

7. 7.

සත්තලෙ-ගණ්ඨාය උඛිතිතෝති තණ්ඤාය උලලඛිතිතො, චක්ඛුං
හි තණ්ඤාරජ්ජයා¹ ආවුළ්ඛිකා රූපනාගදනෙන² උඛිතං සොතාදීති
සඤ්ඤිසුහිති තණ්ඤාය උඛිතිතො ලොකො. මච්චුනා පිහිතෝති
අනන්තරෙ අත්තනාලෙ කතං කම්මං න දුරං එකච්චිත්තන්තරං
බලවතියා පන මාරණන්තිකච්චදනාය පබ්බතෙන විය ඔත්ථත්තා
සත්තා න බුජ්ඣන්ති මච්චුනා පිහිතො ලොකොති වුත්තං.

සත්තම සුත්තං.

7. 8.

අට්ඨමේ-සෙවච පඤ්ඤා දෙවතාය තෙට්ඨපරියවසෙන
සුට්ඨිකො.

අට්ඨම සුත්තං.

7. 9.

තච්චමේ-සබ්බං උත්තානමේව.

තච්චම සුත්තං.

7. 10.

දසමෙ-කිසමිං ලොකො සමුපපෙතොති කිසමිං උපපන්නො ලොකො උපපන්නොති වුවෙති. ඡසෙසුති ඡසු අජ්ඣතතිනෙසු අංගතනෙසු උපපන්නෙසු උපපන්නොති වුවෙති. ඡසෙසු කුබ්බතීති තෙසු යෙව ඡසු සංචම් කෙරති. උපාදයාති තාතිගෙව ඡ උපාදය අංගමම පටිච්ච පවත්නාති. විහඤ්ඤාති තෙසුගෙව ඡසු විහඤ්ඤාති පිළියති ඉති අජ්ඣතතිකායතනවසෙන අයං පඤ්ඤා ආගතො අජ්ඣතතිකඛාතිරතං පත වසෙන ආහරිතුං වුවෙති. ඡසු අජ්ඣතති කායතනෙසු උපපන්නෙසු අයං උපපන්නො නාම ගොති. ඡසු බාතිරෙසු සචම් කෙරාති ජනනං අජ්ඣතතිකායතං උපාදය ඡසු බාතිරෙසු විහඤ්ඤාති.

දසම සුත්තං.

අනුච්ඡෙදො සත්තමො.

8. 1.

කුතොචග්ගස්ස පඨමෙ-කුතොති වරිතො. සුඛං ඡසනීති නොධ පරිලාභෙන අපරිබායාමානතතා සුඛං සයති. නි ඡසාවතීති නොධ විනාසෙන විතට්ඨදොමතස්සතතා න සොවති. විසමුලාසාති දුක්ඛ විපාකස්ස. මධුරග්ගස්සාති කුඛාස්ස¹ පටිකුජ්ඣිතො අක්ඛරොස්ස ච පච්චෙක්ඛාසිතො පහවස්ස² ච පටිපහරිතො සුඛං උපපජ්ජති. තං සතියගෙහ 'මධුරග්ගො'ති වුත්තො, ඉමසමිං සානෙ පරිගො සානං අග්ගනති වුත්තං. අභිසාති බුද්ධාදයො.

පඨම සුත්තං.

8. 2.

දුතියෙ-පඤ්ඤායති එතෙතාති-පඤ්ඤාණං. ඛජන් රථස්සාති මගන්තයමි. හි සහිතාමපිසෙහ දුරතොච ඛජං දිත්වා අසුනරඤ්ඤා නාම අයං රජොති පාකපො ගොති. තෙන වුත්තං ඛජන් රථස්ස පඤ්ඤාණනති. අනනිපි දුරතොච වුමෙත පඤ්ඤායති, පොළරට්ඨං පඤ්ඤාරට්ඨනති එචං රට්ඨමපි රඤ්ඤා³ පඤ්ඤායති, වක්කවතති රඤ්ඤා ඩිතාපි පත ඉතී අසුකස්ස නාම ගරියාති ගත්තාරං පතොච පඤ්ඤායති. තස්මා වුමො පඤ්ඤාණමග්ගිනොති ආදි වුත්තං.

දුතිය සුත්තං.

1. සි. III & IV. අතිකුඛාස්ස. පඨමකුඛාස්ස, පච්චෙක්ඛාසිතො

2. සි. IV. පහාදයො.

3. සි. III & IV රඤ්ඤා

8. 3.

තනියෙ-සදබ්බ චිත්තානති යසමා සද්ධාය මුත්තමණිආදිතිපි විත්තාති ලහති තියොංපි කුලසමපදා¹ ඡ කාමසංකාති, තව මුග්ග ලොකෙ පඤ්චා පරියොසානෙ අමතමහාතිබ්බානදස්සනමපි ලහති; තස්මා මණිමුත්තාදිති විසත්තති සද්ධාචිත්තාමෙව සෙවං. ධම්මොති දසකුසලකමමපෙථා. සුඛමාවහානිති සබ්බමපි සාසවාතාසමං අසං කිලිට්ඨසුඛං ආවහති සාදුගාරනති ලොකසමිං ලොකමච්ඡිලාදිතං සබ්බරසාතං සවමමෙව මමුරතරං, සවමසමිං හි සිත්තා සිසවෙතං නදිමපි නිවතෙතනති විසමපි නිවමදෙතනති අග්ගිමපි පටිවාහනති දෙවමපි වස්සාපෙතනති තසමා තං සබ්බරසාතං මමුරතරනති වුත්තං. පඤ්ඤාජිවිං ජීවිතමාහු සෙවංනති යො පඤ්ඤාජිවි ගහවෙධා සමානො පඤ්ඤා සිලෙසු පතිට්ඨාය සලාකහතනාදිති පට්ඨපෙඤ්ඤා පඤ්ඤාය ජිවති, පට්ඨජිවො වා පත ධම්මෙත උපපන්නා පට්ඨෙය ඉදමන්තති පට්ඨවෙකනිත්වා පරිභුඤ්ජනො කමමට්ඨාතං ආදාය විපස්සතං පට්ඨපෙඤ්ඤා අරියඵලාගිගමවසෙත පඤ්ඤාය ජිවති, තං පඤ්ඤාජිවිං පුගලං සෙවං ජිවිතං ජිවතිති ආහු.

තනිය සුත්තං.

8. 4.

වතුන්-විජනති උපතනතාතං සත්තවිධං ධඤ්ඤාබ්ජං සෙවං, තසමිං හි උග්ගතෙ ජනපදො ඛෙමො හොති සුභිකඩො. නිපගානනති නිපතනාතං මෙකපුට්ඨි සෙවං, මෙකපුට්ඨියං හි සති විවිධාති සංඝාති උපපජ්ජනති, ජනපදො ජිතා හොනති ඛෙමො සුභිකඩො. පට්ඨමානානනති ජඛගමාතං පදසා වරමානාතං ශාමො සෙවං, තා නිසාය හි සත්තා පඤ්ච ගොරසෙ පරිභුඤ්ජමානා සුඛං විහරනති. පට්ඨගානති රාජකුලමජ්ඣාදිසු පට්ඨනතාතං සුභෙත්තා වරො, සො හි මාතාපිතුතං අනන්තාවතං න වදති විජ්ජා උපගානං සෙවංනති පුරිමපඤ්ඤා කිර සුඤ්ඤා සමිපෙ සිත්තා ඵකා දෙවතා, දෙවතෙ! කසමා තිං ඵතං පඤ්ඤා දසබලං පුච්ඡයි? අහං තෙ කපෙත්සාමිති අත්තනො ලද්ධිසා පඤ්ඤා කපෙසි, අථ තං ඉතරා දෙවතා අහ, යාව පට්ඨමි වදෙසි. දෙවතෙ! යාව පගබ්බා මුඛරා, අහං බුද්ධං ගතවන්තං පුච්ඡාමි, තිං මග්ගං කසමා කපෙසිති නිවතෙතනො තමෙව පඤ්ඤා දසබලං පුච්ඡි, අථස්සා සත්ථා විස්සාපෙත්තො විජ්ජා උපගානනති ආදිමාහ. තත්ථ විජ්ජාති වතුමග්ගවිජ්ජා, සා හි උපතමාතං² සබ්බා කුසලධම්මෙ සමුත්තාතෙති තසමා උපගානං සෙවංනති වුත්තං. අවිජ්ජාති වට්ඨමුලකමහාඅවිජ්ජා, සා හි නිපතනතාතං භිසිද්ධතාතං චග්ග පට්ඨමානානනති පදසා වරමානාතං ජඛගමාතං පඤ්ඤාසෙවිතතතුතො සංඝො වරො, තං හි තත්ථ තත්ථ දිස්සා

පසතභවිතතා සත්තා සොත්ථිං පාපුණ්ණති. බ්‍රහ්මයාති සාදිසො පුණ්ණතා වා සොකු අසෙසෙසු වා සෙසං තෙසසෙසු වදමානානං බ්‍රහ්මයාති, තස්ස හි බම්මෙදෙසතං ආගමං අනෙකසත්තානං පාණානං බක්ඛිතමොනෙකා¹ හොතිති

වතුණු සුත්තං.

S. 5.

පසවුමෙ-හි.සුඛ භික්ඛාති කිං භික්ඛා? මහෙත්තා ව නොකාසගානං පමුච්ඡන්තාති අව්චිති.සාරම්මණවසෙන අනෙකෙහි කාරණෙහි කපිතො එවං සතෙත සිස්ස භික්ඛා සුඛං අයං ජනතා වාසව්සි දිව්සිසො අත්තහෙතිති වදති. ඤාපිසෙසෙසුති බ්‍රහ්මසෙසෙසුති පසෙසෙසු උස්සනනපසෙසු, පරලොකං නි නාසෙති ඉමසාම ලොකා පරලොකං ගව්ඡන්තො න හාසෙසං පණ්ඩාසාති ඔපෙත්වා. බම්මහග පානං සරමාමසතෙතාති අනාථපිණ්ඩාදසො පිය බම්මහගපානං සරෙ වසන්තො සංවිහාගිති අව්චරාය ගතිතව්සි කමෙත ජාලෙත්වා පරස්ස දම්මා භුඤ්ඤතිලො වදෙසෙසුති වුත්තත්මෙව. ඉදති ශාථාය අභිතාති උච්චිතං දසෙසබ්බාති.-වාචනාති හි ඉමිනා වසනාපි වපිසුවිතාති ගතිතාති, මනොකා-ති පදෙන තිණි මනොසුවිතාති, කාසෙසාති පදෙන තිණි කාසුවිතාති, ඉති ඉමෙ දසකුසලකමෙපථා පුබ්බසුද්ධිඅභිං නාම බම්මහගපානං සරමාම සතෙතාති ඉමිනා සෙසෙසුඋපකමෙරො ගතිතො සෙසෙසු ඵකං අභිං. මුදුති ඵකං සංවිහාගිති ඵකං වදෙසෙසුති ඵකං ඉති ඉමාති වසනාපි අභිතාති සකියං ඵසෙසු බම්මෙසු සිතො වතුසුති ආය අපරොපි පරියාසො,-වාචනාති ආදිති තිණි අභිතාති බම්මහග පානාති ඉමිනා සෙසෙසුඋපකමෙරොව ගතිතො, සෙසෙසු මුදු සංවිහාගි වදෙසෙසුති ඵකමිහං. අපරො දුක්ඛතො නාම හොති, වාචං මනසෙසුති ඉදමෙකං අභිං, කාසෙසා පාපාති අකුබ්බිමානො බම්මහගපානං සරමාමසතෙතාති ඵකං, සෙසෙසු මුදුති ඵකං, සංවිහාගි වදෙසෙසුති ඵකං, ඵසෙසු වතුසු බම්මෙසු සිතො බම්මෙසු සිතො නාම හොති, සො ඉතො පරලොකං ගව්ඡන්තො න හාසති.

පසවුම සුත්තං.

S. 6.

ඡෙට්ඨ-නාම ගොහතං න ජීර්ණිති අතිතවුද්ධානං සාමජ්ජදිවසා නාම ගොතං කපිසති තස්මා න ජීර්ණිති වුච්චති, පොරාණං පත අද්ධානෙ ගව්ඡන්තො න පසෙසුසිස්සති ජීර්ණසහාසො පත හොති

1. ඩී. III & V. පමොංකායා.

2. ඩී. II & V. ඡෙත්තාති මොහතෙකං.

සෙවැනි¹ වදනයි. ආලයානති ආලයං; සෙත ඕනවිටෙක ඕනෙව නිසිකතවිටෙක නිසිනෙතුව හොති තෙලෙපි උතතරනෙත උවසිං. න කරොති. පමාදෙති නිද්දය වා කිලෙසවසෙත වා පමාදෙ. අනුඛ්‍යානනති කමමසමෙය කමමකරණවිජියාහාවො. අසඤ්ඤ මොති සිලසඤ්ඤමාහාවො විශ්‍යවිචාරතා. නිද්දති සොපබහුලතා, තාය ගව්න්තොපි ඕනෙපි නිසිනෙතොපි නිද්දති, පසෙව නිපනෙතා. නාදිති අතිව්තානාදිවසෙත ආශනතුකාලයං. නෙ ජිදෙති තාති ජ ජිද්දති විවරාති. සබ්බසොති සබ්බාකාරෙන. නනති නිපාතමයතං. විවජ්ජසෙති වජ්ජයා රහෙයා.

ජවම් සුභතං.

8. 7.

සත්තමෙ-සද්ධම්මනති මලග්ගතිතං සත්ථං. නි.සු හරණං. වාජරනතීති කං හරණං නියෙසෙතති? වසොති ආණ්ඩවහතනං. ඉප්ඵිති අවිසජ්ජනියගණකතා ඉප්ඵි ගණකානමුභතමං වරගණකතති ආහ; අථවා සසබ්බපි බොධිසත්තා ව චක්ඛවනතීනො ව මාතු කුච්ඡියංසෙව නිබ්බහතනතීති ඉප්ඵි ගණකානමුභතමනති ආහ. සොසො සද්ධම්මනති කොසො මලග්ගතිත සත්ථසදිසො, පඤ්ඤ සත්ථයා වා මලනති සත්ථමලං. අබ්බුදනති විනාසකාරණං. මොග් ලොකසමිං විනාසකාති අනේවා. හරණතාති සලාකහතනාදීති ගහෙතො ගව්න්තො; සලාකහතනාදීති හි පට්ඨපිකකාලෙසෙව මිත්‍රසෙග්ගි පරිවුතාතිපි තෙසං තාති හරණතා සමිණො පියො සොති අනාහරණෙත පුඤ්ඤභාතිං නිශ්ශාය විපපටිසාරිනො හොතති.

සත්තම සුභතං.

8. 8.

අට්ඨමෙ-අත්තානං නි දදෙති පරිඤ්ඤා දසං කත්වා අත්තානං න දදෙය්‍ය; ඔපපතො සබ්බ බොධිසත්තනති වුතතං. නි පටිවච්ඡෙති සිහව්‍යසනාදිතං න පටිවච්ඡෙය්‍ය; සබ්බබොධිසත්තෙත ඔපපතියෙවාවති වුතතං. කල්‍යාණිනති සණ්ඨං මුද්දනං, පාපිකනති ඵරාසං වාවං.

අට්ඨම සුභතං.

8. 9.

නවමෙ-සද්ධා බන්ධනි පාපෙසානති සත්ථං උපපාදෙතො දතං දෙති සිලං රක්ඛති උපපාසට්ඨකමිං කරෙති තෙතෙතං වුතතං.

1. ම. න හොති සෙවැනි.

සිව්වී ඉක්කරියං; ආමිසොති වසනවතංතං; ඉක්කරියෙ හි අභිමුඛි
තුතෙ ඵලතොපි ජලතොපි හොතා අංකච්ඡන්දියෙව තෙනතෙතං
වුග්ගං. පරිකාශකතීති පරිකාශිති.

තවම සුත්තං.

8. 10.

දසමේ-පසෙජ්ජානොති පද්ධො විය හොති. ජ්ඣගේති ජගරක
ප්‍රාග්වණො විය හොති. ශාපවා කමමි සජ්ඣානනති කමමන
සහ ජීවන්තාතං කාවොව කමම කමමසහායා කමමදුතියකා නාම
හොතති; හොමණ්ඤෙයි සද්ධිං කසිකමොද්දීති නිපථජ්ජනති. සිනාස
ඉපිසාපසොති සිතං අත්ත සත්තකායසංග්ග ඉරියාපථො ජීවිතවුතති;
සිනාතති නමිතලං, යසො හි නමිතලෙන බෙතතං අපමන්තකමපි
කට්ඨං න හොති සො කථං ජීවිත්තතීති වදති

දසම සුත්තං.

8. 11.

එතාදසමේ-අරණාති නිකම්ඤ්ඤා. වුසිනනති වුසිතවාසො.
හොජ්ඣසිසනති අද්දසහාවො. සමණාති බිණ්ඤ්ඤාසමණා; පත හි
එකනෙතන අරණං නාම. වුසිතං න නාසනතීති තෙසං අරියමග්ග
වාසො න නාසනති. පටිජ්ඣනනතීති පුට්ඨජ්ජකකල්පාණකතො පට්ඨාය
සෙබාය ලොකියලොකුත්තරාය පඤ්ඤාය පරිජනනති, අපිච
හොජ්ඣසිසනති බිණ්ඤ්ඤාසමණාතංගෙව නිව්වං භුජ්ඣසහාවො නාම.
විඤ්ඤාති පබ්බජිතදිවසතො පට්ඨාය වඤ්ඤාති. පතිට්ඨිනනති සිලෙ
පතිට්ඨිතං. සමණ්ඤාති සමණං ඉධ. ජ්ඣතීනනති අපි වණ්ඤාල
කුලා පබ්බජිතං. බහනිසාති න කෙවලං බහනියාව දෙව්වාපි සිල
සමපන්නං සමණං වඤ්ඤාති යෙවනි.

එතාදසම සුත්තං.

කිත්ථාවලොගා අට්ඨමො.

ඉති සාරස්ථසකාසිනිසා සංයුතතනිකාසට්ඨකථාය

දෙවතාසංයුතවණ්ණනා

ති වසී යා:

2. 1. 1.

දෙවපුත්තනං සුත්තං පඨමෙ-දෙවපුත්තොති දෙවොතං. හි
 අභිත නිරිතොතා පුරිතා දෙවපුත්තා නාම ඉතිතො දෙවධිතරෙ
 නාම ගොතති, නාමවිසෙක අපාකවා 'අඤ්ඤාතර දෙවතා'ති වුච්චති
 පාකවො ඉත්තොතොමො දෙවපුත්තොති, තස්මා ගෙට්ඨො 'අඤ්ඤාතර
 දෙවතා'ති වත්ථො ඉධ 'දෙවපුත්තො'ති වුත්තං. අනුසාසනති අනුසිච්චි;
 අගං කීර දෙවපුත්තො ගගවතා සමොධිතො සත්තමෙ වසො
 ගමකපාටිගාරිගං කත්වා තිදසපුරෙ වසං. උපගම්ම අභිබම්ම.
 දෙසෙතොතන කොතවිගෙහික "හිකුච්චි සමඤ්ඤග හිකුච්චි පටිඤ්ඤග
 හිකුච්චි"ති එවං හිකුච්චිදදානං කප්පමානං. අසොසි 'එවං විතනෙකර,
 මො එවං විතනකසිත්ථ, එවං මතපි කරෙරො, මො එවං මතසාකත්ථ,
 ඉදං පජ්ඣරො, ඉදං උපසම්පජ්ඣ විහරො'ති එවරොපං පත හිකුච්චි
 ශිවාදං අනුසාසති. න අසොසි. ගො තං සකාය "හිකුච්චි ගගවා
 සකායෙසි නො ව හිකුච්චිතො අනුසාස"තති අත. නොන හිති ගගවා
 මයා හිකුච්චිතො අනුසිච්චි න සකාසිතොති වදසි තස්මා. නිඤ්ඤාතරෙ
 සම්භාගු තුග්ගෙවෙසා අනුසිච්චි පකාසනා උපට්ඨාතුති. ගො හි
 පඤ්ඤා කපෙතුනාමො ගොති න ව සකෙකොති සමඤ්ඤාත
 ඤ්ඤාත සද්ධිං සංතප්පෙත්වා කපෙතුං, ගො වා න කපෙතුනාමො
 ගොති සකෙකොති පත කපෙතුං, ගො ව නෙව කපෙතුනාමො
 ගොති න කපෙතුං සකෙකොති, සමඤ්ඤාතරෙ තෙසං ගගවා පඤ්ඤා
 භාරං න කරෙති, අගං පත දෙවපුත්තො කපෙතුනාමො චෙව
 සකෙකොති ව කපෙතුං, තස්මා තස්සෙව භාරං කරෙතොතා ගගවා
 එවමාන. සොපි පඤ්ඤා කපෙසි-තත්ථ සුභාසිතස්ස සිනෙකවට්ඨාති
 සුභාසිතං සිනෙකග්ග; වතුසම්මතිස්සිතං දසකපාවත්ථුතිස්සිතං
 සත්තතිංසමොධිපකම්මතිස්සිතං වතුසම්මතිස්සිතං වතුසම්මතිස්සිතං
 සමඤ්ඤාතරෙසා මාති සමඤ්ඤාති උපාසිතමිධං සමඤ්ඤාතරං නාම
 අට්ඨතිංසගෙදං කමමට්ඨානං, තමි සිනෙකග්ග භාවෙග්ගාති අපෙරො;
 ඔහුසුත්තානං මො හිකුච්චිනං උපාසනමිධං සමඤ්ඤාතරං, තමි 'කිං
 ගගොත තුගල'තති අදිතා පඤ්ඤාපුර්වකෙන පඤ්ඤාපුර්වකෙන
 සිනෙකග්ග. විගතවුපසම්මය මාති අට්ඨමාපතතිවිසෙක විගතවුප
 සමං සිනෙකග්ග; ඉති දෙවපුත්තොති නිසොසිකො කපිතා ගොතති,
 පුරිමපදෙන හි අපිසිලසිකො කපිතා, දුතියපදෙන අපිසිලසිකො,
 විගතවුපසමෙක අපිවිතකසිකොති. එවං ඉමාග්ග ගාථාග්ග සකලමි
 ගාථානං පකාසිතමෙව ගොති.

පඨම සුත්තං.

2. 1. 2.

දුතියෙ-කාටිති විති කාතෙහි කාසි. විමුත්තවිතොති
 කමමට්ඨාතවිමුත්තොති විමුත්තවිතොතො. ගදසොසානුපභාතිතති අර
 ගතං. ලොකග්ගාති සංඛාරලොකග්ග. අභිසම්මොති තත්තාදිවිති

[illegible]

କୃତ୍ତିକା ସ୍ତମ୍ଭ-୨

2. 1. 3.

තැනියෙ-මාණොති සකසාගෙන තාම. සෙවි වනෙතක
අනෙකුදු අභිගම්විං දෙවියන්ගේ සහනෙතැනි වනුයු, වනුනාමක.
වං අසුරං අභිගම්විනි වනුයු.

ਅਨੰਦ ਸੁਖਾਨੀ.

2. 1. 4.

විකුණ: ව්‍යාපාරිකයෙහි.

විනාශී ස්වරූපය:

2. 1. 5.

පසළුපිම්-න නොනාසි-සනෙක ගවතැති හෙතෙ කාරණෙක
 යං කිසුළු ගවං න පතෙති; ආගති පකාසො නාමෙස දෙවපුත්තො,
 ඕණ්ඤාසවයා කිච්චවොසානං තත්ථ ඕණ්ඤාවෙක හි ආදිපො
 අරහතපපතතියා විරිසං කතං අපරභාසෙ මයා ආරඬානති මි
 භුණ්ඨිගවතු තපෙච විරිසං දලයං කණෙතු පරක්කමිකුති විනොතනි
 ඵමිංහ. අථ ගගවා අගං දෙවපුත්තො ඕණ්ඤාසවයා කිච්චවොසානං
 අකපෙන්නො මිම සාසනං අනිශ්ඨාතිතං කපෙති, කිච්චවොසාන
 මයා කපෙත්තාමිති විනොතනි නාපි කිච්චතති ආදිමාහ. කිසු
 කිර පිටිකෙසු අගං ගාථා අසඬිඕණ්ඤා, ගගවතා හි අකුසුඤ්ඤා විරිසයා
 අදසො නාමි දසසිපො තත්ථ, ඉධ පන ඉමං දෙවපුත්තං පටිඛා
 හිතී ඕණ්ඤාවෙක පුඛ්ඛාසෙක ආසවකකප්පො අරකුසුඤ්ඤා
 වසනොතන කච්චවට්ඨිතං ආදග විරිසං කතං අපරභාසෙ සවෙ
 ඉච්ඡති කණෙතු නො වෙ ඉච්ඡති යථා සුඛං විහරතුති ඕණ්ඤාසවයා
 කිච්චවොසානදග්ගනන්ථං ඵමිංහ. තන්ථ ශාඛතති පටිඛා.

සංස්කෘතියේ ස්වරූපය.

2. 1. 6.

ජීවිත-ප්‍රශ්නාර්තයේ අංශයේ සිටි දෙවප්‍රකේතයා ප්‍රබන්ධයෝගාවිවේදය, බිහිලකීප්‍රකෘතිය සහ ස්වරූපයෙන් කිප්‍රකේතවිකල්පයෝගයෙන් සම්පූර්ණවීම. තවද ප්‍රබන්ධාර්තයෙන් අර්ථගුණය අසලයා කාලය තවද දෙවප්‍රකේතයා කිප්‍රකේතයා, සොයා හරිනුයේ සහතිකය ගෙන,

2. 1. 8.

අවධිමේ-සුරණනීපකණ්ණෙති පුබ්බි තිත්තරො. එත්ථ ච තිත්තං නාම වාසවධිදිවතිංසො, තිත්තරො නාම තාසං උපාදෙතො සත්ථා; සෙය්‍යපිදං, -තඤ්ඤ ව්‍යෙව්‍යං නිසො සබ්බිවෙවං පුරණො එව මාදෙයො පත තිත්තියං නාම, අයං පත දිවසිං උපාදෙතිං කථං සෙය්‍ය නිබ්බන්ධොති? කම්මවාදිනාය. එස කීර උපෙසසථනතොදිති අදසි, අනාරාතං වට්ටං පව්ඨපෙසි, නිසෙය්‍යණියො අනාසි, පෙසකරණියො බණ්ණෙපෙසි, අඤ්ඤමිධි බ්‍රහ්ම කල්‍යාණං අකාසි. සො තස්ස නිසෙය්‍යක සෙය්‍ය නිබ්බන්ධො, සාසකස්ස පත නිග්ගාතිකභාවං උත්තාති, සො තථාසතස්ස සත්තීකං සත්තවා සාසනානුච්ඡිතිකා විරියපට්ඨසංයුතතා ගාරා වක්ඛාමීති ආසතොති ජීඤ්ඤොගාතති ආදිමාස. තත්ථ ජීඤ්ඤති අතිශාමිතආණ්ඩුති. සෙය්‍යාතති තණ්හාසොතං, පරික්ඛම්මාති පරික්ඛම්මාති; විරියං කතො. කාමෙති කිලෙසකාමෙපි වාදුකාමෙපි. සංග්‍රහයා තිත්තර. එකතොතති කිංතං; ඉදං වුත්තං සොති, තාමේ අප්පච්ඡා පුරිමිකිංතං න උපාදෙති න පතිලගතිති¹ අප්පො. කාමිති මේ කාමිති පෙසකති යදි විරියං කප්පෙය්‍ය කප්පෙය්‍යාප තං විරියං න සිසෙය්‍යෙය්‍ය. දුල්ලාමෙතිං පරික්ඛම්මෙති දුල්ලං කප්පෙය්‍ය. සිලිලො යි පටිබ්බාසෙති සිලිලගතිතා පටිබ්බරො, තිසෙය්‍ය ආකීර්තො රජතති අතිරෙතං උපරි කිලෙසරජං ආකීරති. අසෙය්‍ය දුක්ඛතං සෙය්‍යෙය්‍යති දුක්ඛතං. අනතමෙව සෙය්‍යො. සංකිඤ්ඤිති න කොට්ටං දුක්ඛතං² සංකිඤ්ඤමෙව, අඤ්ඤමිධි යං කිඤ්ඤි සිලිලං කතං එවමෙව සොති. සංකිලිට්ඨතති දුක්ඛකාරකාරිකාදිවතං, ඉමිසමිං නි සාසනෙ පට්ඨයසෙය්‍යකාදිනකප්පිතභවතං වතං සංකිලිට්ඨමෙව. සංකායාසතති සංකාය සරිතං; ඉදමි ඉමිනා කතං සවිසාති ඉදමි ඉමිනාති එවං ආසව්‍යතපරිසව්‍යතං. ආදිබ්‍රහ්මවිසිසිකාති මහාබ්‍රහ්මවිසිසිකා ආදිගුහා පුබ්බපට්ඨනගුහා.

අවධිම සුත්තං.

2. 1. 9.

තවමේ-වජ්ඣානං වජ්ඣමිනවාසි දෙවපුත්තො. සබ්බසිති සබ්බසු බ්‍රහ්මයතොදිසු. ලොකානුකම්පකාති තුස්සමි එතස්ස පි තාදිසා එව. සත්තරමාසො වාති තුරිතො විය. පමුණුමිති අති තත්ථ වත්තමිනවවතං.³

තවම සුත්තං.

2. 1. 10.

දසමේ-සුරිසොති සුරියවිමානවාසි දෙවපුත්තො. අනිකාසෙති වක්ඛවිඤ්ඤාභ්‍රපාතතිතිවාරණෙන අනිකාසකරණ. විරෙවතිති=

1. ම. I & II. පටිලකති. 2. ම. II & III. දුක්ඛවං, දුක්ඛරං. 3. ම. මමතං, තාම.

වෙණේවනො, මණ්ඩලීති මණ්ඩලසංඝාතො. මො රහු! හිලි වර. අනුඤ්ඤාමිති අනුඤ්ඤාමිති වර. සුරියං රහු! මො හිලිති වදති. කිං පනෙස තං හිලිති? අමො හිලිති, රහුස්ස හි අනුඤ්ඤාමිති මො උච්චතනෙන අච්චිතොපනසතාමිතාති වනතාරි යොජන සගස්සාති, මාහතතරමස්ස වාදසයොජනසතාති, ඛණ්ඩතනෙන¹ ජ යොජනසතාති, සිසං නවයොජනසතං, නලාටං තියොජනසතං, හමුකතතරං පණණාසයොජනං, මුඛං ච යොජනසතං, ඝාණං තියොජනසතං, මුඛවාරං තියොජනසතංමගිරං,² හත්තලපාද තලානං පුපුලතො චෙ යොජනසතාති, අභිඤ්ඤාමිති පණණාස යොජනාති, සො වජ්ජසුරියෙ විරෙච්ඡාමොනෙ දිස්වා ඉස්සාපකතො තෙසං ගමනවිටිං මගරිත්වා මුඛං විවරිත්වා තිට්ඨති, වජ්ජවිමානං සුරියවිමානං වා තියොජනසතියෙන මහාතරෙන පක්ඛිතං විය තොති, විමානෙ අභිවත්වා දෙවතා මරණභයතර්ජිතා එකපභාසෙර තෙව විරචන්ති, සො පත විමානං කදුචි හත්තෙත ඡාදෙති, කදුචි තනුකස්ස ගෙට්ඨා පක්ඛිපති, කදුචි ජ්වයාය පරිමජ්ජති, කදුචි අවගණිකාරකං භුඤ්ඤතො විය කපොලානසෙර ධපෙති, වෙහෙ පත වාසෙත්ථං ත සකෙකාති, සචෙ වාසෙත්ථාමිති ගණිතං කත්වා තිට්ඨෙත්ථ මත්තං තස්ස භිඤ්ඤා තිත්තමෙත්ථ, අංකඛිති වා තං මතමෙත්ථ තත්ථා විමානෙන සතෙව ගෙට්ඨති. පජං මමාති වජ්ජිමි සුරියං කිර චෙට්ඨි දෙවපුත්තා මහාසමගසුත්තකථාදිවසෙ සොතා පතතිඑලං පතතා, තෙන ගගවා පජං මමාති අංක, පුත්තො මම එසොති අත්ථො.

දසම සුත්තං.

පඨමො වග්ගො.

2. 2. 1.

දුතියවග්ගස්ස පඨමෙ-කථෙට්ඨ වාති කථෙට්ඨ විය, කථෙට්ඨා හි පබ්බතකථෙට්ඨාති නදිකථෙට්ඨාති. එතොදි නිසසාති එකග්ගවිත්තා චෙට්ඨ පඤ්ඤානෙපසෙකත ව සමිත්තංගතා. සත්ථාති සතිමත්තො; ඉදං වුත්තං තොති:- සෙ කුසානාති ලහිත්වා එතොදි තිට්ඨා සතා විහරන්ති තෙ අමිත්තෙ පබ්බතකථෙට්ඨ වා නදිකථෙට්ඨ වා මහා විය සොඤ්ඤා ගමිස්සන්ති පාරන්ති තිබ්බානං. අමබුජෙති මථෙට්ඨා, රණඤ්ඤාති තිලෙසඤ්ඤා, යෙපි කුසානාති ලහිත්වා අපමිත්තා තිලෙසෙ ජගන්ති තෙ සුත්තජලං භිඤ්ඤා මථෙ විය තිබ්බානං ගමිස්සන්ති වුත්තං තොති.

පඨම සුත්තං.

1. සි. II & IV. ඛණ්ඩසග්ගත.

2. සි. IV & V. යොජනසග්ගතෙරං.

2. 2. 2.

දුතිය-වෙණ්නුති තසා දෙවපුත්තසා නාමි. පසිරුපාසියාති පසිරුපාසිනා. අනුසිතවරෙති සිතවනති. සත්වපදෙති අනුසන්ධිපදෙ. කාලෙ තෙ අසාමප්පහනාති කාලෙ තෙ අපාමාදං කණ්ණතා. දුතිය සුත්තං.

2. 2. 3.

තතිය-දීඝලබ්බිති දෙවලොකෙ තබ්බි සම්පමාණා තිභාවුති භාව ගොනති, මිත්තසලොකෙ පතසා දීඝතතභාවතාය එවං නාමි. අගොසි, සො පුඤ්ඤති කතා දෙවලොකෙ තිබ්බතෙතාපි තප්පව පඤ්ඤති.

තතිය සුත්තං.

2. 2. 4.

චතුර්-ගොනමාති ගගවතං ගොතෙතන අලපති. අනා මමනති තපාගතසා හි සබ්බඤ්ඤාතඤ්ඤාං පෙසෙතතසා රුකෙතා වා පබ්බතො වා අවරිතුං සමනො නාමි තතී, තෙතාගා අනා වචනති. ඉති තපාගතං රොමෙතා දෙවලොකෙ අභිසංඛතං පඤ්ඤං පුච්ඡෙනො සථං විබුතති අද්මිතං. තත් දුක්ඛමනිවච ඉට්ඨෙති දුක්ඛමනිකමිතා චිහරති. සිලවාති ලොකියලොකුත්තරෙන සිලෙන සමනාගතො විණාසවො, පඤ්ඤදයොපි මිසාකා යෙව වෙදිතබ්බො. සුජනෙතිති ගතිපුපථාදිති පුජයතති.

චතුර් සුත්තං.

2. 2. 5.

පඤ්චමේ-අසනිවෙධි අනාලබ්බිති ගෙව්හං අප්පතීවෙධි උපරි අනාලබ්බෙන. සුසමාහිතොති අප්පණංගපි උපවාසෙතපි සුවුට්ඨි සමා හිතො. පභිගාතොති පෙසිතතෙතා. ගාන්ධිගප්පකිණොති පරිභුතිණතන්ද්රො. තන්ද්රො නාම තයො කමොභිසංඛාර. ඉති ඉමාය භාජාය කාමසඤ්ඤාගතණෙන පඤ්චාරව්හාගියසංයොජ නාති රුපසංයොජතගතණෙන පඤ්චඋභිව්හාගියසංයොජ නාති තන්ද්රෙන තයො කමොභිසංඛාර ව ගතිතා, එවං යසා දස සංයොජනාති තයො ච කමොභිසංඛාර පභිනා සො ගම්හිතෙර මහොසස න සිද්ධිති. කාමසඤ්ඤා වා කාමසවො රුපසංයොජ තෙන රුපසවො ගතිතො, තෙසං ගතණෙන අරුපසවො ගතිතොව, තන්ද්රෙන තයො කමොභිසංඛාර ගතිතාති, එවං යසා තිස්ස ගවෙපු තයො සංඛාරා තතී සො ගම්හිතෙර න සිද්ධිති දයොති

පඤ්චම සුත්තං.

2. 2. 6.

ජයා. පුතනාමය

ජයා සුතනා.

2. 2. 7.

සත්‍යය-සුමනාමය, සො. කිර දෙවන කොටස අවුරුදු හතර
පරිවෘත්තය නැවත නිවැරදි කළා. සත්‍යය පරිවෘත්තයකට පත්වූයේ
සත්‍යය නිවැරදි, නො පත්වූයේ දෙවන කොටස පරිවෘත්තය, නිවැරදි
පත්වූයේ රුකක. අවුරුදු

නමු ව දෙවන කොටස වෙනස්වූයේ සො. කිර දෙවන කොටස රුකක
නිවැරදි කළා. අවුරුදු නිවැරදි කළා. නො පත්වූයේ දෙවන කොටස
පත්වූයේ රුකක.

අවුරුදු පත්වූයේ සො. කිර දෙවන කොටස රුකක
නිවැරදි කළා. අවුරුදු නිවැරදි කළා. නො පත්වූයේ දෙවන කොටස
පත්වූයේ රුකක.

අවුරුදු පත්වූයේ සො. කිර දෙවන කොටස රුකක
නිවැරදි කළා. අවුරුදු නිවැරදි කළා. නො පත්වූයේ දෙවන කොටස
පත්වූයේ රුකක.

අවුරුදු පත්වූයේ සො. කිර දෙවන කොටස රුකක
නිවැරදි කළා. අවුරුදු නිවැරදි කළා. නො පත්වූයේ දෙවන කොටස
පත්වූයේ රුකක.

නමු ව දෙවන කොටස වෙනස්වූයේ සො. කිර දෙවන කොටස රුකක
නිවැරදි කළා. අවුරුදු නිවැරදි කළා. නො පත්වූයේ දෙවන කොටස
පත්වූයේ රුකක.

1. ස. III. සත්‍යය.
2. ස. රුකක.

3. ස. III & IV. නිවැරදි කළා.
4. ස. III & IV. නිවැරදි කළා.

න පටායාණීන් අපේක්ෂා කළ බලාපොරොත්තුවෙන් නිබන්ධනයක්, එහි කිසිදු විෂයක්වන භාවයක් පමණි. ගතිතා ඉන්ද්‍රියසංවරය පමණක්, අන්තෝපන ඉන්ද්‍රියසංවරයට පමණි. වෙදිතබෝධය, ඉන්ද්‍රියසංවරයේ ගතිතෙකු වන පාරිසුද්ධියිද. ගතිතා භාවය, තමන් පවතින්නේ භික්ෂු භික්ෂුණී භික්ෂුණීන්ගේ බුද්ධිමත්භාවයට. තපොගුණය සමාදාය අරක්කු පවිසිනි: කම්මවිනා: භාවෙනො සහ විපට්ඨානාය බොධිමත්භාවයෙන්, තමන් අරියමග්ගය ය. නිබ්බානං අරම්භණං කතො උපපත්ති සො භවති භවතොති නිබ්බානං වනුයේ වර්තමාන දේශයෙන් විනිවේදනයයි.

අදව්‍යයෙකු, අදහසකු, පරිඥාසායන සොයාපතකිඵල
පතිවස්ථිති.

සමාජයේ සමාජය.

2. 2. 8.

අවධිමේ-කාණ්ඩො උදව්පුනෙතාති අයං කිරි නොඋනගරෙ
මහාමොග්ගලානපෙරයං උපධාංකපුනෙතා, අගරකාලෙයෙව
පෙරයං ඝනවිනෙ වසනෙතා කාංතං තිබ්බතෙතොති කාලං තො
මුග්ගලොකෙ උපපජ්ජි, තත්තාපි නං කාණ්ඩො මුග්ගානෙව සංඤ්ඤාතනති.
නායෙසිති භුග්ගසි; කිං උද්ධාති තුවසී තාමි කිංඤ්ඤි මනාපවිවරාදි
තොති තයො ඵවමාන. කිං ජිසිඤ්ඤාති ගො හි කිංඤ්ඤි මනාපවිවරාදි
වජ්ඣ ජිසෙණො තොති සො සොවති, තයො ඵවමාන. අරති නාහි
කීරති උකතණ්ඩො තාහිවති; අසත්තසංඝාති දුක්ඛජ්ඣායං; වට්ඨ
දුක්ඛං භික්ඛාති අපො. නාඤ්ජනායාති ජ්ඣායං; අසත්ති
ඵවරුපයං හි වට්ඨදුක්ඛං ආගතමෙව තොති, “දුක්ඛං සුඛං පඤ්ඤති”ති
හි මුග්ගා, අති අසත්තයං නාඤ්ජි ගොති; සුඛං ඵවරුපොමෙත දුක්ඛං
ආගතමෙවති නාඤ්ජනායං අසං තොති.

අපිමි සුභතා..

2. 2. 9.

නාමිමි. චූඤ්ඤානම්මෙව.

ଆଦିତି ସମ୍ପାଦନା..

2. 2. 10.

දහම්මේ-ආචාර්යවරයා අනුමානවූවාය. ආනුභව පොතක නමට අනුමානවූවාය. ආගම.

අගමාත්‍ය ජනරාල්.

ସୂଚିତ୍ୟୋ ବିତତ୍ୟା.

2. 3. 1.

සාහිත්‍ය විශාලතා පාඨම. මුද්‍රාණයක් ලෙස.

සබ්බි සන්නා.

2. 3. 2.

දුතිය-පටිගතව වානි පරමිංසෙව; අක්කවර්ණනා'ව කාස
නීති අක්කවර්ණනා අවජ්ඣායති බලවටිනනනං විනෙකති. දුතිය
ගාථාය-අක්කවර්ණනාවානි අක්කවර්ණනා විඤ.

දිවිය සුභා.

2. 3. 3.

තනිත-දශකොති දහසිලෝ: දහපතිනි යං දහං දෙමි
 තස්ස පති හුනා දෙමි න දසො න සභායො; සො හි අත්තනා
 මධුරං භුඤ්ජති පරෙසං අමධුරං දෙති සො දහසංඛාතස්ස දෙසා
 බමමස්ස දසො හුනා දෙති, සො යං අත්තනා භුඤ්ජති තදෙව
 දෙති සො සභායො හුනා දෙති, සො පන අත්තනා සෙත තෙන
 යාපෙති පරෙසං මධුරං දෙති සො පති ජෙට්ඨකො සාමි හුනා
 දෙති, අහං තාදිසො අභොසිනති වදති. වතුසු මාජෙසුති තස්ස
 කීර් රඤ්ඤා ඕනිවරට්ඨං භොධිකරට්ඨනති චෙ රට්ඨාති අනෙත්තං,
 නගරං රෙරුචං නාමි, තස්ස එතෙකසමිං වාසෙ දෙවසිකං සත
 සතස්සං උපපජ්ජති, අනෙතානගරෙ විනිව්ඡයට්ඨානෙ සතසතස්සං,
 සො ඛත්තං හීරඤ්ඤසුචණ්ණං රුසිභුතං දිස්වා කමමස්සනාඤ්ඤං
 උපපාදෙත්වා වතුසු මාජෙසු දහසාලායො කාසෙත්වා තස්මිං තස්මිං
 වාසෙ උට්ඨිතආසෙත දහං දෙට්ඨති අමිච්චෙ ඔපෙසි. තෙනාහං
 වතුසු මාජෙසු දහං දිසිණ්ඨාති. සමණ්ඩ්‍රාගමිණිකපණ්ඩිත
 වණ්ඤිකසාවකානානති එත්ථ සමණාති පබ්බජ්ජපගතා; ඩ්‍රාගමිණාති
 භොවාදිසො; සමිතපාපඛාතිතපාපෙ පත සමණ්ඩ්‍රාගමිණෙ එස
 නාලන්ත; සමණාති දුගතො දළිගුමත්තස්සා කාණතුණි අදසො;
 අද්ධකාති පථාපිසො; වණ්ඤිකාති යෙ “ඉට්ඨං දිතතං කතතං
 මිතාපං කාලෙත අනවජ්ජං දිතතං දදං විතතං පසාදෙසා ගව්ඡතු
 ගවං බ්‍රහ්මලොක”තති අදිතා කසෙත දහස්ස වණ්ණං ථොමස
 මිතා විවරතති. ශාවකාති යෙ “පසතමිතතං දෙට්ඨ සරම්මිතතං
 දෙට්ඨ”ති අදිති වත්වා යාවමිතා විවරතති; ඉන්ද්‍රාගාරස්ස දහං
 දිසිණ්ඨාති පඨමාරස්ස ලද්ධිතතා තස්ස උපපජ්ජනස සතසතස්ස
 අඤ්ඤවිට්ඨිකං පක්ඛිපිත්වා රඤ්ඤා අමිච්චෙ කාසෙත්වා අත්තනො
 අමිච්චෙ ඔපෙත්වා රඤ්ඤා දිත්තදානසො රුජ්ජිසො මහත්තතරං
 දහං අදංසු; තං සක්ඛායෙවමිතං මම දහං පටිත්තමිති යං මම

[illegible]

આ રીતે બુધવાર.

2. 8. 4.

විකුණා. මුද්‍රාණයකි.

உறுதி செய்து.

2. 3. 5.

පසුදීමේ-කොසලෙහි විහරනැති ගගවතො; සන්තික
කම්මටොන. ගගෙහි; තත් ගතො විහරනැති; උදකොති අකපටියෙ
කපටියෙකැදිතො ව කපටියෙ අකපටියෙකැදිතො ව අතවජේ
වජ්ජකැදිතො ව වජේ අතවජ්ජකැදිතො ව උදාවටපකතිකා
හුහි; උසකලාති උසකතලා; උවිත තුට්ඨිතොති වුතං ගොති
වපලාති පහතවිවරමෙකිනාදිතො වාපලෙත පුතො; මුඛති මුඛ
බර; බරවටනැති වුතං ගොති. විනිශ්චයාමාති අසංගතවටනො;
දිවසමි තීරත්තවටනපලාපිතො; වුච්ඡිකතිනොති නට්ඨසතිනො
සතිරතිතො; ඉධි කතං එත් පමමුකති. අසමපසනාති නිපාසැදු;
අසමාගිනාති අපාණාඋපවාරකාගිරතිතො; වනෙතොතෙ බද්ධි
තොවාදිකො. විකතනවිතනාති අතවට්ඨිතවිතනො, පඤ්චලොභාලු
මිගසදිකො. පානාතිද්දිකො සංවොසාලෙත ගිහිකාලෙ විය විවට
ඉද්දිකො; ජනතුති එවං නාමකො දෙවපුත්තො; ගාදහුපොසපෙති
තංගිං අහු උපපාසපෙ, උපපාසදිවසෙති අත්තො. පණ්ණාසෙති
වාතුද්දිකාදිපටිකෙකපො; උපෙකමිති වොදනත්තං උපගතො;
ගො කීර විනෙතති:- ඉමෙ හිකු සද්දි සන්තික කම්මටොන.
ගගෙහි; තිකකතො, ඉදති පමිතො විහරනැති, න වො පතෙතෙ
පාටියෙකතං. තිසිතතට්ඨිතො වොදිගමානො කපං ගණ්ඨකතති
ගමාගමිතොලෙ වොදිගමිති, උපපාසදිවසෙ තෙසං සන්තිපතිත
තාවං කුච්ඡො උපසමකම් ශාථාති අජකිශාසිති සබ්බසං මජ්ඣ
ගමා ශාථා අගාසි; තත් ගමා ගුණකපාං සද්ධිං නිගුණස
අගුණො පාතවො ගොති, තත්තා ගුණං තාව කපෙතොතොසුඛවිතො
පුරෙ ආසුනති දාදිමංග. තත් සුඛවිතො පුරෙ ආසුනති පුරිම
හිකු පුපොතො පුරෙ අකුච්ඡො, උච්චතිවතුලෙහි සපදනා වරිති
ලද්ධත මිත්තකපිතෙකිත ගාපෙසුනති අධිපාසෙත එවමංග.
අතිවත්ති නිපතණ්ණො හුහි; එවං පොරණකතිකුතං වණ්ණං
කපෙති ඉදති තෙසං අවණ්ණං කපෙතො පුපොසතති දාදි

මාග. තත් භාෂෙ භාෂිණිකා විශාසි යථා භාෂෙ භාෂිතුවා තානප්‍රකාශන ජනං පිළෙහිං භිරද්ධිතඤ්ඤාදිති ආහරපෙඨා: භුඤ්ජන්ති එවං. කුමනපි අනෙකතාය ඕතා කුමනාකං ජිවිතං කපෙපථාති අභිපාසෙයන වදති. නිපජ්ජන්තිති උද්දෙසපරිපුට්ඨාමනසිකාසෙසි අනාඨිකා කුමා සයනමසි හත්පාදෙ විශාසෙජ්ජා: නිපජ්ජන්ති; පඤ්ඤාසෙසුති පරගෙගෙසු; කුලපුණ්‍යාදිසුති අනෙථා. මුච්ඡිකාති කිලෙසමුච්ඡාය මුච්ඡිතා; එකපෙමති වත්තබ්බසුත්තකෙසෙව. අප විද්ධාති ජබ්බිතකා; අනාථාති අපථතිථා; පෙඨාති සුසානථානෙ ජබ්බිතා කාලබ්බතමනුස්සා; යථා හි සුසානෙ ජබ්බිතා තානාසකුණාදිති බජ්ජන්ති, ඤාතකාපි නෙසං තාථතිථවං න කසෙන්නති න රක්ඛන්ති න ගොපයන්ති, එවමෙව එවරුපා හි ආවරිපුපජ්ජා: යාදිතං සන්තිකා ඔවාදනුසාසනිං න ලභන්තිති අපවිද්ධා අනාථා යථා පෙඨා තපෙඨි නොන්ති.

පඤ්චම සුත්තං..

2. 3. 6.

ජපෙධං-සන්ධාති වක්ඛවාලලොකස්ස එකොකාසෙ භූමිමං. න වචනි න උපපජ්ජන්ති ඉදං අපරපරං මුතිපටිසකිවසෙයන ගතිතං; ගමනොත්තාති පදගමිනෙත; නාහං නං ලොකස්ස අනතන්ති සන්ධා සංඛාරලොකස්ස අනතං සක්ඛාය වදති; ඤානෙසානති ආදිසු ඤාතබ්බං දඨබ්බං පත්තබ්බන්ති අනෙථා. ඉති දෙවපුත්තත වක්ඛවාලලොකස්ස අනතා පුච්ඡිතො, සන්ධා සංඛාරලොකස්ස කපිතො; සො පන අනතනො පඤ්ඤාන සද්ධිං සජ්ඣ ව්‍යාකරණං සමෙතිති සඤ්ඤාය පසංසනො අවජ්ජිසන්ති ආදිමාග. දල්ඛබසෙමිමාති දල්ඛ බහු, උත්තමපමාණෙන බහුතා සමනතාගතො. බහුග්ගහොති බහුආවරිතො; සික්ඛිතොති වාදසවස්සාති බහුසිප්පං සික්ඛිතො; කුමනසෙසාති උග්ගපමාණෙපි වාලග්ගං විජ්ඣිතුං සමන්භාලෙන තතගන්තො. කඤ්ඤාසෙසාති කභසරනෙබ්බපො දස්සිතසිප්පො; අසනෙත්තාති කණ්ණිත; අතිපාමනොති අතික්කමෙය්‍ය; යාවතා සො තාලව්ජායං අතික්කමෙය්‍ය තාවතා කාලෙන එකං වක්ඛවාලං අතික්කමාමිති අනතනො ජවසමපන්ති. දසෙය්‍යති. පුරුජිම සමුද්දං පච්ඡිමොති යථා පුරුජිම සමුද්දං පච්ඡිමො සමුද්දෙ දුරෙ එවං ඉම දුරෙ පදවිතිතාසෙ අගොසිති වදති.

සො කිර පාචිතවක්ඛවාලමුඛවට්ඨිං ඕතො පාදං පසාසෙඨා පච්ඡිමවක්ඛවාලමුඛවට්ඨිං අක්කමති. පුන දුතියං පාදං පසාසෙඨා පරවක්ඛවාල මුඛවට්ඨිං අක්කමති. ඉට්ඨාගන්තන්ති ඉට්ඨා එව; අඤ්ඤානුචාති නිපාපඤ්චිතං දසෙය්‍යති; හික්ඛාචාරකාලෙ කිරෙස තාගලතාදන්තකථං බාදිතා අනොත්තෙත මුඛං ඛොචිඨා කාලෙ

සම්පන්න උත්තරකුරුමි පිණිසා වර්තා වක්ඛවාළමුබවට්ඨිං.
 නිසින්නා ගතකිව්වං කණ්ඨි, තත් මුත්තං විශ්මිතා පුත
 ජවති. වස්සසනාසුකොති-තද දිසායුකාලො තොති, අයං පත
 වස්සසනාවසිට්ඨි අයුමි ගමිතං ආරති. වස්සසනාඤ්චිති තං වස්ස
 සතං අනන්තරායෙන උච්චෙනා; අනන්තව කාලබ්බතොති වක්ඛ
 වාළලොකස්ස අන්තං අපඤ්චා අන්තරාව මතො; සො පත තත්
 කාලබ්බතොපි අනන්තා ඉමස්මිං සෙව වක්ඛවාළෙ තිබ්බතති.
 අපඤ්චාති සංඛාරලොකස්ස අන්තං අපඤ්චා; දුක්ඛස්සාති වට්ට
 දුක්ඛස්ස; අනන්තපිණිකාති පරිගන්තකරණං; කලෙබ්බෙති අන්ත
 භාවෙ; සසංකද්ධිමි සම්මතොති සසංකද්ධි සම්මතො; ලොකනති
 දුක්ඛසම්මතං; ලොකසම්මුද්ධතති සම්මුද්ධසම්මතං; ලොකනිකෙබ්බතති
 නිරෝධසම්මතං; පච්චදන්ති මග්ගසම්මතං; ඉති නාතං ආවුසො ඉමාති
 වක්ඛාති සම්මතාති තිණ්ණවිධාදිසු පඤ්ඤපෙමි, ඉමස්මිං පත වාතුමතො
 භුතිකෙ කාතස්මිංසෙව පඤ්ඤපෙමිති දසොති. සම්මතාමිති සම්මත
 පාපො; කාසිංසනිති න පපෙති.

ජට්ඨි සුත්තං.

2. 3 7. 8.

සත්තමධ්මොති වුත්තන්තොතෙව.

2. 3. 9.

තවමෙ-භුග්ගමි නො ආනද්ධ සාපිප්පෙනා රුච්චනිති-සත්ත
 ථෙරස්ස වණ්ණං කප්පකුකාමො, වණ්ණං ව තාමෙස විසභාග
 පුග්ගලස්ස සන්තිකෙ කප්පකුං න වට්ටති, තස්ස සන්තිකෙ කපිතො
 හි මිත්තං න පාපුණාති, සො හි අපුකො තාම හිකුටු සිලවාති
 වුත්තො කිං තස්ස සිලං? ගොරුපසිලො සො කිං තයා අඤ්ඤ
 සිලවා අද්ධිපුඤ්ඤාති? වා පඤ්ඤවාති වුත්තො කිං පඤ්ඤ භො?
 කිං තයා අඤ්ඤ පඤ්ඤවා අද්ධිපුඤ්ඤාති? ආදිති වතො වණ්ණ
 කථාය අනන්තරායං කප්පති, ආනද්ධපෙරො පත සාරිපුත්තපෙර
 රස්ස සභාගො, පණ්ණාති ලතිතො පෙරස්ස දෙති, අන්තෙනා උපට්ඨාන
 දරකෙ පඤ්ඤාපෙරො පෙරස්ස සන්තිකෙ උපජ්ඣං ගණ්ණාපෙති
 උපසම්පාදෙති; සාරිපුත්තපෙරොපි ආනද්ධපෙරස්ස තප්පව
 කප්පති; කිං කප්පො? අඤ්ඤමඤ්ඤස්ස ගුණස්ස පසිද්ධිව මමා
 යනති, ආනද්ධපෙරො හි අමානං පෙරධ්මාතිකො ඵකං
 අසංවේශං සත්තසත්තස්ස කප්ප පාරමිතො පුරෙතො සොඤ්ඤාපිට්ඨං
 පඤ්ඤං පටිවිජ්ඣිතො ධම්මසෙතොපට්ඨානො ධිතොති පෙරස්ස
 ගුණස්ස පසිද්ධිව පෙරං මමායති; සාරිපුත්තපෙරොපි සම්මා
 සම්මුඛස්ස මයා කත්තමිධං මුඛොදකදුකාදිකිව්වං සම්මං ආනද්ධ
 කප්පති, ආනද්ධං නිශ්ඤාය අහං ඉට්ඨිතිවිතං සම්මපතං සම්ම
 පජ්ජිතං ලභාමිති තස්සායස්මිනො ගුණස්ස පසිද්ධිව තං මමායති;

කතමා හතළිස් අට පුතන්ගේ රහස්‍ය වර්ණය. කපේතුනාමේ ආනන්දයේ රහස්‍ය සන්තියාගේ කපේතු. ආරඥා. තනු කුසලයාගේ සම්ප්‍රදාය නමැති පිතෘණය, ඉදං වුත්තං නොති: ආනන්ද! සම්පුතකයා ආවාතො නොවතො විතොතො අතිකතමො පටිකතමො ආලෝකිතං විලෝකිතං සම්මිඤ්ජිතං පභාරිතං. මිත්‍යං රුවෙති අසිති මහා ථෙරණං රුවෙති සද්දවකයා ලොකයා රුවෙති කුසලවි රුවෙ තිති. තනො ථෙරණ සාවකතනෙර ලද්දොකාසො බලවම්මෙලො විග්‍ය කුට්ඨමානසො හුත්වා සන්ධා මිත්‍යං පිග්ගසායසං වර්ණය. තථා පෙතුනාමො ලග්ගිත්‍යාමි නො අජ්ජ දිපබජ්ජුතං මහාජලිං. විඬු තනොතා විග්‍ය වලාගතනතරණො වන්දං. නිගරිත්වා දසොනොතා විග්‍ය ව සම්පුතකයේ රහස්‍ය කපේතුනාම විනොතො පඨමතරං තාව වතුති පදෙති පුත්තලපලාපෙ ගරණොතා කයා හි නාම හතොත අභාලයාගේ ආදිමාන. බාලො හි බාලතාය දුට්ඨො දදුසතාය මුළුතො මොනොත විපල්ලත්විනොතා ලම්බිතනො. පිත්තවිපල්ලාපොත වර්ණය. වර්ණයාගේ වා අවර්ණය. අවර්ණයාගේ වා අගං. වුලො අගං. තාවකොති වා ත ජනාති, අබාලාදයො පන ජනනාති තත්වා අභාලයාගේ ආදිමාන. නි රුවෙතිග්‍යාගේ බාලාදිතං. සෙව ති නො ත රුවෙතිග්‍ය, ත අඤ්ඤාසං කයාමි ත රුවෙතිග්‍ය. එවං පුත්තලපලාපෙ ගරිත්වා ඉදං නොලස හි පදෙති ගරාග්‍යං වර්ණය. කපේතොත පණ්ඩිතො හතොතාගේ ආදිමාන තනු පණ්ඩිතොගේ පණ්ඩිතොගේ සම්පුතකයො, වතුපු නොසලෙපු සිතසොතං. තමං වුත්තං නොතං: "ගතො ඛො ආනන්ද! හිනු බාතුකුසලො ව නොති ආයතනකුසලො ව පටිවිමසමුපපාදකුසලො ව ආනායානකුසලො ව, එතොතො ඛො ආනන්ද! පණ්ඩිතො හිනුති අලං වචනායා"ති. මහාපසඤ්ඤාගේ ආදිපු මහාපසඤ්ඤාගේ සම්පුතකයොගේ අනෙක. තත්‍රිදං. මහාපසඤ්ඤාගේ නානතො: තතමා මහාපසඤ්ඤා? මහතො සිලකම්මෙති පරිගණනාගේ මහාපසඤ්ඤා, මහතො සම්මානිකම්මෙති-පසඤ්ඤාකම්මෙති-විමුත්තකම්මෙති-විමුත්තකම්මෙති-පරිගණනාගේ මහාපසඤ්ඤා, මහතොගේ ආනායානාගේ-මහාපිතාරහම්මපත්තියො-මහතොගේ අරියසම්මානාගේ-මහතො සම්මානො-සම්මානො-ඉදංපාදෙ-මහතොගේ ඉදංගාගේ-බලාගේ-මොර්ඝාගේ මහතො අරියමයො-මහතොගේ සාමසඤ්ඤාපලාගේ-මහාඅභිසංඝසංයො-මහතො පරමාරං නිබ්බානං පරිගණනාගේ මහාපසඤ්ඤා, තා පන ථෙරණ දෙවොරෙහණං. තනො සම්මානොගරවොරෙ සිතොත සන්ධා පුත්‍රජ්ජනාදිනෙ පසඤ්ඤා පසඤ්ඤා පුත්‍රිනෙ හං. විග්‍යජ්ජනකයා පානො ජනා.

කතමා පුත්‍රපසඤ්ඤා? පුත්‍ර නානාබන්ධෙහි සුද්ධං පවත්තාගේ පුත්‍රපසඤ්ඤා, පුත්‍ර නානාබාතුපු-පුත්‍ර නානා අනෙක-පුත්‍ර නානාපටිවිමසමුපපාදෙහි-පුත්‍ර නානාපසඤ්ඤාපලාපෙහි-පුත්‍ර නානා අනෙක-

බලවත්-නිරුත්තර-පරිහාණ-පුත්‍ර නානාභිලක්‍ෂණ-පුත්‍ර නානා
 සමාධි-පඤ්ඤ-වික්‍රම-වික්‍රම-වික්‍රම-වික්‍රම-වික්‍රම-වික්‍රම-වික්‍රම-
 සානාසන-පුත්‍ර නානාභිලක්‍ෂණ-පුත්‍ර නානාභිලක්‍ෂණ-පුත්‍ර නානාභිලක්‍ෂණ-
 පුත්‍ර නානා සම්පන්න-පුත්‍ර නානා සම්පන්න-පුත්‍ර නානා සම්පන්න-පුත්‍ර
 බල-පුත්‍ර නානා සම්පන්න-පුත්‍ර නානා සම්පන්න-පුත්‍ර නානා සම්පන්න-පුත්‍ර
 අභිඤ්ඤ-පුත්‍ර නානා සම්පන්න-පුත්‍ර නානා සම්පන්න-පුත්‍ර නානා සම්පන්න-පුත්‍ර
 මෙව් නිබ්බානෙ ඤාණං පවත්තනීති පුත්‍රපඤ්ඤ.

තනමා හාපුපඤ්ඤ? ඉතිහාසවතී හාසබ්බලො වෙදබ්බලො
 කුට්ඨිබ්බලො පාමොච්ඡබ්බලො සිලං පරිපුරෙති ඉන්ද්‍රියවරං
 පරිපුරෙති, භාජනෙ මිත්තඤ්ඤානං-ජගරියානුසංයාමං-සිලක්‍ෂණං-
 සමාධික්‍ෂණං- පඤ්ඤාක්‍ෂණං- වික්‍රමක්‍ෂණං- වික්‍රමක්‍ෂණං-
 නක්‍ෂණං-පරිපුරෙති හාපුපඤ්ඤ, හාසබ්බලො පාමොච්ඡබ්බලො
 සානාසනං පරිපුරෙති හාපුපඤ්ඤ, හාසබ්බලො විහාරසමා-
 පත්තියං පරිපුරෙති හාසබ්බලො අරියසම්මානං පරිපුරෙති
 සම්පන්නං- සම්පන්නං- ඉන්ද්‍රියං- ඉන්ද්‍රියං- බලං-
 බලං-බලං-අරියං- හාසබ්බලො හාපුපඤ්ඤ, හාසබ්බලො
 සමාධිඤ්ඤානං සම්පන්නං අභිඤ්ඤානං පරිපුරෙති හාපුපඤ්ඤ,
 හාසබ්බලො වෙද-කුට්ඨි-පාමොච්ඡබ්බලො පරමිත්තං නිබ්බානං
 සම්පන්නං හාපුපඤ්ඤ.

පෙරෙ ව² කරදො නාම තාපසො හුතො අනොමදස්සිත්ත
 ගතවතො පාදමුලෙ අනුසංවහපන්නං පෙරෙයි. තංකාලතො
 පට්ඨාය හාසබ්බලො සිලපරිපුරණංදිති අනාසිති හාපුපඤ්ඤ.

තනමා ජවනපඤ්ඤායං කිඤ්ඤි රූපං අනිත්තංගතපට්ටුපානං
 යං දුරෙ සන්ධිතො වා සබ්බං රූපං අනිත්තංගතං බිප්පං ජවනීති
 ජවනපඤ්ඤ, දුරෙතො බිප්පං අනත්තංගතං බිප්පං ජවනීති ජවන
 පඤ්ඤ, යා කාචි වෙදනා යා කාචි සඤ්ඤා යෙ කෙව් සංඛාරං යං
 කිඤ්ඤි විඤ්ඤාණං අනිත්තංගතපට්ටුපානං සබ්බං විඤ්ඤාණං
 අනිත්තංගතං දුරෙතො අනත්තංගතං බිප්පං ජවනීති ජවනපඤ්ඤ,
 චක්‍රං-පෙ-ජර්මණං අනිත්තංගතපට්ටුපානං අනිත්තංගතං
 දුරෙතො අනත්තංගතං බිප්පං ජවනීති ජවනපඤ්ඤ, රූපං අනිත්තං
 ගතපට්ටුපානං අනිත්තං බලවේගං දුරෙතො සබ්බං අනත්තං
 අනත්තංගතං කුලසිත්තං කුලසිත්තං විහාරසිත්තං විහාරං කාචි
 රූපනිවේදනං නිබ්බානෙ බිප්පං ජවනීති ජවනපඤ්ඤ, වෙදනා
 සඤ්ඤා සංඛාරං විඤ්ඤාණං චක්‍රං ජර්මණං අනිත්තංගත
 පට්ටුපානං අනිත්තං බලවේගං-පෙ-විභූතං කාචි ජර්මණං
 නිවේදනං නිබ්බානෙ බිප්පං ජවනීති ජවනපඤ්ඤ, රූපං අනිත්තං
 ගතපට්ටුපානං විඤ්ඤාණං චක්‍රං-පෙ-ජර්මණං අනිත්තං

සංඛ්‍යාං පටිච්චසමුප්පාදනං වශධම්මං වීරගබ්චම්මං නිරෝධධම්මනම්
 භූලසිත්ථිං නිරසිත්ථිං විභාවසිත්ථිං විභූතං කත්ථා ජරමරණ නිරෝධෙ
 නිබ්බානෙ ඕපාං ජවතීති ජවනපඤ්ඤා.

කතමා නික්කපඤ්ඤා? ඕපාං කිලෙසෙ ඡිත්තීති නික්කපඤ්ඤා,
 උප්පාදනං කාමචිත්තකං තාමිවාසෙති උප්පාදනං ව්‍යාපාදචිත්තකං
 උප්පාදනං විහිංසාචිත්තකං උප්පාදනං පාපකෙ අකුසල
 ධර්මෙ උප්පාදනං රහං දෙහං මොහං කොධං උප්පාදනං මිත්ථං
 පලාසං ඉක්කං මිච්ඡරියං මායං සාසෙය්‍යං ඵලං සාරභං මාතං
 අතීමානං මිදං පමාදං සබ්බෙ කිලෙසෙ සබ්බෙ දුච්චරිතෙ සබ්බෙ
 අභිසංඛාරෙ සබ්බෙ භවහංගිකෙව භවහංගිකෙව පජ්ජති විනො
 දෙති බ්‍යත්ති කුරුති අනභාවං ගමෙතිති නික්කපඤ්ඤා, එකමිති
 ආසනෙ වත්තාසෙ අරියමිත්තං වත්තාරි ව සංඤ්ඤාඵලාති වතසො
 ව පටිසම්භිද්දො ඡ ව අභිඤ්ඤායො අභිගතො හොනති සම්මතං
 පුබ්බං පඤ්ඤායාති නික්කපඤ්ඤා, පෙරෙ ව භාවිතෙය්‍යං දික්ඛං
 පටිබ්බාජකස්ස චෙද්ධාපටිත්තභස්ස දෙසියමානෙ භික්කුව
 සබ්බකිලෙසෙ ඡිත්තීති භවකපාරමිඤ්ඤං පටිවිධිකාලනො පට්ඨාය
 නික්කපඤ්ඤා තාම ඡතො. තෙනාහං නික්කපඤ්ඤා ගණන
 ආයමාං සංවිජ්ජෙය්‍යාති.

කතමා නිබ්බෙධිකපඤ්ඤා? ඉධෙකෙවො සබ්බසංඛාරෙසු උබ්බහ
 බහුලො හොති උත්තාසබ්බහුලො උක්කණ්ණිකබ්බහුලො අරතීබ්බහුලො
 අනතිරතීබ්බහුලො බහිබ්බහුලො රමති සබ්බසංඛාරෙසු අතිබ්බිද්ධිපුබ්බං
 අපාදුලිතපුබ්බං ලොභකකිං නිබ්බිජ්ජති පදුලෙතිති නිබ්බෙධික
 පඤ්ඤා, අතිබ්බිද්ධිපුබ්බං අපාදුලිතපුබ්බං දෙහකකිං මොහකකිං
 කොධං උප්පාදනං-පෙ-සබ්බෙ භවහංගිකෙව නිබ්බිජ්ජති පදුලෙ
 තීති නිබ්බෙධිකපඤ්ඤා.

අපිට්ඨෙති සත්තභූතනිභූතකත්තං. පට්ඨෙපටිත්තකණං ව
 විත්තඤ්ඤායා ඵලං අපිට්ඨෙලකණිකති ඉමිනා ලකණෙන
 සමානාගතො; සත්තභූතනිභූතකත්තං පට්ඨෙය්‍යං යථාලාභසත්තාසො
 යථාබලසත්තාසො යථාසාර්ථකසත්තාසොති ඉමෙති තිති
 සත්තාසොති සමානාගතො; පටිච්චෙනාති කායවිචෙකො ව
 විචෙකධර්මායානං නෙකධර්මාභිජානං, විත්තවිචෙකො ව පරිසුද්ධි
 චිත්තානං පරමිචෙද්ධාප්පත්තානං, උපට්ඨිචෙකො ව නිරුපට්ඨිනං
 පුත්තලානං විසංඛාරගතානන්ති ඉමෙසං තිණ්ණං විචෙකානං ලාභී:
 අසංඝට්ඨිතාති දුක්ඛසංඝට්ඨානං සමානසංඝට්ඨානං සමුලාපසංඝට්ඨානං
 පරිගොගසංඝට්ඨානං කායසංඝට්ඨානං ඉමෙති පඤ්චති සංඝට්ඨානං
 වීරතිතො; අයඤ්ච පඤ්චවිධො සංඝට්ඨානං රුජ්ජිග්ගමිකාමිත්තති නිත්ති
 යෙති නිත්තිසංචෙතති උපාසකෙති උපාසිකාති භික්ඛුති භික්ඛුතීති
 අට්ඨති පුත්තලෙති සද්ධිං ජයති, සො සබ්බාපි පෙරස්ස නත්ති
 අසංඝට්ඨා. ආරද්ධවිජිතොති පත්තතිතවිරියො පරිපුර්ණවිරියො;

තත්ථ ආරඬ්ඵිවිජයො භික්ඛු භමිනෙ උපානනාතිලෙඝ්‍යො ධානං පාපුණ්ණිං න දෙති, ධානෙ උපානනාස්ස නිසර්ජං, නිසර්ජාය උපානනාස්ස සයනං පාපුණ්ණිං න දෙති; යත්ථිං යත්ථිං ඉරියාපපථ උපානනං තත්ථ තපෙථව නිත්‍යණ්‍යාති; පෙරෙ පත වතුචතනාද්‍රිස චක්‍යාති මිඤ්ඤෙ පිට්ඨිං න පසාරෙසි;¹ තං සක්‍යාය ආරඬ්ඵිවිජයොති ආහ; චතතාති ඕඩුතනා²වතතා; භික්ඛුතං අත්තියාචාරං දිත්වා “අජ්ජ කපෙත්‍යාමි ඤෙව කපෙත්‍යාමි”ති කථාචචන්දනං න කණෙති; තත්ථිංසෙව යානෙ ඕචදති, අනුසාසනී³ති අපන්දා; චචනකඛ්ඤාමොති චචනං ඛමිති; එකො හි පරස්ස ඔවාදං දෙති, සයං පත අඤ්ඤාන ඕචදිගමානො කුජ්ඣති; පෙරෙ පත පරස්සපි ඕවාදං දෙති, සයං ඕචදිගමානොපි සිරසා සමපට්ඨන්ති.

එකදිවසං කීර සාරිපුත්තපෙථරං සත්තවග්ගිකො සාමණෙරෙ “භග්‍යත්ත සාරිපුත්ත තුමාතං තිවාසතකණ්ණණං ඔලඛමි”ති ආහ; පෙරෙ කිඤ්ඤි අචන්දාච එකමිත්තං භතතා පරිමිඤ්ඤිලං තිවාසෙතා ආභමි “එත්තස්ස වට්ඨති ආචරියා”ති අඤ්ඤිලං පග්ගස්ස අව්භාසි.

“තදනු පබ්බර්තො සනෙතා ජතියා සත්තවග්ගිකො,
සොපි මං අනුසාසෙය්‍ය සමපට්ඨන්මි⁴ ඔන්දකෙ”ති-ආහ.

මොදනොති චක්ඛුත්ථිං ඕතිණ්ණණ වා අනොතිණ්ණණ වා විනිත්තමං දිත්වා “ආවුසො භික්ඛුතා තාමි එවං තිවාසෙතඛබ්බං, එවං පාරුපිතඛබ්බං, එවං භත්තඛබ්බං, එවං ධාතඛබ්බං, එවං නිසීදිතඛබ්බං, එවං ඛාදිතඛබ්බං, එවං භුඤ්ජිතඛබ්බං”තති චොදනාවසෙක අනුසරිං දෙති; පාපගර්භීති “පාපපුත්තලෙ න පස්ස, ත තෙසං චචනං සුණ්, තෙති සද්ධිං එකචක්ඛවාලොපි න වසෙය්‍යං.

මො මෙ භුදාය්‍යු⁵ දුග්ගිලො භුසිතො භික්ඛවිජයො,
අපාය්‍යුතො අනාදරො⁶ සමිත්තො තත්ථවි අනු^{1:6}ති.

එවං පාපපුත්තලොපි ගරහති; “සමණෙන තාමි රුගච්ඡිකෙන දෙස-මොගච්ඡිකෙන න ගච්ඡිතඛබ්බං,⁷ උපානෙතා රුහො දෙසො මොහො පහාතඛබ්බං”ති එවං පාපඛ්ඤමමපි ගරහතිති විති කාරණෙති පාපගර්භී භග්‍යත්ත ආශස්මා භාට්ඨපුත්තොති වදන්ති.

එවං අයත්තමතො අනපෙදන සොලහති පදෙති පෙරස්ස යථා භුතචණ්ණපාකාසෙන කතෙ “කිං ආනපෙද අත්තනො පියසකා යත්ත චණ්ණං කපෙත්තු, න ලහති, කපෙත්තු කිං පත තෙන කට්ඨං තපෙථ නොති, කිං සො සබ්බඤ්ඤා”ති නොථි පාපපුත්තලො

1. ම. I. II & III. සා පසාරෙති.
2. ම. III. ඕඩුතන.
3. ම. I. II & III. සමිත්තවෙත්තො.

4. ම. IV. කදස්සි.
5. ම. IV. අනාචාරෙ.
6. ම. IV. මොහබ්බං.

වසානං මා ලභිති සත්ථා තං වණ්ණභණ්ණං අනුපාං සබ්බසුඤ්ඤා¹ භාසිතං කණ්ණොකං ජිනමුද්දිකාය ලඤ්ඤානං ඵලමෙකානති ආදිමංග.

එවං තපාගතො ව ආනන්දනේරෙන ව මහාසාවකස්ස වණ්ණං කපියමානෙ භූමිමධානං දෙවතා උට්ඨතිථිං එතෙතෙව සොළසති පදෙති වණ්ණං කප්පිංසු; තතො ආකාශමධානං දෙවතා, සීතවලාහකා, ²උණ්ණවලාහකා, වායුමමිභාද්ථකානි යාච අකාශ්මධානමවලොකා දෙවතා උට්ඨතිථිං එතෙතෙව සොළසති පදෙති වණ්ණං කප්පිංසු; එතෙත්තපායෙන එකවකාචාලං ආදිං කත්ථා දසසු වකාචාලසංගණ්ණසු දෙවතා උට්ඨතිථිං කප්පිංසු.

අපායසමනො සාරිපුත්තස්ස සද්ධිවිහාරිකො සුසීමො දෙව පුත්තො විනෙතසි “ඉමා දෙවතා අත්තනො අත්තනො තත්ථත්ත කීලං පතාය තත්ථ තත්ථ ගතත්ථා මිත්තං උපජ්ඣායස්සෙව” වණ්ණං කප්පිතසි, “ගව්ඡාමි තපාගතස්ස සතතිකං, ගතත්ථා එතදෙව වණ්ණ භණ්ණං දෙවභාසිතං” කරොමි”ති; සො තපා අකාසි; තං දස්සෙත්තු. අප මො සුසීමොති ආදි වුත්තං.

උච්චාවචාති අසෙඤ්ඤා කානෙසු පණීතං උච්චං වුච්චති, සීතං අච්චං; ඉඬ පත උච්චාවචාති තාතාපිඨා වණ්ණං; වණ්ණනිභාති තස්සා කිර දෙවපරිසාය නිරුට්ඨානං අතිනීලං පිතමධානං. අති පිතකං ලොහිතමධානං අතිලොහිතකං ඕදුතමධානං අච්චාදුතනති වතුබ්බිඛවණ්ණ³තිභා පායුගවි; තෙතෙව සෙසාදාසි නාමාති වසංගො උපමා ආගවා; තත්ථ සුභංගාති සුන්දරො; ඡන්තිමාති ඡති ගම්පනො; සුපටිකම්මකිකානි ඛොවනාදිකමෙමත සුච්ඡු පරිකම්ම කතො; පණ්ඩුකම්මලෙ නිකිතිතොනාති රත්තකම්මලෙ ඔපිතො; එමෙමවනති රත්තකම්මලෙ නිකිතිතමණි වීග ගබ්බා එකපාතාසර තෙව වීරොච්ඡුං ආරථා; නෙකිතිති අතිරෙක පඤ්චසුවණ්ණන කතපිලනිකං, තඤ්ඤි ගව්චනමජ්ඣකසමං ගොති; ජමෙඛානදනති මහාජම්බුසාඛාය පවත්තනදිගං නිබ්බන්තං, මහාජම්බුපලාසෙ වා පඨවීගං පටිච්චි සුවණ්ණධාරා උට්ඨගතති, තෙන සුවණ්ණන කතපිලනිකනතිපි අනෙථා; කම්මාරපුත්තෙන⁴ උත්තාමුඛෙ සුඤ්ඤ සම්පූර්ණවිනති සුභාසලෙන කම්මාරපුත්තෙන උත්තාමුඛෙ පටිථිං ගම්පගව්චං; ඛායුච්ඡාසෙන අත්ත⁵භණ්ණං ගතිතං, ඉඬ පත කත්⁶භණ්ණං;

1. ම. I. II & III. සබ්බසුඤ්ඤා. 6. ම. I & III. වණ්ණංගි.
2. ම. I & II. සීතවලාහක උණ්ණවලාහකා. 7. ඉ-මු-පා-කම්මාරපුත්තෙ නසුඤ්ඤ
3. ම. I & II උපජ්ඣායස්ස. සමපතං. [උත්තාමුඛෙ
4. ම. I. II & III. කප්පිතසි තපාගතො. ම. I. II & III. කම්මාරපුත්ත
5. ම. I II & III. දෙවභාසිතං. 8. ම. I. II & III. අතර.
9. ම. I. II & III. කථ.

විදේශීයී දුර්වලතෙ; දෙවෙලි ආකාසෙ; නහං අබ්බසුත්තමානොති
ආකාසං අභිලක්ඛනොති, ඉමිනා තරුණසුරියතාපො දග්ගිනො.

සොරණොති සොරවෙලික සමන්තාගතො; දසනොති තිබ්බි
සෙවනො; සත්ථුමණ්ණාගතොති සන්ධාරා ආගතවණ්ණො, සන්ධා ති
අවමපරිසමපෙක්ඛි තිබ්බිදිනා: "සෙවෙම භික්ඛවෙ සාරිපුත්තමොග්ග
ලොකෙ"ති; ආදිනා තයෙන ථෙරග්ග වණ්ණං ආගරිති ථෙරෙ
ආගතවණ්ණො නාමි හොති.

කාලං කම්බනීති පරිතිබ්බාණකාලං පඤ්චති, බිණ්ණසවො ති
සෙව මරණං අභිනන්දති, න ජිවිතං පඤ්චති; දිවසෙ ¹දිවසෙ
වෙතනං ගතොති; ධීතපුරිසො විශ් කාලං පත පඤ්චති, ඔලො
කෙනොති; තිව්චනීති අපඤ්චා; තෙතොවාග:-

"නාභිනන්දමි මරණං නාභිනන්දමි ජිවිතං,

කාලංඤ්ච පටිකංඛාමි වෙතනං ගතොති සථා"ති.^b

නවමසුතනං.

2. 8. 10.

දසමෙ-නානානිපට්ඨසාවකාති තෙ තීර කම්මවාදිනො අනෙසු,^a
තඤ්ඤා දුනාදිති පුඤ්ඤාති කත්වා සග්ගෙ තිබ්බතො; තෙ "අත්තනො
අත්තනො සන්ධි පසාදෙන තිබ්බතත්තමා"ති සඤ්ඤාදිනො හුත්වා
"භවිත්ථි දසබලග්ග සන්තිනෙ ඤාති; අමානං සන්ධාරනං වණ්ණං
කපටග්ගාමො"ති ආගතත්වා පච්චෙක්ඛනාපාති කපටගිංසු.

තත්ථ ජිව්ද්ධමාපිනොති ජිව්ද්ධෙ ව මාරිකෙ ව; සනත්තිසුති
පොඤ්ඤා^a ව බතරුනිසු ව; පුඤ්ඤං වා පනාති අත්තනො පුඤ්ඤාමපි
ත සමිත්තපග්ගාති, සමෙවපනො පුඤ්ඤපුඤ්ඤනං^b විපාසො නඤ්ඤි
වදති ස වෙ විග්ගාසමාචික්ඛති සො ථවං කතපාපානමපි කත
පුඤ්ඤනමපි විපාසො නඤ්ඤි වදනොති සත්තානං විග්ගාසං අවග්ග
ගං පතිවං ආචික්ඛති, තඤ්ඤා මානනං වදනං පුරුෂං අරභ
නීති වදති.

කපොට්ඨකායාති කායකිලමිථතපෙන පාපර්ග්ගවත්තෙන;
සුභංචුතනොති සමන්තාගතො, පිතිනො වා.

පෙඤ්ඤාති තපෙන පාපර්ග්ගවත්තො; භිසෙකොති පඤ්ඤාතො;
මාතුගාමසුභංචුතොති මාතුගාමෙත සුභංචුතො; මාතුගාමො නාම
සබ්බවාරිවාරිනො ව නොති සබ්බවාරිසුතො ව සබ්බවාරිසුතො ව

a. සමවිසමසුතන

b. සංකල්පාපදන.

1. සි. III. දිවසෙ.

2. සි. I, II & III පොථනො.

3. සි. I & III. පුඤ්ඤනං.

සබ්බවාරිපුර්වො වානි ඉමෙ චිත්තාදෙ කොට්ඨාසා; තථ සබ්බවාරි වාරිතො වානි වාරිතසබ්බඋදකො පටික්ඛිත්තසබ්බසිත්තොදකොති අනෙං, සො කීර සිත්තොදකෙ සත්තසඤ්ඤි හොති, තඤ්ඤා තං' න චලෙඤ්ඤි; සබ්බවාරිසුත්තොති සබ්බෙන පාපවාරණෙන සුත්තො; සබ්බවාරිසුත්තොති සබ්බෙන පාපවාරණෙන සුත්තපාපො; සබ්බවාරි පුර්වොති සබ්බෙන පාපවාරණෙන පුර්වො; දිට්ඨං සුඤ්ඤා ආවික්ඛන්ති දිට්ඨං දිට්ඨං මෙති සුතං සුතං මෙති ආවික්ඛන්තො න තිගුහන්තො; නිහඤ්ඤා කිංකරිතී ඵවරූපො සත්ථා කිංකරණො නාම න හොති.

නානානිපජිසෙති සො කීර නානානිපජියානංගෙව උපට්ඨානො, තඤ්ඤා තෙ ආරබ්භ වදන්ති; පඤ්ඤානා නානිසානොති පඤ්ඤා කවිවායනො; නිගණ්ඨොති නිගණ්ඨො නාථපුත්තො; මුක්ඛච්ඡුරණං සෙති මුක්ඛච්ඡු ව පුරණො ව; සාමඤ්ඤපත්තොති සමිණධම්මෙ කොට්ඨාසො; නිහඤ්ඤා තෙති තෙති සප්පරිසෙති න දුරෙ, තෙ ගෙව ලොකෙ සප්පරිසෙති වදන්ති.

පට්ඨිභාසිති අයං ආකොචකො ඉමෙයං තඤ්ඤානිසානංගෙව උපට්ඨානං දසවලක්ඛ සත්ථානෙ ධර්මා වණ්ණං කපෙතිති තෙසං අවණ්ණං කපෙත්තාමිති පති අභාසි²; තථ සභවජිනොනාති³ සභවජින මිත්තෙන; ජලවා සිංහලොති ලාමිකො කාලසිංහලො; කොඤ්ඤි කොති තසෙව වෙච්චනං; සබ්බකාමානිවාසෙති ආසබ්බිකසමා වාදෙ; නි සන්ධං සජ්ජිකානි පණ්ණාසං සප්පරිසානං 'සද්දො න හොති, කිං තිං කාලසිංහලසද්දෙ තිත්තියෙ සිතෙ' කෙරෙති.

අනිවර්තියාති අයං ඵවරූපානං සත්ථාරානං අවණ්ණං කපෙති, තෙතෙව නං මුලෙන වණ්ණං කපාපෙත්තාමිති විනෙතවා; තඤ්ඤා සරිසෙ අනිවර්තියා⁴ අබිමුච්ඡි; ඵවං අනිවර්තියා; ආයුත්තොති තපො ජිගුච්ඡනෙ සුත්තපසුත්තො; පාලකං පටිවෙකිසෙති පටිවෙකං පාලකත්තා, තෙ කීර නිගාපිතපටිවෙකං පාලකාමානි සයං කෙසෙ ලුඤ්ඤති, විවරපටිවෙකං පාලකාමානි තඤ්ඤා විවරත්ති, පිණ්ඩපාතපටිවෙකං පාලකාමානි සුණ්ඛා විය භූමියං වා භුඤ්ඤති ගන්තෙසු වා, සෙතාසත පටිවෙකං පාලකාමානි කණ්ටකසෙයොදිති කපෙත්තාති; රූපෙ නිවිට්ඨොති තණ්හාදිට්ඨිති රූපෙ පතිට්ඨිතො; පදවිලෝකානිනිනිදිනොති පදවිලෝකපත්තො; මානිසාති මව්වා; තෙ පරලෝකත්ථාය සමිඤ්ඤා අනුසාසනානිති වදන්ති.

ඉති විදිනොති "අයං පඨමං ඵතෙසං අවණ්ණං කපෙත්තා ඉදං වණ්ණං කපෙති; කො හුලො ඵසො"ති ආවර්ණන්තො ජනිත්වා; ව;

1. සි. I II & III තමො ත.

2. සි. II & III. අභාසිති.

4. සි. I II & III පණ්ණිකානං සද්දො

3. ඉ-මු-පා-සගාරවෙතොති

5. සි. I & III. සිතෙතො.

6. සි. III සභාරවෙතොති.

6. සි. II & III. ආවිසි,

සෙවනනළුකබ්බමි.¹ සහාසවණ්ණාභි යෙ අත්තවුසෙක වනෙකාසසුරි
 සොහාසසසුඛාරුකඉඤ්ඤාදානාරුපානංපහාසවණ්ණං; සෙබ්බව
 නෙ නෙති සබ්බව නෙ තයා; නමුච්ඡි මාරං ආලපභි; ආමිසංව
 ඔච්ඡානං වධාස සිත්තාති යථා මච්ඡානං වධානංය ඛුට්ඨිසලග්ගං
 ආමිසං විපභි; එවං තයා පසංසමානෙත එතෙ රුපා සත්තංතං
 වධාස සිත්තාති වදභි.

මානවශාමිසොභි අගං කීර දෙවපුත්තො බුද්ධිපඨානො; ඤ්ඤ
 ගම්මානන්ති රජගතපබ්බතානං; සෙසොභි නෙලාසො; අසොමි
 නන්ති ආකාසොමිතං; උදගිනන්ති උදකනිධානානං; ඉදං වුත්තං
 නොභි යථා රජගතිශානං පබ්බතානං විපුලො සෙවෙඨා, හිමි
 වනපබ්බතානං නෙලාසො, ආකාසොමිතං ආදිවෙවා, උදක
 නිධානානං සමුද්දො, තක්කත්තානං වනෙ, එවං සදෙවකග්ග
 ලොකග්ග බුද්ධො සෙවෙඨාභි.

දසම සුත්තං.

නතිසො වගෙහා.

ඉති දෙවපුත්තසංසුත්තවණ්ණනා
 නි වසි යා.

3. 1. 1.

කොසලසංසුත්තාග්ග පඨමෙ-ගගවතා සද්ධි. සමමොදිති යථා
 ඛමිනියාදිති පුච්ඡන්තො හගවා නෙත එවං සොපි ගගවතා සද්ධිං
 සම්පාවත්තමොදෙ අනොසි, සිතොදකං විය උණ්ණාදනෙත
 සමමොදිතං එනිගාවං අනමාසි; ගාය ව “කච්චි හො නොතමි ඛමිනියං.
 කච්චි යාපනියං.”කච්චි හොතො නොතමග්ග නොතමසාවකානඤ්ච
 අපාඨාධං අපාතබ්බං ලභුධානං බලං එංසුමිතාසෙ”ති ආදිකාය
 කථාය සමමොදි; තං පිනිපාමොථරසංඛාතසමමොදජනනතො”
 සමමොදිතුං සුත්තසාවතො ව සමමොදනිසං; අත්ඛ්‍යාඤ්ඤාමධුර
 තාය සුචිරවපි කාලං සාසෙරතුං පවත්තතුං අරහරුපතො සරිතබ්බ
 භාවතො ව ඤාණ්ණිසං; සුග්ගමානසුබතො ව සමමොදනිසං;
 අනුග්ගරියමානසුබතො ඤාණ්ණිසං; තථා ඛ්‍යාඤ්ඤාපරිසුද්ධිතාය
 සමමොදනිසං; අත්පරිසුද්ධිතාය ඤාණ්ණිසන්ති; එවං අනෙකෙහි
 පරියොසෙහි සමමොදනිසං කථං ඤාණ්ණිසං; විනිසාසෙරඨො පරියො
 සාසෙරඨො නිවාරිතෙරඨො, ඉතො පුසෙබ්බ තථාගතග්ග අදිට්ඨිතො ගුණා
 ගුණවසෙක කච්ඡිරභාවං වා උත්තානභාවං වා අජනන්තො එක

1. ඉ-මු-පා-ගෙ අත්තලිකබ්බමි. 2. හි I, II & III. කච්චි & තොතො ගාපනියං.
 3. හි III. සමමොදං ජනනතො.

මහතා නිසිදී, එකමහතා නිසිපොතා බෙයා ය. බවටිකසාර. කතා.
ආගතො ලොකතිසාරණ හවොකකනතිපඤාන. තං පුට්ඨිදා. “හවිච්චි
නො”ති ආදිමාග.

තත්වයට පිළිපිටිකර සම්පන්නතාවයෙන් තොරව, තෙවන වරින් සම්පන්නතාවයෙන්, සඳහා පුරුද්දකට සම්පන්නතාවයෙන් පවතිනතත්වය, එවැනි සම්පන්නතාවයෙන් පවතිනතත්වය; ඉදිරි පන රජයේ අත්පත්තාවයෙන්, ලොවම මහජනතාවගේ සම්පන්නතාවයෙන් පවතින; අවසාන සම්පන්නතාවයෙන් තදවන සංගීතය. මහජනතාවයෙන් අදහස්.

තප් අංගං හි මහාගුණාදී අනුගතරං. සබ්බසෙවං සබ්බසද්දාන
සද්දානං. සබ්බසෙවං. අංගං අභිසම්මුතදායාදී අනෙවා; සමඤ්ඤා
මානසිකාදී පබ්බජ්ජපඨමනෙන සමඤ්ඤා, ජාතිවසෙන ප්‍රාග්බණ්ඩා;
“සංඝිනො”හි අදිත්ත පබ්බජිතසමුග්ගසංඛාරො සංඝො ඵෙතං අදීති=
සංඝිනො; සෙව පි ගණො ඵෙතං අදීති=ගණිනො; අවාර
සිකං පනවසෙන තස්ස ගණස්ස අවරිතාති=ගණාවරිතො; සද්දානා
පසද්දානා පාකවා; අපට්ඨිතං සත්තථුමං අපට්ඨිතං වත්තං න
තිවාසෙනතිති ඵං සමුග්ගො ගණො ඵෙතං අදීති=සමුග්ගිනො;
තිත්තංගුණාදී ලභිතං; සාමුග්ගිකාදී සත්තං සපුරිතාති ඵං
සමමතං; ඛණ්ඩකාදී අසත්තං අනිඛං ලප්පිතං, පුර
ණොති අදීති තෙතං තාමිගොගාති, පුරණොති හි තාමිගෙව;
තථ මහාදීති, සො පන ගොසාලාය ජනතං= ගොසාලොති
පුතො; නාමිපුතොති නාමස්ස පුතො; ඛණ්ඩපුතොති
ඛණ්ඩස්ස පුතො; සාමාගිකොති පකුට්ඨස්ස ගොගො; කෙස
කම්මෙය්ස ධාරණො අදීතො කෙසකම්මෙය්ස පුතො.

හෙය් මියෝ කපාකොලාහලං බුඬිකොලාහලං වක්කවන්ති කොලාහලන්ති තිති කොලාහලාති; තත්ථ වර්ණසහසරානිකො කප්පට්ඨානං ගවිසන්තිති කපාකොලාහලං නාම හොති; “ඉතො වර්ණසහසරානිකො ලොකො විනස්සිංසති, මේතනං මාරිසා භාෂෙථ, කරුණං බුද්ධං උපෙක්ඛන්ති මිත්තපථෙ දෙවතා භොසෙත්තියො විවරන්ති; වර්ණසහසරානිකො පන බුඬො උප්පජ්ජිංසතිති බුඬිකොලාහලං නාම හොති; “ඉතො වර්ණසහසරානිකො බුඬො උප්පජ්ජිංසා ධම්මානුධම්මපට්ඨං පටිපනෙනාන සංඝරත නෙන පරිවාරිතො ධම්මං දෙසෙන්නො විවරිංසති”ති දෙවතා උග්ගසෙත්ති; වර්ණසහසරානිකො පන වක්කවන්ති උප්පජ්ජිංසතිති වක්කවන්තිකොලාහලං නාම හොති; “ඉතො වර්ණසහසරානිකො සත්ත රත්තසමනෙතො වතුදිපිංසරෙ සහසපුත්තපට්ඨං වෙභා සම්මාමො වක්කවන්ති රජ උප්පජ්ජිංසති”ති දෙවතා උග්ගසෙත්ති.

ඉමෙසු තිසු කොලාහලෙසු ඉමෙ ජ සථාරෙහි බුද්ධිකොලාහලං සුඛං ආවර්ග්‍යෙ පසිරුපාසිඤ්ඤා විනාශාමිණිවිජ්ජාදීති උග්ගණ්ඩිකා මයං බුද්ධිමානා පටිඤ්ඤං කථා මහාජනපටිවුතා ජනපදං විවරන්තා¹ අනුප්‍රවේශන සාවර්ග්‍යං පතතා; තෙසං උපට්ඨාකා රුජනං උපසංකම්භිකා “මහාරජ පුරණො කණ්ණපො අජිතො කෙසකම්බලො බුද්ධො කීර සබ්බසුඤ්ඤා කීර”² ති³ ආරෙ වෙසුං; රුජ කුමෙහව නෙ⁴ තිමිනෙතඤ්ඤා ආනෙතාති ආහ; තෙති භන්ධා⁵ රුජ වො තිමිනෙතඤ්ඤා රසෙඤ්ඤා ගෙගෙ භික්ඛං ගණ්ණපාති වුතතා භන්තං න උග්ගණ්ඩිකා; පුනත්තං වුට්ඨිමානා උපට්ඨාකානං විතතානුරක්ඛණ්ණපාතං අධිවාසෙතො සබ්බි ඵකතොව අගමංසු; රුජ ආසනාති පඤ්ඤාපාපෙතො නිසිදන්තුති ආහ; තිගුණානං අත්තභාවෙ රුජ්ඣො නාම ඵරති; තෙ මහාරහෙසු ආසනෙසු තිසි දිතුං අසකොනාතො පලකෙසු වෙව භූමියඤ්ඤා තිසිදිංසු; රුජ ඵත්තකෙතොව තජ්ඣි තෙසං අනෙතා සුක්කධිමෙමාති වතො ආහාරං අදළාව තාලතො පඨිතං බුග්ගරෙන පොථෙතෙතො විය කුමෙහ බුද්ධා⁶ ත බුද්ධා⁷ ති පඤ්ඤං පුට්ඨි; තෙ විනාශිංසු “සචෙ බුද්ධිමානා ඵකම, රුජ බුද්ධිවිසයෙ පඤ්ඤං පුට්ඨිඤ්ඤා තජෙත්තුං අසකොනානෙත කුමෙහ මයං බුද්ධිමානා⁸ මහාජනං වසෙඤ්ඤා ආතිණ්ඩිපාති ජිව්හමි ජිකුපෙග්ග, අඤ්ඤාමි අත්තං කරෙග්ගාති සකපටිඤ්ඤා ඵව න මයං බුද්ධාති වදිංසු; අථ නෙ රුජ ගෙගතො නික්ඛාමිංසෙසි.

තෙ රාජසරතො නික්ඛිනෙත උපට්ඨාකා පුට්ඨිංසු “කිං ආවර්ග්‍ය රුජ කුමෙහ පඤ්ඤං පුට්ඨිඤ්ඤා සක්කාරසමානං අකාසි”⁹ ති; “රුජ බුද්ධා කුමෙහති පුට්ඨි, තතො මයං සචෙ අගං රුජ බුද්ධිවිසයෙ පඤ්ඤං කප්පිමානං අජනනෙතො අමෙහසු මිතං පද්ධෙග්ගති, බහුං අපුඤ්ඤං පසවිග්ගති රසෙඤ්ඤා අනුකම්පාය න මයං බුද්ධාති වදිමහ, මයං පත බුද්ධා ඵව, අමානං බුද්ධිතාවො උදෙකත වොච්ඡා; ‘පි ගරිතුං ත සක්කා’ ඉති බහිඤ්ඤා බුද්ධිමානා ආගංසු, රසෙඤ්ඤා සන්ධිකෙ න මයං බුද්ධාති වදිංසුති ඉදං ගතෙතො රුජ ඵවමාහ; තත්ථ කිං පත භවං කොනමො දහගෙ වෙව භුතියා, නමො ච පබ්බත්ථායාති ඉදං අත්තතො පටිඤ්ඤං ගතෙතො වදති.

තත්ථ කිතති පටිකෙසවච්චනං, ඵතෙ ජාතිමහලුකා ව විර පබ්බත්තා ව බුද්ධිමානා න පටිජනනාති, භවං ගොතමො ජාතියා ව දහගෙ පබ්බත්ථාය ව තචො කිං පටිජනනාති, මො පටිජනනාතිති අපො; න උපඤ්ඤානබ්බාති න අවජ්ජිතබ්බා; න පටිගොනබ්බාති න පටිහවිතබ්බා; නානමෙ මහතාගෙති කජෙත්තුකමානා පුට්ඨා; බ්හවිකොති රුජකුමාරෙ; උරගොති ආසිවිසො; අගාති අගති

1. ම. I. II & IV. විවරණි. 2. සි. III. තෙ.
 2. ම. I. II & III. සබ්බසුඤ්ඤාති. 4. සි. I. II & III. තෙ ගතො තෙති.
 5. ම. I. II & III. බුද්ධාති

යෙව; තිහසුනි ඉමෙමිංයෙව පත පදෙ දෙසනා කුසලතාය අත්තානං
 අබ්බන්තරං කථාං සිලවන්තං පබ්බජිතං දයොති; එත්ථ ච දහරං
 රුජකුමාරං දිඛං උක්ඛමිති; මග්ගං අදෙන්නො; පාරුපතං අන
 පතෙන්නො; නිසින්නාසනෙනො අනුට්ඨගෙන්නො; හත්ථිපිට්ඨාදිති අනො
 තරන්නො; හෙට්ඨා කථාං මඤ්ඤනවසෙන අඤ්ඤමට්ඨි එවිරුපං අනා
 වාරං කථොන්නො; ඛන්තිං අවජනාති නාම; හදුන්නො; වතායං
 රාජකුමාරො; මහාකණ්ණො¹ මහොදරො; යං කිඤ්චි චොරුපද්ධවං
 වුපසමෙත්තුං යත්ත නත්ථි ණානෙ රජුං අනුසාසිත්තුං සක්ඛියාතිති
 ආදිති වදන්නො; පරිභොති නාම; අඤ්ඤතිසලාකමිත්තමට්ඨි ආසිපි
 සපොතකං කණ්ණොදිපු පිළුකින්නො; අභිගුලිමට්ඨි ජිව්හමට්ඨි බංසා
 පෙන්නො; උරගං අවජනාති නාම; හදුන්නො; වතායං ආසිපිභො
 උදකදෙඛිත්තුභො; විය කිඤ්චිදෙව සරිරෙ ඩ්ඛිත්තුං කණ්ණවිදෙව කාසෙ
 විසං එරිත්තුං සක්ඛියාතිති ආදිති වදන්නො; පරිභොති නාම; ඛජ්ජො
 පතකමිත්තමට්ඨි අග්ගිං ගහෙත්වා ගහෙත්ත කිළුන්නො; ගහඤ්ඤකලි
 කාය ඛිපන්නො; වුලාය වා සංතපිට්ඨසංවකපසිබ්බකාදිපු වා
 ඵපෙන්නො; අග්ගිං අවජනාති නාම; හදුන්නො; වතායං අග්ගි, කතරං
 නු චො; යංගුහන්තං පවිසාති, කතරං මච්ඡමංසං, කණ්ණ සිතං
 විනොදෙසාතිති ආදිති වදන්නො; පරිභොති නාම; දහරසාමණ
 රමට්ඨි පත දිඛං උක්ඛමිති; මග්ගං අදෙන්නොති ආදිකං රාජ
 කුමාරෙ වුත්තං අනාවාරං කථොන්නො; තිහසුනි අවජනාති නාම,
 හදුන්නො; වතායං සාමණ්ණෙරො මහාගණ්ණො² මහොදරො; යං කිඤ්චි
 වුච්චිවතං උක්ඛගෙත්තුං යං කිඤ්චි අරඤ්ඤං අනෙකාගහෙත්වා
 වසිත්තුං සක්ඛියාති, සංඝඤ්ඤරකාලෙ මනාපො ගවිසාතිති ආදිති
 වදන්නො; පරිභොති නාම; තං සබ්බමට්ඨි න කාතබ්බන්ති දෙසොන්නො;
 න උඤ්ඤාතබ්බො න පටිභොතබ්බොති ආග; එතදෙවාමාති
 එතං භාටාඛං අපොච්ච; භාටා ච කාමෙකා තදත්ථිපතාපි භොන්ති,
 විසෙසත්ථිපතාපි; තත්ථිමා තදත්ථිමට්ඨි විසෙසත්ථිමට්ඨි දීපෙන්නි යෙව.

තත්ථ ඛන්තිසන්ති චෙත්තානං අභිපතීං, වුත්තං හෙතං
 “චෙත්තානං අභිපතීති චො වාසෙට්ඨ ඛන්තියො ඛන්තියොනෙව
 දුතියං අක්ඛරං උපතිබ්බත්ත”³ නති; ජ්ඣතිසම්පන්නාති තාසෙව
 ඛන්තියජ්ජියා ජ්ඣතිසම්පන්නා; අභිජ්ජානති තිති කුලාති අතික්ක
 මිති; ජතං; ධානං; භිති කාරණං විජ්ජති; මනුසසිද්ධොති මනුසා
 ජෙට්ඨකො; ගිජ්ජදණ්ණොති රඤ්ඤෙකු උග්ගිවදණ්ණික, භො
 අපාන්නො නාම න භොති දසසහස්සවිසතිසහස්සපමාණො භොති
 යෙව; නාමිං පක්ඛමිදො ගුහන්ති තයමිං පුක්කලෙ ඛලවුඋපක්කමිං
 උපක්කමිති; රක්ඛං ජිවිතමිත්තන්තොති අත්තනො ජිවිතං රක්ඛ
 මානො; තං ඛන්තියං පරිවජ්ජය්ස න ගට්ඨෙය්ස.

1. දිසතිසාග-අග්ගඤ්ඤපුක්ක. 1. සි, IV. මහාගණ්ණො, III. මහාකණ්ණො.

2. සි, III. මහාකණ්ණො.

උච්ඡායවෙතිති නානාච්චෙති; වණ්ණනිති සන්ධානෙති, සෙත
 සෙත හි වණ්ණන වරණො සොවරං ලභති යදි සපාවණ්ණන සංචි
 දෙඛ්විභවණ්ණන යදි ධම්මිවණ්ණන අනන්තසො කලානු
 වණ්ණනපි වරතිසෙව; ආසන්නාති පඤ්ඤා; ලභති සෙත සාලොන
 සට්ඨිසො තං. සාලං නිරං වා නාටිං වා ඔංසෙසත

පසුකභක්ඛනාති බහුභක්ඛං, අනිසා හි අභක්ඛං නාම තඤ්ඤි;
 ජලිනනාති ජලාවතතං; පාචකනාති අග්නිං, පාචකනාති පාචකං;
 කණ්ණවණ්ණනාති වභතනීති මණ්ණා, අග්නිනා ගතමණ්ණා කණ්ණා
 හොති කාලසො, තසමා කණ්ණවතනාති වුවචති; මනා හුඤ්ඤානාති
 මහසො හුඤ්ඤා, අග්නි හි එකද යාව බ්‍රහ්මලොකපාමාණොපි හොති;
 ජයනාති නිසං පාචකොති නන් අග්නිනා දසෙසි වනෙ පාචොතා
 ජයනාති, පාචොතාති තිණරුකාදසො වුවචනාති, හෙ හි අග්නිනා
 දසෙසිනො වුලමිහෙතපි අවසිට්ඨො පාදසො රොහතාති ජයනාති
 වසිතනාති, තසමා පාචොතාති වුවචනාති; පුන රොහණ්ණෙන වා
 පාචොතා; අසන්නාතනාති අවමසෙති රතනිදිවතං අතික්කමෙ,
 තිදසෙපි දෙවෙ වුවමිහෙත ජයනාති.

හික්ඛු දහති භෙත්තොති එන් අසෙකාසනං පච්චසෙකා
 සෙනො හණ්ඩනං පටිහණ්ඩෙනො පහරනං පටිපහරෙනො
 හික්ඛු නාම කිසුට්ඨි හික්ඛුතෙජසා දතිතුං න සසෙකාති; සො
 පන අසෙකාසනං න පච්චසෙකාසනාති, හණ්ඩනං න පටි
 හණ්ඩනාති, පහරනං න පටිපහරනාති, තසමා විපටිපෙනො
 තසා සිලතෙජෙන ඔසනාති, තෙනො වුතතං; නි නසා පුත්තො
 පසෙමාති තසා පුත්තධිතරොපි හොමිතිසකුකකුටසුකරාදසො
 පසෙමාපි න හවනාති, විතසානතිති අපෙඨා; දුසාද නි විඤ්ඤෙ
 ධනනාති තසා දුසාදපි ධනං න විඤ්ඤන්; නාලාමඤ්ඤි හවනාති
 භෙත්ති හෙ හික්ඛුතෙජසා දසිතා වජ්ජමතතාවසිට්ඨා මන්තවිතත
 තාලො විය හවනාති, පුත්තධිතාදිවසෙත න වසිතනාති අපෙඨා.

නසමාති සසමා සමණතෙජෙන දසිතා මන්තවිතතතාලො
 විය අවිරුලිබ්බමා හවනාති තසමා; සමමිදෙව සමාවරෙති සමා සමා
 වරෙය්, සමාසමාවරෙනන පන නිං කාතබ්බනාති; ධනධිං තාව
 තිසාස ලද්ධබ්බසාමිතිසමාසතවතනාදි ආතිසංසං, උරහං තිසාස
 තසා කිළාපෙනන ලද්ධබ්බං වන්තිරසුසුචණ්ණොදි ආතිසංසං,
 අග්නිං තිසාස තසාහුසාලෙන පත්තබ්බං සායුහත්තපට්ඨනාති
 විතොදනාදි ආතිසංසං, හික්ඛුං තිසාස තසා වසෙන පත්තබ්බං
 අග්ගුත්ත¹සමණහුතපටිසොදපනසංගමිසාධිතොදි ආතිසංසං සමසං
 මානෙන එතෙ තිසාස පුත්තධිතාදි වුත්තප්පකාණෙ ආදිතවො අති

1. සී. I. ජලිකා, III. ජලිකා.
 2. ඉ-ඉ-පා-මිඤ්ඤෙ.

3. ඉ-ඉ-පා-කාලවඤ්ඤා.
 4. සී. II & III. අසුක.

සිං. ඉමෙතිති න සබ්බසොච පහාතබ්බා; ඉස්සරියස්සිකෙන පන
 වුත්තාප්පකාරං. අවජ්ඣාසංඝාතං පරිභවිත්ථා අනත්තං ප්‍රබ්බිට්ඨාසි
 පච්ඡාතිපාතිකාදිති¹ උපායෙහි බහුතරාදි තොපසනෙබ්බා, එවං
 තතො ඉස්සරියං අභිගමිත්තාති; අතිකුණිකෙන² උරගෙ විස්සාසං
 අනත්තං නාගච්ඡරං. පරිවතෙතත්තා අප්පදෙන දුග්ගතින සිව්සං
 ගතෙත්තා විසග්ගෙත ඉලෙක³ දුරාබොවිත්තා පෙළාය පක්ඛිපිත්තා නිලා
 පෙතෙතන වරිතබ්බා, එවං තං තිස්සාය සාගච්ඡාදනාදිති ලභිත්තාති;
 යාගුපච්ඡාදිති කතකුසාමෙත අග්ගිං විස්සාසෙන නග්ගුකවලාදිසු
 අපක්ඛිපිත්තා ගතෙති අනාමසනෙතන ගොමයපණ්ණාදිති ජලෙත්තා
 යාගුපච්ඡාදිති කතකුසාමෙති, එවං තං තිස්සාය ආතිසංසං ලභිත්තාති;
 අසුත්තසවණාදිති පත්ථයනෙතනපි හිංගුං අතිවිස්සාසෙන වෙජ්ජකම්ම
 දුක්ඛකම්මාදිසු අගොජෙත්තා වතුති පච්චයෙහි සක්කවං. උපට්ඨා
 තබ්බො, එවං තං තිස්සාය අසුත්තප්‍රබ්බං. වුද්ධවචනං අසුත්තප්‍රබ්බං
 පඤ්ඤාපිතිච්ඡයං. දිට්ඨිබල්ලිකසම්පර්ධිකං අත්ථං තිස්සො කුසල
 සම්පත්තිසො ඡ කාමසංකාති නව බ්‍රහ්මලොකෙත පත්තා අමිතමගා
 තිබ්බාණ්⁴ දස්සනම්පි ලභිත්තාතිති ඉමිමත්ථං සත්තාය සම්මදෙව සම්මා
 වජෙති ආහ.

එතදමොමාති බම්මදෙසනං සුත්තං පසනෙතා පසාදං ආවි
 ක්ඡෙතොතා එතං අභික්ඛන්තනාති ආදිවචනං අපොච්ඡා; තත්ථ
 අභික්ඛන්තනාති අභික්ඛන්තං අතිඉට්ඨං අතිමනාපං අතිසුදුරුත්ති
 අත්ථා; එතොත අභික්ඛන්තනසද්දන දෙසනං පොමෙති
 'අභික්ඛන්තං ගතෙත යදිදං ගතවතො බම්මදෙසනා'ති එතෙත
 අත්තනො පසාදං 'අභික්ඛන්තං ගතෙත යදිදං ගතවතො බම්ම
 දෙසනං ආගම්ම මම පසාදෙ'ති; තතො පරං වතුති උපමාති දෙසනං
 යෙව පොමෙති, තත්ථ භික්ඛානුජ්ජිනාති අපොච්ඡිබං ඵපිතං. පොච්ඡා
 වුච්ඡතං වා; උක්ඛානුජ්ජයාති උපරිවුච්ඡං කෙරෙය්; පටිච්ඡන්තනාති
 තිණපර්ණාදිජාදිතං; විචරෙය්සාති උත්තංවෙය්; මුලාස්සාති
 දිසාමුලාස්ස; මග්ගං ආප්තොක්ඛයාති තත්ථ ගතෙත්තා එස මග්ගොති
 වදෙය්; අභික්ඛාණෙති කාලපක්ඛවාතුදුසිඅභික්ඛන්තනවතසංඝි
 මෙසපවලෙති වතුරෙහි තමේ; ඉදං වුත්තං ගොති යථා නොවි
 තික්ඛාජ්ජිතං උක්ඛාණෙය්, එවං සද්ධම්මවිමුච්ඡං අසද්ධම්මෙව පතිතං
 මං අසද්ධම්මා වුට්ඨාපෙතෙත්තා, යථා පටිච්ඡන්තං විචරෙය්, එවං
 කස්සපස්ස ගතවතො සාසනන්තර්ධානා පඤ්ඤා මිච්ඡාදිසිගහන
 පටිච්ඡන්තං සාසනං විචරෙත්තා, යථා මුලාස්ස මග්ගං ආවික්ඛෙය්,
 එවං කුම්මග්ගමිච්ඡාදිට්ඨිමග්ගපටිපත්තාස්ස මෙ සග්ගමොක්ඛමග්ගං
 ආවික්ඛෙත්තෙත්තා, යථා අනුක්ඛාණෙතෙව පජෙය්, යථා, එවං

1. සි. II & III. තිපාසානසි

3. සි. I. පිංකරණමුලෙත.

2. සි. I. අභිගුණිකෙන,

4. සි. I & II. තිබ්බාණ්.

මොහකිකාරකීභූතාණ්‍ය මෙ පුද්ගාදිඋත්තරාදානි අපරාණතො තත්ත
 විවිධාදනමොහකිකාරකීභූතාණ්‍යදෙසනාපරේතාතමාරණෙන මිණං
 ගතවතා එතෙහි පරිශායෙහි පකාසිතතතා අනෙකපරිශායෙන
 බමෙමි පකාසිතො; එවං දෙසනං පරාමෙති; ඉමාය
 දෙසනාය රතනතතයෙ පසතනවිනෙතා පසතනාකාරං කප්පෙනතා
 'එසාග'නති ආදිමාය; තත් එසාගනති එසො අහං; ගතමනතං
 සරණං ගච්ඡාමි බමෙමාහු ගිහබ්‍රහ්මාසඤ්චාති ගතවතනඤ්ච බමමඤ්ච
 තිහබ්‍රහ්මාසඤ්ච ඉමං රතනතතයං සරණං ගච්ඡාමි; උපාසකං
 මං ගතෙතා ගතවා බාපෙරඤ්ච මං ගතෙතා ගතවා 'උපාසකො
 අහ'නති එවං බාපෙරඤ්ච ජනාඤ්ච අපේ; අජිත්තපෙතනති අජිත්තං
 ආදිං කතා; අජිත්තපෙතනති වා පාපො, දකාපෙර පදසතිකපෙර,
 අජිත්තපෙතනති කතාති අපේ; පාපො, දකාපෙර පදසතිකපෙර,
 ගාම මෙ ජිවිතං පවතනති තාම උපෙතං අනඤ්ඤාසත්තං තිති
 සරණගමනෙති¹ සරණං ගතං උපාසකං කප්පිතකාරකං මං ගතවා
 බාපෙරඤ්ච අගමෙත්තං සංඛප්පො, විත්තං පත සුමිහලවිලාසිතිතා
 දිසතිකාව්‍යවිකල්පය සාමඤ්ඤඵලසුපෙතා සබ්බාකාරෙන වුත්තනාති.

පඨමං.

3. 1. 2.

දුතියෙ-අභිවාදෙය්‍යාති පුරිමසුත්තෙතන¹ සරණගතතතා ඉධ
 අභිවාදෙති²; අජිත්තපෙතනති තිහකජිත්තතං, අතතතො සතතානෙ
 උපාසකතීති අපේ; ලොකාදිසු උබ්බත උක්ඛණො ලොකො;
 දුක්ඛතලකඛණො දෙසො; සුක්ඛතලකඛණො මොහො; හිංසනතිති
 විතෙපෙතනති විතාපෙතනති; අනතපමඤ්ඤාති අතතති සමුදානා;
 නිවර්තනං මිහිමලනති ගතං තවසාරං පෙචං වා නලං වා අතතතො
 එලං හිංසති විතාපෙතනති, එවං හිංසනති විතාපෙතනති.

දුතියං.

3. 1. 3.

තතියෙ-අඤ්ඤානු ජර්මරණාති ජර්මරණතො බුත්තො තාම
 නාමිති වුවිති; බහුමාසකාලාති බහුමාසකාලා නාම මිහා
 සාරපතතා බහුමාසා, ගෙතං හි බහුමාසානං ගෙවරිමිත්තෙතන
 තොවිතං තිහිතතතං ගොති, තෙයා කතාපණකුමො වලඤ්ඤ
 තත්තං ගෙතමිත්තෙති රුහිං කතා පටිතා ගොතනති, තෙ බහුමාස
 මිහාසාලා නාම; ගෙතං බුහුමාසතං අසිතිතොවිතං තිතිතං
 ගොති, දිග්ඤානා කතාපණකුමො වලඤ්ඤතත්තං ගෙතමිත්තෙති

1. ම. 1. II & III. පිදංග.	3. ම. II & III. සුත්ත.
2. ම. I. සරණගමනෙති.	4. ම. IV. අභිවාදෙති.

රුසිං කන්ධා රුපිනො හොති, තෙ ප්‍රාග්මණ්ණමහාසාලා නාමි; යෙතං
 ගතපතීතං වත්තාද්‍රිසකොට්ඨිතං නිසිතං හොති, කාසාපණ්ණුමො
 වලඤ්ජනත්වාය හෙතමෙජ්ඣ රුසිං කන්ධා රුපිනො හොති, තෙ
 ගතපතීතාසාලා නාමි; අබ්භාති ඉත්තරු; නිබාතගතධාතස්ස
 මිත්තත්තාය මහඤ්ඤා; සුවණ්ණරජතභාජනාදීතං උපහොග
 ගණ්ඨානං මිත්තත්තාය මහාහොගා; අනිබාතගතස්ස ජතරුප
 රජතස්ස පසුතත්තාය පසුතඤ්ජනරුපරජනා; විතතූපකරණස්ස තුවසී
 කරණස්ස පසුතත්තාය පසුතවිතභූපකරණා; ගොධනාදිතඤ්ච
 සත්තවිධඤ්ඤානඤ්ච පසුතත්තාය පසුතබන්ධඤ්ඤා; ගෙගමපි
 ජ්ඣානං තප්පී අඤ්ඤානු ජග්ගමණාති තෙසමපි එවං ඉත්තරුතං
 ජතානං තප්පී අඤ්ඤානු ජරුමරණා, ජතත්තායෙව ජරුමරණතො
 මොහෙතො නාම තප්පී, අනෙතො ජරුමරණෙයෙව හොති;
 අරහතෙතොති ආදිසු ආරතා කිලෙසෙතිති=අරහතෙතො; ඛිණං
 එතෙසං වත්තායෙ ආගමාති=ඛිණංගමා; බ්‍රහ්මවර්ගමානං වුත්තං
 පරිතිවසීතමාසාති=බ්‍රහ්මවතෙතො; වතුති මග්ගෙති කරුණීයං
 එතෙසං කතනති=කතකරණීයා; බහිතායෙ කිලෙසතායෙ අභි
 සංඛාරතායෙ කාමගුණතායෙති ඉමෙ¹ බිහිතා හාරු එතෙසනති=
 බහිතතායා; අනුපපතෙතො අරහත්තසංඛාතො සකො අනෙතො එතෙ
 සනති=අනුපපතසදෙත්තා; දසවිධමපි පරිකිණිං ගවසංගොජනං
 එතෙසනති=පරිකිණිගවසංගොජනා; සමමා කාරණෙති ජනිතො
 විමුක්තාති=සමමදසඤ්ඤා, විමුක්තො, මග්ගපඤ්ඤාය වතුසවිධමමං ඤාතො
 ඵලවිමුක්තියා විමුක්තොති අනෙතො; ගෙදනබ්බෙමොති භිජ්ජතසභාවො;
 නිකෙඤ්ජනබ්බෙමොති නිකෙඤ්ජනසභාවො නිකිට්ඨබ්බසභාවො,
 ඛිණංගවග්ගෙ හි අජ්ජරණබ්බෙමොපි අප්පී, ආරමමණතො පටිවිඤ්ඤා
 නිබ්බාණං තං හි න ජ්ජරති, ඉධ පතස්ස ජ්ජරණබ්බමං දසොනෙතො¹
 එවමාන.

අට්ඨපතතිකො කිරස්ස සුත්තස්ස නිකෙඤ්ජනො, සිවිකසාලායං
 නිසිදිත්තො කපිතනනි වදනති; තත්ත ගතවා විතුනි රථයානාදීති දිට්ඨො
 දිට්ඨමෙව උපමං කන්ධා “ජ්ජරනති වෙ රුජරථා සුචිත්තො”ති ගාථමාන;
 තත්ත ජ්ජරනති ජරං පාපුණනති; රුජරථාති රඤ්ඤාද අභිරුහණරථා;
 සුචිත්තොති සුවණ්ණරජතාදීති සුට්ඨචිත්තතා; අපො සර්වමපි ජරං
 උපෙතීති එවරුපෙසු අනුපාදිත්තකෙසු සාරදරුමයෙසු රථෙසු ජ්ජර
 නෙතසු ඉමත්ථං අජ්ඣිත්තකෙ උපාදිත්තකෙ මංගලොභිතාදිමයෙ සර්
 ථෙ පන තිං වත්තබ්බං, සර්වමපි ජරං උපෙතියෙවාති අනෙතො; ගෙනො
 ගෙදි සබ්බි පපෙදසනතිති සනෙතො සබ්බි හි සද්ධිං සතං බමෙමා න
 ජරං උපෙතීති එවං පපෙදයනති; සතං බමෙමා නාම නිබ්බාණං, තං න
 ජ්ජරති, අජරං අමිත්තනි එවං කපෙටතතිති අනෙතො; ගග්ගා වා නිබ්බාණං
 ආගමම පිලිකසභාවා කිලෙසා භිජ්ජනති තග්ගා තං සබ්බිති වුවටිති,

ඉති ප්‍රතිපදාණ කාරණං දෙයොනො 'සනොතා හවෙ සබ්බි පවෙද ගතති'ති ආභා: ඉදං හි වුත්තං හොති, සතං ධම්මො ත ජරං උපපති, තසමා සනොතා හවෙ සබ්බි පවෙදගතති, අජරං නිබ්බාණං සතං ධම්මොති ආවික්කතතීති අනෙවා, සුඤ්ජබ්බවතං වා එතං සබ්බිති, යං සබ්බි ධම්මගුණං නිබ්බාණං සනොතා පවෙදගතති කප්පතති, සො සතං ධම්මො ත ජරං උපපතීතිපි අනෙවා.

නතිසං.

3. 1. 4.

වතුනෙව රහොභ්‍යාසානාති රහසිගතං; පටිසංලච්ඡිනාසානාති නිලි තං ඵෙතිගුත්තං; එවමෙතං මිඤ්ඤාත්ති ඉති හගවා ඉමං සුත්තං සබ්බිඤ්ඤාසාධිතං කුසලනො ආහ; අනාගතනාමිපහනානාති මරණෙන අපෙක්ඛානම්බං.

වතුනං.

3. 1. 5.

පඤ්චමෙ-හජ්ජිකාසොති හජ්ජිකවා, සෙසෙසුපි එසෙව නොයා; සංවිණෙති පිදහතං; සාමු සබ්බස්ස සංවිණෙති ඉමිනා කම්මපප්ප ගෙදං අපපතං කම්මෙය්‍ය සංවරං දෙයොති; උපජ්ඣති හිට්ඨො; උජ්ජග්ගණෙන වෙත් භික්ඛප්පම්බි හතිතසම්බ හොති.

පඤ්චමං.

3. 1. 6.

ඒවො-උලාසෙ උලාසෙති පණිනෙ ව බහුකෙ ව; මජ්ඣනිති මානමජ්ජනෙන මජ්ජනති; අතිසාරනති¹ අතික්කමං; ඤාමනති පාසං; පට්ඨාසනති පට්ඨා: පොසං.

ජට්ඨං.

3. 1. 7.

සත්තමෙ-කාමගෙගුති කාමමුලකං; කාමනිද්දානති කාම පට්ඨයා; කාමාධිකරණනති කාමකාරණං, සබ්බානි භගතානි අඤ්ඤ මඤ්ඤවෙච්චනානෙව; හඳුමුඤ්ඤාති සුඤ්ජමුඤ්ඤා; එකදිවසං කිර රුජ අත්තකරණං² නිසිදි, තත්ථ පඨමතරං උඤ්චං ගහෙතො නිසිතො අමච්චො අසාමිකෙපි සාමිකෙ කරිංසු; රුජ තං ඤාතො මයං තාව පඨවිස්සරං සම්මුඛාපෙතෙ එවං කරෙත්ති, පරමමුඛා නිං කාම න කරිස්සන්ති, පඤ්ඤාසිත්තති ඉදං විජට්ඨ³ හො සො

1. සි I II & III. අතිසාරනති. 2. අවිකරණං. 3. සි IV. මහගු.

පඬි සතෙක රජෙර්න; තිං මග්ගං එවරුපඬි ලඤ්චබාදකෙති
 මුසාලාදිති සද්ධිං එකවිභානෙ නිසර්ජයාති විනෙතයි, තසමා එවමාහ;
 ඕපංච ඔබ්බිකානති කුමිණං විශ ඔබ්බිතං, යථා මච්ඡා ඔබ්බිතං
 කුමිණං පටිසන්තා න ජනනති; එවං සත්තා නිලෙසකාමෙන
 වත්ථුකාමං විනික්ඛමන්තා න ජනනතීති අනේවා.

සන්තමං.

3. 1. 8.

අට්ඨමෙ-අපථි හු භො හෙ මලලිකෙති කතමා පුවත්ති? අයං
 කිර මලලිකා දුග්ගතමාලාකාරස්ස ඩිතා, එකදිවසං අපණ්ණො
 පුචං ගතොති මාලාරුමං ගතොතිව බාදිස්සමිති ගව්න්තති පටි
 පජෙ තික්ඛුසංඝපරිවාරං ගගවන්තං භික්ඛාලාරං පටිසන්තං දිස්වා
 පසනනවිත්තා තං ගගවන්තො අදුසි; සන්ධා නිසිදනාකාරං දස්සෙයි;
 ආනන්දනේරෙ වීවරං පඤ්ඤපෙත්වා අදුසි; ගගවා තස්ස නිසිදිත්වා
 පුචං පටිභුඤ්ජිත්වා මුඛං වික්ඛාලෙත්වා සිතං පාඨානායි; ථෙරෙ
 ඉමිස්සා ගතොත කො විපාකො ගවිස්සතීති පුවති; ආනන්ද අජෙර්සා
 තථාගතස්ස පඤ්ඤං භොජනං අදුසි, අජෙර්ව භි කොසලරඤ්ඤ
 අග්ගමගෙසි ගවිස්සතීති; තං දිවසමෙව ච රුජ කායිකාමෙ භාගිනෙ
 යොන යුද්ධෙක පරුජිතො පලාගිත්වා නගරං ආගමන්තො මාලා
 රුමං පටිසිත්වා බලකායස්ස ආගමනං ආගමෙයි; තස්ස සා වත්තං
 අකායි; සො තාග වන්තෙ පසිදිත්වා තං අනෙතපුරං අභිග්‍රහපෙත්වා
 අග්ගමගෙසිට්ඨානෙ ඤපෙයි; අජෙකදිවසං විනෙතයි "මයා ඉමිස්සා
 දුග්ගතකුලස්ස ඩිතුයා මහත්තං ඉස්සරියං දින්නා, යනත්තාහං ඉමං
 පුජෙත්වය්‍යං කො තෙ පියොති, සා නිං මෙ මහාරුජ පියොති
 වත්ථි, පුත මං පුවත්ති, අරුස්සාහං මග්ගමි නිංගෙව පියොති වක්ඛා
 මි"ති, ඉති තෙ අඤ්ඤමඤ්ඤං විස්සාසර්ජනනන්ධං සමෙවාදරීයං කථං
 කථෙන්නො පුවත්ති"; සා පත දෙවී පණ්ණිතා මුඛපට්ඨාසිතා
 බම්බුපට්ඨාසිතා සංඝපට්ඨාසිතා මහාපඤ්ඤා, තසමා එවං විනෙතයි
 "තාගං පඤ්ඤා රඤ්ඤා මුඛං උලොකොති කථෙතබ්බං"ති, තඤ්ච
 සා සරසෙතෙව කථෙත්වා රුජනං පුවති, රුජ තාග සරසෙත
 කට්ඨතතා නිවතතීතුං අලගන්නො සගමි සරසෙතෙව කථෙත්වා
 සුකාරණං ඉදං තථාගතස්ස නං ආරොපෙස්සාමිති ගතොති ආරො
 පෙයි.

නෙවත්ථුකාති තාගගවන්ති; එවං පියො පුත්‍ර අත්තා පජෙ
 සතති යථා එකස්ස අත්තා පියො එවං පජෙසං පුත්‍ර සත්තානමි
 අත්තා පියොති අනේවා.

අට්ඨමං.

1. ස. I. II & III. ඉ-මු-පා: ඔපංච.

2. ස. I. පුවත්ති.

3. ස. IV. ගතොති ගගවන්තො ආරොපෙයි.

3. 1. 9.

තවමෙ-පුණ්‍යපටිතානිති පුණං උපනිසානි, පුණං ඛද්ධානි
 හොතති; පටිතමමානි කණ්ණනිත් එතතාවතා තෙති භික්ඛුති
 රඤ්ඤා¹ ආරඬ්ඛයඤ්ඤා තථාගතස්ස ආරොචිතො; කස්මිං පන
 රඤ්ඤා අයං යඤ්ඤා ආරඬ්ඛා; දුස්සුපින² පටිසාතාය; එකදිවසං
 කීර රාජ සබ්බාලඛකාරපතිමණ්ඩිතො හතිකඩකිවරගභො තගරං
 අනුසඤ්චරන්තො වාතපානං විවරිඪි; ඕලොකයමානං එකං ඉන්ධිං
 දිස්සා තස්සා පටිඛද්ධවිතො; තතොච පටිච්චතතිථො අනෙතපුරං
 පවිසිඪි; එකස්ස පුරිසස්ස තමන්ධං ආරොචෙථො “ගච්ඡ තස්සා සස්සා
 මිතභාවං වා අස්සාමිතභාවං වා ජනාති”ති පෙඨෙයි; සො ගන්ත්වා
 පුරිඪි, සා “එසො මෙ සාමිකො ආපණේ තිසිනොනා”ති දස්සෙයි;
 රාජපුරිසො රඤ්ඤා තමන්ධං ආවිනති: රාජ තං පුරිසං පසෙකාසා
 පෙඪො “මං උපට්ඨානං”ති ආහ: “නාහං දෙව උපට්ඨාතුං ජනාමි”ති
 ච වුත්තෙත ‘උපට්ඨානං නාම න ආචරියස්ස සනතිසෙ උග්ගහෙත
 තබ්බ’නති බලකකාරෙත ආවුඛඵලකං ගාභාපෙඪො උපට්ඨානං
 අකාසි; උපට්ඨතිථො හෙතං ගතමිත්තමෙව ච නං පුන පසෙකාසා
 පෙඪො “උපට්ඨානෙත තාම රඤ්ඤා වචිතං කතතබ්බං, ගච්ඡ ඉන්ධො
 සොජනමත්තෙත අමානං සිසඤ්චාචතපොකබරණි අන්ධි, තන්තො
 අරුණවණ්ණමිත්තිකඤ්ච³ ලොභිතුපපලමාලානි⁴ ච ගණ්හිනා⁵ එති,
 සචෙ අජේඨව අනාගච්ඡයි, රාජදණ්ඩං තෙකරියාමි”ති වචො පෙඨෙයි
 සො රාජහයෙත තිකඩමිථො ගතො; රාජපි තගමිං ගතෙ දෙවාරිකං
 පසෙකාසාපෙඪො “අජ්ඣ සායණොගෙව වාරං පිදතිථො අනං රාජ
 දුතොති වා හණන්තාතච්චි මා විවරි”ති ආහ; සො පුරිසො මන්ති
 කඤ්ච උපපලානි ච ගහෙථො වාරෙ පිදතිතමිත්තෙත ආගන්ත්වා බහුං
 වදන්තොපි වාරං අලභිථො පරිස්සගගයෙත ජේතවනං ගතො; රාජපි
 බලවපරිද්‍රාහෙත අභිභුන්තො කාලෙ තිසිද්ධි, කාලෙ තිච්ඡති, කාලෙ
 නිපජ්ජති, තිසිනතට්ඨානං අලහන්තො යන්ධ කන්ධි තිසිනනෙතොච
 මිත්තවතිද්දය නිද්දයති.

පුබ්බ ච තගමිං යෙව තගරෙ වතතාණෙ සෙට්ඨිපුත්තා
 පරදුරකමිං කත්වා තණ්‍යපතඤ්ඤා තාම ලොගකුමිතියා
 නිබ්බන්ධි; තෙ පෙණ්ණෙද්දහතං පට්ටමානා තිංසවස්සසහස්සාති
 හෙට්ඨා ගච්ඡන්තා කුමතිසා තලං පාපුණ්ණති, තිංසවස්සසහස්සාති
 උපරි ගච්ඡන්තා මන්ධං පාපුණ්ණති, තෙ තං දිවසං ආලොකං
 ඕලොකෙථො අත්තතො දුක්ඛවගයෙත එකෙකං ගාථං වතනුකාමා
 වතනුං අසන්තොනො එකෙකං අකබරමෙව ආහංසු; එතො
 භකාරං, එතො භොකාරං, එතො නිකාරං, එතො දුකාරං, ආහ.

1. ම. II. රඤ්ඤා.

3. ම. II. III & IV. අරුණමිත්තිකං.

2. ම. I. II. III & IV. දුස්සුපිනං.

4. බ-අ. කුඤ්ඤපාලාති.

5. ම. II. III & IV. ගණ්හිනා, I. බණ්හිනා.

රාජ තෙසං තෙරධිකසත්තානං සද්දං සුතකාලතො පට්ඨාය
 සුඛං අවිඤ්ඤානොච රත්තාවසෙසං විනිකාමෙසි; අරුණ උට්ඨිතෙ
 පුරොතිතො ආගන්ත්වා තං සුඛසෙය්‍යං පුච්ඡී; සො 'කුතො මෙ
 ආචරිය සුඛ'න්ති වජ්ඣා 'සුපිනෙ ඵලරුපෙ සද්දෙ අසොයාසි'න්ති
 ආවිහති; බ්‍රාහ්මණො "ඉමිං රඤ්ඤෙ ඉමිනා සුපිනෙන වඩ්ඨි වා
 භාති වා තජ්ඣි, අපි ව ඡො පතං යං ඉමිං ගෙගෙ අජ්ඣි, තං
 සමිණස්ස ගොතමස්ස ගොතමසාවතානඤ්ඤා ගොති, බ්‍රාහ්මණා
 තිඤ්ඤා න ලභන්ති, බ්‍රාහ්මණානං හිත්තිං උපාදෙය්‍යාමි"ති "භාරියො
 අයං මහාරජ සුපිනො, තිස්ස ජනිස්ස එකා පඤ්ඤෙති, රජ්ජනා
 රායො වා හවිස්සති, ජිවිතන්තරායො වා, දෙවො වා න වස්සිස්ස
 ති"ති ආහ; 'කථං සොජ්ඣි හවෙය්‍ය ආචරියා'ති; 'මනෙත්තො ඤාණං
 සත්තං මහාරාජ'ති, 'භව්ථ ආචරියෙති සද්ධං මනෙත්තො අමාකං
 සොජ්ඣි කෙරොථා'ති; සො සිවිකසාලාය බ්‍රාහ්මණ සන්තිපානෙත්තො
 තමන්තං ආරොචෙත්තා 'විසුං විසුං ගන්ත්වා එවං වෙදො'ති තයො
 වග්ගො අකාසි; බ්‍රාහ්මණා පටිසිත්තො රාජනං සුඛසෙය්‍යං පුච්ඡී; සු;
 රාජ පුරෙතිත්තස්ස කපිතතියාමෙනෙව කෙරෙත්තා 'කථං සොජ්ඣි
 හවෙය්‍ය'ති පුච්ඡී; බ්‍රාහ්මණා "සබ්බපඤ්ඤාසතං යඤ්ඤං යජ්ඣා
 එකස්ස කමමස්ස සොජ්ඣි හවෙය්‍ය, එවං මහාරාජ ආචරියා
 කෙරෙත්ති"ති ආහංසු; රාජ තෙසං කථං සුත්තා අනගිනඤ්ඤා
 අපට්ඨිකකාසිත්තා තුණ්හි අසොයාසි; අථ දුතියවග්ගො බ්‍රාහ්මණාපි
 ආගන්ත්වා තෙරච කෙරෙසුං; තථා තතියවග්ගො බ්‍රාහ්මණාපි; අථ
 රාජ 'යඤ්ඤං කෙරෙත්තු'ති ආණාපෙසි; තතො පට්ඨාය බ්‍රාහ්මණා
 උසොදයො පාණ ආගරපෙසුං; තතෙර මහාසද්ද උදපාදි;
 තං පටන්ති. ඤාත්වා මලලිකා රාජනං තථාගතස්ස සත්තිකං
 පෙසෙසි; සො ගන්ත්වා ගගවන්තං වජ්ඣිත්තා එකමිත්තං තිසිදි; අථ
 නං ගගවා "හඤ් කුතො හු තිං මහාරජ ආගච්ඡි දිවා දිවස්සා"ති
 ආහ; රාජ "අජ් මෙ ගනෙත්ත සුපිනතෙ වත්තාරෙ සද්ද සුතා, සොහං
 බ්‍රාහ්මණෙ පුච්ඡිං, බ්‍රාහ්මණා- භාරියො මහාරජ සුපිනො, සබ්බ
 පඤ්ඤාසතං යඤ්ඤං යජ්ඣා පටිභමං කෙරෙමාසි ආරධ්වා"ති ආහ.

"තිත්ති තෙ මහාරජ සද්ද සුතා"ති; සො යථා සුතං ආරොචෙත;
 අථ නං ගගවා ආහ:-"පුරෙති මහාරාජ ඉමෙත්ථියෙව තතෙර
 වත්තාරො ඡෙට්ඨිපුත්තා පාරදුරිකා හුත්වා තඤ්ඤපනඤ්ඤා ලොහ
 කුමිතියා තිබ්බන්තා සට්ඨිවිග්ගසහස්සමන්තෙ උග්ගවජ්ඣු.

තත්ථ එතො:-

සට්ඨි වග්ගසහස්සාති පරිපුණ්ණාති සබ්බසො,
 තිරයෙ පට්ඨමානානං නද අනන්තා ගවිස්සති'ති.

ඉමං භාටං වත්තුකාමො අගොසි; දුතියො:-

‘සොකං’ භූත ඉතො ගතවා යොතිං ලඛාන මානුසිං,
වදන්තුං සිලසම්පන්නො නාගාමි කුසලං බහු’නති.

ඉමි; තතිශය:-

‘තස්ස අනෙකා කුතො අනෙකා න අනෙකා පටිදිශ්සති,
තද්ධි පකතං පාපං මම කුණාසුච මාරිකා’ති.

ඉමි; වතුන්ද:-

‘දුර්ජ විකම්භිවිමා” සෙ සනෙත න අදම්බසෙ”,
විජ්ජමානෙසු සොකෙසු දීපං තාකමන අත්තනො’ති.

ඉමි; තෙ ඉමි ශාථා වත්තුං අනෙකානාං ඵකෙකං අකට්ඨං වත්තා
තන්තව තිමුණා; ඉති මහාරාජ තෙ තෙරසිකසත්තා යථා
කමෙමන විරම්සු; තස්ස සද්දස්ස සුතපච්චයා කුණං ගාති වා
වුද්ධි වා තස්ස, එතත්තානං පන පසුතං කාතනකමං නාම හාරි
ය”නති නිරයගගෙන තප්පත්තා ධම්මසාධං කපෙසි.

රාජ දසබලෙ පටිදිත්තා “මුණ්ඩාමි නෙසං ජිවිතං දදමි, හරිතාති
වෙච තිණාති බාදනතු සිතාති ව පානියාති පිචනතු, සිතො ව නෙසං
වාතො උපවායතු”ති වත්තා ‘ගච්ඡට්ඨා රොපා’ති මුණ්ඩසො ආණ්ඩෙසි;
තෙ ගතවා වුගමණෙ පලාපෙත්තා තං පාණ්ඩසං බක්කපත්තා මො
වෙත්තා තගෙර ධම්මසෙති. වරාපෙසුං; අට්ඨ රාජා දසබලස්ස සත්තිකො
නිසින්නො ආග “භනෙත එකරත්ති නාම තියාමා ගොති, මණං පන
අජ්ජ වෙර රත්තියො එකතො කට්ඨා විය අනෙසු”නති; සොපි පුරිසො
තන්තව නිසින්නො ආග “භනෙත යොජනං නාම වතුගාවුතං
ගොති, මණං පන අජ්ජ වෙර යොජනාති එකතො කතාති විය
අනෙසු”නති; අට්ඨ හගවා “ජගරස්ස භාව රත්තියා දිසභාවො
පාකභො, සත්තස්ස යොජනස්ස දිසභාවො, පාකභො, වට්ඨපති
තස්ස පන බාලපුත්රජනස්ස අනමතස්ස සංසාරවට්ඨං එකත්තදිස
මෙවා”ති රාජතස්සු තං පුරිසස්සු තෙරසිකසනෙත ව අරබ්බ
ධම්මපදෙ ඉමි ශාථං අභාසි.

දිසා ජගරතො රත්ති දිසං සත්තස්ස යොජනං,
දිසො බාලානං සංසාරො සද්ධම්මං අවිජ්ජතතනති.

ශාථාපට්ඨයොසානෙ සො ඉත්තිසාමිකො පුරිසො සොතාපත්ති
එලෙ පතිට්ඨයි.

එකමුණට්ඨං විදිත්තාති එතං කාරණං ජනිත්තා; අස්සමෙධනති
ආදිසු පොරාණරාජකාලෙ නිර සස්සමෙධං පුරිසමෙධං සම්මාපාසං
වාචපෙත්තනති වත්තාරි සත්තගවත්තති අනෙසු, ගෙති රාජතො
ලොකං සම්බණ්ඩිංසු; තත්ත නිපට්ඨනාත්තතො දසමිගාගගණං

1. ම. I. සො. හි. 2. ම. I. දුජ්ජමිතං අජ්ජමිතං,
,, II. III & IV. දු-මජ්ජමිතං.
3. ම. I & II. නාදදිමසෙය.

සංසමෙධං නාම, සංසංසවාදනෙ මෙධාවිතාති අනෙතො; මහා
 යොධාතං ජම්බෙසිතං හතතවෙනනානුපාදනං පුරිසමෙධං නාම,
 පුරිසසංඛ්‍යානෙත මෙධාවිතාති අනෙතො; දළිඳුම්බුසානං හත්තො
 ලොඛං හතෙතො තිති වසාති විතාව වඩ්ඪියා සංසංසවිසංසංසමාන
 ධනානුපාදනං සම්මාපාසං නාම, තං හි සමමා මනුසො පාසෙති
 හදසෙ ඛනිතො විස ඵපෙති, තසො සමමාපාසකන්ති වුවවති; තාත මාතු
 ලාති ආදිතා නසෙත සංඝභවාවාහණතං චාමපෙසං නාම, පියවා
 වාති අනෙතො; එවං වතුති සංඛ්‍යාතෙති සංඛ්‍යාතො රට්ඨං ඉඳංකොට
 හොති පිතකොට පනුතනතපානං ඛෙමං තීරබ්බදං, මනුසො බ්බද මොද
 මානා උරෙ පුතෙත නවෙවනතො අපාරාධකරවාරා විහරන්ති, ඉදං
 සරවාසරසු අනාලානං අභාවතො තීරගාලන්ති වුවවති; අයං
 පොරාණිකා පවෙණි; අපරභාසෙ පත ඛණ්ඩාකාරාපකාල
 බ්‍රාහ්මණා ඉමාති වතොති සංඛ්‍යාතවත්ති ඉමෙකොට රට්ඨසමපතති.
 පරිවෙනතො උභිමුලකං කතො අසංසමෙධං පුරිසමෙධන්ති
 ආදිතෙ පකොට ගෙකොට නාම අනංසු.

තෙසු අසංසමෙත් මෙධන්ති වධෙන්ති=අසංසමෙධො, විති
 පරිගෙකොට හි යජ්නබ්බසං ඵකවිසතිපුපසං ඵකමං. මජ්ඣිමේ
 ද්වයෙසෙව සග්ගතවුත් පකොටපුපසංතා හිසතසං ඵපෙතො
 භූමිකොට පුරිසෙ ව අවසෙසසංඛ්‍යාවදකම්භසං ගෙකොටසංතං
 අභිවචනං; පුරිසමෙත් මෙධන්ති=පුරිසමෙධො, වතුති පරි
 ගෙකොට හි යජ්නබ්බසං සද්ධිං භූමියා අසංසමෙධ වුතතවිහවදකම්
 භසං ගෙකොටසංතං අභිවචනං; සමමෙත් පාසෙන්නි=සම්මා
 පාසං, ද්වයෙ සමමං ඛිපිතො තසං පතියොකාසෙ වෙදිං කතො
 සංභාරිමෙති සුපාදිති සරසංතිතදිතො තිබ්බෙතොකාසොපාභූති
 පරිලොමං ගවජනෙතං යජ්නබ්බසං සත්‍රයාගසංතං අභිවචනං.
 වාජමෙත්¹ පිවන්ති=වාජපෙසං, එතෙත පරිගෙකොට සත්ත
 රසති පසුති යජ්නබ්බසං බෙලුවපුපසං සත්තරසකදකම්භසං
 ගෙකොටසංතං අභිවචනං; තත්ථ එත් අනාලාති=තීරගාලො,
 තවති පරිගෙකොට හි යජ්නබ්බසං සද්ධිං භූමියා ව පුරිසෙති ව
 අසංසමෙධ වුතතවිහවදකම්භසං සමමෙධ පරිගායනාමසං
 මෙධවිකපසංසමෙතං අභිවචනං; මහාරමනාති මහාතිවො මහා
 කරණියා; සම්මංගනාති සමාපටිපන්නා බුද්ධාදයො; තීරාරමනාති
 අපපට්ඨා අපපට්ඨිවා; සත්තති අනුකුලන්ති අනුකුලෙසු යජන්ති, යං
 නිවෙහතොදිං පුබ්බපුරිසෙති පට්ඨිතං තං අපරාපරං අනු
 පට්ඨිතො මනුසො දදන්ති අනෙතො.

නමමං.

3. 1. 10.

දහමේ - ඉඬ හඟනා රඳෙකැ, ඉදං භෙ හික්ඛු තෙසු මිත්‍රයොසු
 ආනන්දපෙරයා සුභාරණං ආරොචනතා ආරොචෙසු; රඳෙකැ
 කීර සතෙකන කුසරාජයා දිනො අවිච්ඡේදිනා මණි පච්ඡේදිනා
 ආගමො; රාජා අලඛිතාරකාලෙ 'තං මණිං ආහරටා'ති ආත;
 මිත්‍රයා; 'ඔපිතවිතානෙ ත පය්‍යාමා'ති ආරොචෙසු; රාජා අනො
 ඝරවාදිනො 'මණිං පරිගෙසිති දෙටා'ති ඛිංගපෙසි; ආනන්දපෙර
 භෙ දිත්වා මණිපටිසාමිකානං එකං උපායං ආවික්ඛි; තෙ
 රඳෙකැ ආරොචෙසු; රාජ "පණිනො පෙරො පෙරයා වචනං
 කෙරෙටා"ති; පටිසාමිකමිත්‍රයා රාජඛගණෙ උදකවාටිං ඔපෙති
 සාණිං පරික්ඛිපාපෙති තෙ මිත්‍රයො ආතොසු "සාවකං පාරු
 පිති එත් ගතවා ගත්ං මිතාපෙරො"ති; මණිවොරො විනොගි
 "රාජගණිං විග්‍යපෙරො වා වලඤ්ඤො වා න සකකා"ති; භො
 භෙතං ගතවා මණිං උපකව්තෙ ඔපෙති සාවකං පාරුපිති
 ආගම් උදකවාටිං පක්ඛිපිති පක්කාමි; මහාජනෙ පටික්ඛනො
 රාජමිත්‍රයා වාටිං ගත්ං මිතාපෙරො මණිං දිත්වා ආහරිති
 රඳෙකැ අදංසු; "ආනන්දපෙරො කීර දුස්සිතගෙත මණි
 දිට්ඨො"ති මහාජනො කොලාගලං අකාසි; තෙ හික්ඛු තං
 කාරණං තපාගතො ආරොචනො ඉමං පවතති ආරොචෙසු;
 ගත්වා "අනව්චිතං හික්ඛෙව යං ආනන්ද මිත්‍රයානං ගත්වා රුලං
 මණිං ආහරාපෙස, ගත් පුඤ්ඤ පණිතා අනතො කුණ
 ඔති අගෙකුකපටිසාමිං තිබ්බතානං තීරව්‍යාණගතානම් ගත්වා
 රුලං ගණිං ආහරාපෙති රඳෙකැ අදංසු"ති වති: :-

උක්ඛවෙති සුරමිච්ඡනති¹ මනොසු අකුතුගලං,
 පියඤ්ඤ අනතපානම් අපෙර ජානෙ ව පණිහනති.

මහාසාරජාතකං කපෙසි

නං ගං දළහනති තං ඛික්ඛං පිරනති න කපෙතති; සද්දසනති
 යං අගසා කතං; සාරකුතරනාති සුච්ඡිතකරතො, සාරකුතන වා
 රතො, සාරං ඉදනති මඤ්ඤමානා රතොති අපෙරා; අපෙකමාති
 ආලයො නික්ඛති; ආසුති කපෙතති; ඛිංගිහනති මිත්‍ර අපායෙසු
 ආකම්භිතකං; සිට්ඨිලනති න අයසාදිබ්බතං වීග ඉරියපටං තිවා
 රෙති භිතං, තෙත හි ඛික්ඛනත ඛිංගා පරදෙසම් පරසමුද්දම්
 ගව්ඡනතියෙව; දුසමුද්දනති අඤ්ඤා ලොකුතරඤ්ඤක
 මුඤ්ඤිතුං අසකුණකොති.

දහමං.

පටිගමා වගෙගා.

1. ම. I. සුරමිච්ඡනති. 2. I. II & III. අපෙකා.

3. 2. 1.

දුකිකවිභවය පරිච්ඡේද-ප්‍රබන්ධාරාමේ මහාරම්භාදි පාඨාදේ ප්‍රබන්ධා-
රාමිකංඛාතෙ විහාරෙ මහාරම්භාදියා පාඨාදේ; තත්‍රායං අනුප්‍රබන්ධා:-

අතීතෙ සත්‍යසත්‍යකල්පමන්වත එකා උපාසිකා පද්‍රුමිකරං
භගවතං. තිමෙනතනා; බුද්ධිමුඛයා භික්ෂුසංඝයා සත්‍යසත්‍ය
දුකං දුකා භගවතො පාදමුලෙ තිපජ්ජනා; “අනාගතෙ කුමනා
දිසයා බුද්ධියා. අග්‍රපට්ඨාසිකා හොමි”ති පන්තං අකාසි; සා
කල්පසත්‍යසත්‍යං දේවෙසු ව මිත්‍රයෙහි ව සංසරිතා; අමානං භග
වතො කාලෙ හද්දියතගෙර මේඝකිකප්‍රත්‍යයා ධනඤ්ඤාසෙවිතො
තෙහෙ සුමනාදේවියා කුට්ඨිකම් පටිසනිං. ගණි; ජතකාලෙ
වයා විශාඛාති තාමං අනංසු; සා යද් භගවා. හද්දියතගරං අභ
මාසි, තද් පඤ්චති දුරිකාසතෙති සද්ධිං. භගවතො පට්‍රියාමනං
ගතා පමිද්දයාතමිසෙව සොතාපතා; අහොසි; අපරහායෙ
සාවජ්ජියං. මහාරසෙවිසුත්‍රයා පුණ්ණවද්ධිකුමාරයා ගෙයං
ගතා; තත් තං මහාරසෙවිසි. මාතුට්ඨාතෙ ධරෙසි; තඤ්ඤා සා මහාර
මාතාති වුච්චති; තාය කාරිතෙ පාඨාදේ.

බහිමාරනොට්ඨිකොති පාඨාද්වාරනොට්ඨිකයා බිති, න විහාර
වාරනොට්ඨිකයා; සො කීර පාඨාදේ ලොහපාඨාදේ වීය සමන්තා
වතුචාරනොට්ඨිකප්‍රත්‍යයා පානාරත පරික්ඛිතො; තෙසු
පාචිතවාරනොට්ඨිකයා බිති පාඨාද්ජායායං පාචිතලොකධාතුං
මිලොකොතො පඤ්ඤොතෙ වරප්‍රදාසොති නිසිතො හොති.

පරුලකනව්නිසලොමාති පරුලකනව්; පරුලකනධා පරුලක
ලොමා, කව්ජාදිසු දිග්‍රලොමා දිග්‍රකධා වාති අපෙඨා; ඛාපිවිවිධනරි
විවිධබාරිං. තානප්‍රකාරකං පබ්බජිතපරික්ඛාරගණිකං; අවිදුරෙ
අතිකමනති අවිදුරමිගොත නගරං පටිසනති.

රාජාඝං ගෙනහති “අභං ගෙනෙ රාජා පසෙතදි හොසලො,
මයං තාමං තුමෙත ජාතාපා”ති; කඤ්ඤා පත රාජ ලොකෙ අභ
ප්‍රකලයා සතතිතෙ නිසිතො එවරුපානං නභාහොගනතිසිරි
තානං අඤ්ඤා පභාණ්ණාති, සමිකණ්ණන්තාය; එවං. හිස
අහොසි “සමාහං එතතකමි එතෙහං න කට්ඨාමි, ‘මයං ප්‍රත්‍ය
දුරං පහාය එතත්‍යන්තා දුබ්බාජතදුක්ඛසෙය්‍යාදිති අනුහොමි,
අයං අමානං අඤ්ඤාමිතකමි න කරොති’ති අත්‍යන්තා දිට්ඨං සුතං
පටිච්ජාදේතා න කපෙය්‍යං, එවං කතෙ පත අතිගුහිතා
කපෙය්‍යං”නරි, තඤ්ඤා එවමිකාසි; අපි ව සද්ධි අජ්ඣාසයජාතකත්‍රමි
එවමිකාසි; කාසිකමඤ්ඤාති සණ්ඨව්‍යදනං; මාලාගනිවිලෙපෙනති

වණ්ණකතණ්ණජාය මාලං සුගතිහාවජාය ගතිං වණ්ණකතණ්ණජාය විලෙපනඤ්ච බාගේනෙතන; සංඛාසෙය්‍යාති සහවාසෙන; සිලං චෙදිගබ්බනති අයං සුසිලො චා දුස්සිලො චාති සංවසනෙතන උපසම්බුද්ධිනෙතන ජනිතබ්බං; භාඤ්ච චො දිසෙත අඤ්චනා න ඉහතරතති තඤ්ච සිලං දිසෙත කාලෙන චෙදිතබ්බං න ඉහතරෙන; විහතීතඤ්ච සංගතාකාරො ච සංවුත්තියොකාරො ච න සකකා දසෙය්‍යාදුං; මහසි සාරොදානාති “සීලමයං” පරිග්‍රහෙය්‍යාමි”ති මහසි කසරානෙතන පච්චිකම්බනෙතනෙව සකකා ජාතිදුං න ඉහතරෙන; පඤ්ඤවජාති තම්පි සප්පඤ්ඤනෙව පණ්ණිනෙතන, බාලො හි මහසිකරොනෙතාපි ජනිදුං න සකකාති.

සංවොසාගේනාති කථනෙන.

“යො හි කොචි මනුසෙය්‍යසු වොහාරං උපජිවති,
එවං වාසෙවිති ජානාති වාණිජො සො න වුගමණො”ති. a

එත්ථ හි බ්‍රහ්මහාරො’ වොහාරො නාම; ‘වග්‍ගාහාරො අරිය වොහාරො වග්‍ගාහාරො අතරියවොහාරො’^bති එත්ථ වෙතනා; “සංඛා සම්ඤ්ඤා පඤ්ඤානති වොහාරො”^cති එත්ථ පඤ්ඤානති; “වොහාර මනෙතන සො වොහරෙය්‍යා”^dති එත්ථ කථාංවොහාරො; ඉධාපි එසෙව අභිපෙය්‍යනො; එකවරිය හි සම්මුඛා කථා පරම්මුඛාය කථාය න සමෙති පරම්මුඛා කථා ව්‍යම්මුඛාය කථාය, තථා පුරිමි කථා පච්ඡිමකථාය, පච්ඡිමකථා ව පුරිමකථාය; සො කපේනෙතන නෙව න සකකා ජාතිදුං අසුචි එසො පුග්ගලොති; සුචිසීලය පන පුරිමං පච්ඡිමෙන පච්ඡිමඤ්ච පුරිමෙන සමෙති, තථා සම්මුඛා කථිතං පරම්මුඛා කථිතෙන පරම්මුඛා කථිතඤ්ච සම්මුඛා කථිතෙන; තස්මා කපේනෙතන සකකා සුචිහාවො ජාතිදුනති පනාසෙය්‍යො එවිමාහ.

ථාමොති ඤ්ණථාමො, යෙය්‍ය හි ඤ්ණථාමො තජී, සො උප්පනෙතසු උපද්දවෙසු ගහෙතබ්බගහණං කතනබ්බතිවං. අපෙය්‍ය නෙතා අචාරකං ඤරං පච්චෙය්‍යා විග වරති; නෙතාහ “ආපදසු චො මහාරාජ ථාමො චෙදිතබ්බං”ති.

සාකම්ප්‍යාසාති සංකථාය, දුප්පඤ්ඤාය හි කථා උදනෙ නෙගඤ්ච විග උපලවති¹; පඤ්ඤවජො කපේනෙතෙය්‍ය පච්චාණං අනන්තරං ගොති, උදකවිපථජීනෙතෙව හි මච්ඡා වුද්දනො වා මහනෙතා වාති ඤායති.

1. සි. I. II & III. සං, සීලමයං.

2. සි. I. II & III. “බ්‍රහ්මහාරො” ඉති

” ” න දිසෙති.

3. සි. I. උප්පිලවති VI & III.

” ” උප්පිලවති

a. ජනිමිතිතාය-මජ්ඣිමනිකායක-

” ” වාසෙවසුග්ගා.

b. මහාකතබ්බතරං.

c. වම්මසම්බුද්ධි-ති-සංඝපසාරණි.

d. අද්විතාසංක්‍රමන-සතර්විග්ගා.

බවිරතාති හෙව්වාචරතා, වෙරා හි පබ්බතමනිකෙන වරතතාපි හෙව්වා වරතාපි ගොතති; බවිටිඤ්ඤාති අවචරිතා විමෙසිතා, ත. ත. පවිතති. ඤාතාති අවරා; රජොපල්ලනති රජඤ්ඤි පල්ලඤ්ඤි

වණ්ණරූපෙනාති වණ්ණසංඝාතෙන; ඉතතරදස්සනෙනාති ලුහුකදස්සනෙන; විශඤ්ඤනෙනාති පරිභ්‍යාසගණිකෙන.

පඤ්ඤාපනො මහත්තාකුණ්ඩලොවාති සුචණ්ණපඤ්ඤාපනො මහත්තාකුණ්ඩලොව; ලොහබ්බිමාසොති ලොහමාසකො.

පඤ්ඤා.

3. 2. 2.

දුතිය-රූපාති තිරිච්ඡාදිහෙදං රූපාරමමණං; කාමානං අභිනතති එතං කාමානං උත්තමං හෙව්වාති රූපගරුකො අත; සෙසෙසුපි එසෙව නයො; සෙසොති සද්

මනාපපටිසන්නනති මනාපනිප්පතතිකං මනාපකොටිකං; තඤ්ඤ වෙ මනාපාති පුග්ගලමනාපං සම්මුතිමනාපඤ්ඤි; පුග්ගලමනාපං තාමි සං එකස්ස පුග්ගලස්ස ඉට්ඨං තත්තං ගොති, තදෙව අඤ්ඤස්ස අතිට්ඨං අකත්තං, පච්චන්තවාසිනඤ්ඤි ගණ්ඤුප්පාදපි ඉට්ඨං ගොතති තත්තා මනාපා, මජ්ඣිමෙද්දසවාසිතං අතිජෙගුට්ඨා; තෙසඤ්ඤි මොර මංසාදිති ඉට්ඨාති ගොතති, ඉතරෙසං තාති අතිජෙගුට්ඨාති, ඉදං පුග්ගලමනාපං, ඉතරං සම්මුතිමනාපං; ඉට්ඨාතිට්ඨාරමණං. තාමි ලොකෙ පටිවිහත්තං තජ්ඣි, විහර්ඤා පත දස්සෙතබ්බං; විහර්ඤාතත ව න අතිඉස්සරාතං මහාසම්මත-මහාසුදස්සත-බවමා සොකාදිතං වසෙත විහර්ඤාතබ්බං, තෙසඤ්ඤි දිබ්බකප්පමි අරමමණං අමනාපං උපට්ඨාති; අතිදුග්ගතාතං දුලලහත්තපාතාතං වසෙතපි ත විහර්ඤාතබ්බං, තෙසං හි කණ්ණප්පහත්තසිත්තාතිපි සුචිමංසරසොපි අතිමුද්ධරො අමෙතසදිසො ගොති; මජ්ඣිමානං පත ගණ්ණමහා මහත්ත-සෙට්ඨිකුට්ඨමිත-වාණිජාදිතං කාලෙත ඉට්ඨං කාලෙත අතිට්ඨං ලහමාතාතං වසෙත විහර්ඤාතබ්බං; තඤ්ඤි පතෙතං ආරමමණං ජවතං පරිවර්ඤ්ඤාතං ත සෙකකාති. ජවතං හි ඉට්ඨපි රජ්ජති අතිට්ඨපි, ඉට්ඨපි දුස්සති අතිට්ඨපි, එකත්තතො පත විපාකවිතතං ඉට්ඨාතිට්ඨං පරිවර්ඤ්ඤාති; කිඤ්ඤාපි හි මිට්ඨාදිවිසිතා සම්මුඛං වා සංඝං වා මහාචෙතිඤ්ඤාති වා උදාරාති ආරමමණාති දිඤ්ඤා අකඤ්ඤි පිදගතති, දෙමනස්සං ආපජ්ජතති; බම්බසද්දං සුඤ්ඤා කණ්ණං ඵකෙනති; වහ්ලුචිඤ්ඤාත-සොතචිඤ්ඤාතාති පත තෙසං කුසලවිපාකාතෙව ගොතති; කිඤ්ඤාපි ගුප්පකරාදයො ගුප්පකං සාසිතා “බාදිත්තුං ලභිස්සාමා”ති සොමනස්සජාතා භවති, ගුප්

දණ්ණෙන පත නෙසං චන්ඩුච්ඤාදාණං ගතිසංයතො' සංඤ්චිඤාදාණං රසසංයතො ජ්වහාච්ඤාදාණාද්ව අනුසලච්චානමෙව හොති; හගවා පත පුග්ගලමිතාපතං' සන්ධාය නෙ ච මහාග්ග් රූපාති ආදිමාන.

මංගුනම්බලිසෙතාති ඉදං තස්ස උපාසකස්ස නාමං; සම්මානිමිං සංගමාති හගවා මිත්තං එතං කාරණං උපට්ඨාති පඤ්ඤාගති; තස්ස තෙ ව රාජානො ආමුත්තමණිතුණිලෙ ගජ්ජිත්තාය ආපාතගුමිතං නිසිදානවසෙතෙව මිහතා රාජානුතාවෙන පරමෙන ඉත්තරියවිග වෙන ආගන්තාපි දසබලස්ස සන්ධිනෙ ඕතකාලනො පට්ඨාය දිවා පදිපෙ විය උදකාතිසිදත්තා අභිගාරෙ විය සුරිසුට්ඨානෙ බජ්ජා පතනෙ විය ව හතපපගෙ හතසොගෙ තං තරාගතඤ්ච තෙති සතගුණෙන සහස්සගුණෙන විරොචමානං දිස්වා "මහතතා වත හො මුද්ධා නාමා"ති පටිභාණං උදපාදි; තස්මා එවමාන.

නොනනිදන්ති පදුමස්සෙවෙනං චෙවචිතං; සාගොති කාලස්සෙව; සිසාති හගවයා; අවිජාගන්ධාති අවිගතගන්ධං; අභිගිරස්සති සමමා සමුද්ධං, හගවතො හි අභිගතො රසවිගො නිකම්මනාති, තස්මා අභිගිරස්සාති වුවවති; "යථා නොනනදසංඛාතං පදුමිං පානොව පුලලං අවිගතගතිං සියා, එවමෙව හගවතනං අභිගිරසං තපනතං ආදිච්චමෙව අත්තප්පිකෙති විරොචමානං පස්සා"ති අගමොච සංඛෙ පනො.

හගවතනං අවජාදෙසිති හගවතො අදසිති අනො, ලොක වොහාරතො පනෙත්ථ ඊදිසං වචනං හොති; සො කිර උපාසකො "එතෙ තරාගතස්ස ගුණස්ස පසිදිත්වා මිත්තං පඤ්ච උත්තරාසෙති අදන්ති, අනම්චි තෙ හගවතොව දස්සාමි"ති විනොතො අදසි

දු ති සං.

3. 2. 3.

තතිසෙ දෙණිසානසුදන්ති දෙණ් පානං සුපං, දෙණස්ස තණ්හු ලානං පක්කගහතං තදුපියඤ්ච සුපබ්බස්සත්තං භුඤ්ජතිති අනො; භුජානාමිති පුඤ්ඤ හත්තසම්මදං විනොදෙත්වා මුත්තතං විස්ස විත්වා බුද්ධිපට්ඨානං ගව්ඤ්ති, තං දිවසං පත භුඤ්ජනොව දස බලං සරිත්වා හතෙථ ආවිත්වාව අගමාසි; මහස්සාමිති තස්ස ගව්ඤ්තො බලවා හත්තපරිලොකො උදපාදි, තස්මා මහනොති අස්සාසෙසි අස්සසති, හත්තතොපිස්ස සෙදබිඤ්ඤාති මුවවතති; තමෙන උගොසු පස්සෙසු සත්වා යමකතාලවණ්චති විජන්ති, බුද්ධිගාර වෙන පත තිපජ්ඣං ත උත්තගතිති, ඉදං සන්ධාය "මහස්සාමි"ති වුවතනං.

ඉමං ආථං අභාසිති "රාජ හොජනෙ අමහත්ඤ්ඤාතාය නිලමති, එසුචිතාරංදතිස්ස කරිස්සාමි"ති විනොතො අභාසි; මනුජස්සාති

සංඝාතයෙහි පාතරාසෙ පණ්ණාසං සායමාසෙ පණ්ණාසනාති එවං කතාපණ්ණසං; පරිශාප්‍රණීයාති රඤ්ඤ සද්ධිං ථොතං ගතවා “ඉමං මිඛලමයිං කත්ත දමම් මහාරාජා”ති, “අසුකත්ත නාම දෙති”ති, සො තං අසිං අඤ්ඤත්ත දමා දසබලස්ස සනාතිකං ආගම්ම වැදිත්වා ජිතකොව “භාථං වදාමි හො හොතමා”ති වත්තා ගගවතා වුත්තං පරියාප්‍රණීයාති අපෙත්වා.

ගහනාගිභාසෙ සුදං භාණතීති කථං භාසති, ගගවතා අනු සිට්ඨතියාමෙතෙව, ගගවා හි තං එවං අනුසාසි “මාණව ඉමං භාථං නපෙවා වීඨ පතතපතතට්ඨානෙ මා අවච්ඡ, රඤ්ඤාද්‍ය භුඤ්ජනට්ඨානෙ ධම්මා පඨමෙපිණ්ඩාදිප්පි අමත්වා අවසානපිණ්ඩ ගතිතෙ වදෙය්‍යාසි, රාජා සුත්තාව ගතතපිණ්ඩං ජලබ්බස්සති, අථ රඤ්ඤා’ ගපෙත්සු ධොතෙසු පාතීං අපතෙත්වා සිත්තාති’ ගණ්ණත්වා තදුපියං බ්‍යඤ්ජනං ඤාත්වා පුනදිවසෙ භාවතෙක තණ්හුලෙ භාසෙය්‍යාසි, පාතරාසෙ ව වත්තා සායමාසෙ වදෙය්‍යාසි”ති, සො භාසුති පටිසසුණීත්වා තං දිවසං රඤ්ඤා පාතරාසං භුත්තාව ගහතතා සායමාසෙ ගගවතා අනුසිට්ඨතියාමෙත භාථ අභාසි; රාජා දසබලස්ස වචනං සරිත්වා ගතතපිණ්ඩං පාතීසංගෙව ජලබ්බසි; රඤ්ඤා’ ගපෙත්සු ධොතෙසු පාතීං අපතෙත්වා සිත්තාති’ ගණ්ණත්වා තදුපියං බ්‍යඤ්ජනං ඤාත්වා පුනදිවසෙ තතතෙක තණ්හුලෙ ගරිංසු; නාළිකොදනපරමනාස සණ්ඨාසිති සො කිර මාණපෙවා දිවසෙ දිවසෙ තථාගතස්ස සනාතිකං ගච්ඡති, දසබලස්ස වික්‍යාසිකො අභොසි; අථ තං එතා දිවසං පුච්ඡි “රාජා කිත්තකං භුඤ්ජති”ති, සො “නාළිකොදනනති” ආග; “වට්ටස්සති එතතාවතා, පුරිසභාගො එස, ඉතො පට්ඨාය භාථං මාවදි”ති; ඉති රාජා තපෙත්ව සණ්ඨාසි.

දිට්ඨධම්මිකෙන චෙව අපෙත්ත සම්පාරාසිකෙන වාති එත්ථ සලලිඛිතසරිතා දිට්ඨධම්මිකපෙත්වා නාම, සිලං සම්පාරාසිකපෙත්වා, ගොජනෙ මතතඤ්ඤාතා හි සිලබ්ධං නාම භොතිති

නාතියං.

3. 2. 4.

චතුසෙව-චෙදෙහිපුණ්ණාති චෙදෙහිති පණ්ණිතාගිවචනමෙතං, පණ්ණිතිත්තියා පුණ්ණාති අපෙත්වා; චතුර්මසිතිනාති ගත්ති-අස්ස-රථ-පතතිසඛිධාතෙති චතුරි අභිගති සමන්තාගතං; සහගගගිත්වාති වම්මට්ටිච්ඡඤාතාදිති සන්තාගං භාසෙත්වා; සම්භාසෙමසුනාති සුරක්ඛිංසු; කෙත කාරණෙන, මහාකොසලරඤ්ඤා කිරි විචිකාරස්ස සීතරං දෙතෙතන විතතං රජ්ජානං අතතෙර සතසහසුට්ඨානො කාසි

1. ඔ. I. රඤ්ඤ.

2. ඔ. III. පණ්ණාති ගණ්ණත්වා.

3. ඔ. I. II & III. රඤ්ඤ.

4. III. පණ්ණාති.

ගාමො නාම ධිතු දිනෙතො, අජාතසත්තුතා ච උතරි මාරිතෙ මාතාපියං රඤ්ඤා විශොගසොසොන න විරසෙව මිත්තා; තතො රාජා පසෙනදි කොසලො "අජාතසත්තුතා මාතාපිතරො මාරිතා මිත්තං පිතු යනතකො ගාමො"ති තසාන්ධං අට්ඨං කතොති; අජාතසත්තුපි "මයං මාතුසත්තකො"ති, තස්ස ගාමයන්ධං වෙපි මාතුලහාතිණ්ණො යුජ්ඣිංසු.

පාපා දෙවදත්තාදයො මිත්තා අත්තාති=පාපමිත්තා; තෙයෙ වස්ස සගාගාති=පාපසගායො; තෙසෙවවස්ස චිත්තං තිත්තං සමච චිකිත්ති=පාපසමචචෙය්හි; පසෙනදියං සාරිපුත්තකෙත්ථරාදීනං විසෙන කල්‍යාණමිත්තාදිතා වෙදිතබ්බා.

දුක්ඛං භෙතීති ජිතාති හත්ථි ආදීති අනුසොවනෙතා දුක්ඛං සසිගාති. ඉදං ගගවා පුත තස්ස ජයකාරණං දිත්වා ආග ජයං භෙරං පසමිති, ජිතනෙතා වෙරං පසමති, වෙරිපුත්තලෙ ලහති.

මතුස්.

3. 2. 5.

පඤ්චමෙ-අබ්බුසායිති පරාජයෙ ගරහස්සනෙතා "ආරාමං ගන්ත්වා භික්ෂුතං කථාසල්ලාපං සුඤ්ඤා"ති රතතිහාසෙ බුද්ධිරත්ති නෙත නාම බුද්ධිපබ්බජිතෙත බවරත්තිතස්ස බුද්ධිපබ්බජිතස්ස "සචෙ රාජා ඉමඤ්ච ඉමඤ්ච උපායං කත්වා ගච්ඡන්තො, පුත ජිනෙත්තො"ති වුත්තං ජයකාරණං සුත්වා අතිරුත්තයි.

ශාමස්ස උපනස්සතීති යාව තස්ස උපනප්පති සංගං¹ හොති; සද මඤ්ඤාති සද අඤ්ඤා; විදුමසනති තං විදුමපිනා සිත පුත්තලං විදුමපනති; විදුපසති²ති විදුමපිතති;³ ධානඤ්ඤාති මඤ්ඤා තීති කාරණනති⁴ මඤ්ඤාති; සදති යසමි කාලෙ; ජෙතාරං ලහෙති ජයනති ජයනෙතා පුත්තලො පච්ඡා ජෙතාරවෙ ලහති; රොසසනාරනති සචෙවතාරං; රොසසනොති සචෙතො; නමම විවචෙවනාති කමමපරිණාමෙන, තස්ස විදුමසනකමමස්ස විපාක දනෙත⁵; භො විදුගෙතා විදුපසති⁶ති භො විදුමපනො විදුමපිතති.⁴

පඤ්චම.

1. මග්ගා-ගබ්බන්ධ.

2. විදුමපති-බුද්ධ.

3. කාරණස්ස-විසං.

4. විදුමපිතති-බුද්ධ.

5. සි. I & III විදුමපනකමම

විපාකස්ස දනෙත.

3. 2. 6.

ජවෙම-උපසංඛිතමිති මලිකාය දෙවියා ගමනවුටියානකාලෙ
සුතිසරං පටිජ්ඣාපෙතො ආරක්ඛං දතො උපසංඛිතමි; අනන්ත
මනො අහොසිති "දුක්ඛතකුලයා මෙ ධිතු මහත්තා, ඉක්කරියං
දිත්තං සචෙ පුත්තං අලහියා මහත්තං සක්කාරං අභිගමියා
තතොදාති පටිභිතා"ති අනන්තමනො 'අහොසි.

මහසාති දකුණුදකුණා ඵලමුගපුත්තතො ඵනච්චා ඉති
සෙව සෙය්‍යා; පොසාති පොසෙති; ජනාබිපාති ජනාහිතුං රාජතං
ආලපති; සංඝපදමාති සසුරදෙවතා; දිසමිපතිති දිසාපෙට්ඨකා;
නාදිසා සුගගිසාති තාදිසාය සුගගිසා¹

ජවෙමං.

3. 2. 7.

සත්තමෙ-සම්බුද්ධසාති සම්බුද්ධසාති, ආදිසිතාති අනො.
අපසමාදෙති කාරාපකආපමාදෙ; සමොධානනාති සම්බුද්ධානං
උපසෙක්ඛං²; ඵවමෙව මොති හත්ථිපදං විස හි කාරාපකආපමාදෙ
සෙසපදජාතාති විස අවසෙසා වතුභුමිකා³ කුසලබලමා තෙ හත්ථි
පදෙ සෙසපදති විස අපමාදෙ සමොධානං ගව්ජනාති අපමා
දයා අනන්තා පටිවත්තනාති, සථා ව ගත්ථිපදං සෙසපදනං අනං
සෙට්ඨං ඵවං අපමාදෙ සෙසබලමානනාති දසෙය්‍යති; මහගත-
ලොකුත්තරබලමානං විසෙසපටිලාභකට්ඨන ලොකියොපි සමානො
අනෙකාච ගොති; අපසමාදං සංසන්තිති ඵතාති ආයුආදීති පත්ථ
යනෙත්ත අපමාදෙව කත්තසෙබ්බාති අපමාදෙමෙව පසංසන්ති;
සසමා වා පුඤ්ඤතිරියාසු පණ්ණිනා අපමාදං පසංසන්ති තසමා ආයු
ආදීති පනෙත්තන අපමාදෙව කාතසෙබ්බාති අනො. අනොති
සම්බාති අත්ථපටිලාභා.

සත්තමං.

3. 2. 8.

අවමමෙ-සො ව මො කල්‍යාණමිත්තසාති සො වායං බලෙමා
කල්‍යාණමිත්තසෙව සාත්තාතො නාම ගොති; න පාපමිත්තසාති
තික්ඛාපි හි බලෙමා සෙබ්බසෙව සාත්තාතොච කල්‍යාණමිත්තසා
පන පුඤ්ඤත්තසා සද්දුගත්තසා අත්ථ පුරෙති සෙසජ්ජං විස
වලඤ්ඤත්තසා න ඉතරයාති. තෙතෙතං වුත්තං. ධමමොති චෙත්ථ
දෙසනාබලෙමා චෙදිතසෙබ්බා.

1. සි. I & IV. සුරාහිතා-සුගගිසා-

2. සි. I. උපසෙක්ඛපනා.

"සුගගිසාති සුගගිසෙත්ත භුතාත."

III උපසෙක්ඛපනා.

3. සි. I. III & IV. තෙභුමිකා.

උපබිම්බිදන්ති ථෙරො. කීර රහොගතො විනොති. අයං සමිඤ්ඤාං නාමි ඕවාදනෙ අනුසාසනෙ කල්‍යාණමිත්තෙහ සති පච්චත්ත පුරිසකාමර සීතයා සමපජ්ජති, උපබිං. කල්‍යාණමිත්තතො හොති, උපබිං. පච්චත්තපුරිසකාරතොති. අරහං එතදහොසි. “අහං පදෙස ඤාණෙ සිතො නිප්පදෙසං විනොතං න සකකාමි, ගච්ඡාමි” සන්ධාරං පුච්ඡාමි. තික්කඤ්ඤාං ගච්ඡාමි”ති; තඤ්ඤාං සන්ධාරං උපසමික්ඛාමි. එවමාන. බ්‍රහ්මවිජිග්ගොති අරිස මග්ගො; සද්දං. කල්‍යාණමිත්තතොති යා එසං කල්‍යාණමිත්තතො නාම, සං උපබිං; තතො උපබිං. ආගච්ඡ තීති අපෙඨා. ඉති ථෙරොන උපබිඤ්ඤාං. සමිඤ්ඤාදිට්ඨිආදයො කල්‍යාණ මිත්තතො. ආගච්ඡන්ති උපබිඤ්ඤාං. පච්චත්තපුරිසකාරතොති වුත්තං. කිඤ්චාපි ථෙරො අයං මිනොරපො. යථා පන බ්‍රහ්ම සිලාං ඵලො උග්ගාපිතෙ එත්තං. ඤාං. අනුකත උග්ගාපිතං. එත්තං. අනුකතොති විනිශ්චයො නෙති, යථා මාතෘපිතරො නිග්ගාස උපපන්නපු පුත්තං. මාතෘතො නිබ්බත්තං. එත්තං. පිනිතොති විනිශ්චයො නෙති එවං. ඉධාපි අවිනිශ්චයාගධිමො හො” එත්තං. සමිඤ්ඤාදිට්ඨිආදිතං කල්‍යාණමිත්තතො නිබ්බත්තං. එත්තං. පච්චත්තපුරිසකාරතොති න සකකාමෙ; කල්‍යාණ මිත්තතොස පන උපබිඤ්ඤාං ලබ්භති. ථෙරො අත්ඤාසගෙන උපබිං. නාමි ජාතං; සකලභූතො පටිලබ්භති. ගගවිතො අත්ඤා සගෙන සකලං. නාමි ජාතං; කල්‍යාණමිත්තතොති වෙතං. පුබ්බහාග පටිලාභිතං. නාමාති ගතිතං, අන්තො කල්‍යාණමිත්තං. නිග්ගාස ලභා සිල-සමාධි-විපක්කතාවසෙක වත්තාරෙ ඛනි; සංඛාරකවණො තිපි වදන්තිගෙව.

මාසෙවං. ආනන්දො ආනන්ද මා එවං. අහං, බ්‍රහ්මතො. ඤාං. සෙවපටිසම්පදානො. අරහං වරෙ ගතොති. මං. උපබිඤ්ඤා, වතුති අරහං විබ්භතං. සමිත්තොගතො. තාදිසං. එවං. කපෙත්තුං. න වට්ඨති; සකලෙවමි නිදං. ආනන්ද බ්‍රහ්මවිජිග්. සද්දං. කල්‍යාණ මිත්තතොති ඉදං. ගගවා වත්තාරො මග්ගා වත්තාරි එලාති නිග්ගා විජ්ජා ජ අතිශය සබ්බං. කල්‍යාණමිත්තමුලකමෙව හොති. සඤ්ඤා යාහ; ඉදාති විවිභෙදෙනෙව කාරණං. දසෙකතො කල්‍යාණ මිත්තතොගතාති ආදිමාහ; තත් පාමිකඤ්ඤාති පටිකඤ්ඤාති. ඉච්ඡිතබ්බං; අවග්ගං. හාපිති අපෙඨා.

ඉධාති ඉමිසමි. සාසනො; සමිඤ්ඤාදිට්ඨිං. භාගෙවති. ආදිපු අරහං. ආදිපදානං. යථා. අයං. සංඛෙපවණ්ණො. සමිඤ්ඤා දසක උක්ඛණං. සමිඤ්ඤාදිට්ඨිං, සමිඤ්ඤා අතිතිරොපනලක්ඛණං. සමිඤ්ඤා සබ්බසෙසා, සමිඤ්ඤා පරිග්ගාහං. ලක්ඛණං. සමිඤ්ඤා, සමිඤ්ඤා.

1. ස. II. සං. සන්ධාරං.

2. ස. I. III & IV. අවිනිශ්චයාගධිමො. ගග.

3. ස. I. පරිග්ගාහං.

පනලක්කණය සම්මානසම්මාන, සම්මාන වෙදපනලක්කණය සම්මාන ආදීවෙයි, සම්මාන පහසලක්කණය සම්මානවිශාලය, සම්මාන උපවිශාලක්කණය සම්මානසනී, සම්මාන සම්මානලක්කණය සම්මාන සම්මාන; තෙසු එකෙකෙක් තිණි තිණි කිවෙති හෙතෙයි; හෙය් පිදා? සම්මානදිව් කාව අසෙසෙසි අනන්ත පවතිනකිලෙසෙසි සෙසි. මිව්තදිව්. පජනති, නිරොධං ආරම්භං කෙරෙති සම්මාන සුත්තසම්මෙ ව පහති, සුත්තපිව්තදකමොහපිඤ්ඤාවසෙත අසම්මාන සෙත; සම්මානසම්මානදෙසෙසි තෙප්ව මිව්තසංකප්පාදිති ව පජනති නිරොධං ආරම්භං කෙරෙති; විසෙසෙත පනත් සම්මානදිව් සහජාතසම්මෙ සම්මානදෙසෙසි, සම්මානසංකප්පා සහජාත සම්මෙ අතිනිරොපෙති, සම්මානව්ත සම්මාන පරිභ්‍රමෙති, සම්මාන සම්මානෙත සම්මාන සම්මානපෙති, සම්මානආර්ථව සම්මාන වෙදපෙති, සම්මානවිශාලය සම්මාන පහසෙති, සම්මානසනී සම්මාන උපවිශාලය, සම්මානසම්මාන සම්මාන දෙති; අපි වෙසා සම්මානදිව් නාම පුබ්බහානෙ නානාඛණ නානාරම්භණ හෙති, මහකාලෙ¹ එකකකණ එකාරම්භණ; කිව්වෙත පන සම්මානදිව් “පුබ්බ සෙස” නති ආදිති වතොරි නාමාති ලහති; සම්මානසම්මානදෙසෙසි පුබ්බහානෙ නානාඛණ නානාරම්භණ හෙතෙයි, මහකාලෙ¹ එකකකණ එකාරම්භණ, තෙසු සම්මානසම්මාන කිව්වෙත “නෙකසම්මානසම්මාන” නි ආදිති තිණි නාමාති ලහති; සම්මානව්තදෙසෙ තෙය වීරතිසෙසි හෙතෙයි වෙතනෙසෙසි; මහකකණ පන වීරතිසෙසි; සම්මාන විශාලය සම්මානසනී ඉද්ධි වසං කිව්වෙත සම්මානවිශාල-සනී පවිශාලවසෙත වතොරි නාමාති ලහති; සම්මානසම්මාන පන පුබ්බහානෙසි මහකකණසි සම්මානසම්මානවෙස; එවං කාව සම්මානදිව් ආදිතා තෙසෙත වුත්තානං අධිකානං ආදිපදනංසෙසි අත්චණ්ණං² සෙසි ඉද්ධි “හාවෙති විවෙකනිසිතං” නි ආදිසු එවං සෙසෙසි.

හාවෙතිති වසෙසිති, අනන්ත ව්‍යාප්තසත්තානෙසු පුත්තපුත්තං ජනෙති අතිතිබ්බෙතෙතනිති අනෙ; විවෙකනිසිතානති විවෙකනිසිතං; “විවෙකන” නි විවිත්තනා, විවිත්තනා වාසං තද්ධිවිවෙකනා විකසිතණ-සමුපෙත්ද-පටිපාසාදි-නිසාරණවිවෙකනාති පසුච්චිධො, එවමෙතෙසි පසුච්චිධොසි විවෙකන විවෙකනිසිතානති තද්ධිවිවෙකනිසිතං සමුපෙත්දවිවෙකනිසිතං නිසාරණවිවෙකනිසිතං පසුච්චිධොසි හාවෙතිති අසම්මාන වෙදිතෙසෙසි; යථා වාසං අරිසමිත්තසාවනානුසුත්තො යොගි විපක්කනාඛණ කිව්වෙත තද්ධිවිවෙකනිසිතං, අජ්ඣාසෙතො නිසාරණවිවෙකනිසිතං, මහකාලෙ පන කිව්වෙත සමුපෙත්දවිවෙකනිසිතං, ආරම්භණෙ නිසාරණවිවෙකනිසිතං සම්මානදිව්. හාවෙති, එස තෙය වීරතිසිසිතාදිසු. විවෙකනා එව නි වීරතාදෙසෙ; නෙවලසෙසි.

1. සි. I & IV. මහකකණ. 2. සි. III. අත්චණ්ණං.

උනො හාජතාති සුරෙති. තෙව හරෙයා; න සථාපවිමසං. නරෙයාති යං යං උදනෙන උදනකිවිමං කාතබ්බං, තං තං න කරෙයා.

සද්දපෙය්‍යමානනති තං අපෙය්‍යමානං; කිව්වනරො ව භානිති අතතනො කමමනනකිව්වනරොවෙව කුසලකිව්වනරො ව භුඤ්ජති ව කමමනෙන ව පයොජෙති දුතඤ්ච දෙතිති අනුරා.

නවමං.

3. 2. 10.

දහමේ-පිණ්ඩපාතෙන පටිපාදෙසිති පිණ්ඩපාතෙන සද්ධි. සංයොජෙසි පිණ්ඩපාතං අද්ධිති අනෙයා; පහසාමිති තෙනවි දෙව රුජ්ජට්ඨානාදිතා කිව්වන ගතො; පච්ඡා විසාපිසාදි අනො සිති සො කිර අඤ්ඤාසුපි දිවසෙසු තං පච්චෙකසම්මුඛං. පසාති, දුකුං පනස්ස විතතං න උපපජ්ජති, තස්මිං පන දිවසෙ අයං පදුමච්ඡිදෙවියා තතිසපුප්පතො තගරසිඛි පච්චෙකවුදො ගති මාදනපබ්බතෙ ඵලසමාපහතිසුඛෙන චිතිතාමෙත්වා පුබ්බණ්ණසමයෙ වුට්ඨාය අනොතතතදසෙ මුඛං ඛොවිත්වා මනොසිලාතලෙ නිවා සෙත්වා කායබන්ධනං බන්ධිත්වා පතතවිවරමාදාය අභිඤ්ඤාපාදකං චතුර්වර්තියං සමාපජ්ජිත්වා ශුද්ධියා චෙතසං අභිබුක්ඛනත්වා තගර වාසෙ ඔරුග්ග විවරං පාරුපිත්වා පතතමාදාය තගරවාසිතං ඔරවාසෙසු සහස්සගණිත්වා ඵපපනෙතො විය පාසාදිනෙති අභික්ඛ නතාදිති අනුපුප්බෙක සෙට්ඨිනො සරවාසං සම්පාදෙතො; තං දිවසඤ්ච සෙට්ඨි පාතොව උට්ඨාය පණීතභොජනං භුඤ්ජිත්වා සරවාස කොට්ඨනෙ අසනං පඤ්ඤාපෙත්වා දනතනරාති සොඛනෙතො නිසිනෙතො භොති; සො පච්චෙකසම්මුඛං දිස්වා තං දිවසං පාතොව භුත්වා නිසිනතතො දුතවිතතං උප්පාදෙත්වා ගරියං පකෙකාසාපෙත්වා “ඉමස්ස සමණස්ස පිණ්ඩපාතං දෙති”ති වත්වා පකකාමි. සෙට්ඨිගරියා විනෙතාසි. මයා ඵතතනෙන කාලෙන “ඉමස්ස දෙට්ඨා”ති වචනං න සුතපුබ්බං, දූපපනෙතාපි ව අජ්ජ න යස්ස වා තස්ස වා දූපෙති, විතරග-දෙස-මොහස්ස වනනකිලෙසස්ස බහිතභාරස්ස පච්චෙක වුද්ධියා දූපෙති, යං වා තං වා අදත්වා පණීතපිණ්ඩපාතං දස්සාමිති සරා කිකබම්ම පච්චෙකවුදො පඤ්චපතිවරීතෙන වජ්ජිත්වා පතතං අදාය අනෙතානිචෙසනෙ පඤ්ඤාත්තාසනෙ නිසිදූපෙත්වා සුපරි සුදොති සාරිතඤ්ඤාලෙහි ගතතං සම්පාදෙත්වා තදනුරූපං බාදනියං බ්‍යඤ්ජනං සුපෙය්‍යඤ්ච සලලනෙවත්වා පතතං සුරෙති; බහි ගනෙති අලබ්භතිත්වා පච්චෙකවුද්ධියා හතෙත්ව පතිව්වාපෙත්වා වජ්ජි; පච්චෙකවුදො අඤ්ඤාසම්පි පච්චෙක වුද්ධියං සමගතං

කරිත්තාමිති අපරිභුඤ්ඤාව අනුමොදනං කතො පක්කාමි
 සොපි ඔබ්බ සෙට්ඨි බාහිරතො ආගට්ඨතො පච්චිකල්ලාධි.
 දිත්වා “මයං තුච්ඛාකං පිණ්ඩපාභං දෙදා”ති වතො පක්කානො,
 අපි වො ලඤ්ඤාති? “ආම සෙට්ඨි ලඤ්ඤා”ති. පක්කාමිති ධිට්ඨං උක්ඛි
 පිණ්ඩා ඔලොකෙයි; අපරිභු පිණ්ඩපාභෙ ගතො උට්ඨතිතො නාසාපුටං
 පගරි; සො විතතං සංගමෙත්තුං අසනෙකානො පට්ඨා විපට්ඨාසාරි
 අභොයි; චරමෙතනති ආදි විපට්ඨාසාරයා උපපත්තාකාරදස්සනං;
 භාගු ව පන ඵකපුත්තනං සාපකෙසසංසාරණං ජිවිතා වොරො
 පෙයිති තදා කිරස්ස අවිභවතොගෙව කුට්ඨමෙ මාතාපිතරො ව
 ජෙට්ඨිභාතා ව කාලමෙකංසු; සො භාගු ජයාග සද්ධිංගෙව සංවාසං
 කතොයි; භාගු පනස්ස එකො පුත්තො හොති, තං විවිධා කිලුනතං
 මනුස්සා වදනති “අයං දුසො අයං දුසි ඉදං යානං ඉදං ඛනං තව
 සත්තක”න්ති. සො තෙසං කථං ගතෙත්වා අයං දුසි මය්හනති ආදිති
 කපෙති, අපරිභු වුලලපිතා විනෙතයි. “අයං දුරකො ඉදංතෙව එවං
 කපෙති මහලලකකාලෙ කුට්ඨමං මජ්ඣමං” තිත්ථපෙය්ස ඉදංතෙව
 කතතබ්බං කරිත්තාමි”ති, එකදිවසං වාසිං ආදාය “එහි පුත්ත අරඤ්ඤං
 ගට්ඨාමා”ති තං අරඤ්ඤං තෙත්වා විරවත්තං මාරෙත්වා ආවාගෙව
 පක්කිපිතො පංසුතා පට්ඨාදෙයි; ඉදං සක්ඛාගෙතං වුත්තං.

සත්තකවිතකුතති සත්තවාගෙර, පුබ්බං පට්ඨමිච්චෙතනාවසෙක
 වෙත්ථ අනෙත්වා වෙදිතබ්බො, එකපිණ්ඩපාතදුතස්මිං හි එතා වෙතතා
 වෙ පට්ඨකිසො න ඡදති, පුබ්බං-පට්ඨමිච්චෙතනාහි පනෙස
 සත්තකබාහුං සග්ගෙ සත්තකබාහුං සෙට්ඨිකුලෙ තිබ්බතො;
 පුත්ථානති පච්චිකං සමුදධස්ස දිනනපිණ්ඩපාතවෙතනාකමිමං
 පටිකිත්තං; පටිගගනති පරිගගතිතං වත්ථ.

අනුජිවිනොති එකං මහාකුලං තිස්සංග පණණාසමපි සට්ඨපි
 කුලාති ජීවනති, හෙ මනුස්සෙ සක්ඛාගෙතං වුත්තං, සබ්බං නාදස
 ගතතබ්බතති සබ්බමෙතං න ආදිසිතො ගතතබ්බං; සබ්බං නිත්තිප්ප
 භාමිසනති සබ්බමෙතං නිත්තිප්පසභාවං පට්ඨාජිවබ්බසභාවමෙවති
 අනෙත්වා.

දසමං.

දුතියවග්ගවණ්ණනා නිට්ඨිතා.

3. 3. 1.

තතියවග්ගස්ස පඨමං-“නිවෙ කුලෙ පට්ඨාස්සො”ති ආදිකත
 තමෙත පුත්තොති=නාමො; කායදුට්ඨිතාදිහි පුත නිරයතමුප
 ගමිතො=ගමිපඤ්ඤාණං; ඉති උභයොනාපි බ්බිතමොව කපිතො

1. සි. I. මජ්ඣික.
 2. සි. I II & IV, කමුපකමනෙසො.

හොඳි; උඩවිඩු කුල¹ පව්වාජාපොතෙහි ආදිකෙන ජෙතිතා පුතෙතානි=ජෙති, ආලොකිතුකොති වුතං හොති, කායපුරිතාදිති පුත සගතුපපතති² ජෙතිහාවුපගමිතතො=ජොති පර්ශණො; ඉමිතා නයෙන ඉතරෙපි වෙ වෙදිතබ්බො. වෙණකුලෙහි විලිවකාර කුලෙ; නෙසාදකුලෙහි මිගපුදුකාදිතං කුලෙ; රථකාරකුලෙහි විමමකාරකුලෙ; පුකකුමකුලෙහි පුපථථබ්බකකුලෙ; කසිරවුහනි නෙති දුක්ඛවුතතිකෙ; දුක්ඛණ්ණොති පංසුපිසාවිකො විශ කාම බාණුවණ්ණො; දුදුසිකොති විජතමාතුසාපි අමනාපදංගනො; බිකොපිමිකොති ලකුණ්වකො; ආණොති එකක්ඛිකාණො වා උභයක්ඛිකාණො වා; කුණ්ති එකහත්කුණි වා උභයහත්කුණි වා; බිකෙඤ්ඤාති එකපාදබ්බෙඤ්ඤා වා උභයපාදබ්බෙඤ්ඤා වා; පක්ඛගණොති හතපකෙඛා පිඨසපි; පදිපෙසායානාති තෙලතපල්ලකාදිනො³ පදිපල්ලකරණං; එවං ඔවා මහායජාති එත් එකො පුග්ගලො බ්බිඤ්ඤා ආලොකං අදිතො මාතුකුවර්ගමිංයෙව කාලං කතො අපායෙපු තිබ්බන්තනො සකලං කපපට්ඨි සංසරති, සොපි තමොතමපරාය ණොව; යො පත කුහකපුග්ගලො ගවෙය්‍ය කුහකංගි එවරුපා තිබ්බන්ති හොතිති වුතං; එත් ව නිවෙ කුලෙ පව්වාජාපොතො හොති වණ්ඩාලකුලෙ වාහි ආදිති ආගමනවිපතති වෙව පුබ්බි පපතකපව්වයවිපතති ව දංසිතා; දළිඤ්ඤාති ආදිති පවතතපව්වය විපතති; කසිරවුහනිනෙති ආදිති ආජිවුපායවිපතති; දුක්ඛණ්ණොති ආදිති අත්තභාවිවිපතති; බ්බහාබාසොති ආදිති දුක්ඛකාරණසමා යොහො; නි ලාගිති ආදිති සුක්ඛකාරණවිපතති වෙව උපහොග විපතති ව; ආගෙන දුච්චිතාති ආදිති තමපරායණ කාරණ සමායොහො; ආයංග ගතදුති ආදිති සමපරාසිකතවුපගමො; සුක්ඛපකෙඛා වුත්තපට්ඨකෙඛායෙනෙව වෙදිතබ්බො.

අනෙකාසනීති දසති අනෙකාසවද්දුති අනෙකාසනි; පටිභාසනීති “කඟමා තිට්ඨථ කිං තුච්ඡෙති අමාකං කසිකමොදිති කතානි”ති ආදිති පරිභවවනෙති පරිභාසනි; ජොසෙතිති සවෙධි; අබ්‍රාහ්මණිකොති එකඟ්භවිතො.

ප ඨ ම . .

3. 3. 2.

දුතියෙ-ජිණ්ණොති ජරජණ්ණා; වුද්ධාති වයොවුද්ධා; මහලලි ඤාති රුතිමහලලිකා; අදබ්බතාති අද්ධං විරකාලං අතික්කන්තා; වසො අනුපපන්නාති පට්ඨිමවයං සමපත්තා; පිසා මනාපාති රඤ්ඤා කිර මාතරි මතාය අය්‍යකා නං මාතුච්ඡානෙ ධනො⁴පට්ඨෙති, තෙතංග අය්‍යකාය බලවිපෙමං උපජ්ඣි; තස්මා එවමාග.

1. සි. I, II, III & IV අමෙඨ කුලෙ.

2. සි. III & IV. සගතුපපතති.

3. සි. I & IV. තෙලතපල්ලකාදිනො

4. සි. I & II. ධනො.

සංවිර්භූතනාති සතසහස්සග්ගතකො හපථි සතසහස්සග්ගතකෙන අලඛිකාථෙත අලඛිකතො හපථිරතනං නාම, අස්සරතනෙපි එසෙව තසො, ගාමවරොපි සතසහස්සුට්ඨාතකගාමොව. සබ්බාති භාගි භෙදගාමිමොතිති තෙසු හි කිංඤ්චි කරියමානමෙව භිජුති කිංඤ්චි කතපරියොසිතං වක්කතො අනපතිතමෙව¹ කිංඤ්චි අපතෙත්වා භුමිං ඔපිතමතතං. කිංඤ්චි තතො පරං. එවමෙව සත්තනසුපි කොචි පටිසංඝිං ගහෙත්වා මරති. කොචි මුලගහබ්බාය මාතරි මාතුකුච්ඡිතො අතික්කතොව. කොචි තික්කතමතෙතො. කොචි තතො පරන්ති තසො එවමාන

දුතියං.

3. 3. 3.

තතියෙ සබ්බං උත්තානමෙව

ගාතියං.

3. 3. 4.

වතුභස්ස අට්ඨප්පත්තිකො² තිකෙඛපො. ගගවතො කිර පඨම ඛොගියං. මහාලාභසක්කාථො උදපාදි භික්ඛුසංඝස්සව; තිත්ථියා හත ලාභසක්කාරා හුත්වා කුලෙසු එවං කපෙන්නාං විවරනාති, සමභො භොතමො එවමාන, මය්‍යාමෙව දුතං දුතබ්බං න අඤ්ඤාසං දුතං දුතබ්බං, මය්‍යාමෙව සාවකානං දුතං දුතබ්බං, න අඤ්ඤාසං සාවකානං දුතං දුතබ්බං, මය්‍යාමෙව දින්නං මහපථලං න අඤ්ඤාසං දින්නං මහපථලං, මය්‍යාමෙව සාවකානං දින්නං මහපථලං න අඤ්ඤාසං සාවකානං දින්නං මහපථලනාති, යුත්තනනු ඛො සග්ගපි භික්ඛාචාරතිස්සිතෙන පරෙසං³ භික්ඛාචාරතිස්සිතානං වතුතනං පච්චයානං අනතරායං කාතුං, අසුත්තං කතොති අනනුච්ඡිකනාති. සා කථා පඨරමානා රාජකුලං සම්පත්තා, රාජා සුත්වා විනෙතසි අට්ඨානමෙතං යං තථාගතො පරෙසං ලාභනතරායං කපෙය්‍ය, එතෙ තථාගතස්ස අලාභාය අගසාය පරිසක්කනාති, සවාහං ඉධෙව ඔසො මා එවං අවොචුත්ථ, න සත්ථා එවං කපෙතිති වඤ්ඤාසං, එවං සා කථා තිරුද්ධිං⁴ න ගමෙත්ඤ්‍ය, ඉමස්ස මහාජනස්ස සනතිපතිතකාලෙයෙව තං තිරුජ්ඣාපෙස්සාමිති එකං ඡණ්දිවසං ආගමෙතොනාං කුණ්ඨි අභොසි.

අපරෙත සමයෙන මහාජණෙ සමපතො අයං ඉමස්ස කාලොති නගරෙ හෙරිං වරුපෙසි “සද්ධා වා අස්සද්ධා වා සමමාදිට්ඨිකා වා මච්ඡාදිට්ඨිකා වා ගෙහරක්කතෙක දුරකෙ වා මාතුභාමෙ වා ඔපෙත්වා

1. මි. I, II & III. අපතිතමෙව.

2. මි. I, II & IV. අට්ඨප්පත්තිකො.

3. මි. අඤ්ඤාසං.

4. තිකෙඛමිතිහිතබ්බං.

අවසේසා සෙ විහාරං නාගවත්තති පඤ්ඤං දණ්ඩො”ති; සංගමි පාතොව නතානා; කතපාතරුසො සබ්බාගරණපතිමණිතො මහතා බලකායෙන සද්ධිං විහාරං අගමාසි; ගවත්තොව විනොසි “හතවා තුමෙහ කිර* මග්ගමෙව දුතං දුතබ්බං-පෙ-න අඤ්ඤං සාවකානං දින්නං මහපථලානි එවං පුච්ඡං අසුත්තං පඤ්ඤමෙව පුච්ඡිතොමි පඤ්ඤං කප්පොත්තොව හතවා අවසානෙ තිත්ථියානං වාදං හිජ්ජිතාති”ති† සො පඤ්ඤං පුච්ඡොත්තො නාගා තුමො ගන්තොදුතං දුතබ්බාති අංග.

සද්ධාති ගමමි පුග්ගලො විතතං පසිද්ධි තසමි දුතබ්බං තසා වා දුතබ්බාති අපො. එවං වුත්තො රාජ සෙති මත්තසෙති තිත්ථියානං වචනං අපො.විතං තෙ මලොකෙසි; තෙ රඤ්ඤා ධිලොකිතමහතොව මහිකුභුතා අබ්බාමුඛා පාදබ්බාමුඛානෙ තුමි. ලොමොතා අවධංසු. රාජ එකපදෙනෙව ගන්තො හතා තිත්ථියාති මහාජනං සාවෙනො මහාසද්දාන අහාසි. එවඤ්ඤා පත හාසිතො ගතවා විතතං තාම තිත්තකාපෙලකපරිබ්බාජකාදිසු යත්ත කත්ථි පසිද්ධි, නාගා පන ගන්තො දින්නං මහපථලානි පුච්ඡ. අඤ්ඤං භො එතාති “මහාරාජ! අඤ්ඤං තසා පඨමං පුච්ඡිතං අඤ්ඤං පච්ඡා සලලකෙති එතං පඤ්ඤං, පඤ්ඤාකප්තං පත මග්ගං හාරො”ති වතා; සිලවතො භොති අදිමාග තත්ත ඉධ නාගාති ඉධ තෙ අසා සමුපබ්බුලොකාති රාසිභුතො. අසිකතිගොති බ්බුසිපො අසිකතිතො. අසානසද්ධාති මුඛබ්බිකාදිවසෙන අසමාදිත ගන්තො, අසානසොගොති තිත්තපුඤ්ජමතතිකාපුඤ්ජාදිසු අකතපරි වසො; අසාකුපාසොති රාජරාජමහාමහතාදිනං අදස්සිත සරකෙවපො; ජමිති පවෙතිතකාසො.

කාමවත්තො පසිද්ධාති අදිසු; අරහත්තමග්ගො කාමවත්තො පසිද්ධො හොති අනාගාමිමග්ගො බ්බාපාදො, අරහත්තමග්ගොනෙව පිතමිද්ධං, තථා උද්ධවං දුතිගෙන, තතිගෙනෙව කුකුභ්බං. පඨම මග්ගො විවිකිට්ඨා පසිද්ධා හොති

අසෙසෙති සිලකමෙතිහාති අසෙසෙති සිලකමෙති අසෙසො සිලකමෙති නාම, එස නසො සබ්බත්; එත්ත ව පුරිමෙති වතුති පදෙති ලොකියලොකුත්තරසිලසමාධිපඤ්ඤවිමුත්තියො කපිතා විමුත්තියද්ධංසං පච්චෙවකබ්බංසද්ධං හොති, තං ලොකියමෙව.

ඉග්ගත්තති උසුසිපො. බලවිජ්ජනාති එත්ත බලං තාම වාසො බාහු විජ්ජං කාසිකවෙතසික විජ්ජමෙව; ගජරති ගජරයා නා සුර. ජනිපච්චොති අගං ජනිසමපොත්තාති එවං ජනිකාරණා අසුරං න ගජරයා. බහුතිගොරවමනාති එත්ත බහුතිති අභිමාසන

1. ම. I & II. රඤ්ඤා.
* තුමො කිර පම. වදා ඉතිගමිතබ්බං. † සිද්ධිතාති ගමිතබ්බං.

බැනි; සොරවිවනි අරභතං. බමිමානි එතෙ ඉව බමිමා; අයං
 මෙති ආවසරො; විවිභගති අරඤ්ඤාදානෙ, නිරුද්දෙක අරඤ්ඤ
 වසුරඤ්ඤපොකබරණිආදිති කාරණෙති අනෙක; දුග්ගති විස
 මට්ඨානෙ; සබ්බමනානිති පණ්ණාසකත්ථවසිගත්ථාති සමොක්ඛණ
 පරිපුඤ්ඤාලිකානි සංකමනානි කරෙය්‍ය; ඉද්දති එතෙසු අරඤ්ඤ
 නෙතාසනෙසු වසනානං. තිකමුතං හිකබ්බාචාරවතං. ආවතවනො
 අනං පානනානි ආදිමාන; සෙසාසනානිති මඤ්ඤපිට්ඨාදීති; විස
 සතෙතනානි බිණ්ණවසං දෙනොපි සකමෙතන කිලෙසමලිතෙත
 විතෙතන අද්දානි විපසනෙතනෙව චෙතසා දදෙය්‍ය; ඵණ්ණෙති
 ගජ්ජනො; සනකකකුති පතිතසකසිවෙරො, අනෙකකුටොති
 අනෙක; අභිසංඛිට්ඨානි අභිසංඛිට්ඨානි සමොධානෙතො රාසිං කතො,
 ආමොදමනොති කුට්ඨමානසො හුතො; පඤ්ඤානිති දුතෙතන විචරති
 පකීරනො, විස වා දුතං දෙති; පුඤ්ඤාධාරානි අනෙකදුත
 චෙතනාමයා පුඤ්ඤාධාරා; දුතාරං අභිවසනානි යථා ආකාශෙ
 සමුච්ඡිතමෙසනො නිකමනො උදකධාරා පඨවිං සිතෙතනොති
 තෙමෙනානි කිලෙදංනනි අභිවසනානි, එවමෙව අගමපි දුතෙතන
 අභිවසනෙර උපානො පුඤ්ඤාධාරා තමෙව දුතාරං අනෙකා සිතෙ
 තෙති පුරෙති අභිසංඤ්ඤානි; නෙතන වුතං දුතාරං අභිවසනානි.

මගුණං.

3. 3. 5.

පඤ්ඤාමෙ-මුඤ්ඤාමෙසිතානානිති බතනියාතිසෙකෙන මුඤ්ඤාති
 අවසිතානං. කතාතිසෙකානං කාමමෙසධිපටිප්පිට්ඨානානි¹නති
 කාමෙසු මෙසධි පරිපුට්ඨිතානං² අභිභූතානං. පණ්ණාසක
 වර්ගපණ්ණාසකානි ජනපදෙ³ පිරහාවං පතානං. ගජකරණිකා
 නිති රජකමොති රජුහි කතනබ්බතිවොති. නොකොනති තෙසු
 අතං. උඤ්ඤාතං ආපනෙතොති බ්‍යාපාරං ආපනො. එස කීර රජ
 දිවසංයානිකකතං. ගතවතො උපට්ඨානං ගව්හි, අනතරගමණානි
 බහුතිපි නොනති, තයං නිබඳ්ධං ගව්හි, අනතරගමණානි බලකායො මහාපි
 ගොති අපොපි; අපෙකදිවසං පඤ්ඤාතො වොරං නොකොසු* “අයං
 රජ අවෙලාය අපොත බලෙත සමණස්ස ගොතමස්ස උපට්ඨානං
 ගව්හි, අනතරමෙතනං ගතොති රජං ගණ්ණිකාමා”⁴ති; නෙ
 අනතර අනිවතෙති ලිපිංසු, රාජනො කාමි මහාපුඤ්ඤා නොනති
 අපි තෙසංගෙව අභිවතනරතො එතො පුරිසො නිකමිති, රඤ්ඤා
 ආරොචෙසි, රජ මහතං බලකායං ආදාය අනිවතං පරිවාසෙති
 තෙ සමෙති ගතොති අනිවතො යාව තතරවාරා මහස්ස

1. සි. I. II & IV. කාමරත.

2. සි. IV. ජනපදෙසු.

3. සි. & IV. කාමෙසු පරිපුට්ඨිතානං.

* විතතංසු. සබ්බං.

උපතාසු පසෙකසු යථා අකුණුමකුණු වක්‍රිතා වක්‍රිං උපතිබ්‍රතීයා,
 ඕලොකෙනති, එවිං ආසන්නාති සුලාති රොපාපෙනි සුලෙසු
 උත්තාපෙති, අදං සන්ධිය එවිමාහ.

අප සැම විනෝදයක් “සමාන. වන්ධනම් මහාරාජ ආදියෙ නම් සමාන.සමුදෙහි ධුරවිතාසර වසනා කයා එවරුපං දුරුණං කමමි. කතං, අසුතං තෙ කතනති, අප අයං රාජ මිඬු හුනා සැමවනිදුං” න සකුණයෙහි, පරිසායෙන බමමි. කපේනනෙහිව මෙ සලාකෙකියති” ති බමමදෙසන. අරහනොනා හං නි. මිඬුකු මිනි අදමාන.

[illegible]

අයුතු බලවේගයකින් එපත්තිය බලවේගය අයුතු කතාබඩ, නැති, දයකුලකම පටකයකින් බලවේගයට නතරයෙන් නැති, සමවේගයකින් නතරයෙන් වෙනස්වේ.

[illegible]

නඟ. ආගමවැඩි ආකෘතිය පුරෙතැයි; එම. ජන වි මවු වැඩි ඉගෙනීම වෙතෙම පවතිනා හැකිනා. පුරෙතැයිද පන ජරා ආගමවැඩි සබඳි සොබවන. විලිපිපමිනැති, එම. ජරාමරණවැඩිවිපනැති විපනැතැයිද පන ආගමවැඩි. නැතැයි යමා හැකිපුද්දි ජරා මරණ. ජිවිතය හ සහනා නැතැයි, සද්ධි නිවෙසෙතැයි සද්ධි නිවෙසෙතැයි පවතිනැයිද පන.

සංකල්පි..

**ඉති කොසලසංස්කෘතවණණනා
හි වසි නා.**

ගතිකවිභේදනා නිකමිති: වර්තමානකොටස. පාසාණඵලකෙ මහා විවර. සිසෙ ඵපෙථා: පඬානං පරිගණ්ගමානො නිසිනොනා හොති. නනු ච තපාගතස්ස අභාවිතො වා මහො අප්පට්ඨිනා වා කිලෙසා අප්පට්ඨිනං වා අකුප්පං අසච්ඡිකතො වා නිරොධො තථි කසමා ඵවමනාසිති? අනාගත කුලපුත්තානං අබ්බාසථං, අනාගතකුලපුත්තා මියා ගතමග්ගං ආවජ්ඣා අබ්බොකාසවාසං වසිතබ්බං මඤ්ඤ මානා පඬානකමමං කරිස්සන්තීති සම්පස්සමානො සත්ථා ඵවමනාසි. මහාති මහනොනා. අපිට්ඨකොති කාපුතො. මණ්ඩි පාසාණං. ඵවමග්ග සිසං හොතීති ඵවරූපං තස්ස කාලවණ්ණං කුටාගාරපප මාණං මහාපාසාණසද්ධිං සිසං හොති. සුභාසුභන්ති දීඝමධානං සංසරණො සුඤ්ජරාසුඤ්ජරං වණ්ණං කථා ආගතොසිති වදති. අපවා, සංසරන්ති සංසරණො ආගච්ඡන්තො. දීඝමධානන්ති වසවන්තිට්ඨානතො යාව උරුචෙලාය දීඝමග්ගා, පුරෙ බොධාය වා ඡබ්බස්සාති දුක්ඛාරකාරිකසමයසංඛාතං දීඝකාලං. වණ්ණං කාමා සුභාසුභන්ති සුඤ්ජරඤ්ච අසුඤ්ජරඤ්ච නානප්පකාරං වණ්ණං කථා අනෙකවාරං මම සන්තිකං ආගතොසිති අනෙකා. හො කීර වණ්ණො නාම තථි යෙන වණ්ණෙන මාරො විහිංසකත්ථාය ගගවතො සන්තිකං න ආගතපුබ්බො තෙන නං ගගවා ඵවමාග. අලං ගෙනාති අලං කුග්ගං ඵතෙන මාරවිහිංසාකාරදස්සතව්‍යාපාරෙන.

දුතියං.

4. 1. 3.

තතිසෙ-සුභංවුගාති සුපිතිතා. න තෙ මාර! වසානුගාති මාර! තෙ කුග්ගං වසානුගා න හොතති. න තෙ මාරස්ස ඔද්ධග්ගි¹ තෙ කුග්ගං මාරස්ස බිනිවරා සිස්සා අනෙතවාසිකා න හොතති.

තතියං.

4. 1. 4.

වතුපෙ-සොතිසොමනසිකාග්ගි උපායමිතසිකාරෙන. සොති සොසම්මප්පාධානාති උපායවිරියෙන කාරණවිරියෙන. විමුක්තීති අරහත්ඵලවිමුක්තී. අණ්ඩගාසිති අයං අත්තනා විරියං කථා අරහත්තං පථාපි න කුග්ගාති ඉදති අඤ්ඤාසම්පි පාපුණ්ථාති උග්ගාතං කරොති පට්ඨානෙස්සාමි නන්ති විනෙත්තවා අභාසි. මාරපාසෙන්නාති කිලෙසපාසෙන. සෙ දිබ්බා සෙ ව මානුෂාති සෙ දිබ්බා කාමගුණසංඛාතා මානුෂා කාමගුණසංඛාතා ව මාරපාසා

තාම දැවී සැබවයි තෙයි සිං. බණ්ඩාර් වදන්. මාර්කක්කබණ්ඩාර්
යිත් මාර්කක්කතෙත් බණ්ඩාර්, මාර්කක්කතෙත් වා බණ්ඩාර්. න මම
සමුණ! අමොක්කබ්බිත් සමුණ! සිං මම වීසයතොත් න මුට්ටියායිත්.

മിസ്സർ..

4. 1. 5

පසුදිවෙල-බුද්ධත්වයෙන්ම බුද්ධත්වය අතර පුරිමිම පුතකර අනෙකා වසෙක වුතකර, ඉදං පත පවාරෙතො වුත්තයකාලෙ වාසිකානන් අනුසුබ්බගමිණවාරිකං, දිවසං¹ යොජනපරමං ගව්න්තො වරථාති වදන්. මො එකෙන මෙහි එකමෙකෙන වෙ ජනා මො අගමත්, එවං හි ගතෙසු එකසමිං ධම්මිං දෙසෙකෙන එකෙන තුණ්හිදෙන ධාතබ්බං හොති තසමො එවමොග.

[illegible]

1. **ම. පරිපූරකය: දිවුරුම.**

* ਅਧਿਕਾਰਤ ਚੋਣਾਂ, ਅਧਿਕਾਰਤ.

උග්‍යොජේති ඉමිසමි. පත එකසම්මි ඛම්ම. දේසසනෙත මග්ගං. විහතඤ්ඤාදං නත්ති එවං ඛනුසු දේසසනෙතසු කුතො ගම්ඤ්ඤාති පටිබාහිඤ්ඤාති නනති විනෙතනා, උපසංකම්

පඤ්චමං.

4. 1. 8.

ජලේඛ-සොණ්ඩිකානිලඤ්ඤාති සුරාකාරකාතං පිට්ඨපඤ්ඤාති ලඤ්ඤං. නොසලිකා සංසපාතිති නොසලරඤ්ඤාද රථවකකපා මාණං පරිභොගපාති. ගලගලාසනෙතති ගජ්ජෙනා. කම්මාර ගහගජ්ජාති කම්මාරාදානපණ්ණාසිකා ඛම්මාසාසාති තඤ්ඤා වානෙත පුරිගමානාය. ඉතිවිදිත්වාති සමසො නොතමො පඤ්ඤා මනුසුතො සුඛෙත නිසිනොතා සට්ඨසිඤ්ඤාතිනනති වුත්තප්පකාරං අතතභාවං. මාපෙත්වා පඤ්ඤාතභාවං. ඉතොවිනො ව සංසරතං විජ්ජලලාපොතෙන දිසා නො නු ඛො එසො සනෙතාති අචජ්ජ මානො මාරො අගනති එවං විදිත්වා. සුඤ්ඤාගහනාතිති සුඤ්ඤා භාරාති. සෙසයාති සෙසයන්තාය, සංසාමි වඤ්ඤාමි නිසිදිසාමි නිපජ්ජිසාමිති එතදන්තාය යො සුඤ්ඤාභාරාති සෙවනිති අනො සොමුතිඅනාසංසයොති සො බුද්ධිමුති හත්තදකුකුළුචානාවෙන සංගතතතතාවො. වෙසසජ්ජ වරෙස නාම සොති සො තඤ්ඤා අතතභාවෙ අලංගං නිතනති. වෙසසජ්ජිත්වා පඤ්ඤා වරෙස. සතිරූපං හි තථාපිඛයං ගාතාති තාදිසංගං සංගහිතං බුද්ධි මුතිනො තං අතතභාවෙ නිතනති. වෙසසජ්ජිත්වා වරණං නාම පතිරූපං සුත්තං අනුච්ඡිකං. මරකාති සිගව්‍යග්ගාදිකා සඤ්චරණ සත්තා. තෙරවාති සවිඤ්ඤාණකඅවිඤ්ඤාණකතෙරවා තත් සවිඤ්ඤා ණකා සිගව්‍යග්ගාදයො, අවිඤ්ඤාණකා රතතිහාගෙ බාණුචම්මකා දයො තෙපි හි තඤ්ඤා. කාලෙ ගතවා විග උපට්ඨනනති රජුචලලියා දිති සප්පාචිය¹ උපට්ඨනනති. තාමාති තෙසු ගෙරවෙසු. සුඤ්ඤා භාරගතො බුද්ධිමුති ලොමවලතමනතකම්මි න කෙරාති.

ඉදුති අමානපරිකපං දසෙසනොතා. නසං ඵලෙසාති අදි මාග, තත් ඵලෙසාති කාකපදං විග හිරහිරසො ඵලෙස. වංල සාති පොකරිපතෙත වාතතො උදකසිඤ්ඤා විග වලෙස. සලලම්මි වෙ උරසිසකපසෙසසුනති නිබ්බන්ධනාසලලඤ්ඤාපි උරසමි. වාර සෙසසු. උසසිසුති ඛණ්ඩිපසිසු. භාණං නි කණ්ණතිති නිබ්බන්ධනෙ උරසමි. වාරගමානෙ හගෙත ගුම්මනතරකඤ්ඤාදිති පටි සත්තා තාණං කෙරොතති නාම, බුද්ධා පත සමුච්ඡිකතසබ්බතො ඵවරූපං තාණං නාම න කෙරොතති.

ජමං.

4. 1. 7.

සත්තමේ-පාදෙසකඩාලෙකිති උතුංගාසාපනත්ථං ඛොවිති. බුද්ධිතං පන සර්වේ රජේජලං න උපලිච්චති උදකමයි පොකකර පතෙත පකඨිතං. විය ව්චට්ඨිති. ගව්ජති අපිච්ච ඛො පාදෙ ඛොවිති. පටිසන්.¹ පබ්බර්තාතං වතං. තත්ථ බුද්ධිතං වතං තෙදෙ තාමි තථි වතනසිසෙ පන ධනං ඛොවනති, සචෙ හි තථාගතො තෙව තනාගෙය්‍ය න පාදෙ ඛොවෙය්‍ය තාගං මිත්‍රසොයාති වදෙය්‍යං තඹො මිත්‍රසාකිරිගං අමුඤ්චන්තො ඛොවති. සංඝො සම්පජානොති සොපපරිඤාගකොත සතිසමාජඤ්ඤාන සමන්තො ගතො. උපසංඛ්‍යාමිති සමණො ගොතමො සබ්බරතං අජේඛා භාසෙ වඩ්ඪමිති. ගතකුට්ඨං පටිසිති. නිදායති අතිවිය සුඛසධිතො ගවිසාති සචට්ඨිසාමි නනාති විනොතො උපසංඛ්‍යාමි. කිංඝොපසාසිති කිං සුපසි? කිංඝොපසං නාමිදං තවාති වදති. කිංඝොපසාසිති කභො හු සුපසි? දුක්ඛනොවිසාති මිතො විය, විසඤ්ඤි විය ව සුඤ්ඤමිඤ්ඤං. සුඤ්ඤං මෙ සරං ලබ්භති සොපසාසිති වදති. සුපිසෙ උග්ගතොති සුරියමි උට්ඨිතො, ඉදන්ති අඤ්ඤා හිකුට්ඨ සමමජ්ජනති පාතීගං. උපට්ඨපෙනති හිතධාරගමණසජ්ජා ගවනති තිං කභො සොපසාසියෙව ජලිතිති තයො ගවෙ අජේඛාත්ථිතො තිතොත “අජ්ඣතතිකසුපාදං අට්ඨාරස තණ්හාවිච්චිතානි”ති ආදිතො තෙත තෙත අතතනො නොට්ඨාසගුතෙත ජලොත ජලිතී විසභනිකාති රූපාදිසු තත්ථ තත්ථ විසතතාගං විසමුලතාගං විස පරිභොගතාගං ව විසතති. භුතිඤ්චි නොනමෙති තත්ථි තෙතුං. සබ්බුපට්ඨං. පටිකඛයාති සබ්බසං ඛනිකිලෙසාහිසංඛාරකාමගුණ ගෙදනං උපධිතං. පරිකඛයා කිං නමෙය්‍ය මාගති මාර! භුගං කිං චත්ථ? කභො කිං උණගාගුගං නිලිසිතුං අසනෙකානති බුද්ධන මිකඛිතො විය අනතනොතෙව උජ්ඣාගනො ආතිකොසිති.

සත්තමං.

4. 1. 8.

අට්ඨමං. දෙවතාසංයුතෙත වුත්තමෙව.

අට්ඨමං.

4. 1. 9.

තවමේ-අපං වා හිසොයාති හිසොයා ජිවන්තො අපරං වසාසතං ජිවතුං න සනෙකාති පණ්ණාසං වා සට්ඨි වා වසාසති ජිවති. අජ්ඣ භාසිති සමණො ගොතමො මිත්‍රසාතං අපමාසුති කපෙති දීඝ

1. ම. ඛොතපාදකෙතෙපොදෙඛොවිති. පටිසන්.

භාවමයා නපේයාමිති පව්වකිකසාතනාය අභිහවිතා අභාසි. නිහංගිලෙති තං ආයුං අප්පකං ඉදන්ති න ගිලෙය්‍ය විරමපොතා වාති යථා දහරො කුමාරො උත්තාතසෙය්‍යකො ඛිරං පිවිතො දුකුලවුමිවකො නිපතොතා අසඤ්ඤි විශ් නිද්දායති කසාපි ආයු අප්පං වා දීඝං වා ති න විනොති එවං සප්පරිසො¹ වරෙය්‍යා දිනකසිසොවාති ආයුං පරිනතනති ඤාතො පඤ්චිතසිසො විශ් වරෙය්‍ය.

නවමං.

4. 1. 10.

දහමෙ-නෙමිවරථකුබ්බරනති යථා දිවඝං ගච්ඡන්තස්ස රථස්ස වක්කනෙමි කුබ්බරං අනුපරියායති න විජ්ඣති එවං ආයු අනු පරියායනිති.

දහමං.

පඨමො වග්ගො.

4. 2. 1.

දුතියවග්ගස්ස පඨමෙ-නිසිනොනාති පුබ්බෙ වුත්තනසෙතෙව පඨානං පරිගණනොති නිසිනොතො. මාදේපියස්ස සුඛනිසිතතභාවං ඤාතො සට්ඨසියාමි නනාති උපසංඝනොතො. පදුලෙසිති පබ්බත පිලෝ ඔත්වා පවිජ්ඣති; පාසාණා තිරන්තරං අඤ්ඤමඤ්ඤං අභි ගතනො පතනති කොවලනාති සකලං සබ්බතති තස්සෙව චෙට්ඨතං.

පඨමං.

4. 2. 2

දුතියෙ-විවක්ඛකම්මාසාති පරිසාය පඤ්ඤවක්ඛං විනාසෙතු කම්මතාය. බුද්ධානං පනෙස පඤ්ඤවක්ඛං විනාසෙතුං න සකෙතාති. පරිසාය හෙරවාරම්මණං සාවෙනො වා දසෙය්‍යෙනො වා සකෙතාති. විජිතාවිභුමඤ්ඤසිති කිනත්‍ර නිං විජිතවිජයො අගනති මඤ්ඤසි? මාථවං මඤ්ඤි නන්ති තථ ජයො. සට්ඨසාසුති අධික්ඛ පරිසාසු. බලසතතාති දසබලප්පතො.

දුතියං.

4. 2. 3.

තනියෙ-මිද්දසානුචි මිදුනිමිදුනාපෙත¹ මොමුගහාපෙත.
 උදුහුකාපෙතොමිදෙතොති උදුහු යථා කපි කබ්බි. විනෙතනො
 තෙන කබ්බකරණෙන මිදෙතො සග්ගි, එවංසග්ගි?² සමිපමුග්ගි
 බහපො කිමිදංසොපසෙසවති කග්ගා ඉදං සොපසං සොපසසියෙව?
 අඤ්ඤාමිදෙවති අඤ්ඤාමිදෙවති පාපුණ්ණියා, මග්ගං හි අසබ්බසො
 නාමි සබ්බසාපිපතො වා අඤ්ඤා නෙති. සලලංති තිබ්බං සග්ගි
 සලලං. ජග්ගංසබ්බසබ්බසාපි යථා එකපෙව සිහපථාදිසු ජග්ගනො
 සබ්බසාපි නථා අඤ්ඤා ජග්ගනොපි න සබ්බසාමි. නපිපෙතමිදෙතොනුංති
 යථා එකපෙව සිහපථාදිසු සුපිපුං සග්ගි එවං අඤ්ඤා සුපිපුමි
 න සග්ගි. නානුගතපණ්ණිමාමංති යථා අඤ්ඤා වා අනෙතවාසි
 කග්ගා වා අඤ්ඤා ජග්ග උදෙසපරිපුර්ණසිහපතො අනෙතවාසිං
 රතති වා දිවං වා අතිකකමනො අනුතපතති එවං මං නානු
 තපතති, නහි මග්ගං කිඤ්ඤි අපරිතිවිසිතකමං නාම අනි. තෙ
 තෙතො:- හාගිංහපණ්ණිමාමංතිදුග්ගිදුග්ගිදුග්ගිදුග්ගි.

තනියෙ.

4. 2. 4.

වතුපෙත-අනුගෙව්විගෙව්විගෙව්විගෙව්වි රුගපරිපෙසු. මාසජීවෙතො
 නදමරංති එවං බමමකථං අවරතො මාලග්ගි. බමමකථං
 කපෙතොග්ගි හි එකපෙව සාධුකාරං දදනති තෙසු රුගො උපපර්ති.
 එකපෙව අසකකවං සුභ්ගති තෙසු පරිපෙසා උපපර්ති. ඉති
 බමමකපිකො අනුගෙව්විගෙව්විගෙව්වි සර්ප්පිතො. නිං එවං මා
 සර්ප්පිතො වදති. සද්දසද්දමනුසංසති හි යං අද්දසද්ද අනුසංසති තං
 සමිපුදෙතො හිතානුකම්පි හිතෙන අනුකම්පති, යග්ගා ව හිතානුකම්පි
 තග්ගා අනුගෙව්විගෙව්වි විසමුපතො නාමගෙතොති.

වතුපෙත.

4. 2. 5.

පඤ්ඤාමෙ-අනාසෙ වරතොති බහිතිති අනනඋකම්පෙත.
 පාසොති රුගපාසො. මානසොති මනසමපසුතො.

පඤ්ඤාම.

4. 2. 6.

ජලෙති-පඤ්ඤාතො. උපාදානකම්පිතො. උපාදානාති පඤ්ඤා
 උපාදානකම්පිතො අදිසිතො. සභාවසාමිද්දසද්දලකම්පිතොන නානප
 කාරණො විහරිතො දසෙසොනො සද්දසෙසොති බහිතං සභාව

1. මිදුනි මිදුනාපෙත, සබ්බසා. 2. යථා කපි කබ්බි. විනෙතනො තෙන
 කබ්බකරණෙන මිදෙතො සග්ගි එවංසග්ගි.

ලක්ඛණාදීනි දසෙය්. සමාදසෙතීනි ගණනාපෙති. සමුදෙතනපෙතිනි සමාදනමනි උසාහං ජනෙති. සමපහංසෙතීනි පටිවිඳාගුණෙන වොදපෙති ජොතාපෙති. අවිඛිකාවානි අවිඛිකං කතා, අයං¹ නාම අභිගතතබ්බො අපොථානි එවං. සලලකෙඛවා නාය දෙසනාය අපිකා හුතා. මනසිකාවානි විනෙත යපෙතා. සබ්බ චේතනසොසමනනාගරිවානි සපෙඛන තෙත කම්මකාරකවිනෙතන සමනනාගරිවා. ඛිනිතසොසානි ධර්මසොනා. අප්පකාසාසෙතිකතිහතානි ඕතාපනථාය ධර්මා. රූපං චේදසිතං. සඤ්ඤානි එතෙ රූපාදසො තසො ඛිනි. සඤ්ඤාසබ්බතානි ඉමිනා සබ්බා රකවිකො ගතිනො. එවං. තප්ප විරජ්ජනීනි එවං. සො අහං න භොමි එතං. මග්ගං න භොතිනි පසානෙතා එවං. තෙසු ඛිනිසු විරජ්ජනී. චේමිතනනානි චේමිගුතං අතතභාවං. ඉමිනා එලලක්ඛණං² දසෙය්. අපෙඛනනි ගවසොතිගතිසීතිසතතාවාසසව්වාතෙසු සබ්බධානෙසු පරිසෙසමානා. නාප්පකානි න පසිති.

පට්ඨං.

4. 2. 7.

සතනමේ- එසාසනනානනානි සඤ්ඤාතිසමොසරණවේනන ජවාටිකස්ස එසාසන අයතනානං. ගසෙහෙරවිසද්දනානි මෙසද්දනුති අසතිපාතසද්දසදිසං. ගසජතකසද්දං. පට්ඨමිමඤ්ඤාඋච්ඡිසෙතිනි අයං මහාපඨවී පට්ටපට්ඨද්දං. කුරුමානා විය අනොසි. එසංඥාසොසි මුච්චිතොති එතෙසු ඡත්ත ආරම්භෙසු ඥානො අභිමුච්චිතො. මාර්ගෙසනනි මාරස්ස ධානගුතං තෙහුමිකට්ටං.

සතනමං.

4. 2. 8.

අවමේ-සාමුණ්ණානිගවනානි තථාරූපෙ තත්ඛතෙත තප්ප තප්ප පෙසෙතබ්බානි පහෙනකානි ගවනනි අගනගුකපණ්ණකාර දුතානි වා, සයං ජනිතා ජණදිවසො කීරෙසොති සම්මසජ්ජති ගොතතා කුමාරකා තපො තපො සතතිපතනනි, කුමාරිකායොපි අතතනො අතතනො විගවානුරූපෙන අලභිකතා තහං තහං විවරනනි. තප්ප කුමාරිකායොපි යථා රූචිකානං කුමාරකානං පණ්ණාකාරං පෙසෙතනි කුමාරකාපි කුමාරිකානං. අඤ්ඤාමිං අසති අතතමසො මාරාගුලෙනපි පරිකපිපතනි. අනාවිට්ඨානි අනුපට්ඨානා; තං දිවසං කීර පඤ්ඤිසතා කුමාරිකා උසානකසීලං ගවජනනියො

පටිපථෙ සන්ධාරං දිස්වා ඡණ්දසුචං දදෙය්‍යං සන්ධා තාසං දානානු
 මොදන්තං පකිණ්ණකබ්බලදෙසනං දෙසෙය්‍ය දෙසනාපරිභො
 සානෙ සබ්බාපි සොතාපතතිථලෙ පතිට්ඨගෙය්‍යං. මාරො තාසං
 සමපතතියා අනතරං කරිස්සාමිති අභාවිසි. පාළියං පන
 මාසමණො භොගාමො පිණ්ඩමලන්ධාති එතතකං යෙව වුත්තනති.
 කිං පන සන්ධා මාරවට්ඨනං අජතිතො පටිච්චොති? අම අජ
 නිතො, කයමො? අනාවර්තතාය. බුද්ධානං හි අසුකට්ඨානෙ භග්‍යං
 ලභිස්සාම න ලභිස්සාමාති අවර්තනං අනනුවර්තිකං පටිච්චො
 පන මනුස්සානං උපවාරගෙදං දිස්වා කිංඉදනති අවර්තනො
 ඤාතො අමසන්ධං මාරවට්ඨනං හිනිද්ධවටි අනනුවර්තිකනති
 අහිනිද්ධාව තිත්තිනො. උසසබ්බමිති අමිත්තවිජයෙන විශ
 තුවෙධො සකලභාමෙ කට්ඨප්ප්‍රමතතමපි භග්‍යං අලභිතො භාමිතො
 තිත්තිමත්තං භගවත්තං භාමියමනුස්සවෙසෙන උපසම්බුධි නාමා
 සංකපිස්සාමිති ඉදං සො මුසා භාසති එවං කිරස්ස අහොසි මයා
 එවං වුත්තෙ පුන පටිසිස්සති අථ නං භාමදරතා සකලභාමෙ
 වරිච්චා කට්ඨප්ප්‍රමතතමපි අලභිතො භාමිතො තිත්තිමම පුන පටිච්චො
 සිති අදිති වතො උප්පණ්ණිස්සනතිති. භගවා පන සවායං මං
 එවං විභෙසිස්සති මුද්ධමස්සෙව සත්තවා ඵලිස්සතිති තසමිං අනු
 කම්පාය අපටිසිතිතො භාථවයමාස. තත්ථ සසමිති ජනෙසි නිපථා
 දෙසි. ආසජ්ජාති අසාදෙතො සථෙවතො. න මෙ පාපං විපට්ඨනීති
 මම පාපං න පට්ඨති නිපථලං එතනති නිනානු තිං එවං මඤ්ඤසි?
 අභී තයා කතස්ස පාපස්ස ඵලනති දීපෙනි. කිඤ්ඤානති මද්දිද්ධං
 සමන්ධං රුහකිඤ්ඤානාදිතිලෙසජතං. ආභස්සති සථාති යථා
 ආභස්සරු දෙවා සපටිතිකජ්ඣානෙන යාපෙනතා පිතිභක්ඛා තාම
 තොනති එවං භවිස්සාමාති.

අට්ඨමං.

4. 2. 9.

නවමෙ-තිබ්බාණ්පටිසංයුතපාතොති තිබ්බාණං අපදිසිතො
 පවත්තාය, කට්ඨකපණ්ණොති පුරිමකෙසෙ පට්ඨතො පට්ඨකෙසෙ
 පුරතො වාමපස්සකෙසෙ දකච්ඡිණතො දකච්ඡිණපස්සකෙසෙ වාමතො
 පසාරිතො පසාරිතො විපාකිණ්ණකෙසො. මම වක්ඛුසමමස්සවිඤ්ඤා
 ඤාසඤ්ඤානති වක්ඛුවිඤ්ඤාණෙන සමපසුත්තො වක්ඛුසමමස්සොපි
 විඤ්ඤාණායතනමපි මෙමවාති. එත්ථ ව වක්ඛුසමමස්සොන විඤ්ඤාණ
 සමපසුත්තතො ධම්මා ගතිතා විඤ්ඤාණායතනෙන සබ්බාති වක්ඛුවාසෙර
 උපාතතොති අවර්තනාදිති විඤ්ඤාණාති. සොතවාරුද්දුපි එසෙව
 නයො, මනොවාසෙර පන මනොති සාවර්තනකං භවම්භවිත්තං.
 බම්බාති අාරමමණ්ඩමො. මනොසමමස්සොති සාවර්තනෙත

භවිෂ්ඨකත සම්පත්තප්පයො. විශ්වකුණාසනානි ජවනවිතතං.
තදුරමණම්ච වට්ඨති. තථෙව භාසිමි! චක්කුනානි යං ලොකෙ නිමිර
කාවාදිති උපද්දතං අනෙකණ්ඩායනතං. ඔපකතවිපකතං¹ අනත
මසො කාණ්ඩකුම්භි සබ්බං. තං තථෙව භවතු. රූපාදිසුචි ඵලං භව
නසො. ඔං වදනාතිති යං භණ්ඩං. තං මම ඉදනාති යෙ වදනාති.
යෙ වදනාති මමනාතිවාති යෙ ච පුග්ගලා මමනාති වදනාති. ඵසං
මෙ තෙ මසොඅප්පිති ඵතෙසු ව සංතෙසු යදි විතතං අනි. නමෙ
සමණ්! මොක්ඛසිති සමණ්! මග්ගං විසයතො න චුඤ්චියාසි. ඔං
වදනාතිති යං භණ්ඩං. වදනාති න තං මග්ගං. යෙ වදනාතිති යෙපි
පුග්ගලා ඵලං වදනාති න තෙ අහං. න මෙ මග්ගමිදි දක්ඛසිති භව
සොතිහතිආදිසු මග්ගං ගතමග්ගම්ච න පසාසිති.

නවමං.

4. 2 10'

දසමේ-අගනි. අසාසනෙති අගනතෙතන අසාසනෙතන;
අතිං. අතිසනෙති පරසා ධනජනිං. අකණ්ඩකතන අකාර
පෙනෙතන. අසොමං අසොවාසනෙති අසොවයනෙතන අසොවාස
නෙතන. ඉති භගවා අබමිකරජ්ජනං විජිතෙ දණ්ඩකරපිට්ඨිතෙ
මිත්තසො දිස්වා කාරුඤ්ඤවසෙන ඵලං විනෙතාසි. උපසංඝාමිති
සමිණො ගොතමො සක්කා නුඛො රජ්ජං කාරෙතුනාති විනෙතාසි
රජ්ජං කාරෙතුකාමො භවිසාති, රජ්ජඤ්ඤ නාමෙතං පමාදධානං.
රජ්ජං කාරෙතෙතන සක්කා මහාරං ලභිතුං ගච්ඡාමි උසාසනසො
ජනෙතොමිති විනෙතනා උපසංඝාමි. ඉද්ධිපාදාති ඉජ්ඣිකකජ්ඣාන
කොට්ඨාසා.² භාවිතාති වර්ණිතා. ඛුට්ඨිකානාති පුතපුතං. කතා.
යාතිකානාති සුත්තයානං විය කතා. චක්කුකානාති පතිට්ඨකොත
වජ්ජකතා. අනුට්ඨිකාති අවිජ්ජිතා, නිව්වානුඛානා. පටිච්ඡානාති
සංතට්ඨකිරියාය පුපට්ඨිතා කතා ඉසාසනා අවිජ්ජිතවෙධිකතො
විය. සුඛමාරද්ධාති සුඛං සමාරද්ධං පටිපුණ්ණභාවතා. අභිමුච්චිසානාති
විනෙතයා, පබ්බතානාති පබ්බතො භවෙයා. මිත්තවාති තිට්ඨතු
ඵනො පබ්බතො මිත්තතනුම්භි තාව මගනො. සුචණ්ඩපබ්බතො
ඵකසා නාලං න පරිගනෙතාති අනො. ඉති විමා සමි. මරෙති
ඵලං. ජනනොසමි. මරෙයා. සතො නිදනනාති දුක්ඛං. නාම
පඤ්ඤාමගුණනිදනං තං යතො නිදනං හොති ඵලං යො අදුක්ඛි.
කථං. නමෙයාති යො ජනතු තෙසු දුක්ඛසා නිදනතුතෙසු කාමෙසු

1. උපසංඝාමිපකතං, කප්පි.

2. ඉජ්ඣිකකජ්ඣානා, කප්පි.

කෙන කාරණෙන නමෙය ? උපධි-විදිකාති කාමගුණපති. සමොච්ඡා උත්තනමෙතනති එවං විදිකා. නයොවජ්ජනගුණිකාස සිකෙති නයොව උපධියං විනයාය සිකෙතිය.

දසමං.

දුතියො වගෙයා.

4. 3. 1.

තතිවගෙයා පඨමෙ-ජමණ්ණවෙනාති ජවාචුච්චකෙන. අජිනහිපතිවෙකොති සබ්බරං අජිතවමං එකං නිවෙණං එකං පාරුණො. උදුම්බරදණ්ඩනති අපට්ඨත්භාවපකාසනන්තං ඊසකං වඛං උදුම්බරදණ්ඩං ගහෙනා එනදෙවාමාති ලොකො බ්‍රාහ්මණියං වචනං නාම සුගස්සනති, බ්‍රාහ්මණෙසුපි පබ්බජිතියං පබ්බජිතො සුපි මහලුකකායාති මහලුකබ්‍රාහ්මණපබ්බජිතවෙසං ගහෙනා පඨානගුමියං කමමං කණ්ණෙනා තෙ සිකු උපසංඛකමිති හන්තං උත්තිපිති. එතං දහරං ගව්ගෙයාති ආදිවචනං අවොව. ඛකමෙකොති හත්තකෙන උරං පහරනො අධොනතං කන්තං. ජිවහං නිලාලෙකොති කබරං මහාජිවහං නිහරිති. උද්ධමෙකො උග්ගපයොසු ව ලාලෙති. තිව්භාබනති තිසංඛං. නිලාමිකනති හකුච්ඡං, කළාවෙ උට්ඨිතං වජ්ජිතතයනති අනෙතං, පක්ඛාමිති කුලෙහ ජනකතාතං වචනං අකන්තං අතතනොව තෙලෙ පට්ඨියංථාති වන්තං එකං මිත්තං ගහෙනා ගතො.

පඨමං.

4. 3. 2.

දුතියෙ-ලාභා වනා මෙ සුලඛං. වනා මෙති එවරුපයං සන්ථු වෙව ඛමමයං වසත්ථමවාර්තකුට්ඨි ලඛිතතා මයං ලාභා මයං සුලඛිතති. සො කිරුයසමා පච්ඡා මුලකමමධානං සමමිති. අරහතතං ගහෙයාමිති පාසාදිකං තාව කමමධානං ගහෙනා බුද්ධිමම සඛස ගුණ ආවර්ණකා විතතකලුතං උපපාදෙති විතතං කාසෙනා තොසෙනා නිසිතතා තෙනසං එවමෙකාසි. උපසංඛකමිති අයං සම්භුති සිකු පාසාදිකං කමමධානං ගහෙනා නිසිතතාදිසො. තාව මුලකමමධානං ගහෙනා අරහතතං න ගණාති තාවසං අනතරං කට්ඨාසමිති උපසංඛකමි. ගව්ජ් ජනති සන්තං සකලජම්බු දීපං ඔලොකෙනො තතං. යෙව ණානෙ තයං කමමධානං සපයං ගව්සනති අද්දස තයමා එවමොහ. සති පසුඤ්ච මෙ බුද්ධාති මයා මයං සති ව පසුඤ්ච ව ඤ්ඤා. කරසු රුපානිති බහුතිපි විභිංසකකරුති රුපාති කරසු. නෙව මං ව්‍යාඛිසියාසිති මං නෙව වෙඛිසියාසි න කමෙපසාසි.

දුතියං.

4. 3. 3.

තනියෙ—ඉසිතිලිපයෙහි ඉසිතිලිය නාම පබ්බතය පයෙහි. නාලිලාසනාති නාලවණ්ණාය සිලාය. සාමසිතා වෙතො විමුක්තීනති අපිතපිතකකණෙ පච්චණ්ණිකවමෙති විමුක්තී ආරම්භෙ ව අතිමුක්තීනි ලොකිගසමාපතති සාමසිතා වෙතො විමුක්තී නාම. මුසිති පටිලිති. පටිසාසිති කතො යාච ජට්ඨං පටි හාසි? සාමාධතො. පෙරයා කිර වාතපිතතසෙවනවසෙන අනු සාසිතො ආමාසො අනි තෙන සමාධියා සපායෙ උපකාරක වමෙම පුරෙතුං න සකෙකාති අපිතපිතාය සමාපතතියා පටි හාසති. සනිත්තාසං සන්ථං ආහරෙසානති සො කිර විනෙතසි යමො පටිතිනජ්ඣානසා කාලබ්බකරෙතො අතිබද්ධා ගති හොති අපටිතින ක්කාසා නිබද්ධා ගති හොති බ්‍රහ්මලොකෙ නිබ්බතාති තසො සන්ථං ආගරිතුකාමො අගොසි. උපසම්බන්ධිති අයං සමණො සන්ථං ආගරිතුකාමො සන්ථාගරණඤ්ච නාමෙතං නායෙ ව ජීවිතෙ ව අනපෙකකියෙව හොති, යො එවං නායෙ ව ජීවිතෙ ව අනපෙකකො හොති සො මුලකම්මට්ඨානං සම්මසිතො අරහත්ථි ගතෙතුං සම්මන්ථො හොති මයං පන පටිබාතිතොපි එස න ඔරමියාති සන්ථාර පටිබාතිතො ඔරමියාතිති පෙරයා අන්තාමො විග හුතො යෙන ගගවා තෙත්තපසවිකම්. ජලනති ජලමානං. පාදෙ වඤ්චි වක්ඛුමිංති පඤ්චති වක්ඛුති වක්ඛුමි! තව පාදෙ වඤ්චි. මුත්තිකිණති ආනුසාවධර. අපසතමාසකොති අපසතඅරහතො. සෙසොති සිලාදීති සිකමානො සකරණීයො. ජනපුතාති ජනෙවිසුත!

සන්ථං ආහරිතො. හොතිති පෙරෙ කිර කිං මයං ඉමිනා ජීවිත නාති උතතානො තිපජ්ජිතො සන්ථන ගලනාශ්‍රිං ජිනදි. දුක්ඛා වෙදනා උපාජ්ජිසු. පෙරෙ වෙදනං විකම්මොසා නංයෙව වෙදනං පටිග්ගතොසා සතිං උපට්ඨපෙති මුලකම්මට්ඨානං සම්මසනො අරහත්තං පති සමසිති හුතො පටිතිබ්බාසි.

සමසිති නාම තිවිධො හොති ඉරියාපට්ඨසමසිති රෙගසමසිති ජීවිතසමසිති. තන් යො ණානාදිසු ඉරියාපට්ඨ අඤ්ඤතරං අධිට්ඨාය ඉමං අනොපෙති ව අරහත්තං පාපුණියාමිති විපසානං පට්ඨපෙති අපයා අරහත්තපත්ති ව ඉරියාපට්ඨකොපනඤ්ච එකප තාපරතෙව හොති අයං ඉරියාපට්ඨසමසිති නාම. යො පන වක්ඛු රෙගාදිසු අඤ්ඤතරයමිං සති ඉතො අනුට්ඨිතොව අරහත්තං පාපුණියාමිති විපසානං පට්ඨපෙති අපයා අරහත්තපත්ති ව රෙගතො මුට්ඨානඤ්ච එකපතාපරතෙව හොති අයං රෙගසමසිති නාම. තෙවි පන තසමිංයෙව ඉරියාපට්ඨ තසමිඤ්ච රෙගෙ පටිතිබ්බාණ වසෙනෙත්ථ සමසිතිතං පඤ්ඤපෙනති. යසා පන ආසවකසයො ව

ජීවිතකඛයො ව ඵකඤ්ඤානෙව හොති අයං ජීවිතසම්පිපි නාම. චුක්ඛවට්ඨෙතො:- “යස්ස පුග්ගලස්ස අපුබ්බං අවර්මං ආඝවපරියාදා නඤ්ඤා හොති ජීවිතපරියාදානඤ්ඤා අයං චුච්චති පුග්ගලො සම්පිපි”ති.²

එක ව පවතතිසිසං කිලෙසසිසනති වෙ සිසාති. තඤ්ඤා පවතති සිසං නාම ජීවිතින්ද්‍රියං කිලෙසසිසං නාම අවිජ්ජා තෙසු ජීවිතින්ද්‍රියං චුතිවිතතං වෙට්ඨෙති අවිජ්ජා මග්ගචිතතං, විතතං විතතානං ඵකතො උප්පාදො නජී මග්ගානතතරං පන ඵලං ඵලානතතරං භවඛිතං භවඛිතතො චුච්චාය පච්චවෙකඛණං නං පරිපුණ්ණං වා හොති අපරිපුණ්ණං වා තිබ්බණ්ණ අසිනා සියෙ ජිජ්ජනාපිති ඵතො වා වෙ වා පච්චවෙකඛණවාදා අවස්සං උප්පජ්ජනායෙව විතතානං පන ලුපුපරිවිතතිතාය ආඝවකඛයො ව ජීවිතපරියාදානඤ්ඤා ඵකකඛණෙ විය පඤ්ඤායති

සමුලං නාණං. අබ්බුසානාති අවිජ්ජාමුලෙන සමුලකං තණ්හං අරහත්තමග්ගෙන උප්පාදෙත්වා. පටිතිබ්බුතොති අනුපාදිසෙස පටිතිබ්බාණෙන පටිතිබ්බුතො. විචතනකඛනානාති පරිචච්චකකකං. භොජනමානනාති උත්තානං හුන්වා සතිතං හොති. ථෙරෙ පන නිඤ්ඤාපි උත්තානතො සසිතො තථාපිස්ස දක්ඛිණෙන පසෙසන පරිවිතසයනතො සිසං දක්ඛිණතොව පරිවතතිත්වා සිතං. ධුමාසි නාහතනාති ධුමාසිතභාවං. තඤ්ඤා හි බණ්ණ ධුමවලාහකා විය හිමර වලාහකා විය ව උච්චිංසු. විඤ්ඤාණං සමිතෙතසනිත්¹ පටි සක්ඛිවතතං පරිසෙසති. අප්පතිට්ඨිතොනාති පටිසක්ඛිවඤ්ඤාණෙන අප්පතිට්ඨිතෙන, අප්පතිට්ඨිතකාරණාති අත්ථො. බෙදුවපණ්ණවිණ්ණනාති බෙදුවපකකං විය පණ්ණවණ්ණං සුවණ්ණමභාවණං. ආදායාති කවෙත් ධරෙත්වා. උපසංඛිනමිති ගොඨිතත්ථෙරස්ස තිබ්බතථාතං න ජනාමි සමණං ගොතමං පුච්චිත්වා තික්කවෙධා හවිස්සාමිති බුද්ධකදරකවණ්ණේ හුන්වා උපසංඛිනමි. නාඛිගච්ඡාමිති න පස්සාමි. භොක්කපෙරසස්සාති භොතෙන පුට්ඨස්ස. අහස්ස ථාති පාදපිට්ඨියං පතිතා.

නාමිකං.

4. 3. 4.

වතුත්ථ-සත්තවස්සානිති පුරෙ බොධියා ජබ්බස්සාති බොධිතො පච්ජා එකං වස්සං. ඛනාදාපෙතෙකාති සවෙ සමණස්ස ගොතමස්ස කායවච්චාරදිපු නිඤ්ඤාදෙව අනනුච්චිතං පස්සාමි වො දෙස්සාමි තතති එවං විවරං අපෙකකමිතො. අලභමානොති රථපෙරණ්ණමත්තමි අවකල්පිතං අපස්සනෙතො. තෙනාහ:-

1. ම. සමතෙවසති.

2 පුග්ගලපඤ්ඤාතථිපකරණ.

සත්ත වශෝති ගතවතං අනුබ්‍රැහ්මිං පද පදං
 ඕතාරං නාබිගච්ඡිං සම්ප්‍රදායං සතිමතොති. 1

උපසම්භවොති අර්ථ සමිඤ්ඤං ගොතමිං අතිගතෙත්වා¹
 ආගමිකාමිති උපසම්භවමි. ක්‍රියාසම්ප්‍රදායො අපරිච්ඡායනො
 නිසින්නොසිති වදති. විතතං නු ජිජ්‍යොති යතං වා සග්ගං වා
 ජිජ්‍යොති නු? ආභං නු භාග්‍යමිතරි කිනනු අනොගාමෙ පමා
 භාගිකතතං පාපකමං අනාසි? යෙන අඤ්ඤාසං මුඛං ඔලො
 කෙනං අවිසගනො අරඤ්ඤා විවරසි? සක්ඛිනති මිත්තසාවං.
 පලිබ්‍රාහ්මාති බණ්ඩා. ගවලොභජ්‍යානති ගවලොභසම්භාවං
 තණ්හං. අනාසවො ක්‍රියාසාමිති නිත්තණ්හා හුත්වා විහි ක්‍රියානති
 ක්‍රියාමි. සම්පත්තබ්‍රහ්මාති මාරං ආලපති, හො හි යෙ කෙවි
 ලොකෙ පමිත්තා තෙසං බ්‍රහ්ම. සමෙ මග්ගං අනුමුද්ධන්ති යදි
 තස්සා මග්ගො අනුමුද්ධො² අපෙගිති අපයාගි අමවුට්ඨොනති
 මවුට්ඨො අනොගාමසමුත්තං නිබ්බාණං. පාරමාමිතොති යෙපි
 පාරං ගතා තෙපි පාරමාමිතො, යෙපි පාරං ගච්ඡිත්තාති යෙපි
 පාරං ගතතුක්කාමා තෙපි පාරමාමිතො. විසුකාසිකාති³ මාර
 විසුකාති. විසෙවිතාතිති විරුද්ධසෙවිතාති. “අපමාසු මනුස්සානං”
 ‘අවිමයති අභොරතා’ති වුත්ත “දිඤ්ඤාසු මනුස්සානං.” “නාව
 ගතති අභොරතා”ති ආදිති පටිලොමකාරණාති. විසංචිතාති
 කාතිවි කාතිවිති තමති තමති කාලෙ හතිරුජ්‍යාතපරිණාමාදි
 දස්සනාති. භික්ඛුපටිඤ්ඤාති උක්කණ්ඩාති. අනුසම්මතොති ආදිසු
 කිඤ්ඤාපි අතිතවිමතං කතං, අනෙකං ජන විතප්පවසෙත වෙදි
 තබ්බො. ඉදං වුත්තං ගොති, යථා මෙදවණ්ණපාසාණං වායසො
 දිඤ්ඤා අපිනාමෙත්ථ මුද්ධං විජෙද්ධොති අපි අස්සාදො සියති අනු
 පටිගච්ඡන්ති අපි සො තත්ථ අස්සාදං අලභිත්වා වායසො
 ඵනො අපකකමෙ තතො පාසාණං අපගච්ඡන්ති ඵලං. මියමි
 සො කාසො විග්ගෙ ගොතමං ආසර්ථ අස්සාදං වා සත්ථං
 වා අලගනො ගොතමා නිබ්බිජ්ඣත්වා අපගච්ඡාමි. අනාසිත්වාති
 ඵත්ථ අකාරෙ නිපාතමිත්තං, හාසිත්වාති අනෙකං අනාසිත්වාතිපි
 පාසො. උපසම්භවමිත්තාති ගොපාලකදාරකං විග්ගෙකෙත භූමිං
 ලෙඛනං දිඤ්ඤා අතිවිග්ගෙ දුමමනො හුත්වා නිසින්නො කිනනු
 බො කාරණනති ප්‍රච්ඡන්ති ජාතිස්සාමාති උපසම්භවමිත්තං ගොවසිති
 විනොසි? ආරඤ්ඤාමිත්තං කුඤ්ඤානති යථා අරඤ්ඤා නොගෙත්වා
 පෙසිත්වා ගණිකාගච්ඡිත්තො ආරඤ්ඤාකං කුඤ්ඤාරං ඉත්තිකුත්තදස්ස
 නො පලොගෙත්වා බන්ධිත්වා ආතගතති ඵලං ආතසිස්සාමි. මාර
 භෙදොනති තෙහුමකවිට්ඨං. උපසම්භවමිත්තාති තුලෙත ථොකං අතිවා
 සෙථ මග්ගං තං ආනෙස්සාමාති පිතරං සමස්සාගෙත්වා උපසම්භවමිත්තං.

1. ඔ. අභිවාදෙත්වා, ඔ. අතිවාදෙත්වා. අතිගතෙත්වාති අනුගතත්වාත්තසංයෝගාදි.
 පටිපත්ති-අනුමානානොපපාදිතසුත්තං. 2.
 2. ම. අනුබ්‍රැහ්මි. 3. ම. විසුකාසිකාති. 4. ඉත්තිකුත්ත-පටිපත්තිසුත්තං.

උවමාමමානි නානාචාර්ය. එකසත. එකසතනි එකසතා සතං සතං නානා. කුමාරිවර්ණසතනි ඉමිනා නයෙන කුමාරිඅතනා භාවානං සතං. අනන්ත පතනි. සදසතා සතනිනි විසිපි පදෙහි අරහතනමෙව කපෙති. සෙනනනි කිලෙසසෙනං, සා හි පිය රුපසතරුපා නාමි. එකසතං සාසනනි එකසතා අතං ක්‍රියාසෙනා. සුමමසුසොධනි අරහතනසුමං අනුමුජ්ඣි. ඉදං වුත්තං හොති; පියරුපං සාතරුපං සෙනං ජිනිනි අතං එකසතා ක්‍රියාසෙනා "අනන්ත පතනි" හදසතා සතනි"නි සමිං ගතං අරහතනසුමං අනුමුජ්ඣි. තසා ජනෙන මිත්තසත්ථං න කපෙමි; තෙනෙව ච මෙ භාරණෙන තෙනවි සද්ධිං සනති න සමපජ්ඣති. කථං විහාරි බහුලොති තතමෙන විහාරෙන බහුලං විහරෙනා. අලද්ධානි අලභිනි. සොති නිපාතමිත්තං. ඉදං වුත්තං හොති, තතමෙන ක්‍රියාසෙන බහුලං ක්‍රියාසෙනං තං සුගගලං කාමසංකප්ප අලභිතොව පරිබාහිරං හොතති? පසංකප්පාසොති වතුසත්ථකිං තෙන අසාසපසාසකායසා ජායාධාතා පසාධාතායො. සුචි මුග්ගවිගොනානි අරහතනඵලවිමුත්තියා සුච්ඡු විමුත්තවිගොනා. අසංකප්පනානි තයො කමොතිසමිධොරෙ අනතිසමිධොරෙනා. අනොපකාරි අනාලයො. අසංකප්ප බමමනනි වතුසත්ථකිං ජනිනි. අවිකසනාකාමිති අවිකසනන වතුසත්ථකිං තෙන ක්‍රියාසෙනා. නතුපානිති ආදිපු දෙසෙන න කුපපති, රහෙන නසරති මොසෙන. නපිසෙනා. ඉමෙසු තිසු මුලකිලෙසසු ගතිතෙසු දිග්ඛකිලෙසසහසං ගතිතමෙව හොති; පඨමපදෙන වා බ්‍රහ්මාදනිවරණං ගතිතං දුතියෙන කාමිච්ඡදනිවරණං තති යෙන පිතං. ආදිං කතො සෙසනිවරණානි. ඉති ඉමිනා නිවරණ පඨාණෙන බිණ්ණසත්ථං දෙසෙයි. පඨාණාසනිකොති පඨාණවාරිකං කිලෙසොසං තිණ්ණො. ජට්ඨනනි මිනොවාරිකමි ජට්ඨං. කිලෙසොසං අතරි. පඨාණාසනසෙන වා පඨාණවාරිකානියානි සංගොජනානි ජට්ඨසෙනෙන පඨාණවාරිකානියානි වෙදිතබ්බානි. භණ්ණසමිධානි ගණ ව සමිධ ව වරනිති සත්ථා ගණසමිධවාරි නාමි. අද්ධානවිගොනනි අද්ධා අසංකප්පි බහුජනා එකසෙන තරිසනනි. අසනනි අයං සත්ථා. අනොපකාරි අනාලයො. අපච්ඡේද නෙසනනි අපච්ඡේදානි තරිසනනි, මවුරුජ්ඣාන හත්තො අපච්ඡේදානි කිබ්බොජ්ජං තරිසනනි වුත්තං හොති. නසමානා නනනි තසමානෙසු. සෙලංව සිරසි උපාසමි පාසාලෙ ආබසමි සත්ථානි මිහතතං කුපාසාරපමාණං සෙලං සිසෙ ධරෙතො පාසාලෙ පට්ඨං ගවෙසනං විශ්. බාණ්ණංව උරසාසත්ථානි උරසි බාණ්ණං පහරිනි විශ්. අපච්ඡානි අපච්ඡේද. ඉමිසං ධානෙ සමිතිකාර ඉදමෙවොධානි දෙසෙන. නිවරෙතො දද්දලමානානි භාටං ආහංසු. තත්ථ දද්දලමානානි අතිවිශ් ජලමානා සොකමානා.

ආකල්පයන් ආකතා. පනුදිති නිහරි. අලුතටම-බිමාලයෝති
 යථා ඵලයෝ හට්ඨ. සිමිලිතුල. වා පොටතිතුල. වා වානෝ
 පනුදිති නිහරති ඵල. පනුදිති.

වග්‍යය..

නිතිගෝ වග්‍යගා.

ඉති මාරයංසුත්තවණ්ණනා

නි වසි නා

5. 1. 1.

හික්කුණිසංසුත්තයා පඨමෙ-ආලවිසානි ආලවිසං ජාතා.
 ආලවිතතරනෝයෙව ව නික්කමම පබ්බර්තා. අනිමිනනති කසාප
 සමමාසවිබුද්ධියා වෙතිගෙ තවකමමත්ථාය ධනං. සමාදපෙති,
 ආගච්ඡන්තයා යසොධරයා* නාම ධම්මනාණකයා අරියපුත්තලයා
 අකතිති උපාපෙති, තපෙති අකතිගෙදපනෙතති පඤ්චයිවාර
 යනෙති නිවුත්තනා තනෝ පට්ඨාය අනිවනනති සමිමං ගතං
 වතං. තං කිර සාවතීනෝ දකතිණපයො භවුතමතො නොති.
 රජාරකයා ගුත්තං තත්ථ පටිවෙකකාමා හික්කු ව හික්කුණිගෝ
 ව ගච්ඡන්ති¹ තසමා අගමපි කායට්ඨෙකනිති ගෙන තං වතං
 තෙත්තපසඛකමි. නිග්ගරණනති නිබ්බාණං. පඤ්ඤායා පට්ඨ
 වෙකකණ්ණකෙන. හි ඵං ජානාසි නා පදනති තිං ඵතං නිබ්බාණ
 පදං වා නිබ්බාණකාමිතිමග්ගපදං වා න ජනාසි. ඝනනිසුදුපමාති
 විනිවිජ්ඣනවෙඨන සත්තිසුලභදීයා. බණ්ඩාසංඅධිකුට්ඨනනති බණ්ඩා
 තෙසං අධිකුට්ඨනගණනිකා.

සමමි..

5. 1. 2.

දුතිගෙ-ඨානනති අරගතතං. දුර්ගිහමිනමනති දුපසගං.
 මිහිතුලපඤ්ඤායා පරිත්තපඤ්ඤාය, සසමා වා විති අධිකුලෙති
 කපායසට්ටිං ගතෙති, සුත්තං කන්තනති තසමා ඉති² මිහිතුල
 පඤ්ඤාති වුට්ඨති. ඤාණිමි වත්තමානමිති ඵලගමාපගතිඤ්ඤාණ
 වත්තමානෙ. ඝමිමාබ්බමි-විපසානනාති වතුසට්ටිමමං විපසානතයා.

* සොරග-ඉතිපපඤ්ඤාදිතිගාදිසු. 1. මි අගමෙතති. 2. මි. ගතමාදදං.

පුබ්බභාෂෙ වා විපක්‍යානාය ආරම්භණතුතං ඛනිප්පවිකමෙව
 ඛිඤ්චිවාසභග්ගඤ්ඤාසමිති අඤ්ඤං වා කිඤ්චි අහං අසමිති තණ්හා
 මානදිට්ඨිවසෙන යස්ස සියා.

දුතීයං.

5. 1. 3.

තතියෙ-කිසාගොනමිති අපමංසලොභිතතාය කිසා, ගොන
 මිති පකස්සා නාමං. පුබ්බෙ කිර සාවජ්ඣං එකත්ථිං කුලසරෙ
 අසිතිකොට්ඨකං සබ්බං අභිභාරව ජාතං කුට්ඨෙකිකො අභිභාර
 ජාතානි ආහරිතො අවස්සං කොචි පුඤ්ඤවා හවිස්සති තස්ස
 පුඤ්ඤෙන පුත්‍ර පාතතිකං හවිස්සතිති සුවණ්ණකිරඤ්ඤස්ස
 වාට්ඨො පුරෙත්වා ආපණ්ණ ධූපෙත්වා සමිපෙ නිසිදි. අපේකා දුග්ගාහ
 කුලස්ස ධිතා අභිසම්භසං ගහෙත්වා දුරුසාකං ආහරිස්සාමිති
 මිසිං ගතා තං දිස්වා කුට්ඨෙකං ආහ. ආපණ්ණ තාව ඛනං
 එත්තකං ගෙගෙ කිත්තකං හවිස්සතිති. කිං දිස්වා අමම' එඛං
 කපේසිති? ඉමං නිරඤ්ඤපුට්ඨණ්ණනාති. කො පුඤ්ඤවති එසා හවිස්ස
 තිති තස්සා වසනට්ඨානං පුට්ඨිත්වා ආපණ්ණ හණ්ණං පටිසාමෙත්වා
 තස්සා මාතාපිතණ උපසඛකමිත්වා එවමාහ. අමාකං ගෙගෙ
 වග්ගප්පතතා දුරකො අත්ථි තස්සෙතං දුරිකං දෙට්ඨාති, කිං සාමි!
 දුග්ගතෙහි උද්ධං කෙත්‍රිං කණ්ණාසිති? මිත්තනත්ථෙවො නාම දුග්ග
 භතති පි සද්ධිං නොති දෙට්ඨ නං කුට්ඨමසාමිති හවිස්සතිති නං
 ගහෙත්වා සරං අභිජෙනසි. සා සංවාසමත්තාය පුත්‍රතං විජාතා
 පුත්‍රතො පදසා ආභිකිත්තකාලෙ කලමිකාසි.

සා දුග්ගතකුලෙ උපපජ්ඣිතා මිහාකුලං ගතත්වාපි පුත්‍රත
 විනාසං පතතාමිති උපපත්තබලවසොකා පුත්‍රතස්ස සරිරකිච්චං
 වාසෙත්වා තං මහකලෙබරං ආදාය තහරෙ විපපලපනාති වරති.
 එකදිවසං මහතිසා* බුද්ධච්චිතො දසබලස්ස සත්තිකං ගතත්වා
 පුත්‍රතස්ස මෙ අණ්ණගතාවත්තාය ගෙසජ්ජං දෙට්ඨ ගහවාති ආහ.
 ගව්ඡ සාවජ්ඣං ආභිකිත්තො යස්මිං ගෙගෙ මත්‍රපුබ්බො තත්ථි තණ්හා
 සිද්ධාත්තකං ආහර, පුත්‍රතස්ස තෙ ගෙසජ්ජං හවිස්සතිති. සා
 තහරං පටිසිත්වා බුරුගෙගතො පටිසාය ගහවතා වුත්තතයෙන
 ගතත්වා සිද්ධාත්තකං යාවත්ති සරෙ සරෙ කුණො තිං එවරුපං
 සරං පග්ගස්සිති වුත්තා කතිපයාති ගෙගාති ආභිකිත්තො සප්ඤ්ඤ
 සමපි කිරායං ඛමමතා න මග්ගා පුත්‍රතස්සෙවති සාලායං ඡවං
 ඡණ්ඩිත්වා ආගතත්වා පබ්බජ්ජං යාචි. සත්වා ඉමං පබ්බාජෙත්තුති
 හිකුබ්බුණිඋපස්සායං පෙසෙසි. සා බුරුගෙගතො අරහතං පාපුණ්ණි.
 ඉමං පෙරිං සත්තාය අඵගො කිසාගොනමිති වුත්තං.

එකමාසිනී එකා අංසි. රුද්ධමුනිනී රුද්ධානමුනි විය. අව්වනතං මනප්‍රත්‍යාමනීනී එතථ අනතං අතීතං අව්වනතං. භාවනප්‍රංසන මෙතං. ඉදං වුත්තං භොති, යථා පුත්තමරණං අනතං අතීතං භොති එවං. මතප්‍රත්‍යං අතං ඉදනී මම පුත්ත පුත්තමරණං නාම නතී. පුරිසා එතදනුඤානී පුරිසාපි මෙ එතදනතීතා ව, සො මෙ පුත්තමරණස්ස අනෙතා පුරිසානවපි මෙ එසෙවනෙතා අතබ්බා අතං ඉදනී පුරිසං ගවෙසිතුනති. සබ්බස්මි විභංගා භාජනී සබ්බසු ඛණ්ඩායනතඛානුභවයොනිගතිට්ඨතීනිවාසෙසු මම තණ්හානුඤී විභංගා. නමොභබ්බෙඤානී අවිජ්ජාබ්බෙඤා. පදුලිඤානී ඤාණෙන තීනෙතා.

තතීකං.

5. 1. 4.

වතුපෙ-පඤ්චබ්බිකෙතොති අතතං චිතතං ආතතචිතතං ඝනං සුගිරිතනී එවං. පඤ්චබ්බසමන්තාගතෙන. සීග්‍යානුකෘතී තුසෙකවාති සබ්බෙ භුක්‍යංගෙව දෙමි. නාමං. භොනුඤ්ඤානී නාමං තෙන අතීතා. පුරිසාසෙතොති සුවණ්ණවණ්ණංපි කායො නිව්වං. උග්ගරිතපග්ගරිතවෙධන පුතිකායොව, තස්මා එවමාග. සීඤ්ඤො නාති භිජ්ජනසංඝොවන පඤ්ඤානාති වුණ්ණවිවුණ්ණං ආපජ්ජන ධරෙමින. අව්වසාමිනී අව්වා පිළිනා භොමි. භන්සාමිනී ලජ්ජාමි. සත්තා සමාපතනීනී අධ්වපිධා ලොකියසමාපතනී ආරම්භ සත්තතාග අබ්බසත්තතාග ව සත්තානි වුත්තා. සබ්බස්මාති සබ්බසු රුපාරුපගවෙසු. තෙසං චිත්තං භවානං ගතිතත්තා ගතීතෙ නාමිගවෙ අව්වසු ව සමාපතනීසුනී එතෙසු සබ්බසු ථානෙසු මිත්‍යං අවිජ්ජාතමො විභතොති වදනී.

වතුපෙ.

5. 1. 5.

පඤ්චමෙ-සුප්පට්ඨිනග්ගනති අග්ගතො පට්ඨාග සුප්පු පුප්පිතං සංලරුක්ඛං. නමරපි භෙදනීකාවණ්ණධාතුනී තව වණ්ණධාතු සද්දිසා දුතියා වණ්ණධාතු නතී, තයං සද්දිසා අඤ්ඤා භික්ඛුණී නතීනී වදනී. ඉධාග්ගො නාදිසිකා ගවෙසසුනති යථා තිං. ඉධා ගතා තිස්ඤ්ඤානී වා සිතෙතං වා න ලභසි එවමෙවං. තෙපි තයාව සද්දිසා ගවෙසසු. පමුමනනට්ඨකාසනති චිත්තං අත්තිතං මජ්ඣෙකා නාගවංගෙපි තිට්ඨනති. මං න පසාසි. වසිතුනමිනීනී වසි ගුණා අග්ගි.

පඤ්චමෙ.

5. 1. 6.

ජංඛි-කොත්‍ර හං ඉදමාදපයි ඡාතිං මාරෙමෙයිති කොත්‍ර මාදුමුඤ්ඤි බාලො තං ඵලං භාගාපෙයි. පරිකෙත්‍රභවති අක්කුමුඤ්ඤි නාතපපකාරං උපද්දවාං ඉදති යං මාරෙ ආහ. 'කොත්‍රතංඉදමාදපයි'ති තං වදන්ති¹ න මං අනිබ්බාලො ආදපයි ලොකෙ පන අක්කුමුඤ්ඤො සන්ධා ඛම්මං දෙසෙයිති දසෙත්‍රායං මුදෙධාති ආදි මාහ. තත්ථ භවෙමි නිවෙමෙයිති පරමන්තරෙව නිබ්බාණෙ නිවෙසෙයි. නිවෙධං අපපජාභවතාති නිරොධසම්මං අජාතන්තා.

ජංඛිං.

5. 1. 7.

සත්තමෙ-ඵහති මාරමසං සුභාති පුනපුනං මරණමාරකිලෙස මාරදෙවපුත්තමාරතං වසං ආගමන්තති. පමුපිකොති සත්තා පිකො. අනති සන්ධි මාරස්සාති යත්ථ කුසං මාරස්ස අනති. න ඡන්ධාති තස්මිං නිබ්බාණෙ.

සත්තමං.

5. 1. 8.

අවර්මෙ-භමංඤ්ඤි විස දිසෙයිති සමෙසදිසා දිසෙයි. නිමිච ඛරසි මොඛුන්තාති තිං කාරණං මොඛුතාවිග වරසි². ඉදො බහිද්ධාති ඉමමා සාසනා ඛති. පාසං භිවෙධන්තති පාසංඤ්ඤා සත්තාතං විපත්තස්ස දිට්ඨිපාසං විපන්තති අන්ධා. සාසනං පන පාසෙ මොචෙයි තස්මං පාසෙකොති න වුච්චති. ඉදො බහිද්ධායෙව පාසෙකො හොන්ති. පමිදන්තති සංසිදන්ති ලග්ගන්ති. ඉදති කං උද්දස්ස මුණ්ණාසිති පද්ධං තපෙත්ථති අපථි සන්තාතුලෙ ඡාන්තාති ආදිමාහ. තත්ථ සබ්බාගිභුති සබ්බාති ඛන්ධාසත්තධාතුභවයොති භතිආදිති අතිගවිත්වා ඕපනා. මරණමාරදසොත්‍රදි නිකර්ති මාරත්‍රදෙ. සබ්බාත්මකෙත්ථිකොති සබ්බස්ස රහාදිස්ස වා මාරස්සදො වා අපරාජිකො. සබ්බාත්මකෙත්ථිකොති සබ්බස්ස ඛන්ධාදිස්ස මුත්තො. අසිකොති³ තණ්හාදිට්ඨිතිස්සයෙන අතිස්සිකො. සබ්බාත්මකෙත්ථිකො සප්පත්තොති සබ්බාත්මකෙත්ථිකොතිස්සයෙන. අරහත්තං පත්තො. උපති සබ්බාත්මකෙත්ථි උපතිසබ්බාත්මකොති නිබ්බාණෙ ආරම්භෙත්තො විමුත්තො.

අවර්මං.

1. ම. මද්දන්ති. ඕ. මද්දන්ති.

2. ඕ. අතිස්සිකොති.

5. 1. 9.

නවමේ-සෙය්ද. පසුගිය නිසා නොද. කතා? සිමිකති
අතතහාව. සකියා වදනි. අසනති දුක්ඛපතිට්ඨානතා අතතහාව
මේව වදනි. සෙය්දසකියා. සෙය්දරුණකෙන පට්ඨයවෙකලෙක.

නවමේ.

5. 1. 10.

දසමේ-නයිසසනකුපලකතීති ඉමිසමි. සුද්ධසංඝාරපුද්ගල
පරමත්තො සතොතා නාමි න උපලබ්භති. ඔකේසු සතොතසුති
පඤ්ඤා ඛේසු විජ්ජිතොසු තෙන තෙනාකාරෙන වචනිතොසු.
සම්මුතීති සතොතාති සම්ඤ්ඤාමහතමේව හොති. දුක්ඛතාති
පඤ්ඤාතිදුක්ඛං. නාඤ්ඤාත්‍රදුක්ඛාති රූපෙනා දුක්ඛං. අඤ්ඤා¹
තෙවසමොති න තීරුකිති.

දසමේ.

ඉති භික්ඛුණීසංස්ථානවණණනා

ති ට්ඨිතා.

6. 1. 1.

භික්ඛුසංස්ථානං පරමේ-සජ්ජිතංගො උදපාදිති සබ්බවුඩානං.
ආවිණ්ණො සමාවිණ්ණො අයං වෙනසො පරිචිතකො උදපාදි.
කද උදපාදිති? බුද්ධගුණං අවබුද්ධං සත්තං රුජායතනමුල
සකොතං දෙවනම්භෙදෙන ආගතං දන්තකට්ඨකං ඔසධකරිට
කඤ්ච බාදිතා ඉබං බොවිතා වතුහි ලොකපාලෙහි උපනිතො
පට්ඨගො සෙලමයෙ පතොත තපස්සහලිකානං පිණ්ඩපාතං
පරිභුඤ්ජිතා පුත පට්ඨාගතො අප්පාලතිශ්‍රොමෙ නිසින්න
මහගො. අභිග්ගොති පරිච්ඡේදො. බමොති වතුසට්ඨමො.
සමිතිගෙති උත්තානපරිකෙවපට්ඨකමෙතං. දුද්දසොති ගමිරතොව
දුද්දසො. දුකෙති දට්ඨකෙති, න සකො සුමෙති දට්ඨං. දුද්ද
සතොති දුරත්‍රසොමො. දුකෙති අවිබුද්ධිතකෙති, න සකො
සුමෙති අවිබුද්ධිතං. සතොති නිබ්බුතො. පණ්ණාසොති
අතපසො, ඉදං වයං ලොකුතතරමේව සකියා වුත්තං. අතතො
වචනෙති තකොති අවචරිතකෙති භිග්ගිතකෙති න හොති,
ඤ්ඤාතොති අවචරිතකෙති. නිපුණොති සණ්ණො. පණ්ණිකපිද
තිගොති සමාපට්ඨං. පට්ඨකොති පණ්ණිකෙති වෙදිතකෙති.
ආලසමොති සතො පඤ්ඤාමහතමො අලභිතොති තසො තෙ

ආලයානි වුච්චන්ති, අවධිසත්තණ්ඤානවිවරිතානි වං අලලීයනති තස්මා පි ආලයානි වුච්චන්ති, තෙති ආලයෙති රමනීති ආලයරුමා. ආලයෙසු රතානි ආලයෙරුමා. ආලයෙසු සච්ඡිදිතානි ආලයෙසම්මුදිතා. යපචචිති සුසජ්ජතං. පුප්ඵලගතිකරුකඩාදිසම්පන්නං. උය්‍යානං පවිච්චො රාජා තාය සම්පත්තියා රමනී සම්මුදිතො ආමොදිත පමොදිතො¹ හොති න උක්කණ්ඨනි සංගම්පි තිකඩම්භුං. න ඉච්ඡති එවම්මෙති කාමාලයතණ්ඤාලයෙති සත්තා රමනති සංසාරවිචේටි සම්මුදිතා අනුක්කණ්ඨතා වසනති තෙන තෙසං ගගවා දුට්ඨං ආලයං උය්‍යානභූමිං. විස දය්‍යෙනො ආලයොමානි ආදිමාන. තත්ථ සද්දිනති තිපානො, තස්ස ථානං සක්කියං යං ඉදන්ති පට්ඨමි සමුප්පාදං සක්කියං යො අයන්ති එවම්මෙනා දුට්ඨබ්බො. ඉදසාවම්භොපට්ඨවම්භමුප්පාදොති ඉමෙසං. පට්ඨයා ඉදසවම්භා, ඉදසවම්භා එව ඉදසවම්භා, ඉදසවම්භා, ඉදසවම්භා ව සා පට්ඨවම්භමුප්පාදො, ති ඉදසවම්භාපට්ඨවම්භමුප්පාදො, සංඛාරාදිපට්ඨයානං එතං අත්ථව නං. සබ්බසංඛාරසම්පේධානි ආදි සබ්බං තිබ්බාණමේව. යය්‍යා හි තං. ආගම්මි සබ්බසංඛාරවිප්ඵලකානි සමන්ති වුපසමන්ති තස්මා සබ්බසබ්බාරසම්පේධානි වුච්චති යය්‍යා ව තං. ආගම්මි සබ්බ උපබයො පටිච්ඡය්‍යවට්ඨා හොන්ති සබ්බා තණ්හා ඩියන්ති සබ්බ කිලෙසරාගා විරජ්ජන්ති සබ්බං. දුක්ඛං තිරුජ්ඣති තස්මා සබ්බු පටිපට්ඨිත්ඤානො ආණ්ඩනම්භො විරාගො තිප්පාමොති වුච්චති. යා පනෙසා තණ්හා ගවෙන ගවං එලෙන වා සද්ධිං කම්මං. විතති සංසිබ්බනීති කත්වා වාණන්ති වුච්චති, තෙනා තිකඩතං. වාණතොති තිබ්බාණං. හො මම්ඤ්ඤානිලම්පේධානි යාපි අජාතන්තානං දෙසනා නාම සො මම් කිලම්පේධා අස්ස සා මම් විතෙසා අස්සාති අනේවා, කායකිලම්පේධාවෙව කායවිතෙසා ව අස්සාති වුත්තං. හොති; විතෙත පන උභයමෙතං. බුද්ධානං තත්ථි. අබ්බසුති අනුක්කණ්ඨෙනා තිපානො. සො න තෙවලං අයං පටිච්ඡතෙකා උද්භාදි ඉමාපි ාථා පටිභංසුති දිපෙති. අභිච්ඡිකානි අනුඅච්ඡරියා. පටිභංසුති පටිභාණසංඛාතස්ස ඤාණස්ස ගොවරා අනෙසු. පටිච්ඡතක්කති තබ්බතං පාපුණිංසු.

කිමෙක්ඛානි දුක්ඛාය පට්ඨපදය. බුද්ධානඤ්ඤි වත්තාපොපි මිත්තා සුඛා පට්ඨපදව හොන්ති, පාරමිසුරණ්කාලෙ පන සරාගසදෙස සමොහස්සෙව සන්තා ආගතාගතානං යාවකානං අලඛිතපට්ඨ යත්තං සිසං කන්තිත්වා ගලලොභිතං තිහරිත්වා සුඅඤ්ඤානති අක්කිති උපාපෙත්වා කුලවංසපද්ධිපං පුත්තං මනාපවාරිණිං හරි යානති එවමාදිති දෙනත්ඤා අඤ්ඤාති ව බන්ධිමාදිසදිසෙසු අත්ත ගාපෙසු ඡේත්තෙත්තාදිති පාපුණ්ණත්තා අගමණ්ණියපට්ඨපදං සක්කියං යෙතං වුත්තං. සලන්ති එත්ථ ගතාපොපි තිපාතමිත්තො, අලන්ති

1. මි. ආමොදිත පමොදිතොහොති.

අපේ. පණ්ඩිතයාගේ දෙසිණ. එම කිවෙන්න අධිගතයා අලං දෙසිණ. පරිගතයා දෙසිණ. කො අපේ දෙසිගෙනානි වුතන. හොනි. රාගදොසසරයෙහි රාගදොසපුටෙහි රාගදොසානුගතෙහි වා. පටිසංකප්පානි නිව්වාදිත. පටිසංකප්පානි අතිවං දුක්ඛ. අනත්තා අනුගතනි එම ගත. වතුසව්වබ්බම. රාගදොසානි කාමරාගෙන ගවරාගෙන ව රතතා. නදකනිනිනි අතිවං දුක්ඛ. අනත්තා අනුගතනි ඉමිනා සංඝාවෙන න පණ්ඩිතයා අපණ්ඩිතයා කො සක්ඛියනි එම ගතපෙන. නමොකවනෙහි අනුගතනි අතිවරාසිනා අපෙනි. අපොසුකතාගානි තිරුසුකතාවෙන, අපද පෙනි. ගතයානි අපේ.

කසමා පතයා එම. විතත. නමි? නනු එස වුතෙනා මො වෙතොමි තිණෙණා තාරෙයොම:-

කිං මෙ අඤ්ඤාතවෙසෙන බ්බම. සව්චකතෙහිබ?

සබ්බඤ්ඤාතං පාණිපුත්තං තාරෙයොම සදෙවකෙනි:

පත්තං කතා පාරමිතො පුරෙතො සබ්බඤ්ඤාතං පතෙනානි? සව්වමෙතං, තදෙව පව්වෙකකණ්ණානුගතවෙන පතයා එම. විතත. නමි, තයා හි සබ්බඤ්ඤාතං පතා සතතානං කිලෙසගතණ්ණං බ්බමයො ව ගව්හිරතං පව්වෙකකතයො සතතානං කිලෙසගතණ්ණං බ්බමයො ව ගව්හිරතං සබ්බානාමෙත පානපාපානා, අපණ්ඩිතයා කඤ්ඤාතපුණ්ණලාභු විය තකකපුරා වාටි විය වසානෙලපිත පිලොතිකා විය අඤ්ඤාතමකිතතපෙන විය ව කිලෙසගතණ්ණං අතිසං කිලිට්ඨා රාගරතතා දොසදුට්ඨා මොහවුලො තෙ කිං නාම පටි විජ්ඣිකානිනි විතතයෙනා කිලෙසගතණ්ණං පව්වෙකකණ්ණානුගතවෙනි එම. විතත. නමි. අයං බ්බමො පඨවිසංකාරකදකකතකෙනා විය ගමිතිරො, පබ්බතෙන පටිච්ඡාදෙනා ජපිතො විය දුදුසො. සතවා භික්ෂුයො වාලයො කොටි විය අංශු. මයා හි ඉමං බ්බමං පටිවිජ්ඣිතං වාගමිතෙන අදිනාං දනං නාම තත් අරකිතං සිලං නාම තත් අපුරිතා කාපි පාරමි තාම තත් තයා මෙ තිරයොසං විය මාරබලං විබ්බිතයොපි පඨවි න කම්පිත පඨමයාමෙ පුබ්බතිවාසං අනුසාරතයොපි තකම්පිත මජ්ඣිම යාමෙ දිබ්බවකුටං විසොධෙනයොපි න කම්පිත, පටිච්ඡික යාමෙ පත පටිච්ඡිකපසාදං පටිවිජ්ඣිතයොම මෙ දසගතයොලො කඛායා කම්පිත. ඉති මාදිසෙතොපි තිකකඤ්ඤාන කිවෙන්නවා යං බ්බමො පටිවිජ්ඣිතං ලොකියමිහාපතා කථං පටිවිජ්ඣිකානිනි බ්බමගමිතිරතා පව්වෙකකණ්ණානුගතවෙනි එම. විතත. නමිති වෙදිතබ්බං.

අපි ව ඉහුනා යාවන දෙසෙතුනාමනාය පිණි එවං විතන.
 නම්. ජාතාති හි හඟවා මිමි අපොසාසකකතාය විතන නම්
 මනන මනාමුමා. බමමදෙසන. යාවිණාති, ඉමෙ ව සතනා
 මුග්ගිකරුනා, තෙ සන්ධා නිර බමම. න දෙසෙතු නාමො අහොසි
 අප නං මනාමුමා යාවිණා ඉදසාපසි, සතනා වන හො! බමමො
 පණිතොති මඤ්ඤානා සුඤ්ඤානානිති ඉදමපිණි කාරණං.
 පටිච්ච අපොසාසකකතාය විතන. නම්, තො බමමදෙසනායාති
 වෙදිතබ්බං.

සහමිපතිණාති සො නිර කසාපසා හඟවතො සාසතන
 සහතො නාම ථෙරො පඨමිජ්ඣානං නිබ්බිතතනා පඨමිජ්ඣාන
 භූමියං කපාසුකො මුග්ගා සුඤ්ඤානිබ්බිතතො තත්ත නං සහමිපති
 මුග්ගාති සඤ්ඤානනති, තං සනායාහ මුහුදො සහමිපතිණාති.
 නසනි වන හොති සො නිර ඉමෙ සඤ්ඤානං නිවර්ණෙසි යපං
 දසසහසිලොකබාහුමුග්ගානො සුඤ්ඤානං සබ්බ සනාපති. සු.
 නාමාති යසම්. නාම ලොකො. පුරනො පාතුරනොසිති තෙති දසති
 මුග්ගසහසොති සඤ්ඤානං. පාතුරනොසි.

අපාරජකප්පාතිනාති පඤ්ඤාමයෙ අනිමිති අපාං පරිතනං.
 රාගදොසමොඛරජං එතෙසං එවං සභාවාති අපාරජකප්පාතිනා.
 අසා වණ්ණාති අසා වණ්ණාය. හවිණානිති පුරිමබ්බුදොසු දස
 පුඤ්ඤානිරයාවසෙත කතාබිසාරා පරිපාකතො පද්මාති විය සුරිය
 රත්තිසමයං. බමමදෙසනං යෙව අනබ්බිතො වතුපාදිකතො
 වසානෙ අරියභූමි. මකකමනාරහා න එකො න වෙ අනකසන
 සහසො බමමස අඤ්ඤානො හවිණානාති දසොති.

පාතුරනොසිති පාතුරම්. සමලෙහි විනානොති සමලෙහි ජති
 සන්ධාරෙහි විනානො තෙ හි පුරෙතරං උපාප්පිනා සකලජලේ
 දිපෙ කණ්ටකෙ පන්ධිතො විය විය. සිඤ්ඤානා විය ව සමලෙ
 මිවර්දවනිබමෙම දෙසයි. පු. අවාපුරෙතනති විවර එතං. අමනසා
 වාරනති අමනසා නිබ්බාණසා වාරතො අරියමනො. සුණ්ණතු
 බමම. විමලෙනානුබුද්ධාති ඉමෙ සතනා රාහාදිනං. පිලානං
 අභාවතො විමලෙන සමාසබ්බුද්ධාන අනුබුද්ධං. වතුපවබමම.
 සුණ්ණතු තාව හඟවාති යාවති. සෙලෙ සමාපබ්බුද්ධාති විමලෙනාති
 සිලාමයෙ එකසතෙ පබ්බතමුද්ධාති යපං සිතොව, නති තත්
 සිතනෙ දසනන්ධං. නිවුකම්පනපසාරණාදිතිවං අපී. නුපිපමනාති
 තප්පිතායං සෙලපබ්බුද්ධං, අයමපනන්ධ සබ්බපනො; යපං
 සෙලපබ්බුද්ධාති යපං සිතොව වකුමො පුරිසො සමනතො.
 ජනනං පසොග්ග නිමිති සුමෙධ! සුඤ්ඤානං සබ්බඤ්ඤානඤ්ඤ
 ණෙන සමනතවකුමු! හඟවා! බමමම. පඤ්ඤාමයං පාසාදමාරුණ
 සං අපෙතසොකොකොකොවතිණ්ණං. ජාතිජරාහිතුතඤ්ඤා ජනනං.
 අමෙකබ්බු උපධාරය උපපතිති. අයං පනන්ධ අධිපායො; යපං

හි පබ්බතපාදෙ සමන්තා මහන්තං ඛෙත්තං කථාං තත්තං කෙදර පාප්පු කුටිකායො කථාං රතතිං අගතිං ජාලෙය්‍යං වතුරභික්‍ෂ මහන්තංගතඤ්ච අතිකාරං, අර්හස් පබ්බතස්ස මත්තෙකං යථාං වක්ඛු මිත්තොපුරිසස්ස භූමිං ඕලොකයෙතො තෙව ඛෙත්තං න කෙදරපා ප්‍රියො න කුටිකායො න තත්තං සසිතමිත්‍රස්සං පඤ්ඤායෙය්‍යං කුටිකාසු පන අග්ගිජලමිත්තමෙව පඤ්ඤායෙය්‍යං, එවං ධම්මපාසා දං ආරුහ්‍ය ඝනතකායං ඕලොකයෙතො තථංගතස්ස යෙ තෙ අක්‍ය තකල්‍යාණං සත්තා තෙ එකවිහාරෙ දක්ඛිණජාත්‍රපයො නිසිත්තාපි බුද්ධවක්ඛස්ස අපාඨං නාගච්ඡන්ති තෙ රතතිබිත්තා සරාචිය භොන්ති යෙ පන කතකල්‍යාණං වෙතෙය්‍යපුත්තලා තෙ එවස්ස දුරෙපි භීතා ආපාඨං ආගච්ඡන්ති සො අගති විය භිමවන්තපබ්බතො විය ව. චුත්තමපිවෙනං:-

දුරෙ සන්තො පනාසෙත්ති භිමවන්තොව පබ්බතො,
අසන්තත්තං න දිස්සන්ති රතති බිත්තා යථා සරාචි. 1

අපේක්‍ෂානන්ති යාවතං. බුද්ධවක්ඛන්තාහි ඉන්ද්‍රියපරොපරිගත්ත ඤාණෙන ව ආසයාත්‍රසගඤ්ඤානව, ඉමෙසං හි චිත්තං ඤාණානං බුද්ධවක්ඛති නාමිං; සබ්බඤ්ඤානඤ්ඤාස්ස සමන්ත වක්ඛති, තිත්තං මහ්‍යඤ්ඤානං ධම්මවක්ඛති. අපාරජකෙවතිආදිපු යෙසං චුත්ත තයෙතෙව පඤ්ඤවක්ඛමිති රාහාදිරජං අපං තෙ අපාරජකඛා. යෙසං මහන්තං තෙ මහාරජකඛා. යෙසං සඤ්ඤාදිති ඉන්ද්‍රියාහි තික්ඛාහි තෙ තික්ඛිත්ත්වො. යෙසං නාහි මුදුති තෙ මුදිත්ත්වො යෙසං තෙ එව සඤ්ඤාදයො ආකාරා සුඤ්ඤා තෙ ඤාණාරා. යෙ ව කපිත කාරණං සලලකෙවන්ති සුඛෙන සත්තා භොන්ති විඤ්ඤාපෙත්‍රං තෙ සුච්ඤ්ඤාපයා. යෙ පරලොකඤ්ඤව වර්ජඤ්ච හයතො පස්සන්ති තෙ පරලොකවර්ජගගදස්සාවිත්තො නාමි.

අගම්පනෙත්තං පාප්පු:-සද්ධා පුත්තලො අපාරජකෙව, අස්සද්ධා පුත්තලො මහාරජකෙව; ආරභ්විට්ඨියො, කුපිතො, උපට්ඨිතසති, මුට්ඨසති, සමාහිතො, අසමාහිතො; පඤ්ඤවා, දුප්පඤ්ඤා පුත්ත ලො මහාරජකෙව; තථා සද්ධා පුත්තලො තික්ඛිත්ත්වො-පෙ-පඤ්ඤවා පුත්තලො පරලොකවර්ජගගදස්සාවි, දුප්පඤ්ඤා පුත්ත ලො න පරලොකවර්ජගගදස්සාවිති.

ලොභොහි ඛනිලොභො, ධාතුලොභො. ආයතනලොභො, සම්පත්ති හවිලොභො, විපතතිහවිලොභො, එකො ලොභො සබ්බි සත්තා ආහාරවිසිතිකා, වෙ ලොභා නාමඤ්ච රුපඤ්ච තයො ලොභා තිස්සො වෙදනා, වත්තාරො ලොභා මත්තාරො ආහාරා, පඤ්ච ලොභා පඤ්චාදගතකිංකි, ජ ලොභා ජ අප්ඤ්ඤාහිතාහි ආයත නාහි, සත්තලොභා සත්ත විඤ්ඤාණවිසිතියො අවධි ලොභා අවධි

ලොකධම්මො, නම් ලොකා නම් සත්තාවාසා, දස ලොකා දසායත නාති, වාදසලොකා වාදසායතනාති අධිාරස ලොකා අධිාරස ධාතුසො.

වජ්ජනති සබ්බ නිලොසා වජ්ජා, සබ්බා දුච්චරිතා වජ්ජා, සබ්බා අභිසංඛාරා වජ්ජා, සබ්බා භවහාමිකමමා වජ්ජා, ඉති ඉමිසමිඤ්ච ලොකෙ ඉමිසමිඤ්ච වජ්ජ නිබ්බහයසංඤ්ඤා පටිච්ච පට්ඨිතා හොති සෙය්‍යාරාපි උත්තිතතාසිකො වධකො, ඉමෙතිපඤ්ඤාසාය ආකාමරති ඉමාති පඤ්ඤාදියාති ජානාති පසාති අඤ්ඤාති පටි විජ්ඣති. ඉදං තර්ථාභවස්ස ඉන්ද්‍රියපරොපරියතොක ඤාණනති.

උපප්පිතිසනති උප්පලවතො. ඉතරෙසුපි එසෙව නසො. අනෙතාතිමුග්ගපොසිතිති යාති අනෙතාතිමුග්ගානෙව පොසි යනති. උදකං අවප්‍රගහමිම හිට්ඨනතීති උදකං අතික්කමිතා තිට්ඨනති; තත්ථ යාති අවප්‍රගහම මිතාති තාති සුරියරසමිසප්පස්සං. ආගමිස මානාති සීතාති අජ්ජ පුප්පනතාති, යාති පන සමොදකං සීතාති තාති සෙව පුප්පනතාති, යාති උදකා අනුග්ගතාති අනෙතාති මුග්ගපොසිති තාති තතිසද්ධිසෙ පුප්පනතාති, උදකා පන අනුග්ග තාති අඤ්ඤාතිපි සරොගඋප්පලාදීති නාම අජ්ජි යාති නෙව පුප්පිස්සනති මච්ඡකච්ඡපහක්ඛානෙව භවිස්සනති තාති පාළිං නා රුලානාති ආහරිතො පන දීපෙතබ්බාතිති දීපිතාති

යපෙච ති තාති චතුබ්බිධාති පුප්පාති එවමෙව. උග්ගට්ඨකඤ්ඤා විපඤ්චිතඤ්ඤා¹ නෙයෙසා පදපරමොති චතතාරො පුග්ගලා, තත්ථ යස්ස පුග්ගලස්ස සහ උද්ගච්චෙලාය ධමමාහිසමිසො හොති අයං. චුළචති පුග්ගලො උග්ගට්ඨකඤ්ඤා යස්ස පුග්ගලස්ස සංඛිනෙතන භාසිතස්ස විජාරෙන අනෙව විහරීයමානෙ ධමමාහිසමිසො හොති අයං. චුළචති පුග්ගලො විපඤ්චිතඤ්ඤා යස්ස පුග්ගලස්ස උද්දගතො පරිපුච්ඡනො හොතිසො මතසිකරොතො කල්‍යාණමිතොක සෙව තො හජතො පගිරුපාසතො අනුපුබ්බක ධමමාහිසමිසො හොති අයං. චුළචති පුග්ගලො නෙයෙසා, යස්ස පුග්ගලස්ස බහුමපි සුණතො බහුමපි ධාරයතො බහුමපි වාචයතො න තාය ජතියා ධමමාහිසමි සො හොති අයං. චුළචති පුග්ගලො පදපරමො. තත්ථ භගවා උප්ප ලචනාදිසදිසං දසසහසසිලොකධාතුං ඔලෙකෙනො අජ්ජපුප්පනක පුප්පාති විස උග්ගට්ඨකඤ්ඤා සෙව පුප්පනතාති විස විපඤ්චිතඤ්ඤා තතිසද්ධිසෙ පුප්පනතාති විස නෙයෙසා මච්ඡකච්ඡපහක්ඛපුප්පාති විස පදපරමොති අද්දස පසානෙතො ව එතතතා අපාරජක්ඛා එතතතා මහාරජක්ඛා. තත්‍රාපි එතතතා උග්ගට්ඨකඤ්ඤාති එව. සබ්බාකාරතොව අද්දස.

1. විපට්ඨකඤ්ඤා. සබ්බත්.

තත්ත්ව නිත්‍යතා ප්‍රකාශනය. ඉමිතියෙහි අත්‍යන්තාවෙහි හඟවන්නා බවමදෙසනා අත්තං සාපෙති, පදපරමානං අනාගතත්වං වාසනා නොති. අප් හඟවා ඉමිතියං වතුන්තං ප්‍රකාශනය. අත්තං වතං බවම දෙසන. විදිතියා දෙසෙතුකමසතං උපාදෙතියා පුත හබ්බපි තිසු හවෙසු සපෙතන හබ්බාහබ්බවසෙත වෙ නොවන්නෙ අනාසි යෙ සංඝාය වුත්තං:-කතමෙ සත්තා අහබ්බා? යෙ තෙ සත්තා කම්මා වරණෙන සම්පන්නාහතා විපාකාවරණෙන සම්පන්නාහතා කිලෙසා වරණෙන සම්පන්නාහතා අසාදාං අවජ්ජිකා දුප්පදාදා අහබ්බා නිසාමි. ඕකකම්මාං කුසලෙසු බවෙමසු සම්මතතං. ඉමි තෙ සත්තා අහබ්බා. කතමෙ සත්තා හබ්බා? යෙ තෙ සත්තා ත කම්මාවරණෙන-පෙ-ඉමි තෙ සත්තා හබ්බාති.

තත්ත්ව හබ්බපි අහබ්බප්‍රකාශන පහාය හබ්බප්‍රකාශනයෙහි සද්දේන පරික්ෂණෙන ඵත්තතා රාගවරිතා ඵත්තතා දෙස මොහ විතක්කසඤ්ඤාවරිතාති ඡ නොවන්නෙ අනාසි. ඵං කතියා බවම. දෙසිකාමිති විනොසි. සම්මතාසිති පතිඅනාසි.

අපාරුතාති විවචා. අමිනසන මාරාති අරියමිත්තො, සො හි අමිතසබ්බාතසා නිබ්බාණසා වාරං; සො මියා විවරිතා ධ්විතොති දසොති. අමුඤ්ඤානු සද්ධනාති හබ්බ අත්තනො සද්ධං පමුඤ්ඤානු වික්ඛර්තතු. පච්ඡිමපදවසෙ අයමිත්තො, අතං හි අත්තනො පගුණං සුපාවගතිමපි ඉමං පඤ්ඤානං උත්තමබවමං කායවාචාතිලමපසඤ්ඤා හුත්වා නාසාසිං, ඉදාති පත හබ්බා ජනො සද්ධාසාජනං උප නයතු, පුරෙකාමි නෙසං සබ්බපානති. අනන්තරාසිති සත්තාරං සාතිමාලාදිති පුරෙත්තා අනන්තරිනො සකම්මානමෙව ගතොති අත්තො. ගතෙ ව පත තසම්. හඟවා කසා නු චො අතං පඨමං බවමි. දෙසෙසත්තා අපාරුද්ධතානං කාලකතතාවං පඤ්චගති ඡානඤ්ච බහුපකාරතාවං ඤාති නෙසං බවම. දෙසෙතුකාමියා මාරාණසිතං ඉසිපතතං ගතවා බවමවිකතං පවත්තසිති.

සඨමිං.

6. 1. 2.

දුතියෙ—උදසාදිති අයං විතනෙත්තා පඤ්චමෙ සත්තාහෙ උද පාදි. අනාරමොති අඤ්ඤාමි. භාරවර්තිනො, කඤ්චි කරුච්චානෙ අවච්ඡෙදනාති අත්තො. අසාතිකොති පතිස්සයර්තිනො, කඤ්චි ජෙට්ඨකම්මානෙ අවච්ඡෙදනාති අත්තො. සද්දවසෙති අදිසු සද්ධා දෙවෙති සද්දවසෙ දෙවභගණෙන වෙත් මාරවුගෙමසු ගතිනෙ සුපි මාරො නාම වසවතති සබ්බසං උපරි වසං වනෙත්ති, බ්‍රහ්මා නාම මහානුභාවො එකභුලියා එකසම්. වකකවාලසහසො අලොකං එරති විසි විසු-පෙ-දසති අබ්‍රහ්මිති දසසුපි වකකවාල සහසොසු අලොකං එරති සො ඉමිනා සිලසම්පන්නතරොති මතතුං මා

ලහනතුරු සමාජයෙහි සමුහමයෙහි විසු. වුත්තං. තථා සමණා
 නාම එකනිකායාදිවශෙන බහුසංගතාං සිලවනතො පණ්ණිනා
 බ්‍රාහ්මණාපි වත්ථුච්ඡාදිවශෙන බහුසංගතාං පණ්ණිනා, තෙ ඉමිනා
 සිලසමාසනනරාති වහන්ස. මං ලහනතුරු සංගමණ්ඩ්‍රාගමණ්ණං
 පණ්ණිනා වුත්තං. සද්දවමනුස්සායාති ඉදං පන නිපපදෙසනො
 දස්සනත්ථ. ගතිකමෙව ගහෙති වුත්තං. අපිවෙත්ථ පුරිමාති නිඤ්
 පදාති ලොකවශෙන වුත්තාති පච්ඡිමාති චෙ පඤ්චශෙන. සිල
 සමසනනනරාති සිලෙත සමසනනනරං, අභිකතරනති අනෙත්ථ.
 සෙසෙසුපි එසෙව නසො. එත්ථ ව සිලාදයො වතොපො ධම්මො
 ලොකියලොකුතතරා කපිතා, විමුක්තඤ්ඤාදස්සනං ලොකියමෙව
 පච්චවෙකඤ්ඤාදං නෙතං. සාභුරුකොමිති අයං සත්ථා අවිචිතො
 යොව හවණා සිලාදීති අතතතා අභිකතරං අපණ්ණනො මියො
 පවිච්ඡධං. තවලොකුතතරධම්මමෙව සකකති උපනිස්සාය විහරිස්සා
 මිති විනෙතති, කාරණං හතවා විනෙතති අත්ථුද්ධිවිසෙසං විනෙතති*
 ගච්ඡාමිත්ත උස්සාගං ජනෙස්සාමිති විනෙතති පුරතො පාකචො
 අනොසි, අභිමුඛෙ අප්පාසිති අනෙත්ථ.

විශංසු විහරනතිවාති එත්ථ යො වදෙසෙ විහරනති වචනතො
 පච්චුප්පනෙතපි බහු බුද්ධාති යො හතවාපි හනෙත ! එතරති අරහං.
 සමිමාසමබ්බුද්ධාති ඉමිනා වචනෙන පටිබාහිතකෙසො.

ත මෙ අවරිතො අත්ථි සද්දිසො මෙ ත විජ්ජති,
 සද්දවකමිං ලොකයමිං තත්ථි මෙ පටිපුස්සලොකි. 2

අද්දිච්චස්ස සුතෙතති අසෙසසං බුද්ධානං අභාවො දිපෙතකෙසො.
 නසමාති යමො සකෙසපි බුද්ධා සඤ්චමගරුතො තස්මා. මහත්තමති
 කංඛනාති මහත්තමාචං පණ්ණමානෙන සරං බුද්ධාහි සාසනනති
 බුද්ධානං සාසනං සරනෙතන.

දුකිසං.

6. 1. 3.

තතිසෙ—එනෙහි එතාදිසු ඉරියපථෙසු එකකො, එකවිහා
 රීති අනෙත්ථ. බ්‍රහ්මකෙසොති කායෙන වුපකචො නිස්සවො. අසප
 මනෙතාති සතිසා අවිප්පවාසෙ සිතො. ආශාපිති විරියාතාපෙන
 සමිකාගහො, සමිතනෙතාති පෙසිතනෙතො. කුලපුත්තාති අවාර
 කුලපුත්තො. සමමිදෙව්වාති න ඉණ්ඩො න හයව්වා න ජිවිතපකතො
 සුතො, යථා වං තථා වං පබ්බර්තාපි යෙ අනුලොමපටිපදං පුරෙතති
 තෙ සමමිදෙව අතරස්මා අතභාරිකං පබ්බජනති නාම. මුහම්මිස
 සරිසෙසානනති මහත්තමවර්ගස්ස පරිසෙසානනතුතං අරියථං.
 දිට්ඨිධම්මකෙසොති ඉමිත්ථිං යෙව අතතතාවෙ. ගංගං අභිකුත්තු

* ඉදං අරහති-ඉත්තං විතපාපො 2. මහාවග-මහාධම්මක.

සමස්තයෙන් සැම ජාතික, පව්වක, කනි, උපසම්පජ්ජාති පරි
ලිඛිතා සමාදේශිකාශි. එවං විහරන්තො ව-පෙ-අබ්බසුඤ්ඤිති
එතෙතාංගා පව්වෙකකුමි දුසිතා. කතං පනාන ජාති
බිණ්? කථෙති නං අබ්බසුඤ්ඤිති? වුච්ඡෙත. න තාවංගා අතිත
ජාති බිණ් පුබ්බව බිණ්ගා, න අනාගතා තත් වායංගා ව
ජො, න පව්වුප්පනා විජ්ජමානතා, මග්ගා පන අභාවිතතා
ශාර්ප්පජ්ජාන ඵකවතුපඤ්ඤවොකාරගප්ප ඵකවතුපඤ්ඤකිකප්ප
හෙද ජාති සා මග්ගා ගාවිතතා අනුපාදාමිතං අපජ්ජ
නෙන බිණ්, නං ජො මග්ගා වතාය පතිනතිලෙසෙ පව්ව
වෙකිති: කිලෙසාභාවෙ විජ්ජමානමි කමං අයති. අප්ප
සකිකං භොතිති ජාතනො ජාතාති. මුඛිතානි වුත්ථං පරිවුත්ථං
කතං වරිතං තිව්ඤ්චිතානි අප්පො. මුඛමිච්ඡිකානි මග්ගවුභවරිතං.
කංගාංගාංගානි වතුපු සවෙපු වතුති මග්ගෙ පරිඤ්ඤ
පභාණසමිතිරිතාභාවතාවසෙන සොලසවිධමි කිව්චි. තිව්ඤ්චි
තානි අප්පො. භාපරං ඉද්ධිතාසානි ඉද්ධි පුන ඉත්ථාභාවාය
එවං සොලසකිව්චාභාවාය කිලෙසකිතාය වා කතමග්ගා වතා
තතිති. අථ වා ඉද්ධිතාසානි ඉත්ථතතාවතො ඉමිභො එවම
කාරං ඉද්ධි වතතමානමිකිකතානා අපරං ඛනිසතානං තති
ඉමෙ පන පඤ්ඤකිතා පරිඤ්ඤතා තිව්ඤ්චි ජිත්තමුලකො
රුකෙචා පියාති අබ්බසුඤ්ඤි. අබ්බසුඤ්ඤොති එතො. අරහතානි
අරහතානං භවතො සාවකානං අරහතං අබ්බසුඤ්ඤොති.

සපදනිනම් සපදනවාර. සමනතසර. අනෙකක්කම් පටිපා
 වියා වරනෙතා. උපසංඝයානම් උපසංඝයනෙතා. මාතා පතංග
 පුතංග. දිස්වාමි සරා තික්කම්ම පතංග. ගහෙතා අනෙතාතිවෙසනං
 පවෙසෙතා පඤ්ඤාතාසනෙ තිසිදපෙසි. ආහුනි. හිවම්පගාණනා
 නිති හිවම්කාලෙ ආහුතිපිණ්ණිං පගාණනාති තං දිවසං පත
 තස්මි. සරෙ භුතබලිකම්ම. හොති, සබ්බං ගෙහං ගරිතුපලිතතං.
 විපතනිණ්ණලාජං. වතමාලපරිත්තිතං. උසිතිබජ්ජවාතං. තත්ථ
 තත්ථ පුණ්ණසපෙ ඔපෙතා දණ්ඩිදිසකෙ ජාලෙතා ගනිවුණ්ණ
 මාලාදිති අලඛිතතං. සමනතතො සඤ්ජාදියමානවුමකවට්ඨ
 අනෙතාසි. සාපි බ්‍රාහ්මණී කාලසංගම වුට්ඨාස සොලසති ගනෙතාදක
 කටෙති නතාසිතා සබ්බාලඛිතාපරත අනතතාටං අලඛිතති. සා
 තස්මි. සමගෙ මහාබිණ්ණංගමං නිසිදපෙතා. යාගුරුච්චිකමපතමපි
 අදතා. මහාබ්‍රහ්ම. හොපෙසාමිති සුචණ්ණපාතිං පායාසං පුපෙතා
 සපටිමුඛසකබරාදිති යොපෙතා තිවෙසනංග පච්ඡාගාගෙ ගරිතුප
 ලිතතතාටාදිති¹ අලඛිතතා භුතපිඨිකා² අත්තං. පාතිං ආදාය
 තත්ථ ගතවා වතුසු නොණ්ණසු මජ්ඣෙකි ව එකතං. පායාසපිණ්ණිං.
 ඔපෙතා. එතං පිණ්ණිං ගපෙත්ත ගහෙතා. යාව කප්පරා සපටිතා

1. හරි කුප්‍රතික්‍රියාගැනීම. 2. භූතපිටිකානාම. කෘතිය.

පඤ්ඤානන්තර පඨවියං ජාත්‍රමිණිලං පතිට්ඨාපෙනාං අඤ්ඤානං
 හවං මහාබ්‍රහ්මා, සායනාං හවං මහාබ්‍රහ්මා තපොනාං හවං මහා
 බ්‍රහ්මාති වදමානාං බ්‍රහ්මානං භොජෙති. එතද්දෙශාසිති මහාබ්‍රහ්මා
 විශ්වාසාදිලංගං ඡදෙවලොකෙ අපේක්ෂානරිතො බ්‍රහ්මලොකං උපගතං
 සායනායං එතං අභොගි. සංවිච්ඡේදයානති වොදෙය්‍යං, සමා
 පටිපත්තියං භොජෙය්‍යං; අයං හි එවරුපං අග්‍රාදක්ෂිණෙය්‍යං මහා
 බ්‍රහ්මාති. තිස්සපෙනාං යාගුලථවික්ෂමතාවපි අදත්තං මහාබ්‍රහ්මං
 භොජෙය්‍යාමිති කුලං පතාය හතේන කුලයන්ති විශ් භෙරිං. පතාය
 කුලේ. වාදෙත්ති විශ් අග්‍රා. පතාය ඛෙරාපඤ්ඤාං බමමනාං විශ්
 භුතබ්‍රිං. කුරුමානාං අභිඤ්ඤාති, හවන්මිණාං මිත්තදස්සනං හිත්තං
 අපායමිණානො උදධරිතො යථා අසිතිකොට්ඨකං බුද්ධසාසනෙ
 විප්‍රකාශිතො සංගමිණං ආරොහති තථා කමොමිති බ්‍රහ්මානං හොති.

දුරෙද්දෙශාති ඉමංගා ධානං දුරෙ බ්‍රහ්මලොකො. බ්‍රහ්මලො
 කොති කුලායාරමිතො සිලා පාතිතා එකෙන අභොරෙනාන
 අධ්විතනාශ්‍රිත යොජනසංග්‍රහාති වෙපයමානා වතුති මාසෙති
 පඨවියං පතිට්ඨාපෙනාං සංවිච්ඡෙදොපි බ්‍රහ්මලොකො එවං දුරෙ.
 යොග්‍යානුභවනාති යොග්‍ය බ්‍රහ්මලොකො ආනුභවං පග්‍රහ්මාසි තස්ස බ්‍රහ්
 මලොකො දුරෙති අපේක්ෂා. බ්‍රහ්මපඨවතී එතං බ්‍රහ්මපඨවං නාම
 විතතාරි කුසලක්ඛානාති, විපාකක්ඛානාති පත තෙසං ජීවිතපඨවං
 නාම, තං බ්‍රහ්මපඨවං අජානන්ති තිං කිංජසංසි? විපලපඨවං
 බ්‍රහ්මලොකො හි සපටිතිකක්ඛානෙනා යොජනති, න එතං තිණ්ඨ
 ජාති පතතිපිතො රක්ඛං ගොය්‍යං බාදනති, මා අකාරණං කිලමිති.
 එවං වත්තං පුත සො මහාබ්‍රහ්මා අඤ්ඤාති. පග්‍රහ්මා අවකුලො
 හුතො ජෙරං උද්දිගෙනො එසො හි ගො බ්‍රාහ්මණ! බ්‍රහ්මදෙවොති
 අදිමාහ. තත්ත භිරුපමිතොති කිලෙසාහිසංඛාරකාමගුණොපධිති
 විරහිතො. අතිදෙවපෙනොති දෙවංගං අතිදෙවතාවං බ්‍රහ්මානං
 අතිබ්‍රහ්මතාවං පෙනො. අනිද්දෙශොසිති සංපෙනා ඉමං අතත
 තාවං අඤ්ඤානං අතතතාවංගා වා පුතතදුරංගා වා අපොසතතාය
 අතතදුරොසි. ආනුභවෙය්‍යොති ආනුභවිණිං¹ පටිග්‍රහෙනාං
 යුතො. වෙදගුති වතුමග්‍රහංගානෙති වෙදෙති දුක්ඛංගානං
 ගතො. භාවිතෙනොති අතතානං ගාතො වධිතො ගිතො. අනු
 පලිපෙනොති තණ්හාදිති කිලෙසෙති අලිපෙනො. සාසංගතං ඉදිගතිති
 අභාරපරිශෙසනං වරති. න තස්ස පඨවං න පුරුෂමිත්ති පඨවං
 වුවති අතිතං, පුරුෂං වුවති අතාගතං, අතිතානංගතෙසු
 බ්‍රහ්මෙසු ඡන්දරාගවිරහිතංගා පඨවං වා පුරුෂං වා නත්ති වදති.
 සංගොගාති අදිසු, රාගාදිසත්තතාය ගතො. කොබ්‍රමිවිමි
 මිසිමො. දුක්ඛාගා වා අභිඤ්ඤා. කතතරදක්ඛාදිති ගතොති විව
 රෙනොපි වධිතවෙනායාගා වා භික්ෂිත්තදෙශො. ගතොව

1. සි. ආනුභවිණං-පාළනපිණං.

සේසුති එක් පන පුපුර්ණා තසා නාමි, විණාසවා ථාවරා නාමි, සත්ත පන සෙඛා තසාතිපි වතභුං න සත්තා ථාවරා වා න භොතති හජමිනා පන ථාවරපක්කමෙව. හජනති. සො ඤායාහුතිනති සො තච ආහුතිං. විසෙතිභුණොති කිලෙසසෙනාය විසෙතො ජාතො. අනෙජජාති තිත්තණේතා. සුචිලොති විණාසවසි ලෙන සුචිලො. සුචිමුත්තවිජෙනාති එලවිමුත්තයා සුචුචිමුත්ත විජෙනා. ඔසතිණ්ණනති වත්තාථො ඔසෙ තිණ්ණං. එත්තකෙන කථාමිත්තෙන මුඛවා පෙරයා වණ්ණං කපෙතොතො ආයතනෙ මුඛවණ්ණං නිසොජෙසි. අවසානගාථා පන සඞ්ඛිතිකාථොති ධරිතා. පඤ්චකපෙසි දක්ඛණ්ණනති වතුපට්ටයදක්ඛණ්ණං පඤ්චකපෙසි. සුඛමො සභික්කනති සුඛාසතිකා ආයතීං සුඛවිපාකා; සුඛාවහනති අනෙතො.

නාමිසං.

6. 1. 4.

වතුනෙ-සාපකං දිව්භිගනනති ලාමිකා සංඝතදිට්ඨි. ඉදං නිව්චනති ඉදං සහකායෙන මුඛවිධානං අතිච්චං නිව්චනති වදති බුචා දිති තසොව වෙවචනාති, තත්ථ බුචනති පිරං. සංඝකානති සද චිජ් මානං. සොචලනති අබණ්ඩං සකලං. අවචනබමිනති අවචනසභාවං. ඉදංනිත්තජාසතිති ආදිපු ඉමිසමීං ධාතෙ කොචි ජයනකො වා ජයනකො වා මීයනකො වා වචනකොවා උපපජ්ජනකො වා නජීති සක්ඛාය වදති. ඉසොවපහසුඤ්ඤාති ඉතො පතොකාසා මුඛවිධානා උත්තරිං අසුඤ්ඤං නිත්තරණං නාමි නජීති එවමිත්ත ථාමිගතා සංඝතදිට්ඨි උපානතා භොති; එවං වාදි ව පන සො උපරි තිසංඝා කිංතභුමිසො වත්තාථො මිත්තෙ වත්තාරි එලාති නිබ්බාණනති සබ්බං පටිබ්බාහති. කද පතෙසා දිට්ඨි උපානතාති? පඨමජ්ඣානභුමියං නිබ්බත්තකාලෙ, දුතියජ්ඣානභුමියනති එතෙ. තත්ත්වං ආනුපුබ්බි කථා.

හෙවුප්පත්තිකො කිරෙහ මුඛවා අනුප්පනෙත¹ මුද්දො ඉසි පබ්බජ්. පබ්බජ්ති; කසිණපරිකම්මං කත්වා සමාපත්තියො නිබ්බත්තෙතත්වා අපරිභික්කජ්ඣාතො කාලංකත්වා චතුර්ථජ්ඣානභුමියං වෙහපථලමුඛවලොකෙ පඤ්චකප්පසතිකං ආයුං ගහෙත්වා නිබ්බත්ති. තත්ථ යාවතායුකං ධර්මා හෙවුප්පත්තිකං කත්වා තතියජ්ඣානං පඤ්චිතං භාවෙත්වා සුභතිණ්ණමුඛවලොකෙ වතුසට්ඨිකප්පං ආයුං ගහෙත්වා නිබ්බත්ති, තත්ථ දුතියජ්ඣානං භාවෙත්වා අහසාසර අවච්ඡි කප්ප ආයුං ගහෙත්වා නිබ්බත්ති, තත්ථ පඨමජ්ඣානං භාවෙත්වා පඨමජ්ඣානභුමියං කප්පායුකො යුත්වා නිබ්බත්ති, සො පඨමිකාලෙ අත්තතා කතකම්මඤ්ච නිබ්බත්තධානඤ්ච අසුඤ්ඤයි. කාලෙසෙව පන ගච්ඡන්තෙ ගච්ඡන්තෙ උභයං පමුච්ඡයිත්වා සංඝතදිට්ඨි උපාදෙසි.

අවිජ්ජාග්‍රහණානි අවිජ්ජාය ගතො සමතතාගතො අඤ්ඤාභී
අනිභූතො. සත්‍රුශිෂ්‍යාමානි යොනාම. වක්ඛනීති හණති යත්‍රාති
නිපාතයොගෙන පත අනාගතවට්ඨනං කතං. එවං වුත්තෙන භයා
බ්‍රහ්මා යථා නාම මිත්‍රෙය වොජරා වෙ තයො පහාජෙර අබිචා
සෙතෙනා සහායෙ අනාවික්ඛිනිං උත්තරිං පහාරං පහරියමිතො
අසුකො ව අසුකො ව මිත්‍රං සහායොති ආවික්ඛති, එවමෙව
හභවතා සතත්ථිකමිතො සතිං ලභිතා හභවා මිත්‍රං පදනුපදං
පෙක්ඛතො මං නිපට්ඨිතුකාමොති හිතො අත්තතො සහායෙ
ආවික්ඛතො මාසතතනීති ආදිමාග. තස්සන්තො:- හොගොතමි!
මයං වාසතතති ජනා පුඤ්ඤකමා, තෙන පුඤ්ඤකමෙත ඉධ
නිබ්බතා, වසවහතිතො සයං අඤ්ඤසං වසෙ අවතතිතා පජෙර
අත්තතො වසෙ වත්තමි, ජනිඤ්ච ජරඤ්ච අතීතා, අයං තො
වෙදෙති ගතතා වෙදගුති සංඛංගතා! හභවා! අනාමා බ්‍රහ්මපාතති.
අභමාහිජ්ජනනී ජනා අභතතාති අනෙකජතා අවෙත අභි
ජ්ජනති අයං ඛො හවං බ්‍රහ්මා මනාබ්‍රහ්මා අභිභූ අනභිභූතො
අඤ්ඤදඤ්ඤො වසවතති ඉත්තරො කතතා නිවමාතා සෙවෙතා
සඤ්ජිතා වසි පිතා භූතභවතාතනති එවං පජෙතනති පිත්තනතීති.
අථ තං සන්තා අපසංකභිච්ඡනති ආදිමාග. තන්ත එතනති යං සං
ඉධ තව ආසු දික්කති මඤ්ඤසි, එතං අපං පරිත්තකං. සතං
සහස්සානං නිරිඤ්චුදානති නිරිඤ්චුදගණතාය සතසහස්සං නිරිඤ්චු
දානං. ආසු පඤ්ඤාමිති ඉදති තව අවසිට්ඨං එතතකං ආසුනති
අහං ජානාමි. අභතතදස්සි හභවාහමස්මිති හභවා! කුලෙන අහං
අතත්තදස්සි ජාතිආදිති උපාතිවත්තොති වදථ. කිං මෙ සුත්ථංතති
යදි තිං අතත්තදස්සි, එවං සතෙන ඉදං මෙ ආවික්ඛ, කිං මිත්‍රං
පුරාණං වතඤ්ච සිලඤ්ච? සිලවතතනති සිලමෙව වුච්චති. සමතං
විජ්ඣාඤ්ඤා යං අහං තයා කපිතං ජාතෙය්‍යං තං මෙ ආවික්ඛාති
වදති. ඉදතිස්ස ආවික්ඛතො හභවා සං සං අපාසෙසිති ආදිමාග.
තත්‍රායං අවිජ්ජායො:-

පුරෙබ්බ නිරෙස කුලසරෙ නිබ්බතනීති නාමෙසු ආදිතවං
දිත්ථං ජාතිජරාමරණස්ස අත්තං කරිස්සාමිති නික්ඛමම ඉසිපබ්බජ්ජං
පබ්බජිතා සමාපතතියො නිබ්බතෙතො අභිඤ්ඤාපාදකඤ්ඤාසං
ලාභී හුත්වා ගඛ්ඤාතිරෙ පණ්ණසාලං කාජෙතො ක්කානරතිතො වීති
නාමෙති. තද ව කාලෙන කාලං සන්තොසා පඤ්චති සකවසතෙති
මරුකතතාරං පටිපජ්ජනති මරුකතතොරෙ පත දිවා න සකතා
ගතත්‍රං රතතිං ගමණං ගොති. අථ පුරිමිසකවස්ස අත්තපුගෙ
පුතකබ්බිවඤ්ඤා ගච්ඡතො ගච්ඡතො නිවත්තනිං ආගතමගාතිබ්‍ර
බ්‍රාම අනෙසු. සබ්බසකවාති තජෙව නිවත්තනො අරුණෙ උත්තතො
නිවත්තනොවං ජාතිංසු. තෙසඤ්ච තද කතතාරං අතික්ඛමිතදි
වසො අගොසි. සබ්බං දුරුදකං පරික්ඛිණං, තස්මා කච්ඡිදති අමානං

ජීවිතයෙහි විනෝදයා හොඳේ සකවවිනෙකසු බැනිනි. මනුෂ්‍යා සකවවන්නාය. පවිසිනි. නිපැයිය. තාපසයාපි කාලයෙහි පණ්ණසාලයා නිකමිනි. පණ්ණසාලයාගේ නිසිනොය. ගතිය. බලාය. මානා. අදහස ගතිය. මහතා. උදනොය. පුරියමාන. පවිතරින. මනිකිනි. විය අංගවිතයා, දිනා. විනෝදය අති නු වෙ. ඉමං. ලොකෙ එවරුපයා මිලුරොදකයා අලායන පිලියමාන. සතයා, සො. එව. අංගවිතයා මරුකයාගේ න. සත. දිනා. ඉමං සත. මා. නයනතුනි ඉයන. විනෝද මහාඋදනකිනි. ජීවිතය. මරුකයාගේ සත. ගිලුනි. ගවිතනි. අතිකයා විනෝදය අතිකයා. සහ විතනුපයාදන මානිකාරුලය. විය උදන. තත අගමයි, මනුෂ්‍යා උදනසදන වුරිය උදන. දිනා. ගවිතනුරිය. නය. ගිනි. පිවිනි. හොඳේ පායනි. සො. නින. ඉවිතනියා. අගමං.

සඳා: තං පුහුණුනො: පුබ්බිකම්මං දසොනොනා පඨමං ගාථමාග.
තථී දසාසෙසිති පාසෙසි. අනාසෙර නිපාතමිතං. සම්මතීති
ගිලෙග. සම්පජ්ජෙතීති ගිලගාතපපත පුලෙඨ අනුගතෙ.

අපරහිමි සමයේ කාපසො ගඟනැගිටි පණ්ණසාලං මාපෙතො අරඤ්ඤානාමිකං නිසාංග වසති. තෙන ච සමයෙන වොරා තං ගාමිං පහරිතො හත්ථසාරං ගතොති. ගාවිසො ච කරමිතෙ ච ගතොති. ගච්ඡති, ගාවොපි සුතඛොපි මිත්තොපි මහාවිච්චං. විච්චති. කාපසො තං සද්දං සුතො කීනත්තු ඛො ඵතනති අච්ඡන්තො මිත්තොතං ගංගං උපපන්නනති ඤාතිං මගි පසානෙන ඉමෙ සත්තො මා විතසානත්තං අභිඤ්ඤාපාදකජ්ඣාතං සමාපජ්ඣති. වුට්ඨංග අභිඤ්ඤාවිතෙතන වොරුතං පටිපජෙථ චතුරඛිතිං තෙනං මාපෙසි. කම්මසජ්ජා අභව්ජන්තො වොරා දිත්ථො රුජා මඤ්ඤා අග්ගතොති විලොපං ඡණ්ඩොතිං පක්කමිංසු. කාපසො ගං ගංගා සත්තං තං තුසොව ගොත්තං අඛිට්ඨොසි. තං තජෙථ අනොසි. මහාජනො ඤාතිභාවං පාසුහි.

සඳා ඉදවි නසා පුබිකවම දෙසනනා දුතිය ගාමින. නළ එනිකුලසෙත ගබනාතිරව. ගසගනා:නිමොනනා ගසගනා: නියමානා; කරමර. නියමානනා අසඳා.

පුත්ත එකකමි. සමයෙ උපරිගතවාසිකං එකං කුලං ගෙවතී. ගවතාමාසිකෙන කුලෙන සද්ධිං මිත්තසත්ථං කතා නාමාසංඝාටං. ඛනීඨා ඛන්තං වාදනීයං සොජනියෙඤ්ච ගනුමිලාදීති ව අපරා පෙඨා ගවතාසොතෙන අංගචන්ති, මනුස්සා වාදමිනා සුඤ්ජමිනා නච්චන්තා භංගන්තා දෙවමිමිනෙන ගචන්තා විය බලවසෙමි නස්සා අනෙසුං. ගවෙතග්ගතො නාසො දිඨ්වා කුපිතො ඉමෙ මගි සඤ්ඤාටපි න කරොන්ති ඉද්දති තෙ සමුද්දසෙව පාපෙස්සාමිති

මහතො අතතභාවං මාපෙති උදකං මිඛං භිඤ්ඤා උට්ඨාය එඤ්ඤා භිඤ්ඤා සුසුකාරං කෙරෙන්නා අට්ඨාසි. මහාජනො දිඤ්ඤා භිඤ්ඤා විරවමනාසි. තාපසො පණ්ණසාලායං නිසින්නො සුඤ්ඤා ඉමෙ භාගනො නවමනො සොමනස්සන්තො ආගව්ඡන්ති, ඉදති පත භගරවං රවිංසු කිනත්තු බොති ආවර්ජනො නාගරාජං දිඤ්ඤා මගි පසන්නෙක සත්තො මා විනස්සන්තුති අභිඤ්ඤාපාදකජ්ඣානං සමාපජ්ඣො අතතභාවං පරිහිඤ්ඤා සුපණ්ණවණ්ණං මාපෙති නාග රාජස්ස දස්සෙසි. නාගරාජා භිඤ්ඤා එඤ්ඤා සංගරිචො උදකං පවිසො, මහාජනො සොභිභාවං පාපුණ්ඨි.

සථා ඉදමපි තස්ස පුබ්බකමමං දස්සෙන්නො තතියං ගාථ මාග. තථ ඉදදදාහාති දුරුණෙන, මනුස්සකමානාති මනුස්සකාම තාය මනුස්සෙ විභෙදෙනුකාමතායාති අනෙථා.

අපරසමිපි සමසෙ එස ඉපිපබ්බජ්ජං පබ්බජිතො කෙසෙවො නාම තාපසො අහොසි, තෙන සමසෙන අමානං බොධිසත්තො කපපා නාම මාණ්ඩෙව කෙසවස්ස බද්ධවිජරා අනෙතවාසිකො හුඤ්ඤා ආවරිගස්ස කිංකාරපටිස්සාපි මනාපවාගි බුද්ධිසමනෙතො අත්ථවිජරා අහොසි. කෙසෙවො තෙන විතා විසිතුං න සකෙකාති, තං නිස්සායෙව ජීවිකං කපපෙසි.

සථා ඉදමපි තස්ස පුබ්බකමමං දස්සෙන්නො වතුභං ගාථමාග. තථ බද්ධවිජරොති අනෙතවාසිකො, සො පත ජෙට්ඨනෙතවාසිකො අහොසි. ඉමබ්බිඤ්ඤානං වතිනං අමසෙඤ්ඤාති සමා බුද්ධිමා වත සමනෙතො අගන්ති එවං තං මසෙඤ්ඤාමානො කපපා තව අනෙත වාසිකො අහොසිං. අහං සො තෙන සමසෙනාති දස්සෙති. අඤ්ඤාමපි ඡන්තාසිති න තෙවලං මස්සං ආයුමෙව අඤ්ඤාමපි* ත්වං ජනාසියෙව නාමබ්බිඤ්ඤාති තථා හි ත්වං බුද්ධො යසමා බුද්ධො තසමා ජානා සිති අනෙථා. නාමා භි නායසං ජලිනානුභාවොති යසමා ව ත්වං බුද්ධො තසමා තෙ අගං ජලිතො ආනුභාවො. ඛගාසංභිධිතීති සබ්බං බුගමලොකං භිගාසෙන්නො තිට්ඨති.

වතුභං.

6. 1. 5.

පඤ්ඤාමෙ-තෙජොධාතුං සමාපජ්ඣොති තෙජෙකසිණපරි කමමං කථා පාදකජ්ඣානනො වුට්ඨාය සරිරතො ජලා නිකමනතුති අභිට්ඨනනෙත අභිට්ඨානවිතනානුභාවෙන සකලසරිරතො ජලා නිකමිනති. එවං තෙජොධාතුං සමාපන්නො නාම හොති, තථා සමාපජ්ඣො නාම-බුගමලොකොති කසමා ථෙරො තථ අගමාසි? ථෙරස්ස කිර තෙජොධාතුං සමාපජ්ඣො තස්ස බුගමුනො උපරි

* මහං අහමෙව අඤ්ඤාමපි-ඉති සබ්බන්.

නීතිනාං තථාගතං දිත්වා අට්ඨවේධි අයං පුග්ගලො මයාපෙක්ඛනානබ්බන්ධි අහොසි තත්ථා අහමාසි, සෙසානං ගමිණොපි එසෙව නයො, සො හි බ්‍රහ්මා තථාගතස්ස වෙච්ච තථාගතසාවකානඤ්ච ආනුභාවං අදිත්වා අහසෙබ්බං චිතයං උපගන්තුං, තෙන සො සන්ති පාතො අහොසි. තත්ථ තථාගතස්ස සරීරතො උග්ගතජාලා සකලවුග්ගමලොකං අභික්කමිත්වා අජවාසාසෙස පක්ඛන්දු, තා ච පත ජබ්බිණ්ණො අහෙසුං. තථාගතසාවකානං ආහා පක්ඛිවණ්ණොච.

පග්ගසි විච්චන්තනනාන්ති ඉමියම්. බ්‍රහ්මලොකෙ අඤ්ඤවුග්ග සරීරවිමානාලබ්භාරාදිතං පහා අභික්කමිමානං බුද්ධස්ස ගගවතො පහස්සරං පහං පග්ගසිති පුච්ඡති. න මෙ මාටිස! සා දිට්ඨිති යා මෙසා ඉධාගන්තුං සමිපන්දා අඤ්ඤා සමිපණා වා බ්‍රාහ්මණො වා තත්ථිති පුරෙ දිට්ඨි තත්ථි මෙ සා. ඤාච්ඡන්ති තෙන කාරණෙන වදෙය්‍යං? නිවේධාබ්බි සංග්ගන්තාති ඉමස්ස කීර් බ්‍රහ්මනො ලද්ධිදිට්ඨි සංග්ගන්දිට්ඨි වාති වෙ දිට්ඨියො. තත්‍රායං තථාගතඤ්ච ච තථාගතසාවකෙ ච පග්ගතො ලද්ධිදිට්ඨි පතිනා. ගගවා පතෙන්ථ මහන්තං ධම්මදෙසනං දෙසෙසි. බ්‍රහ්මා දෙසනාපරිශොසාතෙ සොතාපත්තිඵලෙ පතිට්ඨති. ඉතිස්ස මග්ගෙන සංග්ගන්දිට්ඨි පතිනා තත්ථා ඵචමාන.

බ්‍රහ්මසාට්ඨජන්ති බ්‍රහ්මපරිවාරකං, ථෙරුනඤ්ච ගණ්ඨගාහ කදන්ද විය බ්‍රහ්මානම්පි පාරිසර්ජා බ්‍රහ්මානො තාම තොන්ති. නොනුසෙබ්බකමාති කත්වා ථෙරසෙසව සන්තිතං පෙසෙසි? ථෙර කීර්ග්ග තත්තකෙතෙව කථාසල්ලාපෙන විශ්වාසො උද්පාදි තත්ථා තසෙසව සන්තිතං පෙසෙසි. අඤ්ඤාපිති යථා භූමෙහ වත්තාරො ජනා කිනත්‍රු බො ඵවරුපා අඤ්ඤාපි අත්ති? උදුහු භූමෙහ වත්තාරො ඵච මහිද්ධිකාති? නොමිජ්ජාති පුබ්බන්තිවාසදිබ්බවක්ඛුආසවක්ඛය සංඛාතාති තිති විජ්ජාති සමන්තාගතා. ඉද්ධිපහතන්ති ඉද්ධිවිධ ඤාණං පත්තා. වෙසනාපරිශොසසංඝාට්ඨති පරෙසං විත්තාවාසෙ භූමලා. ඵචමෙන්ථ පඤ්ච අභිඤ්ඤාපි සරුපෙන වුත්තා, දිබ්බසොකං පත තාසං වසෙන ආගතමෙව තොති. බ්‍රහ්ම ඵවරුපා ජලභිඤ්ඤා බුද්ධිසාවකා බ්‍රහ්ම, ගණ්ඨපථං අභික්කනනා සකලං ජම්බුදීපං කාසාව පජ්ජාතං කත්වා විවරන්ති.

පඤ්චම..

6. 1. 6.

ජවේධි-මෙවම්මං. වාරබ්බානති එතෙතො එතෙතං වාරබ්බාන නික්කං වාරපාලාපිය අවේ.සු ඉද්ධාති කිංනත්‍රුබෙන ගමිණො. පිණොති අභිඤ්ඤාපුප්පෙති සුපුප්පිතො. අනම්චාසෙසන්තාති අස භන්තො. එතද්ධොමාති එතෙසං තිම්බිතබ්‍රහ්මානං මජ්ඣම්

කුදුපෙරෙරා නාම අනාසාමිථලං පඤ්ඤාමුඛලොකෙ නිබ්බන්ධනා. සො භූමිමිථිකදෙවතා ආදිං කඤ්ඤා අසුත්තං නොකාලිකෙන කතං අනාසාවකෙ අනර්මිවජ්ජනා අබ්බාචිකබන්ධනනාති පරමපරං මුඛමුඛලොකං සමපතනං කොකාලිකස්ස පාපකමමං සුඤ්ඤා මා මයං පස්සන්තස්සෙව වරානො¹ නග්ගි ඔවදිස්සාමි නං පෙරෙරසු විත්තං පසාදන්තායාති ආගන්තවා තස්ස පුරතො අව්වාසි, නං සන්ධාය වුත්තං කුදු පසෙවකමුඛමාති. ජෙතෙසාති පියසිලා. කොසි නම ආමුසොති? නිපතනනොව කබරසිති උමමිලෙඤ්ඤා ඵවමාන. පස්ස සාවකෙව භූමිති පස්ස සත්තකං තස්ස අපරදාං, අත්තනො තද්වෙ මහා ගණං. අපස්සනො සාසපමන්තාය පිලකාය මං වොදෙතබ්බං මඤ්ඤාසිති ආහ. අථ නං අදිට්ඨිපත්තො² අයං වරතො සිලවිසො විශ කස්සචි වචනං න කරිස්සාතිති ඤාති: සුඤ්ඤාසිති ආදිමාන.

තත්ථ කුසාසිති කුසාරිසද්ධිං ඵරුසා වාචා. ජිකුඤ්ඤාති කුසල මුලසංඛාතෙ මුලෙසෙව නිකන්තති. නිකුඤ්ඤාති නිකුඤ්ඤා. දුග්ගිල පුත්තලං. පසංසනීති උත්තමෙතෙ සමනාවෙඤ්ඤා විශ්වාසවොති වදති. නා. වා නිකුඤ්ඤා සො පසංසිතොති යො වා පසංසිතබ්බං විශ්වාසවො තං වා අනර්මිවජ්ජනා වොදෙතො දුග්ගිලො අයනාති වදති. විවිඤ්ඤාති මුඛෙව සො කලිනාති සො තං අපරාධං මුඛෙව විවිඤ්ඤාති නාම. කලිනා නොනාති තෙත අපරාධෙන. සුඛං න විකුඤ්ඤාති නිකුඤ්ඤාපසංසාය හි පසංසියති: අයං ව සමකොව විපාකො. සබ්බස්සාපි සභාපි අත්තනාති සබ්බත සකෙතපි අත්තනාපි සද්ධිං යො අකෙවසු ඛතපරුජයො නාම අයං අපමන්තනො අපරාධො. සො සුඛනෙසුති යො පත සමමග්ගනෙසු පුත්තලෙසු විත්තං පදු සෙත්ත අයං විත්තපදෙසෙව තතො කලිතො මහත්තතෙර කලි. ඉදති තස්ස මහත්තතරහාවං දස්සනො සතං සහස්සානනාති ආදිමාන. තත්ථ සනංසනස්සානනාති නිරබ්බදගණනාය සතසහස්සං. ජතනිංසනීති අපරාති ජතනිංසනී නිරබ්බදති. පඤ්ඤාමාති අබ්බදගණනාය ව පඤ්ඤා අබ්බදුග්ගි. සමමග්ගෙරග්ගිති යං අරිසෙ ගරහනො නිරයං උපපජ්ජති තත්ථ ඵත්තකං ආසුපමාණනාති.

නවමං.

6. 1. 10.

දසමෙ කොකාලිකො ගිකුඤ්ඤා සෙන හගවා නෙත්තපසංසුමිති කො අයං කොකාලිකො? කස්මං ව උපතංකමි? අයං කිර කොකාලිකරවෙති කොකාලිකතගෙර කොකාලිකසෙට්ඨස්ස පුත්තො. පබ්බ ජිකුඤ්ඤා පිතර කාරාපිතෙ විහාරෙ පටිවසති වුලුකොකාලිකොති නාමෙන. න දෙවදත්තස්ස සිත්තො, සො හි වුඤ්ඤාපුත්තො මහාකොකාලිකො නාම.

හඟවති පත සාවස්ථියං විතරනෙත ඓ අග්ගසාවකා පඤ්ච
 මනෙතති භික්‍ෂුසතෙති සද්ධිං ජනපදවාරිකං වරමානා උපකම්භාය
 වස්සුපතායිකාය විවෙකවාසං වසිතුකාමා නෙ භික්‍ෂු උග්ගාපේඨා
 අතතනො පතනවිවරමාදය තස්මි ජනපදෙ තං නගරං පඨා තං
 විහාරං අගමංසු. තත් නෙසං නොකාලිකො වතනං දුශ්සංසි, නෙ
 නෙත සද්ධිං. සඤ්චාදිත්වා අච්ඡෙදො! මගං ඉධ තෙමාසං වසිස්සාමි
 මා කස්සචි අරොවෙතිති පටිඤ්ඤං ගහෙත්වා වසිංසු. වසිත්වා පවා
 රණදිවසෙ පවාරෙත්වා ගච්ඡාමි මගං අච්ඡෙදොති කොකාලිකං
 අච්ඡව්තිංසු කොකාලිකො අජෙත්තදිවසං අච්ඡෙදො! වසිත්වා සෙව
 ගම්ඤ්ජාති වත්වා දුතියදිවසෙ නගරං පටිසිත්වා මනුස්සො අමනෙතති
 අච්ඡෙදො! භූමෙහ අග්ගසාවකෙ ඉධාගතත්වා වසමානො න ජනාථ නතෙ
 නොච පව්වසෙහාපි තිමනෙතතිති. නගරවාසිනො කහං ගතෙත!
 ථෙරො? කත්වා නො න අරොවතිත්වා? කිං අච්ඡෙදො අරොවිතෙත? කිං
 න පස්සාමි ඓ භික්‍ෂු ථෙරාගනෙ තිසිදනෙත? එතෙ අග්ගසාව
 තාති. නෙ ඛිප්පං සනතිපතිත්වා සපට්ඨාණ්ඩාදිති පව්ව විවරදුස්සාති
 ව සංගරිංසු කොකාලිකො විනෙතති පරමපටිත්වා අග්ගසාවකා
 පුත්‍රතභවාසාය උප්පත්තලාභං න සංදිසස්සනාති අසංදියතො අවාසි
 කස්ස ථෙරාති වකඛතතිති තං ලාභං ගාභාපෙත්වා ථෙරානං සනතිකං
 අගමාසි ථෙරා දිත්වා ඉමෙ පව්වයා නෙවමහාකං න කොකාලි
 කස්ස කප්පතතිති පටිකම්පිත්වා පකකමංසු.

නොකාලිකො කථං හි නාම අතතනා අග්ගසාවකා මග්ගවට්ඨ
 අදුපෙත්වා පකකම්ඤ්ජාතිති අසාතං උපපාදෙයි. තෙපි හඟවනො
 සනතිකං ගතත්වා හඟවතනං වජ්ඣත්වා පුත අතතනො පටිසං ආදාය
 ජනපදවාරිකං වරතනා අනුපුබ්බෙත තස්මි රථෙහි තමෙව නගරං
 පව්වාගමංසු. තාගරා ථෙරෙ සඤ්ජාතිත්වා සහ පටිකඛාසෙති දුතං
 හජ්ජත්වා නගරමජ්ජති මඤ්චං නත්වා දුතං අදංසු ථෙරානඤ්ච
 පටිකඛාසෙර උපතාමෙසු. ථෙරා භික්‍ෂුසඤ්ජාතිති ග්‍රාමාදයංසු.

තං දිත්වා නොකාලිකො විනෙතති ඉමෙ පුබ්බෙ අපට්ඨත්වා
 අගෙසු, ඉදති පාටිත්වා ජාතා පුබ්බෙපි අපට්ඨත්භාග්‍යව්ච්ඡිති
 විතතසද්ධිං මඤ්ඤාති ථෙරෙර උපසංකම්භා අච්ඡෙදො! භූමෙහ
 පුබ්බෙ අපට්ඨත්වා විග ඉදති පත පාපසිකු ජාතාති වත්වා මුලධා
 නෙයෙව නෙසං පතිට්ඨං භිද්ධස්සාමිති තරමානරුපො තිකම්භිත්වා
 සාවස්ථියං ගතත්වා ගෙත හඟවා නෙත්‍රපසංකම්. අගමෙස කොකා
 ලිකො ඉමිනා ව කාරණෙත උපසංකම්භිති වෙදිතබ්බො.

හඟව තං භූරිතභූරිතං ආගච්ඡතනං දිත්වා අවජෙත්තනො
 අඤ්ඤාති අගං අග්ගසාවකෙ අනෙකායිතුකාමො ආගතොති, සකකා
 නු චො පටිසෙසෙත්තුනාති ව අවජෙත්තනො න සකකා පටිසෙ
 සෙත්තු ථෙරෙසු අපරජ්ඣත්වා ආගතො එකංගෙත පදුමීරිතෙ

නිබ්බන්ධිතයානිති දිශා: සාරිපුත්තමොග්ගලානෙපි නාම පරං ගරුතතං සුභා: න නිසෙධෙතීති වාදමොචනත්ථං අරිස්සපවාදස්ස ච මහාසාවජ්ඣාච දස්සනත්ථං මොසෙචනති තිස්සත්තං පටිසෙධෙයි.

තත්ථ මො සෙචනති මො එවං අග්‍රහි. සද්ධාමිසකොති සද්ධාය ආගමිකරො පසාදුවහො සද්ධාතබ්බවචනො වා. පච්චයිකොති පතති යාතිතබ්බවචනො. අවිරපක්කනතඟ්ගාති පක්කනතස්ස සත්තො න විරතෙව. ගබ්බො කාසො ජුළො අසොසිති කෙසග්ගමතතච්චි මහාසං අචජේත්තා: සකලගරිරං අට්ඨිති හිඤ්ඤා උග්ගතාති පිළකාති අජේකාත්ථවං අසොසි. යත්තං පන බුද්ධානුභාවෙන තථාරූපං කමමං බුද්ධානං සමමුඛිභාවෙ විපාකං න දෙති දස්සනුපවාසෙ විරහිත මත්තෙ දෙති. තත්තං තස්ස අවිරපක්කනතස්ස පිළකා උට්ඨංගිංසු අථ කස්මා පක්කාමිති? තච්චානුභාවෙන වොදිගමොනො පක්කාමි. ඔකාසකතං හි කමමං න සක්කා පටිබාහිදුං තං තස්ස තත්ථ ආදායං න අදායි. කලාස මහතිසොති වණතමතියො. බෙලුවසලාබ්‍රහ්මනිකායාති තරුණබෙලුවමතියො. පභිජ්ජිංසුති හිජ්ජිංසු, තාසු හිත්තාසු සකල ගරිරං පතසපක්කං විග අසොසි. සො පසෙකත ගත්තතන ජේත චතවාරකොට්ඨකෙ විසතිලිතො මචේත්: විග කදමුපත්තසු සයි. අථ බම්බසවණත්ථං ආගතාගතා මිත්‍රස්සා ධිකෙකාකාලිය! ධිකෙකා කාලිය! අසුත්තමකාසි අත්තනොසෙව මුඛං නිස්සාය අත්තමාසතං පසෙතාති ආතංසු. තෙසං සුභා: ආරක්කතදෙවතා ධිකාකාරමකංසු, ආරක්කතදෙවතානං ආකාසකදෙවතාති ඉමිනා තසෙත යාව අකතිට්ඨභවතා එකධික්කාරො උදපාදි අථස්ස උපජ්ඣාසො ආගතවා ඔවාදං අගණ්හතතං ඤානා: ගරහිත්තා: පක්කාමි. කාලමකාසිති උපජ්ඣාසෙ පක්කතෙත කාලමකාසි. පද්මතිරසනති පාටියෙකෙකා: පද්මතිරසො නාම තත්ථි අවිච්චිතාතිරයමහි සෙව පත පද්මගණ් නාය පච්චිතබ්බෙ එකස්මිං ආතෙ නිබ්බන්ධි. විසතිබාධිකොති මාගධි කෙත පජේත වතතාසො: පජ්ඣා කොසලරච්චෙ එකපජේතොති, තෙත පජේත වතතාසො: පජ්ඣා ආලුකං, වතතාරි අලුකකාති දොණං චතුදොණං වාණිකා චතුමාණිකා බාරි, තාය බාරියා විසති බාරිකො. හිලවාසකොති මාගධිකානං සුමුමිතිලානං නිලසකටං අභිමුදොතිරසොතිඅභිමුදො නාමපාටියෙකෙකා: නිරසොතත්ථි, අවිච්චිතියෙවපත අභිමුදගණ්නාය පච්චිතබ්බවතාතස්සෙතං නාමං නිරබ්බුදිසුචි එසෙව නයො. වස්සගණ්නාපි පතෙත්ථ එවං වෙදිතබ්බං. යථෙව හි සතං සතසගස්සාති කොටි ගොති, එවං සතං සතසගස්සකොටියො: පකොටි නාම ගොති, සතං සතසගස්ස පකොටියො කොටිපකොටි නාම, සතං සතසගස්සකොටිපකොටියො තසුතං, සතං සතසගස්ස තසුතාති නිත්තසුතං, සතං සතසගස්සනිත්තසුතාති එකං අභිමුදො: තතො විසතිදොණං නිරබ්බුදො, එස තසො සබ්බත්ථාති.

දසමං.

පඨමො වග්ගො.

6. 2. 1.

ද්විතීයවග්ගස්‍ය පරමෙ-සප්තිනිතීරෙති සප්තිනිතාමිත්‍යාං නදියා
 තීරෙ. සනංකුමාරෙති සො තීර පඤ්චසිඛකුමාරකතාලෙ ක්‍රියාං
 භාවෙතා වුභවලොකෙ තිබ්බකොතා කුමාරකවණ්ණකෙව විචරති
 තෙන නං කුමාරොති සඤ්ජාතනති, පොරාණකතාං පත සනං
 කුමාරොති වුච්චති. ජනෙතාසමිතති ජනතසමිං, පජයාති අපෙතා.
 සෙ සොතනපටිසාරිනොති යෙ ජනෙතසමිං. සොතනං පටිසරනති
 තෙසු ලොකෙ ගොතනපටිසාරිසු බතතියො සෙට්ඨං. විජ්ජාමරණ
 සමිපකොතාති, ගග්ගෙරවසුතනපටියායෙන ථුරෙබ්බතිවාසාදිති වා තීරී
 අමිබ්බසුතනපටියායෙන විපස්සනාඤ්ඤං මිත්තාමිදිධි ජඅභිඤ්ඤ
 යොති ඉමාසි වා අට්ඨති විජ්ජාති සිලෙසු පාරිසුරකාරිතා ඉන්ද්‍රියෙසු
 ගුත්තවාරතා භොජනෙ මිත්තඤ්ඤාතා ජගරියානුසොගො සත්ත
 සද්ධම්මං වතතාරි රුපාවචරජක්ඛාතානිති එවං පණ්ණරසබ්බමෙහෙදෙන
 මරණෙන ව සමිත්තාගතො. සො අපෙට්ඨං අදම්මානුසෙති සො
 බිණ්ණවත්තාගමො අදවෙසු මිත්තසොසු ව සෙට්ඨං උත්තමොති.

පඨමං.

6. 2. 2.

ද්විතීය-අමරසක්කපොතති සබ්බං භික්ඛුනාං න විරසොව වෙච
 වතතො ගගාසිසං ගතෙ. අස්සනාමිතති ගද්දහස්ස වලවංග ජාතං.

ද්විතීයං.

6. 2. 3.

තතිතෙ-අනික්ඛවිඤ්ඤති එවං තාමිකං භාමිං උපසංඛාමිති සත්ථං
 ඉද්දතිරි විරියං කෙරෙති පබාතමිත්තසුඤ්ජති ගවජාමිත්ත සතතිකො
 රාතා සාසනානුච්චිකං විරියසතිපටිසංයුතතං භාටං වක්ඛාමිති
 උපසංඛාමි. පත්තානිති ජනතං අතික්කමිත්තං මිත්තානං අනුපවාරෙ
 රිතාති. සංඝොජ්ඣවිප්පමොක්ඛාති තාති ව සෙතාසනාති සෙවය
 මොනො න විචරාදිතං අත්ථාය සෙවෙග්ග, අඵබො දසසංගොජනෙ
 විප්පමොක්ඛත්ථාය වරෙග්ග. සප්ඛික මිසෙති තෙසු සෙතාසනෙසු
 රතී. අලගනොතා උපට්ඨානාදිතං විතතානුරක්ඛණ්ණං ගද්දහපිට්ඨ
 රජං වග උප්පතනොතා අරඤ්ඤ අමරිතා සබ්බමිසෙට්ඨා වසෙග්ග.
 රක්ඛිතපොතා සෙට්ඨාති තත්ථ ව වසනොතා සගච්චිකොතො ගොඤ්ඤා
 මිග සමුගමාරි අනොවිජ්ඣනොතා අසවෙවනොතා රක්ඛිතනොතා සති
 පට්ඨානපරායණො හුත්වා වසෙග්ග. ඉද්දති සප්ඛික වසමොතස්ස භික්ඛුනො
 භික්ඛාමාරචිතතං ආමිඛබනොතා ඤාලාඤාලති අදිමොග.

තත්ථ පිණ්ඩිකාසාවරතෙතොති පිණ්ඩිකාස වරමානො. සෙවෙථ පනතාති සෙනාසනානීති සබ්බමජ්ඣං. ඔතරිත්වා වසමානොපි ධුර පරිවෙණේ තාලතාලිකොරආදීති රොපෙත්වා උපට්ඨාකාදිසංඝට්ඨාන වසෙය්‍ය. විත්තකලාතං පන ජනෙත්වා විත්තං හාසෙත්වා තොසෙත්වා පුත පනතසෙනාසනෙ වසෙය්‍යාති අරඤ්ඤස්සෙව වණ්ණං. කපෙති භෞති වට්ඨගගනො. අහසෙති තිබ්බාණේ. විමුද්දොති අබිමුද්දොති හුත්වා වසෙය්‍ය. ඔඨ භෙරවාති යසම්. ටානෙ භග්ජනතා සවිඤ්ඤාණතා සීගව්‍යග්ඝාදයො අවිඤ්ඤාණතා රතතිහාසෙ බාණ්ණවල්ලිආදයො බහු අත්ථි. සිරිංසපාති දිසත්තිකාදි සිරිංසපා. ගාඨ ගිහමුති තාදිසෙ ඤානෙ හික්කු තිසිනො. ඉමිනා ඉදං දීපෙති, භගවා! යථා තුලෙහ එතරගි තතත්‍රට්ඨකභෙරවාරමච්ඡාති වෙව සිරිංසපෙ ව විජ්ජතිට්ඨරණාදීති ව අමනසිකත්වා නිසිත්තො එවමෙවං පබානමත්‍රසුත්තො හික්කු තිසිදනති ඡන්දමෙ දිම්බානති එකංසෙන මයා දිට්ඨං. නයිදං ඉතිගිතිහතති ඉදං ඉතිහ ඉතිහාති න තක්කගෙතු වා තගගෙතු වා පිටකසමපදනෙන වා අහං වදමි. එකංසමි. බ්‍රහ්මවේසිසමිත්තති එකාය ධම්මදෙයනාය, ධම්මදෙයනා හි ඉධ බ්‍රහ්මවේරියනති අබිපොතො. මච්චුහාසිහනති මරණපරිව්වාහිතං. ඕණාසවාතං. දසා ම දසබා දසාති එත්ථ දසාති දසෙව. දසබාදසාති සතං. අඤ්ඤා ව දසුත්තරං සෙවසතං. පසා මිති වදති. සොඤ්ඤාමානොති මග්ගසොතං. සමාපන්නා. අතීරව්ජාන භාමිනොති දෙයනාමත්තමෙතං, අවිතිපාතධම්මොති අනේවා. සබ්බාභු. නාපි සග්ගොභාමිති මුඛවාදග්ගෙන එතතතා නාම පුඤ්ඤ භාගිනො සත්තාති ගණතුං න සනෙකාමිති, බහුං. බ්‍රහ්මධම්ම දෙයතං සත්තාය එවමාන.

නාමිං.

6. 2. 4.

වතුන්දො-අභිගුහමහවතති අභිගු ව සමානෙවා ව; තෙසු අභිගු ථෙරො සාරිපුත්තන්දොරො විය පඤ්ඤාය අග්ගො, සමානවන්දොරො මහාමොග්ගලානො විය සමාධිතා අග්ගො. උපකාශනානීති අවජ්ඣා යනති ලාමකතො වා විතෙත්තති. ත්‍රිසනනීති “කිං නාමෙතං?” කිං නාමෙතං”ති අඤ්ඤමඤ්ඤං කපෙත්තරි. විජාලෙතනීති විත්ථාරගන්නා පුතපුතං කපෙත්තති. හෙමසිමෙහ උපට්ඨිකාසෙනාති තාගිතො පට්ඨාය ගෙට්ඨිමිතාගෙත්ත. පාලියං එත්තකමෙව අංගතං. ථෙරො පන පකතිවණ්ණං. විජගිත්වා නාගවණ්ණං ගහෙත්වා දසෙය්‍යති සුපණ්ණවණ්ණං ගහෙත්වා වා දසෙය්‍යතිති ආදිතා නගෙත්ත අංගතං අනෙකපාකාරං ඉද්ධිවිකුබ්බතං දසෙය්‍යයි. ඉමා ශාථාසො අභාසිති ථෙරො කිර විනෙත්තයි කථං දෙසිතා නු ඔවා ධම්මදෙයනා සබ්බසං පියා අග්ග මනාපාති, තතො ආවජ්ජනො සබ්බපි

පාසණිය සෙසිය දෙවමිත්‍රයා අතතනො අතතනො ගම්පෙ පුරිස
කාර. වණ්ණයන්ති විරියයා අවණ්ණවාදී නාම නන්ති විරිය
පටිසංග්‍රහය. කතො දෙසිකාමි එවං අයං බවමදෙසනා සෙසියසං
පියා හවිකාති මනාපාති ඇත්තො තිත්‍ර පිටතෙත්‍ර විවිණ්ණො ඉමො
ගොපා අහාසි.

තත්ත-ආරභවාති ආරභවිතියං කෙරුම. නික්කමිටාති නික්කමි
විතියං කෙරුම. සුඤ්ඤවාති පයොගං කෙරුම, පරක්කමිට. මවුනො
සෙන්නති මවුනො සෙන්නා නාම කිලෙසසෙන්නා තං බුතාම. ජාති
සංසාරනති ජාති ව සංසාරං ව, ජාතිසංසාරං වා සංසාරං, දුක්ඛසංසාරං
කම්මසංසාරං වච්චදුක්ඛසංසාරං පරිච්ඡෙදං කරිකාති.

කිං පන කතො පෙරො සහසියලොකබාහුං විඤ්ඤාපෙසිති?
නිලකසිණං තාව සමාපජ්ඣතියා සබ්බත්. ආලොකවාතො
අනිකාරං එරි මදුක්කසිණං සමාපජ්ඣතියා අනිකාරවාතො සිහාසං,
තතො කිමිදං අනිකාරනති සත්තානං ආහොසෙ උපපන්න
ආලොකං දසෙයි, ආලොකවාතො ආලොක කිවං නන්ති; කිං
ආලොකො අයංති විවිණ්ණතානං¹ අත්තානං දසෙයි. අප් තෙසං
පෙරො පෙරොති වදන්තානං ඉමො ගොපාසො අහාසි. සෙසිය මස
වාය පරිසාය මජ්ඣිමි නිසිදිතො බවම. දෙසෙනාකායා විස සද්දං
ගුණිංගු. අත්තොපි තෙසං පානපො අහොසි.

වතුන්.

6. 2. 5.

පඤ්චමෙ-උපවත්තනෙන මල්ලානං සාලවනෙති යපෙව ය
කදම්බනදීතිරතො රාජමාතුච්ඡාරවාතො උපාරාමං ගන්තබ්බං
තොති එවං නිරිඤ්ඤවතියාය නාම නදියො පාරිමිතිරතො සාල
වනං උය්‍යානං, යථා අනුරාධපුරයා උපාරාමො එවං තං කුසිනා
රාය තොති, යථා උපාරාමතො දක්ඛණ්ණවාතො තගරං පටිසන්ත
මිකො පාවිනමුඛො ගන්තො උත්තරෙත නිවත්තති එවං උය්‍යා
නතො සාලවනති පාවිනමුඛො ගන්තො උත්තරෙත නිවත්තා, තගමො
තං උපවත්තනනති වුච්චති. තස්මිං උපවත්තනෙන මල්ලානං සාල
වනෙ. අනන්තරෙති සම්මසාලානති මුලබ්බවිටපපත්තනති අඤ්ඤ
මඤ්ඤං සංසිඛිතියා ධීතසාලානං අත්තරිකාය. අපමාදෙන සම්පා
දෙධාති සතිඅවිප්පවාසෙන කත්තබ්බකිව්වාති සමපාදයම; ඉති ගගවා
යථා නාම මරණමිඤ්ච නිපත්තනා මහගුහො කුටුම්භිකො
පුත්තානං බතසාරං ආවිකෙඛය්‍ය එවමෙව පරිනිබ්බාණමිඤ්ච
නිපත්තනා පඤ්චවත්තාප්‍රිසවයාති දින්නං ඔවාදං සබ්බං එකස්මිං
අපමාදපදෙ ගෙව පක්ඛිතියා අහාසි. අභං කපාගතො පවිත්‍රමො
මාමාති ඉදං පන සම්බිතිකාරානං වච්චනං.

1. ම. විවිණ්ණතානං සත්තානං.

ඉතො පරං යං පරිනිබ්බාණපරිකම්මං කත්වා හගවා පරි
නිබ්බුතො තං දසෙය්‍යානුං අථංචො හගවා පඨමජ්ඣානනති ආදි වුත්තං.
තත්ථ සඤ්ඤාවෙදසිතනිරෝධං සමාපනෙතා හගවති අසාංසපසාං
සාතං අප්පචතතිං දිස්වා පරිනිබ්බුතො සත්ථාති සඤ්ඤාය දෙව
මිත්‍රස්සා ඵකප්පතායෙත වීරවිංසු. ආතඤ්ඤෙරොපි පරිනිබ්බුතො
ත්‍ර චො හතෙතා අනුරුඬා! හගවා ති ථෙරං පුච්ඡි, ථෙරො ත
චො ආවුසො ආතඤ්ඤා! තථාහතො පරිනිබ්බුතො, අපිච සඤ්ඤා
වෙදසිතනිරෝධං සමාපනෙතාති ආහ.

කථං පත සො අඤ්ඤාසි? ථෙරො කීර සත්ථාරා සද්ධිං සෙව
තං තං සමාපතතිං සමාපජ්ජනො යාව නෙවසඤ්ඤානාසඤ්ඤායතනා
වුට්ඨාතං තාව හතත්වා ඉදතිහගවා තිරෝධං සමාපනො, අනො
තිරෝධෙ ව කාලකිරියා නාම තත්ථිති අඤ්ඤාසි. “අථ චො හගවා
සඤ්ඤාවෙදසිතනිරෝධසමාපතනිතො වුට්ඨතිත්වා නෙවසඤ්ඤා
නාසඤ්ඤායතනං සමාපජ්ජි - ථෙ - තතිස්සකානා වුට්ඨතිත්වා
චතුස්ථජ්ඣානං සමාපජ්ජි”ති එත්ථ පත හගවා චතුර්විසතියා ණානෙත්‍ර
පඨමජ්ඣානං සමාපජ්ජි, තෙරසත්‍ර ණානෙත්‍ර දුතියජ්ඣානං, තථා
තතියං පණණ්ණසත්‍ර ණානෙත්‍ර චතුස්ථජ්ඣානං සමාපජ්ජි. කථං?
දසත්‍ර අත්‍රතෙත්‍ර චතතිංසාකාරෙ අට්ඨත්‍ර කසිණෙත්‍ර මෙත්තාකරුණං
මුදිතෙත්‍ර ආනාපායෙණ පරිචේත්දකාසෙති ඉමෙත්‍ර තාව චතුර්විසතියා
ණානෙත්‍ර පඨමජ්ඣානං සමාපජ්ජි ණෙත්තො පත චතතිංසාකාරං ව දසව
අත්‍රභාති සෙත්තෙත්‍ර තෙරසත්‍ර දුතියජ්ඣානං, තෙත්‍රයෙව තතියජ්ඣානං
සමාපජ්ජි. අට්ඨත්‍ර පත කසිණෙත්‍ර උපපක්ඛාත්‍රගවිසායෙ ආනා
පායෙණ පරිචේත්දකාසෙ චතුත්‍ර අරුපෙත්‍රති ඉමෙත්‍ර පණණ්ණසත්‍ර
ණානෙත්‍ර චතුස්ථජ්ඣානං සමාපජ්ජි. අයට්ඨි ව සංඛෙසකථාව.
නිබ්බාණපුරං පටිසනො පත හගවා ධම්මසාංඝී සබ්බාපි චතුර්
සතිකොට්ඨසතසහසාසබ්බාතා සමාපතනියො පටිසිත්වා විදෙසං
ගච්ඡනො ඤාතිජනං ආලිඛිත්වා විස සබ්බසමාපතනිත්‍රධං අත්‍ර
හවිත්වා පටිචේවා.

චතුස්ථජ්ඣානා වුට්ඨතිත්වා සමනනාති හගවා පරිනිබ්බාසිති
එත්ථ කිංතසමනනාරං පච්චෙක්ඛණසමනනාරනති වෙ සමනනා
රුති, චතුස්ථජ්ඣානා වුට්ඨාය හවඛතං ඕතිණ්ණසා තත්ථෙව පරි
නිබ්බාණං කිංතසමනනාරං තාම, චතුස්ථජ්ඣානා වුට්ඨතිත්වා පුත
කිංතඛතාති පච්චෙක්ඛනිත්වා හවඛතං ඕතිණ්ණසා තත්ථෙව පරි
නිබ්බාණං පච්චෙක්ඛණසමනනාරං තාම, ඉමාති වෙට්ඨි සම
නනාරුතෙව.

හගවා පත කිංතං සමාපජ්ජිත්වා කිංතා වුට්ඨාය කිංතඛතාති
පච්චෙක්ඛනිත්වා හවඛතවිතෙතන අබ්‍යාකතෙත දුක්ඛසච්චිත පරි
නිබ්බාසි. යෙ යි කෙවි වුද්ධා වා පච්චිකවුද්ධා වා අරියසාවකා
වා අත්තමසො කුත්ථිතිපිලුකං උපාදාය සබ්බපි හවඛතවිතෙතනෙව
අබ්‍යාකතෙත දුක්ඛසච්චිත කාලං කපොතති.

භූතාති සත්‍යා. අසාපිප්‍රග්‍යාලොති පටිභාගප්‍රග්‍යාලවිරතිතො. බලසහෙතාති දසවිධඤාණබලපපතො.

උපාදවසබ්බිමිතොති උපාදවසසභාවා. තෙසං. වුපසමොති තෙසං සඛාරතං. වුපසමො. සුමොති අසංඛතං නිබ්බාණමෙව සුඛතාති අත්තො.

තදුසිති “සහ පරිනිබ්බාණං මනාභූමිවංශො අහොසි”ති එවං මනාපරිනිබ්බාණේ වුතංගං භූමිවංශං සකායාගං. හො හි ලොමහං සතො ව හිංසනතො ව අසි. සබ්බාසාරවරුපපෙනති සබ්බ වරකාරණ්‍යපෙන.

නාම අසාසපසාසොති න ජතො අසාසපසාසො. අනෙ ජෙති තණ්හාසඛායාගං එජග අභාවෙන අනෙජජ. සහතිමාර්ථස්‍යාති අනුපාදිසෙසං නිබ්බාණං අරභන පටිච්ච සකායං. වසබ්‍රමාති පඤ්චති වසබ්‍රමි වසබ්‍රමො. පටිනිබ්බුතොති බන්ධපරිනිබ්බාණෙන පරිනිබ්බුතො.

අසලලිතොති අනලලිතො, අසංකුචිතො සුචිකසිතොනෙව විතොතො. වෙදනං අජකුචාසසිති වෙදනං අභිවාසෙසි, න වෙද නානුවතති සුචා ඉතොවිතො සම්පරිවතති. විමොහකමාති තෙනවි ධම්මෙන අනාවරණවිමොහෙති, සබ්බසො අපඤ්ඤාතනිකාවුපසමො පජ්ජාතනිබ්බාණසද්ධො ජතොති.

පඤ්චමං.

ඉති බ්‍රහ්මසංයුතතවණණනා නිට්ඨිතා.

7. 1. 1.

බ්‍රාහ්මණසංයුතතං පරමෙ- බාහ්‍යඤ්ජානිති බාහ්‍යඤ්ජානි ගොතතා, උක්ඛව්‍යාගොතතා කිරෙතා; සෙසබ්‍රාහ්මණා කිර වුහමුතො වුබතො ජතා, බාහ්‍යඤ්ජානිගොතතා මජ්ඣං භිඤ්චා නිකඛතාති තෙසං. ලද්ධි. උදුහං උදුහෙසිති කසමා උදුතෙසි? සො කිර බ්‍රාහ්මණො මව්ජාදිට්ඨිකො වුදොධා ධම්මො සංඝොති වුතොත කණ්ණ පිදහති, එදො, බදිරබාණ්ණසද්ධො; බ්‍රාහ්මණී පන සොතාපතො අරියසාපිකා; බ්‍රාහ්මණො දුතං දෙනොතො පඤ්චසතානං. බ්‍රාහ්මණානං අපපාදතං පායාසං දෙති, බ්‍රාහ්මණී වුද්ධිපමුඛයා සවිසයා නානා රහණොජනං; බ්‍රාහ්මණයා දුතදිවසෙ බ්‍රාහ්මණී තයා වසංවතතිතාග පඨිතමවේරතාග ව සහතා පරිවිසති; බ්‍රාහ්මණියා පන දුතදිවසෙ බ්‍රාහ්මණො පාතොව සරු නිකමිච්චා පලාගති. අපෙකදිවසං බ්‍රාහ්මණො බ්‍රාහ්මණියා සද්ධාං මනොතො පඤ්චසතෙ බ්‍රාහ්මණ

නිමිත්තෙනාමි: ප්‍රාග්මාණිකං ආහ, ඥෙව හොති! අමානං සරෙ පඤ්ච
 ආනා ප්‍රාග්මාණිකං භුක්ඛන්තානිති. මයා තිං කාතබ්බං ප්‍රාග්මාණිකං?
 තයා අඤ්ඤං කිංඤ්ඤි කාතබ්බං තත්ථි සබ්බං පට්ඨපරිවෙසනං අඤ්ඤා
 කරිස්සානති යං පත තිං. ධිතාපි තිසිත්තාපි බිපිත්තාපි කාසිත්තාපි
 “තමො වුද්ධස්සා”ති තස්ස වුත්ථිසමමානස්ස නමනාකාරං තරොසි
 හං ඥෙව එකදිවසමතං මා අකාසි තං හි පුත්තා ප්‍රාග්මාණිකං අනත්ත
 මනා හොතති මා මං ප්‍රාග්මාණිකං හිත්ථසිති. තිං ප්‍රාග්මාණිකං වා
 හිත්ථ දෙවෙති වා අහං පත සත්ථාරං අනුස්සරිත්වා න සකෙකාමි
 අනමස්සමානා සඤ්ඤානුතති. හොති! කුලසත්තකෙ භාමෙ භාමවා
 රමි තාව පිදතිතුං වායමනති තිං විහඬුලෙති පිඩාතබ්බං.¹ වුඛං
 ප්‍රාග්මාණිකං භොජනකාලමතං පිදතිතුං න සකෙකාසිති එවං
 පුත්තපුත්තං කප්ථත්තාපි හො තිවාසරතුං අසකෙකානෙතා ලස්සිසකෙ
 ඤ්චිතං මණ්ඩලස්සාඛස්සං ගහෙත්වා හොති! සචෙ ඥෙව ප්‍රාග්මාණිකං
 නිසිත්තෙත්තං තං වුත්ථිසමමානං තමස්සාසි ඉමිනා තං බහෙත්ත
 පාදහලතොපට්ඨාය යාව කෙසමිත්තා කල්ලිං විස කොට්ඨත්වා
 රසිං කරිස්සාමිති, ඉමො ව භාජා අභාසි.

ඉමිනා මණ්ඩලස්සෙත්ත පාදතො යාව මත්තා,
 කල්ලිමිව ඡෙත්ථාමි යදි මෙ ඉත්ථං න කාසිති.

සචෙ වුද්ධොති හණ්ඨි සචෙ ඛලමාති භාසිති,
 සචෙ සඛෙකාති කිත්තෙත්තං ජිවත්තං මෙ නිවෙසනෙති.

අරියසාවිකා පත පඤ්ච විඤ දුප්පකම්පා සිනෙරු විඤ දුප්පරි
 චත්ඨයා තෙත්ත තං එවමාහ.

සචෙ මෙ අඛමමිත්තාති කාමං ඡෙත්ථසි ප්‍රාග්මාණි!
 තෙත්තං විරමිස්සාමි වුද්ධසෙට්ඨස්ස සාසනා.

තාහං ඔක්කාචරධර සකකා රෙඛසිතුං ජිනා,
 ධිතාහං වුද්ධසෙට්ඨස්ස ජිනු වා මං පට්ඨසු වාති.

එවං ඛිත්තඤ්ඤානිගල්ලිතං තාම ගල්ලිතානි පඤ්චභාජාසකාති
 අභාසි. ප්‍රාග්මාණිකං ප්‍රාග්මාණිකං පරමසිතුං වා පතරිතුං වා
 අසකෙකානෙතා හොති! යං තෙ රුට්ඨිති තං කරොතිති වත්තා
 බහං සසනෙති බිපි. පුත්ත දිවසෙ ගෙහං ගරිතුපලිතං කාරු
 පෙත්වා ලාජපුණ්ණසවමාලාගකාදිති තත්ථ තත්ථ අලඛිකාරුපෙත්වා
 පඤ්චතනං ප්‍රාග්මාණිකං තවසපිසකකිරමිවුච්ඡාණිකපුත්තං අප්පා
 දකපායාසං පටිශාදපෙත්වා කාලං ආරෙව්වෙසි. ප්‍රාග්මාණිකං
 පාතොව ගෙකාදකෙත්ත සං තහාගිත්වා සගස්සගත්තං අහත්තවත්තං
 නිවාසෙත්වා පඤ්චසත්තෙත්තං එකංසං කත්වා සබ්බාලංකාරපති
 මණ්ඩිතා සුවණ්ණකට්ඨං ගහෙත්වා හත්තස්සෙත්තං ප්‍රාග්මාණිකං පරිවිසමානා

හෙති සද්ධිං එකපන්තියං නිශ්චිතසංකප්පං ප්‍රාග්බණ්ණසංකප්පං උපසංහරණී දුතතිකපිනෙත දුරුභණ්ණෙ පක්කලිතෙ පක්කලිත සට්ඨාංග දුක්ඛා චෙදදතා උපපජ්ජි, තඤ්ච සමිසෙ දසබලං සරි. සතිසම්පන්නතාංග පන පාංසපාතීං අජ්ඣේඛිනිං සතිතං ඔතාපෙත්වා භූමියං සණ්ඨපෙතිං පඤ්චතතං ප්‍රාග්බණ්ණසංකප්පං මිඤ්ඤා සිරසි අඤ්ඤාං සපෙතිං යෙන චෙඨවතං තෙනඤ්ඤාං පණ්ණාසෙතිං ඉමං උදනං උදනෙසි. තඤ්ච ච සමිසෙ තෙසු ප්‍රාග්බණ්ණසු කෙචි භූතතා විනො හොතති කෙචි භූඤ්ජමානා, කෙචි හතෙත් ඔතාරිතමතතා, තෙසඤ්චි හොජනං පුරතො සපිතමතතං හොති. තෙ තං සද්දං සුඤ්චාච සිතෙතරුමෙතතත මුග්ගරෙත සිසෙ පහටා විය කණ්ණසු සුලෙත විදාං විය දුක්ඛං දෙමනස්සං පටිසංචෙදිමානා ඉමිනා අඤ්ඤාලද්ධිකෙතත මයං සරං පචෙයිතාති කුජ්ඣිනිං හතෙත් පිණ්ඩං ජ්ඣේඛිනිං මුළුතෙත ගතිතං කුට්ඨෙතිනිං ධනුං දිස්වා නානා විය ප්‍රාග්බණ්ණ අනෙකාසමිනා දිසාවිදිසා පක්කමිංසු. ප්‍රාග්බණ්ණා එවං තිජ්ජිනිං ගච්ඡන්තො ප්‍රාග්බණ්ණ දිස්වා ප්‍රාග්බණ්ණං සිසතො පට්ඨාංග ඔලොකෙතිං ඉදචෙචි ගතං සම්පසාමානා මයං සිසෙතා පට්ඨාංග හොතිං යාවන්තා අලලිමතාති නානපානාපෙති ප්‍රාග්බණ්ණං අනෙකා සිත්වා එතං එවමෙචි. පනාති අදිවචනං අපෙචාච.

උපසංහරණී සමිසෙ හොතමො ගාමතිගමරට්ඨපුජ්ජනො න සතතා ගතවා යං වා තං වා චනිං සත්තපෙජ්ජතුං එකමෙතං පඤ්ඤා පුට්ඨිස්සාමිති ගච්ඡන්තොච කිංසුකිනිනි ගාථං අභිසංඛරිතීං සචෙ අසුකස්ස නාම වධං රුචෙමිති වක්කති අථ තං යෙ භූස්සං ත රුච්චන්ති තෙ මාපෙත්තුකාමොසි ලොකවධාංග උපපන්නො නිං භූස්සං සමිසෙතාචෙතාති නිග්ගහෙස්සාමි, සචෙ න කස්සච වධං රුචෙමිති වක්කති, අථ තං නිං රුචෙතිනමි වධං න ඉච්ඡති නග්ගා සමිසෙතා සුඤ්චා අභිඤ්ඤාති නිග්ගහෙස්සාමිති ඉති ඉමං උභයොකොටිතං පඤ්ඤා සමිසෙතා හොතමො තෙව ගිලිතුං න උභිගිලිතුං සක්ඛිස්සතිති විනෙතවා උපසංහරණී. සමිසෙතාදිති අත්තතො පණ්ණාසකාංග කුද්ධා භාවං අදස්සන්තිං මිඬුරකපං කපෙන්නො සමෙමාදි.

පඤ්ඤා දෙවතාසංග්‍රහෙන කපිතො. සෙසමිති හෙට්ඨා විතාරිතමෙවංති.

පළමුව.

7. 1. 2.

දුතියං-අනෙකාසකාසාරමාසෙති ගාරවාපෙ ව සො, පඤ්ච මිඤ්ඤාති පන ගාථාසමෙති තථාගතං අනෙකාසකතො අගතොති අනෙකාසකගාරවාපෙතිස්ස සමිතිනිකාපෙති නාමං ගතිතං. කුට්ඨෙතො අනතතමිනොති සමිසෙතා හොතමෙත මිස්සං පෙට්ඨකභාතරං පට්ඨාපෙන්නත ජති නතා පනෙඬා තිනෙතාති කොටෙත කුට්ඨෙතො

දෙමනෙකෙකු ව අනන්තමනෝ හුළාහි අපේ. අනෙකාසනීති
 වෙරෙසි බාලොසි මුලෙකසි මෙව්සාසි ගොණොසි ගද්දොසිති
 දසති අනෙකාසවද්දුති අනෙකාසනී. පටිගාසනීති ගොඤ්ඤ මුණික!
 සමණක! අද්දොසො අනන්ති කෙරෙසි ඉද්දති තෙරජකුලං ගනති
 දණ්ඩං ආරෙපෙය්‍යාමිති ආදීති වදනොනා පටිගාසති නාම.

සමඤ්ඤානීති එකතො භුක්ඛනී විනිශ්චනීති කතං පටිකාරං.
 කෙරෙති. ගවහතං ගොසාමනාති කතො එවමාග? ගවෙවෙගං.
 මුණික! ගවෙවෙගං මුණිකාති කිරං සුභා ඉසයො නාම
 කුපිතා සාපං දෙනති කිසව්ච්ඡාදයො විශාති අනුසව්වයෙන සපති
 මං. මඤ්ඤා සමණො ගොසමාති මහබ්බං උපපජ්ඣි, තතො
 එවමාග.

දන්තය්‍යාති තිබ්බසෙවකං. ගාදිනොති තාදිලකණං.
 පතංගං. ගංගෙව ගොති පාපිකොති තංගෙව පුග්ගලං තෙන
 කොමෙත පාපං ගොති. සන්තො උපසම්මනීති සතිසා සමනො
 ගතො හුළා අභිවාසෙති. උභිහතං තිකිච්ඡතනාති උභිහතං
 තිකිච්ඡතනාතං. අයමෙව වා පාසො; ගො පුග්ගලො සන්තො උප
 සමෙති උභිහතමන්තං වරති තිකිච්ඡති සාමෙති තං පුග්ගලං.
 ජනා මඤ්ඤානති බාලොති තිදිසා ජනා? ගෙ ධම්මං අනොවිද
 ධම්මයාති පඤ්ඤාකකුඛමං වා වතුසව්වමං වා. අනො
 විද්දති තතමං ධම්මෙ අකුසලා අනිබාලපුරුජනා.

දුතියං.

7. 1. 3.

තතියං-අසුපිඤ්ඤාසාරමාජෙති අනෙකාසකසාරමාජං කතං
 වෙසා. කුපිනොති තෙනෙව කාරණෙන කුද්ධො.

ජයං මෙවංගං ගං ගොතිති අසුපිඤ්ඤා තං ජයං ගොති, ගෙ.
 ජයො ගොතිති අපේ. කතමයාති? යා තිකිච්ඡා විජ්ඣනො,
 යං අභිවාසනාය ගුණං විජ්ඣනාය තිකිච්ඡා අභිවාසනා අයං
 තං විජ්ඣනො ව ජයො බාලො පත ඵලං ගණනො මයං.
 ජයොති කෙවලං ජයං මඤ්ඤාති.

තතියං.

7. 1. 4.

වතුපේ-සිලබ්බිකසාරමාජෙති සාරමාජෙව සො, නානප
 කාරං පත සුද්ධසුද්ධ සමාරසුද්ධකසුද්ධ කසුද්ධං කාමරොපි විකාණං
 පෙනො බහුං ධනං සංඛරිති සිලබ්බිකසාරමාජෙති සබ්බිති

කාසරති නාමං ගතිතං. **සුද්ධිකුසලානි සංගො මෙ ජෙට්ඨකභාසරෙ**
ඉමිනා පබ්බාථිකාති අති විශ සුද්ධො කිසුචි වත්තුං අසංකොතො
සුද්ධිකුසලො අට්ඨාසි. භාථා පන දෙවතාසංසුතෙත කපිතා ව

මසුකං.

7. 1. 5.

පසුකමෙ-අභිංසකභාරවාජොති භාරවාජජවෙස, අභිංසක
 පසුකං පන පුච්ඡි තෙතසොතං සංගිතිකාසරති නාමං ගතිතං,
 නාමෙත වා එස අභිංසකො ගොතෙතත භාරවාජෙ. **අභිංසකවා**
භනති අභිංසකො අහං. ඉති ජෙ ගචං ගොතමො ජනාතුති* අහ.
භාථා මසුකාති තථා ජෙ අසා, ගජෙවසාසිති අපෙථා. නාමංගිති
න විගෙජෙති, න දුක්ඛාපෙති.

පසුකමං.

7. 1. 6.

ජෙට්ඨ-ජට්ඨාභාරවාජොති භාරවාජෙ ව සො, ජට්ඨාපසුකාසා
 පන පුච්ඡිතතා සංගිතිකාසරති එවං වුතෙතා. සෙසං දෙවතා
 සංසුතෙත කපිතමෙව.

ජ චං.

7. 1. 7.

සතතමෙ-සුද්ධිකභාරවාජොති අයමි භාරවාජො ව, සුද්ධික
 පසුකාසා පන පුච්ඡිතතා සංගිතිකාසරති එවං වුතෙතා. **සිල**
මාසි ගජොකාරනති සිලසමපනොපි තපොකමං කරොතො.
විජ්ජාචරණසමපනොති එත්ථ විජ්ජාති තසො චෙද වරණනති
ගොතනවරණං. සො සුජකිති හ අසුකු, ඉතං පජාති සො
තෙවිජෙජා මුග්ගණො සුජකිති, අහං පන අසුකුනාමිකා පජ න
සුජකිතිති වදති. බහුමපි පලපං ජපනති බහුමපි පලපං ජපනො
මුග්ගණො විසුජකිතිති එවං වචනසහසාමපි ගණනොති අපෙථා
අනෙතාසාසමුච්ඡිති අනෙතා කිලෙසපුතිසභාවෙන පුතිකො සංඝි
ලිට්ඨොති කිලිට්ඨති කායකමොදිති සමනනාගෙනා.

ස තත මං.

7. 1. 8.

අට්ඨමෙ-අභිංසකභාරවාජොති අයමි භාරවාජෙව, අයමිපරි
 වරණවසෙත පතසා සංගිතිකාසරති එතං නාමං ගතිතං. **සොති**
ගිතොතොතිති සංගොථිතො ගොති. අට්ඨාසිති කසා තත්ථ

* ඉති ජෙ ගචං. ගොතමො නාමං ජනාතුති-ඉතිසමිකසිං.

අවධායි? හඟවා තීර පවුලකමයෙ ලොකං ඔලොකෙනෙතො ඉමි. බ්‍රාහ්මණ දිත්වා විනෙතයි. අයං බ්‍රාහ්මණො එවරුපං අහසායාසං ගහොති: මහාබ්‍රහ්මානං හොපෙය්‍යාමිති අග්නිවිති ක්‍රියාපෙතො: අඵලං කරොති. අපායමහං ඔක්කමිති ඉමි. ලද්ධං අවික්‍යාපෙතො: අපායපුරකො ව හවික්‍යාති භවන්මය්‍ය. ධම්මදෙසනාය මිත්තාදිට්ඨං. තිදිත්වා පබ්බාපෙතො වතනාපො මහෙත වෙව වතනාරි ව ඵලාති දෙමිති තහමා පුබ්බණ්ඩකමයෙ රාජහං පවිසිත්වා තත් අවධායි.

තිති විජ්ජාතිති තිති වෙදෙති. ජනිමාති යාව සත්තමා පිතා මහාසුභා පරිසුද්ධාය ජනියා සමනාගතො. සුභවාබ්‍රහ්ම බ්‍රහ්මානපකාරකෙ ගතෙ සුභවා. ඥා ඉමි. භුඤ්ජ්ජාති. හො තෙවිජ්ජා: බ්‍රාහ්මණො ඉමි. පායාසං භුඤ්ජ්ජං සුතො; තුමානං පතෙස පායාසො අසුතොති වදති. උච්චිති පුබ්බතිවාසඤ්ජෙත ජාතිං. පටිවිජ්ජති. සංඝාපාසනාදි දිබ්බත වක්ඛනා සංගම්පි අපා යම්පි පසාති. ජාතික්ඛණනා අරහතං. අභිඤ්ඤාවොසිඤ්ජොති ජාතිනා වොසිතවොසානො. බ්‍රාහ්මණොහම්හාති අවිජ්ජො යාව හවග්ගා හොතා¹ සදිසො ජාතිසම්පතො: ඩිණ්ඤ්ච්චාහ්මණො තත්ථි හවංගෙව බ්‍රාහ්මණොති. එවිඤ්ච පත වතා: සුවණ්ණපාති. සුරෙතො දසම්මසා පායාසං උපතාමෙයි. සත්ථා උපතාති. දිපෙතො හොජනං පටික්ඛිපතො: “භාපාභිගිතං මෙ”ති ආදිමාන.

තත් භාපාභිගිතාති ගාපාති අභිගිතං. අභොජනෙය්‍යාති අභුඤ්ජනබ්බං ඉදං චුතං කොති. තිං බ්‍රාහ්මණ! මය්‍යං එතතං කාලං භික්ඛාචාරවතෙතන ඩිතං කච්චුම්භතම්පි දතුං තාසක්ඛි ඉද්දති පත මයා තුය්‍යං කිලඤ්චති තිලෙ විත්ථාපෙතොති විස සබ්බෙ වුද්ධිගුණ පකාසිතා, ඉති ගාගතොති ගාසිති: ලද්ධං විස ඉදං හොජනං කොති, තහමා ඉදං භාපාභිගිතං මෙ අභොජනෙය්‍යා: සම්පසානං බ්‍රාහ්මණ! තෙස ධම්මො, බ්‍රාහ්මණ! අත්ඤ්ච ධම්මඤ්ච සම්පසානො: එවරුපං හොජනං භුඤ්ජ්ජනබ්බතා එස ධම්මො න කොති. භාපාභිගිතං සමුදන්ති බ්‍රිද්ධාති ගාපාති ගාසිති: ලද්ධං බ්‍රද්ධා නිහරන්ති ගෙව. ධම්මෙ සති බ්‍රාහ්මණ! බ්‍රහ්මිජ්ජොති බ්‍රාහ්මණ! ධම්මෙ සති ධම්මං අපෙකතිත්වා ධම්මෙ පතිත්තාය ජිවිතං තපොනොතං එසා චුතාති අයං ආර්ථො එවරුපං නිහරිත්වා ධම්මලද්ධම්මෙව භුඤ්ජනබ්බතාති.

අඵ බ්‍රාහ්මණො විනෙතයි, අහං පුබ්බෙ සමණං හොතමිසා භුණෙ වා අභුණෙ වා න ජානාමි ඉද්දති පතංගාහං භුණෙ ඤාති: මම හෙතෙ අසිතිකොටිමතං ධනං සාසනෙ විපාකිරිතුනාමො ජානො අගඤ්ච මයා දිත්තපච්චියා අකපපියාති වදති අපපට්ඨායො අහං සමණෙන හොතමිතාති.

අපි ගඟවා සබ්බඤ්ඤාසංකල්පයේ සෙසෙයා; තඤ්ඤා විතරාචාරං විමිංසෙත්තා අයං සබ්බපි* අනන්තා දිත්තපච්චයෙ අකපටියාති† සලලකෙති යං හි භොජනා ආරබ්භ කපා උපපන්නා තදේව න චට්ඨති සෙසා තිදොසාති බ්‍රාහ්මණස්ස චතුන්නා පච්චයානං දත්ත චාරං දසොනෙත්තා “අඤ්ඤානවා”ති ආදිමං.

තත්-ඤ්ඤානුවච්චුමෙත්තනාති අඤ්ඤානුවාදිතං වසෙත වුප සත්ත ඤ්ඤානුවං.‡ අනෙත්තසංකල්පයාති දෙසනාමනෙත්තං; අයං පනෙත්තා. අඤ්ඤාති තස්ස පරිච්චිත්තාමිති සලලකෙති විචරාදිති පච්චයෙති උපට්ඨගසු. චෙත්තං හි තං පුඤ්ඤසෙත්තස්ස සොතිති එවං තපාගතස්ස සංගතං නාම පුඤ්ඤපෙත්තස්ස පුඤ්ඤත්තස්ස න ඤාණංයෙව අපොපි ඕජෙ ඛත්තස්සඵලදායකං සුචෙත්තං විය පටිගතතං භොතිති.

අ ව ඨ ම .

7. 1. 9.

තවමෙ-සුඤ්ඤානාරම්භයාති සුඤ්ඤානාරම්භය නදියා තිසර අග්නි ජ්ගත්තෙත්ත එවං ලභිතාමෙ. සුඤ්ඤානාරම්භය නදියා. අග්නි-ජ්ගතිති ආහුති. පකිප්පෙත්ත ජාලෙති. අග්නිත්‍රිත්තං සම් චුර්තිති අනන්තායතනං සම්පූර්ණපලෙපතබ්ලිතමාදිත්තා පසිරු පාසති. සොත්තමො ඉමං කම්මසෙසං භුඤ්ඤාසාති සො කිර බ්‍රාහ්මණො අග්නිමිති හුත්වාමෙසං පායාසං දිස්වා විනෙත්ති, අග්නිමිති තාව පකිප්පත්තපායාසො මහාබ්‍රහ්මණා භුජෙත්තා අයං පන අවසෙසො අපි තං යදි බ්‍රහ්මණො බ්‍රහ්මණො ජාතස්ස බ්‍රාහ්මණස්ස දදෙය්‍යං එවං මෙ පිතර් සහ පුත්තොපි සත්තපටිත්තො ගවෙය්‍ය සුචිත්තොතිත්තො වස්ස බ්‍රහ්මලොකගාමී මෙත්තාති. සො බ්‍රාහ්මණස්ස දස්සනත්තං උට්ඨායාසනා චතුර්දිසා අනුචිලොකෙති. සොත්තමො ඉමං ගවසෙසං භුඤ්ඤාසාති. රුක්ඛබ්‍රිලෙති තස්මිං වතසෙත්තං ජෙට්ඨරුක්ඛස්ස වුලෙ. සම්භං පාරුතං නිසිත්තනාති සහසිසෙත්ත පාරුතකායං නිසිත්තං. කස්මා පන ගඟවා තත්ත නිසිදි? ගඟවා කිර පච්චුස සම්මෙ ලොකං ඔලොකෙත්තො ඉමං බ්‍රාහ්මණං දිස්වා විනෙත්ති. අයං බ්‍රාහ්මණො එවරුපං අනුපායාසං ගවෙය්‍යා මහාබ්‍රහ්මණං භොජෙත්තාමිති අග්නිමිති ක්වාපෙත්තො අඵලං කෙරෙති-පෙ-වත්තාසර මෙත්තෙව වත්තාරි ව ඵලාති දෙමිති. තස්මා කාලස්සෙව වුසාය සරිපට්ඨත්තං. කස්මා පත්තවිචරං ආදාය ගත්තො වුත්තනස්සෙත්ත තස්මිං රුක්ඛබ්‍රිලෙ නිසිදි. අපි කස්මා සම්භං පාරුපිති? නිමපාතස්ස ව සිතවාතස්ස ව පටිබාහනත්තං පටිබලොව එතං තපාගතො

* විමිංසෙත්තා සබ්බපි-ඉති සබ්බත්. † අකපටියෙති-ඉති සබ්බත්.
‡ වුපෙත්තං-ඉති සබ්බත්.

අභිවංගතයා සලෙ පන අපාරුපිතා නිසිදෙයා බ්‍රාහ්මණෝ දුරතොව සඤ්ජාතිතා නිවන්තොය ඵලං. සති කථා තපාවන්තොය ඉති ගතවා බ්‍රාහ්මණ ආගතෙ සියං විවරිතාම අථ මං. භො දිස්වා කථං පවන්තොයාති තොහං. කථානුසාරෙන ධම්මං දෙසිතොමිති කථාපවත්තනන්. ඵලමකාසි. උපසඬකමිති බ්‍රාහ්මණෝ අයං සසියං පාරුපිතා සබ්බරතති. පඬාතමනුසුතො ඉමොදකමිණෝදකං දතා ඉමං ගතාසෙයං දොසොතිති බ්‍රාහ්මණසඤ්ඤි හුතා උපසඬකමි. මුණ්ඩා අයං. ගමං මුණ්ඩා අයං. ගමනාති සියෙ විවරිතමන්තො නිවන්තො. තං දිස්වා මුණ්ඩාති ආග. තො පුට්ඨතරංමලො කෙනො. පවත්තමන්තමි සිඬං අදිස්වා ගිලෙනො මුණ්ඩාකොති ආග. තොවාති යත් සිතො අග්ග තොවා පදෙසා. මුණ්ඩාපිතිති කොති කාරණෙන මුණ්ඩාසියාපි හොනති. මා ජාතිං පුට්ඨිති යදි දුතො මහපථලං. පඬාසිංසසි ජාතිං. මාපුට්ඨි, අකාරණා හි දකමිණොයහාවො ජාති. මරණ්ණමුප්පාති අපිව ඛො සිලාදිගුණ තෙදං වරණං පුට්ඨි, එතං හි දකමිණොයහාවො කාරණං; ඉදුතිසා තමන්. විහාලෙනො 'කථා සලෙ ජාසති ජාතවෙදෙ'ති අදිමාග.

තත්‍රායං අභිපාසො, ඉධ කථා අභි ජායති න ව සො සාලාදිකථා ජාතොව අගතිතිවං. කෙරාති, පාසාණ්දෙණ්ඤාදි කථා ජාතො න කෙරති, අනතො පන අවිසාදිගුණසමපතියා ගතො තොවා ජාතො කෙරතියෙව ඵලං. න බ්‍රාහ්මණතුලාදිසු ජාතොව දකමිණොයො හොති, වණ්ඩාලතුලාදිසු ජාතො න හොති, අපිව ඛො නිවතුලිනොපි උඬාතුලිනොපි බිණ්සවො සිතිමි. හිරිතිසෙසො ආජාතියොහොති, ඉමො සිතිහිරිපමුඛාය ගුණසමපතියා ජාතිමි. උත්තමදකමිණොයො හොති, සො හි සිතියා ගුණ ධාරෙති හිරියා දෙසෙ නිසෙසෙතිති, අපිවෙත්-මුනිති මොනධමමිත සමන්තාගතො. සිතිමාති හිරියවා. ආජාතියොති කාරණාකාරණජාතනකො. හිරිතිසෙසොති හිරියා පාපාති නිසෙ සෙසො සිතො. සලෙවන දෙනොති පරමන්සලෙවන දෙනො. දමො උපපෙනොති ඉන්ද්‍රියදමෙන උපපෙනො. වෙදනගගුති වතුතං. මහාවෙදනං අනතං වතුති වා මහාවෙදෙති නිලෙසාතං අනතං ගතො. මුනිගුණමධිසෙසොති මහාබ්‍රහ්මවරියවායං වුත්තො. සඤ්ඤා සතිකොති උපතිතයඤ්ඤා පටියාදිතයඤ්ඤා. ගමුපවහසෙසොති යෙන යඤ්ඤා පටියාදිතො සො තං පරමන්බ්‍රාහ්මණං අවහෙයො ඉන්ද්‍රියවායමි, සොමිවහයමි, වරුණමිවහයමි, ජ්‍යොතමිවහයමාති ඉදං පන අවහතං තීරන්තං. කාලෙනාති අර්හතොනො ව "කාලො ගතො! නිවරිතං ගතො"නති අනොමිඤ්ඤාතිකාලෙයෙව තං උපවහෙයො. සො ජුහති දකමිණොයොති යො ඵලං. කාලෙ ඩිණං සමං ආමනෙතො තත් වතුපට්ඨයං දකමිණං පටිථාපෙති සො

දක්‍ෂිණෙයෝ ජ්‍යෙෂ්ඨතමා, න අවෙනතෙ අනම්මි පක්ඛිපනො; ඉති බ්‍රාහ්මණො හගවතො කපං සුඤ්ඤො පසිද්ධො ඉද්දති අත්තො පසාදං ආවිකරොනො; “අද්ධාප්‍රගිට්ඨ”නම් ආදිමංග.

තස්සත්ථො අද්ධා මම්ඨිදං ඉද්දති සුඛිට්ඨස්සථි සුත්‍රස්සථි ගම්ඤ්ඤි පුජෙඛ පන අනම්මි කිංපිතං තිරජ්ජකං අහොසිති. අසෙසෙසෙසොති අහං බ්‍රාහ්මණො අහං බ්‍රාහ්මණොති වදනො; අකිංඛාල පුට්ඨජනො. හම්මාසෙසනති හුතෙසං. “භුක්ඛු භව”නති ආදි පුරිමසුතෙහ වුත්තනෙයෙනෙව වෙදිතබ්බං. භව්වාහනති, න ඛො අහං. කස්මා පනෙවමානාති? තස්මිං කිරි හොජනෙ උපහමිතෙහෙව සත්ථො භුක්ඛුසනති සෙසෙසෙස වතුසු මහාදිපෙසු ඵ්ඵු ව පරිත්තදිප සහසෙසෙසු දෙවතා; පුපථථලාදිතිවෙව සපටිනවතිතතෙලමුථ්ථාණි තාදිති ව ආදාය මුට්ඨපටලං. පිළෙහො මුට්ඨං ගණකතියො වීර්‍ය දිබ්බානුභාවෙන තිබ්බතතියොජෙමිව ගහෙහො; පක්ඛිපිංසු. නෙතනං සුමුමතං ගතං මනුස්සානස්සථි ඔලාරිකං වජුති නෙසං තාච ඔලාරිකවජුත්තාය සමාපරිනාමං. න ගච්ඡති, හොසුසෙ පන තිල ඛිජති පක්ඛිපිතා; පක්කතතා ඔලාරිකමිස්සකං ජතං, දෙවතං ව සුමුමං වජුති, නෙසං සුමුමවජුත්තාය සමාපරිනාමං. න ගච්ඡති, සුක්ඛිවර්තෙසකිකාසවස්සාපි කුච්ඡිතං න පරිනමති, අධ්මසමාපතති ලාභිඛිණ්සවස්සා පන සමාපතතිබලෙන පරිනමෙය්‍ය, ගගවතො ජන පාකතිනෙහෙව කමමජනෙජන පරිනමෙය්‍ය; අසහගි නෙති අතරිතෙ. සචෙ හි හරිතෙසු තිණෙසු පක්ඛිපෙය්‍ය සිතිඤ්ඤි පායාසෙත තිණාති පුතිති ගවෙසසුං බුඬා ව භුතගාමිසිකතාපදං. න පිතික්කමනති තස්මා ඵවමංග යත්ථ පන ගලෙසමාණාති මහා තිණාති තාදිසෙ භානෙ පක්ඛිපිතුං වට්ඨති. අප්පාණිතොති සප්පාණ කස්මිං හි පරිත්තකෙ උදකෙ පක්ඛිත්තමතෙහ පාණතා මරනති තස්මා ඵවමංග. යං පන ගමහිරං මහාඋදකං හොති පාතිසතෙපි පාතිසහසෙසපි පක්ඛිතෙහ න ආලුළති තථාරූපෙ උදකෙ වට්ඨති. ඔපිලාපෙහිති සුවණ්ණපාතියා සද්ධං සෙව තිච්ඡජ්ජාපෙහි, ටිච්ඡි මාසති ටිච්ඡිමාසතිති ඵවරූපං සද්දං කාරොති, කිං පනෙස පායා සස්ස ආනුභාවො? උද්භු තථාගතස්සාති? තථාගතස්ස; අහං හි බ්‍රාහ්මණො තං පායාසං ඔපිලාපෙහො උම්මතං ආරුග්ගා සඤ්ඤි සනතිකං. අනාගතත්ථාව ගච්ඡෙය්‍ය, අථ හගවා ඵත්තකං අච්ඡරියං දිස්සා මම් සනතිකං. ආගමිස්සති, අථස්සාසං බමමදෙසතාය මිච්ඡා දිට්ඨිගහණං භිජ්ඣිතා සාසනෙ ඔතාසෙත්ථා අමිතපාණං පාසෙස්සා මිති අභිවජ්ජාතවසෙත¹ ඵවමිකාසි.

දුරුභමාදකාහොති දුරුං කිංපයමානො. බහිඤ්ඤාතිඵකනති ඵතං දුරුකිංපනං. නාමි අරියබලමතො බහිඤ්ඤා, යදි ඵතෙහ සුඛි ගවෙසය්‍ය යෙ ත්වහිංහතාදයො බහුති දුරුති කිංපෙතති නෙ පඨමිතරං

1. ම. අභිච්ඡාතබලෙන.

සුප්‍රේක්ෂකයා. කුසලානි බන්ධාදිසු කුසලා. අපකිත්තමේව ජලයාමි
 ජොතිනති නියතකිංකරො අනතතො සත්තානසමිංයෙව සුඤ්ජෙති.
 ජලෙමි. නිවමග්ගිනීති ආචර්ජනපටිබද්ධො සබ්බසුද්ධතසුඤ්ජෙන
 නිවමපර්ජිතයි. නිවමසමානිතානෙතානි නිවම. සමමාදිපිතවිභූතා
 බ්‍රහ්මවර්ෂංචග්ගිති බොධිමණෙහි වරිතං. ප්‍රභවවර්ෂං ගහෙති; එවං
 වදති. මානො හි නෙ බ්‍රහ්මණි! ඕරිභාණෙති යථා බාරිභාණෙ බසෙකින
 වුග්ගමානො උපරිවසිතොපි අක්කන්තක්කන්තධානෙ පඨවියා
 සති. එයොති විය එවමේව. ජාතිගොත්තකුලාදිති මානවජුති
 නිග්ගාය උග්ගාපිතො මානොපි තත්ත තත්ත ඉග්ගං උපාදෙන්නො
 චතුසුඅපායෙසු සංසිද්ධපෙති, තෙනාහ. “මානො හි නෙ බ්‍රහ්මණි! බාරි
 භාණෙ”ති. කොපමා බුද්ධොති තච සුඤ්ඤානිග්ග උපකක්ඛිලෙසවේන
 කොපමා බුද්ධො තෙන හි නෙ උපකක්ඛිලිථො සුඤ්ඤානි න විරෝධති.
 ගම්ගිතිමොසමජ්ජනති නිරෝජ්ජෙන බ්‍රහ්මාදෙද්වො ජාරිකා නාම;
 යථා හි ජාරිකාය පටිවත්තො අග්ගි න ජොතෙති එවං තෙ
 බ්‍රහ්මාදෙන පටිවත්තො සුඤ්ඤානති දයොගිති. ජිවහාසුජාති යථා
 භුග්ගං සුවණ්ණරජතලොහකට්ඨමතතිකාසු අඤ්ඤාතරා* මහායාගං
 යජනන්දාය සුජ හොති එවං මග්ගං ධම්මයාගං යජනන්දාය පසුත
 ජ්වහා සුජති වදති. හදසංජොතිඨානනති යථා භුග්ගං නදිතිරො
 ජෙතිධානං එවං මග්ගං ධම්මයාගග්ග යජනධානවේන සත්තානං
 හදසං ජෙතිධානං. අනතානි විතො. බසෙමාර්හදෙති යථා නිමං
 අග්ගිං පරිවරිනො බුමිජාරිකසෙදකිලිධ්වසරිණෙ සුඤ්ජිකං නදිං
 ඕතරිනො කහායසි. එවං මග්ගං සුඤ්ජිකායදිසෙන බාහිරෙන රහදෙන
 අන්තො තත්ථි අවර්ධිකමග්ගධවෙවො පන මග්ගං රහදෙ තත්‍රාහං
 පාණසතවපි පාණසගග්ගවපි චතුරාසිතිපි පාණසගග්ගාති එකපාහා
 රෙතෙව නහාපෙමි. ඕලුතිකේනාති තග්ග පන මෙ ධම්මරහදග්ග
 චතුපාරිසුභිසිලං තිත්තති දයොගිති. අනාවිලොති යථා භුග්ගං
 සුඤ්ජිකා නදි චතුති පඤ්චගි එකතො තහායනෙතති ගෙවුපරිග
 වාලිකා ආලුලා හොති න එවං මග්ගං රහදෙ අනෙකසගග්ගෙසුපි
 පාණසු ඕතරිනො තහායනෙතසු සො අනාවිලො විපාසනෙතොව
 හොති. සබ්බි සහං පසෙදන්තාති පණ්ඩිතෙහි පණ්ඩිතානං පසෙදන්තා,
 උත්තමෙත්තන වා සො සබ්බිති වුවවති; පණ්ඩිතෙහි පසන්තො
 සතමපසෙදන්තා. ගර්හනති සාදනති නිබ්බාණපාරං ගවත්තති.

ඉද්දති අරියමග්ගරහදග්ග අභිනාති උඤ්චිතො දයොනෙතො
 “සවං බසෙමො”ති ආදිමාග. තත්ත-සවමතති වච්ඡවමං. බසෙමොති
 ඉමිනා දිව්ගිසබ්බපාචාරායාමසනිසමාධයො දයොගිති. සංගමොති
 ඉමිනා කමමතතආජ්චා ගතිතා. සවමතති වා ඉමිනා මග්ගසවමං
 ගතිතං, සං අන්තො සමමාදිවසී, වුත්තං තෙනං :- “සමමාදිවසී මග්ගො

වෙව්නෙකුචා”ති. සමමාදිවිසිං පන ගතිතාය නග්ගතිකතතා සමමා පබ්බතෙතා ගතිතොව හොති. ඛණ්ඩමාති ඉමිනා වායාමසතිසමාධිතො. සංසරණිති ඉමිනා වාචාකමතතොථවා එවමි අට්ඨබ්බිකො මෙතො දසසිතො හොති.

අථවා-සමමාති පරමත්ථසමමං තං අත්තො නිබ්බාණං ඛණ්ඩමාති පදෙන දිවිසි සබ්බතො වායාමොසති සමාධිති පඤ්චබ්බාති ගති තාති. සංගමෙන වාචා කමමනො ආර්ථොති තිණි. එවමි අට්ඨබ්බිකො මෙතො දසසිතො හොති. බ්‍රහ්මවිසිසනති එතං බ්‍රහ්ම වරිතං තාමි. මණ්ඩක සිතාති සංගතාදෙව්පද වජ්ජනා මණ්ඩක නිසිතා. බ්‍රහ්මකතති² සෙට්ඨපපතති. සතුටුසුභසු නමො කණ්ඩිති එත්තකාපෙ පදසතිකපො, ස තිං උජ්ඣතෙසු බිණ්ඤ චෙසු නමො කපොතිති අත්තො. ගමිතං හරං ඛණ්ඩමාති බ්‍රාමිති යො එවං පටිපජ්ජති තමිතං. පුග්ගලං ඛමසාරි එතො ඛමසාරියං පටිවිජ්ජනොති ව කුසලඛමෙති අකුසලඛමෙති සාරෙතො ධිතොති වා මදුමිති.

නවමං.

7. 1. 10.

දසමං-අසුඤ්ඤානරසමිං පච්චසංගමෙය ලොකං. ඔලොකනෙනො තස්ස බ්‍රාහ්මණස්ස අරහත්තස්ස උපනිස්සයං දිස්වා ගච්ඡාමිස්ස සබ්බතං කරිස්සාමිති ගතො තස්මිං වතසණ්ඩ විහරති. සලලබ්බනාති සමනතො උතුරුබද්ධාසනං ආභුජ්ඣාති බක්ඛිතො. උජ්ජං නායං. පණ්ඩායාති උපරිමං සරීරං උජ්ජනං එපෙතො අට්ඨාරස පිට්ඨිකණ්ටකො කොටියං කොටිං පටිපාදෙනා. පටිමුඛං සති. උපට්ඨිතපඤ්ඤාති කමමට්ඨානාතිමුඛං සතිං එපසිතො, මුඛසමිපෙ වා කතොති අත්තො. තෙනෙව මිහමෙහි වුතතො. - “අයං සති උපට්ඨිතො හොති සුපට්ඨිතො තාපිකතො වා මුඛතිමිතො වා තෙන මුඛති පටිමුඛං සතිං උපට්ඨිතො”ති. අථවා-“පටිති පරිග්ගහත්තො, මුඛනාති නිශ්ඤානත්තො, සතිති උපට්ඨානත්තො, තෙන මුඛති පටිමුඛං සති”නති එවං පටිසම්භිද්ධං වුතතතයෙනපෙත්ත අත්තො දට්ඨනො. තත්‍රායං සංචෙතො පරිග්ගතිතනිශ්ඤානං සතිං කතොති. එවං තිසි දනො වා පන ජබ්බණ්ණසනමුඛාරසමිතො විස්සජ්ජනො තිසිදි. නාමො හොනාතිති කසිතො විස්සට්ඨා අට්ඨිමුඛං වරමානා බ්‍රාහ්මණ භුඤ්ජාං ගතො පලාතා හොනති. උපසම්බන්ධිති දෙමනස්සාති භූතො ආතිණිකො සුචෙන වතායං සමණො තිසිතොති විතොතො උපසම්බන්ධි.

* බ්‍රහ්මපසාදිති-සබ්බතං.

අපේ සමී. නි දිශානතීනි අපේ ජදිවසමිතතතා න දිශානතී. පාපනානි ලාමිකා, තිලබාණුකා; තෙන කිර තිලබෙතෙන වපිතෙන තදහෙව දෙවො, වසිනිචා තිලෙ පංසුමනි මිසිදුපෙසි, පුඨං. වා ඵලං වා ගහෙත්තුං නාසකම්පු, අයපි වසිංසු තෙසං උපරි පාණකා පතිනිචා පණණානි බාදිංසු, එකපණණවිපණණබාණුකා අවසිසිංසු. බ්‍රාහ්මණො ඛෙත්තං ඔලොකෙත්තුං ගතො තෙ දිශො වසිනිචා මේ තිලා ගතිනා තෙපි තවතීනි දෙමතස්සජනො අහොසි. තං ගහෙත්වා ඉමං භාජමාහ. උසොසාලුතිකාසානි උසොසෙන කණණතඛගුට්ඨාදිනි උක්ඛිපිනිචා විරවනතා උප්පත්තනි. තස්ස කිර අනුප්‍රසේමන හොගෙත්තු පරික්ඛිණෙත්තු පක්ඛිපිතබ්බස්ස අභාලෙත තුච්ඡකොට්ඨා අහෙත්තුං තස්ස ඉත්තාචිතො ව සත්තනි සරෙහි අංගතා මුසිකා තෙ තුච්ඡකොලෙඨ පවිසිනිචා උසාසානකිලං කිලන්තා විග තවවනති. තං ගහෙත්වා ඵලමාහ.

උසාදුකෙති සංජනනානි¹ උප්පාදකපාණකෙති සංජනනා තස්ස කිර බ්‍රාහ්මණස්ස සයනත්ථාය සත්තං තිණපණණතත්ථරං. කොචි අත්තරත්තර පටිජග්ගනො නෙති. සො දිවසං අරඤ්ඤ කම්මං කත්වා සංගං ආගන්ත්වා තස්මිං නිපජ්ජති. අටස්ස උප්පාදක පාණකා සරීරං එකච්ඡන්තං කණෙනවා බාදනති. තං ගහෙත්වා ඵලමාහ.

මිබ්බාති මහපතිකා. යාව කිර තස්ස බ්‍රාහ්මණස්ස ගෙහෙ විභවමත්තා² අහොසි, තාව නා විබ්බාපි හුත්වා පතිකුලෙසු වසිත්තුං ලහිංසු. යදු පත සො නිද්ධනො ජනො තදු නා මානාපිතුකරං ගච්ඡාති සසුසසුරදිති නික්කඛිතිතා තස්සෙව සරං ආගන්ත්වා වසත්තියො බ්‍රාහ්මණස්ස භොජනකාලෙ ගච්ඡා අයාසෙනා සද්ධිං භුඤ්ජාති පුත්තෙ පෙසෙතති, තෙති පාතියං ගන්තෙත්තු මතාරිතෙත්තු බ්‍රාහ්මණො ගත්ථස්ස මකාසමපි න ලගති. තං ගහෙත්වා ඉමං භාජමාහ.

පිබ්බලාති කලාරපිබ්බලා. තිලකාගනානි කාලසෙතාදිවණණති තිලකෙති ආහතගත්තා. සොත්තං පාදෙන මොඛෙතිනි තිද්ධං මක්කන්තං පාදෙන පහරිත්වා පඛොඛෙති. අයං කිර බ්‍රාහ්මණො මුසිකසෙද්ධන උබ්බාලොකා උප්පාදකෙති ව ඛජ්ජමානො සබ්බරත්තං තිද්ධං අලගිත්වා පච්චුසකාලෙ තිද්ධගති. අථ නං අනිසු තිමිලිත මත්තෙත්තෙව කිං කණෙසි? බ්‍රාහ්මණ! පච්ඡා ව පුප්පෙ ව ගතිතස්ස ඉණස්ස වසිති මත්තකම්පත්තා, සත්ත ජිතණෙ පොසිතමිබ්බා, ඉදුති ඉණසිකා ආගන්ත්වා ගෙහං පරිවාරෙස්සනති, ගච්ඡ කම්මං කණෙතිනි පාදෙන පහරිත්වා පඛොඛෙති. තං ගහෙත්වා ඉමං භාජමාහ.

ඉණ්ඩිකානී යෙසං තෙත හත්තො ඉණං ගතිතං. සො කිරි කණ්ඨ හත්තො එකං කතාපණං කණ්ඨ චෙ කණ්ඨී දස-පෙ-කණ්ඨ සත්තනී එවං ඔහුත්තං හත්තො ඉණං අග්ගසෙසි. තෙ දිවා ප්‍රාහමණං අපග්ගන්තා ගෙගතො තං තීක්කන්තමේව ගණ්ඨිත්තා මානි ඔලුවටවුසෙ ගන්තා චොදෙත්ති. තං ගතොති ඉමං ශාටමාන.

හඟවා තෙත ප්‍රාහමණො ඉමානි සත්තනි ශාටානි දුසෙබ්බකරිතෙ යං ප්‍රාහමණ! තයා දුසෙබ්බකරිතං සබ්බමේතං මග්ගං තත්ථිති දසෙසෙත්තා පටිශාටානි ප්‍රාහමණස්ස ධම්මදෙසනං වසෙසිසි. ප්‍රාහමණො තා ශාටා සුඤ්ඤා හඟවති පසසෙත්තා සරණෙසු පතිට්ඨාස පබ්බර්ථි; අරහත්තං පාපුණි. තං දසෙසානුං එවං වුත්තෙත ශාරමාප් ගොතෙතානි ආදි වුත්තං.

තත්-අලක්ඛානි ලභී. තඤ්ච පත ප්‍රාහමණං හඟවා පබ්බාපේත්තා ආදාය පේතවිතං ගන්තා පුත දිවසෙ තෙත පෙරෙත පච්ඡා සමිණෙත නොසලරෙඤ්ඤා ගෙගමාරං අගමාසි. රුජ සත්ථා ආගතොති සුඤ්ඤා පාසාදා මරුග්ග වැදිත්තා හත්තො පත්තං ගතොති; තථාගතං උපරිපාසාදං ආරෙපෙත්තා වරුසතෙ තිසිදුපෙත්තා ගතොද කෙත පාදෙ භොවිත්තා සත්තාසතෙලෙත මිත්තෙත්තා යාගුං ආහර පෙත්තා රජතදණ්ඩං සුවණ්ණකට්ඨපුං ගතොති; සත්ථ උපතාමෙසි. සත්ථා පත්තං පිදුති. රුජ තථාගතස්ස පාදෙසු පතිත්තා සචෙ මෙ ගතෙත! දෙසො අත්ථ ඛමිටානි ආහ. තත්ථ මහාරුජති. අථ කසමා යාගුං ත ගණ්ඨානි? පට්ටිඛොධො අත්ථ මහාරුජති. කිං පතගතෙත! යාගුං අගණ්ඨානෙතෙව ලභිතමෙබ්බා එස පට්ටිඛොධො? පටිබලො අහං පට්ටිඛොධං දානුං, ගණ්ඨාට ගතෙත්ති. සත්ථා අග්ගසෙසි. මහලුකපෙරෙපි දිසරත්තං ඡාත්තා යාවදත්ථං යාගුං පිච්චි. රුජ බාදනීයං භොජනීයං දත්තා සත්තකිව්වාටසානෙ හඟවන්තා වැදිත්තා ආහ, හගවා! තුමෙත පචෙණ්ඩියා ආගතෙ ඕක්කාකවංසෙ උපපජ්ජිත්තා වික්කවත්තිස්සිං. පතාය පබ්බර්ථි; ලොකෙ අග්ගතං පත්තා, නො නාම ගතෙත! තුමාකං පට්ටිඛොධොති? මහාරුජ! එතස්ස මහලුක පෙරස්ස පට්ටිඛොධො අමතානං පට්ටිඛොධසදිසොවාති.

රුජ පෙරං වැදිත්තා නො ගතෙත! තුමාකං පට්ටිඛොධොති පුච්ඡි. ඉණපට්ටිඛොධො මහාරුජති. කිත්තෙත්තා ගතෙත්තාති? ගණ්ඨානි මහාරුජති. රෙඤ්ඤා එකං චෙ සතං සග්ගන්තා ගණ්ඨානස්ස අභිභුලිසො තප්පන්තාති, අපෙකං පුරිසං පසක්කාසිත්තා ගව්ඡ ගණ්ඨා! නගරෙ ගෙරිං වරුපෙති සමෙබ්බ ඔහුඨිතීකප්‍රාහමණස්ස ඉණ්ඩිකා රුජබ්බණ්ණ සත්තපත්තානුති. මිත්‍රස්සා ගෙරිං සුඤ්ඤා සත්තපතිංසු. රාජ තෙසං හත්තො පණ්ණානි ආහරාපෙත්තා ගතෙබ්බසං අනුතං ධනං අදාසි. තත්ථ සුවණ්ණමේව සත්තසග්ගසක්කතං අනොසි.

පුත රාජ පුට්ඨි අඤ්ඤාපි අප්පි හතෙන! පාලිබොධොති. ඉඤ්ඤා නාම මහාරාජ! දඬා බුට්ඨිතුං සකකා, එතා පන සත්තදුරිකා මහාපලිබොධා මග්ගනති, රාජ යාතාති පෙසෙති, තස්ස ධිතරෙ අතරාපෙති අතතතො ධිතරෙ කති, තං තං කුලසරං පෙසෙති, අඤ්ඤාපි හතෙන! අප්පි පලිබොධොති පුට්ඨි, ප්‍රාග්මිකි මහාරාජති රාජ යාතං පෙසෙති, ප්‍රාග්මිකි. අතරාපෙති අයාකථානෙ ධෙපෙති, පුත පුට්ඨි අඤ්ඤාපි හතෙන! අප්පි පලිබොධොති, තප්පි මහාරාජති වුතෙන විවරදුස්සාති දුපෙති, හතෙන! මම සත්තකං කුමහාතං භික්ඛුභාවං එවං ජනාපාති අහ. අම මහාරාජති, අථ තං රාජ අහ. හතෙන! විවරපිණ්ඩපාතාදයොති සබ්බ පච්චයා අමහාතං සත්තකා සවිස්සනති, කුමෙහ තථාගතස්ස මහා ගතෙති, සමිඤ්ඤාමං කරොපාති. පෙරො තපෙව අපාමිතො සමිඤ්ඤාමං කරොතො ත විරස්සොව අසවකඛයං පතොති.

ද ස ම.

පඨමො වග්ගො.

7. 2. 1.

දුතියවග්ගස්ස පඨමෙ-මග්ගෙසුති එවං තාමකෙ ජනපදෙ. දකුණිණ්ඩිසිසිනති රජගතං පරිවාරෙති, ධිතස්ස ගිරිතො දකුණි භාගෙ ජනපදෙ අප්පි තස්මිං ජනපදෙ තත්ථ විහාරස්සාපි තදෙව නාමං. එකනාලායං ප්‍රාග්මිකිණ්ණාමෙති එකනාලාති තස්ස ගාමස්ස නාමං, ප්‍රාග්මිකි තත්ථ සමිඤ්ඤා පරිවසනති ප්‍රාග්මිකිණ්ණොතො එව වා සො තස්මා ප්‍රාග්මිකිණ්ණොති වුට්ඨති.

තෙන මහා පන සමිඤ්ඤාති යං සමයං හතවා මහවිරවෙධ එකනාලං ප්‍රාග්මිකිණ්ණං උපනිස්සාය දකුණිණ්ඩිරිමිහාපිහාරෙ ප්‍රාග්මිකිණ්ණ ඉන්ද්‍රියපරිපාකං අගමයමානො විහරති තෙන සමිඤ්ඤා. කසිභාරවාර්ග්ගාති සො ප්‍රාග්මිකිණ්ණ කසිං නිස්සාය ජීවති භාර වාජෙති වස්ස භොතතං. පඤ්චමනතානිති පඤ්චපමාණාති, අනු නාති අතධිකාති පඤ්චතඛලසතාතිති වුතතං භොති. පසුතො ගිති යොජ්ජනාති, බලිවදුතං බෙකිසු ධෙපෙති, යුගෙ යොතෙතති යොජ්ජනාතිති අනෙථා. විපසනාලෙති විපසනාලෙ ධිජ්ජිකෙව සමයෙ; තත්ථ ටෙ විපසනි කලලවපාඤ්ච පංසුවපාඤ්ච පංසුවපං ඉධ අබිස්සතං. තඤ්ච ඛො පඨමද්විසෙ මධිකලවපං.

තත්ථායං උපනරණසමපද නිඤ්ඤි බලිවදුසග්ගාති උපපාපිතාති භොතති සබ්බස්ස ප්‍රමිණ්ණමයාති සිඛාති පරිබ්බකාති රජත මයා මුර සබ්බ සෙතමාලාතිටෙව ගතිපඤ්චකුලෙති ව අලඛකා පරිබ්බකාධිකපච්චධිතා සබ්බලකඛණසමපතො එකවෙව කාලා අඤ්ඤා

නිව්‍යාසයා: කායබන්ධනං බන්ධනී: විවරං පාරුපිතියා පත්තමාදය
 කදුච්චි එකතො: කදුච්චි භික්ඛුසංඝාපරිවුත්තො: ගාමං වා නිගමං වා
 පිණ්ඩාය පවිසති. කදුච්චි පක්කයා: කදුච්චි අනෙකෙහි පාරිභාරි
 යෙහි වත්තමානෙහි. අය්‍යපිදං? පිණ්ඩාය පවිසතො: ලොකතා:
 ථස්ස පුරතො: පුරතො: ගන්තො: මුද්ගතයො වාතා: පඨවි.
 සොධෙහති, වලාහකා: උදකපුඨිතානි මුඤ්චන්තා: මග්ගෙ රෙඤ්ඤං
 වුපසමෙතො: උපරි විතානං හුතො: කිංකරිති. අපරෙ මාතා පුප්පානි
 උපහරිතො: මග්ගෙ ඕකිරිතානි උත්තතා: ගුම්පාදෙසා: ඕතමිතානි
 ඕතතා: උත්තමෙතො: පාදනිකෙහිපසමයෙහි සමාව ගුම්පෙතො: හුඬ
 සමථස්සානි පද්මපුප්පානි වා පාදෙහි සමපරිවර්තනි. ඉන්ද්‍රබාලස්ස
 අනෙතා: ධම්මමත්තෙත දක්ඛණ්‍යපාදෙහි සරිරා: ජබ්බකුණ්ඩලස්ස
 නික්ඛමිතො: සුචර්ණකරසපිඤ්ජරානි විශ්ව වික්‍රපපට්ඨකිත්තානි විශ්ව ව
 පාසාදකුච්චාගාරානි කපොතානිගො: ඉත්තොවිතො: ව විධාවන්ති. ගන්ති
 අස්සවිහරිතාදයො: සක්කසක්කානෙසු ඩිත්තායෙව මුද්දරොකාකාරෙත
 සද්දො: කපොතානි තථා: හෙරිවිණාදිනි තුරියානි මනුස්සානෙසු
 කායුපසානි ආභරණානි. තෙන සඤ්ඤාණෙන මනුස්සා: ජනන්ති,
 අජ්ඣ භගවා: ඉධ පිණ්ඩාය පවිසොති. තෙ සුතිවත්තො: සුපාරුතා:
 ගතිපුප්පාදිනි ආදාය සරා: නික්ඛමිතො: අත්තරපිටිං පටිපජ්ජන්ති
 ගගවන්තං ගතිපුප්පාදිනි සක්කවං. පුජෙතො: වන්දිතො: අමානං
 ගතෙත! දස භික්ඛු අමානං විසති අමානං භික්ඛුසතං දෙවොනි
 යාචන්ති: ගගවන්තො: පතනං ගගන්ති: ආසනං පඤ්ඤපෙතො:
 සක්කවං. පිණ්ඩපානෙන පතිමානෙතො: ගගවා: කතභතනකිවෙවා:
 තෙසං සත්තානානි මිලොකෙතො: තථා: ධම්මං දෙසෙති, යථා:
 කෙච්චි සරණාගමණෙහි පතිංගන්ති කෙච්චි පඤ්චසු සිලෙසු, කෙච්චි
 සොනාපත්තිසක්කදායමිදනාගාමිථලානං අඤ්ඤාතරස්මිං, කෙච්චි පබ්බ
 ජිතො: අග්ගථලෙ අරහත්තො: ඵලං මහාජනං අනුගතෙතො:
 උච්චායාසතා: විහාරං ගමන්ති. තත්ථ ගතිමණ්ඩලමාලෙ පඤ්ඤාතර
 වරවුද්ධාසනෙ නිසීදන්ති භික්ඛුතං ගතනකිවෙපරියොසානං ආභමය
 මානො, තතො: භික්ඛුතං ගතනකිවෙපරියොසානෙ උපවිඨා: ාකා:
 ගගවන්තො: නිවෙදෙති. අථ ගගවා: ගතිකුට්ඨං පවිසති ඉදං තාව
 පුරෙගතනකිවං.

අථ ගගවා: ඵලං කතපුරෙගතනකිවෙවා: ගතිකුට්ඨයා: උපවිඨානෙ
 නිසීදිතො: පාදෙ පක්කාලෙතො: පාදපිප්පං ධරො: භික්ඛුසංඝං ඕවදති,
 භික්ඛවෙ! අපමාදෙන සමාපදෙථ දුලලෙසා වුද්ධිපාදෙ ලොකස්මිං
 දුලලෙසා මනුස්සතනපටිලාසො: දුලලහා සද්ධාසමපත්ති¹ දුලලහා
 පබ්බජ්ජා: දුලලහං සද්ධාමමසවණන්ති. තත්ථ කෙච්චි ගගවන්තං
 කමමච්චානං පුර්වන්ති, ගගවා: තෙසං වරියානුරූපං කමමච්චානං
 දෙති. තතො: සබ්බෙපි ගගවන්තං වන්දිතො: අත්තතො: අත්තතො:

රතතිවිභානදිවිභානාති ගව්නනි කෙවි අරඤ්ඤං කෙවි රුක්ඛමුලං
 කෙවි පඞ්ඛතාදිතං අඤ්ඤතරං කෙවි වාතුමහාරුජ්ඣනවතං-පෙ-
 කෙවි චතවතතිගවතනති. තතො ගගවා ගනිකුටිං පටිසිඤ්ඤා සචෙ
 ආකංඛති දක්ඛිණෙන පසොන සතො සමපජනො මුහුත්තං සිත
 සෙය්‍යං කපපති. අථ සමයොසිතකායො උදාසීනීතා දුතියගාගෙ
 ලොකං ඔලොකෙති. තතියගාගෙ යං ගාමං වා නිගමං වා උප
 නිස්සාග විහරති තත්ථ මහජනො පුරෙහත්තං දුතං දභො පච්ඡා
 හත්තං සුතිවතො පුපාරුතො ගනිපුපාදිති ආදග්‍ය විහාරෙ
 යනතිපතති තතො ගගවා සමපත්තපරිසාග අනුරුපෙන පාටි
 හාරිසෙන ගතාවො ධම්මසගාග පඤ්ඤතතවරවුද්ධාසෙන නිසජ්ජ ධම්මං
 දෙවෙති කාලසුත්තං සමයසුත්තං, අථ කාලං විදිඤ්ඤා පරිසං
 උගොයාජෙති. මහුස්සා ගගවතතං වැදිඤ්ඤා පක්කමන්ති ඉදං පච්ඡා
 ගතතිවිමං.

සො එවං නිසිතපච්ඡාගත්තතිළොව සචෙ ගතතාති ඔසිඤ්ඤා
 කාමො හොති. බුද්ධාසනා ථූපාග න්‍යානනොදකං පටිසිඤ්ඤා උපදා
 ඝෙක පටිශාදිතඋදකෙන ගතතාති උතුං ගාගාපෙති උපදාකොටි
 බුද්ධාසනං ආනෙඤ්ඤා පපොපාඤ්ඤා ගනිකුටිපරිවෙණෙ පඤ්ඤා
 පෙති, ගගවා රතතදුපට්ඨං නිවාසෙඤ්ඤා කාගඛනිතං බ්‍රහ්මිනො
 උතතග්‍යසිතං කඤ්ඤා තත්ථ ආගතාවො නිසිදති එකකොට මුහුත්තං
 පතිසලුථිනො. අථ සිතවු තතො තතො ආගමම ගගවතො උපදානං
 ගව්නනි, තත්ථ එතෙවම පඤ්ඤං පුච්ඡනති එතෙවම කමමධානං
 එතෙවම ධම්මසගාගං යාවතති. ගගවා තතං අභිපායං සමපා
 දෙනො පුරිමයාමං විතීනාමෙති. ඉදං පුරිමයාමතිවිමං.

පුරිමයාමතිවිමපරිගොසානෙ පන සිකුසු පු ගගවතතං වැදිඤ්ඤා
 පක්කමන්ති සකලදසකගසිලොකධාතුදෙවතායො ඔකාසං උග
 මානා ගගවතතං උපසංකමිඤ්ඤා පුච්ඡනති යථාභිසංඛතං
 අනතමසො චතුරකඛරමි, ගගවා තාසං දෙවතාතං පඤ්ඤා
 විසංජෙජනො මජ්ඣිමයාමං විතීනාමෙති. ඉදං මජ්ඣිමයාමතිවිමං.

පච්ඡිමයාමං පන තතො කොදාසෙ තඤ්ඤා පුරෙහත්තතො
 පට්ඨාග නිසජ්ජාපිලිගත්තං සරිරං කිලාසුභාවමොචනත්ථ එතං
 හොදාසං චචකමෙන විතීනාමෙති. දුතියකොදාසෙ ගනිකුටිං
 පටිසිඤ්ඤා දක්ඛිණෙන පසොන සතො සමපජනො සිතසෙය්‍යං
 කපපති තතියකොදාසෙ පච්චුදාග නිසිදිඤ්ඤා පුරිමබුද්ධානං
 සනතිකෙ දුතසිලාදිවසෙන කතාගිතාරපුත්තලදස්සනත්ථ බුද්ධි
 චක්ඛුතා ලොකං ඔලොකෙති. ඉදං පච්ඡිමයාමතිවිමං.

තදපි එවං ඔලොකෙනො කසිහාරවාරං බ්‍රාහ්මණං අරහත්තං
 උපනිස්සංසමපත්තං දිඤ්ඤා තත්ථ මග්ගි ගතෙ කථා පච්ඡනිස්සති,
 කථාවසාදන ධම්මදෙසනං සුඤ්ඤා එසංසං බ්‍රාහ්මණං සපුත්තදුරෙ

නිසු සරණස්‍ර පතිතාය අසිතිකොට්ඨකං මිම සංසතෙ විපතී
රිතා අපරිහානෙ නිකඛලෙ පබ්බජිතා අරහතං පාපුණ්ණිනි
ඤාතා තත්ථ ගතවා කපං සමුදාපෙතා ධම්මං ඉද්දෙයි. එතමන්.
දෙසාදුං අප්ථො ගතවාති ආදි වුතං.

තත්-පුබ්බණ්ණසමයනා භූමිපෙත් උපයොගවචනං, පුබ්බණ්ණ
සමයෙති අපේ. භිවාසෙය්‍යාති පරිද්දිනා විහාරවිවරපරිවහනන
වසෙතෙතං වුතං. පතනවිවර.ආදයාති පතනං හපේති විවර.
කායෙන ආදිතිනා සමපට්ඨිතා, ධාරෙතාති අපේ. ගතවතො
තිර පිණ්ඩාය පටිසිතුකාමෙය්‍ය ගමිතෙ විග විකසිතපදුමවයමජ්ඣං
ඉන්ද්‍රියමිණිවණ්ණසෙලමයපතො හත්වයමජ්ඣං ආගමිති. තං
එවමාගතං පතනං හපේති සමපට්ඨිතා විවරඤ්ච පරිමණකලං
පාරුතං කායෙන ධාරෙතාති වුතං හොති. හොත්‍රපසංකමිති
යෙන මහෙතන කල්පෙනා ගතනෙබ්බා තෙන එකකොට්ඨකං
කමි. කසමා පත තං භිකු භානුබන්ධුසුති? යද හි ගතවා එක
කොට්ඨකත්ථි ගතතුකාමො හොති යාව භිකුචාරවෙලා වාරං
පිද්දිනා අනො ගතිකුට්ඨං නිසිද්දති. භිකු තාය සඤ්ඤා
ජනනා, අජ්ඣ ගතවා එකකොට්ඨ පිණ්ඩාය වරිතුකාමො, අදා
කඤ්චඑව විනොතබ්බපුග්ගලමිද්දසාති, තෙ අතනො පතනවිවරං
ගතොති ගතිකුට්ඨං පදකම්ණං කතා වදිති නිකුචාරං ගමිතිනි
තද ව ගතවා එවමකායි. තසමා භානුබන්ධුසුති.

පටිපෙක්ඛනාවතනාති තෙසං සුවණ්ණසාජනාදිති ගතොති
නිසිතනාතං පඤ්චසතාතං කසනාතං පටිපෙක්ඛනා විපකතා
හොති. එකමනංඅධ්‍යාසිති යත්ථ සිතං වුගමණො පසාති තථා
රුපෙ දසනොපමාතෙ කපාසවණඵාසුතෙ උච්චධාතෙ අට්ඨාසි
තා ව* රජතසුවණ්ණරසපිඤ්ඤරං වදිමිසුරියානං පහං අතිරෙව
මානං සමනතතො සරිරපහං මුඤ්චි, යාය අප්ඤාත්ථවතො වුගම
ණො කමනතසාලාහිතතිරුකතිකසිතමතතිකපිණ්ඩාදයො සුවණ්ණ
මයා වීය අනෙසුං අප් මනුසො හුඤ්ඤාතො ව කසනො ව සබ්බනිව්වාති
පතාය අසිතිඅනුබ්බසුත්තපරිවාරං වතති.සමනාපුරිසලකකණපති
මණ්ඩං සරිරං ව්‍යාමපහාපරිකෙබ්බවිභුසිතං බාහුසුලං සසිරික
තරදසාතං ජඬුමමිවපදුමසරං රංසිජලසමුජ්ජිතතාරාගණමව
ගතනතලං විජ්ජලලතාවිතදාමිව ව කණකතිරිසිබරං සිරියා ජල
මානං සමමාසමුදා. එකමනං සිතං දිසා හත්පාදෙ ආධිවිතා
අඤ්ඤං පසාතා සමපට්ඨාරෙතා අධ්‍යංසු. එවං තෙති සමපරි
වාරිතං අද්දසා ආසා කසිතාජමාපො වුගමණො ගතවතං
පිණ්ඩාය සිතං දිසාග ගතවතං එතදවොච, අහං ආධි සමණ!
කසාමි ච වසාමි වාති.

කඟවා පතායං එවමාහ? කිං සමන්තපාසාදිකෙ පසාදනීයෙ උත්තමදමිථසමිථමිනුපානෙතසි තථාගතෙ අපසසාදෙන? උද්භු අඩ්ඨනෙත්තානං ජනසහස්සානං පායාසං පටිශාදෙනාපි කවචජු හික්කාය මිච්ඡිකරොතාති? උග්ගථාපි නො. හගචනො පතස්ස දස්ස නෙන අතිත්තං තික්ඛිත්තකචමත්තං ජනං දිස්වා කමමගගිං මේ කුංඝුං ආගතොති අනත්තමිත්තො අහොසි. තස්මා එවමාහ. හග චනො ච උක්ඛණ්ණසමාතති. දිස්වා සවායං කමමනෙත පසොජ්ඣස්ස සකලජම්බුදිපෙ මිනුස්සානං සිසෙ චූළාමණි වීග අභවිස්ස නො නාමස්ස අනො න සමපජ්ජස්ස එවමෙව. අලසතාය කමමනෙත අපසසොජෙනා වප්පමග්ගලාදිජු පිණ්ඩාය වරතීතිපස්ස අනත්තමත්තො අහොසි. නෙතාහ, අහං මො සමණ! කසාමි ච චපාමි ච, කසිත්වා ච චපිත්වා ච ආඤ්ජාමිති.

අගංකිරස්ස අභිපාසො. මග්ගව්ඪි නාච කමමත්තො න බ්‍යාපජ්ජන්ති නවමිති යථා නිං. එවං උක්ඛණ්ණසමානො නවමි කසිත්වා ච චපිත්වා ච ආඤ්ජාමි නො නෙ අනො න සමපජ්ජස්ස එවං උක්ඛණ්ණසමානොති. අපිවායං අස්සොසි සත්තරුක්කලෙ කීර කුමාසෙ උප්පනොතො සො වක්කවත්තිරජ්ජං පතාය පඤ්චි තොති තස්මා ඉද්දති අගං නොති ඤාත්වා වක්කවත්තිරජ්ජං පතාය කීලනොසිති උපාරමං ආරොපෙතොතො එවමාහ. අපිච තික්ඛි පසෙද්දස්ස එස ප්‍රාග්‍රමණො න හගචනො අපසසාදෙනො හණ්ඨි හගචනො පත රුපසමාතති. දිස්වා පුඤ්ඤසමාතති. සමායාය මානො කථාපටිත්තකත්ථමි එවමාහ.

අථ හගවා චෙතෙය්‍යවිසෙක සදෙවකෙ ලොකෙ අග්ගකස්සක වප්පකභාවං අත්තනො දස්සෙනො අහමි මො ප්‍රාග්‍රමණාති ආදිමාහ. අථ ප්‍රාග්‍රමණො විනොසි අගං සමණො ගොතමො අහමි කසාමි ච චපාමි වාති හණ්ඨි. න වස්ස මුළාරිකානි යුග නඬලාදීති කසිහණ්ඨාති පස්සාමි. කිං නු මො මුසා හණ්ඨිති හගචනං පාදහලනො පට්ඨාය යාච නෙසග්ගා ඔලොකගමානො අඬ්ඨවිජ්ජාය කතාධිකාරතො චිත්තංසවරලක්ඛණ්ණසමාතමස්ස ඤාත්වා අට්ඨානමෙතං යං එවරුපො මුසා හණ්ඨොති සඤ්ජාන ඛුමුමානො හගචති සමණවාදං පතාය ගොතොතන හගචනං සමුදවරමානො හ මො සනි මයං නොහො ගොතමස්සාති ආදිමාහ.

හගවා පත යස්මා පුඤ්ඤවමසභාගතො² කරනං නාම බ්‍රහ්මානං ආනුභාවො හගවා බ්‍රහ්මානුභාවං දීපෙනො සද්ධාබිජ්ජන්ති ආදි මාහ. කා පනෙත්ථ පුඤ්ඤවමසභාගතො? නනු ප්‍රාග්‍රමණෙක හගවා යුගනඬලාදිකසිසමාරසමාගොගං පුට්ඨො? අථව පත අපුට්ඨිත්තං ඕජස්ස සභාගතාය ආහ සද්ධාබිජ්ජන්ති. එවඤ්ච සති කරාපි අනුනු

² පුඤ්ඤවමසභාගතො-ඉති-සබ්භික.

සනීතා හෙතෙම. නම් බුද්ධානං අනුසන්ධිකතථා නාම අපි, නම් පුබ්බධම්මස්ස අසභාගතාය කපෙත්ති. එවං පනෙත් අනුසන්ධි වෙදි තබ්බො. බ්‍රාහ්මණෙන හි ගගවා යුගතඛලාදිකසිසමාරවසෙන කසිං පුච්ඡිතො, සො තස්ස අනුකම්පාය ඉදං අපුච්ඡිතනති අපරි භාපෙතීහි සමුලං සඋපකාරං සසමාරං සඵලං කසිං පඤ්ඤපෙත්තුං මූලතො පච්ඡාය දස්සොනොහි සද්ධාමිත්තති ආදිමං. තත්ථ ඩිජං කසියා මූලං තයමීං සති කතතබ්බතො අසති අකතතබ්බතො තප්පමාණෙන ව කතතබ්බතො, ඩිජෙ භි සති කසිං කරොන්ති න අසති, ඩිජප්පමාණෙන ව කුසලා කස්සකා ඛෙත්තං කසනති ත උතං මා නො සස්සං පරිභාසිති න අබිකං මා නො මමාසො වායාමො අහොසිති. යඛවා ව ඩිජමෙව මූලං තයවා ගගවා මූලතො පච්ඡාය කසිසමාරං දස්සොනොහි තස්ස බ්‍රාහ්මණස්ස කසියා පුබ්බ ධම්මස්ස ඩිජස්ස සභාගතාය අත්තනො කසියා පුබ්බධම්මං දස්සොනොහි ආහ සද්ධා ඩිජන්ති. එවමෙත් පුබ්බධම්මසභාගතාපි වෙදිතබ්බො. පුච්ඡිතංගෙව වතී අපුච්ඡිතං පච්ඡා කිං න වුත්තනතිවෙ? තස්ස උපකාර භවාපතො ව ධම්මසම්බන්ධසම්පන්නාපතො ව අයං හි බ්‍රාහ්මණො පඤ්ඤවා මිච්ඡාදිවිකුලෙ පන ජනතතා සද්ධාරතිතො, සද්ධාරතිතො ව පඤ්ඤවා පරෙසං සද්ධාය අත්තනො අවිසසෙ අප්පට්ඨපජ්ජමානො විසසං නාගිගච්ඡති, කිලෙයකාලප්‍රසිද්ධාපරමච්ඡාපිටස්ස දුබ්බලා සද්ධා බලවතිතා පඤ්ඤාය සහසා වත්තමානා අත්ඨසිමීං න කරොති තජ්ජිතා සද්ධා එකසුරෙ සුත්තො ගොණො වීය. ඉතිස්ස සද්ධා උපකාරිකාති තං බ්‍රාහ්මණං සද්ධාය පතිථාපෙනෙත්ත පච්ඡාපි වත්තබ්බො අගමෙත්ථා දෙසනාකුසලතාය පුබ්බො වුත්තො. ඩිජස්ස ව උපකාරිකා වුට්ඨි, සා තදනනාරඤ්ඤව වුච්චමානා සමන්ථා හොති එවං ධම්මසම්බන්ධසම්පන්නාපතො ව පච්ඡාපි වත්තබ්බො අගමෙත්ථා අඤ්ඤා ව එවරුපො ඊසාසොත්තාදි පුබ්බො වුත්තොති වෙදිතබ්බො.

තත්ථ සමසංදලක්ඛණං සද්ධා ඕකප්පනලක්ඛණං වා. ඩිජන්ති පඤ්චවිධං ඩිජං මූලඩිජං ඛනිඩිජං එළඬිජං අත්තඩිජං ඩිජඩිජමෙව පඤ්චමන්ති. තං සබ්බම්පි විරුහණ්ටෙත්ත ඩිජනෙත්තං සංඛං ගච්ඡති. තත්ථ යථා බ්‍රාහ්මණස්ස කසියා මූලභූතං ඩිජං වෙ නිව්වානි කරොති හෙවං මූලෙන පතිථාති උපරි අබ්බාරං උච්ඡාපෙති, එවං ගග වතො කසියා මූලභූතා සද්ධා හෙවං සිලමූලෙන පතිථාති උපරි සමිථිපස්සනඛ්ඤාරං උච්ඡාපෙති; යථා ව තං මූලෙන පඨවිරසං ආපොරසං ගහෙත්වා නාලෙන බඤ්ඤපරිපාකගගණන්ථං වඩ්ඪති එවමෙව සිලමූලෙන සමිථිපස්සනාරසං ගහෙත්වා අරියමග්ගනා ලෙන අරියඵලබඤ්ඤපරිපාකගගණන්ථං වඩ්ඪති; යථා ව තං සුභු මිසං පතිථාතිතා මූලඛ්ඤාරපණ්ණනාලක්ඛනපසවෙති වුට්ඨිං විරුල්ඛිං වෙසුල්ලං පඨා ඩිජං ජනෙත්වා අනෙකසාලිඵලගරිතං භාලිසිසං

නිපථාදෙති එව මෙසා විත්තසන්නානෙ පනිඨානිනා ඡති විසුද්ධිති
 වුද්ධා විරුලහිං චෙත්සුලං පනා සෑණදස්සනවිසුඛිවිරං ජනෙතා
 අනෙකපටිසමිද්දතිසුද්ධානං. අරහත්තඵලං නිපථාදෙති. තෙන
 වුත්තං සද්ධාබිජ්ජති. කංමා පන පරෙපසුද්ධාය කුසලධම්මෙසු
 එකතො උපපජ්ජමානෙසු සද්ධාව ඛිජ්ජනති වුත්තාති චෝ ඛිජ්ජනිච්ච
 කරණ්ණො; යථා හි තෙසු විසුද්ධාණංයෙව විජානනාතිච්චං
 කෙරෙති එවං සද්ධා ඛිජ්ජනිච්චං. සා ච සබ්බකුසලානං මූලකුසා
 යථාහ :- “සද්ධාඤ්ඤා උපසංකමිති. උපසංකමනෙතා පඤ්ඤාපාසනී
 -පෙ-පසුද්ධෙ ව නං අතිවිජ්ජනි පස්සති”ති. අකුසලධම්මෙවෙව
 කාසද්ධි තපනීති නිසේ. ඉද්දියසංවරවිරියවුත්තභික්ඛද්දකකරකාරිකානං
 එතං අභිවචනං. ඉධ පන ඉද්දියසංවරෙ අභිප්පොතො. වුච්ඡිති වස්ස
 වුච්ඡිති වානවුච්ඡිති ආදි අනෙකවිධා, ඉධ වස්සවුච්ඡිති අභිප්පොතා;
 යථා හි බ්‍රාහ්මණස්ස වස්සවුච්ඡිතිසමුත්තානිතං. ඛිජ්ජං ඛිජ්ජුලකසද්ධි
 සස්සං විරුහති න මිලායති නිපථනති. ගච්ඡති එවං භගවතො
 ඉද්දියසංවරසමුත්තානිතා සද්ධා සද්ධාමූලා ච සිලාදයො ධර්මා
 විරුහනති න මිලායනති නිපථනති. ගච්ඡති. තෙනාහ නිසේ
 වුච්ඡිති. පසුද්ධා මෙති එතච වුත්තො මෙසද්ද පුරිමපදෙසුපි යොජෙ
 තෙබ්බො. සද්ධා මෙ ඛිජ්ජං, තපො මෙ වුච්ඡිති තෙන නිං දීපෙති?
 යථා බ්‍රාහ්මණ! තයා චට්ඨෙතෙ ඛෙතෙත සචෙ වුච්ඡිති අපි ඉච්චෙතං.
 කුසලං නො චෙ අපි උදකමි තාව දුක්ඛං හොති තථා මයා
 නිරිජ්ජෙ පසුද්ධසුගතභගෙ මනොයොතෙතන එකාබ්බො කතෙ
 විරියබලිවද්දෙ යොජෙතා සතිපාචතෙන විජ්ජිතා අත්තතො
 විත්තසන්නානබෙත්තමිති සද්ධාබිජ්ජෙ චට්ඨෙතෙ වුච්ඡිතා අභාචො
 නාම නත්ති, අයං පන මෙ නිච්චකාලං ඉද්දියසංවරෙ තපො
 වුච්ඡිති. පසුද්ධාති කාමාවචරදිගෙදතො අනෙකවිධා, ඉධ පන සහ
 විපස්සාය මහපසුද්ධ අභිප්පොතා. සුගතභගෙතං යුගං ව නභගලං
 ව; යථා හි බ්‍රාහ්මණස්ස යුගතභගලං එවං භගවතො දුට්ඨාපි පසුද්ධා,
 තත්ථ යථා යථා යුගං ඊසාය උපරිසයං* හොති පුරතො ඊසා
 බ්බො හොති යොත්තානං තිස්සයං හොති බලිවද්දනං එකතො
 ගමණං ධාරෙති එවං පසුද්ධා නිරිපවුච්චානං ධර්මානං උපරිසයං*
 හොති. යථාහ :- “පසුද්ධාතරු සබ්බ කුසලා ධර්මා”ති ව “පසුද්ධා
 හි සෙඨා කුසලා වදනති තකඛතතරුජාරිව තාරතානං”ති ව
 කුසලානං ධර්මානං පුබ්බභගෙවෙතින පුරතොච හොති. යථාහ :-
 “සිලං නිරිං වාපි සකසද්ධි ධර්මො අනාගිකා පසුද්ධවතො භවන්ති”ති
 ද්විවිපසොනෙත අනුපාතනිතො පන ඊසා බ්බො හොති. මනො
 සබ්බාතස්ස සමිඨියොත්තස්ස නිස්සයපච්චයතො යොත්තාදිතං
 තිස්සයං හොති. අව්චාරඤ්ඤාතිලිනතාවපටිසෙධතො විරියබලි
 වද්දනං එකතො ගමණංධාරෙති. යථා ව නභගලං ථාලයුත්තං

* මිජ්ජිමනිකාය-කිට්ඨිසුත්තං. * උපරිසයං-උපරිසයා-ඉතිසබ්බෙ.

කසන්තාලෙ පඨවිකතං භිඤ්ඤි මූලසන්තානකානි පදලෙති එවං.
 සතිසුත්තා පඤ්ඤා විපක්‍යානාකාලෙ ධම්මානං සන්තතිසමුත්තතිවං.
 රමමණ්ණකං භිඤ්ඤි සබ්බකිලෙසමූලසන්තානකානි පදලෙති, සා
 ව ඛො ලොකුත්තරථ ඉතරා පන ලොකිකාපි සියා තෙනාහ,
 පඤ්ඤා මෙ සුගන්ධගලන්ති. හිරියති පාපකොඨි ධර්මෙහිති හිරි
 තග්ගතණ්ණක තාය අවිප්පසුත්තං. මිත්තප්පමි සතිතමෙව හොති.
 ජ්ඣාති සුගන්ධගලසංකාරිකා රුක්ඛලට්ඨි. යථා හි බ්‍රාහ්මණස්ස ජ්ඣා
 සුගන්ධගලං ධාරෙති එවං. ගගවතොපි හිරි ලොකියලොකුත්තර
 පඤ්ඤාසංඛාරං සුගන්ධගලං ධාරෙති හිරිඅභාවෙ පඤ්ඤාය අභාවතො.
 යථා ව ජ්ඣාපට්ඨිබද්ධං සුගන්ධගලං කිම්බකරං. හොති අවලං අසි
 පිලං එවං. හිරිපට්ඨිබද්ධා ව පඤ්ඤා කිම්බකරි හොති අවලා අසි
 පිලා අසබ්බාතිණ්ණා අහිරිකෙනා, තෙනාහ :- හිරි ජ්ඣාති, මුතාතිති
 මහො, විත්තස්සොතං. නාමං. ඉධ පන මනොසිත්තෙන තං සමා
 යුතො සමාධි අභිප්පාදො, සොත්තානති රජ්ජුබ්බකං. තං තිවිධං.
 ජ්ඣාය සහ සුගස්ස බ්බකිතං සුගතෙ සහ බලිවද්දනං බ්බකිතං.
 සාරපිතා සහ බලිවද්දනං බ්බකිතන්ති. තත්ථ යථා බ්‍රාහ්මණස්ස
 සොත්තං ජ්ඣාසුගබලිවද්දෙ එකාබද්ධා කන්ධා සකතිවෙව පටිපාදෙති
 එවං. ගගවතො සමාධි සබ්බෙව තෙ හිරිපඤ්ඤාපිරියධර්මෙම එකා
 රමමණ්ණ අවිකෙවිපසභාවෙන බ්බකිතා සකතිවෙව පටිපාදෙති.
 තෙනාහ, මහො සොත්තන්ති. විරකතාදිමත්ථං. සරතිති සති.
 එංලෙතිති එංලො. පාපෙතති එතෙනාති පාප්තං. තං ඉධ පාච
 නන්ති වුත්තං පතොදස්සොතං. නාමං. එංලො ව පාචනං ව එංල
 පාචනං. යථා හි බ්‍රාහ්මණස්ස එංලපාචනං එවං. ගගවතො විපක්‍යානා
 යුත්තා ව මග්ගයුත්තා සති, තත්ථ යථා එංලො තඛගලං අනුරකති
 පුරතො වස්ස ගච්ඡති එවං. සති කුසලාකුසලානං ධම්මානං.
 ගතිසො ගමනෙනසමානා ආරම්මණෙන වා උපධාර්පයමානා පඤ්ඤා
 තඛගලං රක්ඛති. තෙනෙවෙසා “සතාරකෙකන වෙතසා විහරති”ති
 ආදිසු ආරකතාති වුත්තා, අපච්ඡික්‍යාතවසෙක වස්සා පුරතො ගමණං
 හොති* සතිපට්ඨිනෙ හි ධර්මෙම පඤ්ඤා පඤ්ඤාති නො පච්ඡිවෙඤ්ඤා† යථා
 ව පාචනං බලිවද්දනං විජ්ඣිතභයං දස්සොත්තං සංසිද්ධං. ත දෙති
 උපපට්ඨමණ්ණස්ස වාරෙති එවං. සති විරියබලිවද්දනං අපායභයං
 දස්සොත්තා නොසර්ප්සංසිද්ධනං ත දෙති කාමගුණසංඛාරෙන අපො
 වරෙ වාරං. තිවාරෙතා කම්මධාරානෙ තිසොපෙති උපපට්ඨමණ්ණං.
 වාරෙති තෙනාහ, සති මෙ එංලපාචනන්ති. කාසගුත්තොති තිවි
 ඛෙක කාසසුචරිතෙන ගුත්තො. චට්ඨගුත්තොති චතුංඛිඛෙක වට්ඨ
 සුචරිතෙන ගුත්තො. එතොවතා පාතිමොකබ්බංවරසිලං වුත්තං.
 ආහාරෙ උදරෙ සහොති එත්ථ ආහාරමුඛෙන සබ්බපට්ඨයානං. ගති
 තත්තා චතුංඛිඛෙපි පට්ඨයෙ යතො සංයතො, නිරුපකතිලෙසොති
 අපෙත්ථා. ඉමිතා ආර්ථපාරිසුද්ධිසිලං වුත්තං. උදරෙසහොති උදර

* පුරතොහොති-ඉතිසම්බන්ධ. † පච්ඡිවෙදන-ඉතිසම්බන්ධ.

යනො සංගතො මිත්තොජ්, ආගාර මිත්තොදානි වුතං හොති
 ඉමිනා හොජනෙ මිත්තොදානා මුඛෙහ පච්චෙදනිසෙවනසිලං
 වුතං. තෙන කිං දීපෙති? යථා තිං මුඛමණ්! ඔජ්. වපිනා
 සංසප්පිපාලනන්තං කණ්ටකවතිං වා රුක්ඛවතිං වා පාකාරපරිකෙඛපං
 වා කණ්ටසි තෙන තෙ හොමිතිසමිගගණා පච්චෙදං අලහනතා
 සංසං න විලුච්චනති එවමහවපි තං සද්ධාබ්ජිජ්. වපිනා නානපා
 කාරකුසලසංසප්පිපාලනන්තං. කාගච්චිආකාරගුත්තිමයං තිවිධං
 පරිකෙඛපං කණ්ටසි තෙන මෙ රාගාදිආකුසලධම්මොමිතිසමි
 ගගණා පච්චෙදං අලහනතා නානපාකාරං කුසලසංසං න
 විලුච්චනති සච්චං. කණ්ටසි නිද්දනනති එන් විහාකාරෙති අවිසං
 වාදනං සච්චං. නිද්දනනති ඡෙදනං ලුතනං උප්පාටනං.¹ කර
 ණන්තෙ වෙතං උප්පොගච්චනං. වෙදිතබ්බං අයං හෙත්ථ අන්තො
 සච්චෙත කණ්ටසි නිද්දනනති. කිං වුතං හොති? යථා තිං බාහිරං
 කසිං කචා සංසද්ධසකානං තිණානං හන්තන වා අසිතෙන වා
 නිද්දනං කණ්ටසි එවං අහවපි අජ්ඣිතනිකං කසිං කචා කුසල
 සංසද්ධසකානං විසංවාදනතිණානං සච්චෙත නිද්දනං කණ්ටසි යථා
 ගුහකුණං වා එන් සච්චනති වෙදිතබ්බං, තෙන අහනසකුසලදිනං
 තිණානං නිද්දනං කණ්ටසි දසෙයති අථවා නිද්දනනති ඡෙදනං
 ලාචකං උප්පාටකනති අන්තො. යථා තිං දුසං වා කචමකරං වා
 නිද්දනං කණ්ටසි නිද්දෙති තිණානිති තිණානං ඡෙදනං ලාචකං
 උප්පාටකං කණ්ටසි එවමහං සච්චං. කණ්ටසි දසෙයති. අථවා
 සච්චනති දිව්භිසච්චං. තමහං නිද්දනං කණ්ටසි ඡිද්ධිතබ්බං ලුතිතබ්බං
 උප්පාටෙතබ්බං කණ්ටසි. ඉති ඉමෙසු චිත්ත විකප්පෙසු උප්පො
 ගෙනෙවන්තො යුජ්ජති. සොරච්චං මෙ පමොච්චනනති එන් යං තං
 කාසිකො අවිතික්කමො වාචසිකො. අවිතික්කමොති සිලමෙව
 සොරච්චනති වුතං න තං අභිප්පෙතං. කාගුප්පෙතොති ආදිනා හි
 තං වුතමෙව අරහත්තඵලං පන අභිප්පෙතං, තං හි සුඤ්ඤ
 තිබ්බොණ් රතතතා සොරච්චනති වුච්චති. පමොච්චනනති යොග
 විසංජ්ජනං ඉදං වුතං හොති; යථා තච පමොච්චනං පුනපි
 සංගණෙහ වා දුතිගදිවසෙ වා අනාගතසංචර්ජරෙ වා යොජ්ජ
 නබ්බෙතො අපාමොච්චනමෙව හොති න මිමි එවං නහි මිමි අනාග
 පමොච්චනං. තාම අජි අහං හි දිපඛකරකං දසමලසං කාලතො
 පච්චාය පඤ්ඤානඛගලෙ විරියබලිවද්දෙ යොජ්ජනා කාලසතහගණා
 බිකාති වත්තාරි අසංචෙයතාති මහාකසිං කසනොතා තාවත මුඤ්චිං
 යාවත සමමාසමොධිං අභිසම්මුජ්ජතිං යද ව මෙ සබ්බං තං කාලං
 ඛෙපෙතො ඛොධිමුලෙ අපරාජිතපලලෙහික නිසිත්තසං සබ්බගුණ
 පරිවාරං අරහත්තඵලං උදපාදි තද මයං තං සම්මුත්තකං
 පටිපසංසද්ධියං පමුත්තං න ඉදති පුන යොජ්ජනබ්බං හවිසානිති

එතමන්ට. සත්‍යයාහ, සොරවට. මේ පමොටයන්න. විරිය. මේ
 බුරුබොරණනම් එන් විරියනම් කායිකවෙනසිකො විරියරමො,
 බුරුබොරණනම් බුරුය. බොරණ. බුරුවනනම් අනේ. යථා
 හි ප්‍රායෝගික බුරුය. බොරණකඩිත. නඩනල. හුමිකන.
 හිනැති මුලසනනානකානි ව පදලෙති එව. ගතවනො විරිය
 කඩිත. පඤ්ඤානඩනල. යථාට්‍රික. හන. හිනැති කිලෙස
 සත්‍යානකානි ව පදලෙති, තෙතාහ, විරිය. මේ බුරුබො
 රණනම්. අථවා පුරිමබුර. වහනනා බුරා මුලබුර. වහනනා
 බොරණා බුරා ව බොරණා ව බුරුබොරණ. ඉති යථා ප්‍රායෝ
 ගික එතෙකසම්. නඩනල වතුබලිවද්දාහෙද. බුරුබොරණ
 වහනනා උපනනුපනන. කිණ්මුලසාතසෙට්‍රි සසාසවපනති. ව
 යාබෙති එව. ගතවනො වතුබලිවපනනවිරියහෙද. බුරුබොරණ
 වහනනා උපනනුපනන. අතුසලමුලසාතසෙට්‍රි කුසලසවපනතිසෙට්‍රි
 යාබෙති, තෙතාහ විරිය. මේ බුරුබොරණනම් සොහනෙට්‍රිමායි
 වාහනිනම් එන් යොහෙති බෙමනනා කිබ්බාණ. යොහනෙමි.
 නාමි, ත. අධිකිව්ව වාසියති අතිමුඛ. වා වාසියතිති අධිවාහන.
 යොහනෙමිකසා අධිවාහන. යොහනෙමිකසාධිවාහන. ඉද. ට්‍රික.
 තොති යථා තව බුරුබොරණ. පුරුමාදිපු අඤ්ඤාතරදිසාහිමුඛ.
 වාසියති තථා මම බුරුබොරණ. කිබ්බාණාහිමුඛ. වාසියතිති
 එව. වාසියමන. ගව්නති අතිමනනන. යථා තව නඩනල. වහනන.
 බුරුබොරණ. බෙතතකොටි. පඤා පුන නිවතනති එව. අති
 වතනන. දිපඛකරකාලනො පටිසංග ගව්නතෙවයමො වා තෙත තෙත
 මිහෙතන පඤා කිලෙසා න පුනපුන. පහාතබ්බා හොනති යථා
 තව නඩනලෙත ජිනනාති කිණති පුන අපරසම් සමයෙ ජින
 තබ්බාති හොනති තයොපි එව. පඨමමග්ගවසෙන දිවෙකටෙති
 කිලෙසෙ දුතියවසෙන ඔලාරිකෙ තතියවසෙන අණුසහගතෙ
 වතුප්‍රවසෙන සබ්බකිලෙසෙ පජගතන. ගව්නති අතිවතනන.
 අථවා ගව්නති අතිවතනනති නිවතනතරසිත. හුළා ගව්නතිති
 අනේ. නනති ත. බුරුබොරණ. එවමෙත් අනේ. වෙදිතබ්බා.
 එව. ගව්නතසෙට්‍රි යථා තව බුරුබොරණ. ත ත. ආන. ගව්නති
 යත් ගතවා කසාකො අසාකො විරජො හුළා තසොවති,
 එත. පන ත. ආන. ගව්නති යත් ගතවා නි සොමති යත්
 සතිපාවනන එත. විරියබුරුබොරණ. වොදෙනො ගතවා යදි
 සො කසාකො අසාකො විරජො හුළා න සොවති ත. සබ්බ
 සොකසලසමුග්ගාහෙත. කිබ්බාණ. නාම අසංඛත. ආන. ගව්න
 තිති ඉදති නිගමන. කෙරෙනො එවමෙසා නාමිති ගාපමිහ.
 තසායං සංඛෙපනේ, පසා ප්‍රායෝගික! එසා සද්ධාසිත තපොට්‍රිසිය
 අනුගාහිතා කපි පඤ්ඤමය. පුගතනඩනල. හිරිමසෙට්‍රි ඊස. මනො
 මිහෙතන යොහෙතන එසාබද්ධ. කති පඤ්ඤානඩනල සතිපාල.
 අනොවෙති. සතිපාවන. ගතෙති. කායවිච්ඡාතාරගුතියා

හෙතෙසෙති. සච්චං තිද්ධං කත්වා සොරච්චපමෝචනං මිරියමුර
 ධොරණං යොගසෙක්කමොභිමුඛං අතිවත්තනනං වාතෙතනන කට්ඨා
 කසි කම්මපරිශෝඝානං චතුර්ධං සංමිඤ්ඤඵලං පාපිතා. භාගොති
 අමනස්සලා, සා එසා කසි අමතඵලා හොති; අමතං වුවචති
 තිබ්බොණං තිබ්බොණංතිසංඝාගොතිති අනුථො. සා ජො පතෙසා
 කසි න මිමෙවෙකස්ස අමතඵලා හොති, අථජො යො කොචි
 ඛතරියො වා වුභග්ගෙණො වා වෙසෙය්වා වා සුද්දො වා ගගෙට්ඨා වා
 පබ්බජ්ජනො වා එතං කසිං කසති සො සබ්බොපි එතං කසිත්තං
 සබ්බදුක්ඛං පමුවෙතිති.

එවං ගගවා වුභග්ගෙය්වා අරහත්තති කුවෙන තිබ්බොණපරි
 ශෝඝානං කත්වා දෙසනං නිට්ඨෙපයි. තතො වුභග්ගෙණො ගගී
 රත්තං දෙසනං සුචා මම කසිඵලං භුඤ්ඤාතිං පුත දිවසෙයෙව
 ඡාතො හොති ඉමිස්ස පත කසි අමතඵලා තස්සා ඵලං භුඤ්ඤාතිං
 සබ්බදුක්ඛං පමුවෙතිති ඤාතිං පසතෙතො පසතොකාරං කරෙතො
 භුඤ්ඤාතිං ගගවා සොග්ගමොති අදිමොග. තං සබ්බං තතො පරඤ්චි
 වුත්තත්තමෙවෙති.

පඨමං.

7. 2. 2.

දුෂිතය-බද්ධෙන පුරෙය්වති අත්තනො අත්තං සච්චාදිතෙන
 පුපවාඤ්ඤාතෙන බද්ධෙන පුරෙය්වති අදුසි. ගගවා කිර පච්චුස
 ගමෙය ලොකං ඔලොකෙතොතොව තං වුභග්ගං දිස්වා පාතොච
 සරිපරිජ්ඣනං කත්වා ගතිකුට්ටිං පමිසිත්වා වාරං පිඨාය නිසිනො
 තස්ස හොජනං උපසංගර්ගමානං දිස්වා එකකොච පතනං අංස
 කුවෙ ලෙහොතිං ගතිකුට්ටිකො නිකම්මිත ගරවාපෙර පතනං නිත
 රිත්වා අනොතගරං පමිසිත්වා පටිපාටියා ගච්ඡතො වුභග්ගෙය්වා
 වාරකොට්ඨකෙ අට්ඨාසි. වුභග්ගෙය්වා ගගවතං දිස්වා අත්තනො
 සජ්ජනං හොජනං අදුසි. තං සකියෙතං වුත්තං. දුෂිතමිති
 දුෂිතදිවසෙයි. කතිසමිති තතිසදිවසෙයි. තාති කිර තිණි දිව
 සාති තිත්තාරං වුභග්ගෙය්වා ගෙගවාරං ගච්ඡතො ගගවතො
 අත්තාර අඤ්ඤා කොචි උට්ඨාය පතනං ගගෙත්වා සමිත්තො තාමි
 නාගොසි, මහාජනො ඔලොකෙතොතොව අට්ඨාසි එතද්දොට්ඨාසි
 වුභග්ගෙය්වා තිණි දිවසාති පතනං පුරෙය්වා දෙතොතොපි ත සද්ධාය
 අදුසි සරමාරං ආගතොති ධිතස්ස පබ්බජ්ජනස්ස භික්ඛාමිත්තමපි
 අදුසි භුඤ්ඤාතිං උපාරම්භගෙය්වා අදුසි දදතොතො ව වෙ දිවසාති
 දුසි කිඤ්චි අවතොච තිවසෙය්වා ගගවාපි කිඤ්චි අවතොච පකකතො
 තතිසදිවසෙ පත අගිවාසෙත්වා. අසතොතොතො එතං සකපිසි
 කොති අදිවිචනං අපොච ගගවාපි එතං වාචං තිව්ඡං පතනමෙම
 යං තතිසං අගමාසි. තත්ථ, පකපිසිකොති රහතිද්දො.

පුනිසුනුනෙකුට වසනාති බිජනති සත්ථා වුභෙසංකා වචනං
 සුභා වුභෙසංකා ! ඔං නිඤ්ඤි වචනාති පිඤ්ඤානං දඤ්ඤා ඔසකකසි
 පුනපුනං කාතබ්බං නාම ලොකස්මිං සොලසධම්මාති වචනං තෙ
 ධම්ම දසෙසංභුං ඉමිං දෙසනං ආරතිං තත්ථ පුනපුනෙකුට වසනාති
 එකස්මිං සංඝට්ඨානෙ වුතනං අලමෙහතාවතාති අනෙසකතිචා
 අපරපරෙසුපි සංඝවාසෙසු ව වසනාතිගෙව. පුනපුනං වස්සතිති න
 එකදිවසං වස්සතිති නිවස්සති පුනපුන දිවසෙසුපි පුනපුනසංවච්ඡ
 රෙසුපි වස්සතිගෙව එවං ජනපද ඉද්ධා ගොනති; එතෙත්ථපාසෙසක
 සබ්බත්ථ නගො වෙදිතසෙබ්බං. යාවග්ගාති ඉමස්මිං පදෙ සත්ථා
 දෙසනාකුසලතාය අත්තානම්පි පක්ඛිපිච්ඡා දසෙසති. බිරණ්ණාති
 බිරකාරණාගොපදානං නති තෙ එකවාරමෙව එතං අඤ්ඤාති
 පුනපුනං අඤ්ඤාතො වෙත්ථං දුගතතිති අනෙසං. කිලමතිඑද්ධති
 චාති අයං සත්තො තෙන ඉරියංපට්ඨන කිලමතිවෙව එද්ධතිව
 භවිතොති සොකසිගාලාදිනම්පි තිරච්ඡාතගතානං කුච්ඡිං සිව්ච්ඡිකාති
 සුභානං මතං මතං සත්තං තත්ථ පුනපුනං හරනාති අනෙසං
 මගගස්සු ලද්ධා අපුනබ්බවායාති අපුනබ්බවාය මගො නාම
 නිබ්බාණං තං ලභිතොති අනෙසං

එවං වුගොනති එවං ගගවතා අත්තරවිජිගං. ධුච්ඡා ව සොලස
 විධං පුනපුනධම්මං දෙසෙසෙනන වුතෙන. එතද්ධෙවචාති දෙසනා
 පරිශොභානෙ පසන්නා සද්ධිං පුතතදුරම්තතඤ්ඤිවගෙහන ගග
 වතො පාදෙ වන්චිතො එතං අභිනිතතොගොති ආදිවචනං අනෙවං.

දුතිසං.

7. 2. 3.

තතිගෙ-වගොතිති උදරවාතෙති ගගවතො කිර ඡබ්බස්සාති
 දුක්ඛරකාරිතං කණ්ණාසංක පසනමුග්ගසුසාදිති ආභාරයතො
 දුක්ඛාජනෙනවෙව දුක්ඛසෙසයාය ව උදරවාතො කුප්පි අපර
 භාගෙ සමෙබ්බාගිං පච්ඡා පඤ්ඤිතගොජනං භුඤ්ඤාතස්සපි අත්ත
 රනතර සො ආලාමො අත්තානං දසෙසතිගෙව තං සත්තාගෙතං
 වුතනං. උපට්ඨානො ගොතීති පඨමබොගියං අතිබ්බුපට්ඨාකතාල
 උපට්ඨානො ගොති; තස්මිං කිර කාලෙ සත්ථස්ස අතිතිමොපරෙසු
 උපට්ඨානො අභුතපුසෙබ්බං නාම නත්ථි නාගසමාලො උපවාණො
 සුතකවතො වුද්දසමඤ්ඤාදෙසො සාගතො වෙබ්බි මෙයිගොති
 ඉමෙ පත පාළියං ආගභුපට්ඨාතා ඉමස්මිං පත කාලෙ උපවා
 ඤ්ඤාතො පාතොව උට්ඨාය පරිවෙණසමච්ඡානං දත්තකට්ඨදානං
 නගානොදකපටියදානං පත්තවිවරං ගගෙත්ථා අත්තමණ්ණති සබ්බං
 ගගවතො උපට්ඨානමකාසි.

උපසංඛ්‍යාමිති පරමවෝසිගං කිර වීඝනි වය්‍යානී තිබ්බං
 අරඤ්ඤාමේව හොති භික්‍ෂුසංඝස්ස උදකතාපතව්‍යි න භගවතා
 අනුඤ්ඤායං සො ව බ්‍රාහ්මණො උඛ්‍යාපංද්‍රිං ඛනිපෙඤ්ඤා මිතා
 වාට්ඨො උඛ්‍යාතං ආණෙපෙඤ්ඤා උණොදනි කාරාපෙඤ්ඤා නතා
 නිගමුණොදිති සද්ධිං තං විතතිණනොතා ජිවිතං කප්පොති, නතා
 සිතුකාමා තත්ථ ගතවා මුලං දුක්ඛා නතාසිත්වා ගණෙ විලිංචිත්වා
 මාලං පිලිකිත්වා පකකමනති, තත්ථා ථෙරො තත්ථ උපසංඛ්‍යමි

කිං, සප්පයානොති කිං, ඉච්ඡෙනො, කිං එඝනති කිං ගවේ
 සනොතා, සුථිපො සුච්ඡෙදානොති ඉදං ථෙරො දසබලස්ස
 වණ්ණං කපේතුමාරති. ගිලානගෙසජ්ජතං ගතොත කිර ගිලානස්ස
 වණ්ණං කපේතඤ්ඤාති වතනමෙතං වණ්ණං හි සුඤ්ඤා මුත්තස්ස
 සකකචං ගොසජ්ජං දතබ්බං මඤ්ඤානති සප්පායගෙසජ්ජං ලභිං
 ගිලානො ඛප්පමෙව වුට්ඨාති, කපේනොතන ව කිංතවිමොක්ඛසමා
 පතතිමග්ගඵලාති ආරබ්භ කපේතුං න වට්ඨති. සිලවා ලජ්ජ
 කුහකුචවණො බහුසුඤ්ඤා ආගමධරො වංශානුරතතිනොති එවං
 පත ආගමනිගපටිපදංගෙව කපේතුං වට්ඨති. සුච්ඡෙදානොති
 අසීතිමිතාථෙරො සදෙවකොත ලොකොත සුච්ඡෙදානොති සුච්ඡෙදානො
 තොගෙව සකකාතඤ්ඤාති සකකප්පොතො, තෙසං ගෙව අපට්ඨති
 කායතඤ්ඤාති අපට්ඨෙතොතො ගගවා තෙසං සුච්ඡෙදා සකකොතො
 අපට්ඨොතො, ඉච්ඡස්ස තං ගුණං පකාපෙකොතො ථෙරො එවමාග,
 භාග්‍යමෙති හරිතුං.

එංගොතස්ස ච සුමනති මහතං නිව්ජාරිතං ගුලපිණ්ණං යො
 කිර කිං සමණස්ස ගොතමස්ස අභිසංඝාතති පුච්ඡිත්වා උදරවාතොති
 සුඤ්ඤා තෙන හි මගමෙත්ථ ගෙසජ්ජං ජනාමි, ඉතො ථොකොත
 උදකොත ඉදං එංගොතං ආලොලෙත්වා තතානපරිභොගොතො
 පාතුං දෙථ, ඉති උණොදකොත බහි පරිභොගොද¹ හවිස්සති ඉමිතා
 අනොතාති එවං සමණස්ස ගොතමස්ස එංගොතං හවිස්සතිති වත්වා
 ථෙරස්ස පතොත පකඛිපිත්වා අදාසි.

උපසංඛ්‍යාමිති තස්මිං කිර ආබාසෙ පටිපාස්සදො දෙවති
 තෙන තථාගතස්ස ගෙසජ්ජං දිත්තං තෙනෙව රොගො වූපසනොතා
 අගො! දානං පරමදානං බ්‍රාහ්මණස්සාති කථා විජාරිතා ජනා,
 තං සුඤ්ඤා කිත්තිකාමො බ්‍රාහ්මණො එතතකොතපි තාව මෙ අයං
 කිත්තිසද්දං අබ්බුග්ගතොති භොමනස්සජ්ජො අතතොතා කතහංවං
 ජනාපෙතුකාමො තාවතකොතෙව දසබලෙ වය්‍යාගං ආපජ්ජත්වා
 උපසංඛ්‍යමි.

දජ්ජාති දදෙග්ග. කථං හි සජ්ජානස්සාති කොතාකාරෙන
 ගජ්ජාතස්ස. ඉප්පකාතිති සමිජ්ජාති? මහපථලංගොති. සොපෙදිති යො
 අවෙදි අඤ්ඤාසි, විදිතං පාකට්ඨකාසි. සොපෙදිතිපි පාථො ගො

1. ම. ගර්ථෙදෙ.

අවෙති අංකනාතිති අපේ. පසුනිති දිබ්බවකවුනා පසුනි. භික්ඛුසන්ධි අරහතං. අභිඤ්ඤාවොසිතොති ජනිතා වොසිතො වොසානං කතතිවතං පතො. එවං හි සජ්ජානායාති ඉමිනා බිණ්ණවෙ සජ්ජාකාරෙන සජ්ජානාය.

ගතිසං.

7. 2. 4.

වතුපේ-දුට්ඨො දුට්ඨපාපුරුණොති ජිණේණ ජිණේපාපුරුණො. උපසංකම්භි කසමා උපසම්භම්? තස්ස කිරි සරෙ අවධිසහසසයා ධනං අනොසි. සො වතුනනං පුත්තානං ආවාහං කතා වතතාරි සතසහසාති අදසි. අරහං බ්‍රාහ්මණීයා කාලතතාය පුත්තා සමමනනසිංසු, සවෙ අඤ්ඤං බ්‍රාහ්මණීයං ආනෙය්‍යති තස්සා කුච්ඡිං නිබ්බතනවසෙන කුලං හිජ්ජය්‍යති ගන්තු නං මයං සම්බණ්ණාමාති. තෙ වතතාරෙපි පණ්ණෙන සංසව්ණදනාදිති උපධිසහතා ගත්ථ පාදසම්බාහනාදිති කරෙන්නා සම්බණ්ණිතා එකදිවසං දිවා. නිද්ද සිත්වා චුට්ඨිතස්ස ගත්ථපාදෙ සම්බාහමානා පාවිසෙකකං සර්වාසෙ ආදිනවං වතා මයං තුලෙහ ඉමිනා නිහාරෙන යාවජ්චං උපධි හිසාමි සෙසධනමපි නො දෙථාති යාවංසු. බ්‍රාහ්මණො පුත්ත එකෙ කසං සතසහසං සතසහසං දන්වා අත්තනො නිවත්ථපාරුතමතං.¹ ථපෙත්වා සබ්බං උපහොගපටිහොගං වතතාරෙ කොට්ඨාසෙ කතා නිසාදෙසි. තං ජෙට්ඨපුත්තො කතිපාහං උපධිති අරි තං එක දිවසං තතාති ආගච්ඡන්තං වාරකොට්ඨකෙ ථන්වා සුණ්ණා එවමාහ. කිං තයා ජෙට්ඨපුත්තස්ස සතං වා සහස්සංවා අතිරෙකං දින්නමත්ති? තනු සෙබ්බසං වෙ වෙ සතසහසාති දින්නාති? කිං සෙසපුත්තානං සරස්ස මග්ගං න ජනාසිති සො තස්ස වසලීති කුජ්ඣිතා අඤ්ඤස්ස සරං අගමාසි. තතො කතිපාහව්වසෙන ඉමිනාව උපාසෙත පලා පිනො අඤ්ඤස්සාපි. එවං එකසරෙපි පවෙසනං අලහමානො පණ්ණිරිභපබ්බජ්ජං පබ්බජිතා හික්ඛාය වරතොනා කාලානං අව්වසෙත ජරුජිණේණ දුට්ඨකාජනදුක්ඛසෙය්‍යාති මිලාතසරිතෙ හික්ඛාය වරතොනා ආගමම පිහිකාය නිපතොනා නිද්දං ඔක්කමිතා චුට්ඨාය නිසිතොනා අත්තානං ඔළාකෙත්වා පුත්තපසු පතිට්ඨං අපස්සනොනා විනොසයි; සමණො කිරි හොතමො අබ්බාකුටිකො උත්තානමුඛො සුඛසම්බාහො පටිසන්ධාරකුසලො සක්කා සමණො හොතමි. උපසම්භම්භිතා පටිසන්ධාරං ලභිතුනති නිව්ඤ්ඤාපාරුපනං සණ්ඨපෙත්වා හික්ඛාහාර්නමාදාය සෙත ගතවා තෙත්ථපසම්භම්. දුරෙති සමුපුට්ඨ සත්තික්ඛමෙත්තති සබ්බං මම සත්තනං ගතෙත්වා මග්ගං නිඛාතගාවං ඤාත්වා අත්තනො ගරියාති සද්ධිං මනනසිත්වා මිං ඤරා නික්කම්භාපෙතති.

නිද්දිසානති තද්දිජනා තුච්ඡා පමුදිනො අනොසිං. හමි
 මිච්ඡිසනති වඩ්ඨිං පඤ්ඨං. සාවමාසරහති සුකාරනති සථා සුතඛා
 වග්ගවග්ගා සුඛා භුග්ගානා භුග්ගානා සුකාරං වාසරනති සුතපුතං
 මහාරථං රථාසපනති, ඵලං දුරෙහි සද්ධිං මං ඛත්තං වචා වීරවන්තං පලා
 සෙසුනති අනෙථා. අසනතාති අසපුරිසා ජමමාති ලාමකා. භාසරෙති
 භාසනති. පුග්ගාරුසෙනාති පුග්ගාසෙසෙන. මසොගග්ගනති තසො
 වසො ගතං අතිසකනතං පච්ඡිමවසො ඩිතං මං. අජනනාති පරිවේ
 ජනති. නිවේශානොති නිපාරිභොගො. බාදනා අපජිග්ගති අසො
 හි යාවදෙව තරුණො නොති ජවසමපනොතා තාවසා නාතාරසං
 බාදනං දෙනති ජිත්ථං නිවේශාගං තනො අපනොනති අනාතිමි
 වසො තං වුතති. ත ලහති ගාච්ඡි සද්ධිං අවපිගං සුකඛතිකාති
 බාදෙනො වරති.¹ යථා සො අසො ඵලං ජිත්ථංතාලෙ විලුතන
 සබ්බධතතා නිවේශානො මාදිසොපි බාලකානං පිනා පෙඨෙහි
 පභිගාසෙරසු තිහබ්බති. සසෙඛති නිපානො, ඉදං වුතනං නොති.
 සො මම පුතතා අනිග්ගවා. අපපතිසා අවසවනිනො නොති
 දුග්ගේවාච නිර සෙසො සුඤ්ජනෙර. ඉද්දාසි සෙසාහාවං දසොතුං
 චණ්ඩමි නොනති අදි වුතනං. පුරෙ නොතිති අග්ගනො
 නොති, තං පුරනො කනා ගනතුං සුඛං නොතිති අනෙථා. භාබ
 මෙබ්බති උදකං ඔතරණතාලෙ ගමිතෙර උදකෙ පතිට්ඨං ලහති.

පටිසාසුභ්බාති උග්ගණ්ඨිනා වාටුග්ගනං කනා. සහතිසිනොග්ග
 සුති තථාරුසෙ වුග්ගණ්ඨානං සමාගමදිවසෙ සබ්බාලුකාරපතිමණ්ඩ
 තෙසු පුනෙතසු තං සහං ඔගානෙති වුග්ගණ්ඨානං මජ්ඣෙ මහා
 රතෙ ආසනෙ නිසිනොසු. අභාසිති අගං මෙ කාලොති සහ
 මජ්ඣං පටිසිනා කනං උකම්පිනා නො! අගං තුලානං ගාථා
 ගාසිතුකාමො, ගාසිතෙ සුඤ්ඤාථාති වචා භාස වුග්ගණ්ඨ! පුණො
 මාති වුනෙතා සිතනොව අහංසි. තෙත ව සමගෙන මනුසානං
 වතනං නොති සො මාතාපිතුතනං සතතකං බාදෙනො මාතාපිතෙර
 ත පොසෙති සො මාසරතෙබ්බාති, තග්ගා තෙ වුග්ගණ්ඨනා
 පිතු පාදෙසු නිපතිනා ජිවිතං නො තාත! දෙගිති ගාච්ඡි. සො
 පිතුකදග්ග පුතතානං මුදුතතා මා මෙ නො! බාලනෙ විනාස
 ඩිත්ථා, පොසිසානති මනති ආහ. අථසා පුනෙත මෙනුසා ආහංසු.
 සවෙ නො! අජ්ජ පට්ඨාය පිතරං ත සමො පටිජග්ගිසාථ
 සානෙසාමි වෙති. තෙ තිතා සරං නෙති, පටිජග්ගිසු තං
 දසොතුං අථ වො තං වුග්ගණ්ඨමහාසාලනති අදි වුතනං.

තත්-ගෙහිනාති පිඨෙ ආසනෙ නිසිදපෙනා සගං උකම්පිනා
 තංසු නිගාසෙහිනාති සරිතං තෙලෙන අබ්බාද්දිනා උබ්බවෙතිනා
 ගතිවුග්ගණ්ඨි නිගාසෙසු වුග්ගණ්ඨොපි පසකකාසාපෙනා අජ්ජ
 පට්ඨාය අවතානං පිතරං සමො පටිජග්ගාථ සවෙ පමාදං ආපජ්ඣාථ

1. මු. ම. සුකඛතිකාති වරති.

සරණෝ වෝ නික්කබ්බිසාමාති වන්දා පණීතභෝජනං භෝජෙත්සු.
 බ්‍රාහ්මණෝ සුභෝජනඤ්ඤා සුඛසෙය්‍යඤ්ඤා ආගම්ම කතිපාගව්වයෙන¹
 සඤ්ජාතවලො පිණීතිජිජ්‍යො අත්තභාවං ඔලොකෙත්වා අයං මෙ
 සම්මතති සමණං ගොතමං නිසාය ලද්ධාති පණ්ණාකාරං ආදාය
 ගගවතො සතතිකං අගමාසි. නං දයෙත්තුං අඨ වො භොති
 ආදි වුත්තං.

එතදවොමාති දුස්සයුගං පාදමුලෙ රූපෙත්වා එතං අවොච.
 සරණගමණාවසානෙවාපි ගගවත්තං එවමාහ භො ගොතම! මිත්තං
 පුත්තෙති වත්තාරි බුරුහත්තාති දිත්තාති තතො අතං චෙ තුඛාතං
 දමිමි චෙ සයං පරිතුඤ්ජිසාමිති. කල්‍යාණං බ්‍රාහ්මණ! පාරිසෙක්කං
 පත මා නිසායෙදති අඛාතං රුට්ඨත්වංඤ්ඤාමිව ගමිසාමාති එවං
 භොති භො බ්‍රාහ්මණෝ ගගවත්තං වජ්ජිත්වා සරං ගන්ත්වා පුත්තෙ
 ආමිත්තෙති. තාතා! සමණෝ ගොතමෝ මිත්තං සහායො තස්ස
 මෙ චෙ බුරුහත්තාති දිත්තාති තුඛෙහ තස්මි. සම්පත්තෙති මා
 පමජ්ජන්තාති. සාධු තාතාති. පුත්තදිවසෙ ගගවා පුබ්බණ්ණසමසෙ
 පත්තම්චරං ආදාය ජෙට්ඨපුත්තස්ස නිවෙසනවාරං ගතො සො
 සන්තාරං දිස්වා භන්තො පත්තං ගගන්ත්වා සරං පවෙසෙත්වා
 මහාරහෙ පලුඤ්ඤා තිසිදුපෙත්වා පණීතභෝජනමිදුසි. සන්තා
 පුත්තදිවසෙ ඉතරස්ස පුත්තදිවසෙ ඉතරස්සාති පටිපාටියා සමබ්බසං
 සරති අගමාසි, සමබ්බ තප්ථව සක්කාරං අකංසු අප්ථකදිවසං
 ජෙට්ඨපුත්තස්ස සරෙ මහිලං පට්ඨපට්ඨිතං භො පිතරං ආහ. තාත!
 කස්ස මහිලං දෙමාති? අවෙහ අඤ්ඤං ත ඡන්තාම නත්තු සමණෝ
 ගොතමෝ මිත්තං සහායොති. තෙනති තුඛෙහ පඤ්ඤාති හික්ඛුසතෙති
 සද්ධිං සාත්තනාය සමණං ගොතමං නිමිත්තෙත්වාති. බ්‍රාහ්මණෝ තථා
 අකාසි. ගගවා අභිවාසෙත්වා පුත්තදිවසෙ හික්ඛුසසිසපරිවුත්තො තස්ස
 ගගනවාරං අගමාසි. භො හරිතුපලිත්තං සබ්බාලකාරපතිමණ්ඩිතං
 ගෙහං සන්තාරං පවෙසෙත්වා බුද්ධිපමුඛං හික්ඛුසසිසං පඤ්ඤාත්තාස
 නෙසු තිසිදුපෙත්වා අප්පොදකපායාසඤ්ඤාව ඛජ්ජනවිකතිඤ්ඤාව
 අදුසි. අත්තරුහත්තස්මිංගෙව බ්‍රාහ්මණස්ස වත්තාරෙපි පුත්තං සත්ථ
 සන්තතෙ තිසිදිත්වා² ආහංසු. භො ගොතම! මිගං අඛාතං පිතරං
 පටිජ්ඣතිසාමි නපමජ්ජාම පස්සථස්ස අත්තභාවන්ති. සන්තා කල්‍යාණං
 වො කතං මාතාපිතුපොසනං නාම පොරාණකපණ්ණිතාතං ආවණ්ණ
 මේවාති වන්දා මහානාගජාහිකං නාම කප්ථත්වා වත්තාරි සච්චාති
 දිපෙත්වා ඛම්මං දෙසෙසි. දෙසනාපරිසොසානෙ බ්‍රාහ්මණෝ සද්ධිං
 වතුති පුත්තෙති වතුති විසුණ්ණාති දෙසනානුසාරෙහ ඤ්ණං
 පෙසෙත්වා සොතාපත්තිථලෙ පතිට්ඨිත්තො. තතො පට්ඨාය සන්තා න
 සබ්බකාලං³ තෙසං ගෙහං අගමාසිති.

වතුන්ථ.

1. ම. කතිපාගගෙව.

2. ම. නිසිත්තා.

3. බු. සි. සන්තාසබ්බකාලං.

7. 2. 5.

පඤ්චමේ-මානසිකදේශයේ වාතගතිතහසායා පිය මානසික ඵදේශය, ආමිටියෙහි සිටුප්පාහසායාලෙ අවර්ගයා අනභිවාදෙනායා සිටාං නදෙති අඤ්ඤාමිං පත කාලෙ තං න අභිවාදෙති අනභි භාවමිඤ්ඤා න ජනාති, නායං සමසේනාති එවං කිරණ අහොසි, යමා අයං සමසේනා මාදිසෙ ජනිතවාදෙනා ව්‍යාභිසේන සමසෙනා පටිසන්ධාරමිතවටි න කරොති තමා න කිඤ්ච ජනාතිති, අබ්බුත ව්‍යාභිසේනාති අභුතපුබ්බාය භුතාය භූවිතියා සමිතතාගතා, නෙසු චයාති නෙසු භවෙයා, නායාති නෙ අයා පුගලායා, අපමිතා අයාති අපටිති, දයොයා පුතා භවෙයා, අරහතෙති ඉමං සංචාය දේශනාකුසලතා අතානං අනායා කතා පුරුකොයා දයොති.

පඤ්ච මං.

7. 2. 6.

ජට්ඨි-සබ්බං සෙතනාති වුඤ්ඤා සබ්බං කණ්ණාති ආදිනා නයොන පට්ඨිකං කුරොතෙයොවයා සාතං සුඛං හොතිති පට්ඨිකං කුරොතෙයා, නො ච විනොයා සාරමිතනාති යො කුරුණුතෙයො ලකිණං සාරමං විනොයා සුභාතිති අනො.

ජ ට්ඨිං.

7. 2. 7.

සතතමේ-නවකමිතසාරමාජොති යො කිර අරඤ්ඤා රුකෙති ජිකුපෙති තනෙව පාසාදකුටායාජදිති යොජෙති නගරං අගරිති විකතිණාති, ඉති නවකමිතං කියාය ජට්ඨිති නවකමිතො නොතෙතන භාරවාජෙති නවකමිතසාරමාජෙති, දිශානායා ඵලද නොසිති ජට්ඨිකරුකමිතො විකරුකාති කිසිතාං භවතො, දිශාන අයා එතං අහොසි, වනසමිතාති ඉමංමිං වනසමිතා, උච්ඡිතනුලං මෙ වනාති මිතං කිලෙසවනං උච්ඡිතනුලං නිබ්බන පොති තිකකිලෙසවනො, එකො රමෙති එකතො අගිරමාමි, අරතිං විකානායාතිපතතෙනාතනෙසුචෙව භාවනාය ව උකකණ්ණිකං ජට්ඨිති.

සතතමං.

7. 2. 8.

අවර්ගමේ-අනෙකවාසිකාති වෙයාච්චිං කතා සිටුප්පාහසායා වමිතෙනවාසිකා, නිසිතනාති ජට්ඨිකරුකමිතො විකරුකාති කිසිතාං, නමිතරුකමිතං නමිතරුකමිතං, චක්‍රකරමෙති තත්ත්වක

සවිඤ්ඤාණකදවිඤ්ඤාණකගෙරවෙති බහුගෙරවෙ විශාහිශාති අනුප විසිතා. අභිඤ්ඤාමාගෙහනාති අදිති කායවිසෙසකාති, එවරුපෙත කායෙතාති අපෙතා. සුඤ්ජරුපං⁸වශාති අතිසුඤ්ජරං වත කායං කායසිති වදති. වනවසෙසිගොමුනිති වතං අවසෙතො බුද්ධිමුනි. ඉදන්ති ඉදං කුමාතං එවං වතෙ තිසිනනකාරණං මෙතං. අවේජරුපං පටිගාති. පිනිමෙහාති කුට්ඨවිසෙතො. වගෙ වගෙති වතවති වසි. මඤ්ඤාමිකන්ති මඤ්ඤාමි අහං. ලොකාධිපති. සහබ්‍යතන්ති ලොකාධිපතිමහාබ්‍රහ්මතා සහගාමං. ආකංඛිමාගොති ඉච්ඡිමාගො. තිදිමිං අනුතභරන්ති ඉදං බ්‍රහ්මලොකමෙව සකායාහ. කසමා තවං විජතමිරඤ්ඤාමසෙසතාති. අහං තාව බ්‍රහ්මලොකං අකඛිමාගොති මඤ්ඤාමි. යදි එවං ත තොති අථ මෙ අවිකඛි කසමා සවන්ති පුච්ඡති. බ්‍රහ්මිකතාති සෙට්ඨපත්තියා.

ඉධ ඉදං තපො කසමා කෙරෙති අපරෙතපි ආකාමරත පුච්ඡති. කඛිබාති තණ්හා. අභිනිඤ්ඤාති අභිනිඤ්ඤාවසෙත තණ්හාව බ්‍රහ්මතා. අනෙකබ්‍යාදාසුති අනෙකසහාවෙසු ආරම්භෙසු. පුට්ඨි තාතප්පකාරු තණ්හා, සෙසකිලෙසා වා. සදුසිනාති නිවටකාලං අවසෙතා. අඤ්ඤාණමූලසහවාති අවිජ්ජමූලා හුත්වා ජතා පජපපි නාති තණ්හාව ඉදමපි මෙතන්ති පජපාපතවසෙත පජපපිතා නාමාති බ්‍රහ්මතා. සබ්බා මසා බ්‍යාපාතිකතාති සබ්බා තණ්හා මයා අභ්‍යමගෙහන විගතන්තා තිරන්තා කතා. සමුලිනාති සඤ්ඤා අඤ්ඤාණමූලෙන. අනුපපයාති අනුපගමිණො. සබ්බෙසු ඛගෙමෙසු විසුද්ධිදායකතොති ඉමිනා සබ්බඤ්ඤාතඤ්ඤාණං දීපෙති. සමෙට්ඨාධි මනුෂ්‍යභරන්ති අරහත්තං සකායාහ. සිවන්ති සෙට්ඨං. කායාමිති වීති කාතොති කායාමි. විශාරදොති විගතසාරජෝ.

අ ධ්‍ය මි . .

7. 2. 9.

තවමෙ-සෙට්ඨාති ඉතො පටිගතතා.

තවමි . .

7. 2. 10.

දසමෙ-ඉධාති ඉමසමිං භික්ෂුහාවෙ. විසං ඛමිතති දුග්ගතිං අකුසලබවං. බාහිකාති අභ්‍යමගෙහන ජතිතා. සබ්බාසාති ඤ්ඤාණත. ස මෙ භික්ෂුති බුච්චිති සො වෙ භික්කතිලෙභත්තා භික්ෂු තාමි බුච්චිති.

ද ස මි .

7. 2. 11.

එකාදසමෙ-පච්චිකිති ඉවත්ති පඤ්ඤා, සාධු භවනනාති ආයාචි මානො ආත. පච්චරස්ස කිරෙස හිතියතායො තසමා පච්ඤ අයං වරානො මං සතායං ලභිතොපි මිත්වාදිට්ඨිං ගතෙහිං මා අපාය පුරුකො අනොසිති ආයාචති. අපිච්ඤ මහාපරිවායො තසමං පඤ්ඤා පඤ්ච කුලසතාති ච අනුචතතිස්සනාති මඤ්ඤමානොපි ආයාචති. අසම්මිසනාති අන්තියං අන්තාරණං. පාපනාති පාණාති පාතාදිඅකුසලං. පමානෙමිති ගුණපමාණං උදකං ඔතරිතො පචානෙති පලාපෙමි. ධම්මොති හාථා වුත්තන්තො.

එකාදසමං.

7. 2. 12.

වාදසමෙ-ඛොමදුස්සං නාමාති ඛොමදුස්සාතං උස්සනනතො එවං ලභිතාමං. සභායනති සාලායං. පුඤ්ඤාති පුඤ්ඤාති වස්සති; සන්තා කිර තං සහං උපසංකම්තුකාමො මධි එවමෙවං උපසංකම්තො අපාසුකඛාතුකං නොති එකං කාරණං පටිච්ච උපසංකම්තොමිති අබිවරාතවස්සන වුට්ඨිං උපාදෙසි. සභාධම්මනාති පුඤ්ඤං නිසිදෙත්ත කිර අසඤ්ඤාලෙභො එකපස්සෙත පටිසනං තෙසං සභාධම්මො නාම, න මහාජනා වාලෙභො උජ්ඣතමෙව පටිසනං. ගගවා ච උජ්ඣතමෙව ආගච්ඡති තෙත තෙ කුපිතා ගගවන්තං භිලෙන්නා නෙ ච මුණ්ඬා සමණ්ඬා නෙ ච සභාධම්මං ජාතිස්සනාති ආගංසු. සන්තොති පඤ්ඤා සපුරිසා. පඤ්ඤාති එතෙ රාගාදයො පජ්ඣති රාගාදිවිතයාය ධම්මං ගණනාති තසමා තෙ සන්තො නාමාති.

වාදසමං.

ඉති බ්‍රාහ්මණසංයුක්තවණ්ණනා නිට්ඨිතා.

8. 1. 1.

විචිතියසංයුක්තස්ස පථමෙ-අග්ගාලපෙ චෙතිස්සති ආලචිං අග්ගාලෙතිස්ස* අනුපානො බුද්ධො අග්ගාලවතොතමකාදිති යක්ඛකාගාදිතං ගවනාති චෙතිස්සති අග්ගස්ස, උපානො බුද්ධො තාති අපනොති මනුස්සා විහාරෙ කරිස්සු. තෙසං තානෙව නාමාති ජනාති. තිලොධකපෙතාති තිලොධරුක්ඛමුලවාසිතා කපාපෙරෙත. ඛනිගණාති ඔතිතකො. විහාරපාලොති සොකිරි තද අවසිතො නොති පතච්චිවරගතෙණ අනොවිදෙ අප

* ආලචිං. අග්ගාලපෙ චෙතිස්ස-ඉතිස්සති.

තං ථෙරං භික්ඛු ආවුසො! ඉමංචි ජත්තුපාහතකතතරයමිඤ්ඤාදිති
 භිලොකෙනෙතො නිසිද්දති විහාරරක්ඛකං කතො පිණ්ඩාය පටිසිංසු,
 තෙන වුත්තං විහාරපාලොති. සමලංකරිතොති අත්තනො විහවානු
 රූපෙන අලඛකාසරන අලංකරිතො. විත්තං අනුදායංසෙතිති කුසල
 විත්තං විදායංසෙති විනාසෙති. කංකුසෙය්‍යත්වලඛනාති එතයමි. රුහෙ
 උපාසෙත්ත තං කාරණං කුතො ලඛනං. සංගම පණ්ණාසිති යෙන මෙ
 කාරණෙන අඤ්ඤා පුත්තලො වා ඛලෙමා වා අනගිරති. විනො
 දෙති: ඉදංතෙව අගිරති. උපාදෙය්‍ය ආවරිත්‍රපඤ්ඤායාපි මං විහාර
 භිතාය ගතො. අභාරකමාති අභාරනො නික්ඛන්තො. අනගාධිසත්ති
 පබ්බර්ථං උපගන්තති අනෙථං. කණ්ණසෙය්‍යාති කණ්ණපක්ඛනො මාර
 පක්ඛනො ආඛාවන්ති. උග්ගසුත්තාති උග්ගතාතං පුත්තං, මහෙසකඛා
 රුජඤ්ඤාදිතො. දළභබ්බමිත්තොති දළභබ්බනුතො උත්තමපමාණං
 ආවරියබ්බනුං ඛාරයමානා. සහසං අපලාසිතනාති යෙන සමන්තා
 සරෙහි පරිකිරෙය්‍යං තෙසං අපලාසිතං සබ්බං දෙසෙත්තො
 සහසනති ආහ. එත්තනෙය්‍ය භික්ඛනාති එතසමා සහසො අතිරෙකතරං.
 නෙව මං බ්‍යාඛමිත්තනාති මං වාලෙතුං න සක්ඛියානාති, බ්‍යමිමි
 සමිති පතිසිත්තනාති අනගිරති. විනොදෙති: අගිරති. උපාදනසමෙත්ත
 සතෙ සාසනබලෙම පතිසිතං. ඉදං වුත්තං හොති; ඉත්තංසහසංසං¹
 තාව සමන්තා සරෙහි පරිකිරෙත්ත සික්ඛිතො පුරිසො දණ්ඩකං
 ගහෙති: සබ්බ සරෙ සරිරෙ අපත්තමානෙ අන්තරාව පහරිති: පාද
 මුලෙ පාතෙති, තත් එතොපි ඉත්තංසො වෙ සරෙ එතනො න බිපති,
 ඉමං පත ඉත්තියො රූපාරම්මණාදිවසෙන පඤ්ච පඤ්ච සරෙ
 එතනො බිපතති, එවං බිපතතියො එතා සවෙපි අතිරෙකසහසො
 හොනාති නෙව මං වාලෙතුං සක්ඛියානාති. සක්ඛිති මෙ සුතං.
 එතනාති මයා හි සමමුඛා එතං සුතං. නිබ්බාණගමිණං මහනාති
 විපස්සනං සකායංහ. සො හි නිබ්බාණස්ස පුබ්බහංසො මග්ගො,
 ලිඛවිපල්ලාසෙන පත මහනාති ආහ. කප්ථ මමති තයමි. මෙ
 අත්තනො තරුණවිපස්සනාසකායොති නිබ්බාණාසිගමෙ මග්ගො මනො
 නිරතො. පාපිමාති කිලෙසං ආලපති. මවුත්තිපි තමෙව ආලපති.
 න මෙ මහනමපි දක්ඛමිති යථා මෙ ගවයොන්ඤ්ඤාදිත්‍ර ගතමහනමපි
 න පස්සති තථා කරිත්තමිති.

පඨමං.

8. 1. 2.

දුතියං-නික්ඛමිති විහාර නික්ඛමිති. අපරස්පවා කාලෙති
 දුතියදිවසෙ වා භික්ඛාචාරකාලෙ විහාරගරුකො කිරෙස ථෙරෙ.
 අරනිස්සු රතියස්සාති සාසනෙ අරතියං කාමගුණෙත්‍ර ව රතියං. සබ්බසො

සෙසෙහිසඳු විනාශනනි පඤ්චකාමගුණසෙහතිසිතං පාප
 විතක්කඤ්ච සබ්බාකාපරන පහාය. චනිඨනනි කිලෙසමහාවනං.
 ඤාතිඤ්චති කිසථි ආරම්භණ. නිබ්බතපඨාති තික්කිලෙසවනො.
 අරහො'ති තණ්හාරතිරහිතො. සුප්‍රවික්ඛවෙහාසනති පළමුවනටී
 තඤ්ච ඉතිපුරිකවන්තාලබ්බාරාදිවණ්ණං වෙහාසධිකඤ්ච වඤ්ඤුරිතො
 හාසාදි. රූපගහනනි රූපමෙව. ජග්ගොග්ගනනි ජගතිතා සිග්ගං,
 අනෙතාපළමියං තාගහවනං ගහනනි අනෙතා. පටිජ්ජානනි පරිජරති.
 සබ්බමනිවචනනි සබ්බං තං අනිඨං. අගං පෙරග්ග මහාවිපග්ගනාති
 වදනනි. එවං සමෙවමාති එවං සමාගනනි. වරනනි මුහුත්තනනි
 විඤ්ඤාතත්තහාවා විගරනනි. උපබ්බුති බන්ධනිලෙහාසිසබ්බාපරසු.
 ගමිනාති හිඤ්ඤා. දිට්ඨසුතනනි වඤ්ඤා දිට්ඨ රූප සොපනත
 සුතෙ සද්දෙ. පමිසෙ ව මුත්තවනනි එත පටිසසද්දත ගතිරහා
 ගතිතා, මුත්තසද්දත පොඨබ්බාරම්භණං. සො එතං හ ලිමමතිති
 යො එතෙසු පඤ්චකාමගුණෙසු තණ්හාදිට්ඨිලෙපති න ලිමති. අළු
 සබ්බි නිසසිගා සවිතක්කා සුප්‍රජනිතා අබම්බා නිවිට්ඨාති අළු
 ජ ආරම්භනතිසිතා සුප්‍රඅබමමවිතක්කා ජනතාය නිවිට්ඨාති අනෙතා.
 න ව වග්ගගහග්ගාඤ්චඤ්ච තෙසං වසෙන න තත්ථි කිලෙසවග්ග
 ගතො ගවෙය්ග. නො පන දුට්ඨලලහාණි දුට්ඨලලවචනහාණිචි ත
 සියා. ස ගිහ්ගුති යො එවංවිසමා හිහ්ගු නාම යොති. දුට්ඨොති දුට්ඨ
 ජත්තො පණ්ණිතො චිරරත්තසමාතිගොති දීඝරත්තං සමාතිත
 විතො. නිපසොති නෙපසෙකත සමතතාගතො, පරිණතපඤ්ඤා.
 අපිගාලුති නිත්තණ්ණො. සනතං පදනනි නිබ්බාණං. අප්ඤ්ඤාමාමුතිති
 අබිගතො මුති. පටිච්චපටිතිබ්බුතො නාමනි නාලනනි නිබ්බාණං
 පටිච්ච කිලෙසපරිතිබ්බාණන පරිතිබ්බුතො පරිතිබ්බාණනාලං
 ආගමෙති.

දු ති යං.

8. 1. 3.

තතිසෙ-අතිමඤ්ඤාතිති කිං ඉමෙ මහලකා න එතෙසං පාළු
 න අට්ඨකථා න පදබ්බාසඤ්ඤාතමිට්ඨරතා, අමහානං පන පාළුපි
 අට්ඨකථාපි තග්ගතෙත තග්ගසග්ගෙත උපට්ඨාතිති අතිසත්තමිත්තා
 මඤ්ඤාති. ගොග්ගමාති ගොතමිට්ඨාසාවනත්තා අත්තාතං ආලපති.
 මානපඨනනි මානාරම්භණඤ්ච ව මානසග්ගතො ව බම්බා. විපසඤ්ඤා
 රත්‍රවනි විපාරිකාරි අත්‍රවා, අහොසිති අනෙතා. මහගජිනොති
 මහෙතන ජිතනිලෙසො. කිත්තිඤ්චසුචඤ්චාති වණ්ණගණනඤ්ච
 කාසිකමෙතසිකසුඤ්ච. අබිලොඛ පඨානවනනි අබිලොඛ පඨානවා

විරියසම්පන්නො. විසුද්ධාති විසුද්ධාං ගවෙය්‍ය. අප්‍රසන්නාති
නිසේය්‍යං, නවවිධං. විජ්ජායනනානුගේති විජ්ජාය නිලොසානං
අත්තකරේ. ඔමිනාපිති රහදිතං සමිතතාය සමිතාපි

නාතිසං.

8. 1. 4.

එතුනේ-තිශෝති අංගමා අතභ්‍යෙ මතාපුරුකොදු සමාපිනො
තං රුජරුජමිතාමිතතාදයො නිමිනෙතමා අනෙතා නිවෙසන
තිසිද්ධපෙනති, සබ්බාලබ්බාරපතිමිතතාපි ඉත්තිසො පෙරං උප
සබ්බමිතා වන්දිතා තාලවණ්ඩන¹ විජේනති උපනිසිදිතා පඤ්ඤං
සුච්ඡන්ති බම්බං සුඤ්ඤති. තත් අංගසම්පන්නා වබ්බිසස්ස නවපබ්බ
ජිතස්ස අරමණං පටිග්ගහෙත්තුං අසකෙත්තාත්තස්ස ඉත්තිරුපා
රමිණේ රහො විතතං අනුඤ්ඤෙයි, සො සඤ්ඤාපබ්බජිතතා
උජ්ජන්තිතො භුලුපුතො අයං මෙ රහො වබ්බිතා දිට්ඨබ්බමිත
සමපරාසිතං අත්තං නාසෙය්‍යාති විනෙතමා අනන්තරං නිසිනොව
පෙරස්ස අත්තානං ආවිහරොපෙත්තා කාමණ්ඩනාති ආදිමංග.
තත්-තිබ්බාපනතති රහනිබ්බාණකාරණං. විපටිසෙසාති විපල්ලා
සෙත. සුභංගභූමසංගිතනති රාගධ්‍යානිසං ඉට්ඨාරමණං. පප්පො
පස්සාති අතිවට්ඨො පස්ස. මාව අත්තනොති අත්තතො මාපස්ස.
කාප්පොත්තාත්තමුති කාගතො තෙ අනු අතිනිතසමුපාලෙගිති
නිව්වාදිතං නිමිතතානං උග්ගාපිතතො විපස්සනා අතිමිතතා නාම,
තං හාවෙගිති වදති. මානාගිසමිතාති මාතස්ස දස්සනාගිසමියං වෙව
පහාණාගිසමියං උපසන්නොති රාගාදිසත්තතාය උපසන්නො.

ම භු අට්ඨං.

8. 1. 5.

පඤ්චමේ-අප්‍රසන්නාති කාරණෙති අවගචෙති වා. මුසාවාදු වෙර
මෙඤ්ඤි ආදිති හි වග්ගාරි සුභාසිතස්ස කාරණාති සම්මවචනාදයො
වත්තාරේ අවගවා, කාරණවෙත්ථා ව අබ්බසද්දෙ. මභුගිති තිස්සකක
වචනං භොති, අවගවනේ වා කරණවචනං. සමනනාගතාති
සමනුආගතා, පවත්තා සුත්තා ව. වාමාති සමුල්ලපතවාමා යා
“වාමා ගිරා වත්තප්පො” ති ව “නෙළා ගණ්ණසුඛාති” ව ආගතා. යා
පත වාමා “ගං වෙතසිතං කම්ම”තති එවං. විසුද්ධතති ව “ගා වතුගි
වච්ඡිවරිතෙගි අරති.-පෙ-අයං වුච්චති සම්මාවාමා”ති එවං. වීරගිව
“ථරුඝා වාමා ගිකඛවෙ! ආසෙවිතා හාපිතා බමුලිකතා නිරයසං
වත්තනිකා භොති”ති එවං. වෙසනා වාමාති ආගතා න සං ඉධ
අභිසෙත්තා, කඨමා? අභාසිතබ්බතො. සුභාසිතාති සුච්ඡි හාසිතා,
තෙතස්සා අත්තාවගතං දීපෙති. න දුබ්බාසිතාති න දුච්ඡි හාසිතා

1. ම. පරණකං.

තෙතකයා අනන්තවහනං දීපෙනි. අභිවජ්ජාති රාහාදිවජ්ජරතිතා,
 ඉමිතායා කාරණස්සද්ධිංවතුදෙසානාවඤ්ච දීපෙනි. අභිනුච්ඡාති
 අනුචාදවිමුත්තා, ඉමිතායා සබ්බාලාභකාරසමපතනං දීපෙනි. විඤ්ඤ
 නන්ති පණ්ණාසකං තෙන නිසුපසංසාසු බාලා අපසමාණාති
 දීපෙනි. සුභාසිතංසෙව භාසනීති සුභාලාභිචාතාය දෙසනාය
 වතුසු වාචවෙගස්ස අඤ්ඤාතරණං* තිදද්ධසවචනමෙනං. භොදුභිතා
 සිතානති තසෙව වාචබහස්ස පටිපක්ඛාසනනිවාරණං. ඉමිතා
 මිච්ඡාවාචපසාණං දීපෙනි. සුභාසිතානති ඉමිතා පඨිතමිච්ඡාවා
 චෙන භාසිතබ්බවචනලක්ඛණං, අභිපරිදීපනන්තං පනෙත් අභාසි
 තබ්බං පුබ්බි අවන්තා භාසිතබ්බමෙවංහ. එසත්තො ඛම්මංසෙවොති
 ආදිසුපි. එත් ව පඨමෙන පිසුණ්දෙසරතිතං සමග්ගකරණවචනං
 වුත්තං, දුතියෙන සමථපාලාපදෙසරතිතං ඛමමනො අනපෙතං
 මත්තාවචනං ඉහරෙති මිති එරුසාලිකරතිතාති පියසවචවතාති,
 ඉංමෙති ශබ්දාති ආදිතා නාති අභිතාති පච්චක්ඛතො දසෙසනො
 තං වාචං තිගමෙති. යඤ්ච අඤ්ඤං පටිඤ්ඤාදීති අවයවෙති තාමාදීති
 පදෙති ලිඛාවචනවිභවතිකාලකාරකසමපතනීති ව සමත්තාගතං
 වුභාවාදදිවාවචි සුභාසිතානති මඤ්ඤානති තං පටිසෙසෙති, අව
 යවාදීති සමත්තාගතාපි හි තථාරුපි වාචා දුබ්බාසිතාව භොති,
 අත්තනො ව පරෙසඤ්ච අනන්තවහනතා. ඉමෙති පත වතුභවෙති
 සමත්තාගතා සවෙපි මිලක්ඛනාසාපරිශාපනතා සවචෙට්ඨකාගිතිත
 පරිශාපනතාපි භොති තථාපි සුභාසිතාව ලොකියලොකුත්තරතිත
 සුඛාවහනතා.

තථාපි. මග්ගපසෙස සංගං රක්ඛනතිතං සිහළවෙට්ඨිකාය සිහළ
 කෙතෙව ජනිජ්ජමරණස්සත්තං ගිතිකං භාගන්තිතං සද්දං සුන්ධා මග්ගං
 භවන්තා සට්ඨිමත්තා විපස්සකා හික්ඛු අරහත්තං පාපුණ්ණි. තථා
 තිසෙයා තාම ආරද්ධවිපස්සකො හික්ඛු පදුමසරසමිපෙන භවන්තො
 පදුමිගරෙ පදුමාති භඤ්ජනීයා:-

“පානො ඵුලලීතකොකනදං සුරියාලොකෙන තජ්ජගෙන,
 එවං මනුස්සත්තගතො සත්තො ජරතිවෙගෙන මිද්දියනති”ති.
 ඉමං ගිතිකං ගායනතිතං චෙට්ඨිකාය සුන්ධා අරහත්තං පනෙතා.

වුද්ධත්තරෙපි අඤ්ඤාතරොපි සුරියො සත්තති පුත්තෙති සද්ධිං
 අවිචිතො අංගම අඤ්ඤාතරාය ඉථියා මුසලෙන තණ්හලෙ
 නොවෙට්ඨනතිතා:-

“ජරාය පරිමිද්දිතං එතං මිලානං ඡව්වමමතිසසිතං,
 මරණෙන හිජ්ජති එතං මිච්චස්ස සංගමාමිසං.¹
 කිමිතං ආලයං එතං තානාකුණපසුරිතං,
 අසුචස්ස භාජනං එතං කදමිකතිසමං ඉද”නති.

* වාචවෙගස්ස. අඤ්ඤාතරඤ්ච-ඉතිසබ්බප. 1. මිච්චරණ්ණ ආමිසං-කප්ඵ.

ඉමිං ගිතීකං සුචා පච්චෙවකඛනොනා සහ පුනෙතති පච්චෙක බොධිං පනෙතා.

එවං ඉමෙති චතුති අබ්බතති සමන්තාගතා වාචා මිලකඛගාසා පරියාපනතා සච්චෙවිකාගිතීකපරියාපනනාපි හොති තථාපි සුභා සිතාති චෙදිතබ්බා. පුභාසිතතතා එවච අනච්ඡ්ඤා අනනුච්ඡ්ඤා විඤ්ඤානං අත්ථෙකානං කුලපුත්තානං අත්ථපටිසරණානං නො බ්බස්සන්තපටිසරණානන්ති. සරුපාගිති අනුච්ඡ්ඤාගිති. අභිකථවිති පසංසි.

හ නාපසෙති විපට්ඨසාරෙන න තාපෙසස, න විභෙසෙසස. සෙරති පෙරති භික්ඛුනොනා න බාබෙසස. ඉති ඉමාය භාථාය අපි පුණ්ණසෙත සභවනතං පොමෙති. සමිනඤ්ඤාති පියාසිතා. සං අනාදයාති යං වාචං භාසනොනා පෙරසං පාපාති අප්පියාති ඵරුස වචනාති අනාදය අත්ථබ්බස්සන්තමිඬුරං පියමෙව භාසති තං වාචං භාසෙසයාති පියවාචාවසෙත අභිත්ථි. අමනාති සාදුභාවෙන අමතසදිතා. වුත්තමපි හෙතං:- “සච්චං සච්ච සාදුතරං රසාන”නති. තිබ්බාණමතපච්චෙසතතා වා අමතා. එසබ්බෙමා සන්තනනොනාති යං අයං සච්චවාචා නාම එස පොරුණො ධම්මො චරියා පච්චෙසි; ඉදමෙව භි පොරුණානං අාවණණං න හෙ අලිකං භාසිංසු. හෙතෙවාත. සච්චෙව අපෙඨ ව ධම්මෙව ච අාහුසනොනා පනිඤ්ඤාති. තත්ථ සච්චෙව පතිට්ඨිතතතා එව අත්තනො ව පෙරසඤ්ඤා අනෙව පතිට්ඨිතා අනෙව පතිට්ඨිතතතා එව ධම්මෙව පතිට්ඨිතා හොනතිති චෙදිතබ්බා. සච්චවිසෙසතමෙව වා එතං, ඉදඤ්ඤා වුත්තං හොති, සච්චෙව පතිට්ඨිතා කීදිසෙ අපෙඨ ව ධම්මෙව ව යං පෙරසං අත්තො අන පෙතතතා අත්තං අනුපෙරුධකරං ධම්මොනො අනපෙතතතා ධම්මං ධම්මිකමෙව අත්තං සාබෙතිති ඉති ඉමාය භාථාය සච්චවචන වසෙත අභිත්ථි. ඉබ්බතති අහසං තීරුපගුචං; කෙත කාරණ නාති චෙ? නිබ්බාණංතථිසා දුක්ඛස්සන්තකිරිසාස, යසමා කිලෙස නිබ්බාණං පාපෙති වචට්ඨකඛස ව අත්තකිරිසාය සංවහන්තිති අනෙතා. අථවා සං බුද්ධො නිබ්බාණපත්තිසා දුක්ඛස්සන්තකිරිසා යාති විත්තං නිබ්බාණධාතුතං අත්තාය චෙමමිත්තපට්ඨාසතතො ඉබ්බං වාචං භාසති. සා චෙ වාචාහමුත්තවාති සා වාචා සබ්බවා වානං සෙධාති එවමෙත්ථ අනෙතා දච්චෙබ්බා. ඉති ඉමාය භාථාය මිත්තාවචනවසෙත සභවනතං අභිවත්ථනොනා අරහත්තතිකුචෙන දෙසනං තිට්ඨපෙසිති.

ප ඤාති මං.

8. 1. 6.

ඡවෙති-පොට්ඨාති අකඛරාදිපරිපුණණං. චිත්තවට්ඨාසාති අචි බ්බාය අපඤ්ඤාභාය. ධම්මසෙතාපතිස්ස භි කපෙන්නස්ස විත්තා දිනං වසෙත අපඤ්ඤාභාවතං හොති, අයදණෙකින පහටකංසථා

[illegible]

400.

8. 1. 7.

සහනවේ-නදහුනි තසම්. අහු තසම් දිවසෙහි අන්තො. උප
වසනති එන්තාති උපොසෙමො. උපවසනති සිලෙන වා අතස
තෙන වා උපෙනා හුන්වා වසනති අන්තො. සො පතෙස උපොසට
දිවසො අධිමිවාතුද්ධිපරණරසිහෙදෙන තිවිසෙධා, තසමා සෙස
වසතිවාරණන්තං පරණරසොති වුත්තං. ඔවාරණොසොති වසං වුත්ත
පවාරණං, විසුද්ධිපවාරණොති එසිසොව තාමං. නිසිහෙතො
සොතිති සංගණනමසෙ සමන්තපටිසංස කාලසුත්තං. ඔවමං
දෙසෙති උදකතොධිකෙ ගහකාති පටිසිඤ්චිතො නිවන්තිවාසනො
එකංසං සුගතමහාවිවරං. කති මර්හිමන්තං. තිසංසං පඤ්ඤාන
වරබුභාසෙන පුරන්තිමදිසංස උධිහතො වන්දමණිලසං සිරිං
සිරියා අභිගම්නො තිසිනො සොති. තුණ්හිගුහං. තුණ්හිගුහන්
ගතො ගතො අනුවිලොකොති තෙනා තෙනා තුණ්හිගුහමෙව,
තන් හි එකහිකුසුසංසි හන්තුකුචමං වා පාදතුකුචමං වා
තථී. සෙබ්බ නිරවා සන්තතන ඉරියාපටෙන තිසිදිංසු. අනු
විලොකෙතිති දිසමානපඤ්චපාසාදෙහි තෙනෙහි අනුවිලො
කෙති. භද්දො වොසංසාසෙත්තිපාසො, නවමෙහිඤ්චිගරහටාති
එන්ත ව ති කිඤ්චිති පුච්ඡන්තෙත්ත තාසො තිං. මෙ කිඤ්චි ගරහටා?
යදි ගරහට වදෙට ඉරියාපම මවා වහන්ති. නාසිනා වාමසිනා?
මාති ඉමිනා කායච්චිවාරානෙව පවාසෙති ත මතොවාරා තසමා?
අපාකවග්ගා, කායච්චිවාරෙසු හි දෙසො පාකවො සොති ත
මනොවාසෙ, එකමිඤ්චි භගතොපිති කිං. විනොසිති පුච්ඡති.

විත්තාචාරං ජනානි; මනෝචාරං අපාකවත්තා න පචාරෙහි නො අපරිසුද්ධිත්තා. බොහිසත්තාගුත්තංපි හි තස්ස භූරිදගත්ඡද්දත්තසම්චි පාලබම්මපාලාදිකාලෙ මනෝචාරං පරිසුද්ධං ඉදනෙත්ථ වත්තබ්බ මෙව තත්ථි. එකදමොමාහි බම්මසෙනාපතිවරානෙ සිත්තතා හිකුමු සබ්බස්ස භාරං වගන්තා එතං අවොච. න ඤා මං භගන්තහි භන්තහි! මං භගවතො න කිඤ්ච ගරහාම. නාමිනං වාච සිංහංචාහි ඉදං වතුත්තං අරක්ඛිත්තං සන්ධාය ථෙරෙ අංග.

භගවතොහි වත්තාරි අරක්ඛිත්තාහි යථාහ:- වත්තාරිමාහි හිකුබ්බෙ! තථාගත්තස්ස අරක්ඛිත්තාහි කතමාහි වත්තාරි? පරිසුද්ධිකායසමාචාරෙහි හිකුබ්බෙ! තථාගතො, තත්ථි තථාගතස්ස කාසිකං දුට්ඨවිතං යං තථාගතො රක්කබ්බස්ස මා මෙ ඉදං පරෙ අඤ්ඤාසිති. පරිසුද්ධිවිසමාචාරෙහි හිකුබ්බෙ! තථාගතො, තත්ථි තථාගතස්ස වට්ඨුට්ඨවිතං-පෙ-මනොදුට්ඨවිතං යං තථාගතො රක්කබ්බස්ස මා මෙ ඉදං පරෙ අඤ්ඤාසිති. පරිසුද්ධාච්චො හිකුබ්බෙ! තථාගතො, තත්ථි තථාගතස්ස මිච්ඡා ආච්චො යං තථාගතො රක්කබ්බස්ස මා මෙ ඉදං පරෙ අඤ්ඤාසිති.

ඉදහි භගවතො යථාගුත්තගුණේ කප්පෙනතා. භගවා හි භන්තහි අදිමාහ. තථ ආනුසංඝත්තස්සාහි කස්ස පසම්මාසම්මුද්ධිතො පට්ඨාය අඤ්ඤාන සමිණේන වා බ්‍රාහ්මණේන වා අනුපපාදිත පුබ්බස්ස. අසංඤ්ඤාසාධකාහි ඉදං අනුපපන්නාවෙච්චනමෙව. අනිකමා නාස්සාහි අඤ්ඤාන අදෙසිත්තස්ස පච්ඡාසම්පන්නාගතාහි පරම් භතස්ස භගවතො පච්ඡාසම්පන්නා; ඉති ථෙරො යත්තා සබ්බපි භගවතො සීලාදගො ගුණා අරහත්තමග්ගමෙව තිස්සාය අංගතා තස්මා අරහත්තමග්ගමෙව තිස්සාය ගුණං කප්පෙයි, තෙන සබ්බ ගුණං කට්ඨවාච නොනති. අසංඤ්ඤා භන්තහි ඉදං ථෙරො සදෙවනෙ ලොකෙ අත්තපුග්ගලස්ස අත්තතො වෙච්ච සබ්බස්ස ව කාසිකවාචසිකං පචාරෙනතා අංග.

පිනර පචතතිනාහි වක්කවත්තිමි කාලකතෙ වා පබ්බජිතෙ වා සත්තාගවට්ඨෙත වක්කං අත්තරධායති, තතො දසවිධං වාදස විධං වා වක්කවත්තිවත්තං පුරෙත්වා තිසිත්තස්ස පුත්තස්ස අඤ්ඤං පානුගච්ඡි තං හි භො පච්චෙනති, රත්තමිත්තතා පත සද්ධිසංවේන තදෙව වත්තං කත්වා පිනර පචතතිතනති වුත්තං යත්තො වා භො අපපායත්තකතා තං දෙව! හොහි අගමනුසාසිත්තංමිති අංග. තත්තො පිනර පචතතිතං අණ්ඩකං අනුපච්චෙනති නාම. සම්ම දෙව අනුපච්චෙනසිති සම්මා තයෙත ගෙනුතා කාරණේනෙව අනුපච්චෙනසි; භගවා හි වතුසව්ච්චම්මං කප්පති ථෙරෙ තමෙව අනුභවෙති තස්මා එවමාහ උගන්තාහාසම්මුත්තාහි විහි භාගෙහි

විමුක්තා අරුපාවචරසමීපතනියා රූපකායනො විමුක්තා අග්ග
මිත්තො නාමිකායනොති. පඤ්ඤාවිමුක්තොති පඤ්ඤාය විමුක්තො
නෙවිණ්ණදිභාවං අපාතො විණ්ණංසවා.

විමුක්තොති විමුක්තභාවය. සංසොජනබ්බන්තවිජ්ජති සංසොජන
සබ්බානෙවෙව ඛනිකසබ්බායෙ ව කිලෙසෙ ජිඤ්චා සීතා. විජ්ජන
සබ්බාමනුචි විජ්ජනරහදෙසමොගසබ්බාමං; මාරබලස්ස විජ්ජනතොපි
විජ්ජනසබ්බාමං. ඔත්ථවාහනති අධ්මිකිකමග්ගරපෙ අංගොපෙත්වා
වෙනෙය්‍යසත්ථං වානෙතිති සංසාරකතාරං උත්තොරෙතිති ගගවා
සත්ථවානො, තං සත්ථවාගං. පලාපොති අනො කුළෙත්වා දුස්සිලො.
ආදිමබ්බක්කුනති ආදිමබ්බක්කුං සත්ථාරං දසබලං වැදුමිති වදති.

සත්තමං.

S. 1. 8

අධ්මමේ-පණ්ඩිතොනති අතිරික්තසහසං. අඤ්ඤාගාමනති
නිබ්බාණෙ කුලොපි ගගං නන්ති. නිබ්බාණං පත්තස්ස වා කුලොපි
ගගං නන්ති නිබ්බාණං අඤ්ඤාගාමං නාම. ඉසිහං ඉසිසත්තමොති.
විපසිකො පට්ඨාය ඉසිහං සත්තමකො ඉසි.

කිසුනො වච්ඡිකාති ඉදං ගගවා අට්ඨප්පතතිවසෙන අංග
සබ්බමෙස්ස කීර කථා උදපාදි වච්ඡිසත්තොරො විස්සව්වෙනො
නෙව උපද්දසෙ න පටිප්පත්තිය න භොතිකොමනසිකාසර කමම.
කරෙති ගාථා ඛනිකොතො වුණ්ණපද්ධති කෙරෙනො විවරතීති
අප ගගවා විනෙතයි, ඉමෙ භික්ඛු වච්ඡිසස්ස පටිගාන සමපතති.
න ජිහනති විනෙතවා විනෙතවා වදතිති මඤ්ඤනති පටිගාන
සමපතතිමස්ස ජිහාපෙය්‍යාමිති විනෙතවා “කිසුනො වච්ඡිකා”ති
ආදිමාග.

උමමග්ගපඨනති අනෙකාති කිලෙසමජ්ජනසත්තාති වට්ටපථතො
පන පථනති වුත්තං. පඨජ්ජ. බිලාගිති රහබිලාදීති පඤ්ඤා භිඤ්චා
වරයි. නංභස්සථාති තං ථවං අභිභුග්ග ව භිඤ්චා ව විවරතො
වුද්ධං පස්සං. ඛනිකමුඤ්ඤාකරනති ඛනිකමොචනකරං. අසිහනති
අතිසිහනං. ගාග්ගසංපටිගජ්ජනති සතිපට්ඨානාදිකොට්ඨාසවසෙන
බමම. විගජ්ජනං. පටිගජ්ජනාති වා පාණො අධිගපට්ටබ්බකොට්ඨාස
වසෙන විගජ්ජවා විගජ්ජවා පස්සථාති අනෙකා. ඛස්සාති වතුරොසස්ස.
අනෙකාච්ඡිකිතනති සතිපට්ඨානාදිවසෙන අනෙකවිමං. භාමි. ගත
අමගො අනබ්බානොති තස්මිං නෙත අනබ්බානෙ අමගෙ. බමමද්ද
සාති බමමස්ස පසිකා ජෙවිතො අංගිතිති අංගාරියො හුත්වා
පතිට්ඨිතො. අභිවිපක්ඛාති අභිවිජ්ජිතො. සබ්බමච්ඡිකිතනති සබ්බසං.

දිව්‍යවිචාරානාං, විඤ්ඤාණසිතීනං වා, අනිත්තමමදදසනති අතිත්තම
 භූතං නිබ්බාණමදදසං. අග්ගනති උත්තමධම්මං. අභග්ගති වා පාදො
 පඨමතරතති අපථො. දසද්ධානනති පඤ්චනාං අග්ගධම්මං. පඤ්ච
 වග්ගියානං අග්ගවා ධම්මං. දෙවොසිති අපථො. නායමාති යයමා එස
 ධම්මො සුදෙසිතොති ජනනොන ව පමාදදු න කාතබ්බො තසමා
 අනුසිත්තමති තියොසා සිකමා සිතෙතියස.

අ ව්‍ය ම .

8. 1. 9.

තවමෙ-අඤ්ඤාණොණධඤ්ඤාති පඨමං ධම්මස්ස අඤ්ඤාතතතා
 එවං ගතිතනාමො ථෙරො. සුචිරස්සොධාති කිව වීරස්සා? වාදසනාං
 සංවච්ඡරානං. එතතතං කාලං තත්ථ විහාසිති? ඡද්දනතවනෙ මන්ද
 කිනීපොකබරණියා තීරෙ පච්චෙකවුද්ධානං වසනට්ඨානෙ කසමා?
 විහාරගරුතාය. සො හි පඤ්ඤවා මහාසාවනො, යථෙව ගගවනො
 එවමස්ස දසසගස්සවක්කවාළෙ දෙවමහුස්සානං අබ්බතතරෙ යුණා
 පත්ථා, දෙවමහුස්සා තථාගතස්ස සනතිකං ගනුට්ඨා ගනුමාලාදීති
 පූජං කත්වා අග්ගධම්මං. පටිවිද්ධිසාවනොති අතනතරං ථෙරං උප
 සභිකමිත්වා පූජෙන්නති, සනතිකං ආගතාතඤ්ච නාම තථාරූප
 ධම්මකථා වා පටිසන්ථාණොවා කාතබ්බො භොති. ථෙරො ව විහාර
 ගරුකො, තෙනස්ස සො පපඤ්චො විය උපට්ඨාති. ඉති විහාර
 ගරුතාය තත්ථ ගනුට්ඨා විහාසි.

අපරමි : කාරණං හික්කාවාරවෙලායං තාව සබ්බසාවකා
 වස්සනෙතන ගච්ඡන්ති. ධම්මදෙසනාකාලෙ පන මජ්ඣට්ඨානෙ
 අලභිකකතවුද්ධාසනමති සත්ථි තිසිනො දක්ඛිණගත්ථපස්ස ධම්ම
 සෙතාපති වාමනත්ථපස්ස මහාමොග්ගලානථෙරො තිසිදති
 තෙසං පිටිභාගෙ අඤ්ඤාණොණධඤ්ඤාථෙරස්ස ආසනං පඤ්ඤපෙනති
 සෙසභිකවු තං පටිවාරෙත්ථා තිසිදන්ති, ථෙ අග්ගසාවකා අග්ගධම්මං
 පටිවිද්ධිතතා ව මගලලකතතා ව ථෙරෙ සගාරවා ථෙරං මහා
 වුගමං විය අග්ගිකතකිං විය ආසිවිසං විය ව මඤ්ඤමානා වුරුසනෙ
 තිසිදන්තා ඔත්තපනති ගරායන්ති. ථෙරො විනොසි, ඉමෙහි
 වුරුසනත්ථාය කපසසතසගස්සාතිකං අසබ්බියසං පාරමිසො පුරිතා
 තෙ ඉදුති වුරුසනෙ තිසිදන්තා මම ඔත්තපනති ගරායන්ති එසු
 විහාරං තෙසං කරිස්සාමිති.

සො පතිරූපෙ කාලෙ තථාගතං උපසභිකමිත්වා ඉව්ඡාමහං
 ගතෙහ! ඡද්දනතවනෙ¹වසිතුනති ආහ. සත්ථා අනුරුති. ථෙරො සෙතා
 සනං සංසාමෙත්වා පත්තවිචරමාදය ඡද්දනතවනෙ මන්දකිනීතිරං.

ගතො. පුරුෂො පථෙවකපුද්ධානං පාරිවරියං කතපරිවයං අවධි
සහස්සං හතීතානාං ථෙරං දිස්වාච අවහානං පුඤ්ඤකෙතකං
ආගතනාහි තඤ්චෙති වඩ්ඪමණං. තිත්තිණං කතො අවරණසංඛා
හරිතො ථෙරස්සා වසනට්ඨානං පටිප්ඤ්ඤානි වත්තං කතො සඤ්චි
සනතිපතිතො ඕනතසිංසු සචෙ හි මයං අයං ථෙරස්සා කතනබ්බං
කරිස්සාති අයං කරිස්සාති පටිප්ඤ්ඤානාමි, ථෙරෙ ඛුඤ්ඤාතිකං
ශාමිං ගතො විග්ගං යථාචොතෙතෙව පත්තනා ගමිස්සාති, වාරෙත
නං පටිප්ඤ්ඤානාම, එතෙකස්ස පන වාරෙ පත්තන සෙසෙහිපි
නපාමිප්පිතබ්බනාහි වාරං ධපසිංසු. වාරිකතාතො පාතොව ථෙරස්සා
මුඛොදකඤ්චෙව දන්තකට්ඨඤ්ච ධපෙති, වත්තං කරෙති.

මනුකීනිපොකරණී නාම චෙතො පණණාසයොජනා හොති,
තස්සා පඤ්චවිහරිතොජනමත්තො ධාතෙ සෙවාලො වා පණණං
වා නපි එළිකවණණං උදකමෙව හොති, තතො පරං පන කපිප්ප
මාණෙ උදකෙ අඩ්ඨයොජනවිත්තං සෙතප්පමිවනං පණණාස
යොජනං සරං පරික්ඛිපිතො සීතං, තදනන්තරං තාව මහනකමෙව
රත්තප්පමිවනං, තදනන්තරං රත්තකුමුදමිවනං, තදනන්තරං සෙත
කුමුදමිවනං, තදනන්තරං තීලප්පමිවනං, තදනන්තරං රත්තප්පමි
වනං, තදනන්තරං සුගතරත්තසංලිවනං, තදනන්තරං එලාලුක
ලාමුකුමාණොදීති මුරුරසාති වලලිප්පාති, තදනන්තරං අඩ්ඨ
යොජනවිත්තරමෙව උච්ඡ්වනං, තත් පුග්ගාකඛබ්බප්පමාණං උච්ඡ්,
තදනන්තරං කදම්බමිවනං යතො දුලෙ පකකාති බාදන්තා කිලමනාති,
තදනන්තරං වාපිප්පමාණප්පමං පනසමනං, තදනන්තරං අච්චමනං,
තදනන්තරං ප්ලව්වමනං, තදනන්තරං කපිත්ථවනනාති. සචෙවපතො
තස්මිං දතෙ බාදිතබ්බසුත්තකං එලං නාම නපිති න වත්තබ්බං.

කුපුමානං පුප්පානසමයෙ වාතො රෙණුවට්ටිං උට්ඨාපෙතො
පද්මිතිපණණස්ස පාතෙති තත් උදකපුසිතාති පත්තනා තතො
ආදිවපාතෙත පටිවිතො පකකඅයොසපිකා විග්ග නිව්ඨති එතං
පොකරමඩු නාමි, තං ථෙරස්සා අහරිතො දෙනති මුලාලං
තඛලසිසමත්තං හොති තමපි අහරිතො දෙනති. භික්ඛං මහාගෙරි
පොකරප්පමාණං හොති තස්ස එකස්මිං පඤ්ච සවකප්පමාණං
බිරං හොති තං අහරිතො දෙනති. පොකරට්ඨිති මුරුසකඛරග්ග
යොජෙතො දෙනති. උච්ඡ් පාසාණපිට්ඨි ධපෙතො පාදෙන
අකකමිත්තා, තතො රසො පසාරිතො සොණ්ඨිඅවාලෙ පුරෙතො
ආදිවපාතෙත පටිවිතො බිරපාසාණපිට්ඨො විග්ග නිව්ඨති තං
අහරිතො දෙනති. පනසකදම්බඅමිපකකාදිසු කථාච නපි.

තෙලාසපඤ්චෙත නාගදන්තො නාම දෙවපුත්තො වසති.
ථෙරෙ කාලෙන කාලං තස්ස විමානවාරං ගප්පති, සො නවසප්පි
පොකරමිඩුමුළුණණසුත්තස්ස තිරුදකපාසාසස්ස පත්තං පුරෙතො
දෙති. සො කිර කස්සපමුද්ධානාලෙ විසතිවිසසගස්සාති සුගත
සපිතා බිරසලොකං අද්ධි. තෙතස්සත්තං හොජනං උපපජ්ජති.

එම ථෙරෙ වාදසම්මානානි වසිත්වා අත්තනො ආයුසංඛාරං
 ඔලොකනෙනා පරික්ඛණ්ඩාමං ඤාතො කන්ධ පරික්ඛණ්ඩාමිති
 විනෙත්වා හත්තිනාගෙහි මං වාදසම්මානානි උපට්ඨගන්තවානි දුක්ඛාරං
 කතං, සන්ධාරං අනුජනාපෙත්වා එතෙසංගෙව සන්තිකෙ පරි
 නිබ්බාධස්සාමිති ආකාශෙන හගවතො සන්තිකං අගමාසි. තෙන
 වුත්තං සුචිත්තොව සෙහි හගවා ගෙනුපසංඛාමිති. නාමඤ්චාති
 කසමා නාමං සාවෙති? ථෙරං හි කෙවි සඤ්ජානනති කෙවි න
 සඤ්ජානනති. තන්ධ ථෙරෙ විනෙත්ව යෙ මං අජනනා “කො
 එස පඤ්ඤාසිතො ඔහගො ගොපාණසිවෙකො මහලුකො
 සන්ධාරං සද්ධිං පටිසන්ධාරං කරෙති”ති විත්තං පද්ධස්සනති තෙ
 අපායසුරකා හවිස්සනති, යෙ පන මං ජනනා “දසසහස්සවක්ඛ
 වාලො සන්ධා විග පඤ්ඤාතො පාකවො මහාසාවකො”ති විත්තං
 පසාදෙස්සනති තෙ සහගුප්තො හවිස්සනති සත්තානං අපායමිතං
 පිදිතිත්වා සග්ගමග්ගං විවරතො නාමං සාවෙති.

බුද්ධානුබුද්ධානි සන්ධා පඨමං වත්තාරි සම්මානි බුජ්ඣි පට්ඨා
 ථෙරෙ, තස්මා බුද්ධානුබුද්ධානි වුච්චති. තිබ්බතික්ඛණ්ටොති බල
 විරයො, විචෙකානිත්ති තිත්තං විචෙකානං. ගෙවිපෙජ්ජා චෙත්තො
 ස්වසාසකොවිදෙති ජසු අභිඤ්ඤාසු වතස්සො වදති, ඉතර් චෙ
 තිඤ්චාපි න වුත්තො, ථෙරෙ පන ජලුභිඤ්ඤාව. ඉමිස්සො ව ගාථාය
 පරිශොභානෙ පරිසං සන්තිසිද්ධි. පරිසං සන්තිසිත්තභාවං ඤාතො
 ථෙරෙ සන්ධාරං සද්ධිං පටිසන්ධාරං කත්වා පරික්ඛණ්ණං මෙ හතො
 ආයුසංඛාරෙ පරිනිබ්බාධස්සාමිති පරිනිබ්බාණකාලං අනුජනාපෙසි.
 තන්ධ පරිනිබ්බාධස්සාසි කොණ්ඩඤ්ඤාති? උපට්ඨාකෙහි මෙ හතො!
 හත්තිනාගෙහි දුක්ඛාරං කතං තෙසං සන්තිකෙති. සන්ධා අනුජනි.

ථෙරෙ දසබලං පදක්ඛණ්ණං කත්වා “පුබ්බං තං” මෙ හතො!
 පඨමදස්සනං ඉදං පට්ඨිමදස්සන”නති පරිදෙවතො මහජනෙ
 සන්ධාරං වජ්ඣතො තික්ඛමිත්වා වාරකොට්ඨකෙ සිතො “මා සොච්ඡන්ධ
 මා පරිදෙව්ඡන්ධ බුද්ධා වා හොනතු බුද්ධසාවකා වා උපානතො සංඛාර
 අභිජ්ජනකා නාම නත්ති”ති මහජනං ඔවදිත්වා පස්සනත්තොව
 මහජනස්ස චෙතසං අබ්බුත්තම මුද්දතිතිතීරෙ ඔතරිත්වා
 පොකුරුණ්ණං තහාසිත්වා තිවන්තිවාසනො කතුත්තරසංඛො
 සෙතාසනං සංසාමෙත්වා එලසමාපත්තිතො තෙයො යාමෙ විත්තිනාමෙත්වා
 බලවපවුසසමෙය පරිනිබ්බාධි. ථෙරස්ස සහපරිනිබ්බාණං හිමවති
 සබ්බරුක්ඛා¹ පුපෙට්ඨි ව ඵලෙහි ව ඔත්තවිත්තො අපෙසුං.

වාරික්ඛාණො ථෙරස්ස පරිනිබ්බුත්තභාවං අජානනො පාතොව
 මුඛොදකදත්තකට්ඨානි උපට්ඨපෙත්වා වත්තං කත්වා බාදනිය
 ඵලාති ආහරිත්වා වච්ඡමණ්ණොපියං අවසාසි. සො යාව සුරිසුග්ග

1. ඔ, ඉදං මෙහතො පඨම දස්සනං.

2. වහපඨකසබ්බරුක්ඛා-බ්බුසු.

මණා පෙරයා නිකමිණං අපයානෙතා නිනු බො එතං? පුබ්බ අයොෂා පානොව වඩ්ඛමිති ඉබං බොවති, අර් පන පණණසාල තොපි න නිකමිතීති කුට්ඨාරං විවරිතො ඕලොකෙතො පෙරං නිසින්නකමෙව දිග්ඛං හන්ථං පසාරෙතො පරිමිතිං අයාස පයාසෙ පරිගෙසනෙතා තෙසං අපචන්තිහංවං ඤාතො පරිතිබ්බුතො පෙරොති සොණ්ඨං මුළුම සන්තිපිතො මහාපිරවං විරපි. සකලගිම වනෙතා එකතින්තාදෙ අහොසි. අට්ඨනාගසගයාති සන්තිපතීතො පෙරං ජෙට්ඨකතාගයා කුලෙහ නිසිද්දපෙතො සුපුපිතං රුක්ඛ භාබං ගතෙතො පරිවාරෙතො සකලගිමවන්තං අනුවිච්ඡිතො සකට්ඨානමෙව අගතා. සකකා විග්ගකමිං ආමිනෙතසි තාත! අමාසං ජෙට්ඨතා පරිතිබ්බුතො, සක්කාරං කරියාමි, නව සොජ්ඣිකං සබ්බරත්තමයං කුට්ඨාරං මාපෙතිති. සො තථා කන්තො පෙරං තන්තිපජ්ජපෙතො හන්තිනාගානං අද්දසි තෙ කුට්ඨාරං උක්ඛිපිතො තියොජ්ජනසගයාං ගිමවන්තං පුනපුනං අනුවිජ්ඣිංසු. තෙසං හන්තො ආකාසට්ඨකා දෙවා ගතෙතො සංග්ගිතිලිකං කිලිංසු. තෙනා වසාවලාගකා සිතවලාගකා උණ්ඨවලාගකා වායුවහාරජ්ජකා තාවතීසාති එතෙනුපායෙන යාව බ්‍රහ්මලොකා කුට්ඨාරං අගමාසි. පුන බ්‍රහ්මානො තෙසං දෙවතන්ති අනු පුබ්බෙහ හන්තිනාගානංගෙව කුට්ඨාරං අදාසු. එකෙකා දෙවතා වතුරභ්‍රලමන්තං වන්දනඝටිකං ආහරි. විතතො නවසොජ්ඣිකො අහොසි කුට්ඨාරං විතකං ආරොපයිංසු. පඤ්ච භික්ඛුසතාති ආකාසෙතාගන්තො සබ්බරත්තං සජ්ඣාගමකංසු. අනුරුද්ධිනෙරෙ බව්චං කපෙසි. බහුතං දෙවතානං බව්මානිසමයො අහොසි. පුන දිවසෙ අරුණ්ණගමිණ්වෙලාගමෙව විතකං තිබ්බාපෙතො සුමන මිකුලවණ්ණානං බාතුතං පරිග්‍රාහණං පුරෙතො ගගවතී නිකමිතො වෙච්චතපීතාරවාරකොට්ඨකං සම්පතෙත ආහරිතො සත්ථු හන්ත ංපයිංසු. සන්තො බාතුපරිග්‍රාහණං ගතෙතො පඨවිය හන්තං පසාරෙසි, මහාපඨවිං හින්දිතො රජතබ්බුලසදිසං චෙතියං නිකමි. සන්තො සහන්ත වෙතියෙ බාතුයො තිබ්බෙසි. අර්ජාපි කිරිතං චෙතියං බරතියෙවතී.

න ව මං.

8. 1. 10.

දසමෙ-සමනෙහසෙති පරිගෙසති පච්චෙකකිති. නිගයාති පබ්බතකං. මුතීන්ති බුද්ධිමුතීං. දුක්ඛයා පාරගුන්ති දුක්ඛපාරං ගතං. සමනෙහසන්ති සමනෙහසනො. එවං සබ්බබ්‍රහ්මසමනහන්ති එවං සබ්බගුණසම්පන්නො. අනෙකාකාරසමනහන්ති අනෙකෙහි ගුණෙහි සමන්තාගතං.

දසමං.

8. 1. 11.

එකාදසමි-නාසසුදනති තෙ අසුදං, අසුදනති නිපාත
මත්තා, වණ්ණනාති හරිවණ්ණන. යෙය්‍යනාති පරිවාරෙන.
විකමලොව භානුමාති විකමලො ආදිවො වීය.

එකාදසමි.

8. 1. 12.

වාදසමි-ආයසමාති පියවවනං. විබුද්ධොති තස්ස ථෙරස්ස
නාමි. සො කිර පුබ්බ පදුමුතතරකාලෙ පටිභාතසමානතා
සාවකං දිස්වා දුතං දස්වා පත්තං කත්වා කප්පසකසංඝං පාර
මිසො පුරෙත්වා අමාසං හගවතො කාලෙ සකලජලිඛදීපෙ වාද
කාමතාය ජලමුසාබං පරිහරිත්වා එකෙන පරිබ්බාජකෙන සද්ධිං
වාදං කත්වා වාදෙ ජයපරජයාභාවෙන තෙනෙව පරිබ්බාජකෙන
සද්ධිං සංවාසං කප්පත්වා වසමානාය එකිත්තා පරිබ්බාජකාය
කුට්ඨිමිති නිබ්බන්තො වයං ආගමම මාත්තො පඤ්ච වාදසතාති
පිතිතො පඤ්ච වාදසතාති වාදසංඝං උත්තණ්ණිත්වා විවරති.
එකඤ්ච විජ්ජං ජනාති, යං විජ්ජං පරිජප්පිත්වා මිත්තං සිසං
අභිභුලියං පහරිත්වා අසුකව්‍යානෙ නිබ්බන්තොති ජනාති. සො
අනුපුබ්බිකා භාමතිගමාදිසු විවරන්තො පඤ්ච මාණවකසතෙති
සද්ධිං සංවත්ථං අනුප්පන්නො නගරවාසෙ සාලාය නිසිදති. තද
ව නගරවාසිතො පුරෙහත්තං දුතං දස්වා පව්ජාහත්තං සුද්ධුතතර
සමාසං ගතමාලාදිගත්වා බම්බසවණ්ණතාය විහාරං ගව්ජනති.
මාණවො දිස්වා කතං ගව්ජතාති පුච්ඡි. තෙ දසබලස්ස සතතිතෙ
බම්බසවණ්ණතාති ආගංසු. සොපි සපරිවාරෙ තෙති සද්ධිං ගතවා
පටිසන්ධාරං කත්වා එකමන්තං අව්‍යාසි. අථ නං හගවා ආහ.
වබ්බිස! හද්දකං කිර සිප්පං ජනාසිති. සො සොතමි! අහං බහු
සිප්පං ජනාමි, භූමෙහ කතරං සකුංග වද්දාමි? ඡවරුපකසිප්පනති.
ආමි සො සොතමාති. අථස්ස හගවා අත්තන්තො ආනුභාවෙන
කිරයෙ නිබ්බන්තස්ස සිසං දස්සන්තො වබ්බිස! අහං කතං
නිබ්බන්තොති පුච්ඡි. සො මන්තං ජප්පිත්වා අභිභුලියං පහරිත්වා
කිරයෙති ආහ. සාග්ගි වබ්බිස! සුකපිත්තති දෙවලොකෙ නිබ්බන්තස්ස
සිසං දස්සන්ති. තමපි සො තථෙව ව්‍යාකාසි. අථස්ස බිණ්ණසවස්ස
සිසං දස්සන්ති. සො පුනත්තං මන්තං පරිවත්තන්තොපි අභිභුලියං
පහරිත්වාපි නිබ්බන්තව්‍යානං න පස්සති. අථනං හගවා කිලමිසි
වබ්බිසාති ආහ. ආමි සො සොතමාති පුනත්තං උපවාසෙතිති.
තථා කතෙන්නොපි අදිස්වා භූමෙහ සො සොතමි! ජනාතාති

ආහ. ආම් වඩිතිස! මං තිත්තායවෙස හවො' අභමිත්ත සතියං ජනා මිති. මනෙත්ත ජනාසි හො හොතමාති? ආම් වඩිතිස! එකෙන මනෙත්තෙනව ජනාමිති. හොහොතම! මිත්තං මනෙත්ත අමං මිත්තං දෙදරාති. අමුලිත්තො වඩිතිස! මිත්තං මනෙත්තාති. දෙදර හො හොතමාති. න සත්තා මිත්තං සත්තනෙ අපබ්බජිතස්ස දුකුන්ති. හො අනෙත්තවාසිකො ආම්නෙත්තසි. තාතා!* සමිණො හොතමො අති රෙත්තසිත්තං ජනාති, අහං ඉමිත්ත සත්තනෙ පබ්බජිතා සිත්තං හණ්ඨාමි, තහො සත්තලජමුද්දිපෙ අමුත්තසි බහුතරං ජනෙත්තා තාම න හමිත්තති, භූමෙහ යාව අහං ආගමනාමි තාව අනුක්කණ්ඨිතා විවරරාති තෙ උපෙය්‍යාපෙත්තා පබ්බාපෙදර මිත්තා ආහ. සත්තං නිත්‍යාබ්‍රහ්මඤ්ඤා පටිපාදෙසි පෙරෙ තං අත්තනො වසන්තොතං නෙත්තා පබ්බාපෙසි. හො පබ්බජිතා සත්ත සත්තනං ආගමි වජ්ජිතා ඕතො සිත්තං දෙදරාති යාවි. වඩිතිස! භූමෙහ සිත්තං හණ්ඨාතො අලොභ්‍යහොජනපණ්ණිලසෙය්‍යාදිති පරික්කමි. කත්තා ගණ්ඨප, ඉමිත්තාපි සිත්තස්ස පරික්කමි. අත්ති තං තාව කරෙතිති. භාසු හනෙත්තාති. අරස්ස සත්තං වත්තංසාකාරකමිවිත්තං ආවික්කි. හො තං අනුලොමපටිලොමං මිත්තසි කරෙත්තො විපස්සනං වර්ණිතා අනුක්කමෙත්ත අරහත්තං පාසුණි.

මුත්තතිත්තං පටිසංචෙදිති එවං අරහත්තං පත්තා විමුත්තතිත්තං පටිසංචෙදෙත්තො.

සාමෙය්‍යමිත්තාති කාමෙය්‍යෙන කබ්බකරණෙන මිත්තා x ඔත්තා සත්ත බාගුණොති ඉමොති බන්ධාදිති පත්තාසෙත්තො බ්බමං දෙසෙසි. හො තිත්තාමිත්තාද්දසාති හෙ තිත්තාමිත්තො චෙව තිත්තාමිදසාති ව. සාමෙය්‍යනති සුආගමණං. ඉද්ධිපාපත්තාමිතිති ඉමිත්තං අද්ධිවිබ්බසුණං හතිතං. චෙත්තාපටිසංචෙදෙති ඉමිත්තං චෙත්තාපටිසංචෙදෙති. දිබ්බසොතං පත අමුත්තමි හතිතමෙව හොති.

එවං ජ අතිඤ්ඤාපත්තො එහො මිත්තාමිත්තොති චෙදිතමිත්තං.

මාදසමං.

ඉති වඩිතිසසංයුතතවණ්ණනා නිවර්තා.

9. 1. 1.

විසංයුතතස්ස පඨමේ-මනාසලසු මිත්තතිති සත්ත සත්තනෙ කමිවිත්තං. ගහෙත්තා තස්ස ජනපදස්ස සුලභතිත්තතාය තත්ත සත්තො මිත්තති. සංමෙපෙත්තසාමාති විවෙහං පටිපජ්ජාපෙත්තොමො.

1. මං තිත්තායවෙස තහො-බහුභු.

* තාම-ඉතිහසිත්තං. x කබ්බකරණමිත්තා-ඉතිහසිත්තං.

විවේකකාමොති තයො විවේකෙ පඤ්ඤානො. නිවැරදි බිහිකොති බාහිරෙසු පුත්‍රිකාරවමනෙසු වරති. ජනො ජනසමිකති නං ජනො, අඤ්ඤාතො ජනෙ ජනදර්ශනං විනයසු. පඤ්ඤාසිති පඤ්ඤා. සමාසිති සථ. සකං නං සාදර්ශනසිති සතිමනො පණ්ණිතං. මගපි සාදර්ශන, සකං වා බමසි. මගං තං සාදර්ශනාති අනෙකං. පානාලරජොති අපානිවම්බෙති තං පානාලසමිකතො කිලෙසරජෙ. මා නං ආමරජොති අගං කාමරජෙ තං මා අව ගරි, අපායං¹ මා පානෙකුති අනෙකං. පංසුකුණ්ණිකොති² පංසු මකසිකො. විබුහිතති විබුහනො. සිතාරජතති සරිලකං රජං. සංවේගමාපාදිති දෙවතාපි තාම මං එවං සංවේදිති² විවේකමා පනො. උත්තමවිජිතං වා පහතං පරමවිවේකං. මහසමෙව පටිපන්නොති.

ප සි මං.

9. 1. 2.

දුතිගෙ-සුපතිති අගං කිරි බිණාසවො, සො දුරෙ හික්කාවාර ගාමං ගතො; ආගතො පණ්ණසාලාය පත්තවිවරං පටිසාමෙකො අවිදුරෙ ජනසාරං. මිතරිතො ගතොති උතුං ගාතාපෙකො දිව්වායානං සමමජ්ජිතො තත් නිවමිඤ්ඤකං. පඤ්ඤපෙකො නිදං අනොක්කමනොතොති නිපන්නො, බිණාසවසොපි හි කායදරපො හොතිගෙවොති තස්ස විනොදනන්තං, තං සකාය සුපතිති වුත්තං. අජකුසාසිති අගං හික්කු සජ්ඣ සනතිකෙ සමමට්ඨානං ගතො; දිව්වා සුපති, දිව්වාසොපඤ්ඤා තාමෙතං වසිති. දිට්ඨබමිකසමාරාධිතං අන්තං කාසෙතිති මඤ්ඤමානා වොදෙමි තනති විනොදනො අගාසි.

ආතුරස්සාති ජරතුරෙ රොගාතුරො කිලෙසාතුරොති තයො ආතුරා, තෙසු කිලෙසාතුරං සකායෙවමාන. සලලවිදුකස්සාති සවි සෙත සතතිසලලන විය අවිජ්ජාපිසදිගොක තණ්හාසලලන හදයෙ විදුකස්ස. රුපසකොති සට්ඨියමානස්ස. ඉදතිස්ස කාමෙසු ආදිතවං කට්ඨනති අතිවිවාති ආදිමාන. තත් අසිනනති තණ්හා දිට්ඨතිස්සයෙන අතිසිතං. කසමා පබ්බජිතං කසෙති එවරුපං බිණාසවං දිව්වාසොපාං න තපාති තාදිසං පන කසමා න තපෙස්සතිති වදති. පෙරස්සං³ වා එතං වචනං තසමා අගමෙත් අනෙකං, බිහිසු මුත්තං අසිනං මාදිසං බිණාසවපබ්බජිතං කසමා දිව්වා සොපාං තපෙස්සතිති. සෙසකාථාසුචි එසෙව තයො. දෙව තාය හි වචනපකෙති එවරුපං බිණාසවපබ්බජිතං දිව්වාසොපාං න තපාති තාදිසං පන කසමා න තපෙස්සති? තපෙස්සති එවොති

1. අපායමෙව, කන්චි.

2. සාදෙති, කන්චි.

3. පෙරස්සෙව, කන්චි.

* පංසුකුණ්ණිකො-පාඨ.

අනේ. ථෙරණ්ණ වචනපණ්ණි එවරුපං මාදිසං ඛිණ්ණසම්පබ්බජිතං කාමො දිව්‍යාසොපපං තපෝ න තපතියෙවාති* අනේ, අයං පනෙනා අනුත්තරානපදවණ්ණතා. විනිශ්චාති විතයෙන. සමතික්කමාති චට්ඨ මුලිකාය අවිජ්ජාය සමතික්කමෙන. ගිණ්ණාණිනාති තං වතුසම්ච ඤාණං. පරමමෙවාදුනාති පරමපරිපුඤ්ඤං. පබ්බතියාති එවරුපෙන ඤාණෙන සමනතාගතං පබ්බජිතං. විජ්ජාසාති වතුන්මෙහවිජ්ජාය. ආරද්ධවිජිගනාති පහනතිවිජිගං පරිපුණ්ණවිජිගං.

ද්‍රුතියං.

9. 1. 3.

තතියෙ-මෙවනාති එකං මිගපුද්දකං. ඔවදතීති සො කිර මිග පුද්දකො පානොව භුඤ්ජන්තා මිගෙ වග්ගිසාමිති ආරඤ්ඤා පරිවෙධා එකං ජෙතිතමිගං දිසවා සතතියා තං පහරිසාමිති අනුබ්බි මානො ථෙරණ්ණ පරමපුනෙත වුත්තනසෙතෙව දිව්‍යවිහාරං නිසිත්තායා අවිදුරෙන පක්කමති. අථ තං ථෙරෙ උපාසක! පාණාතිපානො නාමෙහ අපායසංවත්තතීපකා, අපායුක්කසංවත්ත තීපකා, සක්කා අඤ්ඤානපි කසිවණ්ණිජාදිතා නමෙත දුර හරණං කාතුං, මා එවරුපං කක්කම්මං කෙරහිති අත. සොපි මහාපංසුකුලිකපොරෙ කපෙතීති ගාරවෙන ධන්වා සොතුං ආරද්ධො. අථයා සොතුකාමිතං ජනෙය්‍යාමිති පෙරෙ අභිගුට්ඨකං ජලාපෙති සො අක්කිතිපි පය්‍යති කණ්ණෙතිපි සුණාති විත්තං පතයා අපුකම්බානං මිගො ගතො ගමිසාති අසුකතීන්ද්‍රං ඔතිණ්ණං, තන්ද්‍රං ගතවා සාතෙත්වා යදිවත්තං මංසං බාදිත්වා සෙසං කාපේතාදාය ගතවා පුත්තකෙ තොසෙය්‍යාමිති එවං මිගෙය්‍යව අනුපදං ධාවති. එවං විකම්බනවිත්තයා ධම්මං දෙසෙත්තං ථෙරං සකාය වුත්තං ඔවදතීති. අප්ඤ්ඤාසිති අයං ථෙරෙ අදුරු තච්ඡන්තා විග අබෙත්තෙ කසන්තා විග¹ අත්තන්තොපි කම්මං තාසෙති එතස්සාපි, වොදෙය්‍යාමි තතති අහාසි.

අපපඤ්ඤානති නිප්පඤ්ඤං. අමෙවනසනති කාරණජනන සමපෙතන විත්තන රතිතං. මඤ්ඤවාති අකම්බාලොවිග. සුණ්ණා තීති තච ධම්මකථං සුණාති. නවිත්තාතීති අන්මෙය්‍ය ත ජනාති. ආලොකෙතීති තච පුපුල්ලකඉඤ්ඤා ජලානං අභිගුට්ඨකං ආලො කෙති. නිසෙය්‍යතීති එන්ද්‍රිකෙව කෙලං, න වට්ඨි, න දිපක පලලිකා, ථෙරණ්ණ පත අනුභාවෙනායං ජලතීති ඉමං කාරණං ත පය්‍යති. දසපණ්ණාසෙති දසසු අභිගුලිසු දසපදිපෙ. රුඡානිති කාරණරූපාති. මහමුති පඤ්ඤවක්ඛු. සංමෙගමාපාදිති නිං මෙ ඉමිනාති විජිගං පහනග්ග පරමවිවෙකං අරහත්තමිගං පටිපජ්ජිති.

ගාතියං.

1. ම. වපනෙය්‍යාමිග. * තපෙන තපති න තපතියෙවාති-සබ්බන්.

9. 1. 4.

වතුපෙත්-සම්බුද්ධානී බුදු සුත්තනායකා ආභිබච්ඡිකා විතසබර ව. විහරනීති සඤ්ඤාසනනික කම්මවිභංගං ගතෙති විහරනති. පක්ඛම්-සුතී. තෙ නිර තයම්. ජනපදෙ අඤ්ඤාතරං. භංගං උප සබ්බසංනෙත දිස්වා මිත්තං පසන්නවිතතා ආසන්නාලාය කොප වන්තරණදිති පඤ්ඤාපෙති යාග්‍යඛණ්ඩාදිති දති උපතිසිද්ධංසු. මහාපෙරො එතං බම්මකවිතං බම්මං කපෙහිති ආහං. සො විතතං බම්මකපං කපෙසි. මිත්තං පසිද්ධිං භොජනවෙලාය පඤ්ඤා භොජනං අදංසු. මහාපෙරො මිත්තංසු භතතානුමොදනං අනාසි. මිත්තං තියොසංසොමිතතාය පසන්නා ඉධෙව ගතෙත තෙමාසං වසරාති පටිඤ්ඤං කාසෙති ගම්භංගම්භංගමානෙත සානෙ සෙතාසනාති කාසෙති වතුති පට්ටෙයති උපවිභංගංසු. මහා පෙරො වස්සපනාසිකදිවසෙ හික්ඛු ඔව්දි, ආවුසො! තුමෙහි ගරු කන්ත සඤ්ඤාසනනික කම්මවිභංගං ගතිතං, බුද්ධිපාතුභාවො නාම දුලලෙහො, මාසන්ත අවං දිවසෙ බම්මසවණං කති ගම්භංගමානං පතාය අපමිතතා විහරතාති. තෙ තතො පටිභංග පුඤ්ඤාති සපෙතති කදචි සබ්බරතති. බම්මසවණං කරෙතති කදචි පඤ්ඤං වික්ඛාපෙතති කදචි පටිභංගං කරෙතති. තෙසං බම්මසවණදිවසෙ බම්මං කපෙන්නානංයෙව අරුණං උග්ගවිත්ති, පඤ්ඤාවික්ඛාපන දිවසෙ බුද්ධතා හික්ඛු පඤ්ඤං පුච්ඡති පඤ්ඤාතො වික්ඛාපෙති පුච්ඡාපික්ඛාපනං කරෙන්නානංයෙව. පටිභංගදිවසෙ සුරියන්තරා මණ්ඩ ගණිං පහරිති වම්භංගං. ඔහරිති පටිභංගං කරෙන්නානං යෙව. තෙ එවං වික්ඛං වසිති පටිපෙරො පක්ඛම්-සු. තංසනිංය එවං වුත්තං.

පටිපෙදවිමානාති ඉදති තරුපං. මධුරබම්මසවණං පඤ්ඤා කපනං තුතො ලභිත්තංමිති ආදිති වති රොදමානා. බාසනීති පඤ්ඤායති, උපවිභංගං. කොමෙති කතං ඉමෙ. වජ්ජිකුමිසාති වජ්ජරවිභංගික්ඛං ගතා. මිත්තංවිසාති යථා මිතා තයම්. තයම් පටිභංග පාදෙ වා වනසෙකති වා විවරනතා ඉදං අවතානං මාතුසන්තකං ජිතුසන්තකං පට්ටෙයියා ආගතනාති අගතෙති යන්තව නෙසං. භොවරතාසුතා ව භොති පටිපත්තාහාවො ව තත් විවරනති, එවං අතිකොනා අගතො හික්ඛෙවොපි අගං ආවුසො! අවතානං ආවරිසු පඤ්ඤායානං සන්නතො පට්ටෙයියාගතොති අගතෙති යන්තව නෙසං උතුසප්පායං භොජනසප්පායං පුග්ගලසප්පායං සෙතාසන සප්පායං බම්මසවණසප්පායංසු දුලලං භොති තත් විහරනති.

වතුපෙත්.

9. 1 5.

පසුවීමේ-ආනිදෙකැති බිම්මහඟුකාංගවිකල්පය. අතිවිලනති අතිකතනං වෙලං. ගිහිසකුසලනතිබ්‍රලොති රතනං ව දිවං ව බ්‍රහ්මාලං. ගිහි සකුසලපයනතා හඟවති පරිනිබ්‍රුතෙ මහා කසාපනේරෙ ආනන්දනේරං ආග ආවුසො! මයං රජගතෙ වසාං උපගතො: ධම්මං සභිකාසිංහාමි, ගව්ස් ඒවා අරඤ්ඤං පටිසිඤ්ඤා උපරි මහාතපසාදාය වායාමං කතෙහිති සො හඟවතො පතන විවරමාදය නොසලරඬං ගතො: එකස්මිං අරඤ්ඤාවාසෙ වසිත්වා පුතදිවසෙ එකං ගාමං පාවසි. මනුස්සා ථෙරං දිස්වා හතො! ආනන්ද! භූමො පුබ්බෙ සන්ධං සද්ධං ආගව්ස්ථ, අප්ප එකතොව ආගතො, කහං සන්ධං ධර්මො ආගතස්ස? ඉදං කසා පතන විවරං හතො: විවරං? කසා වුච්ඡාදකං දනාකඬං දෙද? පරිවෙණං සමිප්පථ? වසාපටිවයං කතොථාති බ්‍රහ්මං වත්වා පරිදෙවිංසු. ථෙරො මා ආවුසො! සොවිත් මා පරිදෙවිත් අතිවං සභිකාදාති ආදිති වත්වා තෙ සකුසලපො: හතනතිව්වාචසානෙ* වසනවාතමෙව ගව්ස්ථ මනුස්සා සංගම්පි තත්ත ගතො: තප්පථ පරිදෙවනති, ථෙරොපි තප්පථ ඔවදති, තා සන්ධායොතං වුතං. අප්පකාසිති අයං ථෙරො ගිහිකසභිකං කථං සුත්වා සමණධම්මං කට්ඨාසිති අරඤ්ඤං පටිසිඤ්ඤා ඉදං ගිහි සකුසලපනො: විහරති, සජ්ඣ සාසනං අසභිකපුප්පථාසි විය සිතං ධම්මසභිකං න කතොති, වොදෙසාමි තතති විනොදො: අහංසි. පසකාසිති පටිසිඤ්ඤා. හදසස්මිං ඔපිසාති කිව්වතො ව අරමමණතො ව හදසමි පතපිඤ්ඤා තිබ්බාණං පාපුණ්ණාමිති විරියං කතොනො: තිබ්බාණං කිව්වතො හදසමි ඔපපති නාම; තිබ්බාණාරමණං පත සමිපතං අපොතො තිසිදනො: අරමමණතො, තද්ධගමි සන්ධායො: හාසති. කාසිති විති කාතොති කාසිතො හව, බ්‍රිද්ධි බ්‍රිද්ධාති අයං ගිහිති සද්ධං බ්‍රිද්ධිබ්‍රිතං.

පසුව මං.

9. I. 6.

ඡවේ-පුරිණද්විසිකාති අනන්තරෙ අත්තහාපෙ අග්ගමහෙයි. සොගසිති පුබ්බෙපි සොගසි ඉදංගිපි සොගසි. දුග්ගාධාති පටිපතති දුග්ගාතියා දුග්ගතා: තා හි සුගතියං සිතා සමපතති. අනුභවනති, පටිපතතිදුග්ගාතියා පත දුග්ගතා; තතො වුතා හි තා ඡුරසෙ උපාප්පනති දුග්ගතා. පතිවසිතාති සකායාසමි. හි පතිවස්සිතො අවධිති කාරණෙහි පතිවස්සිති. රතො: රාගවසෙත පතිවස්සිති, දුච්ඡා දෙසවසෙත, වුලොක මොහවසෙත, විනිබ්බදො මානවසෙත, පරාමිච්ඡා දිව්ච්ඡවසෙත, ථාමගතො අනුසවසෙත,

* කප්පකාසිතිව්වාචසානං-ගබ්බෙත්.

අනිට්ඨමග්ගො විවිතිච්ඡාදසෙක, විකේධපග්ගො උද්ධමවිච්ඡෙක පටිච්ඡාති; එවං පටිට්ඨිතාව. භරද්දෙව්‍යානිතති දෙවතරානං. නිජජිද්දතිති. සා කිර දෙවතීතා ථෙරො බලවසිනොතා අනොසි පටිගනත්තුං නාසත්ති. කාලොත ආගනත්වා පරිචෙණං සමමජ්ජති මුඛොදකං දත්තකට්ඨං පාණීයං පරිභොජනීයං උපට්ඨපෙති, ථෙරො අනාවජ්ජනොතා පරිභුඤ්ජති. එකස්මිං දිවසෙ ථෙරස්ස ජිණ්ණවිවරස්ස වොළකතික්කං වරතො සබ්බාරකුපෙ දිබ්බදුස්සං ධපෙත්වා පක්කාමි, ථෙරො තං දිස්වා උක්ඛිපිතියා ඔලොකෙනොතො දුස්සමේතනති ඤාතො අලං එතත්වාචතාති අග්ගසෙසි, තෙනෙව තිව්වරං නිට්ඨාසි, ථෙ අග්ගසාවකා අනුරුද්ධිථෙරො වා ති තයො ජනා විවරං කරිංසු, සත්ථා සුචිං ගොජෙත්වා අදුසි, තිට්ඨිතවිවරස්ස පිණ්ඩාය වරතො දෙවතා පිණ්ඩපාතං සමාදපෙති. සා කාලොත එකිකා කාලොත අතහද්දතියා ථෙරස්ස සතතිකා ආගමන්ති, තද පත අතතතතියා ආගනත්වා දිවාට්ඨානෙ ථෙරං උපසඬකමිත්වා මිගං මිනාපකාසිකා නාම, මිනසා ඉට්ඨිතිට්ඨිතරූපං මාපෙමාති ආග, ථෙරො එතා එවං වදනති විමංසිස්සාමි තං සබ්බා නිලකා ගොනතුති විනොතසි. තා ථෙරස්ස මිතං ඤාතො සබ්බාව නිල වණ්ණො අගෙසුං. එවං පිතලොභිතඔදතවණ්ණොති, තතො විනත සිංසු ථෙරො අමතාකං දස්සනං අස්සාදෙතිති, තා සමජ්ජං කාතුං ආරද්ධා එකාපි ගාසි එකාපි නව්වි එකාපි අවජ්ජරං පගරි, ථෙරො ඉන්ද්‍රියාති ඔක්කපි. තතො න අමතාකං දස්සනං ථෙරො අස්සාදෙ තිති ඤාතො සිනෙගං වා සත්ථවං වා අලහමානා තිබ්බිඤ්ජිත්වා ගතතුං ආරද්ධා, ථෙරො තාසං ගමණ්ගාවං ඤාතො මා පුතපුතනං ආගමිංසුති අරහත්තං බ්‍යාකරොනොතා ඉමිං භාටමාග. තත්ථ, විහ්විණො ජනිතංසාගෙති තත්ථ තත්ථ ජනිතසිඛාතො සංසාරො ඛිණො.

ජ චෛ.

9. I. 7.

සත්තමෙ-අභිකාලොභාති සබ්බරත්ති. නිද්දුසිත්වා බලවපවුසෙ භොවිසමමජ්ජනියා ථොකං සමමජ්ජනියා මුඛං භොවිත්වා යාගු භික්කුත්ථාය පානොව පවිසති. අනිද්ධාති යාගුං ආදග ආසන සාලං ගනත්වා පිත්ථා එකස්මිං යානෙ නිපනොතා නිද්දුසිත්වා මත්‍රස්සානං ගොජතවෙලාය පණිතං භික්කං ලභිස්සාමිති උපකට්ඨ මජ්ඣිකානිකෙ උද්ධාය ධම්මකරකෙන උදකං ගතොතො අක්කති සමමජ්ජනියා පිණ්ඩාය වරිත්වා යාවදත්ථං භුඤ්ජති මජ්ඣිකානිකෙ විතිවසත්ත පටික්කමති. දිවා ම ආගගත්වාති අභිකාලෙ පටිථාන

නාම අඤ්ඤාති හිතවුන් පරමිතර. ආගන්තබ්බං හොති, චිං පන අතිවිය දිවා ආගන්තා ගතොසිති අපේ. භාෂාමි නාගදන්තනාති තා තාගදන්තං අහං භායාමි. සුසංගමනාති සුච්ඡි පගබ්බං. ඤාලෙසුති බන්ධියඤාලාදි උපට්ඨාකඤාලෙසු.

ගතනම.

9, I. 8.

අට්ඨමෙ-අපේක්ෂානාලක්ෂණෙනාති ඕභාගපාතො. සො කිර සර්ව සත්තිකෙ කම්මට්ඨානං ගහෙති. තං වතසංඝං පවිසිත්වා දුතියදිවසෙ ගාමං පිණ්ඩාය පාටිසි පසාදිකෙති අභිකක්කනාදිති. අඤ්ඤාතරං ඤාලං තස්ස ඉරියාපපෙට් පටිදිත්වා පඤ්චපතිට්ඨිතෙන වැදිත්වා පිණ්ඩපාතං අදාසි. හත්තානුමොදනං ත සුත්වා අතිරෙක තරං පටිදිත්වා ගතො. නිවට්ඨාලං ඉධෙව තික්ඛං ගණ්ණපාති නිමිනොති පෙරො අභිවාසෙති. තෙසං ආහාරං පරිභුඤ්ජ මානො² විරියං පග්ගස්ස ඝපවනො අරහත්තං පත්වා විනොසි බහුපකාරං මේ එතං ඤාලං, අඤ්ඤාතරං ගන්තො කිං කරියාමිති එලයමාපනතිසුඛං අනුභවනො තපේට් වසි. අපේක්ෂාසිති සා කිර පෙරස්ස ඕණ්සවසාවං අරහන්ති විනොසි අයං පෙරො තෙව අඤ්ඤං ගාමං ගච්ඡති න අඤ්ඤං ඝරං, ත රුක්ඛමුලආසන සාලාදිසු නිසිදති නිවට්ඨාලං ඝරං පවිසිත්වා නිසිදති, උභො පෙතෙ ඕභාගපාතො පටිගාධපාතො, කදව් එස ඉමං ඤාලං දුසෙස්ස, වොදෙස්සාමි තන්ති. තස්මා අහාසි.

සංඝාතෙති තගරවාරස්ස ආසන්න ධාතෙ, මනුස්සානං ගණ්ඩං. ඕතාපේති විස්සමනට්ඨාතො. සම්ගමමාති සමාගන්තො මහෙත්තනාති කපේන්ති. මං ච යං වානි මං ච කපේන්ති තං ච කපේන්ති, කිමනගරන්ති කිංකාරණං. බහු හි සද්දං පවුහාති බහුකා එතෙ ලොකස්මි. පටිලොමසද්දං. පොතාති තෙත කාර ණෙන, තෙත වා තපස්සිනා නි මඬඤාගානබ්බං. නිති පොතාති නති තෙත පරෙති වුත්තවවනෙන, සත්තො කිලියාති අත්තො කතෙන පන පාපකමෙතෙව කිලියාති දස්සෙති. වාගමිතො යථාති ගථා වතෙ වාගමිතො වාතෙරිත්තං පණ්ණාදිතං සද්දෙන පරිභතස්සි, එවං සො සද්දපරිත්තාසි හොතිති අපේ. නාස්ස සම්පජ්ජෙති මගන්ති තස්ස ලුත්ථිතස්ස වතං ත සම්පජ්ජති. පෙරො පන ඕණ්සවතො සම්පත්තවතොති වෙදිතබ්බො.

අ ට්ඨ ම .

² පරිභුඤ්ජමානො-සබ්බත්

9. 1. 9.

තවමෙ-විජ්ජිපුනහෙතෙකානි වජ්ජවෙඨ රාජපුතො, ජනනං පහං පබ්බජිතො. සබ්බරතතිමාසෙති කතතිකතකතතො භොසෙතිං සකලතභරං ධජපවාසාදිති පඨිමෙති. පචතතිතො සබ්බරතතිමාසො, ඉදං හි තකකතං යාමි වාතුමමතාරාජිකෙති එකාබද්ධං භොති. තුට්ඨොතිවාවාදිතනිමෙතොසසද්ධාති හෙරිආදි තුරියං තාමුතානං විණාදිතඤ්ච වාදිතානං තිසෙකාසසද්ධං. අසාසිති වෙසාලියං තීර සතත රාජසහස්සානි සතත සතාති සතත ව රාජතො තතකතාව තෙසං උපරාජසෙතාපතිආදයො තෙසු අලබ්භතපටියතෙතසු තකකතකතිලතතො වීරී. ඕතිමෙතෙසු සට්ඨිගතෙ මහාවංශමෙ වංශමෙතො තහස්ස මෙතෙති ඕති වන්දං දිස්සා වංශමෙතෙතොටියං එලකං තිස්සාය ඕති අසාසි.

අපට්ඨං.ව වනසමි. දුරුතතති වජ්ජවෙඨතාලබ්භාරරතිතතො වතෙ ජබ්බිතදුරුතං වීය ජතං. පාපිසොති ලාමකතරො අවෙතති අසෙසො තොව අපි? පිභසනතිති පෙරො ආරඤ්ඤිකො පංසු තුලිකො පිභසිපාතිකො සපදුතවාරිකො අපට්ඨෙජ් සතතුට්ඨාති බහු තුස්සං පත්තනතිති අපෙතො. සහස්සමිතිතති සහස්සං ගවජතානං ගතානමි.

න ව මං.

9. 1. 10.

දසමෙ-සංසුදනති නිපාතමතං. සජ්ඣාසබ්බුලොති නිස්සරණ පරියතතිමෙතෙත සජ්ඣායතතො බහුතරං කාලං සජ්ඣායතතො. සො තීර ආවරියස්ස දිවාවානං සමමජ්ඣිකා ආවරියං උදිනවෙතො තිට්ඨති. අථ තං ආගමජනං දිස්සාමි පච්චුත්තනති පත්තවිවරං පටිත්තතෙති. පඤ්ඤාතතාසතෙ තිසිත්තස්ස තාලවණ්චානං දතො පාණීයං ආපුට්ඨිකා පාදෙ භොවිති. තෙලං මිකෙති. වන්දිති. ඕති උදෙසං ගතෙති. යාව සුරියත්තමා සජ්ඣායං කෙරාති. සො තතාතෙතොට්ඨකෙ උදකං උපට්ඨෙපති. අභිසාරකපලෙ අස්සං කෙරාති. ආවරියස්ස තතාති. ආගතස්ස පාදෙසු උදකං පුඤ්ඤිකා පිට්ඨිපරිකමමං කති. වන්දිති. උදෙසං ගතෙති. පඨමි යාමෙ සජ්ඣායං කති. මජ්ඣිමෙයමෙ ගරිරං සමස්සෙති. පට්ඨිමෙයමෙ උදෙසං ගතෙති. යාව අරුණ්ණමණ්ණ සජ්ඣායං කෙරාති. සජ්ඣායං කති. උදයවයතො සමමසති. තතො සෙසං උපාදය රූපං භුතරූපං තාමරූපතති පඤ්චසු බෙතිසු විපස්සනං වෙතිකති. අරහතං පාපුණ්. අපෙසාසුතෙතොති උදෙසගතෙණ ව සජ්ඣායකරණීයෙ ව තීරුසුතෙතො. සබ්බසාසනීති යස්ස දාති අත්තං අතං සජ්ඣායං කෙරෙතං සො මෙ අපෙතො මත්තං.

පහතො තිං මේ ඉදති සජ්ඣායෙනාති එලසමාපනතිසුඛෙන කාලං අතිවිනිසාති. අජ්ඣායාසිති කීනත්‍රඛො ථෙරස්සා අථාසුතං ඡතං උදහස්සා අවරියස්සා, කෙනත්‍රඛො කාරණෙන පුබ්බං විශ මධුරස්සායෙත න සජ්ඣායනීති අංගත්ථා සහතිකෙ ධිතා අභාසි.

බමිමපදගීති ඉධ සබ්බමි පුඤ්චවිතං අධිපෙපතං. නාබිසසිති න සජ්ඣායසි, නාබිසසිති වා පායො, න ගණනති අනෙතා. පසං ඝනති ධම්මභාණකො පසංසං ලභති අතිධම්මකො සුත්තනතිකො විතගධරොතිස්ස පසංසිතා සචනති. විශ්වකොති අරියමනෙතන. අඤ්ඤායාති ජනිතො. ගිනෙත්‍රපනිති තස්ස දිට්ඨසුතාදිනො විස්සර්ජනං. සපෙතො වදනති දිපෙති න පුඤ්චවිතස්ස, එතතාවතා ථෙරො පුඤ්චවිතං න විස්සර්ජපෙතිති න තිට්ඨකාලං සජ්ඣායෙනෙනෙව සවිතබ්බං, සජ්ඣායෙති පන එතතකස්සාතං අත්ථස්ස වා ධම්මස්ස වා අධාරෙක හවිතුං සමනෙතොති ඤාතො වට්ටුකධස්ස අනතකිරියාය පටිපජ්ජිතබ්බං.

දසමං.

9. I. 11.

එකාදසමේ-අසුගලෙ විනිසෙතනති කාමවිතකකාදයො තයො මහාවිතකෙත. අනෙතොයොමනසිකායාති අනුපායමනසිකායෙරත. නෙතාති නො තිං. අනෙතොයො පටිතිස්සර්ජනති එවං අනුපාය මනසිකාරං විපජ්ජති. සඨාරතති ඉමාය සාධාර පාශාදික කම්මට්ඨානං කපෙති. ධිතිසුඛමනංසෙතති එතංනෙතෙව බලව පිතිඤ්ඤා සුඛඤ්ඤා අධිගමස්සයි.

එකාදසමං.

9. I. 12.

වාදසමේ-යං වතතබ්බං තං දෙවතාසංයුතෙත නන්දනවිනෙත පුත්තමෙව.

වාදසමං.

9. I. 13.

තෙරසමේ- දෙවපුත්තසංයුතෙත ජනතුදෙවපුත්තසුතෙත විකාරිතමෙව.

තෙරසමං.

9. I. 14.

ප්‍රඥසමේ-අජ්ඣායාසිති තං ගිනත්‍රං තාලෙ ගහෙතිං පදුමං. කායමොනං දිත්ථාව අයංගිනත්‍ර සත්‍රිතනතිකෙ කම්මට්ඨානං ගහෙතිං. සමණධම්මං කාතුං අරඤ්ඤං පටිපට්ඨා ගතියරම්මණං උපතිජ්ඣා.

යනි, කායං අජ් උපසිඛිකං සෙවපි පුනර්විභවෙ පි උපසිඛිකානි,
එවමිසස සං ගතිතණ්හා වඩ්ඪිතා දිට්ඨබ්බමකසමපරිසිකං අත්ථං
නාසෙය්‍යාති, මා මගි පසානායා නස්සතු, වොදෙය්‍යාමි නනති
උපසඛිකමිතො අහාසි.

එකබ්බමෙතං ඵෙඤ්ජානනානි ඵෙතිතබ්බානං රුපාරම්මණදීතං
පඤ්චකොට්ඨාසානං ඉදං එකබ්බං, එකකොට්ඨාසොති අජේථා.
නි ගන්තිති න ගෙහනා ගච්ඡාමි. ආගන්ති දුරෙ; නාලෙ ගෙහනා
නාමෙතො දුරෙ සිතො උපසිඛිකාමිති වදති. වණ්ණනාති කාර
ණෙන. ස්වාසනාති යො අයං; තස්මිං කීර දෙවතාය සද්ධිං
කප්පෙනෙයෙව එකො තාපසො ඔතරිතො සිසබ්බනාදීති කාතුං
ආරද්ධා, තං සකාසෙවමාග. ආකිණ්ණකම්මනොති එවං
අපරිසුද්ධිකමනො. අකිණ්ණකම්මනොති පි පාඨො, කකල
කමනොති අජේථා නිවුච්චතීති ගතිවොරොති වා පුප්ථ
වොරොති වා කසො න වුච්චති? ආකිණ්ණලොකොති වසුපාපො
ගාලිතපාපොති වා, කසො න වුච්චති? ඛාතිවෙලං වමනතිතොති
යථා ඛාතියා තිවත්තිත්‍රිවත්ථං උච්චාරපසානං සුමිසිකද්ධාදීති
මකතිතං එවමෙවං රාගදෙසාදීති මකතිතො. අරහාමිච්චකපෙති
අරහාමි වත්තුං; දෙවතාය වොදනා කීර සුගතානුසන්තිද්ධා, න
තං ලාමකා භිනාබිමුත්තිකා මිච්ඡාපටිපත්තනප්‍රයාලා ලහනති,
තස්මිං පන අත්තහාපෙ මග්ගථලානං ගබ්බරුපා ප්‍රග්ගලා තං
ලහනති, තස්මා එවමාග. සුමිසෙවසිතොති සුචිති සිලසමාධි
ඤ්ජාති ගෙවසනායා. අබ්‍යාමිතනංවාති වලාහකකුට්ඨිතං.
විස. ඡන්දාසිති සුදෙධා අයනති ඡන්දාසි. වජ්ජාසිති වදෙය්‍යාසි.
නෙව නං උපජිමාමිති දෙවතා කීර විනොති: අයං සිකුඤ්ඤ අජී
මෙ හිතකාමා දෙවතා, සා මං වොදෙය්‍යාති සාරෙය්‍යාති පමා
දම්බි අනුසුඤ්ඤාය, නාස්ස වචනං සමපටිච්ඡාසිති. තස්මා එව
මාග. කුමමවාති නිං යෙව. ඡන්දාසාති ඡන්දෙය්‍යාසි. ගෙහනාති
ගෙහ කප්පමන සුගතීං ගෙව්ඡය්‍ය තං කමමං නිං ගෙව
ඡන්දෙය්‍යාසිති.

මුද්දසමං.

ඉති වනසංසුතනවණ්ණනා නිට්ඨිතා.

10. 1. 1.

සංක්ෂිප්තසංසුතනසංසුතනං පරමෙ-ඉද්දසංසුතනාති ඉද්දකුට්ඨිවාසිතො
ගතබ්බා; ගතබ්බො හි කුට්ඨික කුට්ඨිකා ව ගතබ්බා නාමං ලද්ධං.

න ජීවහනිවදනනීති යදි බුද්ධා රූපං ජීවහනි න වදනනි, යදි රූපං සතෙතා පුත්තලොති එවං න වදනනීති අතො. කථනනිව යනති කථං නු අයං භූතාං අවසි සකපිණිකමනීති අයං සතෙතා අවසි යකපිණිකමනි කුතො අංගවන්ති? එතථ ව අවසි ගතෙතන තිණි අවසිතතාති, යකපිණිකමනිතන නවමංසපෙසි සතාති ගතිතාති, යදි රූපං න ජීවො අපයා ඉමාති ව අවසිති ඉමා ව මංසපෙසියො කුතො අංගවන්තනී පුච්ඡති. කථනනිවසං සරජති ශබ්ධරසමිතනි තෙන කාරණෙන අයං සතෙතා මාතු කුච්ඡිතමි. සජ්ජති ලග්ගති තිව්චනීති. පුත්තලොදි කිරෙස යතෙන, එකපාභාසරතෙව සතෙතා මාතුකුච්ඡිතමි. තිබ්බතනනීති ගතෙතො ගතිගතෙතනසතෙතා මාතා මච්ඡමංසාදීති බාදනී සබ්බාපි එක රතනිවාසෙන පච්චිනො පෙණං විස විලියනනි යදි රූපං සතෙතා න ගතෙතො එවමෙව විලියෙතාති ලද්ධියා එවමාන. අපයා සතො න මාතුකුච්ඡිතමි. එකපාභාසරතෙව තිබ්බතනනී අනු පුබ්බෙන පත වධ්ධනීති දසෙතෙතො පඤ්චං කලලං. භොතිති ආදිමාන. තතථ, පඤ්චනනි පඤ්චෙන පටිසන්තිකුකුතෙතන සද්ධිං තිසෙතාති වා පුසෙතාති වා නාමං තප්පි, අපවො තිති ජනිඋණණං සුභි කතසුභතෙතො ගතෙතතෙලබ්භුපාමාණං කලලංභොතිති. යං සකාය වුත්තං:-

තිලතෙලයං යථා බිඤ්ඤ සපටිමණ්ණො අනාවිලො

එවං වණ්ණපටිභාගං කලලං සමට්ථවෙතිති.

කලලා භොති අබ්බුදනනි තසො කලලා සතපාගව්වයෙත මංස ඛොවතඋදකවණ්ණං අබ්බුදං නාමභොති. කලලනනි නාමං අනතරධායති. වුත්තමපි වෙතං:-

සතපාගං කලලං භොති පරිපක්කං සමුගතං,

විච්චමානං තං භාවං අබ්බුදං නාමි ජයතිති.

අබ්බුද ජ්ඣෙතෙ පෙසිති තසොපි අබ්බුද සතපාගව්වයෙත විලීන තිප්පකදියා පෙසි නාම සඤ්ජායති; සා මිරිච්චාණ්ණෙන දීපෙ තබ්බො, භාමදරතා හි සුපකතාති මිරිචාති ගතෙතො සාවකතෙත ගතෙතං කතො පිලෙතො මණ්ඩං ආදය කපාලෙ පකිපිනො, ආතපෙ ධපෙනති, තං සුක්කමානං සුක්කමානං සබ්බභාගෙහි ච්චෙති, එවරූපා පෙසි භොති, අබ්බුදනනි නාමං අනතරධායති. වුත්තමපි වෙතං:-

සතපාගං අබ්බුදං භොති පරිපක්කං සමුගතං,

විච්චමානං තං භාවං පෙසිතාමිච ජයතිති.

පෙසි තිබ්බතනි සෙනාති තෙනා පෙසිතො සත්තාභව්වයෙන
කුක්කුචණ්ඩසණ්ඨානො සෙනා නාම මංගපිණ්ණො තිබ්බතනි,
පෙසිති නාමං අනතරධායති. වුත්තමපි වෙතං:-

සත්තාභං පෙසි භවති පරිපක්ඛං සමුහතං,
විවට්ටමානං තං භාවං සෙනාති නාම ජයති.

ගථාකුක්කුචියං අණ්ඩං සමන්තා පරිමණ්ඩලං,
එවං සත්තං සණ්ඨානං තිබ්බතනං කමමපව්වයාති.

සෙනා පසාඨා ජ්ඣන්තීති පඤ්චමෙ සත්තාභෙ වින්තං භස්ථපාදනං
සිසංගවන්තං පඤ්ච පිළකා ජයන්ති. ගං සක්ඛිසෙතං වුත්තං:-
පඤ්චමෙ භික්ඛවෙ! සත්තාභෙ පඤ්ච පිළකා සණ්ඨගන්ති කමම
තොති. ඉතො පරං ජට්ඨසත්තමාදීති සත්තාභාති අතික්කමම
දෙසනං සබ්බපිත්ථො වාචනාද්විසෙ සත්තාභෙ පරිණතකාරං
ගතොති. දසෙන්නො සෙසාසාති අදිමාහ. හස්ථ-සෙසා ලොමා
කුක්කුචොති වාචනාද්විසෙ සත්තාභෙ එතාති ජයන්ති. තෙන
සො හස්ථ සෙසෙතීති තස්ස හි නාභිතො උට්ඨතිත්තාලො මාකු
උදරපටලෙන එතාච්ඡෙධා සොති, සො උපාලදණ්ඩෙතො විශ
ථිදෙද්ද, තෙන අභාරරසො සංසරිත්ථො අභාරසමුච්ඡාතරුපං
සමුච්ඡාපෙති, එවං සො දසමාසෙ යාපෙති. මාකුච්ඡිගතො නිශේති
මාකුයා තිශේකුච්ඡිගතො, කුච්ඡියා අබ්බන්තරගතොති අපො.
ඉති භගවා එවං බො යකං! අගං සත්තො අනුපුරෙඛන මාකු
කුච්ඡියං වඩ්ඪති, න එකපභාසරතෙව තිබ්බතනතීති දසෙති.

ස ධ මං.

10. 1. 2.

දුතිසෙ-සත්තාභාමසොති එවං නාමකො එතො යනො;
සො කීර මාරපක්ඛිකො යනො. විපසමුත්තස්සාති තීති භවෙති
විපසමුත්තස්ස. සද්දසද්දන්ති ගං අඤ්ඤං. විසණ්ණතීති කාරණෙන.
සංවාසොති එතෙතො වාසො, සතිධම්මො මිත්තධම්මොති අපො
සසපඤ්ඤාති පුපඤ්ඤා, සමුද්දෙධා.

දුතීයං.

10. I. 3.

තතිසෙ-සත්තාභාති ගයාගාමෙ, ගයාග අවිදුරෙ තිවිට්ඨගාමං
උපතිස්සායාති අපො. වඩ්ඪතිත්තෙකුචිති. දීඝමඤ්ච, පාදමජ්ඣ
විජ්ඣන්තො අවතීයො පච්චෙසන්තො කතමඤ්ච, තස්ස ඉදං උපරි
ඉදං භවට්ඨාති තති පරිවරෙත්තො අත්තොපි තාදිසොව තොති

තං දෙවධානෙන ධරෙතති; චතුරාස්ස ච පාසාණං උපරි පාසාණං අත්ථරිතා කතංගහමපි චංඛිතමිදංකොති වුච්චති. සුචි ලොමඤ්ඤාති කතිකසුචිසද්ධිසලොමඤ්ඤා. සො කිරි කඤ්ඤාපඤ්ඤා හග වණො භාසනෙ පඤ්ඤාති; දුරධානතො ආගතො සෙදමුලගාති නෙත හතෙතන සුපඤ්ඤාතං සංඛිතං. මිදං අනාදරෙන අපච්චන්දරිතා නිපජ්ඣ, තඤ්ඤා පරිසුද්ධිමුලං තං කමමං සුද්ධිවෙත්තාලං විය අහංසි. සො තඤ්ඤා අතතභාවෙ විසෙසං නිබ්බතෙතං අසකෙතොනො කාලං කතා ගතාමාපොර සංකාරධානෙ යනෙතො හුභා නිබ්බතති. නිබ්බතමිතතඤ්ඤා ච වඤ්ඤා සකලසරීරං කතිකසුචි අචරිතං විය ජතං. අපච්චන්දිතං හගවා පච්චුස සමිඤ්ඤා ලොකං ඔලොකෙතො තං යක්ඛං පච්චන්දිතතඤ්ඤා ආපාථං අගතං දිඤ්ඤා අයං එකං බුද්ධිකාරං. මහාදුක්ඛං අනුභවි, කිත්තුබ්බං මං අගමමි සොඤ්ඤාතං ගතෙතොති අචරෙත්තො පච්චන්දිතතඤ්ඤා උපතියං අදදුස. අපඤ්ඤා සංඛිතං කාතුකාමො රතනදුරධං නිවාසෙතො සුගතමාපිච්චරං පාරිසිඤ්ඤා දෙවධාන කතං ගතිකුචි. පසාය ගතෙතො මහාසුඤ්ඤා දිදුක්ඛපගතං සංකාරධානං ගතො තත්ථ මහාසුඤ්ඤා විය නිසිද්ධි තං සංඛාය වුත්තං, සුචිලොමඤ්ඤා යක්ඛඤ්ඤා ගතොති.

ඔග්ගති සුංසුමාරපිට්ඨි විය ජදනිධිකාති විසමච්ඡදනපිට්ඨි විය ව ඛරසරීරෙ. සො කිරි කඤ්ඤාපඤ්ඤාසමුද්ධිකාලෙ සිලසමුද්ධිකො උපාසකො, එකදිවසං. විහාරෙ විහරන්දරණදිති සන්තොය භුමියා සංඛිතෙ අත්ථරණෙ අතතො උත්තරසංඛිතං අපච්චන්දරිතා නිපජ්ඣ. සංඛිතං නෙතං ගාජෙතො අතතො ගතෙති සරීරං මනෙතිති පි වදනති. සො තෙත කමමත සංගො නිබ්බතති අසකෙතොනො තඤ්ඤා ගාමාපොර සංකාරධානෙතො හුභා නිබ්බතති. නිබ්බතමිතතඤ්ඤා ච වඤ්ඤා සකලසරීරං වුත්තපාසාරං අහංසි. තෙ උගොපි සංභාය ජතා. ඉති ඛරගා ඛරගාපො වෙදිතඤ්ඤා.

අභිදුරෙ අතිකමානති සොචරං පරිගෙසනො සමාගමධානං වා ගච්ඡන්තො අසනනධානෙ ගච්ඡන්තති. තෙසු සුචිලොමො සන්තාරං න පඤ්ඤාති. ඛරලොමො පච්චන්දරිතං දිඤ්ඤා සුචිලොමො යක්ඛං එකදරොච. එතො සමඤ්ඤාති සමම! එස තච ගතං පරිසිඤ්ඤා නිසිතො එතො සමඤ්ඤාති. තෙතො සමඤ්ඤා සමඤ්ඤා එතොති සො කිරි සො මං පඤ්ඤාති තිතො පලායති තං සමඤ්ඤාති වදති සො න ගාගති තං සමඤ්ඤාති, තඤ්ඤා අයං මං දිඤ්ඤා තිතො පලායන්ති මිදංකොනො එවමො. කායං උප නාමෙති ගෙරවරුපං නිමිඤ්ඤා මහාසුඤ්ඤා විවරිතො සකල සරීරෙ ලොමාති උච්චාපෙතො කායං උපනාමෙති. අපනාමෙති රතනසංඛිතං සුචිණ්ණසංඛිතං විය පොකං අපනාමෙති. පාපකොති ලොමො අමිදුකො; සො ගුරං විය අගති විය කතකතපායං විය ව

පටිවජ්ජේතබ්බො, න ඉමිනා සුවණ්ණවණ්ණන සරීරෙන සමපට්ඨිතබ්බො. එවං වුත්තෙ පන සුවිලොමො පාපතො කිර මෙ සමථස්සොති කුණාං පඤ්ඤාං නං සමිණාති ආදිමාන. විහංගො වා ඉතා විපිකාමිති යෙසංඤ්ඤා අමනුස්සා විහංගං විපිකාමා තොනති තෙසං සෙතවුඛං නිලොදරං සුරතතභන්දාදං මහාසිංහං පජ්ජිතනෙතතං හෙරවං වා අතභාවං නිමිණිච්චා දස්සෙතති හෙරවං වා සද්දං සාවෙනති කාපේතතානං යෙව වා මුඛෙ හන්තං පක්ඛිපිච්චා හදයං මග්ගතති, තෙන තෙ සත්තා උච්චතතා තොනති විහතවිතතා. තං සක්ඛියෙවමාන. පාරගබ්බාසාති විජු පාදෙසු ගහෙච්චා තං ආවිජ්ඣිචා යථා න පුතාගච්ඡයි එවං පාරං වා ගබ්බාය විපිකාමිති වදති. සදෙවසොති ආදි වුත්තන්තමෙව. පුච්ඡ සද්දබ්බිබ්බිති යං කිංඤ්ච ආකම්බයි තං සබ්බං පුච්ඡ, අසෙසං තෙ බ්‍යාකරිස්සාමිති සබ්බඤ්ඤාපචාරණං පචාරෙයි.

ඤානොනිදනාති කිංනිදනා? කිංපට්ඨොති අපේතා. කුමාරකා බ්‍යාකරිතොස්සජනනීති යථා කුමාරකා කාකං ගහෙච්චා බ්‍යාජනති විපතති එවං පාපවිතක්කා කුතො සමුට්ඨාය විහංගං බ්‍යාජනනීති පුච්ඡති ඉතොනිදනාති අයං අත්තභාවො නිදනං එතෙසනති ඉතොනිදනා ඉතොජාති ඉතො අත්තභාවතො ජතා. ඉතො සමුට්ඨාය මනො විනාශාති යථා දීඝසුත්තෙන පාදෙ බඬං කාකං කුමාරකා තස්ස සුත්තපට්ඨිතතං අභිභුලියං වෙසේච්චා බ්‍යාජනති සො දුරං ගතත්වාපි පුත තෙසං පාදමුළෙයෙව පතති, එවමෙවං ඉතො අත්තභාවතො සමුට්ඨාය පාපවිතක්කා විතතං බ්‍යාජනති සෙත්තනීති තණ්හාසිත්තෙතො ජතා අත්තසමිභුතාති අත්තති සමභුතා. නිශ්‍රොධස්සෙව චිකිත්ති නිශ්‍රොධවෙතති ජතා පාරෙහා විශ. පුට්ඨි බහු අනෙතපපකාරං පාපවිතක්කා. තංසම පුත්තකිලෙසා ව විසත්තාති ලග්ගා, ලග්ගිතා. භාමෙසුති වජ්ජු කාමෙසු. මාලුවා ව විනාශා වනෙති යථා වතෙ මාලුවා ලතා යං රුක්ඛං නිස්සාය ජයති තං මුලතො යාව අත්තා අත්තතො යාව මුලා පුතපුතං සංසිඛිච්චා අජේඤ්ඤාත්ථිච්චා මතතවිතතා තිට්ඨති, එවං වජ්ජුකාමෙසු කිලෙසකාමා ජසත්තා, පුට්ඨි වා සත්තා තෙති කිලෙසකාමෙති වජ්ජුකාමෙසු විසත්තා.

සෙ නං පජ්ජනනීති යෙ තං අත්තසමභුතාති එත්ථ වුත්තං අත්තභාවං ජතනති. සතොනිදනනති යං නිදනං මනුස්සඅත්ත භාවස්ස තඤ්ච ජතනති. ඉතා නං විනොදෙතනීති තෙ තං එවං අත්තභාවසම්බ්‍යාතස්ස දුක්ඛසට්ඨස්ස නිදනභුතං සමුදයසට්ඨං මග්ග සමෙවන විනොදෙතති. තෙ සමුදයසට්ඨං නිකරන්තා' ඉදං දුත්තරං කිලෙසොසං තරනති. අනිණ්ණපුබ්බනති අත්මිතයොස සංසාරෙ සුපිතනෙතතාපි න තිණ්ණපුබ්බං. අපුනබ්බවාසාති

අනුකම්බවසංඛ්‍යාතස්‍ය නිශේධසම්බන්ධස්‍ය භාවය. ඉති ඉමිංස භාවය වහන්සේ සම්බන්ධ පසාදෙතොස්‍ය අරහත්තනිකුපෙත දෙසනං නිධර්මෙයි. දෙසනාචසානෙ සුචිලොමො තසමිංසෙව පදෙසෙ ධීතො දෙසනානුසාරෙන සද්දං. පෙසෙතිං සොසාපතතිඵලෙ පතිට්ඨිතො. සොසාපනතා ච නාමි න කිලිට්ඨතතාපෙ තිට්ඨතති සහ ඵලපටිලොභෙනස්‍ය සරිතෙර සෙතකණ්ඩුපිලකසුචිතො සබ්බා පතිතා, සො දිබ්බවත්තිචතො දිබ්බවරුදකුලුතතරුසමො දිබ්බ වෙරුනෙවර්තො දිබ්බාභරණගතිමාලධිතෙ සුවණ්ණවණ්ණො හුත්‍යා භූමදෙවතාපරිහාරං පටිලභීති.

න ති සං.

10. I. 4.

වතුන්-සුඛමෙධනීති සුඛං පටිලභති. සුඛෙ සෙසොති සුඛෙ සුඛෙ සෙසොති. තිට්ඨමෙව සෙසොති අන්තො. මෙධ න පටිලුච්ඡිති අතං සතිමාති ඵතතතෙන වෙරතො න බුච්ඡති. යස්‍යාති යස්‍ය අරහතො. අභිංසාසාති කරුණංසෙව කරුණාසුඛභාගෙව මෙතො සොති සො මෙතතසෙඤ්ච මෙතතාසුඛභාගෙඤ්ච හාපෙති. අඵවා අංසොති නොධාසො බුච්ඡති, මෙතො අංසො ඵතස්‍යාති මෙතතංසො. ඉදං වුතතං හොති යස්‍ය අරහතො සබ්බ නාලං අභිංසාසෙ රතො මතො යස්‍ය ච සබ්බභූතෙසු මෙතතො නොධාසො අපි තස්‍ය තෙනති පුග්ගලෙන සද්ධිං වෙරං නාම නපී යතති.

වතුන්.

10. I. 5.

පඤ්චමෙ-සෙතඛනි ගතිතො හොතිති සො කිර තස්‍යා උපාතිකාය ඵකපුත්තකො. අඵ නං සා දහරනාලෙසෙව පබ්බාපෙයි. සො පබ්බාපිතනාලෙසෙව පට්ඨාය සිලවා අසොසි වහ්නසම්පන්නො, අචරිපුපජ්ඣායආගනාකාදිනං වහ්නං නතමෙව හොති, මාසස්‍ය අට්ඨ දිවසෙ පාතොව වුට්ඨං ය උදකමාලනෙ උදකං උපට්ඨා පෙතිං ඛම්මසවණ්ණං සම්මජ්ඣති දිටං ජලෙතිං මිඬුරස්‍යරෙන ඛම්මසවණං සොසෙති. භික්ඛු තස්‍ය ථාමං ඤාතිං සරහාණං හණ සාමණේරුති අපෙක්ඛසනති, සො මස්‍යා හදංගොතො රුජ්ඣි කායො වා බාධනීති කිඤ්චි පට්ඨාහාරං අකත්වා ඛම්මාසනං අභිරුහිත්වා ආනාසගඛිතං ඕතාසරනො විය සරහාණං වත්වා ඕතරනො මස්‍යා මාතාපිත්‍රතමපි ඉමස්‍ය සරහසෙඤ්ඤ පතති වදති. තස්‍ය මාතාපිත්‍රතෙර පතති දිනතොවං න ජනනති. අතනතරතත හාපෙ පතස්‍ය මාතා යතති ජනා. සා දෙවතාති සද්ධිං ආගතා ඛම්මං සුචිං සාමණේරෙන දිනතපතති. අනුමොදමි තාතාති වදති

සිලසම්පන්නා ව නාම හික්කු සදෙවකයා ලොකයා පියා හොත්තීති තත්ථං සාමණේර දෙවතා සලජා සභාරවා මහාමුග්ගං විය අග්ගිකකම්භං විය ව නං මිඤ්ඤානති. සාමණේර භාරවෙන තං යක්ඛිණීං ගරුං තත්ථා පසානති, ඛම්මසම්මයකකම්භාගමාදිසු සාමුමානාති යක්ඛිණීයං අග්ගාසනං අග්ගොදකං අග්ගපිණ්ඩං දෙනති, මහෙසකකාපි යක්ඛා තං දිග්ඛා මග්ගා මික්කමනාති අසනා උච්චගනති. අප් සො සාමණේරෙ වුද්ධිමනාය පරිපක්ඛිජ්ජිතො අනතිරතිපිට්ඨො අනතිරතිං විනොදෙදුං අසනකානොනාපරුලහ කෙසතඛො කිසිට්ඨතිවාසනපාරුපනො කයාපි අනාචාරාචාරා පතනවිවරමාදය එකසකාප මාතුසරං ගනො.

උපාසිකා පුත්තං දිග්ඛා වජ්ජිතා අග තාත! තිං පුබ්බ අචරිසුපජ්ජිකාමග්ගි වා දහරසාමණේරෙගි වා සද්ධිං ඉධංගච්ඡසි, කසමා එකසොව අජ් අගනොති? සො උක්කණ්ඨිකභාවං ආණ්ඩෙයි. සද්ධිං උපාසිකා නාතප්පකාරෙන සරාචාසෙ ආදිතවං දසෙය්‍යතීං පුත්තං මවදමානාපි තං සඤ්ඤපෙතුං අසනකානති අපෙපවතාම අතතතො ඛම්මතාගපි සලුකෙකයානිති අනුග්‍යො ජෙතීව තිච්ඡ තාත! යච තෙ යාගුහතං සමාදෙමි, යාගුං පිවිතීං කතහතකසිවමයා තෙ මනාපාති වජ්ජති නිගරිතීං දය්‍යාමිති වතී ආසනං පඤ්ඤපෙතීං අදසි, නිසිදි සාමණේරෙ. උපාසිකා මුහුතෙතතෙව යාගුචර්තං සමාදෙතීං අදසි, තතො ගතං සමාදෙය්‍යාමිති අවිදුරෙ නිසිතො තණ්හුලෙ ඛොවති තත්ථං සමග්ග සා යක්ඛිණී කතනනු ඛො සාමණේරෙ කිඤ්චි හික්කාහාරං ලග්ගි උදනු නොති අචර්මානා තස්ස විබ්බමතු කාමතාය නිසිතතභාවං ඤාතීං මාතෙව ඛො මෙ දෙවතානං අනතරෙ ලජ්ජං උපාදෙය්‍ය ගච්ඡාමයා විබ්බමතෙ අනතරං කණ්ඩති අගනොති සරිරෙ අභිමුච්චිතීං ගිවං පරිවතෙතතීං භූමියං පාතෙයි, සො අක්කිති විපරිවතෙතති ඛෙලෙන පග්ගරෙනනන භූමියං විපච්ඡද්ධිං තෙන වුත්තං යතෙකම්භා ග්ගිතො හොතිති.

අභාසිති උපාසිකා පුත්තයා තං විපකාරං දිග්ඛා වෙනෙත ගනොති පුත්තං ආලිඛිතීං උරුසු නිපජ්ජාපෙයි, සකලගාමි වාසිනො අගනොති ඛලිකමාදිති කරොති, උපාසිකා පරිදෙව මානා ඉමා ගාථායො අභාසි.

පාපිභාසිසපකම්භාසි මනුසො අධම්මඋපොසථයා පවුග්ගම ණඤච අනුගමණඤච කරුණාමාති සත්තමියාපි නවමියාපි උපො සථභිකාති සමාදියනති, වාතුද්දසිපණ්ණරසිතං පවුග්ගමණානු ගමණං කරොන්නා තෙරසියාපි පාටිපදෙපි සමාදියනති, වය්‍යා වාසයා අනුගමණං කරුණාමාති මිත්තං පචාරණාතං අනතරෙ අභිමානං නිබ්බද්ධිපොසථිකා ගවනති ඉදං සකියාය වුත්තං පාපිභාසි

පක්කකුමාරි. අධිකමසුසායනානි අධිකෙතනි සුච්ඡි සමායතං
 සමසුතතනානි අපෙඨා. මුහුමච්ඡිකතානි සෙව්ච්චිතං. නි ගෙනා
 යනාහි නිලනානි න තෙ ගෙනාහි යනාහි නිලනෙතනි. පුත
 මාතුද්දකතානි ඉමං ගාරාය සාමෙණරකා කායෙ අභිමුතතා යනාහි
 ආග. ආවි වා යදි වා රතොති කායාහි සමමුතෙ වා පරමමුතෙ වා.
 පමුතතාපති පමුතනි අපි. උපපච්චාපිති උපපතිතාපි. සෙව
 සකුණො විය උපපතිතා පලායසි තථාපි තෙ මොකොතා නපතිති
 වදති. එවකුම පන වනාහි සාමෙණරං මුකුචි. සාමෙණරො අතතිති
 උමමිලෙසි. මාතා කෙසෙ පතිරිය අසාසනානි පසාසනානි රොදති.
 සො අමනුසොන ගතිතොමතිති න ජනාති, ඔලොකෙනොතා පන
 අතං පුරෙක පිණි නිසිනොතා, මාතාපි අවිදුරෙ නිසිදිතා තණ්හල
 බොවති, ඉදති පනවති ගුමියං නිපතොතා මාතාපි මෙ අසාසනානි
 පසාසනානි රොදති, සකලගාමවාසිනොපි සනාතිපතිතා, කිනතු
 බො එතනති නිපතනකොව මතං වා අමමාති ගාරමාග. කාමෙ
 මජ්ඣිමානාති දුට්ඨෙව කාමෙ පගාය. පුනායකප්පනානි විබහමත
 වසෙත ආගමති. පුනා ජීවං මනොති මොති උපපච්චිතා
 පුත ජීවනොතාපි සො මතකොව, තඤ්ඤා තමෙ රොදනානි වදති.
 ඉදතිසා සරාමායෙ ආදිතවං දෙසොනති කුකකුලාති ආදිමාග.

තථ කුකකුලාති සරාමායො කිර උණ්ණෙවන කුකකුලා
 නාමි ගොති. කාසා උප්පාසකාමසෙති අතිබාවථ ගද්දං තෙ
 කොතුති එම වනාහි යං තිං විබහමකුකාමොපි යකොත පාපිතො
 ඉමං විපකාරං කාසා මියං උප්පාසකාම නිප්පාසකාම ආරොව
 යාමාති වදති පුනා බසතිතුමිප්පිති ආදිතසරතො නිගවහණං.
 විය සරා නිගරිතා බුද්ධසාසනෙ පබ්බජිතො පුත මහාබාහදිසෙ
 සරාමායෙ බසතිතුං ඉමිපිති අපෙඨා සො මාතරි කපෙඨනායා
 කපෙඨනායා සලලකෙබ්බා ගිරොතතපං පවිලතිතා නති මිත්තං.
 ගිහිතාපෙන අපෙඨාති ආග අපසා මාතා සාසු තාතාති කුට්ඨා
 පණ්ණිතසොජනං ගොපෙතා තතිවසොසි තාතාති පුමි. පරිපුණ්ණ
 වසොමති උපාසිකෙති. තෙන හි තාත! උපසමපදං කරොගිති
 තිව්වරසාපක අදසි. සො තිව්වරං කාරාපෙතා උපසමපනො බුද්ධ
 වමනං උග්ගණනොතො තෙපිපෙකා හුතා සිලාදිතං ආගතව්බොතො
 තං තං පුරෙතොතා න වරණොව අරහතං පනා මහාබමම
 කපිකො හුතා වීසංවසාසනං යනාහි සකලජබ්බදිපං බොගෙනා
 පරිතිබ්බාසි.

ප ඤාන මං.

10. I. 6.

ජවෙඨ-ජෙතමනෙති ජෙතවතසා පව්වනො කොසමකුට්ඨා
 නාමි අපි, තථ විහරති. බමමපදනාති ඉධ පාචිසෙසනං සබ්බතං
 අරුලානා ජබ්බිසතිවතො තනාති අධිපොතා. තහු පෙරො තනමි.

සම්මය අනෙකාපිතාපර නිසිනෙකා මිශ්‍රණයෙන් සරසාදුනු කළා අසාමාදවශය. හාසනි. එම. ගොසෙසිනි සා කිර පුතන. පියබහර. අවෙකනාදය ජනවනසා පවිත්තිහාගතො පවිතිය ගොවර. පරියෙසනති අනුප්‍රසබ්බන නගරාභිමුඛි හුළා උචාර පණාවබෙලසිඛානිකප්‍රබොජනානි පරියෙසමානා පෙරණ වස නව්තාන. පළා මිශ්‍රණයර. අසොසාසි; තණා සො සද්ද ඡවි ආදිති ජෙළා අවසිමිඤ්ජ. ආභවම හදයබ්බමනියො හුළා අව්තාසි අරණා ගොවරපරියෙසනෙ විතතමි න උපාඤ්ඤි මිනිතසොනා බමමමෙව පුණ්ණති සීතා, සකබ්දරකසා පන දහරතාය බමම සවණ විතතමි න උපාඤ්ඤි, සො ජිකව්තාය පිළිතතතා කසමා අමම! ගතතතව්තානෙ බාණුකො විය තිව්සි? න මග්ගො බාදනියො වා ගොජනියො වා පරියෙසසිති පුතපුතා මාතර. වොදෙති, සා බමමසවණසා මෙ අනතරායං කරොතිති පුතතතං මාසදං තපි සිසබ්බාගිති එම. තොසෙසි.

තත් මා සද්දං කපිති සද්දං මා කරි. පාපණිප්‍රමානී ගාරාය සා අතතනො බමමතාය සමාදිනනං පඤ්ඤාසිලං දසොති තත් සංසමාමගසති සංයමාම සංයතා ගොම; ඉමිනා පාණාතිපාතා විරති ගතිතා, දුතියපදෙන මුභාවාදා විරති, තතියපදෙන සෙසා තියො විරතියො. අපි මුග්‍ගෙවම පිභාවගොතිසාති අපිතාම ගකබලොකෙ උපනතනාති ඉමාති පඤ්ඤි වෙරාති පහාය ගොතිගො පටිපඤ්ඤා ඉමාය ජාතකප්‍රබ්බිකාය පිභාවගකබලොකොති යා මුග්‍ගෙවම තාතාති වදති.

ජ ඛා.

10. I. 7.

සත්තමෙ-නෙති ගො පනි සමගෙහාති සුරියසා අත්ඛිකමණ සම්මයත. තදා කිර ගතවා පව්තාගතෙත මහාජකසා බමම. දෙසෙළා මහාජනං උගොසාජෙළා නහානගොව්තෙත නහානා ගතිකුටි පටිවෙණ පඤ්ඤාතතවරප්‍රදායසනෙ පුරජිමිලොකබාතුං ඔලොකය මානො නිසිදි. අපෙකවාරිකවිවාරිකාදගො පංසුකුලිකපිණි පාතිකාතිකුලු අතතනො අතතනො වසතව්තානෙති තිකබමිනා ආභවම දසබලං වද්දිනා රතතතාදියො පටිකපිමානා විය තිසිදිංසු. අර නෙසං අර්ථාසායං විදිනා සත්තා තිබ්බාණපටිසංසුතතං බමමි කපං කපෙසි.

එම. ගොසෙසිනි සා කිර සිතර. අවෙකනාදය පුතන. අභිකුලියා ගතෙළා ජනවනපිට්ඨියං පාකාරපටිකෙකපසමිපෙ උචාරපණාව බෙලසිඛානිකං පරියෙසමානා අනුප්‍රසබ්බන ජනවනවාරකොව්තං සමපතතා. ගතවතො ව ආනන්ද! පතනං ආහර විවරං ආහර විභාසාදනං දනං දෙතිති කපෙතතසා සද්ද සමිනා වාදසහත්

මහනමෙව ගණනාති, බලමං දෙසෙන්නායං සමෙපි චක්කවාළපරි යන්නං තථා පරිසං නිසිදති යථාපරිසං ගච්ඡති, බහි පරිසාය එකබ්බුලමත්තමපි න නිගච්ඡති මා අකාරණං මධුරසද්දා තස්සිති. තත්ත්වං යක්ඛිණී බහිපරිසාය සීතා සද්දං න සුණංති වාරකොට්ඨකො සීතාය පතස්සා මහතියා බුද්ධවිජිතා අභිමුඛෙ සීතා ගක්ඛිකුටි පඤ්ඤයි, සා නිවාතො දිපසිඛා විය තදා බුද්ධායාරමෙත හත්ථානුච්චාදි රහිතං නිවෙලං පරිසං දිස්වා චුක්කමෙත්ථ කිඤ්චි හාජනියගණං හවිස්සති යතො අහං සප්පිතොලමධුරාණිතාදිසු කිඤ්චිදෙව පත්තතො වා හත්ථතො වා පග්ගරත්තං භූමියං වා පත පතිතං ලහිස්සාමිති අනෙත්තාවිහාරං පාවිසි. වාරකොට්ඨකො අවරුද්ධිකාතං නිවාරණත්ථාය සීතා ආරක්ඛදෙවතා යක්ඛිණීයා උපතිය්සං දිස්වා න නිවාසෙයි. තස්සා සහ පරිසාය එකිභාවගමණෙන මධුරස්සාසෙර ඡවිආදිති ඡිද්දිත්වා අවසීම්ඤ්ජං ආහවෙ අට්ඨායි. තං බලමසවණත්ථාය නිවෙලං සීතං පුරිමිතයෙනෙව පුත්තකා වොදධංසු. සා බලමසවණස්ස මෙ අත්තරායං කරොත්ථිති පුත්තතො තුණ්හිඋහතපිකො! ගොගිති එමං තොසෙයි.

තත්ථ-ශාමාති යාව බලමං සුණංති තාව තුණ්හි ගොථාති අත්ථො. සබ්බගත්ථසමොචනතති නිබ්බාණං. ආගමම සබ්බෙ ගත්ථො පමුවෙතති, තස්මා තං සබ්බගත්ථසමොචනතති වුවෙති. අතිභොලාති වෙලාතික්කත්තා, පමාණංතික්කත්තා. පිසාසනීයාති මිත්තනා, පත්ථනා. නිගණාපිසගාරතති යා අයං අස්ස බලමස්ස මිත්තනා පත්ථනා ඉදං මිත්තං තතො පියතරතති අත්ථො. පියතරාති වා පාසො. පාණි නිතති යථා පාණිතං දුක්ඛා මොවෙති, තෙ මොවෙතිති පාණි තොති ආහරිත්වා වත්තබ්බං. යං බමිමිං අභිසම්බුද්ධතති යං බලමං ගහවා අභිසම්බුද්ධො. තුණ්හිභුත්තායං උත්තරාති ත කෙවලං අහ මෙව, අයං මෙ ගහිණී උත්තරාපි තුණ්හිභුතා නිව්ඨති. සබ්බමස්ස අනිඤ්ඤාසාති අමමි! මයං පුබ්බෙපි ඉමිං සද්ධාමමෙව අජනිත්වා ඉද්දති ඉදං බ්‍රාහ්මණාදිදුක්ඛං අනුභවත්තා දුක්ඛං වරාමි. මහබ්බාති පඤ්චති චක්කුති චක්කුමි.

බලමං දෙසෙන්නායෙව ගහවා පරිසං සලලක්ඛයමානො තස්සා යක්ඛිණීයා මෙව යක්ඛදුරක්ඛය ව සොතාපතතිඵලස්ස උපතිය්සං දිස්වා දෙසනං විනිවිසෙවත්වා විතුසවෙකථං දිපෙයි. තං සුත්වා තස්මිංයෙව පදෙසෙ සීතා යක්ඛිණී සද්ධිං පුත්තත්ත සොතාපතතිඵල පතිට්ඨිතා. සිතුයාපි පතස්සා උපතිය්සයො අපට්ඨි, අනිද්ගරත්තා පත දෙසනං පටිච්ඡිකිතුං නාසක්ඛි. ඉද්දති සා යක්ඛිණී පුත්තස්ස අනුමොදනං කරොත්ථි සාබු මො පණ්ඩිතො නාමාති ආදිමං.

අප්‍රාණං හි සමුග්ගතානි අහං හි අප්‍ර වචනෙන උග්ගතා සමුග්ගතා. සාසනෙන වා උග්ගතා සමුග්ගතා, නිව්‍යෙ සුඛි තොගිති. දිව්‍යානිති මයා ව තයා ව දිව්‍යානි. උග්ගතරාපි පුණ්‍යානුෂේඛි අමතාතං වතුසම්මපටිවේධතාවං. ධීතා මෙ උග්ගතරාපි පුණ්‍යානුනි වදන්.

සහ සම්මපටිවේධනෙන්ව සාපි පුටිලොපමා විය සබ්බං සෙත කණ්ඩුකවත්‍රදාදිභාවං පතාය දිබ්බසම්පත්තියං පටිලුභි සද්ධිං පුත්තොතං. ධීතාපතංගා යථා නාම ලොකෙ මාතාපිත්‍රානි ඉස්සරියෙ ලද්දා පුත්තානම්පි තං තොති එවං මාතුදානුභාවෙන්ව සම්පත්තියං. ලුභි. තපො පට්ඨාය ව සා සද්ධිං පුත්තනෙන්හි ගතිකුටිසම්මප රුත්තෙධයෙව නිවාසරුක්කං. ලුභිනි සායං පාතං බුද්ධිදස්සනං ලහමානා ධම්මං පුණ්‍යමානා දීඝරතං තපෙත්ථ වසි.

සත්තමං.

10, I. 8.

අනුමෙ-ගෙනනිවිදෙව කරුණිසෙතානි වාණීරුකම්මං අධිපෙතං. අනාථපිණ්ඩකො ව රාජගහසෙට්ඨි ව අසුසුමසුසු. ගහිණීපතිකා තොනති. යද් රාජගහෙ උට්ඨානකගණිකං මහස්සං ගොති, තද් රාජගහසෙට්ඨි තං ගහෙත්වා පසුච්ඡතවසෙනහි සාවත්ති. ගතත්වා යොජනමිත්තෙහි සිත්තා අත්තනො ආගතභාවං ජනාපෙති. අනාථ පිණ්ඩකො පවුට්ඨගතත්වා තස්ස මහාසකකාරං කත්වා එකයානං ආරොපෙත්වා සාවත්ති. පටිසති. සො සචෙ ගණිකං ලුහුං විකතියති විකතිණානි නොචෙ ගහිණීසරෙ ධූපෙත්වා පක්කමති. අනාථ පිණ්ඩකොපි තපෙත්ථ කරොති. ස්වායං තද්‍යපි තෙනෙන්ව කරුණිසෙත අගමාසි තං සත්වාගෙනං වුට්ඨං.

තං දිව්‍යං පන රාජගහසෙට්ඨි යොජනමිත්තෙහි සිත්තො අනාථ පිණ්ඩකො ආගතභාවජනනත්ථං පෙසිතං පණණං න සුඤ්ඤි, ධම්ම සවණ්ණාය විහාරං අගමාසි. සො ධම්මකථං සුත්වා ස්වාතනාය බුද්ධි පමුඛං තික්ඛුසංඝං නිමිත්තත්වා අත්තනො සරෙ උද්ධිකඛණාපන දුරුථාලනාදිති කාමරසි. අනාථපිණ්ඩකොපි ඉද්දති මයං පවුට්ඨග්ග මණං කරියානි ඉද්දති කරියානිති සරවාමරපි පවුට්ඨග්ගමණං අලුභිත්වා අත්තොසරං පටිවේදා පටිසත්ථාරම්පි න බහුං අලුත්ථ, කිං මහාසෙට්ඨි! කුසලං දුරකරුපානං? නසි මග්ගෙ කිලනෙතානි? එත්තකොච පටිසත්ථාරො අගොසි.

සො තස්ස මහාබ්‍යාපාරං දිස්වා “කීනත්‍රඛො තෙ ගතපඨි! ආවාසො වා ගවිස්සති”ති ඛකිකො ආගතනගෙනෙන්ව කථං පවත්තත්වා තස්ස මුඛතො බුද්ධිසද්ධං සුත්වා පසුච්ඡවණණං පිනිං පටිලුභි. සා තස්ස සිසෙක උට්ඨාය යාව පාදපිට්ඨිතා පාදපිට්ඨිතා

උට්ඨාය යාව සීහා ගව්න්ති, උභතො උට්ඨාය මජ්ඣෙක මභිද්ධි,
මජ්ඣෙක උට්ඨාය උභතො ගව්න්ති සො පිතියා තිරන්නරං. පුදො
බුද්ධොති තිං ගහපති! වදෙසි? බුද්ධොතාහං ගහපති! වදමිති
එවං තික්ඛතං. පුට්ඨිති: සොසොපි ඛො එසො දුලලහො ලොකගමි-
යද්දං. බුද්ධොති ආහං. ඉදං සත්ථාය වුත්තං, අසොසාසි ඛො අනාථ
පිණ්ඩිකො ගහපති බුද්ධො කීර ලොසෙන උපපත්තොති.

එතදසොසි, අකාලො ඛො අජ්ජාති සො කීර තං සෙට්ඨිං.
පුට්ඨි කුභිං ගහපති! සත්ථා විහරතීති, අපංසා සො බුද්ධා තාම
දුරාසද්ධ ආසිවිසසද්ධා හොනති, සත්ථා සිතවතො වසති න සත්තං
තත්ථ තුමහාදිසෙති ඉමාය වෙලාය ගතත්තති ආවිසති, අපංසා
එතදසොසි. බුඛංගනාස සතිසා නිපජ්ජිති තං දිවසං කීරංසා ගණිති
ගතපට්ඨ වා උපට්ඨානෙත්ථ වා විතතමිති න උපපජ්ජි සායමාසමිති
න අකාසි, සත්තභුමිකං පත පාසාදං ආරාහං සුපඤ්ඤාත්තාලං.
කතවරසයනෙ බුද්ධො බුද්ධොති සජ්ඣායං කරොත්තොව නිපජ්ජිතො
තිද්ධං ඔක්කමි, පෙන වුත්තං, බුඛංගනාස සතිසා නිපජ්ජිති.
රතතිසා සුදං තික්ඛතං. උට්ඨාසි පහාගානති මඤ්ඤාමානොති
පඨමියාමෙ තාව විතිවත්තෙ උට්ඨාය බුද්ධො අනුසාරි අපංසා බලව
පසාදෙ උදපාදි පිතිආලොකො අසොසි සබ්බතමි. විගච්ඡි දිවස
ගග්ගුර්ලතං විය වක්ඛුට්ඨානං සුරිසුට්ඨානං විය ව ජතං සො
පමාදං ආපනොතාවති වඤ්චිතොවති¹ සුරියො උග්ගතොති උට්ඨාය
ආකාසතලෙ සීතො වන්ද. උලොසෙනො එතොව ගාමො ගතො
අඤ්ඤා වෙ අත්ති පුත පවිසිතො නිපජ්ජි, එතෙත්ථපායෙන මජ්ඣම
ගාමාවසානෙපි පට්ඨමියාමාවසානෙපිති තික්ඛතං. උට්ඨාසි, පට්ඨම
ගාමාවසානෙ පත බලවපවුත්තෙයෙව උට්ඨාය ආකාසතලං ගතො
මහාවාදහිමුඛොව අසොසි, සත්තභුමිකවාරං සයමෙව විවටං අසොසි.
සො පාසාද්ධ ඔරාහං අනතරවිපිං පටිපජ්ජි විවිජිංසුති අයං මහා
සෙට්ඨි බුද්ධුපට්ඨානං ගමිසාමිති නික්ඛන්තො, පඨමදස්සනෙනෙව
සොතාපතතිඑළ පතිට්ඨාය තිණ්ණං රතනානං අග්ගවට්ඨානො
ත්ථො අගදිසං සබ්බාරාමිං කතො වාතුද්දිසංස අරිසංසංස අනො
වට්ඨාසො ගමිසාති, ත සුභතමිසා වාරං පිද්දිත්තති වින්තොති
විවරිංසු අහතරධාසිති රාජගහං කීර ආතිණ්ණමිත්තං අනො
තහෙර නව කොට්ඨෙයා බහිතහෙර තවාති තං උපතිස්සාය අට්ඨා
රස මිත්තසොට්ඨෙයා වසනති, අවෙලාය මිතමිත්තසො බහි නිහරිත්තං
අසකොත්තො අට්ඨාලසෙ ජතො බහිවාරෙ බිපනති. මහාසෙට්ඨි
තහරතො බහි තික්ඛන්තමිත්තොව අලලසරිං. පාදෙන අකකමි
අපරමි පිට්ඨිපාදෙන පහරි, මික්ඛිතා උපපතීති: පරිකිරිංස
දුග්ගතො තාසාපුටං අතිහති,² බුද්ධිපසාදෙ තත්තොසො,³ තෙනෙත්ථ

1. ම. ග්ගරති. 3. ම. තාසාපුටෙ අතිහරි. 4. ම. සත්තකිංසො.

2. බු. සි. පසාදාආපනොමිති බුද්ධිතොමිති, ම. වසිමිති.

ආලෝකො අනතරධාසි, අකිකාපො පාතුරහොසි සද්දමනුසාරොව සිති සෙවරියා උසාහං ජනෙය්‍යාමිති සුවණණතිසිතිණිකං සවෙවනො විය මිවුරියාපෙන සද්දං අනුසාරොවි.

සතං කාසුකුසලසංඝානිති පුරිමපද්‍යතිපි ඉමිනාව සහසපදෙන සද්ධිං සමබ්බතිත්තාති යපෙව හි සතං කාසුකුසලසංඝාති සතං සහසාති ගජ්ඣි සතං සහසාති අයා සතං සහසාති රජාති අයමේන් අපේන්, ඉති එකෙන සතසහසාමෙව දිපිතං පදවිති භාරයාති පදවිතිනාපො නාම සමගමණෙ විතතං පාදනං අනතර මුවරිතතමිතං. ඩාලං ගාණනාති සොළසිතති තං එකං පදවිති භාරං සොළසි ගාණෙ කතා තතො එකො කොට්ඨාසෙ පුත සොළසධා තතොපි එකො සොළසධාති එවං සොළසවාරෙ සොළසධා තිත්තයා එකො කොට්ඨාසො සොළසි කලා නාම, තං සොළසිං කලං එතාති වතතාරි සතසහසාති ත අග්ගතති ඉදං වුත්තං තොති, සතං ගජ්ඣසහසාති සතං අයසහසාති සතං රජ සහසාති සතං කාසුකුසලසංඝාති තා ව වො ආමුත්තමණිකුණකලා සකලප්ලවුදිපෙ රුජසිතපෙවොති ඉමිසමා එත්තකා ලාභා¹ විහාරං ගච්ඡන්තයා තගමි සොළසිකලාසධාතෙ පදෙසෙ පවත්නවෙතොව උත්තරිතරාති. ඉදං පන විහාරගමණං කයං වසෙන ගතිතනා? විහාරං ගන්තො අනතතරාසෙන සොතාපතතිඑලෙ පතිට්ඨානතයා ගතිමාදාදිති පුජං කරියාමි වෙතිතං වජ්ජියාමි ධම්මං සොයාමි දිපපුජං කරියාමි සබ්බං තිමනෙතතා දුතං දයාමි සිකිකාපදෙසු වා සරණෙසු වා පතිට්ඨාසියාමිති ගච්ඡන්තොපි වසෙන වට්ටතිසෙව.

අකිකාසො අනතරධාසිති සො කිර විනෙතසි, අහං එකකොති සකුකුසලොති, අනුසුත්තොපි මෙ අති, කසමා ගායාමිති පුරො අහොසි. අරයා බලවා බුද්ධපසාපද උදපාදි, තසමා අකිකාපො අනතරධාසිති, සෙසවාරෙපුපි එසෙව තයො අපිව පරතො පරතො ගච්ඡන්තො හිංසතතෙ පුසානමග්ගෙ අට්ඨසම්බලිකමංසලොතිතා දිතිපි² අනෙකපිධාති කුණපාති අද්දස, සොණසිගාලාදිකසු සද්දං අසොසි තං සබ්බං පරිසයං පුතපුතං බුද්ධගතං පසාදං වසෙසිතො මද්දනො අගමාසියෙව. එහි සුදත්තාති සො කිර සෙවරි ගච්ඡන්තොව විනෙතසි, ඉමිසමිං ලොකෙ බහු පුරණකයා පාදයො තිත්තො මගං බුද්ධා මගං බුද්ධාති වදන්ති, තපනනුමො අහං සජ්ඣ බුද්ධගාමං ජනෙය්‍යන්ති අරයා එතදහොසි, මග්ගං ගුණවසෙන උපපන්නං නාමිං මහාජාතා ජනාති, කුලදත්තියං පන මෙ නාමිං අකුසල මගං ත කොපි ජනාති, සෙව බුද්ධා ගපියාති කුලදත්තිකතාමෙන මං ආලපියාතිති, සත්ථා තයා විතතං සුචා එවමාග.

1. වු. සි. එත්තකාකුසලා. එත්තකාකලා-බහුසු.

2. මං.සලොතිතතාති ආදිතිපි-කපෙව.

පටිතිබ්බුණොති කිලෙසපරිතිබ්බාණොති පරිතිබ්බුණො. ආසන්නා
 යොති තණ්හායො, සන්තිනති කිලෙසවුපසමං. පප්පසානාති පඤ්ඤා,
 ඉද්දං පන වඤ්ඤා සන්තා තස්ස ආනුසුබ්බිකථං කපෙතිං ඔත්තො
 වන්තාරි සච්ඡාති පකාසෙයි. සෙවසි බම්බෙදෙසනා සුඤ්ඤා සොභා
 පතතිඵලෙ පතිට්ඨාය බුද්ධිපමුඛං හික්කුසබ්බං නිමිත්තොතිං පුන
 දිවසනො පට්ඨාය මහාදුතං දුග්ගං ආරභී. බිච්ඡිසාරාදයො සෙවසිස්ස
 සාසනං පෙසෙතති ඤානං ආනන්දානුකො, යං නප්පකොති ඤානං ඉතො
 ආසාදපෙතිති. සො ආලං භූමෙහ බහුක්ඛිට්ඨාති සෙබ්බ පටික්ඛිපිඤ්ඤා
 පඤ්ඤාති සකච්ඡෙතති ආනිතවිභවෙන සත්තාතං මහාදුතං අද්ධි.
 දුතපරිසොසානෙ ව භගවන්තං සාවඤ්ඤා වස්සාවාසං පටිඤ්ඤා
 පෙඤ්ඤා රුජ්ඣගස්ස ව සාවඤ්ඤා ව අනන්තරං යොජනෙ යොජනෙ
 සත්තසංස්සං දඤ්ඤා පඤ්ඤාචන්දනාදිස විහාරෙ කාරෙතො සාවඤ්ඤා
 භගවතො ජෙතවත්තමහාවිහාරං කාරෙතො බුද්ධිපමුඛස්ස හික්කු
 සබ්බස්ස නිග්ගාදෙයි.

අ ව ඩි මං.

10. 1. 9.

නවමෙ-රජිකාස රජිකානති එකං රජිකං භගෙතිං තෙනා
 අපරං භව්ජනො රජිකාය රජිකං උපසංඝතොතො නාම හොති.
 සිඛ්ඛාචකෙපි එතෙව තයො, එත්ථ රජිකාති රජිකං, සිඛ්ඛාම
 ඝාතති වතුකං.

කිං මෙ ඝාතාති කිං ඉමෙ කතා? කිං කණ්ණෙති අනෙතො. මධු
 පිතාම නෙසායෙති ගණ්ණමධුපාණං පිතා විශ සයනාති ගණ්ණමධු
 පාණං පිතො කිරි සිතං උක්ඛිපිතුං න සකෙතොති අසඤ්ඤා හුඤ්ඤා
 සයනෙව, තයො එවමංත. යං ච පන අප්පට්ඨානිසනාති තඤ්ඤා පන
 බම්බෙ අප්පට්ඨානිසං දෙසෙති, බාහිරකඤ්ඤා සුමධුරමි හොජනං
 පුනපුනං භුඤ්ඤාතස්ස න රුච්චිති අප්පතොති කිං ඉමිතොති
 පටිපාඨෙතබ්බං අප්පතෙතබ්බං හොති, න එවමංත. බම්බෙ, ඉමිං
 හි බම්බෙ පණ්ණිතා වස්සසත්ථෙ වස්සසත්ථෙ සුඤ්ඤාතො හිතො
 න භව්ජනාති, තෙනාත අප්පට්ඨානිසනාති, අප්පට්ඨානිසනාතොති
 අනාසිතතං ඔජ්චන්තං. යථාහි බාහිරති අසඤ්ඤාතොති අසඤ්ඤාතොති
 සප්පට්ඨානිසනාති අනාසිතොති යොජනොති මධුරති ඔජ්චන්තොති
 හොති, න එවමංත. බම්බෙ අයං හි අත්තොති බම්බෙය මධුරෙ
 භවම ඔජ්චා ව න අසඤ්ඤා උපසිත්තො, තෙනාත අප්පට්ඨානිසනා
 මොජ්චනාති. පිට්ඨාති මසඤ්ඤා අසඤ්ඤාති පණ්ණිතපුරිසා පිට්ඨාති
 විශ. වලාභකාමිවදායුති වලාභකතනරතො නික්ඛන්තඋදකං
 සමමාභිතතො පටිකා පිග.

න ව මං.

10. 1. 10.

දසමේ-පුඤ්ඤං චිත පභවි බහුතරී බහුං චිත පුඤ්ඤං පභවිති.
දසමිං.

10. I. 11.

එතාදසමිං උත්තාතමෙව.

එතාදසමිං.

10. I. 12.

එදසමේ-ආලම්බනාදි ආලම්බි තං රට්ඨමි නගරමි, තඤ්ච
භවතං නගරස්ස අවිදුරෙ භාද්‍රතමෙනෙත සීතං භගවා තත්ථ විහ
රතෙතා තං නගරං උපනිස්සාය ආලම්බං¹ විහරතිති වුත්තො.
ආලම්බස්ස සකඛස්ස භවතෙති එත්ථ පන අයං ආනුප්‍රබ්බිකථා:-

ආලවතො කීර රුජ විවිධතාවකුපභොගං ඡෙධ්වනිං චොර
පට්ඨාභතත්ථං පට්ඨජනිසෙධතත්ථං බ්‍යායාමිකරණත්ථඤ්ච සත්තමේ
සත්තමේ දිවසෙ මිගචං ගච්ඡෙතො එකදිවසං බලකායෙන සද්ධිං
කතිකං අකාසි, සස්ස පස්සෙත මිගො පලායති තස්සෙව සො
භාජෙති. අථ තස්සෙව පස්සෙත මිගො පලාසි, ජවසම්පන්නො
කීර රුජ ඛත්තං ගහෙති පත්තිකොව තියොජනං තං මිගං අනු
බ්බි එඤ්ඤිතො ච තියොජනවෙගො එව භොනති, අථ පරිකම්භ
ජවං තං මිගං උදකච්ඡාතං පට්ඨිති සීතං වඩ්ඪිති විධා ඡෙති
අනුජිකොපි මිංසෙත තාසකම් මිගං ගහෙතුන්ති අපවාදමොචනත්ථං
කාජෙතාදාය ආගච්ඡෙතො නගරස්සාවිදුරෙ බහලපත්තපලාසං
මිගාතිත්‍රොධං දිඛො පරිස්සමිත්තොදනත්ථං තස්ස මුලමුපගතො.
තසම්ඤ්ච තිත්‍රොධෙ ආලවතො සකඛො මිතාරුජනතිකා භවතං
ලභිති මිජ්ඣිකතිකමිගෙ තස්ස රුකඛස්ස ඡායාය ඵුලෙඨාකාසං
පට්ඨෙඨ පාඤ්ඤො බාදතො පට්ඨසති. සො තං දිඛො බාදිත්‍රං
උපගතො. රාජ තෙන සද්ධිං කතිකං අකාසි, මුඤ්ච මං අහං
තෙ දිවසෙ දිවසෙ මිත්‍රස්සඤ්ච ථාලිපාකඤ්ච පෙසිස්සාමිති. යත්තො
තිං රාජුපභොගෙන පමිත්තො න සරිස්සාසි, අහං පන භවතං
අනුපගතඤ්ච අනුඤ්ඤාතඤ්ච බාදිත්‍රං න ලභාමි, ස්වාහං භවත්තමි
ජතෙය්‍යන්ති² නමුඤ්ච රාජ යං දිවසං න පෙසෙමි තං දිවසං මං
ගහෙති බාදාදි අත්තාතං අනුජනිතිං තෙන මුත්තො නගරභි
මුත්තො අහමාසි.

1. ම. ආලම්බෙවි මහරු. 2. දු. හි. ජෙසසා. බාදනනම්.

බලකායෝ මනෙක බන්ධාවාරං බන්ධනී භිතො රාජනං දිත්වා
 කීං මහාරාජ! අයසමිත්තභයං එවං කිලනොනාසිති වදනොනා
 පවවුක්කන්ධා පටික්කෙහසි. රාජ තං පවතතිං අනාරොවෙත්වා
 නගරං ගන්ධා කතපාතරායො නගරගුත්තිනං අමනෙත්වා එත
 මිත්ථං ආරොවෙසි. නගරගුත්තිනො කීං දෙව! කාලපරිවේදෙද
 කතොති ආග. ත කතො ගණෙති. දුටු කතං දෙව! අමිත්‍රස්සා
 හි පරිවේදනමිත්තමෙව ලගන්ති, අපරිවේදනෙ පත ජනපදස්සා
 බාහො ගවිස්සති, හොතු දෙව! කිඤ්චාපි එවමිකාසි අපොස්සකෙසා
 තිං රජජස්සං අත්‍රස්සාති, අගමෙත්ත කාතබ්බං කරිස්සාමිති සො
 කාලස්සෙව වුට්ඨාය බක්කිනාභාරවාසෙ රුත්වා සෙ සෙ වජ්ඣා
 සොනති තෙ තෙ සක්ඛාය සො ජිවිතජිකො සො නික්ඛමිතුති
 ගණෙති, සො පඨමං නික්ඛමිති තං ගෙගං නෙත්වා තභාපෙත්වා
 භොරෙත්වා ව ඉමිං ථාලිපාකං යක්ඛස්ස දෙතිති පෙසෙති තං
 රුක්ඛවුලං පටිබ්බමිත්තං සෙව යක්කො ගෙරවං අත්තභාවං
 තිවමිණිත්වා මුලකඤ්ඤං විය බාදති. යක්කාත්‍රභාවෙන තීර මිත්‍රස්සානං
 කෙසාදිති උපාදාය සකලසරීරං තවනීතපිණ්ණං විය හොති.
 යක්ඛස්ස ගතතං භාභාපෙත්වා¹ ගතපුරිසා තං දිත්වා හිතා යථා²
 මිත්තං ආරොවෙසුං, තතොපපගුති රුජ වොරෙ ගතෙත්වා යක්ඛස්ස
 දෙතිති මිත්‍රස්සා වොරකමතො පටිවීරතා, තතො අපරෙත
 සමයෙන තවවොරතං අභාවෙන පුරුණවොරාතඤ්ච පරික්ඛයෙන
 බක්කිනාභාරාති සුඤ්ඤති අතෙසුං.

අපි නගරගුත්තිනො රඤ්ඤා ආරොවෙසි. රාජ අත්තනො
 ධනං නගරරවජාසු ජබ්බාපෙසි. අපොවනාමි කොචි ලොභෙන
 ගණෙත්වායාති. තං පාදෙනපි කොචි නවජුපි. සො වොරෙ
 අලභනොනා අමව්වානා ආරොවෙසි. අමව්වා කුලපටිපාටියා එක
 මෙකං ජිණ්ණං පෙසෙමි, සො පකතියාපි මවුපපෙ වත්තනිති
 ආහංසු. රාජ අමායං පිතරං අමායං පිතාමහං පෙසෙතිති
 මිත්‍රස්සා බොගං කරිස්සන්ති, මා වො එතං රුච්ඡිති වාරෙසි. නෙත
 ති දෙව! දුරකං පෙසෙමි උත්තානසෙත්තං, තථාච්චස්ස හි මානා
 මෙති පිතාමෙති සිතෙහො තත්ථිති ආහංසු. රාජ අත්‍රජති. තෙ
 තථා අහංසු නගරෙ දුරකමාතරො ව දුරතෙ ගතෙත්වා ගබ්බිණිසො
 ව පලාසිත්වා පරජතපදෙ දුරතෙ සංවබ්බිත්වා ආනෙත්වා, එවං
 වාදස වස්සාති ගතාති. තතො එකදිවසං සකලතගරං විවිණිත්වා
 එකමපි දුරකං අලභිත්වා රඤ්ඤා ආරොවෙසුං. තත්ථි දෙව! නගරෙ
 දුරතො රුපෙත්වා අනෙත්‍රපරෙ තව පුත්තං ආලවකකුමාරන්ති.
 රාජ යථා මම පුත්තො පියො එවං ගබ්බලොකස්ස අත්තනා පත
 පියතරං තත්ථි, ගව්ජථ තමපි දන්තා මම ජිවිතං රක්ඛංථාති.

තෙත ව හමිසෙත ආලවකකුමාරයා මාතා පුත්‍රයා නමා පෙණා මිනෙකිණි දුකුලවුට්ටකෙ කණි අසෙක සයාපෙණා නිසිනතා හොති. රාජපුරිසා රඤ්ඤ ආණ්ඨ තත්ත ගතාවා තා විලපනතියා තණා සොළසනනඤ්ඤ දෙව්සහසානං සද්ධිං ධාතියා ආදාය පක්කමිංසු සෙව යක්ඛගසෙකා හවිසෙතීති.

තං දිවසඤ්ඤ හගවා පච්චුසසමිං පච්චුට්ඨාය ජෙතවනවිහාරෙ මහාගකිකුට්ඨං මහාකරුණාසමාපතති. සමාපජ්ඣා වුද්ධවකුත්තා ලොකං ඔලොකෙතොයා අදදස ආලවකයා කුමාරයා අනාගාමි ඵලුපපතතියා උපතියායං යක්ඛයා ව සොතාපතතිඵලුපපතතියා දෙසනාපරිසොසානෙ ව චතුරසිතියා පාණ්ඩයානං ධම්මවකුත්තා පටිලාභයාති. සො විභාතාය රතතියා පුරෙහගතකිව්වං කණි සුතිට්ඨිතපච්ඡාගතකිව්වො කාලපකුත්තොසඵදිවසෙ වතනමානෙ ඔගනෙ සුරියෙ එකො අදුතියො පතනවිවරමාදාය පාදමිනෙතෙව සාවස්ථිතො තිංසයොජනාති ගතාවා තණ යක්ඛයා හවනං පාවිසි. තෙත වුත්තං ආලවකයා යක්ඛයා හවතෙති.

කිං පත හගවා යක්ඛිං තිත්‍රොසෙ ආලවකයා යක්ඛයා හවනං තණ මුලෙ විහාසි? උදුසු හවතෙතෙවොති? හවතෙතෙව. යපෙව හි යක්ඛා අත්තනො හවනං පසාදති, තපා හගවාපි. සො තත්ත ගතාවා හවතවොරෙ අවොසි. තද ආලවකො හිමිවනෙත යක්ඛ සමාගමිං ගතො හොති. තනො ආලවකයා වාරපාලො ගුණො නාම යක්කො හගවතං. උපසඬකමිණි වජ්ඣො කිං හනෙත! හගවා විකාලෙ ආගතොති අග අමි ගුහ! අගතොච්ඡි සපෙ තෙ අගරු විහරෙයාමෙකරතං ආලවකයා හවතෙති. න මෙ හනෙත! ගරු, අපිව ඛො සො යක්කො කකඛලො ඵරුසො මාතාපිත්‍රතමි අභිවාදනාදීති න තරොති, මා රුට්ඨි හගවතො ඉධ වාසොති. ජනාමි ගුහ! තණ සගාවො, න කොච්ඡි මම අත්තරුසො හවිසෙති, සපෙ තෙ අගරු විහරෙයාමෙකරතත්තති. දුතියමි ගුහො යක්කො හගවතං එතදවෙව අනිතත්තකපාල සදිසො හනෙත! ආලවකො, මාතාපිතරෙති වා සමණත්‍රාගවණාති වා ධම්මොති වා න ජනාති, ඉධාගතානං පත විතතකෙකපමි කරෙති හදගමි ඵාලෙති පාදෙපි ගතෙකො පරසමුද්ධං වා පර වක්කවාලං වා ඕපතීති. දුතියමි ඛො හගවා අග, ජනාමි ගුහ! සපෙපි තෙ අගරු විහරෙයාමෙකරතත්තති. න මෙ හනෙත ගරු, අපිව ඛො සො යක්කො අත්තනො අතාරෙවෙණො අත්‍ර ජතත්තං මං ජිවිතාපි වොරොපෙය්‍ය, ආරොවෙමි හනෙත! තණාති. යපාසුඛං ගුහ! ආරෙවෙහිති, තෙතති හනෙත! තමෙව ජනාහිති හගවතං අභිවාදෙණා හිමිවනොතිමුඛො පක්කාමි. හවතවාරමි සගමෙව හගවතො විවරමිදසි. හගවා අනෙතාහවනං ඉවිහිණි යත්ත අභිලක්ඛිතෙසු මහිලදිවසාදිසු තිසිදිණි ආලවකො

සිරි. අනුභවයානි තසංගමංගමං දිබ්බරතනමයෙ පලලභෙන නිසිදිනා
 සුවණ්ණංගං. මුඤ්චි. තං දිඤ්චා යකඛ්‍යං ඉතිගො අංගනාමා
 හගවන්තං වන්දිනා සමපරිවාරෙතා නිසිදි. සු හගවා පුබ්බෙ තුළෙහ
 දුතං දනා සිලං සමාදිනිනා පුජනීයෙ පුජෙතා ඉමං සමපතනං
 පතනා, ඉදුතිපි තපෙව තපොප මා අඤ්ඤමඤ්ඤං ඉය්‍යාමෙවරි
 යාතිතුතා විහරොති ආදිනා තපොත තාසං පතිණ්ණකමමකපං
 කපෙසි. තා හගවතො මවුරතීයෙහාසං සුනා සාමුකාරගහයානි
 දනා හගවන්තං සමපරිවාරෙතා නිසිදිංසුගෙව.

ගුණොපි හිමවන්තං ගතවා ආලවකයාණෙවෙසි. යගෙහ
 මාරික! ජනෙහසාසි විමානෙ තෙ හගවා නිසිනෙතානි. සො ගුණෙහ
 සඤ්ඤමකාසි භුණ්හි හොති ගතවා කතතබ්බං කරිකාමිති පුරිස
 මානෙත නිර ලජ්ජෙතා අගොසි, තසමා මා කොචි පරිසමජෙති
 සුණ්ණෙහානි එවමකාසි.

තද සාධාරිණමවතා හගවන්තං ජෙතවනෙගෙව වන්දිනා
 යකඛ්‍යමංගමං ගමිකාමානි සපරිවාර නානායානෙති ආනාසෙන
 ගමන්තති. ආකාශෙ ව නෙව යකඛානං සබ්බත් මගො අපි,
 ආකාශවානි විමානානි පරිහරිනා මග්ගවානෙතෙව මගෙහා
 හොති. ආලවකයා පත විමානං භුමමංගං. සුතුතං පාකාර
 පරික්කිතං සුසංවිතීතවාරවාලකගොපුරං උපරිකංසජලසඤ්ඤානං
 මඤ්ඤුසඤ්ඤං, තිසොජනං උපබ්බිකෙත. තසා උපරි මගෙහා
 හොති. තෙ තං පදෙසමංගම ගතතුං නාසනිංසු බුද්ධානං හි
 නිසිනෙතාකාසයා උපරිතාගෙන යාම හවගො කොචි ගතතුං ත
 සකෙකානි. නෙ නිමිදනති ආවජ්ජනා හගවන්තං දිඤ්චා ආකාසෙ
 බ්බතලෙඤ්ඤිවිග මරුග්ග වන්දිනා ධම්මං. සුනා පදනකිණං කනා
 ගතවකමංගමං ගමන්ම හගවානි තිණ් වද්දුති පසංසනායා යකඛ
 සමංගමං අගමංසු. ආලවකො තෙ දිඤ්චා ඉධ නිසිද්ධානි පරික්කමම
 ඔකාසමදුසි. නෙ ආලවකයා නිවෙදෙසුං ලාභා වත නෙ ආලවක!
 යසා තෙ හවතෙ හගවා විහරති, ගමන්වුතො! හගවන්තං පසිරු
 පාසග්ගති. එවං හගවා හවතෙගෙව විහාසි, ත යගමං නිග්‍රොහෙ
 ආලවකයා හවතං තසා මුලෙති. තෙන වුත්තං, එකං සමගං
 හගවා ආලවකං විහරති ආලවකයා යකඛයා හවතෙති.

අඵචො ආලවකො-පප-එතදවොච නිකමි සමණානි
 කයමා පතාසං එතදවොච? රෙහෙතුකාමතාග. තනුචං. ආදි
 තොපගුති සමිනෙකා වෙදිතබ්බා. අයං හි යගමා අසාග්ගික
 සඤ්ඤාකපා දුකකපා හොති දුසිලාදිතං සිලාදිකපා විය, තසමා
 තෙසං යකඛානං සතතිකා හගවතො පසංසං සුනාගෙව අග්ගිවති
 පකිත්තලොණසකධර විය අග්ගනතෙර කොපෙන තවතවාගමාන
 ගදෙයා හුනා කො සො හගවා නාමි? අයං මම හවතං
 පරිවෙණානි ආහ. තෙ අහංසු ත නිං ආවුසො! ජනාසි හගවන්තං.

අමාත්‍ය. සභාපති, මෙය කුසිතනවනෙ සිසයා පසුවමනාවලොකිනි. විලෝකනයාති ආදිනා නයෙන යාව බමමවනසපවතනනා කපෙනනා පවිසනිආදිපු වතනි.සපුබිබිමිතනාති වනි. ඉමි.තිපි නි. ආවුසෙ! අවුරිතාති නාදුසනි වොදෙසු. සෙ දිසාපි නොබවසෙන නාදුසනි ආහ. ආවුසෙ ආලවත! පසොයනයි වා නි. න වා නො තයා අනෙ පසොය වා අපසොය වා? නි. නි. කරියයි අමාත්‍ය සභාපති, මෙය නි. ත. උපතිබාය වලකනකුබමිනා උසහසමිපෙ තදහුන්තවවන්කො විය තිබා පතිනත මිනවරවාරණසමිපෙ තිබනපොතකො¹ විය හාසුරවිලමිත නෙසරනොතිතකබිසා මිහරණෙකු සමිපෙ ජරසිහලො විය දිගබිසොජනසතපවතිකායසුපණණරජසමිපෙ ජිනගපබකාන පොතකො විය බාසයි, හවන් යං තෙ කරණියං තං කණ්ඩිති, එවං වුතෙත රුමො ආලවතො උච්චිතො මිනොසිලාතලො වාම පාදෙන එනි පසොදනි කුමනා. වා සභා මහානුභාවො අහං වාති² දකිණ්ණපාදෙන සවිසිසොජනමිතනං තෙලාසපබිත කුටං අකකමි තං අයොකුටපහවො විය තිලිකනඅයොපිණෙයා පවතිනායො මුණ්ණි සො තත්තමා අහං ආලවතොති උගොසෙසි, හකලජමුදිපං සදෙසු එරි.

වතනාසෙ කිර සද්ද සකලජමුදිපෙ සුසිංසු යසුව පුණ්ණකො යකබසෙනාපති බතඤ්ඤකොරවසර්ජනං සුසං ජිනිනි අපෙඨා පෙඨා අහං ජිතනති උගොසෙසි, යසුව සකකො දෙවනමිණෙකු කායපහගවතො සංසෙන මිසකනනෙත විසානමිදෙවපුතනං සුතබං කරිනි අහං පාපභිකු ව පාපභිකුණියො ව උපාසකෙ ව උපාසිකායො ව සබ්බවෙව අබමවදිනො බාදුමිති උගොසා පෙසි, යසුව කුසන්තකෙ පහාවතිහෙතු සතනති රුජ්ඣි තහරෙ උපරුදො පහාවති. අතතනා සහ හච්ඡිකෙති ආරෙපෙඨා තහර තිකබම අහං සිහසාරකුසරාජති මහාපුරිසො උගොසෙසි, යසුව නෙලාසමුදාති එනි ආලවතොති. තදති සකලජමුදිපෙ වාසෙ වාසෙ එනි උගොසිතසදිසං අහොසි. තියොජනසහසා විසරනො ව සිමිවාපි සතිසවිසි යකබකානුභාවෙන. සො වාත මණ්ඩලං සමුච්චාපෙසි එතෙනෙව සමිණං පලාපෙසාමිති, පුරුච්චිදිසෙද වාතා සමුච්චිතිනි අබිසොජනසොජනවිසොජන තියොජනපාමිණාති පබ්බතකුටාති පදුලෙඨා වතහවරුකබාදිති උපිලෙඨා ආලවතහරං පකබනා ජණ්ණහච්ඡාලාදිති වුණ්ණනති³ ජදතිවිසිනා ආහාසෙ විබමෙනා. හහවා මි කායව උපරොධො හොතුති අබිවිසි. තෙ වාතා දසබලං පනි වීරි භණ්ණමිතමි වාලොකුං නාසකතිංසු. තතො මහාවිසං සමුච්චාපෙසි,

1. මු. ම. සිව්හාරපොතකො 2. මු. ම. සභාමහානුභාවොදයං. වා. 3. වුණ්ණනා-හච්ඡි.

උදෙසාන අපේක්ෂානිර්ණය සමඟ මානවයාගේ, කතානු
භාවන උපරුපරි සහපවිලසකයාපවලාදිසහද වලාසකා
උඩ්තිනියා පවසයි. ප්‍රවිධායාගේදෙසන පස්වි දිග අසොයි.
විකල්පකාදිනං උපරි මිනෙකොදාගතාවා දසබලයා විවිධ උපාංග
සිසුමයනවිධි පෙනෙමු. නාසකයා, තපො, පාසාණවයා, සමුඛයා
පෙයි. මහනානි මහනානි පබ්බතකුචයානි බ්‍රහ්මයනානි පජ්
ලනානි ආකාශනාගතාවා දසබලං පඤ්ච දිබ්බමාලාගුලානි
සමාජ්ජං. තපො, පහරණවයා, සමුඛයාපෙයි. එකතොධාරා
උහතොධාරා අසිසතනිබ්‍රහ්මාදෙසං බ්‍රහ්මයනා, පජ්ලනා
ආකාශනාගතාවා දසබලං පඤ්ච දිබ්බප්‍රපථානි අසොසං. තපො
අවිහාරවයා, සමුඛයාපෙයි. නිංසුකවණණා අවිහාරා ආකාශනා
ගතාවා දසබලයා පාදමුලෙ දිබ්බප්‍රපථානි හුචා විකිරිංසු. තපො
කුකුලවයා, සමුඛයාපෙයි. අවමුණා කුකුලා ආකාශනාගතාවා
දසබලයා පාදමුලෙ වන්දනවුරුණං හුචා නිපතිංසු. තපො
වංලිකාවයා, සමුඛයාපෙයි. අතිසුමුඛා වංලිකා බ්‍රහ්මයනා, පජ්ලනා
ආකාශනාගතාවා දසබලයා පාදමුලෙ දිබ්බප්‍රපථානි හුචා නිප
තිංසු. තපො කලලවයා, සමුඛයාපෙයි. තං කලලං වයා බ්‍රහ්මයනා,
පජ්ලනා, ආකාශනාගතාවා දසබලයා පාදමුලෙ දිබ්බගතං
හුචා නිපති. තපො අකිකාරං, සමුඛයාපෙයි හිංසෙචා සමඟ,
පලාපෙයාමිති. තං වතුරබ්‍රහ්මයනාගතඅකිකාරසද්ධං හුචා
දසබලං පඤ්ච සුරියපහාචිතනමිව අකිකාරං අනතරධායි.

එවං යකොකා ඉමානි නවති වාතවයාපාසාණපහරණවිහාර
කුකුලවංලිකාකලලකිකාරවුට්ඨිනි හගවනාං පලාපෙයාං
අසකොකොනා නානාවිධපහරණහත්ථං අනෙකපකාරරූපගුණ
ගණනමාකුලාය වතුරබිතිනියා සෙනාය සගමෙව හගවනාං අති
ගතො. පත ගුණගණා අනෙකපකාරෙ විකාරෙ කචා ගණනථ
හතථානි හගවතො උපරි ආගව්ජනා විශ් සොනති, අපිච්ච ඛො
නිඛිනනලොභනිකං. විශ් මිකතිකා හගවනං අලුපිතං අසමිත්ථං
එව අසොසං. එවං සකොකපි යථා ඛොගිමෙයො මානෙ අගත
වෙලායමෙව නිවසෙතා තථා අතිවතනිනියා උපබ්බරතනිමිතං.
ඛොකුලමිකංසු. එවං උපබ්බරතනිමිතං අනෙකපකාරවිහිංසක
දසකොකපි හගවනං. වංලෙයාං අසකොකොකා ආලවසනා
විනෙකසි යතනුනාහං කෙතවි අපේයං දුග්ගාද්‍රිධං මුණෙවයනති.

වතොරි නිර් අවුඛානි ලොකෙ සෙව්ඨානි. සකසකා වජ්ජා
වුධං, වෙගාවණකා ගදවුධං යමිකා තයනාවුධං, ආලවකකා දුග්ගා
වුධකති. යදි හි සකකා රූපෙචා වජ්ජාවුධං සිතෙරූමිත්ථකෙ
පහරෙයා අවිහරෙච්චිහගායාසිතපොජනසකසකං. විනිවිජ්ඣනා
භවතිපො භවෙත්තං. වෙගාවණකා පුපුර්ජනකාලෙ¹ විගාජ්ජකං.

ගද්‍යවිධං චිත්‍රානං යක්‍යසහසාංතං සිංහං පානෙතිං පුත හත්පාසං
 ආගන්තො තිව්ති. යමෙත රුද්‍රෙත්ත නයනාමුදෙත මිලොකිත
 මෙතන අනෙකාති කුලානමිහසානං තත්තනපාලෙ තිලා විය
 පුරතතාති විතයානති ආලවතො රුද්‍රෙත්තං සලෙ ආකාසෙ දුයා
 වුධං මුඤ්ඤායස් වාදසවයාති දෙවො න වයොයස් සලෙ පඨවියං
 මුඤ්ඤායස් සබ්බරුක්කතිණංදිති සුත්තිථො වාදසවයානතෙර න
 පුත වීරුගෙයස්, සලෙ සමුද්දෙ මුඤ්ඤායස් තත්තනපාලෙ උදක
 බිඤ්ඤා විය සබ්බමුදකං සුයොයස්, සලෙ සිතොරුසදිසෙපි පබ්බතෙ
 මුඤ්ඤායස් බණ්ඩාබණ්ඩං හුත්තං විකිරෙයස්.

සො එවං මහානුභාවං දුයාමුධං උත්තරිසාවකං මුඤ්ඤාමා
 අග්ගහෙයි.

සෙගුයොන දසසහසිලොකධානුදෙවතා වෙගෙන සනතිපතිංසු
 අජ්ඣ ගඟවා ආලවකං දමෙය්‍යති, තත්ත ධම්මං සොයාමාති. සුඛ
 දුයානකාමාපි දෙවතා සනතිපතිංසු. එවං සකලමි ආකාසං දෙව
 තාති පරිපුණ්ණමහෙයි.

අඨ ආලවතො ගඟවතො සමිපෙ උපරුපරි විවරිත්තං වත්තං
 වුධං මුඤ්ඤා. තං අසතිවකකං විය ආකාසෙ ගෙරවසද්දං කණ්ණතං
 බුමායතනං පජ්ජනතං ගඟවතං පත්තං යක්‍යමානමිද්දන්තං
 පාදපුඤ්ඤාපොලං හුත්තං පාදමුලෙ තිපති. ආලවතො තං දිත්තං
 උනතවිසාණං විය උසහො උදබ්බද්ධො විය සපො නිතෙතණ
 නිමමදෙ නිපතිතමානඤ්ජො හුත්තං විනෙතයි. දුයාමුධමි සමණං
 නාභිහොසි කිත්තපො කාරණන්ති, ඉදං කාරණං මේතනාචාර
 යුතො සමිණො, හන්ද නං ජෙසෙත්තං මේතනාය විසොජෙමිති
 ඉමිනා සම්මතෙතෙතං වුත්තං. අඨමො අලවතො සතොසා සෙගු
 ගඟවා-පෙ-තික්කමි සමණාති.

තත්තංගමිප්පාසො, කසො මයං අනුසුද්දතො මම ගවතං
 පටිසිත්තං සරසාමිණො විය ඉත්තංගාරයා මජ්ඣෙ නිසිනෙතාසි?
 අනුසුත්තමිතං සමිණස්ස යදිදං අදිනතපරිභොගො ඉත්තිං
 සෙය්‍යා ව, තසො යදි තමං සමිණ්ඨමෙම ජිතො නික්කමි සමිණන්ති.
 එකෙ පන එතාති අඤ්ඤාති ව ඵරුසවිවිතාති වත්තං එවායං එත
 දෙවොවාති හණන්ති. අඨ ගඟවා යත්තං එදොසි පටිපදානාවෙන
 විනෙතුං න සක්කා සො පටිපදානාවෙ කසිරිමොනෙ සෙය්‍යපාපි
 වණ්ණස්ස කුක්කුරස්ස තාසාය පිත්තං භිඤ්ඤා සො භිඤ්ඤාසො
 මහතාය වණ්ණතෙරො අස්ස එවමෙව. එදාතෙරො හොති මුද්දනං
 පන සො සක්කා විනෙතුන්ති ඤාත්තං සාධාමුඤ්ඤාති පියවිවෙනන
 තස්ස වචනං සම්පට්ඨන්ති නික්කමි. තෙන වුත්තං සාධාමුඤ්ඤාති
 ගඟවා නික්කමිති. තෙතො ආලවතො සුබ්බවො වතායං සමිණො,
 එකපමිතෙතෙව නික්කතො, එවං තාමි නික්කමිතුං සුධං සමිණං.

සෙත විසාරජනං පමිඬ්ඛයි. තතො ඉමෙ පඤ්ඤා මා විතසානතුති
සුවණ්ණපච්ච ජනිතිභිඥාලකෙන ලොබාපෙඨා විමානෙ නික්කිපි.
එවමෙනෙ බුද්ධිපඤ්ඤා බුද්ධිවිසයාව හොනති.

හඟවා තං සුඤ්ඤා යසමා බුද්ධිතං පරිච්චිතතලාභනතරාසො වා
ජිවිතනතරාසො වා සබ්බඤ්ඤාසද්ධිසංඝාමපභාදිපටිකානො වා න
සකසා තෙනවි කාතුං තසමා නං ලොකෙ අසාධාරණං බුද්ධිනු
භාවං දසෙසනො නිබ්බාහං හං ආමුසො! පසාමි සදෙවනෙ
ලොකෙති ආදිමාහ එවං හඟවා තසා බාධනවිතං පරිසෙවෙතී
පඤ්ඤං පුච්ඡෙන උසාහං ජනෙතො ආහ, අපිච ඤං ආමුසො!
පුච්ඡ සදුකඛිබ්බිති. තසානෙව, පුච්ඡ යදි ආකඛිබ්බි න මෙ
පඤ්ඤාවිසාරජනෙ භාගො අති. අඵවා පුච්ඡ යං ආකඛිබ්බි සබ්බං
තෙ විසාරජනාමිති සබ්බඤ්ඤාපචාරණං පචාරෙසි අසාධාරණං
පච්චිකබුද්ධිඅසාසාවකමසාවතෙති. එවං හඟවතා සබ්බඤ්ඤා
පචාරණාය පචාරිතාය, අඵවෙවා ආලවනො සකෙඨා හඟවගතං
ශාථාය අජ්ඣාසාමි

තත්ථ කිංසුබ්බිතහනති කිංසු ඉධ විතතං. විතතනති ධනං,
තං හි පිතිසබ්බං විතති. කරොති තසමා විතතනති වුවච්චි.
සුවිණ්ණනති සුතතං. සුබ්බනති කාසිකවෙතසිකං සාතං. ආවහා
නීති ආවහති ආනෙති දෙනි අපොති. හපෙ ඉති දලහපෙ
තිපානො. සාදුකරනති අතිසයෙන සාදුං. සාමුකරනතිපි පායො.
රසානනති රසසඤ්ඤිතාතං ධම්මානං. තෙන පකාසෙන කථං.
ජිවිතො ජිවිතං ජිවිංජිවිතං. ශාථාබ්භිතසුචතං පන සානුනාසිකං
වුවච්චි. කථංජිවිංජිවිතනති වා පායො, තසා ජිවිතතාතං කථං
ජිවිතනි අනෙව. එවං ඉමාය ශාථාය කිංසු ඉධ ලොකෙ පුරිසසා
විතතං සෙට්ඨං? කිං සුවිණ්ණං සුබ්බංවහාති? කිං රසානං සාදු
කරං? කථං ජිවිතො ජිවිතං සෙට්ඨමාසුති ඉමෙ වතතාසො
පඤ්ඤා පුච්ඡි.

අඵසා හඟමා කසාපදසබලෙන විසාරජිතතයෙනෙව
විසාරජනො ඉමං ශාථමාහ, සබ්බවිතතනති. තත්ථ යථා හිරඤ්ඤා
සුවණ්ණාදිවිතතං උපභොගසුඛං ආවහති වුප්පිපාසාදිදුක්ඛං පටි
බාහති දුට්ඨිඥං වුපසමෙති මුතතාදිරතතපටිලාභහෙතු හොති
ලොකසත්තතිඤ්ච ආවහති එවං ලොකිගලොකුතතරා සද්ධාපි
ලොකිගලොකුතතරවිපාකසුඛං ආවහති සද්ධාමුරෙන පටිපත්තාතං
ජනිජරදිදුක්ඛං පටිබාහති ශුණ්දුට්ඨිඥං වුපසමෙති සති
සමමාජබ්බිතාදිරතතපටිලාභහෙතු හොති.

සද්ධා සිලෙන සමපනො යසොහොගසමපිනො,
යං යං පදෙසං හජති තත්ථ තපත්ථ පුජිතොති. 2

වචනතො ලොකසන්නතිඤ්ච ආවහතීති කථා: විතතනති වුත්තං
 යසොපතොතං සද්ධා විතතං අනුභාමිකං අනඤ්ඤසාධාරණං යඛි
 සමපතතිතොතු ලොකියසංගා භිරඤ්ඤසුවණණංදිවිතතසංගාපි තිදුතං,
 සද්ධායොව හි දුතාදිති පුඤ්ඤති කථා: විතතං අගිගට්ඨති,
 අසාදායන පන විතතං යාවදෙව අනන්දාය භොති, තයො ඡෙසට්ඨනති
 වුත්තං. පුට්ඨසංගාති උක්කට්ඨපරිච්ඡෙදදෙයසා. තයො න කෙවලං
 පුරිසසං, ඉඤ්ඤාදිනවෙ සද්ධා විතතමෙව ඡෙසට්ඨනති වෙදිතඛිං.
 ඛගමිතාති දසකුසලධමෙමා, දුතසීලතාවනාධමෙමා වා. සුචිතණ්ණාති
 සුකතො සුචරිතො. සුඛමාවහාතීති සොණසෙට්ඨිපුත්තරට්ඨපාලා
 දිතං විය මුත්තසුඛං සකකාදිතං විය දිඛසුඛං පරිගොභාතො
 මහාපද්මාදිතං විය තිබ්බාණසුඛඤ්ච ආවහති. සමවනති අයං
 සමවසද්ද අනෙකෙසු අනෙකෙසු දිස්සති. භෙය්‍යපිදං? “සමවං හණ්ණ
 න කුණ්ටකානා”තිa ආදිසු වාචාසලෙව. “සමවං සීතා සමණ
 බ්‍රාහ්මණා”තිb ආදිසු විරතිසලෙව. “කසමා නු සමවාති වදනති නානා
 පවාදිතාසෙ කුසලා වදනා”තිc ආදිසු දිට්ඨිසලෙව. “වතතාරිමාති
 භික්ඛවෙ! බ්‍රාහ්මණසමවාති”තිd ආදිසු බ්‍රාහ්මණසලෙව. “එකං හි
 සමවං න දුතියමෙව”තිe ආදිසු පරමන්තසලෙව. “වතුනතං සමවාතං
 කතිකුසලා”තිf ආදිසු අරියසලෙව. ඉධ පන පරමන්තසමවං තිබ්බාණං
 විරතිසමවඤ්ච අබ්‍යන්තරං කථා වාචාසමවං අගිපපතං යසංගානු
 භාවෙන උදකාදිති වසෙ වන්තනති ජතිජරාමරණපාරං තරනති
 යථාහ.

සමවත වාසෙත්තුදකමති භාබති
 විසමෙ සමවත හතනති පණ්ණිතා,
 සමවත දෙවො එතයං පවිසති
 සමව සීතා තිබ්බතිං පන්තනති.
 සෙ කෙවිමෙ අඤ්ඤා පච්චසා
 සමවං භොසං සාදුතරං රසානං,
 සමව සීතා සමණා බ්‍රාහ්මණා ව
 තරනති ජතිමරණසං පාරනති.g

සාදුතරනති මධුරතරං පණ්ණිතතරං. රසානනති සෙ ඉමෙ
 මුලරසො ඛකිරසොති ආදිතා තයෙන සායනියධමො, සෙවිමෙ
 “අනුජනාම භික්ඛවෙ! සඛිං එලරසංh අරහරුපො සමං
 භොතමො, සෙතෙ බ්‍රාහ්මණ! රුපරසා සද්දරසාi අනාපතතිරසො,
 අයං ඛමමවිනසො එකරසො විමුක්තිරසොj භාගි වා හගවා අන්
 රසසංගා ඛමමරසසො”තිk ආදිතා තයෙන දුවාචාරුඋච්ඡ්

a. ඛමිපද-කොඩවග්ග.	f. පටිසම්භිද්ධග්ග.
b. ජාතකපාළි-අසීතීතිපාන.	g. ජතකපාළි-අසීතීතිපාන.
c. සුත්තතිපාන-අභිකවග්ග.	h. මහාවග්ගපාළි.
d. අභිකුත්තර-වතුකකතිපාන.	i. පාරජිකපාළි.
e. සුත්තතිපාන-අභිකවග්ග.	j. අභිකුත්තර-වතුකකතිපාන.
	k. තිදෙද්ද.

අවසන්කරනුදුගො ධර්මා¹ රසානි වුවහොති. තෙසං රසානං සම්මං භවෙති සාදුතරං, සම්මං භවෙති සාදුතරං, සාධුතරං වා සෙට්ඨතර මුත්තමතරං. මුලරසාදයො හි සර්වමුපමුඤ්ඤානි සංකිලෙසිකාදි සුඛමාවහනි සම්මරසො විරතිසම්මවංචාසම්මරසො සම්ම විපක්ඛානාදිහි විත්තමුපමුඤ්ඤානි, අසංකිලෙසිකාදි සුඛමාවහනි, විමුක්තිරසො පරමන්තසම්මරසපරිභාෂිතානා සාදුරසො අන්තර්ග ධර්මරසො ව තදධිගමුපායභූතං. අන්තර්ග ධර්මසූත්තං නිසංඝ පවතති තොති. පඤ්ඤාච්චිකානි එන්තං පන යොගං අනෙකවකවුච්චකවුකෙත්ත වචකවුත්තලො සභවෙති වා කම්මනානුච්චිකානසරණාගමිණදුත සංවිභාගධිලසමාදුත්තපොසප්පකම්මාදිගතප්පිපපදං, පඤ්ඤානො වා අවිජ්ජාසංරක්ඛිතසංකාරානං තදුත්තාරිං විත්තවිදුත්තාරාදිගෙදං වා පඤ්ඤානප්පිපදං පඤ්ඤාය අරුභවතො ජිවති තස්ස පඤ්ඤාය ජිවිතො ජිවිතං. තං වා පඤ්ඤාච්චිකා සෙට්ඨමානුති එවමිත්තො දධිමඤ්ඤා.

එවං භගවතා විස්සජ්ජනෙ වත්තාපරොපි පඤ්ඤා සුත්තං අත්තමිත්තො යතෙති අවසන්තො වත්තාපරො පඤ්ඤා සුච්ඡන්තො, කම්මංසු නාමි ඛින්නති භාපමානං. අපක්ඛාන භවතො පුරිමිතයෙනෙව විස්සජ්ජන්තො සද්ධාස නාමිති ඉමං භාපමානං.

තන්තං-කිදුදාපි යො වතුබ්බිධමොසං තරති සො සංසාරණං වට්ඨි තරති වට්ඨිකම්මපි අවෙති කිලෙසමොපි පරිපුර්ණති, එවං සන්තොපි පන යමො අස්සඤ්ඤා භික්ඛාරණං අසඤ්ඤානො න පක්ඛාදති, පඤ්ඤා සාමගුණෙත්ත විත්තවෙදාසංගොතන පමිත්තො තන්තං වට්ඨිතත්තො සංසාරණං වං න තරති, කුසිත්තො දුක්ඛං විහරති වොකිණ්ණො අකුසලෙහි ධර්මෙහි, අපඤ්ඤා සුද්ධිමිත්තං අත්තන්තො න පරිපුර්ණති, තස්මා තප්පපිත්තං දසෙසන්තන භගවතා අසං භාපං වුත්තො. එවං වුත්තාය වෙත්තාය යමො සොතා පතතිගම්මපදවංචානං සද්ධිත්තං තස්මා සම්මාස නාමිති ඉමිත්තා පදෙත දිවෙතිසතරණං සොතාපතතිමිත්තං සොතාපතනාදි පතා සෙති. යමො පන සොතාපතනා කුසලානං ධර්මානං භාවනාය සාතව්වකිරිගම්මිත්තො අප්පමාදෙත සම්මතාගතො දුතිගම්මිත්තං අරුභවතො ඵපෙති සකිදෙවිමි. ලොකං අගමිණිමිත්තං අවසන්තො සොතාපතතිමිත්තො අතිණ්ණං භවෙතිසතරණං සංසාරණං වං තරති තස්මා අප්පමාදෙති අණ්ණවත්ති ඉමිත්තා පදෙත භවෙතිසතරණං සකදායමිමිත්තං සකදායමිමිත්තං පතාසෙති. යමො ව සකදායමි මිරි යෙන තතිගම්මිත්තං අරුභවතො සකදායමිමිත්තො අත්තිතං කාමොභවත්තං කාමොසකදාදිත්තං කාමිදුක්ඛං අවෙති, තස්මා විරිසෙති දුක්ඛං. අවෙතිති ඉමිත්තාපි පදෙත කාමොසතරණං අනාගාමිමිත්තං අනාගාමිත්තං පතාසෙති. යමො පන අනාගාමි

1. ම. දුට්ඨාසර රජපව්ව අවසන්කම්මො.

විභක්තාමිසඤ්ඤා¹ පරිසුඤාය පඤ්ඤාය එකතනපරිසුඤාං චතුර්ථ මහාපඤ්ඤාං ආරාධෙයිං අනාගාමිමිත්තෙන අපපතිණං අවිජ්ජා සංඛාතං පරමමලං පජ්ඣති තස්මා පඤ්ඤාය පරිසුඤායීති ඉමිනාපි පදෙන අවිජ්ජාසතරණං අරහත්තමග්ගං අරහත්තඤ්ච පසාසෙති. ඉමාං ච අරහත්තනිකූලවත කථිතාය ශාථාය පරිඥාසානෙ යනෙකා සොතාපත්තිඵලෙ පතිට්ඨාසි.

ඉද්දති තමෙව පඤ්ඤාය පරිසුඤායීති එන්වුතනං පඤ්ඤාපදං ගතෙතිං අත්තනො පටිභාණෙන ලොකියලොකුභතරමියානං පඤ්ඤා පුළුන්තො කථංසු ලග්ගෙ පඤ්ඤානති ඉමං ජපාදං ශාථ මාහ. තත්-ඤාථනති හබ්බන්තෙව අන්යුත්තිපුළුන් හොති. අයං හි පඤ්ඤාදිතමත්ථං ඤාතො තස්ස යුගති. පුළුන්ති කථං කාය යුගතියා නෙන කාරණෙන පඤ්ඤාං ලග්ගති. එස තයො ඛතාදිසු අරහස්ස ගතවා චතුර්ති කාරණෙති පඤ්ඤාලාභං දස්සොත්තො සද්දකාමනාති ආදිමාහ.

තස්සන්තො-යෙන පුබ්බභාගේ කායසුවරිතාදිනෙදෙන අපරභාගෙ ව සත්තනිංසෙබ්බපක්ඛියගෙනෙදෙන බලෙමන අරහත්තො බුබ්බලෙවක බුද්ධසාවකා නිබ්බාණං පත්තා තං සද්දහානො අරහතං බලමං නිබ්බාණපත්තියා ලොකියලොකුභතරං පඤ්ඤාං ලග්ගති, තඤ්ච ඛො න සද්ධාමතනෙකෙන්ව ගතො පන සද්ධාජානො උපසංඝකමති, උප සංඝකමනො පසිරුපාසති පසිරුපාසනො ඤාතං. ඔදහති, ඔතිත සොතො බලමං සුණාති තස්මා උපසංඝකමණෙනොපාභූති යාව බලමසව ණෙන සුසුසුසං ලග්ගති වුත්තං හොති තං බලමං සද්දතින්ධි ආවරිසු පජ්ඣාගෙ කාලෙන කාලං උපසංඝකමිත්වා චතකාරණෙන පසිරු පාසිත්වා යද්ද පසිරුපාසනෙන ආරාධිතවිත්තො නිඤ්චි චතතුකාමො හොතති අප අබිගතාය සොතුකාමතාය සොතං. ඔදහිත්වා සුණන්තො පඤ්ඤාං ලග්ගති. එවං සුසුසුසවිච්චි සතිඅවිජ්ජාවාසෙන අපමනෙනා සුභාසිතද්ධාසිතඤ්ඤාතාය විවක්ඛණො එව ලග්ගති න ඉතරො, තෙනාහ අපමනෙනා විවක්ඛණොති. එවං යස්මා පඤ්ඤාලාභසං වත්තතිකං පටිපදං පටිපජ්ජති සුසුසුසාය සක්කවමං පඤ්ඤාබිගමු පායං සුණාති අපාමාදෙන ගතිතං න පමුඤ්ඤති. විවක්ඛණතාය අනුනාධිකං අවිජ්ජාඤ්ච ගතෙතිං විජාරිතං කරොති. පුන සුසුසුසාය වා ඔතිතසොතො පඤ්ඤාපටිලාභගෙනාං බලමං සුණාති අපාමාදෙන සුන්තො බලමං ඛායෙති විවක්ඛණතාය ඛතානං බලමානං. අන්යුපපටිකමති අරාහුපුප්ඵෙත පරමන්තවමං සච්ඡිකරොති. තස්මාග්ග ගතවා කථංසු ලග්ගෙන පඤ්ඤානති පුප්ඵො ඉමොති චතතාරි කාරණාති දස්සොත්තො ඉමං ශාථමාහ. ඉද්දති තතො පරෙ තයො පඤ්ඤා විස්සෙජ්ජන්තො සතිරුපකාපිති ඉමං ශාථමාහ.

1. ම. කාමපඛිකාය.

නව-දෙසකලාදීනි අභාපෙතො ලොකියයා ලොකුතතරයා වා බිතයා පතිරූපං අභිගමුපායං කරොතිති පතිරූපණාටි. ධුර මාති වෙනසිකවිරියවසෙන අතිකතිතබ්බුරො. උච්ඡායාති “යො ච භිතඤ්ච උණ්භඤ්ච තිණ්භිතයො න මඤ්ඤති”ති. ආදිනා තයෙන කාසිකවිරියවසෙන උච්ඡායනසමානතො අසිවිලපරකකමො. විඤ්ඤ ඛනනති එකමුසිකාය නවිරයොව විකුසනතහයාගඛං චුලලනෙත වාසි විය ලොකියබිතඤ්ච, මහලුකමිතාතිකායොරො විය ලොකුතතරබිතඤ්ච ලහති. සො තිතිසෙව ඉරියංපපෙති විහරියා මිති වතනං කන්ධං ටිතමිඤ්ඤාගමිණ්වෙලාය පළාලවුමවකං පෙමෙතො සිසෙ කන්ධං ගලපමාණං උදනෙ පවිසිතො ටිතමිඤ්ඤං පවිසාගනෙතො දසති වසොති අරහතං පාපුණි. සපෙවනාති වවිසපෙවනාපි සමවවාදි හුතවාදිති පරමන්සපෙවනාපි බුදොධා පපෙවකබුදොධා අරියසාවසොති එවං කීතති. සපොති. දදනති යං කිඤ්ච ඉවතිතං පතිතං දදනතො මිතතාති ගන්තති. සමා දෙති. කරොතිති අපො; දුද්දං වා දදංතං ගන්තති, දනමුඛෙන වා වත්තාරපි සබ්බසවච්ඡුති ගතිතාතිති වෙදිකබොති, තෙති මිතතාති කරොතිති වුතනං හොති.

එවං ගහට්ඨපබ්බජිතානං සාධාරණත ලොකියලොකුතතරමියා හෙත නයෙන වත්තාරො පඤ්ඤා වික්කපෙත්තො ඉදති සඵ. පෙවච න සොවතිති ඉමිං පඤ්චමිං ගහට්ඨවසෙන වික්කපෙත්තො යසොහෙති ආදිමාග.

තයොරො-යය “සද්දහානො අරහත”නති එන් වුතතාය සබ්බකලායාණබවමසමුපාදිකාය සද්ධාය සමිතතාගතතාය සද්ධායා සරමෙසිහොති කරාවාසං පඤ්ච වා කාමගුණ එහතතාය ගෙව සත්තායා කාමිහොතිනො ගහට්ඨයා. “සපෙවන කීතති. පපොති”ති එන් වුතතපාකාරං සමමං, “සුගුහං ලහතෙ පඤ්ඤ”නති එන් සුගුහං පඤ්ඤානමෙන වුතතා බමෙමි, “ධුරවා උච්ඡායා”ති එන් ධුරතාමෙන උච්ඡායනාමෙන ව වුතතා සිති, “දදං මිතතාති ගන්තති”ති එන් වුතතපාකාරො වාසොවාති එනෙ වතුගෙ බමිමා ගතති. සපෙව පෙවච න සොවතිති ඉධ ලොකා පරලොකං ගන්තො හ වෙ පෙවච න සොවතිති. එවං ගහවා පඤ්චමෙව පඤ්ඤා වික්කපෙත්තො තං යතං වොදෙනො ඉඛාඅඤ්ඤපිති ආදිමාග.

නව-ඉඛාති වොදනෙත් තිපාතො. අඤ්ඤපිති අඤ්ඤපි පඤ්ඤාවමෙ¹ පුපුසමණ්ඩ්‍රාගමණ් පුපුසත්ථ අඤ්ඤපි වා පුරණාදි සබ්බඤ්ඤාපටිපඤ්ඤා පුපුසමණ්ඩ්‍රාගමණ් පුපුසත්ථ, යදි අමෙහති “සපෙවන කීතති. පපොති”ති එන් වුතතපාකාරං සමමං හිතො

1. 2. 3. පඤ්ඤා. පඤ්ඤාවමෙ-ඉතිකත්ථි. 2. දිගතිකාය-පාචිකවකං.

නිකායපතනිකාරණං වා “සුඤ්ඤාං උභතෙ පඤ්ඤා”නති එනම් සුඤ්ඤා සාති පඤ්ඤාපදෙසෙන වුත්තං ධම්මා භිශෙය්‍ය ලොකියලොකුත්තර පඤ්ඤාලාභකාරණං වා “දදං මිත්තංති ගන්ති”ති එනම් වුත්තපකාරණං වා භිශෙය්‍ය මිත්තගන්තිකාරණං වා “ධුරවා උට්ඨාතා”ති එනම් තං තං අන්තර්ගං පටිච්ච ධුරතාමෙත්තුට්ඨාතනාමෙත ව වුත්තාය මහා භාරගහනවෙතින උපසංග්‍රහිතාචර්‍යතාය පිරිගසංඛාතාය බන්තා භිශෙය්‍ය ලොකියලොකුත්තරධනං චිත්තකාරණං වා “සද්ධං ධරෙමි, ධිති වාහො”ති එවං වුත්තෙති ඉමෙහෙව වතුති ධරෙමිති භිශෙය්‍ය අගමා ලොකා පරං ලොකං පෙට්ඨි අසංචිතකාරණං වා ඉධ විජ්ජතිති. අගමෙත්තු සද්ධාං සංඛෙපසොජ්ජනාය අන්තර්ගණනා, වින්දරතො පන එකමෙකං පදං අනුදාරපද්ධාරපදවණණනා නගෙති විහරිතිං වෙදිතබ්බං.

එවං වුත්තෙත යකෙධා යෙත සංසයෙත අඤ්ඤා පුළුච්ඡයා නස්ස පභිණ්ණා කථෙතද්දති පුළුච්ඡයා පුළුච්ඡයාග්‍රාහිණිණි වන්ති, යෙසිස්ස අපුළුච්ඡකාරණං ත ජනනති තෙපි ජනාපෙතො සොඤ්ඤං අජ්ජ පඡනාමි යොවන්තො සම්පණ්ණිකාති ආත.

තත්ථ, අජ්ජති අජ්ජදිං කන්ති අධිපායො. පඡනාමිති යථා වුත්තෙත පකාමෙත ජනාමි. යො වන්තොති එතාවතං “සුඤ්ඤාං උභතෙ පඤ්ඤා”නති ආදිතා නගෙත වුත්තං දිට්ඨධම්මිකං දසෙය්‍යති. සම්පණ්ණිකාති. ඉමිතා “යසෙය්‍යෙත වතුරෙ ධරෙමි”ති වුත්තං පෙට්ඨි සොකාභාවකරං සම්පරිකං. අජ්ජති ව කාරණසොකං අධි වචනං; අගං හි අන්තර්ගදා-“සාන්ධං සමාඤ්ජන”නති එවමදිසු පදෙත්ථ¹ වත්තති “අන්තරං මෙ ගහපති! හිරඤ්ඤාසු වන්තො”ති, ආදිසු විකඛණං. “හොති සිලවතං අන්තරං”ති ආදිසු වුද්ධිවති. “බ්‍රහ්මරතො හරතෙ අන්තරං”ති ආදිසු ධරෙත “උභතාමන්තං වරති”ති ආදිසු හිතෙ. “අන්තරං ජතෙ ව පණ්ණිත”නති ආදිසු කාරණං. ඉධ පන කාරණං. තමා සා පඤ්ඤාදිලාභකාරණං දිට්ඨධම්මිකං යඤ්ච පෙට්ඨි සොකාභාවකාරණං සම්පරිකං. තං සොකං අජ්ජ හගවතා වුත්තනගෙත සාමංගෙව පඡනාමි සො අහං කථෙතද්දති පුළුච්ඡයා පුළුච්ඡයාග්‍රාහිණිණි. එවමෙත්තු සංඛෙපසො අන්තරං වෙදිතබ්බං.

එවං යකෙධා “පඡනාමි යොවන්තො සම්පරිකා”ති වන්ති, නස්ස ඤාණස්ස හගවං² මූලකතං දසෙය්‍යෙනා, අන්තරං වත මෙ වුද්ධාති ආත.

තත්-අභ්‍යාසාති හිතාය, වුද්ධියා ව. යත් දිනනං මහපථලානගි
 "යසෙකෙ වතුරො බම්බො"ති එත් වුත්තවාගෙන' යත් දිනනං
 මහපථලං තං අනාදකම්භණ්ණං වුද්ධිං පඤ්ඤාමිති අපෙත්වා, තෙව
 පත සංඝං සත්ථාය එවමිංහාති හණ්ණති.

එවං ඉමිංග සාරාය අත්තනො හිතායිගමං දසෙත්වා, ඉදං
 පරතිතපටිපත්තිං දිපෙතොයා සො අහං විමට්ඨොමිති ආදිමංග.

තත්-සාමාසාමිකාති දෙවගාමිං දෙවගාමිං, සුඤ්චරන්ති දෙව
 නතරතො දෙවනතරං නිවහ්මානො සමුදුද්ධං බම්බො ව සුබමි
 නානගි සමමායෙවුද්ධො වත ගතවා, ස්වාකායො වත ගතවතා
 බමෙමාති ආදිනං තයෙන වුද්ධිසුද්ධොගිතඤ්ච බමමසුබමතඤ්ච
 මහඤ්ඤාන සුපටිපතොයා ගතවතො සාවකසංඝොති ආදිනං තයෙන
 සමික සුපටිපතොගඤ්ච අභිත්ථිතිං නමොමානො බමමසොගතො
 හුත්වා විමට්ඨොමිති වුත්තං හොති.

එවමිංග සාරාය පටිසංඝොගඤ්ච රතතිවිභාගඤ්ච සංඛුකාර
 සද්ධවිභාගඤ්ච ආලවතකුමාරංග යක්කගවතං ආතයනඤ්ච
 එකක්කභණ්ණෙව අහොති.

රාජපුරිසා සංඛුකාරසද්ධං හුත්වා එවරුපො සංඛුකාරසද්ධං
 ථපෙත්වා වුද්ධිං න අසෙද්ධං අබ්බුත්තං, අගතොයා සමවාති
 ආවජ්ජන්තො ගතවතො සරිරපහං දිත්වා පුඤ්ඤ විය බිති අභ්භි
 තිබ්බිසංකා අනොගෙව පටිසිතිං අද්දංසු ගතවතො යක්කංග
 ගවතෙ නිසිත්තං යක්කඤ්ච අඤ්ජලිං පහනොගිති සිතං. දිත්වාන
 යක්කං ආහංසු අගං තෙ මහායක්ක! රාජකුමාරො බලිකමිංග
 ආතිතො හන්ද නං බාද වා භුඤ්ජ වා සරාපච්චයං වා කරොගිති.
 සො සොතාපතනතො ලජ්ජො විසසෙත ව ගතවතො පුරතො
 එවං වුච්චමානො අථ තං කුමාරං උගොගි ගන්ත්ති පටිග්ගනොගි
 ගතවතො උපනාමෙමි. අගං ගතො! කුමාරො මග්ගං පෙසිතො
 ඉමිංග ගතවතො දමිමි හිතානුකම්පකා වුද්ධිං, පඤ්ඤානාහු ගතො!
 ගතවා ඉමිං දුරතං ඉමිංග හිතන්ද සුබන්දොගි. ඉමිඤ්ච ගාමමාග :-

ඉමිං කුමාරං සතපුඤ්ඤලක්කං,
 සබ්බභූතෙතං පටිපුරුණ්ණාඤ්ජනං,
 උදග්ගවිතොයා සුමිතො දදමි තෙ
 පටිග්ගතො ලොකගිතාය වක්ඛමාති.

පටිග්ගතොගි ගතවා කුමාරං පටිග්ගණ්ණනොගො ව¹ යක්කංග ව කුමි
 රංග ව මිහිලකරණන්දං පාදුනගාමං අහොති තං යක්කො කුමාරං
 සරණං ගමෙතොගි තික්කත්තුං වතුන්දපාදෙන පුරෙමි. සෙය්‍යපිදං :-

දීඝායනා නොවු අයං කුමාරෙ
 කුමාරෙ යනං! සුමනො හවංගි,
 අබ්බාසිනා ලොකනිකාය නිවර්ථ
 අයං කුමාරෙ සරණමුපෙති බුද්ධං.
 පෙ-බ්බමං-පෙ-සංඝනති.

අප් හඟවා කුමාරං රජපුරිසානං අදයි ඉමිං වජ්‍යෙතිං පුත
 මමෙවි දෙවංගි.

එවං සො කුමාරෙ රජපුරිසානං හත්තො යනංගා හත්තං
 යනංගා හත්තො පුත හඟවිසො හත්තං හඟවිසො හත්තො
 පුත රජපුරිසානං හත්තං හත්තො නාමිකො හත්තො ආලම්බකොති
 ජනො. තං ආදාය පටිභිවත්තො රජපුරිසෙ දිට්වා කසාහවතකම්මො
 දදොති. යනො කුමාරං අභිදහරතො ත ඉව්ඪිති භිතො පුච්ඡංසු
 රජපුරිසා මො හායථ ඡෙමිං කතං හඟවතොති සබ්බමොජ්ජෙවසුං.
 තතො සාධු සාධුති සකලං ආලම්බනං එකකොලොකලොක යනොති
 බුද්ධං අහොසි. යනොපි හඟවතො භිකූවාචාරකාලෙ අනුසරෙතො
 පතාමිවරං ගතොතිං උපසංගමං ගතොති වතති.

අප් හඟවා තගෙර පිණ්ඩාය වරිතො කතහතනිච්චො තගර
 වාසෙර අඤ්ඤාතරංගමිං විවිජෙන රුක්ඛමුලෙ පඤ්ඤාතනවරබුද්ධාසනෙ
 නිසිදි තතො මහාජනකාසෙන සද්ධං රජ ව තගරං ව එකතො
 සම්පන්නො හඟවතො උපසංගමෙ වජ්ජිතො පරිවාසෙති නිසිතො
 කපං ගතො! එවං දුරුණං යනං දමිසිතොති පුච්ඡංසු. තතො
 ගථො යුග්ගමාදිං කතො එවං තවිච්චං වසං වසොග්ගො එවං විහිංසනං
 අහොසි, එවං පඤ්ඤං පුච්ඡි, තසොහං එවං විසංපජ්ජිතො තම
 වාලම්බකපුතං කපෙසි. සුතපරිසොසානො¹ වතුරාසිතිපාණ
 සහසොනං බ්බමොගිසමෙයො අහොසි. තතො රාජ ඡෙව නාගරං ව
 ඡෙවගාමිකොරාජසො හවතමිපෙ යනංගා හවතං කතො පුපථ
 ගතොදිසකොරාජපතං නිව්ච්චංසුං පවත්තොසුං.

තඤ්ච කුමාරං විඤ්ඤාතං පතං තිං හඟවතො තිසොග
 ජිවිතං ලභි, ගච්ඡ හඟවතොසො ව පසිරුපාසකො භික්ඛුසංඝඤ්චොති
 විසංපජ්ජං. සො හඟවතොඤ්ච භික්ඛුසංඝඤ්ච පසිරුපාසමොජනො
 න වරිසොසො අනාගාමිපලෙ පතිට්ඨොග්ග සබ්බං බුද්ධවිමං උග්ගොග්ගො
 පඤ්ඤාතපුපාසකපරිවාසො අහොසි. හඟවා ව තං එතදග්ග
 නිද්දසි “එතදග්ගං භික්චෙව! මමි සංවිකානං උපාසකානං වතුරා
 සමගභවද්ධි පරිසංසමාග්ගතොනංගද්දං හත්තො ආලම්බකො”ති².

මාදගමං.

ඉති සංඝසංක්‍රමනවණ්ණනා නිට්ඨිතා.

1. මු. සි. සංපරිසොසානො-නාපරිසොසානො-කපෙසි.
 2. අභිකුසලනිකාය-එතදග්ගොති.

11. 1. 1.

සෙසංගුණතං පථමේ-අභිසංසුති කද අභිසංසු? යද ඛල
වනෙතා අනෙසං තද. තත්ත්වං ආනුසුඛි කථා:-

සෙසංගුණ: කීර මගධරවෙති මවලගාමිනෙ මිත්තං නාම මාණවො
නුභිං තෙතතිංස පුරිසෙ ගහෙතිං කල්‍යාණකම්මං කරොන්තං
සත්ත වතපදාති පුරෙතිං තත් කාලංකතො දෙවලොකෙ තිබ්බතති.
තං ඛලවකම්මානුගාවෙන සපරිසං සෙසදෙවතා දසති ආනෙති
අභිගණතං. දිස්වා ආනතභූතදෙවපුත්තා අගතාති තෙවාසිතා
ගණිපාණං සපරිසංසු. සෙසංගුණ: සකපරිසංස සඤ්ඤං අදසි මාරිසං!
මා ගණිපාණං පිටිත්, පිටිතාකාරමත්තමෙව දසෙත්වාති තෙ තථා
අතංසු. තෙවාසිතදෙවතා සුවණ්ණසරණෙති උපතීතං ගණිපාණං
යාවදත්. පිටිතිං මත්තා තත් තත් සුවණ්ණපථවිතං පතිතිං
සසිංසු. සෙසංගුණ: ගණිපථ පුත්තතත්තංස පුත්තති තෙ පාදෙසු
ගහෙතිං සිතෙතරුපාදෙ විපාපෙසි. සත්තංස පුඤ්ඤතෙජෙන තදනු
වතතකාපි සපෙම් තත්ත්ව පතිංසු. තෙ සිතෙතරුමෙජ්ඣකාලෙ
සඤ්ඤං ලභිතිං තාතා! ත සුරං පිටිමාති ආගංසු. තතො පටිසංස
අසුරා නාම ජතා. අථ තෙසං කම්මපට්ඨගඋතුසමුට්ඨානං පිතෙ
රුක්ඛ ගෙව්ඨිමත්තලෙ දසෙත්වාජනසංගං. අසුරගවතං නිබ්බතති.
සෙසංගුණ: තෙසං නිව්වතතිං අතංගමණත්තං ආරතං. ධරෙසි.
යං සත්තංස වුත්තං:-

අතතරං-චිත්තං අසුජ්ඣපුරානං.

පඤ්ඤාචාරා ධරිතා අභිජනා,

උරගතෙතරිපසංසං ව ගාරි

මදනසුතා වතුරෙ ව මගත්තාති.

වෙ තතරති හි පුද්ගලික ගහෙත්වා අසකුණ්ණත්තං
අසුජ්ඣපුරාති නාම ජතාති, දෙවතතරඤ්ඤ අසුරතතරඤ්ඤ යද
හි අසුරා ඛලවනෙතා සොන්ත අථ දෙවෙති පලාසිතිං දෙව
තතරං පටිසිතිං වාරෙ පිදහිතෙ අසුරානං සත්තංසමිති කිඤ්චි
තාතුං ත සෙසංගුණ: යද දෙවො ඛලවනෙතා සොන්ති අථාසුරෙති
පලාසිතිං අසුරතතරං වාරෙ පිදහිතෙ සත්තංසං සත්තංසමිති
කිඤ්චි තාතුං ත සෙසංගුණ: ඉති ඉමාති වෙ තතරාති අසුජ්ඣ
පුරාති නාම තෙසං අතතරා ඵතෙසු උරගාදිසු පඤ්ඤ ආනෙසු
සෙසංගුණ ආරකං ධරිතා තත් උරගතදෙවතා නාම ගතිතා,
තෙ උදනෙ ඛලවනෙතා සොන්ති, තත් සිතෙතරුක්ඛ පථමාලිකෙ
තෙසං ආරකං කෙරෙවිසදෙවතා සුපණ්ණං ගතිතා, තෙසං කීර
කෙරෙවි නාම පාණ්ණාජනං, තෙත තං නාම ලභිංසු, දුතිසාලිකෙ
තෙසං ආරකං. පසංසගාරිසදෙවතා සුමනංසං පතිතා, දතව

රක්ඛණං කීර්තනං තඤ්ඤාසංකප්පං ආරක්ඛණං. ඔදනසුභං
 සංග්ගානං සංකප්පං සංකප්පං, විසමාසංකප්පං කීර්තනං සුභං සංකප්පං
 වතුප්පං ආරක්ඛණං. වතුප්පං ටි මහනාගානං වතුප්පං
 මහාරාජකං වුත්තං, පඤ්ඤාසංකප්පං ආරක්ඛණං. තඤ්ඤාසංකප්පං
 අසුරා කුට්ඨාසංකප්පං දෙවපුරං උපගන්ති සුභං යං ගිරිතො
 පඨමං පරිගණං. තං උරගා පටිබාහගන්ති.* එවං සෙසෙසු සෙසා.

තෙ පන අසුරා ආයුර්භූතසංකප්පං රක්ඛණං තාවතිංස
 සද්ධිසංකප්පං. තඤ්ඤාසංකප්පං අනාගාතං අනාගාතං පාටලියං පුප්ඵි
 තාය තඤ්ඤාසංකප්පං, තඤ්ඤාසංකප්පං පාරිච්ඡිද්ධතො පුප්ඵි, ඉධ පන
 විතප්පං, ජරසංකප්පං තඤ්ඤාසංකප්පං. සුරං පාටලියං වතුප්පං, දෙව
 නගරපුරං තො ගතිං. ගතිං මහනාගානං සද්ධිං සුභං සංකප්පං මානි
 අසුරප්පං ආරක්ඛණං සුභං සංකප්පං රක්ඛණං. ගතිං සුභං සංකප්පං
 යුත්තං අසුරප්පං තො වාදෙතො. මහාරාජකං උදකං විධානං සංකප්පං
 උදකං තෙ දෙවො වුත්තං වතුප්පං මහනාගානං වතුප්පං. විධානං
 අනාගාතං ආරක්ඛණං. අපි තෙසං පඨමං තාමසං සද්ධිං සුභං
 සංකප්පං. තඤ්ඤාසංකප්පං පන සුභං තාමසං ජම්බං වා වතුප්පං. වා
 ජම්බං තාමසං උපගන්ති තෙවලං කුමාරකානං දුර්ගං මහනාගානං
 සුභං විධානං අසුරප්පං සංකප්පං මහනාගානං මහනාගානං තොති,
 කොට්ඨාසංකප්පං තොති තොති සද්ධිං සුභං සංකප්පං තෙ අසුරප්පං
 පටිබාහං තාවතිංස

සෙව පන අසුරා බලවතො තොති අපි තොති මහනාගානං
 දුර්ගං ආරක්ඛණං සුභං සංකප්පං. එකං තොති යුත්තං සුභං සංකප්පං.
 එකං තොති සුභං සංකප්පං. යද්දං පන තොති පඤ්ඤාසංකප්පං
 අසුරා මද්දං තද්දං එකං සංකප්පං මහනාගානං තොති පඤ්ඤාසංකප්පං
 මහනාගානං. අපි වතුප්පං මහාරාජකං ගතිං. තොති සංකප්පං තං
 පටිබාහං. ආරක්ඛණං. සංකප්පං වතුප්පං. යුත්තං දිග්ඤාසංකප්පං
 ජනපතිං. වතුප්පං. යුත්තං. යුත්තං. යුත්තං. යුත්තං. යුත්තං. යුත්තං. යුත්තං.
 යාම! යුත්තං ආරක්ඛණං. එවං. යුත්තං. යුත්තං. යුත්තං. යුත්තං. යුත්තං.
 යුත්තං. යුත්තං. යුත්තං. යුත්තං. යුත්තං. යුත්තං. යුත්තං. යුත්තං. යුත්තං.
 යුත්තං. යුත්තං. යුත්තං. යුත්තං. යුත්තං. යුත්තං. යුත්තං. යුත්තං. යුත්තං.
 යුත්තං. යුත්තං. යුත්තං. යුත්තං. යුත්තං. යුත්තං. යුත්තං. යුත්තං. යුත්තං.

අනුමානං අනුමානං. අනුමානං අනුමානං. අනුමානං අනුමානං.
 අනුමානං අනුමානං. අනුමානං අනුමානං. අනුමානං අනුමානං.
 තොති තොති. තොති. තොති. තොති. තොති. තොති. තොති. තොති. තොති.

පටිබාහං-ඉති සංකප්පං. 1. 2. 3. 4. 5. 6. 7. 8. 9. 10. 11. 12. 13. 14. 15. 16. 17. 18. 19. 20.

අයුතු. ආ. මේ සත්‍ය! වර. දිශාව සත්‍ය! දෙවසෙවස්! තං. මේ වර. උත්තමං. සාතං. ඔකාසං. දිශ, ආවිකා කපෙහිති වදනි. නිබ්බාණයා යි සො ඔසෙය්‍යාති කම්මං. අනත්වා ජිවිතවස්සානං. නාම නිබ්බාණයා ඔසෙය්‍යා.

ප ඩ මං.

11. I. 2.

දුතියෙ-සුඛිමනති අත්තනො පුත්තසහසසා අනතරෙ එවං. නාමිකං එකං පුත්තමෙව.

ද නි යං.

11. 1. 3.

තතියෙ-සමුපබ්බුලොති සම්මතීනො, රාහිගුතො. ඔපකො. උලොකෙය්‍යාපාති සත්‍යයා නිර දිශබ්‍රහ්මයොජනසත්‍යායාමො රපො, තයා හි පවිජිතොතො පණ්ණාසයොජනො, මජ්ඣිම උපසංකප්පෙ පණ්ණාසයොජනො, රථසානිතො යාව රථසිභා පණ්ණාසයොජනාති, තදෙව පමාණං විගුණං කත්වා තියොජනසත්‍යායාමොතිපි වදනතිසෙව, තයම්. යොජනිකපලලෙඛනා අත්තො, තියොජනිකං සෙතවත්තතං ඕත්තෙ යපිතං, එකස්මිංසෙව යුගෙ සහසාසංඝායොජනා පුත්තං, සෙසාලංකාරයා පමාණං තත්ථි, ධර්ම පතයා අබ්‍රහ්මයාති යොජනසත්‍යාති උග්ගතො යසා වාතාහතයා පඤ්චබ්‍රහ්මයොජනෙව සද්ධා තිවත්රති, තං උලොකෙය්‍යාපාති වදනි. කයො? තං පයානාතොති රාජි නො ආගන්ත්වා පරිසපරිගන්තො තිබ්බාත එමො විය සීතො කයා මයං හායාමාති හයං න නොති. පඤ්චබ්‍රහ්මයාති නො නිර සත්‍යතා සමානවණ්ණං සමානායුසො දුතියං ආසනං ලභති. තථා වරුණො ඊසානො ව. වරුණො පත තතියං අසනං ලභති ඊසානො වතුත්තං. පලාසීති අසුරෙහි පරජිතො තයම්. රපෙ සීතො අපාමිතාකම්පි රජං වා ධර්මං වා දිශා පලාගතවිමො. ඉතිපි යො හමවාති ආදීති විසුද්ධිවග්ගෙ විත්ථාරිතානෙව. ඉදම්මොවාති ඉදං ඔපකපටිතතං. නාම හතවා අවොව යසා ආණ්ණං කොට්ඨසතසහසා වසානවාලො ආනුභාවො ව

සන්නය.

ඉදං ආවජ්ජත්වා හි සත්‍යතාවොරගයාදීති දුක්ඛයි මුත්තානං අනෙකා තත්ථි. තිවත්තු අසුදුදුකම්පිපසමො, ඉදං ආවජ්ජමානො හි පසන්නවිතො ආකාසෙපි පතිට්ඨං ලභතිති. තත්ථිදං වත්ථි.

දිශවාපිවෙතිසෙව නිර සුඛාකමම කසිරමානෙ එකො දහරෙ සුලභෙවදිකාපාදනො පතිත්වා වෙතිසකුට්ඨියා හසාති. හෙවං සීතො හිකුසෙවිකා ධර්මාපරිතතං ආවුසො! ආවජ්ජතිති ආඥා.

සො මරණගෞත තප්පිතො ධර්මානුපට්ඨනං මං රක්ඛතුති ආතතාවදෙවංසා වෙතියතුට්ඨිතො වෙ ඉට්ඨතා නික්ඛමිතිං සොපානං සුත්ථිං අට්ඨංසු. උපට්ඨිතා වලලිතිසොණං. ඔතාපරසුං, තඤ්ඤානිසොණං. ඕසෙ ඉට්ඨතා යට්ඨානෙයෙව අට්ඨංසු.

න ති යං.

11. I. 4.

වතුපෙ-වෙට්ඨිතානි සො කිර අසුරානං සබ්බජෙට්ඨකො, සෙනාති තිපාතමතං නිනති ව. කණ්ඩපඤ්චමෙහිති විසු ගපෙසු පාදෙසු කණ්ඩවාති එවං පඤ්චති බනිතෙහි. තාති පත තලිත සුතං. විග මකතවසුතං. විග ව වකඤ්ඤාපාථං. ආගච්ඡති ඉරියා පථං. රුකිනාති, තෙහි පත විතෙතනෙව බජ්ඣති විතෙතනෙව ඉව්චති. අසෙකාසනීති වොරොසි, බාලොසි, මූලොසි, ඕට්ඨොසි ගොණොසි, ගදුගොසි, තෙරසිකොසි, තිරව්ඡාතගතොසි, තජ්ඣතුංසං. සුගති, දුගතිසෙව තුංසං. පාටිකඛොති ඉමෙහි දසති අසෙකාසවජ්ඣති අසෙකාසනි පටිගාසනිති ජරසකං! ත තිං. සබ්බකාලං ජිනියාසි යද අසුරානං ජයො ගවිසාති තද තථි එවං. බනිතිං අසුරතගරංසා වාපෙ තිපජ්ජාපෙත්ථි පොථාපෙත්ථානති ආදිති වච්ඡා තපෙත්ති. සකෙතා ජිනවිජයො න තං මනසි කණ්ඩති මහාපටිගතණං. පතංසා මන්තෙ විබුතනොතා සුඛමං. දෙවසතං. පටිසති වෙව තිකමිති ව අජ්ඣාසාසිති කිනත්ථො. එස සකෙතා ඉමොති එරුසවච්ඡාති ගෞත තිතිකමිති? උදසු අභිවාසතබනතිං සමනාගතතාති විමිසනොතා අහාසි.

දුබ්බලාභනොති දුබ්බලාභෙන. පටිසංයුජෙති පටිසංයුජයා, පටිපථජයා. පටිපෙත්ථසුතති විරජෙත්ථසු. පකුපෙත්ථසුතතිපි පාසො. පරනති පටිපට්ඨිතං. සො සකො උපසම්මුතො සො සතිමා සුත්ථිං උපසම්මුතො. තඤ්ඤා උපසම්මුතො. බාලොසි පටිසෙවනං. මනෙත්ථති අපො. යද නං. මනෙත්ථති යථා තං. මනෙත්ථති. අපෙත්ථාදුගතිති අපෙත්ථාදුරති. ගොවගිසොසාපලොඤ්ඡනාති යට්ඨාගොසුජෙ තාවදෙව වෙ ගාචො. සුඤ්ඤානො ගොගණං. ඕලොකෙනොතා තිට්ඨති යද පත එකො. පලායති අථ නං. පලායිතං. සබ්බො ගොගණො හිසො. අපෙත්ථාදුරති එවං. දුමමෙධො. බමනං. හිසො. අපෙත්ථාදුරතිති අපො. යදපථපරමාති සකප්ථපරමා. බහතා ගිසො න විජ්ජතිති තෙසු සකප්ථපරමෙසු අපෙත්ථ බහතො. උපහරිතෙර අපෙත්ථ අපො. න විජ්ජති. ගාමාසු පරමං. බහතතිති සො. බලවා තිතිකමිති තඤ්ඤා නං. බහති. පරමං. ආසු. බාලොසු. නාම අපෙත්ථාදුරමං. තං. සඤ්ඤා බලං. අබලමෙව තං. බලනති ආසුති කපෙත්ථති දීපෙති. බමමගුත්ථානොති බමමසා රක්ඛිතං බමමං. වං රක්ඛිතං. පටිපෙත්ථාති

පටිපථිනී: වත්තා, පටිපථිනී: යං වා තං වා වදෙග්ගාපි බිම්බිතං. පන වාලොකං සමිප්පො නාමි නති. නාසංචි භෙදානි සාපිසොති තෙන කොට්ඨක තස්සෙව පුග්ගලස්ස පාපං. කතරස්ස? භො භූදං. පටිභූජකිනී. තිබ්බිත්තනානන්ති එක වචනෙ බහුවචනං තිබ්බිත්තනන්ති අපො. ජනාපිඤ්ඤානන්ති එවරූපං අත්තනො ව පරස්සවානි උභිත්තමිත්තං. තිබ්බිත්තනං නිප්පාදෙත්තං පුග්ගලං අකිබ්බාලො අගන්ති අකිබ්බාලපුට්ඨත්තාව එවං. ඔඤ්ඤානති. බිම්බස්ස අසොපිද්ධති වතුසට්ඨමිත්තං අපේක්ඛා. ඉධාති ඉමිත්තිං සාසනෙ භවාති නිපාතමිත්තං.

වතුත්තං.

II. 1. 5.

පඤ්චමෙ-අසුට්ඨං එතදපොචානි ජෙක්ඛාය එතං අපොච. එවං කීරස්ස අභොසි. පරස්ස නාමි සාසං. මොචෙති, පඨමං. වත්තුං කරුං. පරස්ස වචනං අනුගන්ති, පන පච්ඡා සුඛං. වත්තුනති. පුබ්බදෙවොති දෙවලොකෙ විරතිවාසිනො පුබ්බසාමිනො, තුඛොකං තාව පචෙත්ථිආගතං සන්ධානි. අද්ද්ධාච්චිත්තති ද්ද්ධාච්චරණ රතිතා. ද්ද්ධං වා සත්තං වා ගහෙත්ථිත්තති එවමෙත්ත නතිති අපො.

පඤ්ච මං.

II. 1. 6.

ජවෙට්ඨ-අජකිසාසිනී තස්ස කීර සිම්බලිවතානිවුඛස්ස ජත්තං රථසද්දං ආජන්තසද්දං බජසද්දං ව සමිත්තං අසතිපාතසද්දං විග්ග අභොසි තං සුත්ති සිම්බලිවතෙ බලවසුපණ්ණං පලාසිංසු. ජරුජ්ඣණ්ණවෙව රෙගද්ධලො ව අසද්දානපකඛපොතකා ව පලා සිතුං. අසකෙක්ඛානො මිරණගගෙන තර්ථතා එකත්තොරෙතෙව මිභාචිරවං විරවිංසු. අථ සකෙක්ඛා තං සුත්ති කස්ස සද්දං තාතාති මාතලිං. සුච්ඡි රථසද්දං තෙ දෙව! සුත්ති සුපණ්ණං පලාසිතුං අසකෙක්ඛානො විරවන්තිති තං සුත්ති කරුණාසමපිත්තසද්දො¹ අභොසි.

ජසාමුචෙත්තානි රථස්ස ජසාමුචෙත්ත යථා කුලාවතෙ ජසාමුඛං න සද්දවුභෙත්තති එවං ඉමිත්තා ජසාමුචෙත්ත තෙ පරිවර්තය. භො නි රථො පුඤ්ඤපට්ඨයතිබ්බිත්තො වක්ඛවාලපබ්බිත්තෙපි සිනෙරුච්චිපි සමුච්චිතො චිතිවිජ්ඣිතාව ගච්ඡති න සර්ථති ආකාශගතසද්දස නෙව ගච්ඡති, සචෙ තෙන සිම්බලිවතෙත ගහො සචෙත්ත යථා මිභාසකපෙ කද්දුච්චතමිත්තෙත්ත වා එරණ්ඛවතමිත්තෙත්ත වා ගච්ඡන්තා සබ්බං වතං විගහං නිමමිති. භොති එවං. තමපි සිම්බලිවතං සචෙත්ත.

ජ වධං.

11. I. 7.

සත්තමේ-උපසංඛිකමිති අයං සත්තො යො මෙ අයං
 සුචචිතියො තස්සපාභං න දුබ්බසාන්ධි විනොති මයා නස්ස
 පච්චිකිකතො නාම නපි විමංසිත්තාමි තාව නං කිනුභො මං
 පසසිත්තා දුබ්බති ත දුබ්බතිති විනොති උපසංඛිකමි. නිබ්බ වෙස
 විතති! ගභිගොසිති වෙපවිතති! එතොච¹ තිඛි, ගභිතො තිං
 මයාති වදති. සභවවනෙතෙවස්ස සො නන්ධපඤ්චමෙති ඛති
 තෙති ඛදොච අභොසි. සපස්ස ව මෙති මසි අදුබ්බතාය සපථං
 කෙරාසිති වදති.

සං මුඛාගණනො පාපනති ඉමස්මිං කප්ප පඨමකපටිකෙසු
 වෙතිසරඤ්ඤ පාපං සක්ඛියාග අදිසුපවාදිගොති කොකාලිකස්ස
 විය පාපං. මහාදදුගො ව සං පාපනති මහාකපිතතෙන මහා
 සත්තෙ පදුර්වචිතස්ස පාපං අකාගාදුගොති දෙවදහසදිසස්ස
 අකාගාදුගො පාපං ඉමාති කිර ඉමස්මිං කප්ප වත්තාරි මහා
 පාපානිති.

ස තන මං.

11. I. 8.

අධ්මමේ-අධ්මංසුති වාරපාලකා විය සිතා නිසද්ධති නිපථනති
 ගාව අඤ්ඤා නිපථජ්ජති තාව මායමෙපෙචාති වදති. දුතියගාථා
 සත්තස්ස තත්, ඵග්ගා ගිසොති නිපථනනසොගනෙසු අපෙඨසු
 ඛනිතො උත්තරිතෙරෙ අපෙඨා නාම නපි. අනුක්කාති කිවච්ඡතා
 සොණසිතාලාදගොපි හි උපාදය අකිවච්ඡතො සත්තො නාම නපි,
 ඉතො එතො ගමණමහතවසි කිවමෙව ගොති. සංයොග
 පරමාශ්චච සමෙහිගා සබ්බපාණිනනති පාරිවාසික ඔදනාදිති හි
 අසමොගාරහාති ගොනති, තාති පුත උඤ්ඤාපෙඨො හජ්ජතො සපි
 මධුරාණිතාදිති සංයොජ්ජතාති සමොගාරහාති ගොනති තෙතාග,
 සංයොගපරමාශ්චච සමොගා සබ්බපාණිනනති. නිසද්ධතා
 සොගිගො අනුති ඉමෙ අපො නාම නිපථනතාව සොගනති. පුත
 වතුත් ගාථා සත්තස්ස තත්පි වුත්තතෙයෙනෙව අපො වෙදිතබ්බො.

අධ්මමං.

11. 1. 9.

නවමේ-පණ්ණාසකපිසුසමමනතිති සිම්බිකපදෙසෙ රමණීයෙ
 අරඤ්ඤයතෙන රතතිච්ඤානදිවංචනාවක්කමණාදිසම්පන්නාසු පණ්ණ
 සාලාසු වසනති සත්තො ව දෙවානම්ඤෙ, වෙපවිතතිවාසි
 ඉමෙ වෙ ජතා ජමාතිකසුර, කාලෙන කාලං කලගං කෙරෙතති
 කාලෙන එකතො වරතති, ඉමස්මිංපත කාලෙ එකතො වරතති.

1. එතෙව-තත්පි.

අවලිපයානි ගණවිගණ්ඨපාඨනා. ඛිංකං ඛලපෙතොති ඛිංකං අපෙ
ලපෙතොති. ජනෙතනානි දිබ්බපෙතවජ්ජෙනන මිත්තො ඛාරිය
මානෙන අපඛ්‍යාමනො කපිතොති බ්‍යාමිතො කතො.

විරදිකතිනානනති විරංගමාදිතනවතානං. ඉතො පටිඝානමාන
ඉතො පක්කමි පරිවජ්ජය, මා නො උපරිවාතෙ තිට්ඨානි වදනති.
නතෙතථ දෙවොති එතඣමි. සිලවතනානං ගතෙති දෙවො න පටිඝානුල
සඤ්ඤිතො, ඉට්ඨකතනමිතොපසඤ්ඤිතො ගෙවොති දීපෙති.

හ ව මි.

II 1. 10.

දසමේ-සමුද්දානීරෙ පණ්ණාසුපිසුති වක්කවාලමිභාසමුද්දාපිට්ඨියං.
රජතපට්ටවණ්ණ වාචකපුලිනෙ වුත්තපාකාරාසු පණ්ණසාලාසු
වහනති. සියාපිනොති සියාපි අමතාකං. අභයදකමිණිං යාවෙසනා
මානි අභයදනං යාවෙය්‍යාමි. ගෙහගෙය්‍යන කිර දෙවාසුරසඛ්‍යාමො
මිභාසමුද්දාපිට්ඨො නොති, අසුරානං න සබ්බිකාලෙ ජයො ගොති
බහුවාසෙර පරාජයොව නොති. තෙ දෙවෙති පරාජිතා පලායතනා
ඉසිතං අසාමපදෙන ගවජතනා සපෙකකා ඉමෙති සද්ධිං. මනෙතනො
අමෙත නාසෙති ගණනථ පුත්තභතාය පුත්තොති කුපිතා අසාමපද
පාණීයසට්ඨිකමිණිසාලාදිති විභිංසෙතති ඉභයො අරඤ්ඤතො
එලාථලං අද්දං අභතා නං දිසො පුත දුක්ඛකත පටිපාකතිකං
කරොනති තෙපි පුතපුතං තපෙථ මිනාසෙතති. තයමා ඉද්දති
තෙසං සඛ්‍යාමො පට්ටිපට්ඨිතොති සුත්වා ව එවං විනතසිංසු.

කාමඛ්‍යාතෙති ඉට්ඨිතකරො. සංග්ගා අභග්ගොති ගයං වා
අභගං වා. ඉදං වුත්තං නොති, සපෙ තිං අභගං දාතුකාමො අභගං
දාතුං පෙහාසි සපෙ ගයං දාතුකාමො ගයං දාතුං පෙහාසි අමතාකං
පත අභගදනං දෙසිති දුට්ඨානනති විරුද්ධානං. පමුත්තනති
බෙතෙත පටිට්ඨාපිතං.

තික්ඛනතුං උබ්බිජ්ජතීති සායමාසං හත්තං භුඤ්ජිතො සග්ගං
අතිරුක්ඛ තිපනොතා නිද්දය මික්කතනමිත්තාය සමිත්තා ධර්මා
සත්තිසපෙන පහපො විග විරවනොතා උට්ඨිතති, දසයොජනසග්ගං
අසුරගවතං කිම්දනති සංඛොභං ආපජ්ජති, අථ නං ආගතො
කිම්දනති පුට්ඨනති. සො න කිඤ්චිති වදති. දුතියයාමාදිසුපි
එසෙව තයො ඉති අසුරානං මා හාසි මිහාරාජති තං අසාමපෙතනානං
ගෙව අරුණං උග්ගවජ්ජති. එවමිත්ත තනො පට්ඨාය ගෙලඤ්ඤං ජතං
විත්තං වෙපති තෙනෙවග්ග වෙපමිතතිති අපරං තාමි උදපාදිති.

ද ස මි.

පට්ඨමො වගෙහො.

පෙන්නාමිති, අයං සත්තස්ස සත්තත්තාසිනමේ සංවිධිතං වා, විජාරො
පන සුමධංගච්චාසිනියා දිස්සන්තාසංවිධිතං සත්තපඤ්ඤවණ්ණ
තායං වුත්තො.

න ති යං.

II. 2. 4.

වතුපෙ-මිත්‍රස්සදළිඤ්ඤාති මිත්‍රස්සඅධිකො. මිත්‍රස්සකපණොති
මිත්‍රස්සකාරුඤ්ඤාතං පනෙතා. මිත්‍රස්සවර්ණොති මිත්‍රස්සලාමිකො.
නාත්‍රාති තස්මිං ථාතෙ තස්මිං වා අතිරෙවතෙ. උපකාසනාති
අවර්ණායනති. ලාමිකතො විනෙතනති. බිසනාති කපෙතති,
පතාසෙතති. විපාමෙහාති තත්ත තත්ත කපෙතති, විජාරෙතති.
එතො ඡෙය්‍යො මුඛිසාති එත්ත අයමොත්‍රපුබ්බිකපා:-

සො තිර අනුපානොන බුද්ධ කාසිරෙව්ච බාරාණසිරාජ සුත්තා
සමුසසිතධර්පවාක්‍යානාලබ්භායොරෙත සුචුක්ඛ අලබ්භතං තගරං
පදක්ඛිණං අකාසි අතතතො සිරිසම්පන්නියා සමානබිභිතනෙහොතත
ජනකායෙත සමුලොකියමානො. තස්මිඤ්ච සමයෙ එතො
පච්චිකවුද්ධො ගතිමොදනපබ්බතො ආගම්ව තස්මිං තගෙර පිණ්ඩාය
වරති සන්තිජ්ඣයො සන්තමානසො උත්තමදම්පසමන්තාගතො මහා
ජනොපි රාජගහො විහතීකාරං පතාය පච්චිකවුද්ධමෙව ඔලොකෙසි
රුජ ඉද්දති ඉමස්මිං ජනකායෙ එතොපි මං න ඔලොකෙති,
කිංහුඛො එතනති ඔලොකෙතොනා පච්චිකවුද්ධං අද්දහ. හොපි
පච්චිකවුද්ධො මහලලුකො තොති පච්චිමවෙය සීතො. විවරුති
පිත්‍ය ජණ්ණොති, තතො තතො සුත්තාති ගලනති. රඤ්ඤා සත
සහස්සාසිකාති වෙ අසංවිධිතොති පුරිතපාරමිං පච්චිකවුද්ධං දිත්වා
විත්තපසාදමිතං වා තත්තං පසාරෙත්වා වන්දනමිතං වා නාහොසි.
සො රුජ පබ්බර්තො ඔඤ්ඤා එය උසුතාය මං න ඔලොකෙ
තිති කුප්ඝිත්වා සායං කුට්ඨි විවරාති සාරාතොති නුචුක්ඛිත්වා
පක්ඛාමි. තස්ස කම්මස්ස විපානෙත මහාතිරයෙ තිබ්බන්නිත්වා
විපාකාවසෙසෙන මිත්‍රස්සලොකං ආගමන්තො රාජගහෙ පරමි
කපණාය ඉන්ද්‍රියා කුච්ඡිති පටිසන්ති ගණති. ගතිතකාලොතො පට්ඨාය
සා ඉන්ද්‍රිය කඤ්ඤිකමත්තමි උදරපුරං තාලත්. තස්ස කුච්ඡිගතස්සව
කණ්ණතාසා විලිතා සබ්බපලිතකුසි සුත්තාමාතුකුච්ඡිතො තිත්තතො
මාතාපිතරො තාම දුක්ඛාරභාරිකා හොතති, තෙතස්ස මාතා යාව
කපාලං ගහෙත්වා වරිත්තුං න සහෙත්වා තාවස්ස කඤ්ඤිකමි උද
කමි ආහරිත්වා අද්දසි. හික්ඛාය වරිත්තුං සම්පන්නාලො පතස්ස
කපාලං ගෙත්වා දත්වා පඤ්ඤාසිත්තසි සහෙත තමෙමතාති පක්ඛාමි
අපස්ස තතො පට්ඨාය සකලසරිරතො මංසාති ජිජ්ජිත්වා ජිජ්ජිත්වා
පතනති,සුත්තං පග්ගරති, මහාවෙදනා වත්තනති, යං යං රච්ඡං තිත්තාය
සගති සබ්බරතං මහාරචෙත රචති තස්ස කාරුඤ්ඤපරිදෙමිත

සකකතා දෙවරුන් සබ්බපිමෙ සබ්බඥානාති ගහෙහි මහා බ්‍රහ්මිකො යජාමාති අභිමති කාපෙතනි අථලං. කරොන්ති මධ පංඤ්ඤාන මා නංගනාහු, යථා බුද්ධිංගුවෙව සබ්බංගං ව දැනා බහු. පුඤ්ඤං පභවනති එවං කරුණාමිති දුරුරාසිං ජලාපෙතා සිලො තොනනාහු මිත්‍රසෙසසු පුණ්ණමදිවසෙ බ්‍රහ්මිකතභාවං. මාපෙතා මහාජනංගං පංඤ්ඤානංගං ව චතුමභෙලං. හිතීති නිකඤ්ඤානං විශ අගොසි. මහාජනො දිත්වා ඉමං යඤ්ඤං පටිග්ගහෙහුං. මහා බ්‍රහ්මා ආගච්ඡති ජණ්ණුකොති භූමියං පතිට්ඨාය අඤ්ඤං. පංගංග නමංගමානො අට්ඨාසි. බ්‍රාහ්මණා ආහංසු තුලෙහ මයං තකෙකන කපෙමාති මඤ්ඤං, ඉදති පංගං අයං. චො බ්‍රහ්මා සහත්ථා යඤ්ඤං පටිග්ගහෙහුං ආගච්ඡති, සකකතා ආගනත්වා දුරුවිතක මිත්‍රිකො ආකාසෙ ධර්මා කංගංගං සකකාරොති පුච්ඡී. තුමාකං ගහෙහ! පටිග්ගහෙහුං නො යඤ්ඤනති. තෙන හි ආගච්ඡං, මහා තුලං ඡබ්බිතො ගහෙහ තුලධිත්? අයං සත්ථා ධුරවිහාරෙ වසති නං පුච්ඡංගම කංගං දිනං. මහපථලං නොතිති උභයරථවාසිනො ගහෙහි සත්‍රිසත්තං ගනත්වා පුච්ඡෙනො එවමාහ.

තත්ථ-පුඤ්ඤපෙතවානනති පුඤ්ඤං ඉච්ඡන්තානං. පුඤ්ඤජී කානං. මමධිංගං පුඤ්ඤනති උපතිට්ඨානං. පුඤ්ඤං. සබ්බං දිග්ගං. මහපථලනති අරියසබ්බං දිග්ගං. විපාකපථලං මහත්තං නොති. දෙසනා වසානෙ වතුරධිති පාණ්ඩුකංගං අමතපාණං පිටිංසු. තතො පට්ඨාය මිත්‍රංගං. සබ්බාති අග්ගදුතාති හිතබ්‍රහ්මංගං අදංසු.

ඡ ට්ඨං.

II. 2. 7.

සත්තමෙ-උපට්ඨාසිති උට්ඨහ සට, වායම. විජිතසබ්බාමාති රුහාදිතඤ්ඤව වාදහසොජනිකංගං මාරබලංග ජිතතතා ගහවතං. එවං. අලපති. සත්තභාරාති ඔරොපිතබ්බාතිලොසාහිසබ්බාරො! සණ්ණරසාගරනනති පණ්ණරසාග පුණ්ණමාග රතති.

ස නග මං.

II. 2. 8.

අට්ඨමෙ-පුට්ඨිකාති වතංගො දිසා වතංගො අනුදිසා ව. භූමිමාති භූමිවසිනො. විරරත්තසමාතිගොති උපචාරපාණාති විරරත්ත සමාතිතවිනෙත වසෙති වතුමි. බ්‍රහ්මවිදිසරාසණොති දහපි වංගාති විසතිට්ඨි වංගාති-පෙ-සට්ඨිට්ඨි වංගාති ආපාණකොටිකං. එකසෙයං. එකගතතඤ්ඤාති ආදිකං සෙට්ඨවරියං. බ්‍රහ්මවරියං. වර මානෙති අපො. පුඤ්ඤකොති වතුපවටයදනං. තුසුමහසුමිතදමා දිති පුච්ඡති දිපසංගංගජලනනති එවමාදිපුඤ්ඤකාරංගං. සිලවනෙතාති

උපාසකතෙත පතිට්ඨාය පඤ්චාසිපි - දසතිපි සිලෙහි සමන්තාගතා. ධම්මෙහි දුරං පොසෙහිති උමමග්ගහිදුතාදිති අතථා ධම්මකෙහි කසිකොරකවච්ඡිත්තාදිති පුත්තදුරං පොසෙහති. පමුඛොරථමාරුතිති දෙවෘතං පමුඛො සෙට්ඨා, රථං ආරුහි.

අ ධ්ම මං.

11. 2. 9.

නවමෙ-ගුණවිහරං නමස්සතිති එකංසං උත්තරිතං දුකුලං තථා ඉහමිජ්ඣුතො හුතා සිරසි අඤ්ජලිං රූපෙතා නමස්සති. සො යනෙතාති සො සතෙතා. අනෙතාමනාමනාති සබ්බගුණෙහි සම්මතො වස්ස නදිතාය සබ්බගුණතෙමිතතිතෙති නාමෙහි අනෙතාමං. අවිජ්ජාසමතිනාමනාති චතුසව්වපට්ඨන්දිතාය වට්ටමුලකඅවිජ්ජාය සමිතිකතමෙන. සෙතාති සතත සෙතා. අසමිසාග්ගාති වට්ටවිද්ධා සතෙ රතා. සිහඛුමෙති සිතතතති.

නව මං.

11. 2. 10.

දසමෙ-අජ්ඣාතාසිති කතමා එස පුත්තපුත්තං එවං භාසතිති? සක්කායා කිර දෙවරකෙදු සද්දො මධුමො, සුඵසිතං දත්තාවරණං කථනකාලෙ සුචණ්ණකිංකරිකසද්දො විය නිවර්තති, තං පුත්තපුත්තං සොදුං ලභියාමිති භාසති. පුත්තදෙසසයාති පුත්තමි මොදුසරිතෙ වා අත්තතො යෙව වා සරිතං. අවන්තිතා සයනතො පුත්තදෙසසයා. නිමුණො කුණ්ටෙසෙවනෙති දසමාසෙ මොදුකුච්ඡසකිංතෙ කුණ පඟමි එතෙ නිමුණා, එතං තෙසං පිහණාමිති එතෙසං එතං පිහණාමි පන්තාමි. නි තෙසං තෙසාට්ඨ ඛපෙහතිති න තෙසං සත්තතං ධඤ්ඤා කොට්ඨ පනතිපතති, නති එතෙසං ධඤ්ඤා අත්ති. නිමුණෙති න කුමන්තං. නිමුණෙතිපිතතති න පවර්තං. පර නිමුණෙතිසානාති පරෙසං නිමුණං පරසෙර පනතං භික්ඛාචාර වනෙතන එසමානා ගවෙසමානා. තෙහාති එවං පරිසිටෙති. සුඛකාති දසපි-පෙ-සට්ඨිපි වස්සාති සුඛමාදිතනසුදරවතා. සුමනස මිහතිනොති ධම්මං සජ්ඣාසියාමි සුතඛං සමාදිසියාමි අමතං පරිභුද්ධාමි සමිණ්ඩමමං කට්ඨාමාති එවං සුභාසිතභාසිතො. කුණ්ටිගුණා සමිණ්ඩමති තියාමරතති. අසතිසොසෙත සොසිතං විය ධම්මං කපෙතතාති කුණ්ටිගුණා සමිණ්ටරතතිගෙව තාමි. කතමං? නිරන්තව්වතතාගාචා. පුත්තමමො වාති බහුසතතා ව අඤ්ඤමඤ්ඤා විරුද්ධා. අත්තදෙසෙවසු නිමුණාති පරවිතෙතනන්තං ගතිතදෙසෙවසු

සත්‍යතාව නිවැරදිව, විශ්වාසදායක. සාදාසනා අනාදනාති සත්‍ය
 තේජස සත්‍යතාව භවයෙහි ආදිතං එකතොට්ඨාසයාපි අභිගතතා
 අභිගතා.

ද ස ම.,

11. 2. 11.

එකාදසමං වුත්තස්සමිව.

එකාදසමං.

11. 2. 12.

විදසමේ-දුබ්බතේණාති නාමිවාඤ්චිතේණා. ඔක්කොට්ඨකොති
 උතුරුපසා මිත්තොදරේ, ආසන්නාති පඤ්ඤාමලොසිලායං. කොට්
 භතොති සත්‍යතා ගතිතාමිත්තං. සො පන එකො රූපා
 වචරේ බ්‍රහ්ම; සත්‍යතා කීර් බන්ධනලොක සම්පාදනොති සුඤ්ඤා
 විමංසනාදං ආසන්නා. අවරුඤ්ඤා පන එවරුපං සංවිහිතා
 රත්තමානං පවිසිතුං න සත්‍යතානාති. උපසංඝාතොති දෙව්‍යානං
 සුඤ්ඤා න සත්‍යතා එස පරුසෙස විලොකං නිවුත්තනා. පන
 බන්ධනං සිත්තෙස සත්‍යතා පලාපෙකුනාති තපං පලාපෙකුකාමො
 උපසංඝාතො. අනන්තරාධිති බන්ධනං සංඤ්ඤා බලවිවිත්තාරං. අවු
 පට්ඨාපෙති නිවුත්තනා දසකම්මානාසං පන ආසන්නා සංඤ්ඤා
 අසත්‍යතානා අනන්තරාධි. නිසුප්පානවිත්තොති එති සුඤ්ඤා
 නිපාතමිත්තං, න උපසංඝාතවිත්තොති අනං. නිවිත්තොති සුඤ්ඤානායාති
 න කොට්ඨකොති සුඤ්ඤානායා කොට්ඨකොති විත්තොති න සුඤ්ඤා
 රොමිති වදති. නිවිත්තොති විත්තොති නිපාතමිත්තං, අනං විරං.
 න කුප්පාමිති වදති.

මා ද ස ම.,

11. 2. 13.

නෙරසමේ-ආබාධිකොති ඉතිගණන අතිසත්‍යතාලො උපසංඝා
 බාධිත ආබාධිකො විත්තොති මනාති සමම මං සමමමං. මා විමි
 එවමං. තමා තිත්තමිති වදති. මා විමි මං. මා විමි මා විමි මා විමි
 මිති විත්තොති තමා සමමමං. සත්‍යතා අසමා බාධිති යදි පන
 තං. තිත්තොති තමා මං. මා අනන්තො එකො අනන්තො අසමා
 නාසමිති විත්තො නිවරුමි. සමමමං. සමමමං. සමමමං. සමමමං
 අසමමං. මා විමි මං. පසංසෙති විත්තොති කීර්සෙස පසංසො
 එමං පවිසිති. කුප්පාති බිම්බාපි, අලං මා මායාති වදති. කිං

පන සකෙතා තස්ස කොධං තිතිවිදිත්තුං සකතුණෙය්හති? ආමි
සකතුණෙය්හ. කපං? තදු කිර සො ඉසිගණො වසති යෙව ත්‍යමා
නං ඉසිතං සතතිතං නෙත්වා ඛමාපෙය්හ එවමියං ථාසු ගාමෙය්හ,
තෙන පන වසුචිතතතං තපං අතත්වා පත්තතෙතං ව.

සෙර ස මං.

11. 2. 14.

වුද්දසමෙ-සමිපයොජේසුනති කලතං අතංසු. අවමසග්ගි
අතික්කමි, එකො හික්ඛු එකං හික්ඛුමිතික්කමෙව වචනං අවොවාති
අත්වා සථා මමං හ පටිගණකාගිති න ඛමිති. කොඨො ඉවා
වසමායායුති කොඨො නුමානං වසං ආගව්ජතු, මා නුමෙග
කොධවසං හමිත්වාති දිපෙති. මා ඩ මිහෙතා හි වො ජග්ගි එත්
ගිති තිපාතමනතං, නුමානං මිත්තධමෙම ජරා තාම මා තිබ්බතති,
භුමමෙත් වා කරණවචනං මිහෙතසු ඉවා ජරා මා තිබ්බතති මිත්ත
තාවතො අකුඤ්ථාගාමො මා හොතුති අත්වා. අභර්ගිසං මාසර
තිත්වාති අභරග්ගං බිණොසවප්පග්ගං මා භරගිත්ව.

බු දු ස මං.

11. 2. 15.

පණ්ණරසමෙ-මා වො කොඨො අත්තගමිති කොඨො නුමෙග මා
අහිගමි, නුමෙගම කොධං අහිගමථ. මා ඩ කුඤ්ඤිත්ථ කුඤ්ඤිතනති
කුඤ්ඤිතතානං මා පටිකුඤ්ඤිත්ථ. අනෙතොඨොති මේතතා ව මේතතා
පුබ්බගාමොව, අවිති. භාති කරුණාපුබ්බගාමො ව අථ භාමජනං
කොඨො භබ්බකොවාහිමද්දතිති ලාමිකජනං පබ්බතො වස
කොඨො අහිමද්දතිති.

සණ්ණරසමං.

ඉති සංගතසංයුතවණ්ණනා තිවිසිතා.

ඉති සාරත්ථපපකාසිනියා

සංයුතතනිකාසට්ඨකපාය ඤාපකවග්ගවණ්ණනා

ති ටි නා.